Dom Columba Marmion

KRIST

SVEĆENIČKI IDEAL

Dom Columba Marmion:



D j a k o v o
1 9 5 8

Naslov originala

L E C H R I S T

IDEAL DU PRETRE

K R I S T

IDEAL SVEĆENIKA

Napisao:

DOM COLUMBA MARMION

Preveo:

Dr PETAR ČULE, biskup

Izdali:

DJAKOVAČKI BOGOSLOVI

Dopuštenjem opatije sv. Benedikta u Maredsousu od 23. prosinca 1957. god. ciklostilski umnožili i izdali u 5oo primjeraka, za isključivu upotrebu svećenika i bogoslova, Bogoslovi u Djakovu

---

P R E D G O V O R

Život i djela opata Marmiona

Čitatelj je ove knjige sigurno čuo za njezina pisca već prije, ali ovdje opravdano želi o njemu doznati nešto više. Zaslužuje to kao sluga Božji i sluga naš. Boga je poznavao, ljubio i njemu služio, da ćemo ga - kako se nadamo - štovati kao blaženika. Svoj je "ministerium Verbi" tako savjesno i uspješno izvršivao, da se jedan naš dični biskup potrudio, kako bismo posljednje Marmionovo djelo dobili u hrvatskom ruhu.

I.

Rodio se Josip Marmion dne 1. travnja 1958. god. u Dublinu. Majka mu je Erminia Cordier bila francuskog podrijetla. Od devetoro djece još su tri sestre postale redovnice. U sjemeništu je mali Josip pokazao veliku nadarenost, ali i svoju živahnu ćud, koju je zarana počeo svladavati, a završio je taj posao sa smrću. Svi su ga voljeli radi njegovih šala, čime se i kasnije odlikovao. U sjemeništima je prolazio kroz ruke Isusovaca i Lazarista, a pri koncu bogoslovskog studija biskup ga je poslao u Rim. Tu je imao čuvene profesore kroz dvije godine, a tu je u irskom zavodu zaredjen za svećenika 16. VI. 1881. god. Kasnije je zapisao: "Kad mislim na Rim, obnavljam najsretnije doba svoga života". Prije odlaska iz Italije posjetio je Monte Cassino, gdje je prvi put osjetio poziv za benediktinca. A kako je želio postati misionar, mislio je, da će jedno i drugo najlakše biti u Australiji, pa se u tu svrhu dopisivao s opatom-biskupom Salvadom u Novoj Nurziji. Medjutim ga je čekala domovina, gdje je kratko vrijeme bio kapelan, a onda profesor filozofije u sjemeništu Clonliffe kod Dublina. Uz to je bio duhovnik redemptoristkinja u Dublinu i kapelan u više tamnica, kojima se posebno posvetio.

Izgledalo je, da se smirio u svom lijepom profesorskom i odgojiteljskom radu. A ipak je htio drugo. Na pitanje, što je to, odgovarao je: "Želim slušati". Zato je na blagdan Prikazanja Bl. Dj. Marije god. 1886. stupio u belgijsku opatiju Maredsous, kako mu je savjetovao spomenuti biskup Salvado, jer u Irskoj nije bilo benediktinaca. Ušao je s ovim mislima: "U red se ulazi, da se daje slava Bogu po putu poslušnosti, pripravan na svaku muku, pa i na samu smrt". To je načelo herojski proveo. Stupivši u novicijat, dobio je ime tradicionalnog irskog sveca: Columba. Opat Placid Wolter, suhoparan Nijemac, i učitelj novaka Benedikt D'Hont, strogi Flamanac, nisu ga primili previše oduševljeno, niti su s njim postupali nježno. I drugi su mu neki monasi davali do znanja, da se

od njih razlikuje jezikom i još više ćudi. Njegova je osjetljivost puno trpjela, pa je skoro zapisao u svojoj bilježnici: "Imam utisak, da sam ušavši u samostan počinio najludju stvar na svijetu". Ipak dodaje: "Gospodine, za Te sam došao i za Te ostajem. Radije ću se dati sjeći na komade, nego li ostaviti samostan". Sam je ods svoje volje išao svake večeri k učitelju, da mu se optuži o svojim pogreškama preko dana. Kad ga je taj jednom upitao, što mu je u samostanu najteže podnositi, odgovori novak iskreno: "Vas, oče magistre". Prve je zavjete položio na sv. Skolastiku god. 1888., a kad je za to, prema običaju, išao zahvaliti opatu, ovaj mu čestita, ali i hladno doda: "Sad je gotovo, ali se osjećam vrlo žalostan radi Vašeg zavjetovanja". Težak je dakle bio put, po kojem je Gospodin vodio Marmiona, ali on je ovako odlučio: "Uspio sam shvatiti, da je posluh za benediktinca sve. Poslušnost je najsavršeniji čin klanjanja, što ga duša može iskazati Bogu. Hoću, da stignem na vrhunac poslušnosti, kako je traži sv. Pravilo".

Novi ga je opat Maredsousa, kasniji prvi opat primas De Hemptinne, nakon svečanih zavjeta odredio kao pomoćnika učitelju novaka, da medju mlade unese svoju veselu notu. Osobito se svidjao kao profesor bogoslovije. U tom je svojstvu premješten u opatiju Mont-César u Louvainu. Tu je postao i priorom, zamjenikom opata, koji je poslije Marmionove smrti izjavio: "Bio je to najposlušniji monah, što sam ga ikada imao". A na pitanje, kako može tako savršeno slušati, Dom Columba je jednom odgovorio: "Vrlo jednostavno. Pogledam povrh glave svoga opata i vidim Isusa Krista". Kao profesor se toliko isticao, da ga je poznati filozof, kasniji kardinal Mercier, javno nazvao najboljim teologom Belgije. Tajnu je svoga uspjeha i tu otkrio sam Marmion: "Ako je teologija razvijanje vjere, onda se ona najbolje uči u molitvi". Takvome su mnogi povjerili svoju dušu, paii Mercier. Ovaj je što više htio postati benediktincem, ali ga je od toga odvratio Dom Columba predvidjajući za koju ga službu treba Gospodin. Kad je god. 1907. Mercier došao u Rim po kardinalski šešir, kod objeda je u zavodu sv. Anzelma u nazdravici rekao: "Sve, što jesam, dugujem jednom sinu sv. Benedikta: Dom Columbi Marmionu". To je zapisao očevidac u svojoj knjizi: "Benedictines of to-day" (Benediktinci danas).

God. 1908. izabran je Marmion opatom u Maredsous. Primio se po naredbi svoga louvainskog opata, a nije se u Maredsous vratio pobjedonosno, nego vrlo bojažljivo. Uzeo je za geslo riječi sv. Pravila: "Magis prodesse, quam praeesse", što je prevodio: biti predmet koristan, a ne za ukras. Kad je najljepše razvio svoj rad, osobito na duhovnom polju, eto ti rata. Opatija je proživjela strašne dane borbe i okupacije. Marmion je želio barem novake i klerike sklonuti u Irsku. Trebalo je prijeći mnoge granice, a on bez pasoša. Jednom uzvikne naglas: "Ja sam Irac, a Irci trebaju pasoš samo kad idu u pakao, kamo baš ne ću, da idem", pa ga straže pustiše. Kad je car Vilim posjetio Maredsous, opat Marmion nesta iz samostana,

ali je zato poslije rata svečano dočekao belgijskog kralja i kraljicu. Njegovo je najviše i djelo, što se Maredsous odcijepio od Beurona i s drugim belgijskim opatijama ustanovio posebnu kongregaciju. Malo poslije toga pozvao ga je Bog k sebi. Odnijela ga je upala pluća dne 3o. siječnja 1923. god., dok je često ponavljao: "Deus meus, miserocordia mea".

O. Philipon je zapisao: "Marmion spada u svece, koje više treba nasljedovati, nego li im se diviti". Neke su njegove slabosti bile dosta upadne. Sa svojom je ćudi Marmion zaista imao mnogo muke. Bio je previše osjetljiv i razdražljiv, svagdjej je govorio otvoreno i iskreno, nije uvijek znao istinu mirno iznijeti, a neka je svojag gledišta branio s previše žara. Za vse to je mnogo molio i svakog dana obavljao križni put. Ostao je ipak do smrti čovjek, pa ako bude kanoniziran, Crkva će imati na oltaru tipičnog Irca. Svakako mu se mnogo mole i mnogi bivaju uslišani, osobito u vezi sa zvanjem. Njemu se pripisuje, što je poslije njegove smrti u Irskoj izrasla lijepa opatija. Proces je Marmionove beatifikacije službeno započet na Veliku Gospu 1955. god. U tu je svrhu biskup u Namuru ustanovio posebnu komisiju i imenovan je postulator u Rimu, te se mnogi njegovi znanci i nebrojeni čitatelji njegovih djela nadaju uspjehu, za koji treba i moliti.

II.

Marmion je kao svećenik, redovnik i opat mnogo propovijedao. Još nije bio položio svečane zavjete, kad je neki okolni župnik došao u Maredsous, da zamoli kojeg propovjednika. Opat Wolter odgovori, da su već zauzeti svi osim stranog mladog redovnika, koji slabo govori francuski. Župnik uze Marmiona sa sobom, a poslije tri dana doprati ga u Maredsous i svima ga je hvalio: da još nije imao takva propovjednika, koji bi tako znao taknuti srca. Nebrojeni su tečajevi duhovnih vježbi, koje je Marmion držao svećenicima, redovnicima i redovnicama u Belgiji, Francuskoj, Engleskoj i Irskoj. Kard. Mercier je htio, da on svakoga mjeseca propovijeda mjesečnu obnovu svećenicima u Bruxellesu. Mnogi su nakon njegovih duhovnih vježbi priznavali, da im je Marmion otvorio novi put u životu duše. Koji je to bio put? Nedavno je poznati bogoslov o. Philipon, O.P. napisao knjigu: "La doctrine spirituelle de Dom Marmion", u kojoj ga naziva "naučiteljem Božjeg posinovljenja". A na početku knjige piše: "Povjesničar, koji će jednom pisati povijest duhovnosti 2o. stoljeća, morat će početi s Marmionom". U čemu se sastoji svetost, sažeo je Marmion u nekoliko riječi: "Svetac - to je Božje dijete. Svetost se sastoji u tome, da po milosti postanemo ono, što je Isus Krist po naravi. Za mene je Isus Krist sve ... Kad bi me tko pitao, u čemu se sastoji duhovni život, odgovorio bih: u Isusu Kristu. Isti božanski život, što od Oca struji u Sina, a od Sina prožima svetu Isusovu ljudsku narav, pretače se na one duše, koje ga primaju po vjeri i sakramentima. Kršćanska se svetost ne sastoji ni u čemu drugome, nego u posvemašnjem preoblikovanju u Krista, koji je naša mudrost, naša svetost i naš spas".

Tu temeljnju istinu i činjenicu Marmion je razvijao na sve moguće načine u svojim govorima i pismima, a najviše svojim životom. Uvijek se i posvuda osjećao kao Božje dijete. U tome sliči svetici naših dana, samo što je sv. Terezija to proživljavala više na čustven, ženski način, a Dom Columba kao muž, redovnik, bogoslov. Knjiga nije pisao. Njegove su govore drugi zapisivali i kasnije na zahtjev mnogih izdali. Marmion ih je samo pregledao i ispravio. U stotinama tisuća primjeraka, u mnogo naklada i jezika, izašla je još za njegova života trilogija: "Krist, život duše", "Krist u svojim otajstvima" i "Krist, ideal monaha". Papa Benedikt XV. pokazao je na svom stolu Marmionova djela nadbiskupu Šeptickome s riječima: "To je čista nauka Crkve". Slično su ih hvalili Papa Pijo XI., razni kardinali i biskupi, a jedan je čak dao oprost onima, koji ih budu čitali. Poznati Isusovac Doncoeur zapisao je u "Etudes": "Jednodušnost, kojim je katolicizam prihvatio djela opata Marmiona, svjedoči, da je postavljen medju učitelje. Teološka solidnost, shvaćanje duša, točno i jasno izražavanje daju tim djelima više od trenutačnog usjeha. Ljudska ravnoteža i unkcija Duha Svetoga su zalog i tajna njegove duge plodnosti". A kard. Suhard veli: "Marmionova duhovna nauka pruža katoličku sintezu, duboko je ljudska, i isto tako svrhunaravna, savršeno prilagodjena potrebama naše dobi i sadašnjoj usmjerenosti katoličke pobožnosti".

Na neprestano ponavljane poticaje istoga kardinala i mnogih drugih uglednih ličnosti, Marmionovi su učenici iz njegove ostavštine skupili još i ovo djelo o svećeništvu, kako je želio učiniti sam Marmion, ali ga je smrt prehitjela. Tako je uz "Sponsa Verbi" i nekoja manja djela posve zaključen Marmionov "opus asceticum". Ovo mu je kruna, kao i sv. Pavlu poslanica Hebrejima, kruna Krista Svećenika. Sve su Marmionove knjige mnogo koristile, ali ova može najviše, jer govori onima, medju kojima je za života najviše razvijao svoj apostolat. U predgovoru Dom Thibaut piše: "Kad je Marmion držao duhovne vježbe svećenicima, nije želio isticati koji posebni bogoslovski nauk, niti im davati mnogo pastoralnih smjernica ili s njima provodio potanke ispite savjesti. Ako ne jedino, ali prije svega je nastojao svoje slušatelje povući u atmosferu žive, prosvijetljene i kontemplativne vjere, u kojoj se kretala njegova duša. Žarom svoga uvjerenja i svojom priljepivom revnošću uvjeravao je svećenike do najveće mogućе sigurnosti u nevidljive stvarnosti, u kojima obavljaju svoju službu. Ulijevao im je duhovni elan, koji ih je imao osloboditi običajnosti i osrednjosti. Pobudjivao je u njima velikodušnu želju, da se sve više i više približe Kristu, te da u čitavom svom biću nastoje izvojevati prvenstvo duhovnom životu". Na istom mjestu taj njegov životopisac i najbolji poznavalac iznosi značajku, kojom je Marmion shvaćao svećeništvo: "U njegovoj je misli, koja je bila jeka sv. Pavla, svećenički život, kao i život kršćanina uopće, obuhvaćen samo u Kristu, u neprestanoj ovisnosti od njegovih zasluga, od njegove milosti, od njegova djelovanja. U toj svijetloj perspektivi treba

shvatiti dostojanstvo svećenika i djelo njegova posvećenja. Svećenik ima svoje svrhunaravne ovlasti od svećeništva, koje ga u stvari neizmjerno nadilazi: od svećeništva samog utjelovljenog Logosa. Ove ovlasti ne izvršuje on drukčije, nego u posvemašnjoj ovisnosti od Vrhovnog svećenika. Iz toga proizlazi, da će i svećeniku vlastite kreposti biti odsjev božanskog Uzora. One će medju ljudima odrazivati Isusove kreposti. U svim svojim činima: u bogosložju, u dijeljenju sakramenata, u djelima apostolata, u vježbama osobne pobožnosti, u svakidašnjim poslovima svećenik će uvijek biti Spasiteljev sluga, alter Christus. Na taj će način za njega još više nego za običnog kršćanina posvećenje biti samo odrazivanje Krista. Za svećenika će Krist biti sve: alfa i omega".

Ova misao vodilja nije iznašašće Marmionovo. Stara je, koliko i Crkva. Veliki ju je opat ipak shvatio svojski, proveo ju je i iznosio na nov i privlačiv način. I ako njegova djela nisu laka lektira, već traže napora i ustrajnosti, omiljela su kao možda nijedna druga duhovna djela našega stoljeća. Dokaz su i putokaz savremene crkvene obnove, produbljenje duhovnog života kod mnogih svećenika i vjernika. Pogotovo se mnogo očekuje od ove knjige, pa je već prevedena na sve glavne jezike. Sveti Otac Papa Pijo XII. želi, da se što više proširi, kako je izrazio u pismu maredsouskom opatu. Tko dakle želi reformirati i formirati svoj svećenički život i rad, ovdje mu se pruža zaista idealan uzor i izvor. Nauk je ozbiljan i sočan, put po njemu nije lak, ali samo se ovako postaje Kristov svećenik. Dao Bog po Kraljici apostola, da ova knjiga postane mnogim našim svećenicima priručnik za razmatranje, proživljavanje i nasljedovanje!

o. Martin Dr Kirigin, OSB

PREDGOVOR IZDAVAČA

Vrlo smo rado prihvatili molbu, da izdamo ovo djelo: "Le Christ idéal du pretre" - "Krist, svećenički ideal". Ovo će djelo samo nastaviti niz naših dosadašnjih izdanja, namijenjenih izravno duhovnoj potrebi bogoslova i svećenika.

Drago nam je, što izdavanje toga djela možemo povezati s dva značajna jubileja u godini njegova izdavanja. Prvi je loo-godišnjica ukazanja Bl. Djevice Marije u Lurdu, koja počinje dne 11. veljače o. godine. Upravo tome jubileju i posvećujemo ovo djelo, jer nam sam pisac ovako savjetuje: "Uzmimo i mi Mariju k sebi, kao što sin pun ljubavi prima svoju majku. Stanujmo s Njom, to će reći: dijelimo s Njom svoje poslove, svoje patnje i svoje radosti. Zar Ona ne želi više nego itko drugi, da pomogne svakome od nas, da postane svet svećenik i da ostvari u sebi Isusove kreposti?"

Drugi je jubilej loo-godišnjica rodjenja Dom Columba Marmiona, pisca ovog djela. Sigurno ćemo na ovaj način najbolje komemorirati taj jubilej, ako ga bolje upoznamo po njegovom, za nas, najznačajnijem djelu. On je bio izvrstan vodja duša prema savršenosti i prema vrhuncima sjedinjenja s Bogom, i to ne samo za svoje sinove u samostanu, nego učitelj duhovnosti za sve kategorije duša (Thibaut). Ako igdje, on je baš u ovom djelu nastojao staviti duši pred oči božanski Kristov lik, da Mu se duša preda i otkriti joj Kristova otajstva, da ona po njima i u njima živi.

Papa Pijo XII. u svojoj Poruci poručuje svećenicima: "Svećenički život kako proizlazi iz Krista, tako treba da bude upravljen prema Kristu i Riječi Božjoj, koja nije prezrela, da uzme ljudsku narav; koja je na zemlji živjela, da ispuni volju vječnoga Oca; koja oko sebe prosipa čistoću poput ljiljanova mirisa; koja je živjela u siromaštvu "čineći dobro i liječeći sve" (Act lo,48), i koja se konačno žrtvovala za spas braće. Eto, predragi sinovi, sinteze toga divnog života. Nastojte, da ga u sebi reproducirate, imajući na pameti njegov poziv: "Dao sam vam primjer, da i vi činite onako, kako sam ja činio" (Jo 13,15).

Dao Gospodin, po zagovoru svoje Majke, da tome pomogne i ovo djelo.

Djakovo, na blagdan ukazanja Lurdske Gospe 1958. godine.

DJAKOVAČKI BOGOSLOVI

P R E D G O V O R
francuskom originalu

Dne 6. ožujka 1918. god., nekoliko mjeseci iza pojave djela CHRIST VIE DE L'AME - KRIST ŽIVOT DUŠE, djela, koje je tako snažno odjeknulo, dom Marmion je pisao jednom svome prijatelju, da će čitavo njegovo djelo obuhvatati četiri sveska: LE CHRIST NOTRE VIE - KRIST NAŠ ŽIVOT; LES MYSTERES DU CHRIST - KRISTOVA OTAJSTVA; ASCESE BENEDICTINE - BENEDIKTINSKA ASCEZA; SACERDOS ALTER CHRISTUS - SVEĆENIK DRUGI KRIST (Cijelo pismo vidi na str. 248.).

Dne 25. rujna iste godine pisao je: "Započeo sam četvrti svezak za svećenike. Evo nacrta: I. Sacerdoce éternel - Vječno svećeništvo. - 2. Vocation sacerdotale - svećeničko zvanje 3. Messe - Misa. - 4. Sacrifice de louange - Žrtva hvale. - 5. Sacrifice d'action de graces - Žrtva zahvalnosti. - 6. Propitiation - Umilostivljenje. - 7. Impétration - Molenje.

LE CHRIST DANS SES MYSTERES - KRIST U SVOJIM OTAJSTVIMA - to je djelo izašlo 1919. god. i malo vremena iza izdavanja (u rujnu 1922. god.) djela LE CHRIST IDEAL DU MOINE - KRIST IDEAL REDOVNIKA, dne 3o. siječnja 1923. god. Bog je pozvao k sebi opata opatije Maredsous. Glasovitoj trilogiji nedostajala je njezina kruna, najvažniji dio poruke, iza djela LE CHRIST VIE DE L'AME - KRIST ŽIVOT DUŠE, naime onaj dio, koji je dom Marmion namijenio svećenicima. Pendent opera interrupta.

Ovaj se prekid produljio kroz dugi niz godina. Zašto? Potpisnik ovoga Predgovora, sam u pitanju, može dati čitatelju neko tumačenje.

Poznato je, da dom Marmion nije ništa napisao s nakanom, da izda. Tri prva sveska, koja su posvećena Kristu, izdao je jedan od njegovih redovnika, uz pomoć bilježaka, koje su uhvatili njegovi učenici, koji su ga slušali. Iz te množine dokumenata izdavač je mogao izvući naučni i asketski vrlo povezani prikaz.

Ovaj delikatni posao je dovršen na poticaj dom Marmiona, pod njegovim vodstvom i nadzorom. Nema ni jedne stranice, koja mu nije dana na pregled; nema ni jedne, koju nije pročitao, katkada s perom u ruci ili olovkom, ispravljajući tu i tamo, nadodajući koji tekst iz Svetog Pisma, patristike ili liturgije, koji bi još jače isticao njegovu misao.

Ovo neprestano i cjelokupno pregledavanje bilo je za izdavača ne samo prvorazredno jamstvo, nego je ono omogućilo dom Marmionu, da dade svome djelu neosporivo obilježje potpune autentičnosti.

Iza njegove smrti našlo se među njegovim spisima mnogo vlastoručnih bilježaka o svećeništvu, o svećeničkoj svetosti, koje su mu služile za pripravu njegovih duhovnih konferencija.

Iz toga gradiva, koje je prikupljano tridesetak godina, bilo je, bez sumnje, moguće izvući jedno dovoljno sredjeno i jedinstveno djelo.

Nažalost, taj posao nije više mogao biti dan na pregled učitelju. Nikakva pregleda, nikakva odobrenja nije moglo biti, koje bi zajamčavalo vrijednost.

I odatle je, to će svatko lako shvatiti, nastao u duši izdavača strah, koji je malo pomalo postao nesavladiv, i koji je sve do ovog zadnjeg vremena kočio svaki pokušaj pstvarenja.

Tek u najnovije vrijeme pružila se prilika, da se posao opet uzme u ruke, u tako iznenadnim i tako zgodnim okolnostima, kako se samo može zamisliti. Jedan dom Marmionov učenik, dom Ryelandt, učenik starog datuma i kroz duge godine slušatelj učiteljevih konferencija, bio riješen važnih poslova, koji su ga posve zaokupljali. On je vrlo rado, na čemu će mu svi naši čitatelji biti zahvalni, ponudio svoju dragocjenu pomoć, kao duboki poznavalac nauke dom Marmiona. Zrelom i dugom suradnjom uspjelo je izdati na javnost, s najvećom mogućom točnošću, sintezu nauke o svećeništvu duhovnog učitelja nas obojice.

Mislimo, da ne će biti beskorisno, da iznesemo nekoliko pojedinosti o dom Marmionovom radu medju klerom.

Posebno je volio taj oblik apostolata, jer se on odnosi na "Isusove prijatelje", koje je Božanski učitelj uzeo sebi za suradnike u svom otkupiteljskom djelu. Rado je govorio, i ponavljao, govoreći o svojim propovijedima, da su one "zahvatale umnoživače".

Providnost ga je spremala za tu tako uzvišenu zadaću. Dom Marmion je poznavao izbliza život u velikim sjemeništima, kako u Dublinu, tako i u "Collegio irlandese" u Rimu, gdje je završio svoje bogoslovske nauke. Po povratku u Irsku, nakon svoga redjenja za svećenika u vječnom gradu 1881. godine, bio je imenovan kapelanom u Dundrumu, predgradju glavnoga grada. Kroz jednu godinu daje se na mnogostruku djelatnost župsje službe. Zatim mu njegov nadbiskup povjerava katedru filozofije u sjemeništu u Clonliffe. To mjesto drži četiri godine, i kroz to mu vrijeme prilaze mnogi kandidati svećeništva i povjeravaju svoju dušu njegovu vodstvu. U medjuvremenu doviva na brigu i dvije redovničke zajednice i duhovno pomaže zatočenicima, ljudima i ženama, u dublinskim zatvorima.

Ovim dugim radom s raznovrsnim dušama - najnesretnijima, kao i najplemenitijima - abbé Marmion je prodirao malo pomalo u duboke zakutke ljudske savjesti.

Dvadeset i osam mu je godina, već je obogaćen svećeničkim iskustvom i može konačno, 1886. godine, ostvariti svoje težnje za samostanom i ući u Maredsous.

Nakon redovničkih zavjeta dolazi u dodir sa župama u okolini opatije, i zbog njegova žara počeše ga tražiti svećenici, koji su otkrili u njemu rodjenog propovjednika, čije su ne baš pravilne, ali originalne riječi, dirale duše. Glas o njemu po-

malo se širi. Uskoro započinje u Dinant-u na Meuse svoj apostolat u pravom smislu sa svećenicima nizom mjesečnih rekolekcija gradskom kleru, što je trajalo dvije godine, 1897-1898.

Ali ta će se njegova služba posve razviti istom u Louvainu, kamo je poslan 1899. godine i gdje će ostati deset godina. U zavodu Svetoga Duha - koje okuplja profesore bogoslovskih fakulteta i mlade svećenike, kandidate visokih akademija - kao i u sjemeništu Leona XIII. i u amerikanskom sjemeništu, on dijeli svoju nauku držeći mnogobrojne rekolekcije i redovne konferencije. U toj sveučilišnoj sredini začuo se novi glas. Dogmatsko obilježje njegovih riječi, toplo uvjerenje i živahnost, koja ga ispunja, ostavlja na sve duboki utisak. Dom Marmion brzo stiče poštovanje tih svećenika, od kojih ga više njih izabra za duhovnog vodju. Najslavniji će medju njima biti Mgr Mercier. Postavši nadbiskup u Malinesu, a zatim kardinal, Mgr Mercier povjeri Dom Marmionu duhovnu pouku osamdesetorice svećenika bruxelleskih župa i zavoda. (19o7-19o8). Ali već ga je tražila i Engleska. Kardinal Bourne, nadbiskup westminsterski i Mgr Amigo, biskup iz Soutwarka pozivaju se na njegov žar, da pomogne i njihovu kleru.

Taj se će apostolat, koji je bio posebno plodan kroz ove godine, produžiti sve do njegove smrti. Velika sjemeništa u Tournaiu i u Nattinghamu (ožujak i rujan 1922.) bit će zadnja, koja su se koristila tom u isto vrijeme tako nadnaravnom i tako ljudskom naukom.

Kako smo već rekli, od svih tih propovijedi dom Marmion je ostavio vrlo mnogo vlastoručnih bilježaka.

Katkada je sastavak gotovo posve izradjen, ali ponajčešće su te bilješke u odlomcima, malo sredjene, nepotpune, napisane "currente calamo" ili olovkom, ili se čak sastoje od nekoliko redaka napisanih na brzinu u bilježnicu. Pa ipak, sve je to gradja visoke i bogate nauke. Ona sačinjava glavni i najautentičniji dio naše dokumentacije. Osobito smo se koristili bilješkama iz Louvaina (1899-19o9), koje svjedoče o sve sigurnijem i sigurnijem vladanjem tom naukom.

Počevši od godine 19o9. dokumentacija je sve mršavija. To je zato, što je u to vrijeme dom Marmion bio izabran opatom Maredsousa, za je uvijek bivao sve zaokupljeniji poslovima svoje službe. On je, uostalom, u toj dobi u potpunoj zrelosti svoga talenta i u punom posjedovanju svoje nauke. Nadaren izvanrednim pamćenjem, živi od bogate svoje tečevine. Za ovo posljednje razdoblje imamo drugi izvor gradje, a to su bilješke njegovih marljivih slušača, koje su oni uhvatili za vrijeme duhovnih vježbi. Medju njima se posebno ističe tekst dviju potpunih duhovnih vježbi: onih od godine 1919. redovnicima, koji su se vratili iz rata, i onih, koje je držao sjemeništarcima u Tournai-u, obje visoko uzdignutih misli i pune savršenog iskustva.

Iz tih mnogostrukih, raznih dokumenata, različitih po datumu i vrijednosti, i gdje se neizbježno susreću iste stvari,

trebalo je, pažljivim i savjesnim izborom, načiniti jednu jedinu neizdanu, u isto vrijeme skladnu i potpunu cjelinu.

Plan, koji je dom Marmion dao u svojem pismu od 25. rujna 1918. god., vrlo je kratak, da bismo mogli u njemu vidjeti što drugo, osim vrlo općeniti nacrt knjige, premda mjesto, koje on tu predvidja za žrtvu sv. Mise, vrlo je značajan za njegovu misao.

Bogata dokumentacija, kao i želja, da ništa ne raspemo od toga blaga, navela nas je, da podijelimo čitavu nauku u jednostavni, logički okvir, koji odgovara širini svećeničkog života. Svaki drugi raspored bi nam onemogućio, da skupimo u jedinstvenu cjelinu sve mnogobrojne i dragocjene elemente, koje nam je dom Marmion ostavio. Sigurno bi on sam potpisao takav postupak, koji podsjeća na plan u djelu: LE CHRIST VIE DE L'AME - KRIST ŽIVOT DUŠE i u djelu: LE CHRIST IDEAL DU MOINE - KRIST IDEAL REDOVNIKA. Ustrajni cilj naših zajedničkih napora je bio - mi smo toga svijesni - da iznesemo posve čistu i sasvim cijelu marmionsku naučnu srž u njezinu jedinstvu i različnosti njezinih pogleda.

Iznesimo sada obilježje nauke dom Marmiona. U njegovim mislima, koje su kao jeka misli sv. Pavla, svećenički život, kao i sam kršćanski život, ne dolazi drugačije do izražaja, do li sav prožet Kristom i u neprestanoj ovisnosti o njegovim zaslugama, o njegovoj milosti i njegovu djelovanju.

Baš u toj svijetloj perspektivi treba shvaćato dostojanstvo svećenika i djelo njegova posvećenja: njegove nadnaravne moći - svećenik ih uistinu ima od jednog svećeništva, koje ga beskrajno nadilazi: od samog svećeništva utjelovljene Riječi - i njegove moći, koje izvršuje jedino u posvemašnjoj podredjenosti Vrhovnom Svećeniku. Prema tome će kreposti vlastite svećeniku biti slika kreposti Božanskog Uzora. One će, medju ljudima, biti otsjev onih Isusovih. U svim svojim činima: svetim kretnjama bogoslužja, dijeljenju sakramenata, djelima iz gorljivosti, vježbama privatne pobožnosti, dnevnim poslovima, svećenik će se uvijek smatrati Spasiteljevim službenikom, "alter Christus". Tako će posvećenje, on više nego obični kršćanin, shvaćati upravo u izžarivanju Isusa Krista. Za njega će Krist biti sve: Alfa i Omega.

Što se tiče rada, izvodili smo ga - je li to potrebno isticati? - s najdubljim poštivanjem dubokih i točnih misli časnoga opata, učitelja, duhovnog vodje; sa stalnom brigom, da sačuvamo izravni stil, jednostavni i bistri oblik, osobni i prijateljski način njegovih rečenica, pa čak i njegove omiljele izraze.

Oni, koji su već imali veze s naukom dom Marmiona, susrest će ovdje predmeta, o kojima se već raspravljalo u prijašnjim djelima: Krist, uzor i izvor svake svetosti, vjera, ljubav, Misa, razmatranje. Zar je trebalo u ovom svesku šutke prijeći preko tih predmeta i zadovoljiti se samo upozorenjem na prijašnje spise? To bi značilo ne samo razbiti pažnju, nego posebno, unakaziti učiteljevu nauku.

Uistinu, posvećenje svećenika se ne može ostvariti izvan Krista i njegove milosti, izvan kreposti, prije svega kršćanskih, vjere, poniznosti, gorljivosti, izvan euharistijske žrtve i molitve. I zato nam se činilo, da moramo opet uzeti te predmete, ali ovaj puta sa strogo svećeničkog stanovišta, vodeći računa s jedne strane o neophodnom potsjećanju na temeljne pojmove i izbjegavajući s druge strane širea, ali općenitije izlaganje onoga, što je doneseno u prvim spisima. Ovo rješenje, koje u isto vrijeme vodi računa o punini nauke dom Marmiona, i o jednolikom obilježju ovoga sveska, bilo je jedino, koje se nametalo. Uvjereni smo, da će se s tim složiti i svi naši čitatelji.

Kad je dom Marmion davao duhovne vježbe svećenicima, nije išao za tim, da izloži neku posebnu bogoslovsku pouku, niti da dade mnogo pastoralnih smjernica, niti da se obave detaljni ispiti savjesti. On je prije svega nastojao, ne velimo jedino, da uvede svoje slušatelje u ozračje žive, rasvjetljene, kontemplativne vjere, gdje se kretala njegova vlastita duša. Toplinom svojih uvjerenja i svojim priljepčivim žarom ulijevao je u svećenike čvršću sigurnost u nevidljive stvarnosti, u kojima oni izvršuju svoju službu. Ulijevao je u njih novi duhovni polet, oslobadjao ih od rutine i osrednjosti. Probudjivao je u njima velikodušnu volju, da se sve više i više povežu s Kristom i da u čitavom svom životu daju prednost nutarnjem životu. Ovdje, kao i uvijek, on zahvaća bitno, ono bitno, što je u stotinu prilika, posebno u svojoj Poruci od 23. rujna 1950. god., o svetosti svećeničkog života, Vrhovni Svećenik tako snažno naglasio.

Djelo LE CHRIST IDEAL DU PTRETRE - KRIST IDEAL SVEĆENIKA samo produljuje, kao vjerna jeka, taj apostolat. Ovako poglavlje toga djela ide za tim, da uzdigne čitatelja prema tom istom nadnaravnom ozračju, i da mu pomogne, da bolje shvati najveću važnost života sjedinjenja s Bogom po Kristu.

Ovdje čovjek može naći cijelog dom Marmiona: njegovo savršeno poznavanje dogma, njegovu sigurnu nauku - "čistu nauku Crkve", rekao je o njoj Benedikt XV. - njegovo široko poznavanje Sv. Pisma, posebno svetog Ivana i sv. Pavla, njegovo veliko iskustvo s dušama, njegovo pomazanje, koje prodire i blagotvorno djeluje. Čovjek osjeća, kako u tom djelu struji intenzivni svećenički život, žarka ljubav prema Kristu, željna, da se i drugima priopći.

Iz svih tih razloga, ali posebno obiljem, bogatstvom i originalnošću pogleda dosada neizdanih, ovaj svezak se nekako sam od sebe nameće, da ga čovjek ni ne može izdvojiti, uz ona tri dosadašnja. On ih upotpunjuje, kruni. S njima on sačinjava cjelinu i dostojno završava "corpus asceticum" dom Marmiona, koji je usredotočen na Krista. Time imamo u cijelosti prenešenu tako spontanu, tako živu poruku tog učitelja duhovnog života.

Mnoge duše, u tišini samostana, zavjetuju se na trajne molitve i tihe žrtve za posvećenje klera. Neka mu i ove stranice, otkrivajući veličinu svećeništva i njegove visoke zahtijeve

svetosti, pomognu, da ostvare svoju vlastitu zadaću - posve skrivenu, ali koliko plodnu, u službi Kristove Crkve.

Ne će li nam biti dopušteno završiti ovaj Predgovor navodjenjem jednoga teksta, koji dobiva svoju posebnu vrijednost po dostojanstvu svoga pisca, kardinala Suharda?

Znademo, koliko su neprežaljenog pariskog nadbiskupa mučile sadašnje potrebe duša, klera, svećenika. Spomenimo samo: "Svećenik u društvu".

Kardinal se vrlo divio dom Marmionu i njegovoj nauci, pa je svojim visoko priznatim perom pozivao iz dubine svoje duše na sadanje izdanje. U svojem dugom priznanju, koje je dao na spomen bivšeg opata iz Maredsous-a prilikom 25-godišnjice njegove smrti (1948. god.) i koje je upućeno potpisniku ovih redaka, crkveni se Knez udostojao napisati:

"Duhovna nauka dom Marmiona pruža katoličku sintezu, duboko ljudsku kao i nadnaravnu, potpuno primijenjenu potrebama našeg vremena i sadašnjoj orijentaciji katoličke pobožnosti ... Ali, dom Marmion nije završio svoje zemaljsko djelo, ili radije, ako ga je dovršio, ono još nije predano javnosti. LE CHRIST IDEAL DU PTRETRE - KRIST IDEAL SVEĆENIKA je djelo, koje čekamo iz vaših ruku... Budete li dobri, pa otvorili (na korist ovih svećenika, na koje mislimo) blago svijetla i života, koje je Vaš časni pokojnik ostavio u nasljedstvo benediktinskoj obitelji, svi će Pastiri Crkve, počevši od pariskog Nadbiskupa, na tome čestitati Opatiji u Maredsousu i smatrat će to srećom za svoj kler. "

Ovu knjigu, koju je tako iskreno želio uzoriti Prelat, pružamo s pouzdanjem službenicima Kristovim. Dao Bog, da čitanje ovih stranica podrži u svećenicima svakidašnje nastojanje prema svetosti, koju traži njihovo uzvišeno zvanje.

Dom R. Thibaut

M O L I T V A

za proglašenje blaženim Dom Columba Marmiona

Gospodine Isuse, koji si svoga slugu Columba obasuo obilnim rasvjetljenjima o svome Božanstvu i o bogatstvima milosti posinjenja, udostoj se, molimo Te, poslužiti se njegovim spisima, da privedeš veliki broj duša spoznaji i ljubavi svoje presvete Osobe. Udostoj se, ako je Tvoja sveta volja, prizvati ga častima proglašenja blaženim, da se sve više i više utječemo njegovu zagovoru i da se naučimo, po njegovu primjeru, ponizno i velikodušno posvetiti se Tvojoj Božanskoj službi, koji živiš i kraljuješ s Bogom Ocem u jedinstvu Duha Svetoga po sve vijeke vjekova. Amen.

KRIST - SVEĆENIČKI IDEAL

Napisao: Dom Columba Marmion, OSB

Prvi dio

KRIST JE TVORAC NAŠEG SVEĆENIŠTVA I NAŠE SVETOSTI

I.

KRISTOVO SVEĆENIŠTVO

1. Slava Božja

Sveti Pavao nam to objavljuje: potpuna ovisnost svakoga stvora o svemogućstvu Božjem obvezuje čovjeka, da slavi Veličanstvo Božje: Ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia: ipsi gloria in saecula. Amen - Jer je od njega i po njemu i u njemu sve. Njemu slava u vijeke! Amen (Rim 11,36). Trojstvu sva slava.

Bog slavi samog sebe na savršen način. Sve hvale andjela i svemira ne mogu tome ništa nadodati.

Ipak, Bog traži od svoga stvora, da se on pridruži tom slavljenju, koje je svojstveno njegovu nutarnjem životu. Prema Božjem planu, slava, koju čovjek mora pružati Gospodinu, nadilazi prirodnu religiju. Ona se uzdiže prema Trojstvu preko svećeništva Isusa Krista, koji je jedini ovlašteni Posrednik medju nebom i zemljom.

To je veličanstvena povlastica svećeništva Kristova i njegovih svećenika, da prinose Trojstvu, u ime ljudskog roda i svemira, poklon hvale ugodan Bogu. Veličina toga svećeništva stoji u tome, da bitno osigura povratak čitavog stvorenja Gospodaru svih stvari.

Sa strahopočitanjem žive vjere počnimo promatrati tajnu toga slavljenja u krilu Trojstva: ono je postojalo prije svih vjekova kao i Bog sam i trajat će u beskonačnost,

sicut erat in principio et nunc et semper - kako bješa na početku, tako i sada i vazda. Ono je savršen uzor za svaku hvalu ljudsku ili angjeosku. Mi smo pozvani, da se tomu pridružimo na zemlji i u nebu. To je naše uzvišeno odredjenje.

Koja je to slava, što si je medjusobno pružaju Božanske osobe?

U svojoj biti, Bog nije samo "velik", magnus, nego i "predmet svake hvale", laudabilis nimis (Ps 47,1). Savršeno se dolikuje, da On prima hvalu primjerenu svome veličanstvu. Potpuno je na mjestu, da se Sam u Sebi slavi hvalom jednakom moći, mudrosti, ljubavi, što je u Njemu. Bog je mogao, da ne stvara. On je mogao ostati bez nas u neizrecivom i blaženom društvu svijetla i ljubavi Božanskih Osoba.

Otac radja Sina. Vječno, On mu daje vrhovno dobro: život i savršenstva Božanske prirode. On Mu daje sve, što je On sam, izuzevši svoju vlastitost, da je Otac.

Savršena substancijalna slika, Riječ je "sjajnost i slava Očeva" - "Splendor gloriae et figura substantiae ejus" (Hebr 1,3). Rodjen iz izvora svega svijetla, On je sam Svijetlo. Kao neprekinuta pjesma On se odrazuje prema onome, iz kojega proizlazi: "Sve, što je moje, jest tvoje, i što je tvoje, jest moje" (Iv 17,lo).

Tako, prirodnim pokretom svoje filijacije, Sin čini, da se natrag prema Ocu vrne sve, što ima od Njega.

U tom medjusobnom davanju, Duh Sveti, koji je ljubav, proizlazi iz ljubavi Oca i Sina, kao iz jedinog počela svoga izlaženja. Taj zagrljaj u neizmjernoj ljubavi izmedju tri Osobe završava vječno strujanje života u krilu Trojstva.

Takva je slava, koju Bog daje sam Sebi u svetoj intimnosti svoga vječnog života.

Može li se u tom neizmjernom slavljenju gledati kao neki čin svećeništva? Ne. I evo zašto.

Otac, Sin i Duh Sveti jednaki su u moći, u vječnosti, u veličanstvu. Ne može se medju njima pretpostaviti nikakva podredjenost ili niži stupanj. A sam pojam svećeništva uključuje u sebi pojam podredjenosti: svećenik se ponizuje, kad vrši koji čin štovanja Boga, i samo preko svoga podlaganja Bogu može on izvršavati ulogu posrednika medju Bogom i ljudima. Prema tome, budući su Božanske Osobe iste i jedne biti, nijedna se ne može smatrati, kao da iskazuje štovanje drugima. U vječnom slavljenju Trojstva ne postoji nikakvo vršenje svećeničke službe. To je razlog, zbog čega u Isusu Kristu svećeništvo pripada ne Riječi, nego njegovu svetom čovječanstvu. Riječ nije svećenik do li po svom Utjelovljenju. Njegovo je svećeništvo povlastica samo njegova čovječanstva.

2. Kristova svećenička konsekracija

Što je bitnost svećeništva?

Poslanica hebrejima pruža nam glasovitu definiciju. "Svaki veliki svećenik, koji se od ljudi uzima, za ljude se postavlja na službu Bogu, da prinosi darove i žrtve za grijehe" - "Omnis pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis" (Hebr 5,1).

Svećenik je posrednik, koji prinosi darove i žrtve Bogu u ime naroda. Obratno, Bog njega izabire, da dijeli ljudima njegove darove milosti, milosrdja i oproštenja.

Izvanredna uzvišenost svećeništva izvodi se iz tog posredništva.

Odakle Krist ima svoje svećeništvo? Odgovor na to pitanje dat će nam sveti Pavao. Svećenik je, kaže on , tako velika stvar, da nitko, pa ni "Krist u svojoj ljudskoj naravi, ne bi si ga mogao sam prisvojiti" (Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo ... Sic et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret). Zatim nastavlja: "Sam Otac postavio je svoga Sina vječnim Svećenikom. On Mu je rekao: Filius meus es tu, ego hodie genui te ... Tu es sacerdos in aeternum - Ti si Sin moj, ja te danas rodih ... Ti si svećenik dovijeka po redu Melkizedekovu (Hebr 5,4-6).

Tako je svećeništvo dar Očev čovječanstvu Isusovu. Čim je Riječ postala tijelom, vječni Otac je pogledao svoga Sina s neizmjernim zadovoljstvom. On Ga je priznao jedinim Posrednikom medju nebom i zemljom, vječnim Svećenikom.

Čovjek-Bog, Krist će imati povlasticu, da u sebi sakupi cijelo čovječanstvo, da ga očisti, posveti i natrag dovede u krilo Božanstva. Time će On pribaviti Gospodinu savršenu slavu u vremenu i u vječnosti.

Od prvog časa utjelovljenja Sin je postavljen za posrednika i svećenika.

Njemu nije bilo potrebno, kao drugim svećenicima, vanjsko pomazivanje, koje bi ga posvetilo. Duša Isusova nije bila zabilježena kao naša, na dan našeg redjenja, neizbrisivim svećeničkim znakom. Zašto? Tu se dotičemo dna tajne. Po hipostatičkom sjedinjenju Riječ prožimlje i prisvaja dušu i tijelo Isusovo, posvećuje ih. Kad je Sin Božji postao tijelom, On si je potpuno podvrgao to čovječanstvo. Čas Kristove svećeničke posvete bio je čas utjelovljenja. Tada je Isus bio zabilježen zauvijek kao jedini i vječni posrednik medju čovjekom i Bogom. "On je bio pomazan uljem radosti", veli sveti Pavao (Hebr 1,9), jer sama Riječ bijaše to neizmjerno sveto pomazanje.

Isus je svećenik u najuzvišenijem smislu riječi. "Jer takav nam je trebao da bude veliki svećenik: svet, nevin, neokaljan, odvojen od grešnika i uzvišen nad nebesa" (Hebrejima 7,26). Do konca svijeta, svećenici ovdje na zemlji ne će dobiti nikakve vlasti posredovanja, koja ne bi bila dio njegove vlasti. On je jedini izvor svakoga svećeništva, koje slavi Boga, kako On to hoće.

Da još bolje shvatimo tajnu ovoga čudesnog svećeničkog posvećenja, promatrajmo dolazak angjela u Nazaret. Marija je u molitvi, Ona je puna milosti. Angjeo kao poslanik donosi Joj poruku. Kakvu poruku? Da je Riječ odabrala njezino krilo kao svadbenu sobu, u kojoj će si zaručiti ljudsku prirodu. "Duh će Sveti sići na te". I Marija odgovara: "Neka mi bude po riječi Tvojoj" (Luka 1,35-38). U tom božanstvenom času posvećen je prvi svećenik, i glas je Očev odjeknuo u nebu: "Ti si svećenik do vijeka po redu Melkisedekovu" (Ps 1o9,4).

Marija je tada uistinu postala kuća zlatna, škrinja zavjetna, svetohranište, gdje se ujedinila ljudska priroda s Riječi, i preko toga sjedinjenja Isus bio postavljen za navijeke u svojoj ulozi posrednika.

3. Jedinstvena povlastica Kristova svećeništva: Svećenik i žrtva

U Starom Zavjetu, kako znate, svećenik i žrtva bili su različiti. U pomirbenoj žrtvi, na primjer, svećenik bi žrtvovao jedno živo biće, koje je zamjenjivalo narod. On bi polagao ruke na žrtveni dar prenoseći na nj tom kretnjom prekršaje sviju. Drugo je bio svećenik, drugo žrtva prikazana Bogu.

U žrtvi, koju je Isus prikazao, nije tako. Po jednoj zapanjujućoj i čudesnoj povlastici njegova svećeništva, na Kalvariji, kao i na našim oltarima, njegova žrtva je Božanska i po dostojanstvu svećenika i po uzvišenosti prikazane žrtve. Svećenik i žrtva su ujedinjeni u jednoj istoj osobi, i ova žrtva sačinjava savršeni poklon, koji proslavljuje Boga, čini Ga milostivim ljudima i zadobiva im sve milosti za život vječni.

Riječ "Consummatum est" - "Svršeno je", što ju je izgovorio Krist umirući, bila je ujedno i zadnji uzdah ljubavi od strane žrtve, koja je za sve zadovoljila, i svečano svjedočanstvo od strane Svećenika, koji je dovršavao najveći čin svoga svećeništva.

Zadubimo se nekoliko časaka u tajnu nutarnjih raspoloženja Isusa kao svećenika i kao žrtve.

Držanje Kristovo kao Vrhovnog Svećenika bilo je puno poštovanja i dubokog klanjanja. A što je bilo izvor takvog držanja? Gledanje "neizmjernog veličanstva svoga Oca" - "Patrem immensae majestatis", što ga je Isus imao. On

Ga je poznavao, kao što Ga nikada nijedno stvorenje ne će moči poznavati: "Oče pravedni, ako te svijet ne poznaje, ja te poznajem" (Ivan 17,25.)

Bezdan Božjih savršenstava se otkrivao njegovu pogledu: apsolutna svetost Očeva, njegova suverena pravednost, njegova neizmjerna dobrota. Taj pogled Ga je ispunjao strahom punim poštovanja i religijom, što treba da nadahnhje prinositelja žrtve.

A koji je bio temeljni osjećaj Isusa kao žrtve? Opet klanjanje, ali ovdje se ono očituje u primanju uništenja i smrti. Isus je znao, da je On odredjen za križ radi otpuštenja grijeha svijetu. Pred Božjom pravdom On se osjećao natovaren strašnim teretom svih grijeha. On je potpuno pristao na tu ulogu žrtve. Ipak On nije imao pokajanja kao grešnik, koji oplakuje vlastite grijehe. Ali je često On osjećao smrtnu tjeskobu gledajući se pritisnuta teretom tolikih bezakonja. Zar nije rekao u Maslinovom vrtu: "Žalosna je duša moja sve do smrti"?

Kako vidite, raspoloženje žrtve potpuno odgovara raspoloženju svećenika.

Mi ne smijemo prosudjivati vječnih osnova prema svojoj ljudskoj kratkovidnosti. Gledajmo ih takvima, kakvima ih je Bog zamislio i objavio. Ne pitajmo, što je Bogu dopuštala njegova apsolutna moć, da izvrši. Radije promatrajmo to, što je Bog htio da ostvari. On je mogao oprostiti grijehe, a da ne zahtijeva zadovoljštine razmjerne veličini uvrede, ali Ga je njegova mudrost potakla, da odredi spasiti svijet po Kristovoj žrtvi. "Bez prolijevanja krvi nama nema oproštenja grijeha" - "Sine sanguinis effusione non fit remissio" (Hebr 9,22).

I tako, dolazeći na ovaj svijet, Sin je Božji uzeo "tijelo žrtve", koje je sposobno podnijeti muku i smrt. On je po istini bio od našega roda, i u ime svoje braće On će se žrtvovati, da bi ih pomirio s njihovim nebeskim Ocem.

Tertulijan je napisao ovu bistroumnu riječ: "Nitko nije otac toliko koliko Bog, ničija dobrota nije ravna njegovoj" - "Tam Pater nemo, tam pius nemo". Mi možemo takodjer reći: "Nitko nije toliko brat koliko Isus" - "Nemo ita frater ac ille". Prema svetom Pavlu, u vječnom preodredjenju, Krist je "prvorodjenac velikog broja braće" (Rim 8,29), i još: "Ne stiči se zvati ih (ljude) braćom" (Hebr 2,11). Sam Krist poslije svoga uskrsnuća, što je ono rekao Magdaleni? "Idi braći mojoj i kaži im: uzlazim k Ocu svojemu i k Ocu vašemu" (Iv 2o,17). I kakav je brat bio Krist! To je Bog, koji želi da dijeli naše slabosti, da osjeća naše žalosti i naše boli. Po ličnom iskustvu On je naučio, da osjeti ganuće nad našim nevoljama. "Naš veliki svećenik nije takav, da se ne bi mogao sažaliti s naših slaboća, jer je on u svemu iskušan kao i mi, osim grijeha" (Hebr 4,15).

4. Čini Kristova svećeništva

A. Ecce venio

Čitav Isusov život bio je život Vrhovnog Svećenika posvećen slavi Očevoj i spasenju ljudi. To je svećeništvo doseglo svoj vrhunac na Zadnjoj večeri i na Kalvariji. Medjutim, čitav je život Spasiteljev obilježen svećeničkim znakom.

Prvi pokret njegove presvete duše iza Utjelovljenja bio je najuzvišeniji čin religije. Evandjelisti nam nisu objavili tajnu toga svećeničkog prikazanja Spasiteljeva. Sveti Pavao, djelitelj tajna Božjih i tajna njegova Krista, upoznao je to: "Ulazeći u ovaj svijet", piše Apostol, "Krist je rekao: Jer nijesi više htio žrtava i darova, pripravio si mi tijelo. Paljenice i žrtve za grijeh nisu ti bile ugodne, tada rekoh: Evo me. U početku knjige pisano je za mene: ja dolazim, da činim volju tvoju, o Bože" (Hebr lo,5-7). Da bi priznao vrhovno gospodstvo svoga Oca, Krist Mu se prinio bez ograničenja. Ovo neizrecivo prinošenje bio je njegov odgovor na neprispodobivu milost hipostatičkog ujedinjenja. Ono je bilo svećenički čin, uvod u žrtvu na križu,u sve čine svećeništva u nebu. Ne bismo nikad mogli dostatno razmišljati o ovom tekstu, koji nam otvara letimičan pogled na nutarnji skroz svećenički život Otkupiteljev.

"Ingrediens mundum" - "Ulazeći u svijet", njegova duša, ozračena svijetlom Riječi, promatrala je Božanstvo, i u toj uzvišenoj viziji bilo Mu je dano, da upozna neizmjerno veličanstvo Očevo. Isus je u isto vrijeme vidio neizmjernu nepravdu nanesenu Bogu grijehom i nedostatnost žrtava prinesenih do toga časa. On je shvatio, da je Bog, dajući Mu ljudsku narav, posvetio Ga, da On bude prinesen za žrtvu i da On sam bude svećenik te žrtve.

I onda, što je uradio Krist? Okrenut prema Ocu s neizrecivim ushitom ljubavi On se potpuno predao njegovoj svetoj volji.

U tom blagoslovljenom času - možemo si misliti - čitavo je nebo s napetošću promatralo početni dar samoga sebe, što ga je prikazalo čovječanstvo Kristovo.

Premda bez ljage, "Kristovo je čovječanstvo pripadalo rodu grešnika" - "in similitudinem carnis peccati" (Rim 8,3), pa pristajući, da nosi grijehe svijeta, Spasitelj je u isti mah prihvatio i uvjete žrtvovanja. Radi toga je Isus rekao: "Oče, po sebi su žrtve Mojsijeva obreda bile nedostojne tebe" - "Hostiam et oblationem noluisti: holocauthomata pro peccato tibi non placuerunt". "Evo, ja dolazim" - "Ecce venio", uzmi mene za žrtvu. Ti si mi dao tijelo, po kojem se ja mogu žrtvovati. Satri ga, slomi ga, pritisni ga patnjama, raspni ga. Ja sve prihvaćam. "Ja dolazim, da učinim volju tvoju".

Zapamtite te riječi: "Tijelo si mi pripravio". Krist hoće, da mi znamo, da njegovo tijelo nije slavno, koje ne može trpjeti, kao iza njegova uskrsnuća, čak ni preobraženo kao na Taboru, nego da On prima od Oca tijelo podložno umoru, boli, smrti, sposobno, kao i naše da podnese svako zlostavljanje i svaku patnju. "Oče, to tijelo ja prihvaćam onako, kako si ga Ti izabrao za mene".

Isus zna, da se "u početku knjige njegova života nalazi za njega napisana volja Božja, da se ima žrtvovati". On se tome predaje bez pridržaja. "In capite libri scriptum est de me ut faciam, Deus, voluntatem tuam".

Ta volja, da proslavi Oca, da zadovolji njegovoj pravdi i da se prinese za naše spasenje, nikada se nije pokolebala. Ona je bila za navijek ustaljena u središtu njegova Srca.

Čitav život Isusov, počevši od ovoga časa, pa sve do onog svetog sata, kad se je prinio za žrtvu na križu, bit će neprestano izražavanje ove duboke volje. Ona se protezala na čitav njegov život. Sjena Kalvarije lebdjela je bez prekida nad njegovim mislima. On je unaprijed proživljavao sve peripetije velike drame: Judinu nezahvalnost, Herodove poruge, Pilatov kukavičluk, bičevanje, sramotu razapinjanja.

Kad je jednoga dana Spasitelj išao prema Jeruzalemu, On se razgovarao s učenicima o Sinu čovječjemu. Pa što je rekao? "On će biti predan neznabošcima, ismijan, zlostavljan i popljuvan" (Luka 18,32).

Istu stvar vidimo i na Taboru. Zanesenim učenicima Isus se tu pokazuje u svoj slavi svoga svetog čovječanstva ožarena Božanskim sjajem: "Ilija i Mojsije pokazaše se razgovarajući s Isusom". I što je bio sadržaj toga razgovora? Sv. Luka nam to otkriva: "Oni su govorili s Njim o njegovoj bliskoj muci u Jeruzalemu" (Luka 9,31). Muka je kulminirajuća točka cijelog zemaljskog života Isusova.

Kod svoje smrti Isus je nosio u sebi čitav ljudski rod i u jednoj slobodnoj prihvaćenoj žrtvi križa, a čiji prvi zamah počinje od Utjelovljenja, On nas je sve otkupio i posvetio. To je smisao naučavanja svetog Pavla, kad on navedenom tekstu nadodaje: "U ovoj smo volji posvećeni prinosom tijela Isusa Krista jedamput zauvijek" (Hebr 10,10).

B. Zadnja večera

Žrtva Isusova, kad je izgovorio svoj "Ecce venio" je bez sumnje neopoziva i vrijedna svakog udivljenja, ali istom kod Zadnje večere i na križu Isus će izvršiti svećenički čin par excellence. Tu, dok prikazuje svoju žrtvu Ocu, On se nama otkriva u svem veličanstvu i moći svoga vrhovnog svećeništva.

Prenesimo se najprije u Cenakul na Veliki četvrtak uvečer i u mislima prisustvujmo toj večeri oproštaja i neizmjerne ljubavi, gdje Isus posvećuje kruh i vino. Prije muke

On je prinio svoje tijelo i svoju krv po jednom novom obredu, koji je bi slika nedalekog žrtvenoga prikazivanja. Riječi, što ih je izgovorio nad kruhom i vinom, ne dopuštaju, da sumnjamo o značenju, što ga je On pridavao svome postupku. Radi se doista o "njegovu vlastitom tijelu, koje će se predati", i o "njegovoj krvi - krvi Novoga zavjeta - koja će se proliti za oproštenje grijeha." Ta je žrtva bila prikazana Ocu. To tvrdi Tridentinski sabor. "Na zadnjoj večeri, proglašujući se svećenikom postavljenim za vječnost po du Melkizedekovu, prinio je Ocu svoje tijelo i svoju krv pod prilikama kruha i vina".

Na našim oltarima, kao i na Zadnjoj večeri, Krist je svećwni i žrtva. On sam daje se još za hranu. Ali u Misi Krist se služi službom svojih svećenika. Na Zadnjoj večeri, naprotiv, ne koristi se ničijom službom. Vrhovni svećenik, svojim vlastitim neporednim ugledom, ustanovljuje tri čudesne vrhunaravne stvari: žrtvu Mise, sakramenat Euharistije, tijesno povezan s Misom, naše svećeništvo, proizašlo iz njegova i odredjeno, da ovjekovječuje do konca svijeta njegov čin moći i milosrdja.

Misna liturgija izvire tako spontano iz Kristova Srca. Uzevši kruh i vino "dade hvalu"svome Ocu, "gratias egit" (Mat 26,27). Davanje hvale potsigurno je sačinjavalo dio vazmenog obreda, ali zar nismo s pravom ovlašteni vjerovati, da je Isus u tom svečanom času zahvalio Ocu ne samo za svu njegovu prošlu dobrotu prema izabranom narodu, nego i za svu buduću u Novom zavjetu? On je gledao nebrojene mnoštvo kršćana, koji će se najedati na tom svetom stolu, hraniti se njegovim poklona vrijednim tijelom, piti njegovu dragocjenu krv. On je zahvaljivao Ocu za sve pomoći odredjene njegovim udovima i posebno njegovim svećenicima do konca vijeka. Ne zaboravimo, da jekrilo Očevo ognjište, odakle preko Isusa dolaze sva milosrdja i svi darovi: "Omne datum optimum ... descendens a Patre luminum" - "Svaki dobri dar ... odozgo je, silazeći od Oca svjetlosti" (Jak 1,17). A prije svega je zahvalio za veliki dar svećeništva i Euharistije.

Taj neprispodobivi čin zahvale, što ga je Spasitelj izvršio u svoje ime i u ime svih svojih udova, pribavio je Ocu neizmjernu slavu.

C. Vrhovna žrtva križa

Uspnimo se na Kalvariju i zajednički prisustvujmo krvavoj Isusovoj žrtvi.

Što vidite? Tamo je Isus, okružen čitavim mnoštvom: ravnodušni vojnici, hulitelji farizeji, zlobni krvnici, a takodjer mali krug vjernika okupljenih oko Djevice Marije. "Gledajte Velikog Svećenika naše vjere" - "Aspicientes in auctorem fidei" (Hebr 12,2). Taj Raspeti je pravi Bog, naš Bog ... Crucifixus etiam pro nobis - Raspet takodjer za nas.

Kako ću vam često reći, osnova našeg duhovnog života je vjera u Božanstvo Isusa Krista. "Tko u Sina vjeruje, ima život vječni" (Iv 3,36).

Kako ću vam često reći, osnova našeg duhovnog života je vjera u božanstvo Isusa Krista. "Tko u Sina vjeruje, ima život vječni" (Iv 3,36). Čovjek prikovan čavlima na drvo križa, jednak je Bogu. "Istobitan s Ocem ... svijetlo od svijetla". Ali zaogrnut našom ljudskom prirodom, postao je našim bratom.

Na tom drvetu boli, što On zapravo radi? Kakvu akciju vodi?

Vama to nije nepoznato, svi čini Boga-Čovjeka su u širem smislu riječi teandrični, oni potječu od Boga i od čovjeka. Osobno dostojanstvo Riječi daje Kristovim ljudskim činima Božansku vrijednost: Actio est suppositi, a ovdje je Božanski "suppositum". Svaki njegov uzdah, svaka kapljica njegove krvi posjeduje vrijednost, da može potpuno zadovoljiti za sve grijehe svijeta. Ali u odlukama vječne mudrosti Otac je htio, da nas Sin otkupi najsavršenijim činom religije, a to je žrtva. Radi toga Apostol veli: "On je predao sebe za nas kao prinos i žrtvu Bogu na ugodni miris" (Ef 5,2).

Ova Kristova žrtva bila je u najodličnijem smislu pomirbena. S obzirom na neizmjerno dostojanstvo svoje Božanske osobe i na neizmjernost svoje ljudske ljubavi, Isus je iskazao Ocu poštovanje daleko ugodnije, nego što su grijesi svijeta izazvali negodovanje Božje. U očima Božjim, vrijednost žrtve njegova Sina neisporedivo je nadilazila njegovu odvratnost zbog naših uvreda. Prema smionom izrazu sv. Pavla, Isus je "istrgao Očevoj pravdi zadužnicu, koja nas je osudjivala - Chirographum decreti quod erat contrarium nobis. On ju je uništio prikovavši je na križ - Affigens illud cruci (Kol 2,14). Božji stav prema nama se promijenio: bili smo "sinovi srdžbe" - "filii irae" (Ef 2,3), ali sada je Gospodin postao za nas "bogat u milosrdju" - "dives in misericordia" (ibid).

Evo, što je Isus, naš brat, učinio za nas. Ah! kad bismo mi shvaćali veličinu te ljubavi, kako bismo se mi sjedinjivali s tom žrtvom govoreći poput Apostola: "On me je ljubio i predao samoga sebe za mene" (Gal 2,20). On ne kaže: "Dilexit nos" - "Ljubio je nas", nego "Dilexit me" - ljubio je mene: to je moje osobno ja, koga se sve to tiče!

Mi dobro shvaćamo, što je Bog tražio od Isusa, što daje njegovoj žrtvi svu njezinu vrijednost, to nije prolijevanje krvi samo u sebi, nego to prolijevanje ukoliko je produhovljeno ljubavlju i poslušnošću.

U svojim osnovama Bog se htio prilagoditi našem ljudskom poimanju. A za nas ljude "vrhunac je ljubavi davanje života, davanje sebe do smrti": "Majorem hac dilectione nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis" - "Od ove ljubavi nitko veće nema, da tko život svoj položi za prijatelje svoje" (Iv 15,13).

Isus sam naglašava tu važnost ljubavi u svojoj muci, kad veli: "Da svijet spozna, da ljubim Oca ... ja činim onako, kako mi je zapovijedio Otac" (Iv. 14,31).

Smatrao je takodjer potrebnim, da nam objavi, da se njegova žrtva vrši u poslušnosti. U Maslinovom vrtu, za vrijeme svoje agonije, Isus će triput moliti, da se "taj kalež ukloni od njega". I pred neumoljivom šutnjom neba, Spasitelj će, slobodno, jednim činom najdubljeg podlaganja i s ushitom ljubavi "uskladiti svoju volju ljudsku s voljom Očevom - Non mea voluntas, sed tua fiat (Luka 22,44). Sv. će Pavao moći reći o Isusu: "Postao je poslušan do smrti, do smrti na križu" (Fil. 2,8). Izaija je predvidio ovo dragovoljno primanje muke od strane Spasiteljeve: "Predao se, jer je sam htio" - "... quia ipse voluit" (Iz.53,7).

Tako, eto, ma koliki bio broj i veličina ljudskih grijeha, zadovoljština, koju je pružio naš Božanski Učitelj, uvijek ostaje preobilna. Riječ Apostola, koji se trese od udivljenja pred tom tajnom, potpuno to posvjedočava: "Ondje, gdje je umnožio se grijeh, ondje se još većma umnožila milost" (Rim. 5,2o).

Stvarno, kao što zadovoljava za uvredu grijeha, isto tako žrtva Kristova zaslužuje sve milosti. Što znači zaslužiti? To znači izvršiti neko djelo, koje traži nagradu. Kad kršćanin, u stanju milosti, obavlja jedno dobro djelo, to njemu na temelju obećanja Božjega daje pravo, da primi nove duhovne darove. On ih zaslužuje, i to je njegovo pravo strogo osobno.

Ali, kada Krist - u svojstvu Otkupitelja i glave otajstvenoga tijela - prinosi Ocu svoju muku, njezina se zaslužna vrijednost proteže i dalje od osobe Isusove, na sve ljude, koje je On otkupio i na sve one, čija je On glava. Njegove zasluge pripadaju nama, tako da smo mi u njemu postali "bogati svakim blagoslovom duhovnim" (Ef. 1,3. - Isp. 1 Kor. 1,5). "Naše bogatstvo u Isusu Kristu" tako je veliko, da čovjek ne može doseći njegove beskrajnosti. Radi toga ga sveti Pavao naziva "neistraživim" - "investigabiles divitiae Christi" (Ef. 3,8).

Napunimo svoja srca živom vjerom, pouzdanjem bez granica. Zar nije Isus rekao: "Ja dodjoh, da imaju život i obilatije imaju"? (Iv. 1o,1o).

Isusova žrtva je svijetlo središte milosti i Božjih oproštaja. Sve svrhunaravne pomoći, koje se ljudima daju, potječu iz vrhovnog svećeničkog žrtvovanja na Golgoti. Sve Božanske dobrote prema nama, svi bezdani njegova milosrdja su odgovori na neprestane zazive Kristovih zasluga. Da je čitav ljudski rod slao prema nebu tjeskobne vapaje, sve to bez Isusa ne bi ništa koristilo. Samo vapaj Sina Božjega daje vrijednost našim vapajima.

Ali kalvarijska drama se vječno ponavlja. u krilu Crkve. Pod sakramentalnom koprenom, kod pretvorbe, ponovno odzva-

nja vapaj Isusove krvi, jer tada se prikazuje Ocu sva ljubav, sva poslušnost i sve boli njegove žrtve na križu. Svaki put, kaže se u liturgiji, kad se slavi uspomena te žrtve, vrši se djelo našeg otkupljenja - Quoties huius hostiae commemoratio celebratur, opus nostrae redemptionis exercetur.

Premda je euharistijska žrtva u tako tijesnoj vezi s Kristovim svećeništvom, ne ćemo ovdje o njoj govoriti ex professo. Učinit ćemo to na drugom mjestu. Ipak, zadržite si već ovdje ovu važnu istinu: kad Bog preko Mise dijeli ljudima milosti, On proslavljuje svoga Sina, jer vodi računa o svemoćnom zagovoru otkupiteljne krvi. Poći ću i dalje: On pokazuje svoje milosrđe svome Sinu, jer Isus može pouzdano reći svome Ocu: "Oče, ljudi su moji udovi. Umirući sam ih sve nosio u sebi. Oni su moji, kao što su i tvoji: sve milosti, kojima ih obasipaš, to ti meni iskazuješ".

D. Nebesko svećeništvo

Isus uzašavši na nebo sjedi s desne Ocu, ali, i u vječnoj slavi, kako nam kaže sveti Pavao, njegovo svećeništvo ostaje nepromijenjeno: "Sempiternum habet sacerdotium" (Hebrej. 7,24).

Bez sumnje, žrtva na križu bit će uvijek jedan "prinos, kojim je usavršio zauvijek one, koji bivaju posvećeni" (Hebr 10,14). Da pravilno shvatimo taj svećenički život Isusov u nebu, trebat će nam, prema svetom Tomi, razlikovati izmedju samog prinošenja žrtve i njezina dovršenja. Kad se dovrši žrtva, preostaje još, da se plodovi razdijele medju prisutne. Ovo dijeljenje Božjih darova provodi se po snazi već obavljenog prinošenja i sačinjava njegovo izvršenje ili potpuno dogotovljenje. Ono je prema tome jedna istaknuta svećenička zadaća, iako sporedna.

Kako Isus prema božjem planu vrši vječno svoje svećeništvo?

Poslanica Hebrejima nam to objavljuje. Ona nas podsjeća, da veliki svećenik Staroga zavjeta, ulazeći iza zastora, predstavljaše Krista. Taj svećenik ne bi ulazio u svetinju nad svetinjama nego samo jedamput godišnje, nakon što je zaklao žrtvu i poškropio se njezinom krvlju. On je nosio na prsima dvanaest dragocjenih kamenova, simbol dvanaest plemena izraelskih. Na taj način ulazio je otajstveno cijeli narod s njime u svetište.

Taj svečani ulazak velikog svećenika u svetinju nad svetinjama bio je slika neizmjerno uzvišenijega svećeničkog čina. Isus je pravi Veliki Svećenik, koji - nakon što je bio žrtvovan i nakon što je prolio svu svoju krv - ušao je na svijetli dan svoga Uzašašća u pravi tabernakul u najvišem nebu: "Introivit semel in sancta" - "Ušao je jednoć zauvijek" (Hebr 9,12).

Kad bi veliki svećenik ulazio u svetište, nije otvarao ulaz narodu, što bi ga pratio, ali Krist, naš Veliki Svećenik, uvodi nas u svojoj pratnji u nebo. Ne zaboravite nikada ove čudesne nauke naše vjere. Mi ne možemo ući osim preko Njega. Nijedan čovjek, nijedno stvorenje ne može stupiti u vječne stanove, uživati blaženo gledanje, osim uz Isusa i po njegovoj moći. To je pobjednička nagrada njegove žrtve.

Svi odabranici promatraju Boga, ali odakle njima dolazi to svijetlo, kojim oni vide Božanstvo? Otkrivenje sv. Ivana kaže nam to mnogo puta: u nebeskom Jeruzalemu Jaganjac je svijetlo - "Lucerna ejus est Agnus" (21,23). Svi stanovnici svetog grada priznavat će uvijek, da su samo milosti proistekle iz Isusove žrtve njima otvorile pristup do Oca i dale im moć, da Ga hvale. Oni će pjevati bez kraja: "Ti si nas otkupio svojom krvlju iz svakoga plemena, iz svakoga naroda ... i učinio si nas kraljevstvom Božjim".

Kao čovjek ima Spasitelj sigurno pravo, da prodre u tajne Božanstva, jer je njegovo čovječanstvo, čovječanstvo Riječi. Ali Krist je takodjer i "Pontifex", Pontem faciens, (most), posrednik, glava otajstvenog tijela: zbog tih naslova i po snazi svoje muke On nas uvodi sa sobom u krilo Očevo.

Na taj način, sv. Pismo nas ovlašćuje, da smatramo, da se u nebu vrši jedna veličanstvena liturgija. Krist se prinosi u čitavom svom sjaju, i ovaj slavni prinos je kao svršetak, dovršenje otkupljenja.

U toj nebeskoj liturgiji svi ćemo mi biti sjedinjeni s Isusom i medjusobno. Mi ćemo biti njegov pobjednički znak slave. Mi ćemo sudjelovati u poklonu, ljubavi, zahvali, što je On i svi njegovi udovi upućuju prema vrhovnom veličanstvu Presvetog Trojstva. Slike iz Otkrivenja daju nam naslutiti te stvarnosti. Poslanica Efežanima ih objavljuje: na koncu vremena, u svome kraljevstvu, Otac će dovršiti svoju osnovu: dovesti natrag k sebi sve stvari, ujedinjujući ih sve pod jednom glavom - "recapitulare omnia in Christo". To je smisao, što ga je htio izraziti sveti Pavao. Riječi Vulgate: Instaurare omnia in Christo" - "Sve obnoviti u Kristu" (Ef. 1,10) nemaju iste krepčine.

Sve će biti "podloženo Isusu Kristu", veli dalje sv. Pavao: "Oportet illum regnare" - "Njemu valja kraljevati" (1 Kor. 15,25), a Sin sam sa svim svojim izabranicima poklonit će se "Onome, koji mu je podložio sve stvari, da Bog bude sve u svima" - "Cum autem subjecta fuerint illi omnia, tunc et ispe Filius subjectus erit ei, qui subjecit sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus" (Ib. 15,28).

Kriz svu vječnost mi ćemo s veseljem osjećati, da nam naše blaženstvo dolazi od Isusa, da je njegovo svećeništvo izvor toga, kao što je bilo izvor svih milosti, što smo ih primili za vrijeme mučnoga našeg zemaljskog putovanja. Nemamo li Njemu zahvaliti svoje Božansko djetinjstvo, svoje

svećeništvo i pogled oproštenja, nježnosti i ljubavi od strane onoga, koga mi u Misi nazivamo: Clementissime Pater - Preblagi Oče?

Kad prinosimo svetu žrtvu, vjerujemo, da stupamo u veličanstveno kolo tih hvala, da sudjelujemo u toj nebeskoj liturgiji. U času primanja Euharistije znajmo: i mi kao i blaženici jedino preko svetog čovječanstva Kristova dolazimo u dodir s Božanstvom.

Očekujući gledanje i punu ljubav grada Božjega, rado ponavljamo: Isuse, za tvoje izabranike si ti sve. Za nas takodjer budi sve, dok u vjeri putujemo prema vječnom Jeruzalemu, "da oni, koji žive, ne žive više sebi, nego Onome, koji je za njih umro i uskrsnuo" - "Ut et qui vivunt jam non sibi vivant, sed Ei, qui pro ipsis mortuus est et resurrexit" (2 Kor. 5,15).

II.

KRIST UZOR I VRELO SVEĆENIČKE SVETOSTI

Otac nebeski preduzeo je, da nama, službenicima Kristovim, odredi naš ideal svetosti. "On nas je preodredio, da budemo slični", ne bilo kojem stvorenju, pa niti angjelu, nego "njegovu Sinu", koji je po utjelovljenju posvećen za svećenika u svojoj čovječjoj naravi. Sv. Pavao nam je objavio tu misao Očevu, kad je rekao: "Praedestinavit nos conformes fieri imagini Filii sui" - "Preodredi nas, da budemo jednaki obličju Sina njegova" (Rim 8,29). Bog nam postavlja jedan Božanski uzor savršenosti. On želi, da nama otkrije crte svoga utjelovljenog Sina i - s tim samim - da u našim dušama vidi odsjev njegove svetosti.

Ako je istina, da veličina svakog ljudskog života ovisi od ideala za kojim on teži, koliko li će kod nas svećenika živa želja, da budemo slični Isusu Kristu, uzdići čitav naš život? Otac nalazi sve zadovoljstvo u svojoj Riječi. Stoga, ako mi postanemo slični Kristu, odatle će teći za nas milosti i blagoslovi.

Zaustavimo se i promatrajmo tu tajnu s dubokim strahopočitanjem.

1. Natprirodno

Ako i jest Bog, ocean savršenstva, neshvatljiv za svaki stvoreni razum, On sam jednim pogledom obuhvaća u svojoj neizmjernosti svu puninu svojih veličina. On izriče svoju spoznaju u jednoj misli, u jednoj jedinoj riječi, u svom "Logosu". Tome Logosu (Riječi) On predaje sav svoj Božanski život, svoje svijetlo, sve, što On jest. To

radjanje u krilu Očevu, budući je to sam život Božji, nije nikada počelo i ne će nikada svršiti. U ovom času, dok ja vama govorim, Otac, u neizmjernom zanosu radosti, govori svomu Sinu: "Ti si moj Sin, danas - to će reći u jednoj vječnoj sadašnjosti - ja te radjam" (Ps 2,7).

Prije nego što dublje zadjem u ovaj predmet, želim, da vas upozorim na zabludu onih, koji ne žive dovoljno po vjeri u plan Božji i koji bi htjeli, da oni sami budu graditelji svoje vlastite svetosti.

Posveta duše je natprirodno djelo.

Što je pravi pojam natprirodnoga? To je ostvarenje u vremenu vječnih osnova Očevih. Slobodno, Bog je odredio čovjeku, da nadje svoje konačno blaženstvo u gledanju Boga licem u lice, a to gledanje samo Bogu pripada po prirodi. Objava, utjelovljenje, otkupljenje, Crkva, vjera, sakramenti, milost i svetost, sve je to posljedica darežljivosti toga Božjeg plana, čije središte čine Krist i naše posinjenje u Njemu. Davanje tih darova je apsolutno nezasluženo. Ono nadilazi potrebe i zahtjeve svake stvorene prirode, pa bilo angjeoske, bilo ljudske. Radi toga je ono natprirodno.

To je skup nebeskih darova, jedan svijet milosti, na koji se nadovezuje sva aktivnost čovjeka, odredjena za nebesko blaženstvo. Jer nije dano prirodi ostavljenoj svojim vlastitim snagama, da djelotvorno djeluje u postizavanju natprirodnoga cilja.

Susrećemo, čak i medju svećenicima, osoba, koje tapkaju na mjestu u duhovnom životu unatoč svoje više ili manje vjernosti svojim duhovnim vježbama. Čitavo njihovo nastojanje ne postizava, da u svojoj unutrašnjosti žive od Krista. Te se osobe trude, ali ne znaju dobro, prema kojem idealu treba da teže. One su u dvoumici, koji je najbolji način, da idemo prema Bogu. Tome nasuprot sv. Pavao je rekao: "Ja dakle tako trčim, ne kao na nepouzdano; tako se borim, ne kao onaj, koji mlati vjetar" (1 Kor. 9,26). Vrlo je važno, i za nas i za one, koje mi vodimo, da vodimo računa o prirodi svetosti, za kojom težimo, da "ne bijemo vjetar".

Kad proučavamo Djela Apostolska i povijest prvih kršćana, kojima je sveti Pavao upućivao svoje poslanice, vidimo, kako su oni obilovali darovima Svetoga Duha. Ti su kršćani živjeli od Isusa Krista, od milosti svoga krštenja, od iščekivanja kraljevstva nebeskog, od nauke o planu Božjemu, kako su ih to naučavali Apostoli.

Ja ne prekoravam onih, koji se za svoje posvećenje utječu nezapovjedjenim sredstvima po svom vlastitom ukusu, jer osjećaju potrebu, da se njima potiču. Bolje je hodati i na štakama, nego stajati na mjestu. Ali ja moram snažno istaći, i to za vaše veće dobro, neizmjernost bogatstva, što ga posjedujemo u Isusu Kristu. Ljudi su vrlo skloni, da svoje misli podmetnu mjesto Božjih, da žele postići

savršenstvo prema svojim ograničenim pogledima radije nego prema namisli Božjoj. Već je sv. Pavao nailazio na takvu težnju u svoje vrijeme: "Gledajte, da vas tko ne prevari filozofijom i praznom prijevarom po predaji ljudi, po načelima svijeta, a ne po Kristu" (Kol. 2,8).

U naše dane naturalizmm vlada u svijetu. On prodire čak i medju one, koji žele živjeti po vjeri. Pa i mi sami da li ne zanemarujemo čisto natprirodni karakter svoga nutarnjeg života?

Prilagoditi se osnovama Božjim u djelu našeg postignuća prema Njemu, to znači, prije svega, da nastojimo posvetiti se po načinu, što ga je sam Gospodin predvidio i odredio, po odredbama njegove volje.

2. Božji plan posvećenja

Pogledajmo, kako je Otac u svojoj ljubavi pripravio svojim svećenicima ideal i nikad presušivo vrelo posvećenja.

Božji su darovi bez kajanja. Kad Bog daje, On to ne uzima natrag, to je zauvijek.

Po jednoj vječnoj i slobodnoj preodredbi ljubavi Bog je htio, da svijetu dade svoga Sina: "Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret" - "Tako je Bog ljubio svijet, da je svoga Jedinorodjenog Sina dao" (Iv. 3,16). Bez pridržaja, potpuno Krist pripada svakome od nas kao njegovo vlastito najdragocjenije dobro. "Isus nam je postao mudrost od Boga i pravda i posvećenje i otkup" - "Factus est nobis sapientia a Deo, et justitia, et sanctificatio et redemptio" (1 Kor. 1,30). Sva svetost odredjena za ljude bila je, da tako reknem, stavljena u Njega.

Nastojmo, da nas dobro prožme ta osnova Božje mudrosti i ljubavi prema nama.

Bog hoće, da nam podari samoga sebe, da bude naše natprirodno blaženstvo, ali On hoće, da to izvede isključivo preko Krista, s Njim, u Njemu - per Christum, cum Ipso, in Ipso. Privesti natrag sve stvari Sebi, ali očišćene, posvećene, ujedinjene pod Kristom kao pod jedinom glavom: Instaurare omnia in Christo - Sve obnoviti u Kristu (Ef. 1,10): to je veličanstvena i milosrdna osnova Očeva. Sveti je Pavao rado propovijedao o "toj tajni sakrivenoj u Božjim mislima kroz vjekove". On je primio odozgo zadaću, da to otkrije: "Illuminare omnes, quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in Deo" - "Otkriti svima, kako se ostvarila tajna od vjekova sakrivena u Bogu, koji je sve stvorio" (ibid. 3,9).

Svetost, koju Bog očekuje od svojih svećenika, i koju je pripravio za njih u svojim vječnim predvidjanjima, nije

prema tome jedan obični moralizam, koji se sastoji u posjedovanju samoga sebe i u vršenju prirodnih kreposti. Svetost koju Bog želi naći u nama, uključuje dakako svu ljudsku čestitost, ali ona je u svojoj biti natprirodna.

Utjelovljenje Otkupiteljevo je središte toga Božjeg plana. Ono nam je objavljeno kao uzvišeni dar Božji i njegove svetosti. Taj dar se podjeljuje najprije, u punini, Kristovu čovječanstvu, a zatim, preko Njega, svakome kršćaninu. Prema Božjoj odluci "sve blago odredjeno, da posvećuje čovjeka, nalazi se u Isusu Kristu" - "In omnibus divites facti estis in illo" (1 Kor. 1,5).

Njegove zasluge pripadaju nama, stoje nam na raspolaganju. U stvari svetosti nema ničega, čemu se ne bismo mogli nadati, da ćemo po tim zaslugama postići, samo ako naša vjera bude na visini te nade.

Po tom komuniciranju Krist je već za nas izvor sve milosti. Ali još nešto više: svojom smrću na križu On je stekao, po slobodnim Božjim odlukama, jedinstvenu povlasticu: svako djelo za posvećenje ljudi predano je Njemu u ruke. Eto radi toga je Isus, kao orudje Božanstva, preko sakramenata, pa čak i izvan njih, djelotvorni općeniti uzrok svakoga ulijevanja milosti.

Dok tako putem svojih zasluga i svog posvetiteljskog djelovanja Krist vlada svojim otajstvenim tijelom, On je usto takodjer i primjerni uzrok ili uzor svake svetosti: jer za posinjene sinove savršenstvo stoji u tome, da što većma sliče prirodnom Sinu.

Prema toj trostrukoj vrsti uzročnosti nama je omogućeno, da shvatimo, kako je - prema vječnim odredbama - Krist sve za nas u djelu našeg posvećenja. Sada bolje shvaćamo, koliko je istinita kategorička tvrdnja sv. Pavla: "Jer nitko ne može postaviti drugog temelja, osim onoga, koji je postavljen, koji je Isus Krist" (1 Kor. 3,11).

"Hvala Bogu na njegovu daru!" - riječi su svetog Pavla (2 Kor. 9,15).

3. Postati jednaki obličju Sina Božjega

Promatrajmo sada to isto otajstvo sa strane čovjeka. Svetost bi se mogla definirati: Božanski život darovan i primljen. Taj život je darovan odozgo, od Boga, od Krista. Primljen je od strane čovjeka na krštenju.

Taj sakramenat podjeljuje milost posinovljenja i tako posvećuje dušu. On joj donosi kao zoru Božjega svijetla. To će svijetlo dalje neprestano rasti do nesmanjenog sjaja podneva.

Krsna ili posvetna milost daje duši moć sudjelovanja u samoj prirodi Božjoj preko spoznaje, preko ljubavi, preko

posjedovanja Boga intuitivnim načinom, što je isključivo prirodno pravo Božje. Taj Božanski dar ostvaruje u čovjeku neko čudesno i natprirodno učestvovanje u životu Božjem: "Quaedam participatio similis divinae naturae" - kaže sv. Toma.

To je jedan novi život, koji provaljuje u dušu, i njegov dolazak predstavlja za krštenoga "drugo i duhovno rodjenje". Tako je Isus rekao: "Oportet vos nasci denuo" - "Potrebno je, da se preporodite" (Iv. 3,4). Samo Bog može dati svome stvorenju klicu te natprirodne vitalnosti. Radi toga, uistinu, sam Bog radja čovjeka za taj život. "Qui ... ex Deo nati sunt" - "Koji su ... rodjeni od Boga" (ibid. 1,13). Od tada jedno sinovstvo po posinjenju, otisak vječnog sinovstva Sina Božjega, uspostavljeno je u duši krštenoga.

Pred tom veličinom klicao je sveti Leon: "Kršćanine, upoznaj svoje dostojanstvo!" - "Agnosce, o christiane, dignitatem tuam!" I onda: "Budući smo dionici Kristova rodjenja, odrecimo se tjelesnih djela" - "Adepti participationem generationis Christi, carnis renuntiemus operibus".

Ako je, kako piše sveti Toma, "Prirodno i vječno sinovstvo Riječi u krilu Očevu uzvišeni uzor našeg sinovstva po posinjenju" - "Filiatio adoptiva est quaedam similitudo filiationis aeternae", onda i svetost vlastita čovječanstvu pravoga jedinorodjenoga Sina Božjega, mora služiti za uzor svetosti sinova po posinjenju. U čemu stoji Isusova svetost?

Ponajprije, priznajmo u Isusu jednu osnovnu svetost Božanskog reda, koja se nalazi samo u Njemu i koja je plod hipostatičkog sjedinjenja. To uzimanje duše i tijela od strane Riječi daje čitavoj Isusovoj ljudskoj naravi jednu neisporedivu svetost, onu istu, koja pripada drugoj Osobi Trojstva. Spravom mi govorimo: sveto čovječanstvo. I Crkva u svojoj misnoj liturgiji sa zanosom slavi tu jedinstvenu svetost: "Tu solus sanctus ... Jesu Christe, cum Sancto Spiritu, in gloria Patris" - "Ti jedini svet .. Isuse Kriste, sa svetim Duhom, u slavi Boga Oca".

Na drugom mjestu, posvetna milost nedostižne punine, "et vidimus eum plenum gratiae" - "I vidjesmo ga puna milosti" (Iv. 1,14) uzdizala je Isusovu dušu, i Duh Sveti upravljao je na čudesni način svim njezinim djelovanjem, usklađujući ga s dostojanstvom Sina Božjega. U Presvetom Trojstvu osobe potpuno pripadaju jedna drugoj. One su, kako se izražava teologija, "subsistentne relacije". Čitavom dakle svojom biti Sin je Sin i odnosi se prema Ocu. Djelovanjem Duha Svetoga Isusova se duša potpuno sjedinjavala s tim životom Riječi. Na ljudski način, preko neizmjerne ljubavi, ona je bila "tota ad Patrem" - "sva prema Ocu". Ona je objavljivala njegovo ime, vršila njegovu volju, slavila Ga bez prestanka. Svi Isusovi nutarnji pokreti potpuno su odgovarali njegovu Božanskom sinovstvu. Bili su to najodličniji čini religije i ljubavi.

Po posvetnoj milosti kršćanin postaje dionikom Kristove svetosti. Ta je milost kao odsjev Božanskog svijetla, koje prožimlje dušu, stavlja je u stanje pravednosti i čini sličnom prirodnom Sinu. To početno posvećenje, koje treba da raste, nama se daje u času krštenja. Kada posinjeni sinovi svojim dobrim djelima nasljeduju Isusov4 kreposti, oni doprinose, da se u njima usavrši Kristov život.

Na Zadnjoj večeri Isus je, nakon pranja nogu, svojim učenicima izgovorio ove svečane riječi: "Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis" - "Jer vam dadoh primjer, da i vi tako činite, kao što ja učinihih vama" (Iv. 13,15). Pa radilo se o duhu religije, poniznosti, strpljivosti, blagosti , ljubavi, sve Isusove kreposti treba da nadahnjuju naše. One su primjer, naročito za njegove svećenike. Ako bitnost naše svećeničke savršenosti stoji u tom, da uvijek radimo kao posinjena djeca Očeva i kao službenici Kristovi, onda treba, kao On, Sin Božji i Vrhovni Svećenik, da tako i mi neprestano usmjerujemo sve svoje djelovanje prema ljubavi i slavi Očevoj nasljedujući kreposti, u kojima nam On služi kao uzor.

Ta sličnost Kristu ostvaruje se naročito sve to većim uplivom ljubavi na čitav život. Ljubav usmjeruje svaki slobodni čin prema natprirodnom cilju. Tako ona osvjetljuje čitav život i zbog sve većeg proširenja njezine moći, ona sve dublje prodire u srce i u svemu ga ravna. Time se kraljevstvo Božje sve više učvršćuje u kršćanskoj duši. Je li ova utvrdjena u milosti? Ne. Ona ostaje izložena napasti i grijehu. Ali Bog, Krist, njihovo kraljevstvo postaju jedini pokretač njezinih čina. Gospodin potpuno posjeduje tu dušu, "Dominus regit me" - "Gospodin me vodi" (Ps 22,1), jer - doista - zbog konačne pobjede ljubavi ona više ne živi osim po Njemu, u Njemu i za Njega. Od tog časa kod ovoga Kristovog člana počinje se ispunjati riječ Apostolova u cijelom svom opsegu: "A ja živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist" (Gal. 2,2o). Tada duša postizava svetost.

Dakako, ima mnogo stupnjeva svetosti. Velikodušnost predanja samoga sebe, heroičnost kreposti mogu imati razne oblike i napredovati bez kraja. Ne vjerujmo, da smo prebrzo stigli. Ovdje, kao i inače, vrijeme ima odigrati svoju ulogu. Vjernost, koja se traži od pravih sluga Božjih, općenito dugo traje, i mnoge kušnje povećavaju njezinu čvrstoću i zaslugu. Darovi kontemplativne molitve posebno utječu na habitualno uzdignuće duše i na ustrajnost odabranika.

U praksi, vi svećenici - ma šta bilo s tajnom preodredjenja i milosti, treba da gajite u sebi vrlo živu želju za svećeničkom savršenosti. Vi ne možete ostati ravnodušni na Božji poziv. Ako moje riječi ne nailaze u vama na duboku čežnju, da odgovorite veličini svoga poziva, one će ostati bezuspješne. Ja vam ne kažem: Težite odmah za najvećom svetošću. Ali ja vam svojski preporučam - jer to je bitna stvar - da nastojite hodati putem svetosti, koju Bog hoće od vas. On sam poznaje vašu slabost. "Ipse cogno-

vit figmentum nostrum" - "Jer zna, kakva smo mi gradja" (Ps. 102,14) i svojom mudrošću On je točno izmjerio, koliko vi možete i kakva je snaga milosti, koje su spremljene, da pomažu vaša uspinjanja.

Iz želje za svetošću radja se svaki istinski duhovni život. Ona pripravlja dušu za primitak dara odozgo. Priznajući vlastitu nemoć i očekujući pomoć milosti, duša se širom otvara pred Gospodinom i povećava svoju sposobnost za Božansko. Težnja za svetošću je kao nutarnji plamen, sveta vatra, koju u sebi nosimo. Katkad izgleda, da ta vatra nije drugo do jedna iskra, ali vjerujte, ona se može raspiriti i razgorjeti.

Ako želimo, da Otac, kad nas gleda, može o nama reći, kao o Isusu:"To je moj Sin ljubljeni" (Mat. 3,17), neka sve naše čežnje i sva naša nastojanja idu za tim, da u nama uspostave kraljevstvo ljubavi.

4. Postali jednaki Kristu

Svećenik odrazuje na sebi svetost Očevu

Evandjelje nam donosi jednu neobičnu riječ iz usta Isusovih: "Budite savršeni, kao što je savršen i vaš nebeski Otac" (Mat. 5,48).

Zašto naša savršenost, naša svetost treba da odražava Božansku svetost, koja je tako neizmjerno udaljena od naše ljudske slabosti? Zatim, je li nam dano, da možemo spoznati tajnu toga Božanskog života?

Odgovor na to dvostruko pitanje nalazi se u ovim riječima: mi moramo naličiti svome Ocu nebeskomu, jer smo njegova posinjena djeca. I da upoznamo savršenost Oca, dosta nam je poći do Isusa Krista. Sv. Ivan nam kaže: "Nitko nije nikada vidio Boga" - "Deum nemo vidit umquam" (Iv. 1,18). Pa treba li onda očajavati, da ćemo Ga ikada spoznati? Ne, jer učenik odmah nadodaje svijetlu istinu: "Jedinorodjeni Sin, koji je u krilu Očevu, On Ga je objavio". Sv. Pavao oduševljen tom istinom i tom objavom dovikuje: "Bog stanuje u nepristupačnom svijetlu" - "Deus lucem inhabitat inaccessibilem" (1 Tim. 6,16), ali onaj, koji je svojom riječi učinio, da iz tame zasvijetli svijetlo, zasvijetlio je u srcima našim, da svijetli poznanje slave Božje u licu Isusa Krista" (2 Kor. 4,6).

Božićna liturgija kaže nam to ponovno svake godine: "Spoznajući vidljivo Boga, da se preko njega zanesemo ljubavlju do nevidljivih stvari". Krist je Bog stavljen nama na dohvat, u ljudskom obliku. Nakon Zadnje večere Filip je rekao Isusu: "Gospodine, pokaži nam Oca" - "Domine, ostende nobis Patrem" (Iv. 14,8). A naš mu je Gospodin odgovorio svečanom riječi, koja kao da sadrži ključ otajstva: "Filipe, tko vidi mene, vidi i Oca" (ibid. 9). Sve je dakle u Isusu Kristu objava Božja. Sveti Augustin je to navijestio: Factum Verbi verbum nobis est - Riječ nam je postala riječ.

Kod Bogu Isusovih mi ćemo naučiti spoznavati savršenosti Božje. Razmišljajući o njegovim riječima, o njegovim djelima, o njegovoj muci, o njegovoj smrti, proniknut ćemo u tajne beskrajnoga milosrdja.

Ovo se ostvaruje još većma kod svećenika nego kod običnih vjernika. Više od njih on promatra Isusa Krista čitanjem Biblije, tijekom liturgijske godine, prikazivanjem žrtve svete Mise.

U čemu se sastoji prema podacima teologije taj uzvišeni Božji atribut, nazvan svetost?

Bog posjeduje jednu apsolutnu transcedenciju. On je neizmjerno udaljen od svega svoga stvorenja, od svake nesavršenosti, od čitavog našeg svijeta. To je prva, više negativna strana njegove svetosti.

Nadalje, prema našem ljudskom načinu govora, može se reći, da se svetost u Bogu sastoji od ljubavi, koju Bog nosi prema biti vlastitoj, prema svojoj dobroti. Taj odnos ljubavi je mudar, sredjen, jer je u skladu s apsolutnom uzvišenošću Božje prirode. Drugim riječima: promatrajući svoju bit, Bog se ljubi i hoće samoga sebe u skladu sa svim onim, što zahtijeva savršenstvo njegova bića. U toj ljubavi i u tom htijenju, možemo reći, nalazi se u Bogu svetost. U Njemu to htijenje i ta ljubav ne samo da su u skladu s neizmjernom dobrotom, nego su s njom istovjetni. Odatle njihova nepromjenljiva postojanost.

U svom djelu stvaranja i posvećivanja Bog hoće, da njegovi stvorovi rade prema redu i podložnosti, koja im odgovara. Time one slave Boga. Kad čovjek priznaje svoju temeljnu ovisnost o svom Stvoritelju, on tada radi potpuno po zakonu svoje prirode, i Bog odobrava to podlaganja i tu proslavu. A isto tako, zbog istog motiva, Bog nužno osudjuje svaki stav nepodložnosti ili pobune i žigoše grijeh. Ne iz sebičnosti ili oholosti, nego radi same svoje svetosti, koja traži, da se sve vrši po pravdi, mudrosti i istini. U tom smislu treba razumjeti da je "Bog svet u svim svojim djelima" - "Sanctus in omnibus operibus suis" (Ps. 144,13), i da On privodi sve stvari sebi i svojoj slavi" - "Universa propter semetipsum operatus est Dominus" (Prov. 16,4).

Ta savršenost Božja zanosi nebeske duhove. Kad su Izaija i sv. Ivan vidjeli jedan časak otvoreno nebo, što su promatrali? Angjele, koji su pjevali bez kraja: Sanctus, sanctus, sanctus - Svet, svet, svet (Iz. 6,3 - Otkr. 4,8).

Svetost Božja je dakle ljubav apsolutno mudra i savršeno pravilna, kojom On ljubi svoju vrhovnu dobrotu.

Svetost, u punoj svojoj uzvišenosti, postoji samo u Bogu, jer samo On ljubi savršeno svoju neizmjernu dobrotu. Tri Božanske Osobe posjeduju to bitno svojstvo, ali svaka na način svoje osobne "relacije".

Točan pojam svetosti u samom sebi nadilazit će uvijek naše shvaćanje. Tome nasuprot, Božanska svetost, promatrana

u Isusu Kristu, otkriva se i pobudjuje naše udivljenje. Čovjeku izgleda ona pristupačna, bliska njemu.

Isus, u svojoj ljudskoj prirodi, učestvuje u svetosti Riječi. Od Njega je daleko svaki grijeh, svaka nesavršenost. Sve je u Njemu odsjev života Riječi: po savršenoj ljubavi neizmjerne dobrote On se uvijek i svim bićem odnosi na Oca, kojega slavi svakim svojim činom.

Evo uzora, prema kojemu se mi usudjujemo podignuti svoje oči, naročito mi, koji smo opremljeni svim ovlastima Kristovim. "Kao što mene šalje Otac, i ja šaljem vas" (Iv. 20,21).

Ako je Riječ - koja u svom jednostavnom i neizmjernom aktu izriče sve, što je u Ocu - objavila ljudskim jezikom i primjerima prilagodjenim našem slabom razumu, tajne Božjega života, zar to nije najveća ludost, od strane čovjeka, ne obazirati se na njegovu poruku, misliti o svom vlastitom načinu posvete, ne nastojati, da Isus Krist bude sve njihovih čežnja, njihove nade i njihova života?

5. Krist živi izvor svetosti

Transcendentni, ali ipak pristupačni, izvor i uzor svetosti - Krist nam pomoću svoje svemoguće milosti podaruje aktivno učestvovanje.

Izvjesni duhovi, više ili manje nesvjesno, umišljaju si, da mogu postati slični Kristu nasljedujući njegove kreposti svojim vlastitim naprezanjem. To je jedna velika obmana. Medju izobraženim ljudima u Engleskoj nailazimo pokatkada na neku čudnu zanesenost za ovim ili onim velikim čovjekom. Ljudi hoće, da ga nasljeduju pod svaku cijenu, pa ne čitaju ništa drugo, do li njegove knjige, napajaju se s onim, što je dotični rekao ili učinio, i nastoje, da ga kopiraju, čak bi se moglo reći, da ga majmunišu. Te obožavatelje nazivaju "Worshippers". Tako ima "gladstonovaca", "newmanovaca"; naročito u pogledu Newmana bio je takav način imitiranja u izvjesnim časovima vrlo u modi.

Ako bi netko, da se poveže s Kristom i da se uskladi prema njegovoj slici, prihvatio se ovoga vanjskog i izvještaćenog načina, taj bi se gadno prevario. On bi mogao provesti cijeli život u takvim naporima. To bi bilo čisto ljudsko oponašanje, i kad bi nebeski Otac posmatrao uspjeh toga rada, dotični bi Mu se učinio kao dijete, koje nije rodjeno iz njegove milosti, moglo bi se čak reći, kao nezakonito.

Da, naš je Gospodin uzor svake svetosti, ali taj primjerni uzrok je Božanski i na Božanski način aktivan. On je sam taj, koji svoj lik unosi u dušu. Kako se ostvaruje to čudo milosti? Krist nam je to objavio: "Ja sam put, istina i život" (Iv. 16,6).

"Ja sam put".

Medju svakim stvorom i Bogom je neizmjerni razmak. Angjeli, bez natprirodnog uzdignuća, nalaze se u neizmjernoj udaljenosti od Božanstva. Samo Bog, po svojoj prirodi, vidi sebe onako, kakav jest. On jedini ima pravo, da uroni svoj pogled u dubine svoje savršenosti. Ljudi ne poznaju Boga do li po njegovim djelima. "Oblak i sjena njega okružuju" (Ps. 96,2). E, pa dobro! Pozvani smo, da gledamo Boga onako, kako se On sam gleda, da Ga ljubimo, kako Se on sam ljubi i da živimo Božanskim životom. Takvo je naše natprirodno odredjenje.

Medjutim, izmedju toga uzdignuća i sposobnosti naše prirode, postoji jedan nepremostivi jaz. Po Kristu, koji je ujedno i Bog i čovjek, i po milosti posinjenja, nama je omogućeno, da svladamo tu udaljenost. Krist je kao most prebačen preko te nedostižive dubine: po svom svetom čovječanstvu On je put, kojim mi stižemo sve do Presv. Trojstva. Nije li sam Isus rekao: "Nitko ne dolazi k Ocu, osim po meni" - "Nemo venit ad Patrem nosi per me" (Iv. 14,6).

Taj put ne vara. Tko njime stupa, sigurno stiže do cilja. "Imat će svijetlo života" - "Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae" (Iv. 8,12). Kao Riječ, Isus je jedno s Ocem. Prema tome njegovo nas čovječanstvo nužno dovodi do Božanstva. Kad nas uvrštava u svoje otajstveno tijelo, On nas posve istinski uzima k sebi, da bismo mogli stanovati tamo, gdje je On sam, to će reći, da budemo sjedinjeni s Riječi i sa Svetim Duhom u Očevu krilu: "Ja ću opet doći i uzet ću vas k sebi, da i vi budete, gdje sam ja" (Iv. 14,3).

Oslonite se dakle u svemu na zasluge našega dragog Spasitelja. Vaša nada, da ćete postići sjedinjenje s Bogom, ne može se zasnivati na siromaštvu vaših osobnih zasluga, nego na neizmjernosti njegovih. Što budete više nalazili svoje bogatstvo u Njemu, to će biti blagoslovljenije vaše traženje Boga i plodnija vaša služba. Povucite se u pozadinu, stavite Krista naprijed, prionite uz Njega, kao sv. Pavao, koji je govorio: "A ja, Bože sačuvaj, da se čim drugim hvalim, osim križem Gospodina našega Isusa Krista" (Gal. 6,16). I opet: "Ja sve smatram za blato, da Krista stečem" (Fil. 3,8).

"Ja sam istina".

Po svom prirodnom stanju mi hodamo ovdje na zemlji u tami: "In tenebris et in umbra mortis" - "U tami i u sjeni smrti" (Luka 1,79). Da se dignemo prema Bogu, treba nam natprirodnog rasvijetljenja.

Samo Krist objavljuje vjersku istinu, "On je svijetlo svijeta" - "Ego sum lux mundi" (Iv. 8,12). Njegova nauka, iako ne odgoni svu tamu, omogućuje, da u Njemu upoznamo poslanika Očeva i da pristanemo uz Njega kao uz vrhovnu i neprevarljivu istinu. "Bog je moje svijetlo" (Ps. 26,1).

Evandjelje donosi svijetu objavu svih velikih vjerskih istina: o Presv. Trojstvu, o utjelovljenju, o otkupljenju, o sankcijama u drugom životu. Otkriva takodjer ljudima tajnu Božjega očinstva. Kad nam Isus govori o Bogu, uvijek Ga predstavlja kao našega Oca: "Uzlazim k Ocu svojemu i k Ocu vašemu" (Iv. 2o,17). Jedna je od značajki Novoga Zavjeta, da nas je naučio nazivati Boga svojim Ocem i vladati se prema Njemu kao djeca: "Pater noster, qui es in caelis" - "Oče naš, koji jesi na nebesima" (Mat. 6,9). "Ovaj Duh svjedoči našemu duhu, da smo djeca Božja" (Rim. 8,16). S Božjim očinstvom Krist nam još objavljuje naše posinjenje, naše nebesko i blaženo određjenje, sve dužnosti ljubavi i kreposti svojstvene kršćaninu.

Poberimo te nauke iz njegovih blaženih usta s tvrdim uvjerenjem, da one potječu od same Istine. Držimo se njih s nepokolebivom vjerom.

Nadalje, **Krist** donosi istinu još i po milosti rasvijetljenja, čisto osobnoga, naše duše.

To osobno rasvijetljenje je bitno za napredak Kristova **života** u nama. Po njemu svećenik ulazi u Božje poglede o posvećenju. On "hodi u istini" - "Ambulat in veritate" (2. Iv. 1,14), kako se vrlo dobro izrazio sveti Ivan.

Potrebno je dakle, da promatramo zemaljske putove u svjetlu vjere u Krista. Stavimo Ga kao Božansku svijetiljku usred svoga srca. Bacimo pred noge Isusove svoje misli, svoje sudove, svoje želje, pa gledajmo na svijet, na osobe i na dogadjaje njegovim očima. Tada ćemo ispravno prosudjivati vrijednost vremenitih i vječnih stvari.

"Ja sam život".

Da se postigne svrha, nije dostatno držati se pravoga puta, imati osvijetljenje na putovanju, nego još treba i životne snage: ona omogućuje napredovanje. U djelu posvećenja Krist je takodjer i život: "Ja sam uskrsnuće i život ... Ja dodjoh, da imaju život i obilatije da imaju (Iv. 11,25 - 1o,1o).

Po svojoj Božanskoj snazi ili po daru Duha Svetoga On je djelotvorni i opći uzork sve milosti. Njegova čovječja narav je orudje Božanstva. Ona ostvaruje u dušama taj porast natprirodnog života, koji ih preobrazuje i omogućuje, da izgrade u očima Očevim istinsku sliku njegova utjelovljenoga Sina. Krist djeluje preko sakramenata, ali takodjer i izvan njih. Molitva, promatranje njegovih tajna, poniznost, ljubav u svim svojim oblicima otvaraju dušu njegovu djelovanju.

Po shvaćanju Crkve, Duh Sveti - dar u najuzvišenijem smislu Oca i Sina - izradjuje u dnu srdaca tu autentičnu sličnost sa Sinom Božjim. On je "prst desnice Očeve"-"Dexterae Dei tu digitus". Kako On ostvaruje u duši djelo našega posvećenja? "Potičući nas, da vapijemo: Abba, Oče!" (Gal. 4,6). Kako vidite, akcija Duha, jednako kao i akcija

Riječi dovodi nas k Ocu. Sve proizlazi iz te prvotne dobrote, i - u jednom uzvišenom ushitu - sve se k njoj natrag vraća. Tako smo mi udruženi s Božanskim osobama i nasljeđujemo njihov pokret vječne ljubavi.

Sam Isus je htio, da jednom prispodobom prosvijetli našu vjeru u njegovo posvećujuće djelovanje. "Ja sam čokot", rekao je, "vi ste loze" (Iv. 15,5). Loze žive, ali ne vuku soka iz samih sebe. One stalno pozajmljuju svoju vitalnost od soka, koji im dolazi od trsa. Taj sok, drugdje proizveden, njih oživljuje. Tako je i s Kristovim udovima: dobra djela, vršenje kreposti, duhovni napredak, svetost - sve to oni sigurno imaju. Ali to je sok milosti, koja dolazi od Krista, što djeluje u njima te čudesne stvari: "Kao što loza ne može roda roditi sama od sebe, ako ne ostane na čokotu, tako i vi, ako ne ostanete u meni" (Iv. 15,4).

U Isusu Kristu sve zrači život: njegove riječi, njegova djela, njegova stanja. Sve njegove tajne, jednako djetinjstva kao i smrti, uskrsnuća i njegove slave imaju uvijek djelotvornu moć posvećenja. U Njemu prošlo nije dokinuto: "Krist više ne umire, smrt više ne vlada njime" (Rim. 6,9). "Isus Krist isti jučer i danas i u vijeke" (Hebr. 13,8). Bez prekida, On sipa na nas natprirodni život.

Ali nedostatak naše pažnje ili vjere često umrvljuje njegovo djelovanje u našim dušama. Za nas, živjeti Božanskim životom, znači imati posvetnu milost, te nakanom vjere i ljubavi učiniti, da od Krista polaze naše misli, naši osjećaji, cjelokupno naše djelovanje.

Ako bi vam netko rekao: Težiti do tolikog uzdignuća duše, nadilazi moju slabost, ja se moram toga odreći - takvome treba iskreno odgovoriti: Da, to je vama nemoguće, jer se oslanjate samo na svoje prirodne snage, i ne vodite računa o potrebnom vremenu. Ali, tako je moćna Kristova akcija, tako posvećujući utjecaj pobožno prikazivane Mise, Pričesti, molitvene sredine i plemenite velikodušnosti, gdje se normalno kreće život svećenički, da treba da otvorite svoje srce bezgraničnom pouzdanju. Ma kako malo vi bili vjerni Njemu, Krist će vas svojom milosti uzdignuti.

Makar vaš svećenički život u nečijim očima izgledao osrednji - tako često sudi svijet - ali pred Bogom, budite uvjereni, on je velik i ugodan Gospodinu, jer Otac u njemu otkriva sliku života svoga Sina: "Jer vi umrijeste i vaš je život sakriven s Kristom u Bogu" (Kol. 3,3).

III.

SVEĆENIK DRUGI KRIST

1. Sakramentalni karakter

SVEĆENIK DRUGI KRIST (III)

1. Sakramentalni karakter

"Quod est Christus, erimus, Christiani" - "To, što je Krist, bit ćemo i mi, kršćani", govorio je jedan crkveni Otac (sv. Ciprijan), da podsjeti vjernike na njihovo uzvišeno dostojanstvo. I doista, svaka akcija sakramenata, počevši od krštenja, čini nas sličnima Spasitelju: "Jer, koji se god u Kristu krstiste, Krista obukoste" (Gal. 3,27). Za sve, "obući Krista", znači postati Njemu sličan u njegovu svojstvu Sina Božjega. Za nas svećenike, to uz ostalo znači biti ogrnut njegovim svećeništvom.

To postajanje sličnim Kristu, što je učinaka sakramenata, puno je tajne. Posvetna milost i posebni biljezi krsta, Potvrde i redjenja doprinose, svaki na svoj način, da se dovrši u svećeničkoj duši ta natprirodna sličnost.

Milost posinjenja, kako znate, klica je života, opremljena aktivnošću, podvrgnuta zakonu rasta i usmjerena, po svim svojim silama, da učini čovjeka dionikom Božjega blaženstva. Po toj milosti mi smo psihološki osposobljeni, da spoznajemo, ljubimo i posjedujemo Boga, kako se On sam spoznaje i ljubi. Mi prodiremo u intimnost Božjega života.

Tri sakramentalna karaktera takodjer doprinose, premda na posve drugi način, da se u duši ostvari sličnost s Kristom. Ta sličnost ne može vitalno rasti niti se može mijenjati. Ona je ubilježena jednom za vazda i neizbrisiva je.

Što je u stvari taj biljeg (karakter)? To je jedan sveti otisak, jedan duhovni pečat utisnut u dušu, da bi čovjeka posvetio Kristu u svojstvu učenika, vojnika ili službenika. On nas za navijek bilježi biljegom Otkupitelja i tako na neki način već nas izjednačuje s Njime.

Samim svojim prisustvom, karakter iziskuje, traži, zahtijeva, da bude u duši na stalan način posvetna milost. Zar se ne bi protivilo stanju učenika, vojnika, a nadasve službenika udružena s Božanskim Učiteljem za prinošenje žrtve i dijeljenje sakramenata, da ne živi u prijateljstvu s Onim, čiji neizbrisivi biljeg nosi u dubini svoga bića?

Posveta, neizbrisivi pečat, zahjev za milošću, ove riječi ne izriču potpuno sav pojam karaktera, kako ga Crkva razumije. Treba, k tome, u njemu gledati jednu "duhovnu vlast" - "spiritualis potestas".

Biljeg svetog krsta daje svakom kršćaninu, osim sposobnosti, da prima druge sakramente, k tome i stvarnu vlast, premda samo početnu, da učestvuje u Kristovu svećeništvu. Kod sv. Mise on može s punim pravom udružiti se s celebrantom i prinositi zajedno sa svećenikom tijelo i krv Kristovu. On može pridružiti žrtvi Spasiteljevoj duhovnu žrtvu s svojih djela i patnja.

Bez sumnje, on ne vrši sa svećenikom sakramentalno žrtvovanje. Krsni biljeg ne donosi sa sobom takve vlasti. Ipak, ma kako ograničeno bilo to svećeništvo vjernika, ono je ipak visokoga dostojanstva. Radi toga i daje sv. Petar zboru kršćana sjajni naslov "kraljevskoga svećenstva" - "regale sacerdotium" (1 Petr. 2,9).

Po svom karakteru i po svojim posebnim milostima, potvrda pridodaje nove crte toj sličnosti i toj pripadnosti krštenika Spasitelju. Ona obilježava učenika, da od njega učini kršćanina, koji navješta svoju vjeru, svjedoči za nju, brani je, širi, bori se za nju kao Kristov vojnik, ojačan darovima i milošću Duha Svetoga.

U svom najvišem stupnju, ta se sličnost postizava u sakramentu reda. Polaganjem biskupovih ruku redjenik prima Duha Svetoga, i taj mu Duh daje izvanrednu vlast nad stvarnim tijelom i nad otajstvenim tijelom Gospodinovim. Na taj način svećenici ove zemlje udružuju se s vječnim Velikim Svećenikom i postaju posrednici medju ljudima i Bogom.

Glavni učinak toga sakramenta je biljeg. Kao što je kod Isusa hipostatičko sjedinjenje razlog punine njegove milosti, tako isto kod svećenika njegov svećenički biljeg je izvor svih karizma, koje ga izdižu iznad običnog kršćanina.

Vama je dana jedna natprirodna vlast, vlast, koja vas osposobljava, da kao Kristovi službenici prinosite euharistijsku žrtvu i opraštate grijehe. Taj biljeg je takodjer jedno žarište, odakle izvire preobilna milost, snaga i svjetlost za čitav vaš život. Povrh toga, on bilježi vašu dušu jednim neizbrisivim otiskom. On će ostati u vama za vječnost, izvor neizmjerne slave u nebu ili neizrecive sramote u paklu.

Vi već shvaćate, kako je uska veza izmedju Krista i njegova svećenika. U očima čitave kršćanske prošlosti svećenik je bio jedno s Kristom. "On je živa slika, autoritativni predstavnik Vrhovnoga Svećenika - Sacerdos Christi figura expressaque forma" (Sv. Ciril Aleks.). Često ponavljana izreka: "Sacerdos alter Christus" - "Svećenik drugi Krist" savršeno očituje tu vjeru Crkve.

Sjetite se, što se dogadja na dan redjenja. Toga blaženoga jutra jedan mladi levita, duboko potišten zbog osjećaja svoje nedostojnosti i slabosti, pružio se po tlu pred biskupom, predstavnikom nebeskoga velikog Svećenika. Pognuo je svoju glavu pod polaganjem ruku dostojanstvenika, koji ga posvećuje. U tom času Duh je Sveti lebdio nad njim i vječni Otac mogao je promatrati pogledom neiskazane dobrohotnosti toga novoga svećenika, živu sliku svoga ljubljenoga Sina: "Hic est Filius meus dilectus" - "Ovo je moj ljubljeni Sin ..."

Dok je biskup držao ispruženu ruku i sabrani svećenici ponavljali tu kretnju, ponovno su se ispunjavale riječi, što ih je angjeo uputio Djevici Mariji. "Duh Sveti doći će na tebe, i sila Svevišnjega osjenit će te" (Lk. 1,35).

Živa istina, u tom čudesnom času Duh je Sveti obuhvatio izabranika Gospodnjega i napravio medju njim i Kristom vječnu sličnost. Kad se on opet podigao, taj izabranik je bio preobražen čovjek: "Ti si svećenik do vijeka po redu Melkizedekovu" (Ps 1o9,4).

Tada ste vi primili pečat Božji, koji obilježava cijelo vaše biće i preko njega vi ste bili dušom i tijelom posvećeni Bogu kao oltarska posuda, koja se ne može bez svetogrdja profanirati.

2. Tri gledišta sličnosti svećenika s Kristom

Najkobnija bi zabluda bila za svećenika premalo cijeniti svećeničko dostojanstvo. Nasuprot, on si mora o tom stvoriti vrlo visoki pojam.

Prvo gledište naše sličnosti s Kristom u svećeništvu izraženo je u ovim Isusovim riječima: "Ne izabraste vi mene, nego ja izabrah vas" (Iv. 15,16).

"I nitko sebi ne prisvaja časti, nego koji je pozvan od Boga kao i Aron" (Hebr. 5,4). Zašto taj zahtjev? Jer nitko nema prava, da se uzdiže na tako uzvišen životni položaj. Svećeništvo u Isusu Kristu je dar Očev. Krist, veli sv. Pavao, nije sam sebe uzdigao do vrhovnog svećeništva, nego ga je primio od onoga, koji mu je rekao: "Ti si moj Sin ... svećenik do vijeka po redu Melkizedekovu". Tako isto i svećenik mora biti odabran od Svemogućega.

Neprestano moramo u sebi podržavati u sebi živu vjeru, punu zahvalnosti, zbog izbora, što ga je milosrdna Providnost učinila s nama u pogledu svećeništva: "Zato te je pomazao Bog, Bog tvoj, uljem radosti pred drugovima tvojim" (Ps. 44,8). Ovaj izbor pretpostavlja od strane Božje pogled sasvim povlaštene ljubavi. Često nas je još od djetinjstva ili od mladosti Bog čuvao i vodio po stazama života. Dar svećeništva je kao zlatna karika, prva u novom lancu posebnih milosti, pridržanih za službenike oltara. Naučimo se nalaziti u toj velikoj misli trajan poticaj za svoju vjernost.

Posve sigurno, nitko od nas ne može istražiti tajnu preodredjenja sakrivenu u Bogu. Ali otkrivajući znakovi omogućuju, da razborito možemo stvoriti praktično i lično uvjerenje u pogledu Božjih nakana s jednom dušom. Samo biskupu, kao ovlaštenom predstavniku Božjem, pripada pravo suditi u zadnjoj instanciji o vrijednosti tih znakova zvanja, i preko kanonskoga poziva objaviti višnju volju.

Bio bi to jedan od najtežih prekršaja pokušati primiti Duha Svetoga i svećeničko pomazanje bez toga nebeskog poziva. Taj prekršaj povlači kazne.

Nauprot, kad djakon, odazivajući se glasu svoga biskupa, prima polaganje ruku, mora držati za sigurno, da ga je Bog u svom neizmjernom milosrdju zaista odabrao. Zbog toga je sreća, koju on osjeća, što je svećenik, tako čista, i ponos, što ga ćuti, tako opravdan.

Zatim, svećenik se izjednačuje s Kristom po vlasti, koju je primio.

Bit svećeništva je u tome, da postavi posvećene posrednike medju nebom i zemljom, koji će prinositi Gospodinu darove ljudi i za uzvrat ljudima dijeliti milosti Božje. Svećenik je Bogom postavljen, da se brine za vjerske potrebe puka, "pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum" - "za ljude se postavlja na službu Božju" (Hebr 5,1).

Prije nego što će uzići na nebo, Isus je htio, da ostavi iza sebe ljude, čija će zadaća biti, da ponavljajući nastave njegove kretnje moći i ljubavi. Svećenik zauzima Kristovo mjesto: "Sacerdos vice Christi vere fungitur, qui id quod (Christus) fecit, imitatur" - "Svećenik vrši službu mjesto Krista i nasljeduje ono, što čini Krist" (Sv. Cipr. Pismo 63.) Tako se izražava sv. Ciprijan, a s njim i čitava kršćanska tradicija.

Svojim svećenicima Krist podjeljuje više nego običnu delegaciju. On ih obdaruje svojom vlašću, on djeluje afikasno preko njih i njihove službe. Radi toga je njihovo svećeništvo potpuno podredjeno Kristovu svećeništvu, ali iz toga se podredjenja radja njegovo najviše dostojanstvo. Ono je medju nama odsjev svećeništva Jedinorodjenoga Sina.

Svećeniku je naložena briga o svetim darovima, "sacra dans" - "koji daje sveto". I to, iz dvostrukoga razloga on prinosi Ocu Isusa, koji se sakramentalno žrtvovao. To je dar u najuzvišenijem smislu, što ga Crkva na zemlji prikazuje Bogu. Ljudima pak on dijeli darove otkupljenja, a to će reći, da im on donosi milosti i Božje oproštenje. Svećenik je saučesnik u cijelom djelu križa kao ovlašteni djelitelj blaga i milosrdja Kristova: "Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei" - "Tako neka nas smatra čovjek kao sluge Kristove i upravitelje tajna Božjih" (1 Kor. 4,1). Jekoć je Jakov obukao na se odijelo svojega brata Ezava, da se u njemu pokaže pred Izakom, i to mu je donijelo sve blagoslove odredjene za njegova brata prvijenca. Tako i svećenik opremljen po svetom svećeničkom biljegu vlašću samoga Isusa Krista, može reći Gospodinu s više istine nego Jakov: "Ja sam tvoj sin prvorodjenac" (1. Mojs. 27,32).

Tako je veliko njegovo poistovljenje s Vječnim Svećenikom, da u Misi svećenik ne govori: "Ovo je tijelo ... krv Kristova", nego: "Ovo je tijelo moje ... ovo je krv moja". I u ispovijedaonici, kad otpušta grijehe, koje riječi izgovara svećenik? "Ego te absolvo" - "Ja te odrešujem". On ne apelira na Boga. Baš protivno - on govori i zapovijeda auktoritativno. Zašto? Jer Crkva, stavljajući mu u usta

svetu formulu, sa sigurnošću zna, da je u toj službi svećenik jedno s Kristom, koji djeluje s njim i preko njega: agit in persona Christi.

Svećeništvo je jedna uzvišena povlastica, koju Otac podjeljuje svećeniku, kao što je obdario i svoga Sina. To je najveća sličnost, koju čovjek može imati s Utjelovljenom Riječi. Ovdje na zemlji po uzvišenosti ništa nije veće od svećeništva.

Na trećem mjestu, kao što je Krist pravi Bog i pravi čovjek, tako i svećenik nosi u sebi jedan elemenat Božanski, a jedan ljudski.

Za vrijeme svoga smrtnog života Krist je sakrivao svoje Božanstvo pod koprenom svoga čovječanstva. Za svjetinu je On bio "tesarov sin": "Nonne hic est fabri filius" - "Nije li ovoj tesarov sin" (Mat. 13,55). U očima sinedrija i rimskih vojnika On je izgledao kao "zločinac", koji zaslužuje smrtnu kaznu.Pa ipak, unatoč tome prividjanju, On je bio Božja Riječ, vrhovni Gospodar svemira, izvor svega blagoslova.

Pod vanjštinom čovjeka podložna kušnjama i bijedama ovoga svijeta, svećenik krije u sebi nevidljivu veličinu svoga svećeništva. Nevjernik gleda na njega često kao na biće pogibeljno za društvo. Jedva mu iskazuje štovanje i pravo, što ih zakon priznaje i najzadnjem gradjaninu.

Pa ipak, kakva nadljudska vlast u tim slabim rukama! U tom čovjeku, s običnim izgledom, nalazi se moć uistinu Božanska. On govori, i Krist silazi na oltar, da se žrtvuje. Grešnik, pritisnut težinom svojih grijeha, kleca pred njega, i, u ime Božje svećenik govori: "Idi u miru". I taj grešnik, koji bi možda jednu minutu ranije bio osudjen na vječnu kaznu, diže se s Bogom pomiren, opravdan, s dušom rasvijetljenom nebeskom milošću.

Sam Isus nastavlja tako posvećivati vjernike. Od njihova rodjenja pa do smrtne stiske, On posreduje preko svojih svećenika u svim životnim razdobljima svojih izabranika. Čovjek sada shvaća poštovanje i ljubav, kojim je uvijek bio okruživan Kristov službenik u svakom kršćanskom društvu. U crkvenom vjerovanju on je kao pomiješan sa svojim Božanskim Učiteljem.

Prigodom jednog redjenja sv. Franjo Saleški je zapazio jednoga mladog svećenika. Kad je obred redjenja bio završen, on je primijetio, da se novoredjenim zaustavio na crkvenim vratima, kao da raspravlja s nekim nevidljivim, tko da izidje prvi. Što je to? - upita Svetac. Mladi levita prizna, da ima sreću, da vidi svoga Andjela Čuvara. "Prije nego san postao svećenik, on je uvijek išao prije mene, ali sada on ne će više, da toga čini". Andjeli nisu svećenici, pa oni časte u nama to dostojanstvo, kojemu se klanjaju u Kristu.

3. Poziv na svetost

3. Poziv na svetost

Isus smatra svoje svećenike za svoje tijesne prijatelje. Svojim Apostolima, kad su bili uzdignuti do svećeništva, uputio je On ove riječi: "Više vas ne nazivam slugama, jer sluga ne zna, što radi gospodar njegov; nego vas nazivam prijateljima, jer vam sve objavih, što sam čuo od Oca svojega" (Iv. 15,15). Poslije vašega zaredjenja te iste riječi su vam bile rečene u ime Isusovo.

Iz vašeg dostojanstva slijedi za vas teška obveza savjesti i kao stalni poziv, da težite prema savršenosti svoga staleža.

Sve je u svećeništvu natprirodno.

Ne možemo mjeriti ni ocjenjivati dar Božji prema načelima ovoga svijeta. Svijet ne pozna Boga ni Božjih stvari: "Pater juste, mundus te non cognovit" - "Oče pravedni, svijet tebe ne spoznade" (Iv. 17,25).

Još iz sjemeništa svećenik mora ponijeti živu svijest o stvarnoj svetosti, na koju je pozvan. Kasnije, on će podržavati i razvijati tu svijest životom molitve i žrtve. Nemoguće je precijeniti vrijednost milosti primljene na dan redjenja: "Noli negligere gratiam, quae in te ast" - "Ne zanemaruj milosti, koja je u tebi" (1. Tim. 4,14).

Tvrditi, da je dovoljno izbjegavati grijeh i ne ciljati na više, to će reći, ne provoditi života vjere i ljubavi, znači izlagati se opasnosti, da se čovjek izgubi. Pa kad i ne bi došli do te skrajnosti, takvi bi svećenici proveli cijeli svoj život, a da ne bi ni okusili onih dubokih radosti, koje Bog čuva za svoje vjerne svećenike, niti bi u cijelosti izvršili svećeničkog djela, koje se očekuje od njih.

Još u Starom Uavjetu Bog je tražio svetost od službenika bogoslužja. Pa ipak, njihove žrtve jaraca i junaca bile su samo sjena novozavjetne žrtve. Koliko - i s više razloga - traži Gospodin od nas veliku čistoću života?

Tri motiva neprestano dozivlju u pamet svakom svećeniku njegovu dužnost, da teži za tom svetošću: njegova vlast nad tijelom i krvi Sina Čovječjeg. Njegova služba dijeljenja milosti: s tog naslova ne mora li on biti prvi njome posvećen? Napokon, kršćanski puk očekuje od njega pouku primjerom: ako on drugima naviješta zakon Kristov, smije li on svojim vladanjem opovrgavati istinu, koju naučava?

Sveti Toma iznoseći ukratko tradicionalnu nauku o tom predmetu uzvisuje svećeničku svetost. Evo, kako se on izražava: "Onaj, koji prima sveti red, postaje sposoban vršiti najuzvišenije funkcije, kojima se iskazuje štovanje Kristu u Oltarskom sakramentu". "Podignuti na tako visoku službu", nastavlja veliki Naučitelj, "svećenici se ne smiju zadovoljiti bilo kakvom moralnom dobrotom, nego se od njih traži vrlo visoka krepost".

Mislimo li na to često? Mi smo najbliži prijatelji Isusa Krista, službenici njegove žrtve. Ta blizina do Spasitelja trebala bi nas neprestano poticati. Laičke osobe, pa i one najugodnije Bogu, nemaju tako lakoga pristupa do Njega kao mi. Jedna sv. Gertruda, jedna sv. Terezija, tako obasute milostima, tako usko sjedinjene s Našim Gospodinom, pa ipak, da li su one ikada mogle posvetiti kruh i vino, uzeti hostiju u svoje ruke, dijeliti svetu Pričest?

Hostija je u tolikoj mjeri stvar svećenikova, da se njegova vlast nad njom ničim ne ograničava, do li zakonima i propisima Crkve. Isus se predaje svojem svećeniku, kao što se predao Mariji, i samo svećenik, izuzev slučaj krajnje nužde, ima pravo, da Ga dotiče i da Ga dijeli drugima. On čuva ključ svetohraništa. On uzima Isusa, da pričesti bolesnike, da blagosliva puk, da Ga nosi u procesiji po ulicama.

Pa hoće li biti moguće, da laici, kojiput čak i priproste žene iz puka, više ljube Krista, negoli njegovi svećenici? Nastojmo dakle posve iskreno govoriti Isusu: "Kriste, Ti si se meni predao, ti si mi izručio svoje tijelo i svoju krv, ti si mi povjerio duše, koje su tvoje. I ja hoću, da se predam tebi. Služi se sa mnom po svojoj miloj volji".

Isus je - radeći u Nazaretu, hodajući po putevima Galileje, razgovarajući sa svojim apostolima, moleći se na brdu, - uvijek bio svijestan, da je On svećenik. Tako moramo i mi. Ne prestajemo biti svećenici, kad sidjemo s oltara. To smo posvud i uvijek. Kao Isus, tako živimo i mi, imajući uvijek pred očima probitke Božje: "In his, quae Patris mei sunt, oportet me esse" - "Moram biti u kući Oca svojega" (Lk. 2,49).

Sjećate se priče o talentima: mi smo od onih, kojisu primili pet talenata. Mislimo li na to? Da li obavljamo čine svoga svećeništva s najdostojnijim osjećajima? Kao što je Marija, Majka Isusova, imala izvanrednu svetost, tako i svećenik zbog svoje tijesne povezanosti s Onim, koji je sama svetost: "Tu solus sanctus, Jesu Christe" - "Ti sam svet, Isuse Kriste", nastojat će u cijelom svom životu oko velike čistoće, oko stalnog uzdignuća duše. D

Da ne bi klonuo duhom penjući se tim putem, svećenik treba da bez prestanka budi u svom srcu želju za savršenstvom i da se sjeća riječi pontifikala, što ih biskup upućuje redjenicima: "Moćan je Bog, da u tebi umnoži svoju milost" - "Potens est Deus, ut augeat in te gratiam suam".

4. Imitamini, quod tractatis

Svećenik je drugi Krist. Kao i njegov Božanski Učitelj, tako mora i svećenik biti hostija žrtvovana na slavu Božju i predana za spas duša. On može biti učenjak, društveni preporoditelj, genijalni organizator, ali, ako on nije ništa više, on ne odgovara Božjim nakanama glede njega.

Koja je zapravo visina moralnoga života, na koju Crkva poziva svoje svećenike, da se popnu?

Pontifikal naznačuje sažetim, ali bitnim riječima, skup kreposti potrebnih Kristovu svećeniku: a to je najmjerodavniji tumač.

Prije obreda polaganja ruku biskup izgovara ove riječi: "Neka se izabranici odlikuju stalnim vršenjem pravednosti: "diuturna justitiae observatio". Neka njihovo vladanje odiše čistoćom i neokaljanošću života. On još traži, da primjerom propovijedaju isto kao i riječima, i da miomiris njihovih kreposti bude radost Kristove Crkve: "Sit odor vitae vestrae delectamentum Ecclesiae Christi".

Ima naročito jedan biskupov poticaj, koji treba da skrene našu pažnju: "Promatrajte dobro čine, koje obavljate: nasljedujte tajnu, čiji ste službenici, naime tajnu smrti Gospodnje: "Agnoscite, quod agitis; imitamini, quod tractatis, quatenus mortis dominicae mysterium celebrantes, mortificare membra vestra a vitiis et concupiscentiis omnibus procuretis".

Takav je naš pravi program svetosti. Želimo li biti na visini svoga svećeništva, želimo li, da ono napaja svojim miomirisom cijeli naš život, te nas obuzme plamen ljubavi i revnosti za osvajanje duša - a zar to nije naša najplemenitija želja? - onda trebamo, prema riječima biskupa posvetitelja, nasljedovati, vjerno odražavati Krista svećenika i hostiju. Ako sudjelujemo u njegovu svećeničkom dostojanstvu, ne dolikuje li, da takodjer uzmemo učešća i u njegovoj žrtvi?

Možemo posmatrati Krista u raznim prilikama njegova života i u raznolikosti njegovih kreposti: On je uzor za sve. Dijete nalazi u Njemu svoj uzor, isto kao i obični kršćanin, radnik, djevica, redovnik.

Ali u Njemu se nalazi jedna svetinja nad svetinjama, jedan zatvoreni tabernakul, kamo treba da želi prodrijeti svećenička duša, jer čitav Isusov nutarnji život tu nalazi svoje vrelo. Od časa utjelovljenja Spasitelj se čitav dao na to, da izvršuje volju Očevu. On se dao na to s ushitom savršene ljubavi: Ecce venio ... ut faciam, Deus, voluntatem tuam" - "Evo dolazim ... da izvršim, Bože, tvoju volju" (Hebr. 10,7). I ta Ga volja nije više ostavljala.

Evo naše upute: slijediti Isusa u potpunom davanju svoga života za slavu Očevu i za spas svijeta. Takvo je savršenstvo za svećenika, i to je zvanje više nego angjeosko.

Poslušati ovaj poziv: "Nasljedujte tajnu, čiji ste službenici", to ne znači samo prikazivati žrtvu, čak i s pobožnošću, nego to znači sjediniti s Isusovom žrtvom potpuni dar svoga života. Shvatimo to dobro, Isusova smrt na križu bila je pripremljena cijelim njegovim životom ovdje na zemlji. Radi nas je On sišao s neba, kako kaže vjerovanje: "Propter nos homines et propter nostram salutem" - "Poradi nas ljudi i našega spasenja". U Nazaretu, u čednoj Josipovoj radionici, On je bio svijestan, da je On žrtva odredjena za klanje. On je unaprijed prihvatio nacrt svoga života i predvidio svoju muku sa svim njezinim poniženjima i bolima.

Kad je njegv čas bio došao, Isus se u jednom pokretu neizmjerne ljubavi žrtvovao za naše otkupljenje: "Crucifixus est etiam pro nobis" - "I raspet bi za nas".

Ovo potpuno prihvatanje svih osnova Božjih služit će nam kao uzor. "Imitamini ..." - "Nasljedujte ..." Prikažimo i mi Gospodinu na oltaru cijeli tok svoga života kao prihvaćen, s ljubavlju žrtvovan i posvećen Božjoj stvari i spasu duša. Tako - svakodnevnim nasljedovanjem Isusove žrtve - bit će nam omogućeno, da malo pomalo unidjemo u divnu nutrinu duše Božanskog Učitelja.

5. Po primjeru sv. Pavla

Izmedju onih, kojima je Krist iskazao izvanrednu čast uzevši ih za drugove u svom svećeništvu, nitko nije bolje od sv. Pavla shvatio širinu i dubinu toga zvanja.

Otkako mu se Krist objavio, u njegovim očima nije više ništa značio ni svijet, ni tijelo, ni krv: "Continuo non acquievi carni et sanguini" - "Ni začas se ne obratih tijelu i krvi" (Gal. 1,16). Osjećao se kao službenik, svećenik, apostol Kristov, preodredjen za to još od utrobe svoje majke: "Me segregavit ex utero matris meae" - "Izabra me od krila matere moje" (ibid. 15). On je sam pisao Korinćanima, kakav je bio njegov život. Pa kako ga opisuje? Kao jedan nepretrgnuti niz, kao jedan čudesni lanac patnja pretrpljenih za Krista i napora poduzetih za objavljivanje bogatstva njegove milosti. "Tri puta sam bio šiban; jedamput kamenovan ..." Svakovrsne opasnosti presijecale su njegova putovanja: Pogibelji u gradu ... u pustinji ... od lažne braće". Privikao se na glad, zimu i toliko drugih nevolkja. Povrh toga, nosio je u svojoj duši teške brige skopčane s osnivanjem novih kršćanskih općina: "Sollicitudo omnium ecclesiarum" - "Briga za sve crkve". Osobne poteškoće obraćenika nalazile su odjeka u njegovu srcu: "Tko da oslabi, i ja da ne oslabim? Tko se sablazni, i ja da se ne raspalim?" (2. Kor. 11,29 sl.).

Unatoč tim mnogostrukim patnjama sv. Pavao nije slomljen. Zašto je on zadržao toliko odvažnosti? Sam nam to otkriva. "Ja se rado hvalim svojim slabostima, da se nastani u meni sila Kristova" (2. Kor. 12,9). Na drugom mjestu veli: "Ali u svemu ovomu pobjedjujemo poradi onoga, koji nas je ljubio" (Rim. 8,37). On je bio došao do tolikog sjedinjenja sa Spasiteljem, da je mogao uskliknuti: "Za mene Krist je moj život" (Fil. 1,21). I onda: "Ja živim u vjeri u Sina Božjega, koji me je ljubio i predao samoga sebe za mene" (Gal. 2,2o).

Ako je ikad svećenik shvatio bezdane muke i smrti Isusove, neizmjernost Božjeg milosrdja, to je svakako sveti Pavao. On je uvijek govorio o sebi, da je prikovan na križ: "Christo confixus sum cruci" - "S Kristom sam raspet na križ" (Gal. 2,19). A onaj, koji je na križ prikovan, taj je stvarno žrtva.

Što je iz toga slijedilo za njega? Da je mogao reći: "Vivo ego jam non ego, vivit vero im me Christus" - "A ja živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist" (ibid. 2o). Krist je u meni. Vidite me, gdje radim, ali ta revnost, te riječi nisu od mene. One su od Krista, koji nadahnjuje cijeli moj život, jer sam ja Njemu prepustio sve, što sam ja, da budem potpuno njegov službenik. Po Kristovoj milosti ja živim od ljubavi onoga, koji je dao svoj život za mene.

Hoćemo li, da se naš svećenički život održi na visini i bude svet, umjesto da se ograničimo na brzo izgovaranje Časoslova i na šablonsko prikazivanje Mise, pribijmo se, u jednom posve istinitom smislu, na križ Kristov. Treba, da ga nadjemo u svom srcu, da bi nas Krist pridružio svojoj pomirbenoj žrtvi. Sv. Paulin iz Nole izriče tu divnu misao, kad piše: "Ipse Dominus hostia omnium sacerdotum est ... Ipsique sunt hostiae sacerdotes" ... "Sam Gospodin je žrtva svih svećenika. A njemu su žrtve svećenici".

U životu susrećemo toliko osoba, koje sebe smatraju žrtvom, ali to su žrtve u mašti, po sanjarstvu, i koje se bune pri najmanjem ubodu igle. Duše uistinu predane ostaju takve u svim pojedinostima dana. Njihovi čini požrtvovnosti i njihove patnje dižu se bez prekida i u šutnji kao mimmiris pred prijesto Božji. Žene, sakrivene u nepoznatim samostanima ili čak živeći i u svijetu, često su puta potpuno prigrlile taj ideal. Zašto ne bismo i mi, svećenici Isusovi, tako živjeli?

Povratimo se sv. Pavlu. Njegova nas nauka rasvjetljuje u toj stvari. "Ja dopunjujem u svome tijelu nedostatak Kristovih muka" (Kol. 1,24). Kako čudne riječi? Može li nešto nedostojati neizmjernim zaslugama Isusa Krista? Nije li On ispunio do zadnjeg slova, i sa savršenom ljubavlju, program svoga Oca? Pa ipak sv. Pavao piše: "Ja nadopunjujem ..."

Evo odgovora: po jednoj odluci svoje poklona vrijedne mudrosti Bog je pridržao za svoju Crkvu jedan dio zadovoljština, što ih traži zbog grijeha svijeta. Duše, koje se u toj nakani sjedinjuju s Kristom, daju veliku slavu Bogu: one "dopunjuju" svojim žrtvama onaj dio zadovoljštine, što ga neizmjerna pravda traži od ljudskog roda. Ništa dakle stvarnije, nego da se postavite na oltar i molite Oca, da vas primi zajedno sa žrtvom Isusa Krista.

Ali, zašto Apostol govori na taj način? Jer je on bio svećenik u potpunom smislu riječi, svećenik, koji žrtvi Kristovoj pridružuje žrtvu čitavog jednog života, puna odricanja samoga sebe i revnosti za dobro duša: "Da oni, koji žive, ne žive više sebi, nego Onome, koji je za njih umro i uskrsnuo" (2. Kor. 5,15).

Sveti Pavao ne samo da je prikazivao svetu Žrtvu, nego se s njom sjedinjivao, u njoj živio, sebe s Kristom smatrao svećenikom i hostijom.

Želite li biti sveti svećenici, kao što vam to želim, nadahnite se tim primjerom Apostolovim. Nije li on pisao:

"Ugledajte se na mene, kao i ja na Krista" - "Imitatores mei estote, sicut et ego Christi" (1. Kor. 4,16)?

6. Svećenik, izvor milosti za duše

Vječno svećeništvo Kristovo je izvor svih milosti, koje ljudi ovdje primaju i blaženstva, koja će uživati kroz vječnost. "De plenitudine ejus omnes nos accepimus" - "Od punine njegove mi svi primismo" (Iv. 1,16).

Kršćansko svećeništvo - jer nastavlja na zemlji djelo Kristovo i jer radi s njegovom moći - praktično je redoviti kanal za sve natprirodne darove, koje Bog daje svijetu.

Posmatramo li svoje svećeničko dostojanstvo pod tim vidom, otkrit ćemo u njemu neisporedivu veličinu.

Po svojoj potpunoj slobodi i darežljivosti može Bog dijeliti svaku milost neovisno od naše službe ... Ipak, prema nacrtu vječne mudrosti, samo posredovanjem ljudi opunomoćenih s neba, dolazi do nas Božje posinaštvo, oproštenje grijeha, nebeska pomoć i sva pouka u objavljenoj istini.

Ovaj red stvari je produženje ekonomije utjelovljenja. Na isti način, kao što je svijet otkupljen žrtvom jednoga čovjeka, novoga Adama, ali čije su zasluge neizmjerne, tako isto se dijele milosti otkupljenja posredovanjem ljudi, koji zamjenjuju Krista ovdje na zemlji.

Tim dijeljenjem, koje je u skladu s voljom Očevom, proslavlja se Sin bez prestanka. Uistinu, kad se vjernici utječu svećeniku, da ih rasvijetli i ojača, oni djelom priznaju, da u djelu spasenja i posvećenja, od Krista dolazi sve duhovno dobro. Tom vjerom provedenom u život udovi otajstvenoga tijela doprinose proslavi Spasiteljevoj: na svoj način ulaze oni u planove Očeve, kad je govorio: "Ja sam ga proslavio, i opet ću ga proslaviti" (Iv. 12,28).

Svrha utjelovljenja jest, da podigne stvorenje u natprirodni red. Ta je stvar radikalno izvršena u Isusu Kristu, ali još je potrebno, da preko pomoći, koje razdijeljuje Crkva, svaka duša uzmogne u sebi ostvariti to Božansko uzdignuće. Preko milosti, koju u sebi nosi, svaki kršćanin je sposoban, barem primjerom, potaći svoga bližnjega na krepost. Ali svećenik mora biti žarište, iz kojega se zrači Božanski život. Na njega spada, da dijeli svete darove, naročito najuzvišeniji dar: Isusa Krista. Po svojoj službi on je vodja: njegova je dužnost voditi redovnika, kao i običnog vjernika, na putevima savršenosti. Njegova je dužnost, nadalje, učiniti, da odzvanja u svakom srcu evangjeoska poruka: "Praedicate Evangelium omni creaturae" - "Propovijedajte Evandjelje svakomu stvoru" (Mk. 16,16).

Velika zadaća svećenikova jest, da svijetu donese Isusa Krista.

U Misi crkvenih Naučitelja čitamo: "Vi ste sol zemlje" - "Vos estis sal terrae" (Mt. 5,13). To su Isusove riječi njegovim apostolima. Svima, koji s njim dolaze u dodir, svećenik pruža tu klicu nepokvarivosti. Trebalo bi, da se o njemu može s punim pravom reći: "Iz njega izlazi sila, koja ozdravlja" (Lk. 6,19). Ali ovo ovisi mnogo od osobne svetosti.

Kad se sol pokvari, ne služi više ničemu, bacaju je kao beskorisni otpadak. Tako je i sa svećenikom. Izgubi li makar imalo od žara svoje svećeničke posvete, odmah se počne smanjivati njegovo duhovno djelovanje na duše.

Posve suprotno, kad je on pun ljubavi Božje i pobožno sjedinjen s Kristom, djeluje dobro, čak i kad nije u nikakvoj duhovnoj službi. Često je potvrdjena činjenica: jedan profesor filozofije, prirodopisa, klasičnih jezika, jedan prefekt, ako je pravi svećenik, bezuvjetno utječe blagotvorno na svoje učenike, i to, čak kad toga nije ni svjestan. Takav utjecaj u dubinu ne može imati jedan svjetovnjak u tom stupnju, pa ma kako bio dobar i uzoran, jer svećenik je već po samom svom zvanju "sol zemlje".

Ne zaboravimo toga nikada: mi smo instrumentalni uzroci za posvećenja svijeta u ruci Isusa Krista. Instrumentalni uzrok mora biti tijesno povezan s prvotnim uzrokom, koji ga pokreće. Njegovo djelovanje nastaje samo snagom glavnog vršioca. Budimo to ponizno i poslušno orudje u rukama Božjim i ne pripisujmo sami sebi to, što Gospodin izvršuje našim posredovanjem. Valjanost našeg sakramentalnog službovanja ovisi od našeg redjenja i od jurisdikcije dobivene od biskupa; ali posvećujuća plodnost naše riječi u ispovijedaonici, na propovijedaonici i u svim odnosima s vjernicima, zavisi - najvećim dijelom - o našem sjedinjenju s Kristom.

Divite se još mudrosti Božanske ekonomije. U svojim milosrdnim osnovama Otac nije htio utjelovljenje jedino u vidu spasenja svijeta. On je htio takodjer, da bismo mi mogli naći u Božanskom Posredniku jedno srce kao i naše, jedno srce puno nježnosti i saučešća, koje poznaje naše patnje i bijede, izuzevši grijeh.

Svećenik nastavlja ovdje na zemlji Kristovu zadaću. Radi toga Gospodin nije odabrao za djelitelje svoje milosti angjele, ma kako oni bili čisti i puni ljubavi, nego ljude. Ovi će zbog osobnog iskustva težine zemaljske slabosti i zbog osjećaja svoga vlastitog siromaštva, moći bolje suosjećati sa slabostima i neznanjem grešnika: "Qui condolere possit iis, qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate" - "Koji može biti blag prema onima, koji ne znaju i lutaju, jer je sam podvrgnut slabosti" (Hebr. 5,2).

Ako nas Božanstvo Isusa Krista ispunja udivljenjem i poštovanjem, ipak nas njegova dobrota, njegova milosrdnost sokoli i svladava. Tako isto i kršćanski puk časti uzvišenost svećeništva. Ipak ga kod svećenika privlači i kao Božjeg službenika čini tako dragim prije svega njegova dobrota, njegova samilost za svakovrsne slabosti i boli, njegova preda-

danost u službi sviju, jednaka onoj svetog Pavla, koji s ponosom piše Rimljanima: "Dužnik sam svima, mudrima i nerazumnima" - "Sapientibus et insipientibus debitor sum" (1,14).

U mojoj domovini, koja je preživjela tri stoljeća progonstva vjere, svećenik je taj, koji je ne samo sačuvao cjelovitu vjeru u srcu naroda, nego on ostaje u svakoj obitelji i za svakog vjernika savjetnik, koga uvijek slušaju, tješitelj i najsigurniji prijatelj.

Toj velikoj dobroti, koja vuče svoj korijen iz Isusove dobrote, svećenik će pridružiti još i živu vjeru u djelotvornost milosti, čiji je djelitelj. Na bilo još koliko slabosti i grijeha, službenik će Kristov čvrsto vjerovati u moć milosti, da pomogne svačijim potrebama. Kao što kaže jedan stari pisac: Isus preobražuje svaku dušu, koja je dobre volje. "On nailazi na jednoga carinika, i pravi od njega evangjelistu. Pokajanom razbojniku obećaje nebo ... pristupa mu jedna grešnica i On je izjednačuje s djevicama" (Sv. Ivan Zlatousti).

Po koji put se svećenik - cijelim srcem odan svojoj zadaći - osjeća ipak ispod svoga ideala. Ne smije radi toga klonuti duhom, jer taj osjećaj poniznosti je najbolje raspoloženje, da privuče na njega i na njegov rad Božji blagoslov.

Ali to osvjedočenje o vlastitoj nevrijednosti neka je uvijek popraćeno - da ugodimo Gospodinu - jednim bezgraničnim pouzdanjem u Isusove zasluge. "U njemu", kaže sv. Pavao, " u svemu se obogatiste, u svakoj riječi i u svakom znanju ... tako da nemate nedostatka ni u jednoj milosti" (1. Kor. 5-7). Ako nam je važno, da priznamo svoje siromaštvo, treba da reknemo - s još više razloga - s Apostolom: "Sve mogu u onomu, koji me jača" (Fil. 4,13). Da bi ispunio svoju spasiteljsku zadaću, Krist je primao od Oca Božanski život, pa tako i mi u svom djelovanju na duše primamo milost odozgor.

Susrećemo se s Isusom svako jutro: njegovo tijelo i njegova krv oživljuju našu dušu. Sve, što mi imamo učiniti, sastoji se u tome, da Ga primimo s vjerom, da se obučemo u Njega: "Induimini Dominum Jesum Christum" - "Obucite se u Gospodina Isusa Krista" (Rim. 13,14). Tada će se naše srce ispuniti ljubavlju i samilošću za grešnike, neuke, iskušane, za one, koji trpe i pate. I po Isusovu primjeru moći ćemo poželjeti, da bi svi došli k nama, da se utješe: "Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos" - "Dodjite k meni svi, koji ste umorni i opterećeni, ja ću vas okrijepiti" (Mt. 11,28).

Drugi dio

DJELO SVEĆENIKOVA POSVEĆENJA

A. - SVEĆENIČKE KREPOSTI

IV.

EX FIDE VIVIT

Vidjeli smo, kakav ideal svetosti treba da nadahnjuje sve čine svećenikova života: njegovo je svećeništvo udio u svećeništvu utjelovljene Riječi.

Čovjek nikad ne ostvaruje potpuno svoga ideala. Potrebno je opetovano to reći samom sebi, da čovjek ne bi klonuo duhom. Ipak, treba u sebi podržavati veliku želju za težnjom prema tom idealu, ma koliko on bio visok. Ta želja povećava našu revnost i drži naš pogled usmjeren na Božanskog Učitelja.

Uostalom, zar nas uvijek ne podržavaju njegove zasluge i obilje njegove milosti?

Da razjasnimo taj rad oko posvećenja, razmatrajmo glavne kreposti, koje trebamo ljubiti i gajiti. One su potrebne svakomu kršćaninu, ali svećenik ih mora vršiti na jedan posebni način, prilagodjen njegovim svetim službama, njegovu poslanju medju dušama, natprirodnoj svetosti, koju nebeski Otac od njega očekuje.

1. Vjera, atmosfera svećenikova života

Sva vrijednost našega života proistječe iz vjere: "Sine fide impossibile est placere Deo" - "Bez vjere nije moguće ugoditi Bogu" (Hebr. 11,6). Ako je naša vjera uzaludna, veli dalje sv. Pavao, onda "smo bijedniji od sviju" - "Miserabiliores sumus omnibus hominibus" (1. Kor. 15,19). Ovo je tisuć puta istina za svećenika. Bez vjere je sav njegov život u suprotnosti s istinom.

Na prvom mjestu, zar njegovo vlastito svećeništvo nije predmet vjere? Izvana se ne vidi ništa od njegova uzvišenog dostojanstva. Naš "Bog je sakriveni Bog" (Iz. 45,15). Dakako, njegovo je Biće sjajno svijetlo, koje se ne trne, ali mi toga ne vidimo. On, i sve što On djeluje u nama i preko naše službe, ostaje predmet vjere.

Što je svećenik za jednoga nevjernika? Osoba, kao i svaka druga, ali, koja zlorabi prostodušnost dobroga svijeta i nema ništa posebno do svoga odijela. Često ga što više i mrze

radi Krista. Vjera je prema tome bezuvjetno nužna, da se upozna svećenik.

A od svih, koji moraju vjerovati u svećenika, prvi je na koga ta dužnost pada, sam svećenik. Potrebno je, da mu vjera u pamet doziva neizmjernu dobrotu Božju, po kojoj ga je pozvao na toliko dostojanstvo. Još više nego djakoni, na koje se obraća sv. Pavao, mora svećenik "čuvati u čistom srcu tajnu vjere" - "Habentes mysterium fidei in conscientia pura" (1. Tim. 3,9). Mi svećenici živimo u stalnom dodiru s Euharistijom. Potrebno je pobudjivati neprestano živu vjeru u našim srcima.

Može se dotle doći, da se potpuno izgubi taj dragocjeni dar. Sjećam se nekog siromašnog svećenika, kome sam na molbu njegova biskupa došao, da ga posjetim. Umirao je. Kad sam mu stao govoriti o velikim kršćanskim istinama, on mi odgovori: "Sve to nije ništa drugo nego legenda i poezija". Nisam uspio, da mu oživim vjeru. Svaki službenik Kristov - ako i ne zaluta tako daleko - može primijetiti, da se umanjuje svježina, radost i unkcija njegove vjere.

Veliko je zadovoljstvo moći u predvečerje života reći Bogu sa sv. Pavlom: "Fidem servavi" - "Sačuvao sam vjeru" (2. Tim. 4,7), očuvao sam vjeru u svim stvarima i gledište vjere. Odakle je nastalo vaše svećeničko zvanje? Iz vaše dječačke ili mladenačke vjere. Kad je goruća, vjera doprinosi da živimo Bogu, "viventes Deo" (Rim. 6,11). Bez nje nismo ništa, i kad se ona smanjuje, sve naše kreposti opadaju s njome.

U svakom životu puno znači atmosfera, u kojoj se misao stalno kreće. Koja atmosfera odgovara svećenikovoj duši? Da li atmosfera svjetskoga duha? Seoskih razgovora? Najnovijih novinskih vijesti? Ili još koje knjige iz profane literature? Svakako, da ne. Ne velim, da se svećenik ne bi mogao zanimati mnogim stvarima, ali prije svega mu je potreban pravi nutarnji život, a taj se hrani i podržava samo hranom vjere.

Sjećajmo se Božjih dobročinstava i svijetlih natprirodnih stvarnosti, što ih Crkva daje svojoj djeci. Naša je zadaća, da ljudima donosimo Isusa Krista. "Bog je toliko ljubio svijet ..." "Sic Deus dilexit mundum ..." (Iv. 3,16). Budući da nam je povjerio blago spasenja, Bog će tražiti račun o njegovoj upotrebi.

Neka bi osjećaj odgovornosti takodjer ostao uvijek živ u našoj pameti. Stalno uvjerenje, da ne pripadamo sebi, nije li to temelj naše savjesti? Govorimo sa sv. Pavlom: "Ja sam Kristov" (1. Kor. 1,12), i nadodajmo takodjer s njime: "Mudrima i nerazumnima, ja sam dužnik svima njima" - "Sapientibus et insipientibus debitor sum" (Rim. 1,14). Možemo li pred Bogom biti mirni, ako znamo, da se neka duša, povjerena našoj brizi, nalazi u nevolji, a mi joj ne ćemo pomoći?

Svećenikovo gledanje na svijet bit će prožeto dobrohotnošću. Ipak, ne će sličiti gledanju mladog čovjeka, koji je zabliješten sjajnošću stvari, ali koji ne vidi tajne pozadine. Kristov se svećenik ne smije zaljubiti u dobra ovoga svijeta. On mora na njih gledati očima Isusa Krista, a to će reći, kako mu vjera otkriva njihovu vrijednost ili ispraznost.

Vrlo je važno, da vjernici osjete kod nas svećenika to nat- prirodno gledanje: plodnost naše svećeničke službe uvelike ovisi o tome.

2. Uloga vjere

Vjera je temeljna krepost. Bez nje je nemoguća ljubav, religija i svaka druga krepost. Vjera jet temelj naših natprirodnih odnosa prema Bogu. Po Božjoj odredbi ona ima biti - za vrijeme našeg života kušnje ovdje na zemlji - svijetlo, koje će nas voditi. Naš pristup Bogu, upotreba sredstava podesnih za postizavanje našeg sjedinjenja s Bogom, naša zasluga, sve je to djelomično zavijeno u tamu.

I sami su angjeli bili takodjer iskušani u vjeri, jer - kakva je god bila prava priroda njihove kušnje, oni su je podnijeli u punoj slobodi, prije nego što su bili pripušteni blaženom gledanju.

Tridentinski Sabor sažima ovim riječima bitnu ulogu vjere: "S vjerom počinje spasenje čovjeka. Ona je temelj i korijen svakoga opravdanja: bez vjere je nemoguće omiliti Bogu i postići sudbinu njegove djece" (Sjed. VI,8).

Vjera je u nama početak, temelj, korijen našega života djece Božje. Protumačimo malo te riječi Sabora.

Pogledajte: kojima Bog daje, da mogu postati njegova djeca? Sv. Ivan nas uči: "Ta je milost pridržana samo za vjernike" - "His, qui credunt in nomine ejus" - "Onima, koji vjeruju u njegovo ime" (Iv. 1,12). To isto veli i sv. Pavao: "Pristupiti Bogu na spasonosan način pretpostavlja vjeru". - "Credere enim oportet accedentem ad Deum" (Hebr. 11,6).

Ako se vjera traži za budjenje vjerskog života, ona je takodjer potrebna, da se osigura rast i razvoj. Vjera je posve sigurno temelj i korijen nutarnjeg života.

Kakvu svrhu imaju temelji kod jedne gradjevine? Oni ne samo da omogućuju početak gradnje, nego o njima - zar ne? - ovisi u svakom času čvrstoća, ravnoteža, pa i samo trajanje zgrade.

Tako je i s vjerom obzirom na čitav kršćanski život. Samo temeljna vjerska podloga učvršćuje pouzdanje, daje polet ljubavi i omogućuje molitvi, da se diže prema Bogu. U času napasti, kao i tokom redovitog života, odakle nam dolazi stalna potpora, odakle dobivamo najdjelotvornije motive za djelovanje, ako ne od vjere? Radi toga je sv. Pavao tražio od Kološana, da ostanu "u vjeri utemeljeni" - "in fide fundati" (1,23).

Njezina se uloga usporedjuje takodjer i s ulogom korijena. Korijen pričvršćuje drvo uz tlo i - nevidljivim, ali neprekinutim radom - održava njegovu snagu. Sav rast i razvoj drveta ovisi o toj tajnoj ishrani. Odrežite drvetu korijen, i ono će odmah jadno uvenuti i usahnuti, bez svoju na obzira na svoju vitalnost i ljepotu.

To je osnovna važnost čvrste vjere. Njezin utjecaj ne prestaje dolaziti do izražaja: ona oplemenjuje život i jača dušu. Zahvaljujući njoj, kršćanin - a osobito svećenik - pod udarom snaga zla, nikad ne sumnja u pobjedu: "Haec est victoria, quae vincit mundum, fides nostra" - "Pobjeda, koja pobjedjuje svijet, jest vjera naša" (1. Iv. 5,4).

Sv. Pavlu se svidjelo, da čitavu tu njemu dragu nauku zbije u kratku misao: "Pravednik živi od vjere" - "Justus ex fide vivit" (Gal. 3,11 - Rim. 1,17 - Hebr. 1o,38). Zadržimo posebno praktično značenje toga, jer što naša vjera bude čvršća, to će većma čitav naš život biti oplemenjen i tako će se veze našeg Božanskog posinjenja čvršće stegnuti.

3. Pojam vjere

U čemu, zapravo, stoji ta vjera, od koje moramo živjeti?

To nam kaže Vatikanski Sabor jednom jasnom definicijom: "Vjera je natprirodna krepost, kojom - po nadahnuću i uz pomoć milosti Božje - držimo za istinu ono, što je On objavio: ne, jer bismo prirodnim svijetlom razuma shvaćali nutarnju istinu natprirodnih stvari, nego radi ugleda samoga Boga, koji to objavljuje, te koji se niti sam može prevariti, niti nas prevariti".

Vjera je poštovanje, što ga naš duh iskazuje istinitosti Božjoj. Bog je naročito govorio na usta Isusova i prekon naučavanja nadahnutih apostola. Kad čovjek prima objavu Božju - s njezinim jasnoćama i nejasnoćama - prostire cijelo svoje biće pred Bogom. On se predaje najvećoj i nepogrešivoj istini, i time iskazuje slavu Gospodinu. U tom naime pristanku duh povlači cijeloga čovjeka, da se ponizi i padne u ništavilo pred vrhovnim ugledom Božjim.

Bit vjere se sastoji u tom podlaganju razuma, koji pristaje uz Prvu Istinu, koja objavljuje Božje tajne i puteve spasenja.

Vjera je učestvovanje našega duha, ne u pogledima jednoga čovjeka, ma kako on bio učen, nego u mislima samoga Boga. Po vjeri mi tu misao prisvajamo za svoju. Učestvujemo u spoznaji, koju Bog ima o samome Sebi i o odlukama svoga vječnog preodredjenja. S dubokim poštovanjem moramo primati Božju objavu u njezinoj cjelini i u svakom dijelu istine, koju nam Crkva, koja je jedini vrhovni sudac u tim stvarima, predloži na vjerovanje: "Što o tvojoj slavi vjerujemo, to vjerujemo na temelju tvoje objave" - "Quod enim de tua gloria, revelante te, credimus" (Predslovlje presv. Trojstva).

Daleko od toga, da ponizuje ljudski razum, vjera ga uzdiže, proširuje njegove granice do neizmjernosti i pruža mu sigurnost u najvažnijoj stvari o njegovu konačnom cilju.

Vjera nužno sadrži tri sastavna dijela: pristanak razuma, poticaj volje, nadahnuće milosti, koja obuhvata čitav čin vjernika.

Ona nije zaključak razmišljanja, to će reći, nije uvjerenje nastalo u razumu po snazi dokaza. Ne, nego je ona slobodno puno pouzdanje i potpuno podlaganje našeg duha ugledu Boga, koji objavljuje.

Zašto vjera iziskuje sudjelovanje volje? Kako znate, mi ne dolazimo apstraktnim i teškim radom do toga, da shvatimo stvari, koje nadilaze naše ljudsko iskustvo. Radi toga natprirodne istine ostaju za nas uvijek uvijene u mnogo tame. Prihvaćajući objavu i njezinu nauku, naš se razum otvara istini Božjoj. On prihvaća i pristaje, ali on toga ne bi mogao učiniti bez pritiska volje, koja je željna da nadje Boga i da stupi u vezu s Njime. Milost prožima, ali nije nužno, da to čovjek osjeti, čitav kompleks tih zbivanja.

Taj udio slobodne volje u činu vjere utječe, da biva zaslužnim pred Bogom. U svemu tome Bog je namjerno ostavio dosta tamnosti, da bi vjerovanje bilo čin dubokog pouzdanja u Njega, a stavio je i dosta jasnoće, da bi nam čin vjere izgledao u skladu sa zdravim razumom.

Konačno, za vjerovanje je potrebno i djelovanje milosti na razum i na volju. Čitajte Evangjelje! Suvremenici Isusovi mogli su Ga se doticati, slušati Ga; njihova osjetila su Ga zamjećivala. Razum je dokazivao, da je On izvanredan čovjek i vrlo svet. Ali, da bi čovjek ušao u svetinju nad svetinjama Božjega bića i vjerovao, da je On pravi Sin Božji, za to je trebalo osim čudesa i proročanstava još i dar milosti. Sam je Isus to naglasio: "To ti nije objavilo ni tijelo ni krv, nego moj Otac". "Caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus" (Mt. 16, 17). I na drugom mjestu veli: "Nitko ne može doći k meni, ako ga Otac ne privuče" - "Nemo potest venire ad me, nisi Pater ... traxerit eum" (Iv. 6,44).

Vjera nam dolazi odozgor. Nevjernik treba ponizno moliti milost njezina dolaska, a mi, koji smo u posjedu toga Božjeg dara, treba da molimo za njezin porast. "Credo,D omine, adjuva incredulitatem meam" - "Vjerujem, Gospodine, pomozi mojem nevjerju" (Mk. 9,24).

Napasti protiv vjere su uvijek moguće, ali one su za nas poticaj, da molimo. Time postaje po njima naša vjera otpornija i omogućuju nam, da bolje upoznamo nje ino svrhunaravno obilježje, i da je ona potpuno nezasluženi dar. Ne izlažući se nepromišljeno - razgovorima ili čitanjem - sumnjama u pogledu objavljenih istina, naučimo se okoriščavati takvim kolebanjima. Prionimo savjesnije i čvršće uz Krista i njegovu nauku.

4. Vlastitost vjere: zora blaženogg gledanja

Sva ta nauka Tridentinskog i Vatikanskog Sabora nalazi se uključno sadržana u definiciji vjere, što ju je dao sv. Pavao: "Vjera je tvrdo pouzdanje u ono, čemu se nadamo; osvjedočenje o onom, što ne vidimo" - "Est autem fides sperandarum substan-

tia rerum, argumentum non aooarentium" (Hebr. 11,1).

Te riječi znače, da je vjera živi potporanj svih naših natprirodnih nada. Ona je naše osvjedočenje o postojanju toga nebeskog svijeta, koga ne vidimo i o kojem nam govori cijela poslanica Židovima. Taj nadahnuti tekst objavljuje najdivniju vlastitost vjere: da je ona zora nebeskog svijetla. Medju blaženim gledanjem i vjerom ne prekida se veza i slijed.

Praktično, za nas postoje tri reda različitih stvari: materije, razumskih istina, i viša sfera, natprirodnoga. Svaki taj svijet upoznajemo preko odgovarajućeg svijetla.

Materijalna priroda, sa svojom neizmjernošću i svojim ljepotama, otkriva se našem oku sa svojim sjajem.

Razum promatra taj isti svemir, ali na jedan viši način, jer se on penje do pojava do njihovih uzroka. On otkriva u stvarima trag Svemogućstva i Sveznanja Stvoriteljeva i tako upoznaje Boga i njegova savršenstva. Svakako, da je drugo svijetlo, što ga gledaju naše oči, a drugo ono, kojim razum shvaća, misli i sudi. Jedno nije s drugim u slijedu. Ona su različitog reda.

Iznad svijeta, što ga dosižemo sjetilima i razumom, postoji jedna treća sfera, transcendentna, nepristupačna, Božanska. To je sfera nutarnjeg života Trojstva. "Bog prebiva u svjetlosti , kojoj se ne može pristupiti; kojega nitko od ljudi nije vidio, a niti može vidjeti" - "Lucem inhabitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit nec videre potest" (1. Tim. 6,16). Naše nam natprirodno uzdignuće namjenjuje pristup u te dubine Božje, "profunda Dei" (1. Kor. 2,1o). U nebu će nam se, da gledamo Boga intuitivno, dati od tog Božanskog svijetla. "U svijetlu tvojem gl dat ćemo svijetlo" - "In lumine tuo videbimus lumen" (Ps, 35,1o).

Ipak, već ovdje na zemlji, Gospodin se udostojava dopuštati svojim posinjenim sinovima, da stupe u dodir s tim nadzemaljsskim svijetlom. A kako dolazi do izražaja ta čudesna pojava? Preko dara vjere. Vjera je zora blaženogg gledanja.

Pogledajte, što se dogadja u nebeskom Jeruzalemu: svijetlo slave na čudesan način pojačava sposobnost razuma svetaca i prilagodjuje ga gledanju Boga. Ujedno, to svijetlo ozračuje sve čine spoznaje, ljubavi, radosti, koji sačinjavaju vječni život i blaženstvo vječno.

Ne igra li na zemlji vjera tu istu ulogu? U tami, naporu, kušnji nam Bog po njoj biva prisutan. Ona nam omogućuje, da se Njega držimo. Daje nam spoznaju svih nevidljivih stvari, koji sačinjavaju predmetn naše nade. Ali u isto vrijeme ona rasvjetljuje sve čine, koji se traže od kršćanina na njegovu penjanju putem neba. Sva natprirodna djelatnost, koja priprema Božju djecu, da jednoga dana prime svijetlo slave, i koja im omogućuje, da oni to zasluže, mora proistjecati iz vjere kao iz vrela, koje bez prestanka izvire. "Jer gledamo sad kroz ogledalo u zagonetki, a tada ćemo licem u lice" - "Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem" (1. Kor. 13,12).

Vjera, ne samo da pripada nadnaravnom redu, nego ona nalazi u blaženom gledanju svoj razvoj,svoj krajnji procvat. Onaj isti život, kojega smo primili na krštenju, razvija se i preobli-kuje. Vjera je uistinu prvi bljesak, osvit, zora vječnog gledanja. Sv. Toma sažima svu ovu uzvišenu nauku u ove jednako jezgrovite kao i kratke riječi: "Vjera je stanje duha, kojim otpočinje u nama život vječni" - "Fides est habitus mentis, quo inchoatur vita aeterna in nobis".

5. Vjera u Krista, utjelovljenu Riječ

Bog se nama predočuje kao predmet vjere naročito u osobi Isusa Krista. On hoće, da čvrsto vjerujemo, da je dijete rođeno od Marije, radnik iz Nazareta, Učitelj u borbi s farizejima, raspeti na Križu, uistinu njegov Sin, Njemu jednak, i da Mu se kao takvomu klanjamo. Uspostaviti medju ljudima vjeru u Utjelovljenu Riječ, to je ono veliko djelo, što ga je Bog preduzeo u ekonomiji spasenja: "Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille" (Iv. 6,29).

Ništa ne može nadomjestiti te vjere u Isusa Krista, pravoga Boga, istobitnoga s Ocem i njegova Poslanika. Ona je skup svega našeg vjerovanja, jer je Krist skup cijele objave.

Ovo vrijedi za kršćanina općenito, ali posebno za svećenika, jer smisao svećeništva je u tome, da donese svijetu spasenje od Krista, Sina Božjega, utjelovljenog iz ljubavi. Sav život velikog apostola sadržan je u ovim riječima: "Ja živim u vjeri Sina Božjega, koji me je ljubio i predao sebe za mene" : - In fide vivo Filii, qui dilexit me et tradidit semetipsum pro me" (Gal. 2,2o), i sav naš svećenički život treba da nosi pečat tog istog snažnog uvjerenja.

Život Crkve pretpostavlja u svemu i uvijek klanjanje njezinuBožanskom Zaručniku. U lice svijetu, koji Ga niječe i ne priznaje, ona stalno ponavlja sa sv. Petrom: "Ti si Krist, Sin Boga živoga" - "Tu es Christus, Filius Dei vivi" (Mt.16,16).

Ova jaka vizija vjere, koja probija koprenu Kristova čovječanstva i prodire u dubine njegova Božanstva, nedostaje mnogim duhovima. Oni gledaju Isusa, dotiču Ga se, ali - kao i narod galilejski - pogledom čisto vanjskim, površnim, koji ne preporadja duša.

Za druge, nasuprot, Isus se preobražava. Milost prosvjetljuje njihovu vjeru u njegovo Božanstvo. Za njih je Isus Sunce pravde. On nadilazi sve zemaljske ljepote, i njegova vizija tako zanosi ljudska srca, da ih nijedna druga zamama ne može rastaviti od njegove ljubavi. Oni mogu reći sa sv. Pavlom: "Ja sam uvjeren, da ni smrt, ni život ... ni drugo kakvo stvorenje ne može nas rastaviti od ljubavi Božje, koja je u Kristu Isusu, Gospodinu našemuu" (Rim. 8,38-39).

Takva vjera stavlja uistinu Isusa Krista u naša srca. Ona nije jednostavni pristanak duha. Ona uključuje ljubav, pouzsanje, potpunu posvetu samoga sebe Kristu, da bi se živjelo njegovim životom, sudjelovalo u njegovim tajnama, nasljedovalo njegove kreposti.

Mnogi kršćani, pa čak i svećenici, nisu nikada postavili Krista kao vrelo svoga duhovnog života. Oni vjeruju, bez osobnog i živog osvjedočenja, da je On Bog, ali ta vjera nije njima korijen i temelj čitave njihove religije. Stvarno, oni ne poznaju tako jasne riječi sv. Pavla: "Temelja drugoga nitko ne može postaviti, osim onoga, koji je postavljen, koji je Isus Krist" - "Fundamentum aliud nemo ponere potest, praeter id, quod positum est, Jesus Christus" (1. Kor. 3,11). Radi toga ostaje njihov rad često neplodan.

Treba da se namjerno bacimo do nogu Isusa Krista i da Mu prinesemo poklon vrlo žive vjere. "Kriste, ako Te ne vidim u čitavom sjaju Tvoga Božanstva, ispovijedam, da si Ti Sin Boga živoga: Bog od Boga, svijetlo od svijetla, pravi Bog od pravoga Boga" - "Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero". Od velike je važnosti, da u duhovnom životu oslonimo tako svoj lijet prema Bogu na tu osnovu vjere u Utjelovljenu Riječ.

Ali nije dosta, da čovjek stvori čvrstu odluku. Svaki dan moraju se u toj vjeri obnavljati naše snage i oživljavati naša velikodušnost. Što je savršenija ta vjera, to će više Krist dijeliti s nama svoje svojstvo Sina Božjega. A to svojstvo je ono, što Isus ima najbolje, i On nam to daje.

Sva punina ove pouke potječe iz ove uzvišene misli: vjerovati znači učestvovati u spoznaji, koju Bog ima o samome sebi i o svim stvarima u Njemu. Kad je duša puna vjere, ona gleda, da tako reknem, očima Božjim.

A što promatra Otac kroz svu vječnost? Svoga Sina. On spoznaje, On ljubi sve u Njemu. To gledanje i ta ljubav Njemu su bitni. Ovaj čas, dok vam govorim, što On gleda? Riječ, koja je Njemu jednaka i koja je iz ljubavi postala čovjekom.

Otac cijeni svoga Sina neizmjerno, Božanski, kako to samo On može činiti. Radi toga On čitav pripada Njemu. Sve, što On čini, usmjereno je na njegovu slavu. "Ja sam ga proslavio, i opet ću ga proslaviti" - "Et clarificavi et iterum clarificabo" (Iv. 12,28). Njemu je stalo, da njegov Sin bude priznat od razumnih stvorova s poštovanjem dužnim njegovu Božanstvu. Kad Ga je uveo u ovaj svijet, On je htio, da Mu se poklone svi angjeli: "Et adorent eum omnes angeli Dei" (Hebr 1,6). On traži od ljudi taj isti poklon. Otac hoće, da svi jednako časte Sina kao i Njega: "Ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem" (Iv. 5,23). I na Taboru, nije li tražio, da svi vjeruju riječima Isusovim, jer su to bile riječi njegova ljubljenog Sina? "Hic est Filius ... Ipsum audite" - "Ovo je Sin ... Njega slušajte" (Mt. 17,5).

Kad bismo gledali Krista Očevim očima, cijena, koju bismo predavali dostojanstvu njegove Osobe, veličini njegovih zasluga, uspješnosti njegove milosti, bila bi bez granica. Ma koliki bio broj naših grijeha i ma koliko bilo naše siromaštvo, posjedujemo u Kristu milosrdnu i neiscrpivu nadoknadu! U svoj bijedi, bogati smo u Kristu: "In omnibus divites facti estis in illo" - "Te se u svemu obogatiste u njemu" (1. Kor. 1,5). Preobilnost zasluga jednoga Boga, to je za Crkvu, koja ih posjeduje, izvor iz kojega bez prestanka teče zahvalnost, hvala, mir i radost, što se ne može izreći.

Posebno nama svećenicima, koji smo tako često u dodiru s euharistijskom Tajnom, ova vjera u njegovo Božanstvo nameće duboko poštovanje prema Kristu: "Veneremur cernui" - "Klanjajmo se smjerno mi". Ako Krist sakriva svoj sjaj, mi ćemo se tim više klanjati neshvatljivoj stvarnosti njegove prisutnosti. Ovaj "mysterium fidei" - "Tajna vjere" mi ćemo ljubiti sve više i više, srazmjerno prema tome, koliko se njime služimo. "Caeleste munus diligere, quod frequentant". Zbog ljubezne susretljivosti Krist sakriva svoju slavu našim očima, da se ne bi naša slabost bojala približiti se Njemu. Potaknutat tom ljubavlju, naša bi vjera trebala probiti koprenu i baciti nas na poklon pred Sina Božjega.

Mislimo na to, kad sagibamo svoje koljeno pred svetohraništem, kod zadnjega evangjelja, kod izgovora "Filius Patris", u hvalospjevu "Gloria", te na "Incarnatus est" u Vjerovanju, i kod tolikih drugih bibličkih ili liturgijskih tekstova. Stavivši se u duhu pred Isusa Krista, recimo Mu: "U djetetu iz jaslica, u radniku iz Nazareta, na križu i pod prilikama kruha i vina, klanjam Ti se, Kriste, kao Bogu svomu. Ljubim Te i primam Te sa svim onim što jesi i što meni nalažeš".

6. Tri svojstva svećeničke vjere

Vjera svećenikova treba da bude mnogo savršenija od vjere običnih vjernika. Pozvan, da dijeli dušama tajne vjere, on treba da visoko cijeni njihovu vrijednost. "Ut sciatis, quae sit spes vocationis ejus et quae divitiae gloriae haereditatis ejus" - "Da biste znali, koja je nada njegova zvanja, i koje je bogatstvo slave baštine njegove u svetima" (Ef. 1,18).

Tri se svojstva naročito traže u vjeri svećenika: ona mora biti jaka u svom pristanku - prosvijetljena obzirom na svoj opseg, shodno cjelokupnoj vjeri Crkve - napokon, djelotvorna, da se njezin vladajući utjecaj osjeća u svim djelima njegova života.

Ako je vjera pristanak duha uz istine, koje sam Bog objavljuje, ako je ona čovjekov odgovor na saopćenje Božje, onda taj pristanak treba da je jak, čvrst, bez kolebanja.

Kad je sv. Petar na Genezaretskom jezeru osjetio, da će se skoro potopiti u valovima, povikao je: "Gospodine, u pomoć" - "Domine, salvum me fac" (Mt. 14,30). On je još vjero-

vao u Isusa, jer Ga je zazivao, ali njegova je vjera bila kolebljiva. Zar mu to nije spočitnuo i naš Gospodin? Ali, kad je govorio Božanskom Učitelju na Taboru: "Dobro nam je biti ovdje" (Mat. 17,4), ili ono nakon obećanja Euharistije: "Kome ćemo ići? Ti imaš riječi života vječnoga" (Iv. 6,68), čvrstoća njegove vjere bila je velika. Naša Gospa, na Kalvariji, vjerovala je cijelom svojom dušom. U punom smislu riječi, Ona je bila "Djevica vjerna". Nije li Ona nosila u svom srcu živu vjeru cijele Crkve? Virgo fidelis ... continens fidem vivam totius Ecclesiae in corde suo.

Da shvatite, što je to jaka vjera, pogledajte još i druge primjere uzete iz sv. Pisma. To su uvijek najbolji. Kad sv. Pavao govori o Abrahamu, izgleda, da je i on sveto oduševljen. Tako je velika bila vjera "Oca vjernika", da je on, protivno svakom ljudskom očekivanju, s apsolutnom čvrstoćom, bez kolebanja držao Božje obećanje istinitim. "On je proti nadi vjerovao u nadu, da će biti otac mnogim narodima ... On nije oslabio u vjeri, makar je razabirao, da mu je bilo tijelo već obamrlo, bilo mu je blizu stotinu godina" (Rim. 4,18-19).

Kad evangjeoski satnik tvrdi, da Isus ima vlast nad fizičkim zlima, kao što on ima nad svojim vojnicima, Isus se zadivio: "Zaista, ne nadjoh takve vjere u Izraelu" (Mt. 8,10). Kad Kananejka uporno nastavlja, da se poziva na njegovu dobrotu i moć, unatoč odbijanja i prividne tvrdoće, s kojom on prema njoj nastupa, izgleda tako reći, da je Isus bio svladan, i da je uporna vjera te žene imala na njega neodoljivu moć: "Ženo, velika je tvoja vjera, neka ti bude, kako želiš" (Mt. 15,28).

U poslanici Hebrejima Apostol pokazuje s očitim zadovoljstvom, kako su svi patrijarsi i pravednici Staroga Zavjeta znali vjerom izvršiti velika djela za Boga: "Vjerom pobjediše kraljevstva, učiniše pravdu, dobiše obećanja" (Hebr. 11,33).

Kad mi svećenici nastojimo u svakoj prigodi živjeti od vjere s tom plemenitom čvrstoćom, priključujemo se tome naraštaju svetaca, koji su u Starom, jednako kao i u Novom Zavjetu, crpili svoju natprirodnu snagu iz nepokolebivog pristajanja uz objavljenu istinu.

Na drugom mjestu, da bude savršena, vjera mora biti prosvijetljena.

Moglo bi se dogoditi, da uza svu svoju krepkost, vjera ipak ostane stvarno početnička. Tako je bilo kod slijepca od rodjenja, što ga je Krist izliječio. Kad ga je Krist upittao, da li vjeruje u Sina Čovječjega, on je odgovorio činom jake vjere, polažući cijelo svoje biće pred noge Spasiteljeve: "Vjerujem, Gospodine. I padnuvši ničice, on mu se pokloni" (Iv. 9,38). Po svojstvu svoga apsolutnog pristanka, ta je vjera savršena. Ali ipak ona ostaje vrlo jednostavna. Ona još ne poznaje onu puninu istine i nauke, koju je Utjelovljena Riječ došla objaviti svijetu. Ta vjera, posve sigurno, prihvaća sve objavljene istine, ali uključno, bez prethodnog upoznavanja pojedinosti.

Ma koliko bila uzvišena i bogata po snazi ta spontana, plemenita, ali uključiva vjera, ona ne može zadovoljavati, kad se probudi refleksija u čovjeku ili u religioznom društvu. Razum hoće, da si dade račun o predmetu vjere, da ga razlikuje, da ga točno odredi., Iz te je potrebe nastala tijekom stoljeća teologija. Ona nastoji shvatiti, analizirati, koordinirati prema mogućnostima ljudskog duha sadržaj objave. Pravi pojam teologije bit će onaj, čiju je formulu posvetio sv. Anzelmo: "Fides quaerens intellectum" - "Vjera, koja traži razum". (= vjera, koja traži razumijevanje svoga objekta).

Za nas svećenike to kultiviranje vjere je tim potrebnije, što mi imamo tumačiti vjerske istine vjernicima, braniti ih protiv napadaja krivovjerja i bezboštva. Sjetimo se riječi sv. Pisma: "Jer si ti odbacio znanje (svetih stvari), zato ću i ja odbaciti tebe, da mi ne budeš svećenik" (Oz. 4,6).

Kojiput, sveti študij ostaje bez veze s nutarnjim osobnim životom svećenika. To je žaljenja vrijedno. Važno je, da se duhovni rad oplodi pobožnim čitanjem, mislima na prisutnost Božju i mol tvom. Tako će se u duši svećenika oblikovati živa teologija, koja je srce svećeničke svetosti.

Pod studijem teologije ne podrazumijevam, vi to dobro znate, studij suptilnosti, niti studij priručnika, da bi se steklo znanje potrebno za ispit pred redjenjem, nego mislim na studij crkvenih Otaca, glavnih naučitelja, a prije svega sv. Tome. Ali nada sve mislim na produbljeno izučavanje sv. Pisma. Ono je blago Kristove Zaručnice. Tako su se oblikovali naučitelji Crkve i najveći bogoslovi, pa će do konca vjekova te knjige ostati vrelo svete znanosti.

Ne nailazimo li na svećenike, koji su u čestom dodiru s tajnama vjere, a na njih ne misle, niti čak nastoje, da ih bolje upoznaju? Oni provode svoj život usred Božanskih stvarnosti: na oltaru, u ispovijedaonici, na propovijedaonici. Oni su u stalnom odnosu s natprirodnim moćima. Budući daim nedostaje prosvijetljena vjera i teološka pobožnost, izmaknut će im mnoga milost na štetu njihove službe, mnogo rasvijetljenje ne će nikad ugrijati njihove duše, koja će posred obilja ostati gladna. Svećenik mora željeti, da posjeduje, što je moguće potpuniju spoznaju objave, koju je donio Isus. Zar nije Krist vječna Mudrost?

U naše doba postoji opasnost za one, koji se odaju višim naukama, da izgube nešto od čistoće i sjaja svoje vjere. Neki, često pretjerani, kritički duh ovladao je u svim područjima: povješću, teologijom, Svetim Pismom. Zbog neopreznosti mnogi se mogu naći u pogibelji, da osjete, kako u njima vjera slabi, a čak da je i izgube. Da vas zaštitim od tih pogibelji, preporučam vam, da gajite poštovanje prema tradicionalnoj nauci.

To dakako ne isključuje napredak, niti proučavanje raznih smjerova moderne misli, ali njih treba prosudjivati s onih visina, kamo nas stavlja produbljena teološka znanost.

Odbacimo takodjer svako krivovjerje. Ono je neprijatelj objavljene istine, misli Isusa Krista. Ipak, pokazujmo uvijek najveću blagonaklonost prema braći, žrtvama zablude.

Nastojte, da svoj rad učinite natprirodnim. Ne počinjite nikada svoga studija bez molitve. Budno nadzirite svoju nakanu: neka ona bude radi Boga i radi istine. Ima ih, koji se odaju katkada sa žarom izučavanju svete znanosti u namjeri, da steknu glas učenjaka: "Ut sciantur ipsi" - "Da se znade za njih", kaže sv. Bernard, "i to je ružna taština" - "et turpis vanitas est". Za one, koji rade u tom duhu, studij ne postaje izvor svetosti. O takvoj znanosti napisao je Duh Sveti: "Znanje nadima" (1. Kor. 8,1) i još: "Mudrost ovoga svijeta ludos t je pred Bogom" (1. Kor. 3,19). Moglo bi se dodati: "a i pred ljudima", jer nema ništa odvratnije od svećenika zaslijepljena svojim uspjesima i zanešena mišlju o poštovanju, koje zaslužuje njegova intelektualna nadmoć. Ne zavaravajmo se svojim vlastitim znanjem: u ovom životu naše z znanje bit će uvijek vrlo nesavršeno.

Laćajmo se studija s nakanom, da radimo za kraljevstvo Božje i za slavu Božju, za Crkvu, da branimo objavljeni polog od svih napadaja, da sačuvamo vjernicima vjeru u svoj njezinoj čistoći i snazi, i još, da svoju dušu napunimo spoznajom Isusa Krista i njegovih divnih tajna.

Takva treba da bude, rado to ponavljam, naša teologija: jedna živa teologija, srce svećeničke svetosti.

Duhovno čitanje je takodjer od velike važnosti u životu svećenika. Za njega je prava pogibao, ako je previše zaposlen svjetskim stvarima i zauzet čitanjem, koje nema veze s natprirodnim. Oni, koji se stalno odaju studiju klasika, takodjer trebaju neko protusredstvo, da bi očuvali žar svoje vjere.

Istina je, jedan profesor, jedan svećenik iscrpljen svojom službom, nemaju mnogo vremena za naknadni studij. Ali, zar ne bi mogli svaki dan obaviti duhovno štivo, "lectionem divinam", kako to naziva sveti Benedikt? Čovjek će se začuditi, kad nakon nekog vremena utvrdi, koliko to štivo, čak ako je i kratko, napunja razum velikim mislima, grije srce i održava dušu u dragocjenom dodiru s Božjim tajnama.

Sveto Pismo, ako se ustrajno čita, pa i zapamti, bit će uvijek u svećeničkom srcu kao živi izvor.

Dobro to shvatite: u Euharistiji se Božja riječ krije pod svetim prilikama, obavijena šutnjom punom veličanstva. Preko Svetog Pisma ta se Riječ saopćava pod oblikom ljudske riječi, izgovorene na naš ljudski način.

Riječ Božja u sebi samoj je neshvatljiva, jer je neizmjerna. Otac izriče u svom Sinu, sve što On jest i sve što On spoznaje. U Svetom Pismu čitamo samo mali slog te neprevodljive riječi, koju izgovara nedokučiva neizmjernost Očeva. U nebu ćemo promtrati tu subzistirajuću Riječ i bit ćemo uvedeni u njezinu tajnu, ali ovdje na zemlji držimo se pažljivo objave

i onog dijela Božanskog znanja, što nam je otkriveno u Svetom Pismu.

Za zemaljskog života Isusa Krista - to sam vam već rekao, ali to se nikad ne može dostatno naglasiti - mnogi nisu vidjeli ništa do vanjštine. Oni nisu ni naslućivali, da se pod vanjštinom čovjeka nalazi Božanstvo. Njima je Utjelovljena Riječ ostala sakrivena. Tako isto, ima duhova, koji se zaustavljaju na ljudskom elementu Sv. Pisma i pod tim okvirom ne otkrivaju objave Božje.

Pogled vjere nipošto ne priječi kritički rad, ali u toku tih studija - da bi Božja riječ, prisutna u svetom tekstu, bila sredstvo spasenja - naša si duša mora stalno govoriti: "Ovdje je sadržana vječna riječ, objava samoga Boga".

Želite li taknuti srca i činiti dobro, ne bih vam mogao nikad dostatno ponoviti riječi sv. Pavla: "Riječ Kristova neka stanuje u vama obilato" - "Verbum Christi habitet in vobis abundanter" (Kol. 3,16).

Napokon, u duši svećenika treba da vjera bude djelotvorna. Ako je ona temelj čitave duhovne zgrade i korijen, odakle proizlazi rastenje našeg života djece Božje, ona ne može biti besplodna, neplodna, nego mora prodrijeti i zavladati cijelim našim životom: nadahnuti naše sudove, ravnati naše djelovanje, poticati našu revnost, biti - kako to traži Apostol - "vjera, koja radi po ljubavi" (Gal. 5,6).

Djelotvorna vjera zamjećuje u osobama, prije svega, dušu otkupljenu Kristovom Krvlju i ljubavlju, koja je odredjena za vječni život. Ta vjera postaje pokretač sve požrtvovnosti.

Na sva zbivanja ona gleda, kako bi Krist prosudjivao njihovu vrijednost. Putovi su Božji duboki kao i njegovo biće, ali svećenik, koji živi od svoje vjere, zna, da je "Bog ljubav" - "Deus caritas est" (1. Iv. 4,8). Nije li nakana Božja, da preko patnja očisti, oslobodi, učvrsti i podigne one, koje ljubi? Kao što su iz Kristove muke potekli izvori milosti, tako isto patnje i muke kršćanina - a pogotovo svećenika - vrijede mnogo pred Bogom.

U naše dane, općenito potcjenjivanje religioznog vjerovanja moglo bi zaraziti i Kristove službenike. Neki su skloni vjerovati, kako je za osvajanje duša i širenje kraljevstva Isusa Krista glavni i skoro isključivi elemenat ljudska djelatnost, vanjski rad. Njima izgleda, da osobna svetostb svećenika i molitva nisu u stanju spasiti svijet, nego da će za taj posao biti dostatna ona inicijativa, nove metode i intenzivna djelatnost.

No medjutim, to mi dobro znamo, spas duša i njihovo posvećenje, to su stvari bitno natprirodne. Sva ljudska djelatnost, ako je ne oplodi i zalije Božja milost, nemoćna je, da obrati ili posveti pa samo jednu dušu. Nije li Bog onaj, koji drži srca u svojoj ruci? Radi toga je potrebno, želimo li razvijati plemenito svoju revnost u djelima, da i tu pre-

težu pogledi vjere, pa da stavimo svoje pouzdanje prije svega u molitvu, poslušnost i pomoć Gospodinovu.

Kod svetaca je vjera kao užareni oganj, koji grije i svijetli. Tajna te vjere, koja se podaje i osvaja, jest u onoj zanosnoj moći, koja je svojstvena svim dubokim uvjerenjima. Svecima se natprirodni svijet, premda je zasrt, ukazivao isto tako opipljiv kao i stvarnosti ovoga života. Radi toga ni najgore ni najtrajnije poteškoće nisu ih mogle slomiti. Oni ne zastaju na putovanju, nego uperena pogleda u vječne istine stupaju naprijed i konačno slave slavlje. "Haec est victoria, quae vincit mundum, fides nostra" - "Pobjeda, koja pobjedjuje svijet, jest vjera naša" (1. Iv. 5,4).

Kad sv. Pavao uzvikuje: "Živim u vjeri u Sina Čovječjega" - "in fide vivo Filii Dei" (Gal. 2,2o), ne osjećate li, kako iz tih riječi probija divni ponos njegove vjere u tajnu Krista, i kako se apostolovo srce širi od uzvišenog i svetog veselja? Sreća, što vjeruje, uzvisivala je njegovu dušu i njegovu vjeru jače osvjetljivala. Pa i kod nas bi naš potpuni pristanak uz nauku Isusa, Sina Božjega, poslanog od Oca, izvora sve svetosti, trebao proizvesti taj isti oduševljavajući učinak, taj isti ponos, tu istu sreću, tu istu osvajajuću i neodoljivu snagu.

Objavljene istine, kako smo rekli, sačinjavaju kao jedan uzdignuti svijet, koji se izdiže nad bijedama ovoga života. Duh svećenikov se tu mora lakoćom kretati kao u svojoj vlastitoj atmosferi. Uredjujući svoj život po načelima vjere svećenikova duša stanuje na n.ki način u tom natprirodnom svijetu. Njegovo stalno oslanjanje na riječ Božju, učinit će njegovu vjeru djelotvornom. Ona će vladati nad dogadjajima i osvjetljivat će na slavu Kristovu sve njegovo svećeničko djelovanje.

Dva svećenika mogu obavljati iste vanjske poslove. Ali jedan od njih, pun ljubavi, vrlo duboko utječe na duše, njegova je služba ugodna Bogu i plodna za Crkvu, dok drugi, bez poleta u svom nutarnjem osobnom životu, ostaje bez trajnog utjecaja na duše. Odakle dolazi do te razlike? Od kakvoće njihove vjere.

Vjera je u srcima jedini korijen ljubavi.

V.

"UMRIJETI GRIJEHU"

Za svećenika, kao i za svakog kršćanina, Evangjelje je jasno označilo dva temeljna uvjeta za spasenje: čin vjere i primanje krštenja: "Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit" - "Tko uzvjeruje i tko se pokrsti, spasit će se" (Mk. 16,16).

Nakon što sam vam govorio o vjeri, sad ću vam govoriti o milosti života, koju nam donosi krst. Ta milost je kao klica, koja traži, da raste, i koju treba svaki kršćanin razvijati b z prestanka krz cijeli život.

Evo, kako sv. Pavao opisuje na jedan duboki način natprirodnu i tajnu silu učinaka sv. krsta: "S njim (Kristom) smo dakle ukopani krštenjem u smrt, da kao što uskrsnu Krist od mrtvih slavom Očevom, tako i mi u novom životu da hodimo" (Rim. 6,4).

Ove nam riječi pokazuju - jednim cjelokupnim pogledom - bitne elemente našeg posvećenja i smjer, u kojem trebamo upraviti svoja kreposna nastojanja.

Putevi i pogledi Božji nisu naši. On nam to izjavljuje: "Misli moje nisu vaše misli, i putevi vaši nisu moji putevi ... kako je nebo visoko nad zemljom, tako su putovi moji visoki nad vašim putevima" (Iz. 54, 8-9).

Da posveti svijet, On je odabrao ono, što sv. Pavao naziva "ludost križa" - "stultitia crucis" (1. Kor. 1,18). Tko bi od nas ikada pomislio, da bi za spas ljudi trebalo izručiti Jedinorodjenoga Sina pogrdama Kalvarije i smrti na križu? Pa ipak je to, što je ljudima izgledalo kao ludost, bio plan, koji je predvidila Božja mudrost: "Što je ludo pred svijetom, izabra Bog, da posrami mudre, i što je slabo pred svijetom, izabra Bog, da posrami jake" (1. Kor. 1,27).

Svijet je obnovio Isus Krist svojom smrću i uskrsnućem i svaki kršćanin, da se spasi, mora imati udijela u tajni te smrti i toga uskrsnuća. Čitava bitnost evangjeoske i svećeničke savršenosti nalazi se u sudjelovanju u tom dvostrukom otajstvu.

1. Nužnost umiranja grijehu

Duša se sjedinjuje s Bogom prema mjeri svoje sličnosti s njime. Da bi je Bog privukao i podigao, potrebno je, da bi se On mogao na neki način s njome poistovjetiti. Radi toga ju je Bog s početka stvorio na svoju sliku i priliku.

Prema Božjem planu čovjek je veza medju čistom duhovnosti angjela i tjelesnom materijom. Odredjen je, da na savršeniji način od materijalnog stvorenja odrazuje savršenosti Božje: "Učinio si ga malo manjim od angjela, okrunio si ga slavom i čašću" (Ps. 8,6). U toj pjesmi psalmist promatra s ushitom Božje djelo u njegovoj prvotnoj ljepoti. On pjeva slavu Božju, koja se očituje u svemiru: "Gospodine, vladaoče naš, kako je divno tvoje ime po svoj zemlji" (ibid. 1).

Taj veličajni plan bio je poremećen Adamovim grijehom. Grijeh je uništio u čovjeku sjaj slike Božje i onesposobio čovjeka, da se ubuduće sjedini s Bogom.

Ali, u svojoj neizmjernoj dobroti, Gospodin je odlučio na

čudesan način popraviti zlo grijeha: "Mirabilius reformasti" "Divnije obnovio". I kako je imao, da se izvrši tajn popravak? Vi to znate: dolaskom drugoga Adama, Isusa Krista, čija milost po velikom milosrdju nas pretvara u sinove Božje, posve prema njegovoj slici i po kojoj postajemo sposobni za sjedinjenje s Bogom: "Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur" - "Jer kako u Adamu svi umiru, tako će i u Kristu svi oživjeti" (1. Kor. 15,22).

Krst je sveto sredstvo odredjeno od Boga, da opere dušu od istočnog grijeha i da položi u nju klicu natprirodnog života. Kojom tajnom snagom izvodi ovaj sakramenat to čudo? Uvijek djelotvornom snagom smrti i uskrsnuća Kristova. Ta snaga radja u duši jedno stanje smrti i jedno stanje života. Oba potpuno potječu od Krista. Kao što ni On sam nije unišao u slavu svoju do li preko žrtve na križu:"Oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam" - "Trebalo je, da Krist trpi i tako udje u svoju slavu" (Lk. 24,27), tako se i svaki kršćanin mora duhovno združiti s tom smrti, da bi primio Božanski život.

Na taj je način Krist prauzor i vrelo našeg posvećenja: "Jer kad smo s njime najuže združeni sličnošću smrti njegove, bit ćemo i uskrsnućem" (Rim. 6,5).

Što treba razumjeti pod tom duhovnom smrti, koju milost krsta u nas polaže?

Ona je prije svega voljnoga reda: ulijevanjem posvetne milosti i ljubavi krst usmjeruje dušu i njezine težnje prema posjedovanju Boga. Istočnim grijehom čovjek se radikalno odvratio od Boga, svoga jedinog natprirodnoga cilja. Dar ljubavi mijenja, preobražava to temeljno stanje duše: on uništava u njoj stvarno gospodstvo grijeha i otvara joj put do Božanskog života.

Ipak, treba dobro zapamtiti ovo: nije dosta biti u stanju milosti, pa da čovjek bude potpuno mrtav za žalosnu moć griješenja. Krsna milost pušta, da u nama i dalje postoje mnogobrojni zli korjenovi. Iz njih izlaze, kako ih sveti Pavao naziva: "tjelesna djela" - "opera carnis" (Gal. 5,19).

Kao krst isto tako i sakramenat pokore, unatoč toga, što uništava tekuće stanje grijeha, ne zadaje mu u nama potpunu smrt. Sklonosti, ukorjenjene navike, više ili manje voljne naslade pridružuju se težnjama prirode, da održe u nama u životu izvore grijeha.

Umiranje grijehu, započeto krsnim opravdanjem i nastavljeno djelovanjem sakramenta pokore, dovršava se istom našim osobnim naporima potpomognutim od milosti. Oni treba da ostvare u duši voljnu i sve to djelatniju odvratnost prema svemu , što u nama smeta natprirodnom životu.

Ova misao o apsolutnoj potrebi, da se odrečemo svega, što u nama smeta pravednost Božju, nalazi če često puta izražena u Poslanicama. Sv. Petar ponavlja sv. Pavla: "Ut peccatis mor-

tui justitiae vivamus" - "Da grijesima umremo i pravdi da živimo" (1. Petr. 2,24). Ove riječi nisu drugo, nego tumačenje učiteljevim riječima: "Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet" - "Ako zrno pšenično ne padne u zemlju i ne umre, ostane za se samo" (Iv. 12,24).

Ta se smrt traži, ne kao cilj, nego kao bitni uvjet za novi život. Tako "pšenično zrno umire u zemlji". To je neophodno. Ali, zahvaljujući tom umiranju, iz njega se radja ljepši, savršeniji, plodniji život.

Shvatimo dobro jezik sv. Pavla.

Živjeti znači imati moć raditi sam za sebe. Mi pridajemo život jednom biću, kad ono u sebi posjeduje počelo svoga djelovanja i podredjuje ga vlastitom usavršavanju. Nasuprot, pridajemo smrt onome, tko izgubi ovu moć. Apostol rado upotrebljava ovu metaforu govoreći o grijehu i o njegovu kraljevstvu u nama. Grijeh - tako ga on shvaća - živi u nama, kad on toliko nama gospodari, da postaje uzročnih naših djela.: "Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut oboediatis concupiscentiis ejus" - "Neka ne vlada dakle grijeg u vašemu smrtnom tijelu, da slušate požude njegove" (Rim. 6,12). Kad je dakle grijeh počelo, koje nadahnjuje naše djelovanje, njegovo se kraljevstvo utvrdjuje u nama: mi smo njegovi robovi: "qui facit peccatum, servuse est peccati" - "Tko čini grijeh, rob je grijehu" (Iv. 8,34), i - kako je nemoguće služiti dva gospodara odjednom (Mt. 6,24) - živeći grijehu, udaljujemo se od Boga, mi Njemu umiremo.

A moramo težiti upravo za protivnim rezultatom: treba da umremo grijehu, da bismo živjeli Bogu.

Svojevoljno ostvarujemo tu smrt, kad pobijamo i uništavamo u sebi vlast grijeha, kad ga sprečavamo, da postane pokretač našeg djelovanja. Odbijajući, da se pokorava načelima svijeta, požudama tijela, došaptavanjima demona, kršćanin se oslobadja sve to više grijeha. Time on umire grijehu. Prema tome, koliko se ovo nutarnje oslobodjenje učvrsti u duši, toliko omogućuje kršćaninu, da se sve to više učvrsti i podlaže Kristu, njegovu primjeru, njegovoj milosti i njegovoj volji. Tada je počelo svih njegovih djela Krist, čiji život potiskuje u njemu kraljevstvo grijeha: "Držite sebe", veli Apostol, "da ste mrtvi grijehu, a živi Bogu, u Isusu Kristu" (Rim. 6,11).

2. Stupnjevi umiranja grijehu

Prvi je stupanj, posve očito, potpuno odricanje od smrtnoga grijeha. Bez odlučne odluke kidanja s grijehom, ljubav Božja ne bi mogla živjeti u nama.

Zatim, vrlo čvrsto odricanje od lakoga grijeha. Prekršiti promišljeno, makar i u maloj stvari, jedan Božanski zakon, vrijedja Gospodina. Ne dopuštajmo nikada takav nered tokom našeg dana pod nikakvom izlikom.

To vam je poznato: laki grijeh, ako i ne razara uspostavljeno sjedinjenje po posvetnoj milosti, ipak nanosi veliku štetu duši. Svaki laki grijeh znači nevjernost nebeskom Ocu i smeta odnosima prijateljstva s Božanskim Učiteljem. Ti su odnosi vrlo važni za svećenikovo posvećenje i za uspješnost njegova rada.

Ovdje se radi o lakim, potpuno promišljenim grijesima. Mnogo dnevnih pogrešaka valja pripisati nepažnji, nemarnosti, odnosno ljudskoj slabosti, gdje od strane čovjeka ne postoji promišljena volja uvrijediti Boga. Apsolutna bezgrešnost nas čeka istom u nebu. Ovdje na zemlji ona je potpuno iznimni dar. I sami sveci, izuzev Bezgrešnu Djevicu, čine još pokoju pogrešku ili slabosti.

Kad se promišljeni laki grijesi umnože, oni umanjuju strah pred Bogom, slabe snagu otpora i tako pripravljaju put teškim grijesima. Živjeti u stalnom stanju nevjernosti prema milosti i dužnosti dovodi dušu na takav način života, koji se naziva duhovnom mlakošću.

To zlo ima više stupnjeva. Njegova oznaka nije - kako se često misli - nutarnja suhoća, odsustvo "pobožnosti" u pobožnim vježbama. Nevolja je u tome, što se mlaka duša miri sa svojim stanjem, prepušta se svome žalosnom položaju i ne trudi se, da iz njeg izadje, te prestaje težiti za tim, da Bogu služi s punom i iskrenom vjernosti.

Padne li u pravu nemoć, njegova navika, da uvijek pliva niz vodu paralizira njegovu sposobnost, da se pridigne. Ipak vraćanje na sve navike svećeničkog života, predanost poslu, duhovno štivo, a nadasve molitvi, mogu uz pomoć milosti nadvladati sve zapreke.

Drugačije je katkada stanje onoga, koji pane u smrtni grijeh, ne iz mlakosti, nego uslijed prolazne slabosti. Dogadja se uistinu, da vlastiti pad navede grešnika, da rukom opipa dno svoje savjesti. Daleko od toga, da bi klonuo duhom, on se na taj pogled baca u zagrljaj Božanskog milosrdja. Stid i kajanje, što ih osjeća, pobudjuju u njemu plemenitu revnost, izvor vjernosti. Po nauci sv. Ambrozija, "spomen na grijeh postaje tada u njemu poticalo, koje radja borbenost i podupire uzlet prema Bogu" - "Acriores ad currendum resurgunt, pudoris stimulo, majora reparantes certamina".

Napokon, treba nastaviti s iskorjenjenjem grijeha u nama sve do zadnjega kutka duše, sve do dubokih nagnuća, koja nas navode na sadašnje grijehe. Ta zla nagnuća jesu, prije svega, oholost, sebičnostm sjetilnost. Bdijmo, da ne popustimo nutarnjim pokretima, što nam ih sugeriraju. Oslobodimo se sve više i više sebeljublja, vlastitoga suda, vlastite volje, svih tih nastranosti, koje unakazuju našu dušu i priječe, da bude slična Isusu Kristu. Sve dok nismo odlučili, da pobijamo u sebi bez obzira svako nagnuće, za koje znamo, da se protivi volji Božjoj, grijeh još uvijek naneki način vlada u nama.

Ne ugušivajmo, dakle, pa makar to bilo samo malo, milosti svoga krštenja! "Jer, koji umrijesmo grijehu, kako ćemo još živjeti u njemu" - "Qui mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo" (Rim. 6,2)

Promatranje triju stvari snažno će nas potaknuti u tom poslu oko potpunog oslobodjenja od grijeha.

Ponajprije, prema samim nakanama Božjim, vrijeme je činilac, s kojim moramo računati. Ne umiremo odjednom zauvijek, nego je potrebno, da svaki dan umiremo svemu, što se Bogu ne svidja. Tim činom velikodušnosti odgovaraju u našim srcima "oni duhovni usponi", o kojima govori psalmista: "Ascensiones in corde suo disposuit" - (Ps. 83,6). Bog ne traži od nas, da preskačemo dijelove puta. U redu milosti, kao i u redu prirode, ne naraste se u jedan dan. Kad seljak posije, ne čeka li više mjeseci do žetve? Ne smanjujući nimalo svoju vjernost, znajmo u duhovnom životu biti strpljivi sa samim sobom, podnositi neuspjehe, a i zadržati uvijek pouzdanje. Prema Apostolovim riječima: "U svoje ćemo vrijeme požeti, ako ne malakšemo" - "Tempore suo metemus, non deficientes" (Gal. 6,9).

I to tim više, što u borbi nismo sami: možemo računati na pomoć onoga, koji nas je pozvao. Sv. Pavao nas u tom još utvrdjuje:"S Kristom smo dakle ukopani" - "Consepulti sumus cum Christo" (Rim. 6,4). Naša se otajstvena smrt može ostvariti samo u zajednici s Isusom Kristom i s njegovom moći. Njegova muka i njegove patnje zaslužile su nam sve potrebne milosti, da umremo tijelu, svijetu i sebi samima. I naša Misa i Pričest donose nam u obilju te milosti svaki dan.

Uostalom, promislite, kolika je to sreća za jedno svećeničko srce, da više ne osjeća u sebi tiranije grijeha, da se ćuti slobodnim od robovanja koristoljublju i samoljublju, da ga svijet više ne zaludjuje svojim zamamama i opsjenama. Koliko li se time svećenik osposobljuje, da odgovori svome uzvišenom pozivu! Što je ta smrt potpunija, to će se njegova duša više otvarati milosti i njegov će rad biti blagoslovljen.

Ne cjenkajmo se s Gospodinom. Čim zatraži od nas koju žrtvu, pa bilo to i krv našega srca, odgovorimo Mu kao Abraham: "Adsum" - "Evo me, Gospodine". Izgovorimo takodjer i ovu molitvu: "O moj Isuse, neka u meni ne vlada grijeh, pa ni u najmanjem stupnju" - "Non regnet in corde meo peccatum" (Rim. 6,12). I nadodajmo: "Vladaj u meni, Isuse! ... Udostoj se, Gospodine, upraviti i posvetiti danas naša srca i naša tjelesa ... u skladu sa svojim zakonom". Tada će se u nama ispuniti riječi sv. Pavla: "Jer umrijeste, i vaš je život sakriven s Kristom u Bogu" - "Mortui enim estis, et vita vestra obscondita est cum Christo in Deo" - "Jer umrijeste ..." (Kol. 3,3).

.. Težina grijeha

U svijetu duša čovjek nailazi na vrhunce svetosti. Mi slavimo Boga, što je "divan u svojim svecima" - "Mirabilis Deus in sanctis suis" (Ps. 67, 6).

Ali nekad otkrivamo takodjer i bezdane slabosti, srećom rijetko. Što je glavni razlog ovim padovima? Taj, što kod

duša, koje su podlegle, njihov uspon prema Bogu nije se posve temeljio na istinskoj obamrlosti grijehu. Natprirodnom povlaštenom uzdignuću moralo je odgovarati potpunije odreknuće od grijeha.

Tako se otpadi ne dogadjaju odjednom. Oni pretpostavljaju žalosni nemar u upotrebi sredstava za posvećenje. Oni takodjer pretpostavljaju neizbjegavanje "prigoda" i pristajanje uz pogibeljna uživanja ... Prije nego se zgrada srušila, u njoj su se izlegli malo pomalo gušteri.

Da osiguramo čvrstoću temelja naše duhovne zgrade, promatrajmo najprije rugobu i strahotu grijeha u samom sebi. Zatim ćemo razmisliti o posljednjim stvarima. Razmatranje o tim velikim istinama spada medju najuspješnija sredstva, da se svladaju naša zla nagnuća.

Grijeh je "Božje zlo" - "malum Dei". Nikad ne ćemo biti u mogućnosti, da si stvorimo adekvatan pojam o težini uvrede nanešene Bogu. Radi toga uzvikuje psalmista: "A grijesi, tko će ih znati" - "Delicta, quis intelligit" (Ps. 18,13).

Bog vidi u punoj jasnoći, da je dostojan svake ljubavi i svake pokornosti. Budući da je sama svetost, želi sve stvari podrediti svojoj slavi. On to želi s nepokolebivom vjernosti, jer to traži bitnost poretka. Uostalom, iz jedne bezgranične ljubavi Bog se sam daje u Utjelovljenju, u Euharistiji, u nebu. Takva je njegova dobrota, ljepota, slava, da mi ne bismo mogli vidjeti Boga ovdje na zemlji, a da ne umremo.

Pa ipak, po grijehu se čovjek - koliko je to u njegovoj moći - diže protiv suverenosti Božje: ne će priznati svoje ovisnosti, ne će slušati Boga, ne će težiti za Njim, kao za svojim posljednjim ciljem. Time pogrdjuje neizmjernu svetost, vrijedja samu ljubav.

Promislite nadalje, da svaki grijeh - pa i laki - ako je promišljeno učinjen, barem uključivo, uključuje u sebi jednu poredbu, izbor. Čovjek stavlja s jedne strane Boga i njegovu volju nasuprot tome opet neko, često puta vrlo nisko uživanje: jedan triumf sebeljublja, mržnju, udovoljenje jednoj strasti. I čovjek se odlučuje za to prolazno zadovoljstvo mjesto za vječnu dobrotu. Kao što su Židovi pred Pilatom birali medju Isusom i Barabom, tako i grešnik - po njihovu primjeru - ako i ne ustima, a to barem svojim činom - viče: "Non hunc, sed Barabbam" - "Ne ovoga, nego Barabu" (Iv. 18,40). Bez sumnje, da naglasimo još jedamput, laki grijeh nema strahote teškoga grijeha, on ne kida prijateljstva s Bogom. Ali ipak uključuje u sebi jedan "izbor", i taj izbor krši Božji zakon i vrijedja Boga.

Grijeh je dakle jedno uistinu Božje zlo, ne kao da bi Gospodin mogao pretrpjeti kakvu štetu, nego jer je to uvreda uperena protiv njegova vrhovnog veličanstva i kao atentat na njegovu vrhovnu vlast.

Ta je nepravda tako velika i ta uvreda tako stvarna, da je Otac, da bi zadovoljio za njih, izručio svoga vlastitoga

Sina u smrt: "Proprio Filio suo non pepercit Deus, sed pro nobis omnibus tradidit illum" - "Svojega vlastitog Sina nije poštedio, nego ga je predao za nas" (Rim. 8,32).

Na podnožju križa najbolje se vidi težina grijeha. Promatrajte s Marijom, Ivanom, Magdalenom toga Boga, kako trpi. Zašto On umire u neopisivim mukama? Da izbriše grijehe svijeta: "Traditus est propter delicta nostra" - "Koji je predan radi grijeha naših" (Rim. 4,25). Raspelo je naživlja objava grijeha. Gledajući na nj, svaki od nas može reći: "Gle, moga djela, gle, što sam učinio ... ja sam uvrijedio Boga!"

Grijeh je takodjer veliko zlo, jedino zlo za čovjeka. Što radi čovjek, kad znajući i htijući čini teški grijeh? Odriče se vječnih dobara, što mu ih je pripravio Otac. Kao Ezav daje baštinu neizmjerne vrijednosti za jedan tanjur leće. Po našem posinjenju u Kristu, baštinici smo neba. Nijedno stvorenje, ma koliko bilo uzvišeno, nema prava uživati Božansko blaženstvo. Ta sreća po prirodi pripada samo Bogu. Preko posvetne milosti Gospodin nam je dao moć, da jednoga dana učestvujemo u tom blaženstvu. Ta milsot je blago, čiju vrijednost nikada ne ćemo dostatno shvatiti.

A grijehom ne samo da gubimo tu milost, nego u isto vrijeme postajemo predmetom Božje mržnje. Biti odbačen od Boga, koji je neizmjerna dobrota! Ova je misao, po mome mišljenju, jedan od najjačih motiva, da zamrzimo grijeh. Bog, koji niti može,pogriješiti u svojim sudovima, niti pretjerati u čemu, koji je više sklon dijeliti svoje milosrdje, nego pokazivati svoju pravdu, osudjuje na vječnu kaznu čovjeka stvorena za sreću. Iz toga se vidi, koliko nered grijeha nadilazi svaki pojam. Božje je gledište uvijek istinito. Ako Božje milosrdje prima bez prestanka raskajanog grešnika, Božji stav prema samom grijehu se ne mijenja: Evangjelje to svjedoči: to je mržnja.

Sve ove razne stvarnosti postaju naročito strašne, kad se radi o kraljevstvu grijeha u jednoj svećeničkoj savjesti. Okorjelost srca, zaslijepljenost duha, postepeni gubitak vjere, to su najčešće užasne posljedice produžene nevjernosti kod Kristovih službenika. Nedavno je jedan zalutali svećenik stajao pred vratima smrti. Mnogo je zlorabio milost. Kraj njegove bolesničke postelje jedan njegov prijatelj u želji, da kod umirućega pobudi nadu u oproštenje, govorio mu je o svemoći Kristove krvi. Nesretnik je odgovorio ovim očajnim riječima: "Za vrijeme, dok sam prikazivao Misu, ja sam tu krv pio ... Ona mi nije ništa učinila. Zar vjerujete, da bi me sada mogla spasiti?"

Susrećemo duše, koje nisu nikada teško uvrijedile Boga. Na njima se zamjećuje kao nagonski strah, da se zamjere Bogu. Sama pomisao na grijeh doprinosi, rekao bih, da stanu drhtati.

Čuvajmo pomno u sebi svetu odvratnost prema zlu, čak i prema najmanjem promišljenom lakom grijehu. Ali ako bi nas snašla velika nesreća, pa bismo stali gubiti taj strah, da uvrijedimo Boga, potrudimo se, da vršeći novim žarom svoja

djela pobožnosti, ponovno nadjemo to nutarnje raspoloženje, koje tako divno odgovara našem visokom zvanju.

4. Smrt, kazna Božja za grijeh

Kvijetizam je u XVII. stoljeću uspio odvratiti jedan dio kršćanske elite, da ne razmišlja o posljednjim stvarima. Bez sumnje, to razmišljanje uznemiruje čovjeka. Ono smeta raspoloženju i lakoumnosti izvjesnih duša. Ipak, sva stara nauka o duhovnom životu, naročito ona sv. Benedikta, propisuje, da se te velike istine bez prestanka drže pred očima. Patrijarh monaha nam veli: "Bojte se sudnjega dana. Strašite se pred paklom. Čeznite svim žarom svoje duše za vječnim životom. Imajte svaki dan pred očima opasnost od smrti".

Ova nauka o duhovnom životu naših otaca je čvrsta, ona je ozbiljna, ona napunja dušu spasonosnim strahom i poštovanjem pred svetošću Božjom. Ona pomaže duši, da odgoni grijeh od sebe, i da ne pravi sporazuma s njime.

Na prvom mjestu, koliko koristi misao na smrt čitavom životu!

Perspektiva smrti čuva čovjeka u istini: pogled na nju omogućuje, da bolje shvatimo, kako su ove prolazne stvari ništa, a Bog je sve. Jednoga dana bio sam uz krevet umirućeg subrata, koji je bio revan opslužitelj pravila i čovjek veoma vesele prirode. Najednom će mi on reći: "Vječnost, to je strašna stvar!" I on nastavi: "Oče, ako nešto radite, što nije za Boga, gubite svoje vrijeme. Ne postoji ništa nego Bog i ono, što je za Boga učinjeno. Sve ostalo je sitnica, sitnica, sitnica!"

Da vam pomognem razmišljati o smrti, evo tri stvari, s kojima se možete korisno pozabaviti: Za svakoga od nas smrt je posve sigurna stvar - vrijeme smrti se ne može predvidjeti - rastanak sa svijetom je konačan.

Smrt je sigurna. Ona je Božja kazna za grijeh. "Kao što po jednom čovjeku udje u svijet grijeh, i po grijehu smrt, i tako smrt prijedje na sve ljude, jer svi sagriješiše" (Rim. 5, 12). I odredjeno je, da svi ljudi ne umiru nego je amput: "Statutum est hominibus semel mori" (Hebr. 9,27). To je jedna nepobitna istina. Ništa vas ne može oteti od smrti: ni bogatstvo, ni ljubav, ni znanje, ni lijekovi. Kad kucne čas, nijedno se stvorenje ne može postaviti izmedju Boga i duše. Taj se čas primiče svaki dan.

Točan čas naše smrti ne da se predvidjeti. Sam Isus nas na to upozoruje: "Doći ću kao tat ... usred noći ... u času, kad vi na to ne mislite" (Mt. 24,43-44). Bog je katkada velikim svecima objavio čas, kad će ostaviti ovaj svijet, ali za nas, sve do konca, taj će čas ostati nepoznat. To je zamka, što je demon postavlja svećenicima, kad ih navodi na pomisao, kad su već stari i vrlo bolesni, da je čas prelaza u vječnost još

daleko. U više biskupija zna se, da je taj i taj svećenik, pa i krepostan i pun zasluga, radi svoje tvrdoglavosti umro bez posljednjih sakramenata. Odlučimo, da ćemo se pokazati zahvalnima prema onima, koji će nas na to podsjetiti, i pokorimo se njihovu savjetu. Zar nije pobožno primanje zadnje pomoći Crkve izvor mira i radosti?

Za svakoga je smrt konačni odlazak. Kad se približi sudjeni čas, duša se potpuno dijeli od zemaljskih stvari. Jedan po jedan zatvaraju se svi otvori sjetila, koji su nas stavljali u vezu s vanjskim svijetom. Savjest se nalazi sama s Bogom. U toj apsolutnoj samoći nijedan prijatelj, koga ostavljamo, ne može nam doći u pomoć.

Ipak, za mnoge gorčina smrti ne dolazi toliko od toga, što se moraju rastaviti od svojih milih i dragih, koliko od tjeskobe, što ulaze u nepoznati svijet, gdje jedino vrijede stvari, o kojima uopće nemamo nikakva iskustva.

Za mnoge takodjer smrt izgleda strašna zbog suda, koji slijedi: "Post haec autem judicium" - "A po tom sud" (Hebr. 9,27). Način, na koji će Bog ocijeniti osobno vladanje svakoga pojedinca, za svakog je čovjeka, koji vjeruje i razmišlja, pitanje od ogromne važnosti. Ta misao, često, napunja grozom. Kad izdahne, čovjek će se naći pred svojim sucem, da Mu položi račun o svojim mislima, riječima, djelima, a nada sve o primljenim milostima.

Svećenik se ima bojati toga suda više nego drugi radi važnosti svoje svete službe i radi svoje odgovornosti. Više će se tražiti od onih, kojima je više dano.

Svi mi poznajemo subraće, koje je smrt snašla iznenada ko spavanja. Dopustite, da vam dadem jedan važan savjet: nikad navečer ne lijegajte u krevet bez nutarnjeg uvjerenja, da ste u stanju, u kojem biste se smjeli pojaviti pred Bogom. Sjetite se, ako bi vas smrt snašla te iste noći, da će Vrhovni Sudac, od koga nema priziva, odvagnuti vaše vladanje i čitav vaš život.

Važno je, da toga Vrhovnog Suca imamo za prijatelja. Isus je prijatelj pouzdan, vjeran, koji vas ne će nikad izdati. Neka vam On bude sve za vrijeme života, da bi vam to isto bio i na času smrti. "Moram li putovati posred smrtne tame, ne bojim se nesreće, jer si ti sa mnom" - "Etsi ambulavero in medio umbrae mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es" (Ps. 24,4).

5. Vječna kazna grijeha

Čujmo Isusa. Za vrijeme čitavog svoga propovijedanja, On nam govori o paklu, ne isključivo niti najradije, ali ipak često i vrlo jasno. "Ako te oko tvoje sablažnjuje, iskopaj ga. Bolje je za tebe, da udješ s jednim okom u kraljevstvo Božje, negoli da te s dva oka bace u pakao, u oganj neugasljivi" (Mk. 9,47). Poslije posljednjeg suda "dobri će ići

u život vječni, a zli u muku vječnu" (Mt. 25,46).

Zašto naš Učitelj govori na taj način, s toliko jasnoće? Jer je On sama Istina. Njegova je duša bez prestanka gledala neizmjerno veličanstvo Očevo, beskrajnu svetost. Ona je znala zahtjeve te pravednosti, koja ne može trpjeti zla, da ga ne osudi: "Bojte se onoga, koji može dušu i tijelo pogubiti u paklu" (Lk. 12,5).

I nije li značajno, da On tu preporuku upućuje svojim izabranim učenicima, zbog ljubavi, koju osjeća prema njima: "Dico vobis amicis meis" - "Velim vama, prijateljima svojim"? Zato, što su apostoli njegovi prijatelji, njegovi pouzdanici, On ih upozoruje tako ozbiljnim riječima. On vruće želi, da oni izmaknu strašnoj strogosti buduće pravde. "Amicis meis" - "Prijateljima svojim": s tog istog razloga moramo i mi slušati Isusa, kad Ga njegova ljubav potiče, da nas upozori na grijeh i kaznu, koju on sa sobom povlači.

Ne kao da bi ta vjera u vječnu kaznu imala služiti kao trajni pokretač naših čina. Na putu savršenosti treba da nas nadahnjuje ljubav. Ali, ta će nam vjera biti od velike kori. sti tokom našega života, i posebno u časovima napasti i borbe. Svi možemo doživjeti takovih časova. Oni su katkad vrlo mutni. Pred nalet strasti sve se zamrači. Izgleda, da volja stoji pred predajom. U tim prigodama pomisao na vječnost možda je najviše u stanju očuvati nas od pada.

Ne ću pokušavati obraćati se na vašu maštu, da vam dozovem u nju sliku fizičkih patnja u paklu. Želim vas samo podsjetiti na nauku Crkve, nauku vjere i teologije o temeljnoj kazni te kuće očaja.

Kod ovog razlaganja nikad ne smijemo izgubiti s vida nauku Crkve o posljednjim stvarima u slijedećim točkama: Bog nikoga ne preodredjuje za vječnu propast : Isus Krist je umro za otkupljenje svih ljudi : svakomu se daju milosti, potrebne za spasenje : osuda je djelo samo čovjeka, koji tvrdokorno odbija, da se podredi Božjem redu i volji, te voli, da se odvrati od Boga za navijek, nego da Mu se podloži u pouzdanju i ljubavi. Strašna je hula reći, da bi Bog, sama pravda, mogao osuditi neku dušu, a da ona nije zaslužila te osude. U svijetlu tih istina bolje ćemo shvatiti osobnu odgovornost, koju čovjek ima u svom izgubljenju.

U grijehu ima dva elementa: odvraćanje od Boga i pristajanje uz stvorenje - aversio a Deo et conversio ad creaturam. Kad čovjek u času smrti - unatoč svih Božjih poziva - ostaje tvrdokoran u svojoj dragovoljnoj opoziciji prema svome Gospodinu, ovaj ga sa svoje strane onda napušta. Tada duša, prepuštena sama sebi, odijeljena od Boga, trpi neizrecivu "poenam damni" - "kaznu gubitka". Separatio a Deo et inde proveniens dolor - Odjeljenje od Boga i odatle nastala bol.

Sveti Pavao je rekao o nebu: "Što oko nije vidjelo, ni uho čulo, ni u srce čovječje ušlo, to je Bog pripravio onima, koji ga ljube" (1. Kor. 2,9). Na isti način treba priznati,

da nam je nemoguće pojmiti muku te vječne tamnice, koja se zove paklom. Da to shvatimo, trebalo bi upoznati, kako je veliko dobro posjedovati Boga i, zatim, osjetiti tjeskobu jednoga života za navijek odvraćenog od svoga blaženog cilja i kojemu ne svijetli nijedna zraka nade.

U nama postoji neizmjerna potreba za srećom: razum, volja, mnogobrojne sklonosti naše prirode traže bez prestanka, da im se udovolji. Za vrijeme našeg boravka ovdje na zemlji tu žedju djelomično ugasuju zemaljska dobra, koja nas okružuju. Otale nastaje nesavršena i relativna sreća ovoga života. Naš život sadrži dosta ugodnosti, da bude podnosiv. Ipak, potreba za neizmjernim ostaje uvijek u dnu našega bića. Sv. Augustin to izražava na divan način: "Stvorio si nas, Gospodine, za sebe, i nemirno je srce naše, dok ne počine u tebi" - "Fecisti nos ad Te, Deus, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te" (Ispovijesti I,13).

Kad čovjek jednom stigne na cilj, kad jednom udje u vječnost, pokaže se, da je samo apsolutnost Božja, jedini posljednji cilj čovjeka, kao neophodno potrebna, a sve drugo izvan Boga, da je ništavilo. Dušu razdire neutaživa glad za srećom. Citava njezina priroda žestoko žudi za navijek izgubljenim blaženstvom.

P ovrh toga, osudjenik ostaje tvrdokoran u svojoj buni protiv Boga i ta mu tvrdokornost oduzima sve, što je u njemu bilo od moralne dobrote. Čak i u najpokvarenijem čovjeku ostaje još koja plemenita težnja, koje sredstvo popravka: može se trgnuti, pokajati se, pridignuti se, dok je srce osudjenika stan mržnje. Njegova volja, utvrdjena u zlu bez mogućnosti obrata, postaje kao i kod djavola, bitno izopačena. On mrzi Boga, mrzi svoje bližnje, mrzi samoga sebe. Nikada da bi jedan pokret samilosti, jedna misao ljubavi sašla u njegovu dušu.

Kao što u Bogu i u njegovim svecima vlada ljubav, tako u njemu slavi slavlje buna. Nije Bog onaj, koji osudjuje, shvatite to dobro. Sam osudjenik je onaj, koji će - odabravši konačno nepodložnost - tvrdokorno ustrajati kroz cijelu vječnost u tom nemoćnom otporu protiv svoga Stvoritelja.

Dvije sile razdiru osudjenika: njegova narav teži neodoljivom snagom za Bogom, zadnjim ciljem, za koji je stvorena, a s druge strane njegova volja, za navijek ustaljena u opoziciji, odbacuje Boga, psuje Ga i uživa u tom odvraćanju.

Tko će opisati bol toga očaja? "Conversio ad creaturam" - "obraćanje k stvorenju" služi osudjeniku samo zato, da osjeti ništavilo svoje duše, lišene l jubavi i za navijek lišene svoga najvećeg dobra. U toj nutarnjoj pobuni on nosi svoj pakao u sebi.

Koji put, u tišini samostana, sam s Bogom i pred vječnošću, kad mislim na taj gubitak apsolutnog Dobra, na ono strašno prokletstvo, koje mogu ljudi, pa i svećenici, zaslužiti, da čuju, kako im Isus upućuje riječi: "Odlazite od mene, pro-

kleti" (Mt. 25,41), osjećam, da bi trebalo prihvatiti svaku muku, svaki prezir ovoga svijeta, radije nego se izložiti opasnosti, da upadnemo u takvu jednu nevolju, i da nam kao Kristovim apostolima treba posvetiti sve naše talente, sve naše snage, svu našu revnost, da spasavamo zaslijepljene nesretnike, koji srljaju tim putevima vječne propasti.

Ima jedna druga strana paklene muke i pomisao na nju mora nas potresti: osudjenik je izručen vlasti demona. Potpuno jednostavna priroda tih duhova bila je neopoziva iskvarena. Oni su skroz naskroz zli. Njihovo jedino zanimanje jest da mrze i da škode. Dok je na zemlji njihova moć bila sputana, Sv. Pismo ih ipak opisuje kao strašna bića: "koja kao ričući lavovi obilaze i traže, koga da prožderu" - "tamquam leo rugiens circuit quaerens, quaem devoret" (1. Petr. 5,8).

Ali u paklu, gdje je osudjenik - ostavljen od Boga - potpuno izručen njihovoj vlasti, demoni rade, što ih je volja. Oni se bacaju na svoj plijen, da ga bez milosrdja muče, da mu nanesu neopisivih muka i zala.

Njihov neutaživi bijes posebno bukti protiv krštena čovjeka, jer u njemu vide sliku Boga-čovjeka.

A ako je osudjenik k tome još i svećenik, njegovo će mučenje biti toliko povećano, da se to ni izraziti ne može. U svećeniku sotona gleda onoga, koji je nekoć, u ime Isusa Krista, imao zadaću pobijati njegovo kraljevstvo medju ljudima. Prije ga je morao poštivati radi njegova svećeničkog biljega, urezana u njegovu dušu. Sada, kad je svećenik propao, kad je odbačen od Boga i lišen sve vlasti, postaje igračka u demonskim rukama. Sama pomisao, da budemo tako izručeni, bez zaštite, kroz čitavu vječnost, demonskom bijesu, dostatna je, da nam se krv sledi u žilama.

Iz dubine srca, dovikujem vam u ime Isusa Krista: Vigilate!

Ne podavajmo se obmanama: za svakoga od nas, za svaku dušu, koja nam je povjerena, vječna osuda ostaje moguća stvar. Pogledajte na vladanje Crkve, kojom Duh Sveti ravna, u obrascima njezine službene molitve. Ona nas nuka, da molimo Boga za najveću milost, da nas izbavi od vječne osude: tako u svečanim litanijama Svih Svetih. Tako još za nas svećenike u najsvečanijem času Mise stavlja nam u usta tu istu molbu: "ab aeterna damnatione nos eripi" - "dostoj se izbaviti nas od vječne osude". I pred svetom Pričešću Crkva želi, da molimo od Krista, da "nikad ne budemo od njega rastavljeni" - "a te numquam separari permittas".

Odbacimo dakle od sebe svaki nemar, svaki neoprez. "Tko misli da stoji, neka gleda, da ne padne", tako govori sv. Pavao (1. Kor. 1o,12). Ne govori li nam isti Apostol o užasu, koji spopada grešnu dušu, kada u času vječnosti upada u ruke Boga živoga: "Horrendum est ..." - "Strašno je ..." (Hebr 1o, 31)? Zato je on trapio svoje tijelo i zarobljavao ga, da ne bi, poštomje drugima propovijedao, sam bio odbačen (isp. 1. Kor. 9,27). Odbacimo takodjer i svaku preuzetnost. Zar nije

nekoliko časova poslije svećeničkog redjenja Isus rekao Petru, koji je obećavao, da Ga ne će ostaviti: "Bdijte i molite se, da ne padnete u napast; jer je duh voljan, ali je tijelo slabo" (Mt. 26,41).

Osjećati strah pred vječnom osudom velika je milost. Sv. Terezija Avilska pripovijeda, kako je jednom za vrijeme molitve bila prenešena u pakao. "Gospodin mi je, ja sam to shvatila, htio pokazati mjesto, što su mi ga djavoli pripravljali. Spopao me je užas. Iako je otada prošlo otprilike šest godina, moj strah, dok pišem ove retke, je toliki, da mi se čini, da se krv ledi u mojim žilama ... ne bojim se ponoviti, da je to jedna od najznačajnijih milosti, što mi ih je Gospodin iskazao. To je bilo za mene od vrlo velike koristi". Revnost za obraćenjem grešnika, strpljivost u podnošenju najvećih kušnja, zahvalnost Bogu, koji ju je izbavio, vjernost u služenju Gospodinu: sve su to dragocjeni plodovi, koje je svetica po svom vlastitom priznanju izvukla iz tog vidjenja.

Živa vjera u včenošt muka je takodjer i za nas jedna od najspasonosnijih milosti. Ona nadahnjuje svećenika - ovo su riječi svete Terezije - "silnom željom", da otima duše iz paklenog ždrijela. Ovaj oblik revnosti dolikuje na najuzvišeniji način Kristovu službeniku: njemu su povjerene duše, one duše, za koje je Krist prolio svu svoju Krv, pa zar ne će on morati polagati Bogu račun za svaku od njih?

VI.

SAKRAMENAT POKORE I DUH SKRUŠENOSTI

Božanska Mudrost ustanovila je jedno posebno sredstvo, da nam pomogne, da umremo grijehu; sakramenat pokore. Ako se dobro služimo tim darom, kraljevstvo grijeha će sve to više slabiti u našem srcu i slavit ćemo pobjedu nad svakim neurednim nagnućem prema stvorovima.

Crkva, vjerni tumač Kristove volje, preporuča i kršćaninu, koji redovito živi u prijateljstvu s Bogom, da često pristupa ispovijedi. Veliki sveci, kao sv. Karlo Boromejski, iako daleko od skrupuloznosti, ispovijedali bi se vrlo često. Blagi sveti Franjo Saleški činio je to svaki dan prije nego bi služio svetu Misu. U odnosu na Božansku čistoću njihovo je srce osjećalo kao neprestanu potrebu, da se opere u Krvi Jaganjca: "Amplius lava me ab iniquitate mea" - "Operi me posve od opačine moje" (Ps. 5o,4).

Nije mi nakana, da vam preporučim tako čestu ispovijed. Gdje se ne radi o višnjem nadahnuću, ili gdje ne postoje posebni razlozi, bila bi to pretjeranost.

Ali s druge strane, uvjeren sam, da svećenicima, koji se obično ne ispovijedaju nego tek iza nekoliko sedmica ili čak iza više mjeseci, nedostaje natprirodna razboristost. Ne go-

vorim o strogoj obvezanosti, nego o tom, na što upućuje nježna i svećenička savjest. Ako se svećenik ispovijeda samo u rijetkim razmacima, gubi dragocjene milosti za posvećenje i izlaže se velikoj pogibelji, da padne u mlakost.

1. Važnost čina pokornika

Sakramenat pokore primjenjuje uvijek duši ex opere operato (= sam po sebi) Spasiteljeve zadovoljštine i zasluge. "Krv Isusa Krista čisti nas od svakoga grijeha" (1. Iv. 1,7).

Ako je kršćanin po teškom grijehu izgubio natprirodni život, njemu se s oproštenjem uvrede vraća posvetna milost i ljubav. Ali, ako prijateljstvo s Bogom nije bilo prekinuto, Gospodin podjeljuje umnoženje te iste milosti zajedno s oproštenjem lakih grijeha.

To oproštenje i ulijevanje milosti, plod zasluga Isusa Krista, vrši se darom Duha Svetoga. I to više slavi Gospodina u njegovu milosrdju nego li su naši grijesi uvrijedili njegovo veličanstvo.

U tom podjeljivanju natprirodnog života imaju nutarnja raspoloženja kršćanina odigrati veliku ulogu.

Pa zašto? Jer po Kristovoj volji i po prirodi sakramenta milost, da bi obnovila i posvetila dušu, nadovezuje se na same čine grešnika, to će reći na priznanje grijeha, učinjeno s nadom u oproštenje, na mržnju na grijeh, koju prati tvrda odluka o popravku, na odluku, da će se izvršiti svako djelo zadovoljštine, što ga Crkva naloži.

Ovi se čini nazivaju ispovijed, pokajanje i zadovoljština. Tridentinski Sabor označuje ove čine kao "nazovi materiju", ili kao "sastavne djelove pokore". Združeni sa svećeničkim odrešenjem, oni su - prema tomističkoj nauci - uzdignuti sakramentalnom snagom i dobivaju mć, da unište u nama grijeh i podijele nam milost. Oni prema tome spadaju na samu bitnost sakramenta.

Po nesreći, ti se čini vrlo često obavljaju na nesavršen način. Odatle dolazi, da sakramenat ne daje duši ono obilje plodova, koje bi čovjek s pravom očekivao. To je žalosna iskustvena činjenica. Pravi razlog, što tako malo koristi izvlačimo iz primanja ovog sakramenta, leži u nedostatku raspoloženja.

Kod svih onih, koji dolaze na ispovijed, a imaju samo lagane grijehe, dva su razloga, koji - po mom mišljenju - objašnjavaju tu veću ili manju neplodnost njihovih ispovijedi.

To je ponajprije praznina u samom priznanju grijeha. To priznavanje nema dostatno obilježje "bolnoga" optuživanja, združenog s Kristovim poniženjima.

Na drugom mjestu, nakon ispovijedi se ne zadrži u savjesti dosta živa čvrsta odluka, da ćemo se popraviti.

Što se tiče prve točke, sigurno je, da sakramenat pokore, po samoj svojoj ustanovi, primjenjuje našim dušama zadovoljštinu, koju je Krist podnio pravdi i svetosti Božjoj. Ali, mi moramo učiniti i svoj dio zadovoljštine.

Na Golgoti se Krist pokazao pred svojim Ocem kao prekriven svim našim grijesima: "Gospodin je stavio na njega grijehe sviju nas" (Iz. 53,6). On je bio "Jaganjac, koji oduzima grijehe svijeta" (Iv. 1,29). Krist je poznavao svaki naš grijeh, On je izmjerio uvredu, koju smo njime nanijeli neizmjernoj svetosti Božjoj, i - da bi nas spasio - On je na sebe uzeo sve pogrde, svu sramotu, svu kaznu, što su ih naši grijesi zasluživali.

U sakramentu pokore ostavlja i nama jedan dio zadovoljštine: to se traži, da bi nam se primijenile njegove zasluge. Potrebno je dakle, da se kod sudišta milosrdja osjećamo natovareni svojim grijesima, svojim nezahvalnostima, svojim bijedama. Treba da niskost, rugoba naših grijeha i naših nevjera pritište našu savjest, pa da naša ispovijed bude "bolna".

Kao udovi Kristovi, združimo to poniženje, koje nastaje iz slobodnog priznanja, sa svakovrsnim pogrdama i uvredama, koje je Isus podnio u svojoj muci.Pridružimo se osjećajima njegova srca, da bi njegove neizmjerne zadovoljštine očistile našu dušu sve do zadnjih zakutaka. Čuvajmo se, da ne biramo izraza, koji prekrivaju rugobu naših grijeha i štede naše sebeljublje. Ne čineći lažnu ispovijed, ipak bi ljudi koji put htjeli jeftino dobiti oproštenje.

Važno je takodjer primiti sa svim srcem sakramentalnu pokoru, koju naloži svećenik i u tu svrhu prikazati sve čine našega života: "Quidquid boni feceris et mali sustinueris" - "Štogod dobra učiniš i od kakvagod se zla ustegneš".

Primati sakramenat s takvim raspoloženjima značilo bi malo pomalo ostvarivati u sebi pravu duhovnu smrt po zaslugama pomirbene žrtve Isusa Krista. To bi trebao da bude način, kako ćemo se mi svećenici redovito optuživati.

Na drugom mjestu, dogadja se, da je ispovijed od slaboga ploda, jer odluku, da ćemo se popraviti, ne držimo dovoljno čvrsto u dnevnom životu.

Nakon što smo priznali, da smo krivi, pa makar to bili i samo laki grijesi, od najveće je važnosti za nutarnji život, da u duši nosimo djelotvornu odluku, da se više ne ćemo podavati tim nemarnostima, niti ičemu, što bi Bogu bilo mrsko.

Bezbsumnje, čim nema obex-a (zapreke), bitni učinak sakramenta postizava se sam od sebe. Ipak, kao što sam već rekao, želimo li iskreno - a ne moramo li to željeti? - da naše ispovijedi koristc našem napretku u savršenosti, onda treba da nastojimo, da iskoristimo sve bogatstvo milosti sadržano u sakramentu. U tu nam svrhu mora stalno u pameti ostati čvrsta odluka, da ne ćemo padati u pogreške, pa ni lake, koje smo ispovjedili. Možda smo se, na primjer, optužili, da smo bili

nestrpjivi sa svojom okolinom, ili zbog neljubeznih riječi, ili zbog nemaravu obavljanju ove ili one staleške dužnosti, ili zbog sebičnosti prebacujući terete na druge ... i kad je ispovijed gotova, izgubimo s vida pokajanje i čvrstu odluku i nastavimo raditi, kao da se nismo ispovjedili.

Nasuprot, treba da radi ljubavi Krostove odluka, da ćemo se popraviti, ostane u nama vrlo živa, pa ćemo onda, kad nam se pruži prilika, da ponovno sagriješimo, biti spremni, da se odupremo.

Mnoge osobe ostaju uvijek slabe u službi Božjoj. U ispovijedi ne gledaju dosta otvoreno na svoje pogreške s istinskom željom, da ih se riješe. One bez sumnje dobro znadu, da je svaki korak naprijed u duhovnom životu uzdignuće duše i izvor radosti, ali gube s vida, da je to plod nutarnjeg oslobodjenja i prema tome plod potpunijeg samoodricanja i dublje samozataje. Ništa se veliko ovdje na zemlji ne postizava bez žrtve.

Evo još jednoga savjeta, da vam ispovijedi budu što spasonosnije. U dotični dan molite od Boga pod svetom Misom: "Gratiam etvdonum poenitentiae" - "milost i dar pokore". Taj se spasonosni običaj oslanja na službenu nauku Crkve, koju je izrekla na Tridentinskom Saboru. Zatim, u toku svojih dnevnih poslova pobudjujte u sebi žaljenje za svoje grijehe.

2. Skrušenost srca

Naša posveta Bogu po krštenju i redjenju povlači sa sobom pom pravu potpuni i bespovratni prekid s grijehom: "Quod mortuus est peccato, mortuus est semel" - "Jer što umrije, grijehu umrije jedamput" (Rim. 6,12). U mislima sv. Pavla ta smrt grijehu manje znači jedan prolazni čin, nego konačno stanje: "Mortui enim estis" - "Umrijeste" (Kol. 3,3).

Kod izvjesnih duša, kako uči iskustvo, ta smrt čak i laganim grijesima ni izdaleka još nije potpuna. One provode život u nizu uzmaka i napredaka. Grijeh još odviše vlada u njima.

Postoji jedno sredstvo i izvan sakramenta pokore, koje nas vrlo uspješno pomaže, da postignemo duhovnu slobodu: to je skrušenost. Što dalje odmičem u životu, sve to više opažam, da je mala postojanost, odnosno mali napredak u kreposti, posljedica manjka skrušenosti.

Što se ima shvatiti pod skrušenošću srca?

To je stalni osjećaj žaljenja, što smo uvrijedili Božju dobrotu. Ovo raspoloženje nastaje prije svega iz savršenog pokajanja, iz raskajane ljubavi. Ona potiče u duši mržnju na grijeh radi negodovanja, što ga grijeh pobudjuje kod Boga, i radi zla, koje nam nanosi. Ako u sakramentu pokore jedan prolazni čin nesavršenog pokajanja otvara dušu milosti i jača je, da ponovno ne padne, onda osjećaj žaljenja - nadahnut od lju-

bavi i kojeg ljubav podržaje u duši - stvara u njoj jedno stanje opozicije, koje je nespojivo s bilo kakvim pristajanjem uz grijeh. Shvaćate, da postoji potpuna nespojivost izmedju volje odbaciti grijeh i volje nastaviti ga činiti. Takvo trajno raspoloženje sačinjava najbolji lijek protiv mlakosti.

To stalno žaljenje prošlih grijeha: "Moj grijeh mi je vazda pred očima" (Ps. 5o,5), ima se odnositi ne na okolnosti svakoga od njih, nego na činjenicu, da smo uvrijedili Boga. Nije prema tome potrebno u pamet dozivati konkretne pojedinosti, što bi katkada moglo biti i opasno, nego se kajati, što smo sa svojom ljudskom voljom došli u protimbu s Božjom, što smo uvrijedili njegovo Veličanstvo, prezreli njegovu ljubav, proigrali i izgubili veliko blago milosti.

Sada shvaćamo, da su svete duše, koje imaju jasan pojam o veličanstvu Božjem, o veličini natprirodnih datova, o težini svake uvrede nanešene Bogu, bile ispunjene tim duhom skrušenosti. Koju je molitvu sv. Terezija napisala svojom rukom i držala je uvijek na svom radnom stolu? Čovjek bi se tome teško dosjetio. Mislio bi, da je napisala, koji ushit Božanske ljubavi, koji su se kao prirodno dizali iz njezina srca. Ali ne, nego jedan redak iz psalma. Najveći grešnik bi ga mogao izabrati: "Ne idi na sud sa slugom svojim" - "Non intres in judicio cum servo tuo, Domine" (Ps.142,2). Ta duboka skrušenost bila joj je potrebna. Svaki bi se drugi temelj porušio pod težinom njezine divne savršenosti. Sv. Katarina Sijenska, vjerna običaju cijeloga svog života, na smrtnoj postelji stalno je ponavljala ove riječi: "Gospodine, sagriješila sam, imaj milosrdja sa mnom".

Možda će vam izgledati, da su to pobožne pretjeranosti. Ali, što je napisao sv. Ivan? "Ako kažemo, da grijeha nemamo, sami sebe varamo i istine nema u nama; ako kažemo, da nismo sagriješili, gradimo ga (Boga) lašcem, i riječ njegova nije u nama" (1. Iv. 1,8÷1o).

I zaista, nismo li svi u raznim stupnjevima rasipna djeca, koja se grijehom ili jednostavnom rastresenošću duha udaljujemo od Boga? Ne moramo li Mu svi mi reći, sjećajući se svojih grubosti i nezahvalnosti: "Oče, sagriješio sam proti tebi, nisam više dostojan, da se nazovem tvojim djetetom" (Lk. 15,21)? Da je čovjek ma samo jedanput uvrijedio Boga i pridonio muci Isusovoj, to već predstavlja jedan teret za dušu onoga, koji ljubi. Pa oko i nije nikada teško sagriješio, svećenik, koji želi živjeti u istini pred Bogom, osjećat će tim življe svoje grijehe, što ga je većma Bog obasipao milostima.

Zar i nas nije Otac čekao, kao i rasipnog sina iz prispodobe? Nije li raskrilio preblage ruke svoga milosrdja? Nije li : čim smo se povratili - zaboravio naše grijehe, da nas ponovno uvede u svoje prijateljstvo?

S osjećajem naših grijeha, skrušenost u nama podržava i osjećaj Božjeg oproštenja. Zbog toga je ona izvor mira i pouzdanja.

Ona je takodjer izvor poniznog, ali dubokog veselja. Ako odbacuje slasti grijeha i one, koji k njemu vode, lakoumnost duha i bezbrižnost, ona širi srce u radosti Očevoj: duša osjeća, da se u njoj ostvaruju riječi psalmiste: "Vrati mi radost spasenja tvojega" - "Redde mihi laetitiam salutaris tui" (Ps. 5o,14).

3. Važnost skrušenosti za svećenika

Duh skrušenosti jača u duši želju, da se dopadne Bogu, čuva je od mnogih napasti i pomaže, da svlada one, koje ju snadju. To je jedan od njegovih najdragocjenijih plodova.

Naročito za svećenika, jer je on pozvan na svetost. On živi ovdje usred pokvarenosti, gdje se mora boritins trostrukim neprijateljem: s tijlom, svijetom i demonom. Ti ga neprijatelji progone od njegova redjenja do groba i snuju, kako bi ga lišili njegova pravog života, što ga posjeduje u Isusu Kristu.

"Požuda tijela". - Čovjek je stvoren, da osnuje sebi ognjište. Ako provodi život djevičansk usamljenosti, to biva uslijed toga, što se on po milosti diže iznad sebe. Za neke to odricanje može biti vrlo teško, jer neprijatelj, s kojim se imaju boriti, je njihova vlastita narav. Ni dob, ni čast, ni položaj ne štite čovjeka od njezinih napadaja.

Sveci, najveći pokornici, morali su nekad iskušati navale toga domaćeg neprijatelja. Pripovijeda se o sv. Josipu Kupertinskom, da bi nakon angjeoskih ushita znao osjetiti nisku pobunu strasti.

U toj je stvari uvijek potrebna budnost, ma kako bio čist naš prošli život. Ne smatrajmo se neranjivima. Svaka preuzetnost je pogibeljna, bez obzira na što se odnosi. Nikakva tijesna povezanost s Bogom, nijedan stupanj svetosti ne može nas osloboditi od dužnosti poniznoga opreza.

Drugi je neprijatelj s v ij e t. - Živimo usred ideja, načela, težnja, posve oprečnih Kristovim: "Od svijeta nijesu, kao što ni ja nijesam od svijeta" (Iv. 17, 14 i 16).

Dvaput je Isus to rekao svojim Apostolima u času, kad je imao posvetiti ih za svećenike. Ove se riječi moraju obistiniti i na nama. Ako naše srce nije ispunjeno evangjeoskim duhom, onda će se početi u nas uvlačiti svjetski duh i pomalo će nas privući na svoju razinu. Više se ne ćmo zanimati za svete stvari, nego samo za svjetsko znanje i za udoban život.

Nekad se govori o ovoj zemlji kao o dolini suza. Stvarno, to je potpuna istina. Ali u nekim časovima zemaljske ugodnosti ipak jako privlače našu siromašnu narav. Izgleda nam, da nam cijeli svijet donosi blaženstvo. Njegove radosti, osmjei, ljepota, lagodnosti, tisuće malenkosti, koje gode našim sjetilima, uzbudjuju strasti, mnogo su ugodniji od molitve i tvrde uzdržljivosti.

Veliki su sveci osjećali moć ovog zaludjivanja. "Fascinatio ... nugacitatis" - "Obmana ... opačine" (Mudr. 4,12). Oni priznaju, da su u dodiru sa svijetom, čak i prigodom obavljanja zakonitih dužnosti, iskusili napast trostruke požude, koja ondje vlada: tijela, očiju i oholosti života (1. Iv. 2, 16). Svjetska prašina lako zamrači oko vjere i smeta, da držimo oči usmjerene prema Bogu i njegovoj ljubavi. Sveti Karlo Boromejski, taj uzor jakosti i muževne kreposti, priznavao je, kad bi se nalazio u svojoj očinskoj kući, s njezinim gospodskim raskoši, da bi se žar njegova duhovnog života smanjivao. Mi nismo ni svetiji ni jači od svetoga biskupa, pa ako u pohodima, sjetima i odnosima, što nam ih naša služba nameće, ne budemo na se pazili, u opasnosti smo, da nastradamo.

Napokon: d j a v a o. - Čak i kod najpokvarenijih ljudi, kako smo istakli, nije mržnja bez primjese osjećaja humanosti. Srce rijetko gubi svaku sposobnost, da ga dirne pogled na tudju nevolju. Djavolska mržnja nasuprot je bez samilosti. Nematerijalna priroda palih duhova ne poznaje ni umora ni počinka. Ona je uvijek spremna, da škodi. Djavao mrzi Boga, ali kako ne može doseći samoga Boga, okreće se protiv njegovih stvorova, navlastito protiv njegova povlaštenog stvora: svećenika, te žive slike Kristove.

Po našem zvanju, po našoj zadaći i dužnosti, što nam ih ona naleže, mi smo svećenici na poseban način izloženi napadajima i lukavstvima tih neprijatelja.

Kad promatramo njihovu moć i svoju slabost, same se od sebe nameću našem duhu riječi, što su ih apostoli uputili Isusu:"Tko će se dakle moći spasiti?" - "Quis ergo poterit salvus esse?" (Mt. 19,25). Božanski će nam Otkupitelj odgovoriti kao i svojimm učenicima: "Ljudima je to nemoguće, ali Bogu je sve moguće" (Ibid. 26). Dobro je, da si utisnemo te riječi u svoje srce. Nemoguće je samim prirodnim sredstvima nadvladati podražaje tijela, opojenost svjetskih uspjeha, oholu samodopadnost. Ali u svetoj skrušenosti priznajmo svoju slabost i prema Gospodinovoj preporuci: "Bdijmo i molimo" (Mt. 26,41).

"Vigilate". : "Bdijte". Svaki čovjek, koji razmišlja, zna iz vlastitog iskustva i iz iskustva sebi sličnih, koje prigode dovode do moralnih slabosti. Više nego itko drugi može svećenik prosuditi, koje nemarnosti u njegovu životnom staležu pripremaju padove. Prigode su razne, za svakoga prema njegovim nagonima, njegovim slabostima, njegovoj okolini, ali mogućnost pada postoji za sve. Budimo uvjereni: nema grijeha, što ga je jedan čovjek učinio, da ga i drugi ne bi mogao učiniti.

Budnosti treba pridružiti i molitvu, utjecanje Onomu, kojem je "sve moguće", i koji je osobno naš Božanski Učitelj. On nas je izabrao. Za nas, kao i za Apostole, On traži od Oca: "Ne da nas uzme sa svijeta, nego da nas sačuva od zla" (Iv. 19, 15). Pogledajte sv. Pavla. On je uzdisao: "Ja nesretni čovjek! Tko će me izbaviti od tijela smrti ove?" I odgovorio je: "Milost Božja po Isusu Kristu" (Rim. 7,24). Nije li to bio odgovor, što mu ga je sam Isus dao, kad je Apostol, zlostavljan od

sotone, triput molio Krista, da ga oslobodi: "Dosta ti je milost moja, jer se sila u slabosti usavršava" (2. Kor. 12,9). Isto će biti i s nama. Čitajte 9o. psalam, što ga recitiramo svaku večer.To je izraziti psalam pouzdanja u borbi. Tu su opisani razni oblici napasti, ali Bog obećaje pobjedu molitvi: "I padne li uza te tisuća, i deset tisuća s desne strane tebi, ne može ti ništa počiniti ... Kad me zazove, uslišat ću ga i uz njega ću stajati u nevolji ...Dat ću mu, da do vijeka živi" ...

4. Skrušenost u misnoj liturgiji

Crkva je Kristova zaručnica. Ona zna bolje nego itko, kako treba častiti njezinog zaručnika i iskazivati poklon Bogu. K tome, nju ravna Duh Sveti kod uredjivanja njezine liturgije. Nikada nismo tako sigurni, da smo u istini, kao kad se prilagodimo njezinoj molitvi: "lex orandi, lex credendi" - "zakon molenja, zakon vjerovanja". Kakve dakle obrasce stavlja Crkva u naša usta u najuzvišenijem činu našeg svećeništva, u svetoj misnoj Žrtvi? Kakvo držanje traži ona, da zauzmemo? Koje osjećaje želi pobuditi u nama?

Pretpostavljamo, da svećenik, koji prikazuje Misu, živi u prijateljstvu s Bogom. Pa ipak, čim dodje k oltaru, počinje se ponizivati, udarati se u prsa poput evangjeoskog carinika. U prisutnosti Božjoj, svetaca na nebu i kršćanskog puka na zemlji, on se priznaje grešnikom: "Peccavi nimis ... mea culpa ..." - "Sagriješio sam mnogo ... moj grijeh ..." Ma kako on bio svet, ne može se bez te ponizne ispovijedi približiti Gospodinu. Na usta poslužnika kršćanski se puk takodjer optužuje, i onda silazi Božje oproštenje na cijelu kršćansku obitelj: "Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum nostrorum ..." - "Oproštenje, odrešenje i otpuštenje grijeha naših ..."

Kad se svećenik penje uz stepenice, koju molitvu moli po naredbi Crkve? "Aufer a nobis, Domine, iniquitates nostras" - "Uzmi od nas, Gospodine, naša bezakonja". I doista, treba biti čist od svakoga grijeha, da unidjemo u "svetinju nad svetinjama".

Kad svećenik ljubi posvećeni kamen, želi s time označiti svoje jedinstvo s Kristom, čija slika je oltar, a isto tako i svoje jedinstvo s Crkvom u osobi njezinih mučenika, čije su moći tu pohranjene. Po njihovim zalugama on moli oproštenje svih svojih grijeha. "Ut indulgere digneris omnia peccata mea" - "Da se dostojiš oprostiti sve moje grijehe".

Kad dovrši "Ulaz", svećenik devet puta zaziva Gospodina. Zaziva Božje milosrdje na sve ljudske bijede, od kojih je grijeh najžalosnija: "Kyrie eleison" ... - "Gospodine, smiluj se" ... Želimo li biti Bogu ugodni, to uvijek mora biti poziv na njegovo milosrdje.

"Gloria in excelsis" - "Slava Bogu na visini" je odjek angjeoske pjesme. Ali, kad su tu pjesmu preuzela ljudska usta,

ona prelazi u ponizne molbe: "Koji uzimaš grijehe svijeta ... koji sjediš s desne Oca ... smiluj nam se".

Evandjelja ne možemo čitati prije nego što smo zamolili Boga, da očisti naše usne.

Ovdje smo tek u predvorju žrtve. Vidimo kako Crkva uporno u nama budi takve osjećaje, da nas pripravi, da je što dostojnije prinosemo. Ali, ona se time ne zadovoljava. Što dublje zalazimo u sam žrtveni "čin", ona sve više oživljava u nama tu skrušenost.

Evo nas kod prikazanja. Uzimamo u svoje ruke hostiju, koja ima postati svetom žrtvom. Uz koju je molitvu prikazujemo? "Primi ... ovu hostiju bez ljage, koju ti prinosim ja, tvoj nevrijedni sluga ..., za svoje bezbrojne grijehe, uvrede i nemarnosti ..." Tako se prilagodjujemo preporuci sv. Pavla. "Kako prinosi žrtve za grijehe naroda, isto je tako svećenik prinosi i za svoje vlastite" (Hebr. 5,3). Znate li, da je to velika utjeha službenika Kristovih, da može svaki dan prinositi Božansku žrtvu kao nadoknadu za svoje osobne grijehe, za svoje grubosti prema Bogu.

Poslije prikazanja žrtvenih darova, rubrika propisuje svećeniku, da se prigne s osjećajem poniznosti i pokajanja: "In spiritu humilitatis et in animo contrito suscipiamur a te, Domine" - "U Duhu poniznosti i u srcu skrušenome primi nas, Gospodine". On prikazuje Bogu sav svoj rad, sve svoje patnje, sav svoj život, da bi po Isusu bio ugodan Ocu. Skrušenost je sama po sebi žrtva. "Sacrificium spiritus contribulatus" - "Žrtva je Bogu duh skrušen" (Ps. 5o,19). Ali kad sjedinjeni s Kristom prinosimo svetu hostiju s tim osjećajima, ma kakvi bili grijesi i nezahvalnosti našeg prijašnjeg života, Bog ih zaboravlja.

Kanon je sastavljen od uzvišenih molitava. Svećenik se pun poštovanja približava višnjemu Bogu, ali koji je takodjer i vrlo blag: "Te igitur, clementissime Pater" - "Tebe dakle, preblagi Oče"; po njegovu Sinu Isusu Kristu svećenik može doći k Ocu s punim pouzdanjem: per Christum Filium tuum" ... "Po Isusu Kristu Sinu tvojemu ... I s kakvim raspoloženjem moli? Sagne se, poljubi oltar, pa nastavi: "Supplices te rogamus ac petimus" - "Smjerno te molimo i prosimo ..."

Prije Pretvorbe svećenik ispruži ruke nad prinosnim darom kao što je u Starom Zavjetu činio veliki svećenik nad žrtvom, koja je predstavljala grešni narod. Molitva, koja prati tu kretnju, podrazumjeva, da su mi krivni grešnici, koji zaslužuju, da ih stigne kazna. "Mjesto njih primi, Gospodine, svetu, neokaljanu hostiju; primi dobrostivo žrtvu, koju ljubiš, jer je to sam Isus. I što moli svećenik po zaslugama Isusovim? "Da bude izbavljen od vječne osude i ubrojen medju izabranike". U tom svečanom času njega ne obuzima ni ushit ni zanos. Ne to, nego osjećaj najveće skrušenosti.

Kod Pretvorbe službenik iščezava. U njemu ne vidimo drugo nego Krista. Ne govori: "Ovo je tijelo, .. krv Spasitelje-

va", nego: "Ovo je moje tijelo ... ovo je moja krv, koja će se proliti ... za oproštenje grijeha". Time je izražena pomirbena svrha žrtve. Ova riječ nas poziva, da otvorimo svoja srca neizmjernoj nadi u oproštenje svih naših grijeha po snazi Kristove žrtve.

Malo kasnije svećenik prekida otajstvenu šutnju Kanona: "Nobis quoque peccatoribus" - "I nama grešnicima", govori on udarajući se u prsa, i moli od Gospodina, "da bude pripušten u društvo mučenika i svetaca, ne radi vlastitih zaluga, nego po milosrdju Božjem". I ovdje je duševno raspoloženje, koje naredjuje sveti tekst, raspoloženje duboke skrušenosti, ali pune pouzdanja.

Svi veliki svećenici, koje častimo: sveti Ambrozije, sv. Lav, sv. Grgur recitirali su ili djelomično ili u cijelosti ove divne molitve. Moderni sveci kao: sv. Franjo Saleški, sv. Alfonz Liguori, župnik iz Arsa i toliki drugi jednako su ih izgovarali.

Evo nas kod Pričesti. Pod kojim će naslovom zazvati svećenik Krista u času, kad se ima s Njime sjediniti? Pod naslovom "Jaganjca Božjega, koji odnzima grijehe svijeta". Razmotrite zatim ove riječi: "Ne gledaj na moje grijehe, nego na vjeru svoje Crkve ... Oslobodi me od svih mojih bezakonja". Na kraju razmišljajte svu istinitost triput ponovljenih riječi: "Domine, non sum dignus" - "Gospodine, nijesam dostojan".

Takav je duh Crkve. Vi to vidite: ne samo jedanput, nego tokom čitavog svetog "čina" Crkva s najjasnijim obrascima i najizrazitijim obredima podržava dušu svoga svećenika u poniznosti. S bitnim činima poklona, slave, zahvale ona neprestano miješa izljeve skrušenosti, da bismo ih prihvatili kao svoje. Ako nas Gospodin u svojoj neizmjernoj dobrohotnosti pripušta u svoju prisutnost i milostivo prima naše molbe, njegova pravednost traži, da priznamo i to, da smo grešnici.

Pred Božjim prijestoljem angjeli neprestano pjevaju: "Sanctus, sanctus, sanctus" - "Svet, svet, svet": to je njihovo klanjanje neizmjernom veličanstvu Božjem. Za vrijeme našeg progonstva ovdje na zemlji, naše slavljenje vrhovnog Veličanstva stoji poglavito u tome, da ponizno ispovijedajući svoju bijedu i svoje grijehe, hvalimo neizmjernost vječnoga milosrdja.

Svaka molitva može potaknuti naš duh na skrušenost. Ne samo kod prinošenja Žrtve, nego i kod recitiranja Brevijara, naći ćemo mnogo obrazaca, koji izrazuju najsavršeniju skrušenost.

Koliki psalmi iznose pred Boga naše žaljenje, što smo uvrijedili njegovu dobrotu! S tugovanjem skrušenog srca te nadahnute pjesme spadaju uvijek izraz pouzdanja i vjere u oproštenje: "Smiluj mi se, Bože, po velikom milosrdju svojem". "Smiluj mi se, jer se u tebe uzda duša moja" (Ps. 5o,3 i 56,2). Duboka čežnja psalmiste jest, da ima čisto srce: "Cor mundum crea in me, Deus" - "Srce čisto stvori u meni, Bože" i da ga ojača snaga Duha Svetoga: "Spiritu principali confirma me".

Ako pobožno recitiramo kanonske časove, Duh će Sveti učini: ti, da zapazimo te stihove psalama, kako bismo - razmišljajući o njima - prenijeli u svoj nutarnji život osjećaje, koje oni izražavaju.

5. Put križa, izvor skrušenosti

Put križa, to znam iz dugoga iskustva, je jedna od najplodnijih pobožnosti, da u nama održi duh skrušenosti.

Odakle dolazi posvetna snaga križnom putu? Odatle, što se tu Krist pokazuje na veoma posebni način, kao primjerni, zaslužni i djelotvorni uzrok svetosti. Isus se u svojoj muci očituje kao savršeni uzor svih kreposti. Više nego igdje On tu pokazuje svoju ljubav prema Ocu, svoju ljubav prema dušama, svoju strpljivost, svoju blagost, svoju velikodušnost u praštanju. Njegova poslušnost - izvor snage - drži ga i pomaže, da nastavi bolni put sve do: "consummatum est" - "svršeno je".

Razmatrajući nutarnje muke Isusove, naučimo se dijeliti njegovu vlastitu mržnju na grijeh i zajedno s Njim prinosimo njegovu žrtvu, da zatrpamo ponor ljudskih bezakonja. To je jedna neprocjenjiva blagodat.

Isus nije uzor, koji se može izvana nasljedovati, bez učestvovanja u njegovu životu. Na svakom koraku svoje muke On je zasluživao, da po svojoj milosti u nama proizvede slične kreposti, koje na njemu gledamo. "Od njega je izlazila sila" (Luk. 6,19). Jednog dana neka se žena dotakla njegove haljine i ozdravila je. I mi se možemo, veli sv. Augustin, doticati Isusa dodirom vjere u njegovo Božanstvo: Tangit Christum, qui credit in Christum ... Vis bene tangere? Intellige Christum ubi est Patri coaeternus, et tetigisti - Želiš li, da Ga se dobro dotakneš? Razumij, da je Krist istoga vijeka s Ocem i dotakao si Ga". Prelazeći bolni put, gledajmo Isusa. Predaje se, trpi za nas. Vjerujmo, da je On Bog i da nas ljubi. Tako otvaramo svoju dušu njegovoj posvetiteljskoj akciji.

U tom poddeljivanju milosti sjetilnost ne učestvuje. Nikad ne mogu sjetilni pokreti služiti kao osnova ili motiv naše pobožnosti ili njezino mjerilo. Ipak, kad je naša pobožnost duboko prožeta vjerom, oni nam mogu biti od stvarne pomoći, da budemo manje rastreseni i da svoju misao usredotočimo na Boga.

Crkva potiče sve vjernike, da razmišljaju o Muci Isusa Krista, ali ona posebno na to poziva svoje svećenike. Ona time svakako želi, da bismo imali sažaljenja s mukama našega Spasitelja i da bismo se ugledali u njegove kreposti. Ona još želi, da bismo preko tih tajna zadobili vrlo obilnu primjenu Božanskih zasluga za sebe i za sve one, za koje molimo.

Svećenici, vi ste u najodličnijem smislu djelitelji plodova muke Isusove: "Dispensatores mysteriorum Dei" - "Djelitelji Božjih tajna" (1. Kor.4,1). Ako se, po riječima sv. Da-

vla navješćuje smrt Gospodnja svaki dan na našim oltarima, to biva preko vas. Tu ste u dodiru sa samim izvorom svih milosti, jer one teku s križa. Prije svakoga drugoga treba da se svećenik nauči bolje poznavati cijenu Kristove krvi i uzdat se u njene zasluge. Pa što se koji puta dogadja? Da mi ostajemo duhovno vrlo siromašni usred tih bogatstava, gladni usred toga obilja. Pobožnost križnog puta može nam biti vrlo korisna, da poveća naš žar i da postane za nas "izvor vode, što teče u život vječni" (Iv. 4,14). Na svakoj od četrnaest stajališta sjedinimo se s jednim činom ljubavi sa Spasiteljem i osvježimo svoju dušu na potocima milosti, koji se izlijevaju iz Srca Isusova.

Pobožnost križnoga puta može se obavljati u bilo koje vrijeme, ali, kad je moguće, najzgodnije je za vrijeme zahvale poslije sv. Mise. Dok je u nama Isus još prisutan, prevaljujemo taj put zajedno s Njime, koji ga je prvi prešao. Ići tako korak po korak putem Kalvarije s Isusom u nama, odličan je način, da ispovjedimo svoju vjeru u neizmjernu vrijednost njegovih muka, koje se neprestano prinose prekooltarske žrtve.

U toj se pobožnosti ne traži nikakva usmena molitva: dosta je pobožno misliti duhom i srcem.

Katkada su mi svećenici govorili: "Više ne obavljamo razmatranja. Ono je postalo preteško za nas. Nemamo više nutarnjeg života". A ja sam im odgovorio: "A jeste li kušali obaviti križni put na način razmatranja?"

Po kojem ćemo znaku spoznati, da u našem srcu postoji skrušenost? Dat ću vam jedno nepogrešivo sredstvo. Skrušenost prekriva zastorom tudje grijehe, toliko osjećaj naše vlastite nevrijednosti vlada u nama.

Jeste li strogi, preuzetni, tvrdi prema drugima? Govorite li s lakoćom ili ironijom o pogreškama i nedostacima svoga bližnjega? Iznosite li ih bez opravdanog razloga? Jeste li skloni, da se sablažnjujete? Ako: da! - to je znak, da vaše srce nije obuzeto ni prožeto mišlju na vlastitu bijedu i na uvrede, koje je Bog njemu oprostio.

Jedna evangjeoska prispodoba divno osvjetljuje ovu istinu. Dva čovjeka: farizej i carinik. Gl dajte ih, kako se živo mole u hramu. Prvi se bavi tudjim pogreškama. Njegove su oči, zato, širom otvorene. Ali, dok promatra i strogo osudjuje svoga bližnjega, ne misli na svoju vlastitu krivicu. On je izgubio s vida u svom vladanju, čiju bijedu Bog pozna, sve osim postova i milostinje. Na svoje grijehe uopće ni ne misli. Samo što ne kaže Bogu: Možeš se sa mnom ponositi". U svojoj je molitvi pun samodopadnosti. I kad govori: "Gospodine, hvala ti, što nisam kao onaj ondje", ta zahvala, makar se ona i temeljila na nekoj vjerojatnosti, ipak ga ne opravdava. Zašto? Jer njegova duša nije prožeta skrušenošću. Njemu potpuno nedostaje poniznost.

Carinik, nasuprot, ne gleda farizeja. On osjeća svoju bijedu, pa i ne gleda na bijedu svoga bližnjega. Udara se u

prsa i uzdiše: "Bože, smiluj se meni, grešniku" (Lk. 18,13). Srce, iz kojeg se diže ovakva molitva, potpuno je prožeto skrušenošću. A ona, po Isusovoj izjavi, opravdava grešnika pred Bogom.

VII.

HUMILIAVIT SEMETIPSUM FACTUS OBEDIENS

Poniznost uvijek prati skrušenost. Važnost poniznosti za posvećenje svećenika tako je velika, da se moramo kod nje zaustaviti.

Svi smo mi vrlo skloni, da Boga poimamo na ljudski način. Ne možemo si, na primjer, lako zamisliti jedno biće, koje davanjem ne osiromašuje. Svi ljudi, svaki put, kad darežljivo drugima daju, smanjuju nešto svoj imetak. Samo Bog ne osiromašuje dijeleći svoje darove. Budući da je Bog neizmjerna ljubav, On je po svojoj biti Dobrota, pa Ga njegova narav potiče, da dijeli svoja bogatstva, da širi svoje blaženstvo, da daruje samoga sebe: "Bonum est diffusivum sui" - "Dobro nastoji, da se i na druge prelije". Radi toga je Bog htio, da dopusti čovjeku, da učestvuje u njegovu Božanskom životu, da ga učini svojim baštinikom i subaštinikom Kristovim" (Rim. 8,17). Utjelovljenje, otkupljenje, dar Euharistije, osnivanje Crkve, ponovna neprestana dobročinstva, sve je to očitovanje te bezgranične Dobrote.

Možda ćete sada reći: ako Bog uistinu želi posvetiti ljude, zašto im je tako teško živjeti u natprirodnosti? Kako dolazi i do toga, da službenici, koji dijele milost, i koji se nalaze na samim izvorima milosti, katkada su potpuno bez veze s Bogom? Što je to, što zatvara - ako smijemo tako reći - desnicu Božju?

Oholost. Kad bismo bili savršeno ponizni, ne bi bilo kraja darežljivostima neba. Kakvu nam pouku daje Evangjelje? Ono kaže bez okolišanja: "Tko se uzdiže, bit će ponižen i tko se ponizuje, bit še uzvišen" - "Omnis, qui se exaltat, humiliabitur, et qui se humiliat, exaltabitur" (Lk. 18,14). Učenje Poslanica je isto tako kategoričko. U dva maha čitamo u njima ovu začudnu izreku: "Bog se protivi oholicama, a poniznima daje milost" (1. Petr. 5,5 - Jak. 4,6).

Neka bi ove riječi u svojoj jednostavnosti donijele svijetla! Da budemo uzdignuti do Boga, što nam treba činiti? Poniziti se.

1. Stvorenje pred Bogom

Kršćanska poniznost je prije svega jedan stav duše, ne prema drugim ljudima, niti prema samom sebi, nego u prisutnostii Božjoj. Poniznost, bez sumnje, donosi sa sobom poštivanje bližnjega, u nekim sluajevima čak i podložnost prema njemu,

- u intimnom sudu, što ga čovjek o sebi izriče, ona mu nameće, da uvijek čuva zdravu čednost.

Ali, to su posljedice jednog dubljeg raspoloženja. Temeljni stav ponizne duše jest volja, da se ponizi pred Bogom, id da živi u skladu sa svojim položajem: dakle volja, da uvijek misli i radi u skladu s onim, što Bog zna o duši i što On očekuje od nje. Poniznost prema tome stavlja dušu pred Boga, u njezinoj bijedi, u njezinoj ništetnosti, onakvu, kakva jest. Možemo je definirati: "Krepost, koja uka čovjeka, da se pred Bogom drži mjesta, koje mu pripada". Što su ljudi ovdje na zemlji? Bića na putu za vječnost. Oni samo prolaze. U redu stvaranja, a još više u natprirodnoj ekonomici, čovjek nema ništa, što nije primio: "Quid habes, quod non accepisti" - "Što imaš, što nisi primio?" I Apostol nastavlja: "Što se dakle hvališ, kao da nisi primio?" (1. Kor. 4,7).

Poniznost ne stoji u tom, da teoretski spoznamo tu ovisnost, nego da je svojom voljom priznamo stvarnim podlaganjem Božjem redu. Ponizan čovjek, u želji da se vlada prema svom istinskom položaju, odbacivat će mnogobrojne neuredne želje, koje ga tjeraju, da traži vlastitu čast izvan zakona, koje je odredila priroda i Bog.

Kako kaže sveti Toma, poniznost je svakako krepost, koja pripada volji, ali njom ravna spoznaja. "Normam habet in cognitione". Koja spoznaja? S jedne strane spoznaja o vrhovnom gospodstvu Božjem, a s druge strane o ništavilu čovjeka. To su dva ponora, tako potpuno različna, i duša gleda čas na jedan, čas na drugi. Nitko ih ne će do dna istražiti.

Ovo suočavanje čovjeka s apsolutnim bićem Božjim mora se prije svega obavljati u tišini molitve. Sv. Pismo veli: "Deus noster ignis consummens est" - "Naš je Bog vatra, koja spaljuje" (Hebr. 12,29). Što mu se čovjek više primiče, to se jače osjeća njegovo prihvatanje duše. Ono isto svijetlo, koje omogućuje, da se zagledamo u veličinu Božju, otkriva čovjeku njegovo potpuno siromaštvo.

Poniznost je stav istine. Kako veli sv. Augustin: "S punim se pravom običaje reći, da poniznost stoji na strani istine, a ne na strani zablude".

Posve suprotno, oholost uključuje u sebi uvijek i na prvom mjestu pogrešan sud. Ohološću se čovjek na neuredan način vinasladjuje svojom vlastitom vrijednošću, tako da gubi iz vida, ne priznaje, čak i odbacuje vrhovnu vlast Božju nad sobom. Od svih sklonosti na grijeh oholost je najupornija, najdublja, najopasnija.

Bez sumnje, u toj mani nailazimo na mnoge raznolikosti i stupnjeve, ali temeljno raspoloženje oholice leži u tome, što hoće, da mu duša živi ne blagoslivajući ruku, koja dijeli sva dobročinstva. Ta Božja dobročinstva prirodnog pa čak i natprirodnog reda on drži za posve normalnu stvar, koja se po sebi razumije. Kad čovjeka obuzme oholost, on korača naprijed u životu zaboravljajući Božja prava i dužnosti nje-

gove ljubavi: radi toga Gospodin, koji se dobrostivo spušta prema poniznom srcu, ostavlja oholicu autonomiji, koju si on sam svojata: "Et divites dimisit inanes" - "I bogataše otpušta prazne".

Kod svećenika se oholost ne pojavljuje u svojim najgorim oblicima. Ali svećenik može izgubiti s vida svoju potpunu ovisnost o Gospodinu, nasladjujući se vlašću, koju izvršuje, i dobrom, što ga čini, kad da sve to samo o njemu ovisi. Potreba poniznosti postoji za svakoga čovjeka, ali se ona najviše traži od službenika Kristovih.

Čuvajmo se medjutim pomisli, da poniznost koči duh inicijative i požrtvovnosti. Naprotiv, ona je izvor moralne snage. Kad ponizna duša priznaje svoju slabost ili svoje siromaštvo, to ne biva radi toga, da objesi ruke niza se, nego da nadje u Bogu i u ispunjavanju njegove volje snažan pokretač za svoju snagu. Tako se vladaju sveci. Pogledajte velikog Apostola naroda. Gdje leži tajna njegove neumorne revnosti? On nam sam to kaže: "Kad sam slab, onda sam jak" (2. Kor. 12,10). A zašto? Jer "sve mogu u onomu, koji me krijepi" (Filip. 4,13). Istinsku poniznost uvijek prate velikodušnost i pouzdanje u Gospodina.

2. Poniznost i duhovni napredak

Ma kako bile važne navedene misli, one nedostaju, da nam u potpunosti objasne značenje poniznosti za nutarnji život. Kakvu zapravo ulogu igra poniznost u stanju sklonosti na zlo, kamo nas je uvalio grijeh, ali gdje Božja moć liječi, podiže i usavršuje svaku dušu?

Da otvori dušu djelovanju milosti. Zatim: da potiče čovjeka, da slavi Boga na način, kako je to Bog odabrao i htio, to jest: uzdižući Božje milosrdje.

Na temelju te dvostruke funkcije možemo složiti novu dopunsku definiciju poniznosti: "Krepost, koja nagoni dušu, da praktično i neprestano priznaje svoju bijedu pred Bogom". A koja je to bijeda?

Ponajprije, vi to znate kao i ja, sve stvorove pritište bolni osjećaj posvemašnje nemoći, da se vlastitim snagama dignu u natprirodnost i da se tamo održe. "Ne da smo sposobni pomisliti što kao od sebe, nego je naša sposobnost od Boga" - "Sufficientia nostra ex Deo est" (2. Kor. 3,5). Tako govori sv. Pavao. Tu nesposobnost čovjek otkriva u sebi tek malo po malo, i pod utjecajem milosti.

Zatim, zar ne osjećamo, da u dnu naše duše drijema sklonost za niskim uživanjima i nagon, da zadovoljavamo oholost i grijeh?

Nadalje, naše staleške obveze i rad nameću nam teške odgovornosti na ovom svijetu. Ma kako bilo plemenito odvažno obavljanje dnevnih zadaća, ono traži napor, a napor ponavljan

bez prestanka znači pravu muku.

Svemu tomo nadodajte još fizička zla: bolesti, starost, smrt. A onda: moralne patnje: kolike tjeskobe, neuspjesi, razočaranja, žalosti ne pritištu srce! A tu oštricu često ljudi samo povećavaju svojom ravnodušnosti, nezahvalnosti i zlobom. Job je imao pravo, kad je rekao: "Čovjek od žene rodjen, kratka je života, a sit briga" (Job 14,1).

Snaga i moralna svojstva nisu dostatni, da nadvladamo ta zla i da se posvetimo. Srce mora da se obrati Bogu i s priznanjem vlastite nemoći da pozove milost u pomoć. Ova orijentacija srca, koje se otvara najprirodnom utjecaju priznanjem svoje potrebe, temeljni je stav kršćanske poniznosti. Ona omogućuje čovjeku, da primi Božanski dar bez pogibelji, da će ga čovjek sebi pripisati. Ona, da tako reknem, dube dušu, snizujući je na njeno pravo mjesto i priprema je za Božje djelovanje u njoj.

Ima duša, koje ne osjećaju svoga siromaštva. Budući da se iz dubine ne mole Bogu, ne pripremaju se za milost.

U tom duhu poniznosti uzvikivao je sv. Pavao: "Rado ću se hvaliti svojim slabostima, da se nastani u meni sila Kristova" (2. Kor.12,19). Ove su riječi vrlo poznate, ali im uvijek ne shvaćaju smisao. Što hoće kazati Apostol? "Nisam savršeno biće poput angjela. Čovjek sam pun slabosti, ali ja se time hvalim, jer preko njih pobudjujem Božje Srce na samilost, pa što dublje osjećam svoju slabost, to više izručujem svoju dušu snazi Kristovoj, koji u meni stanuje".

Ipak, n miješajmo svojih ljudskih slabosti, čije ponizno priznavanje toliko doprinosi duhovnom napretku, s "nevjernostima". Ove posljednje, ne samo da ne pogoduju natprirodnom životu, nego ometaju Božje djelovanje. One ne mogu biti podnesene Bogu kao naslov, da dobijemo milost. Ali kajanje i čvrsta odluka, koju pobudjuju ove pogreške, vrijedi sigurno kao priznanje bijede, što Gospodin milostivo prima.

Jedna druga uloga, pridržana poniznosti, čini ovu krepost neophodnom za ravnotežu čitavog duhovnog života: samo poniznost omogućuje čovjeku, da slavi Boga radi neizmjernosti njegova milosrdja.

Ova Božanska savršenost nije ništa drugo, nego sama neizmjerna dobrota, kad iz čiste dobrote ili iz milosti pruža lijek protiv grijeha i priskače u pomoć ljudskoj potrebi.

Utjelovljenje Sina Božjega u "obličju grešnoga tijela" - "in similitudinem carnis peccati" (Rim. 8,3), njegova otkupna smrt, posinjenje, oproštenje grijeha tako često podjeljeno, to je zapanjujuća objava dubina te neizmjerne ljubavi. Sv. Pavao to izričito naučava: čitavo Kristovo djelo ide za tim, da očituje obilje i darežljivost te Božanske dobrote: "Bog, koji je bogat u milosrdju, radi velike ljubavi svoje, kojom nas je ljubio, i nas, koji smo bili mrtvi poradi grijeha, oživi s Kristom ... da pokaže u budućim vjekovima preveliko bogatsvo milosti svoje" (Ef. 2,4-5 i 7). I opet: "Bog je

zatvorio sve u nepokornost". Zašto? "Da se smiluje svima". "Deus inclusit omnia in incredulitate, ut omnium misereatur" (Rim. 11,32). Kako ćemo se pojaviti u nebu pred Bogom? "Kao posude milosrdja" - "Vasa misericordiae" (Rim. 9,23), to će reći: da smo odredjeni, da za navijek u nebeskom gradu navіještamo pobjedu milosti nad našom slabosti i grijehom.

Može li čovjek s dvije riječi izreći svu zadaću Isusovu na ovom svijetu? Bez bojazni, da ćemo pogriješiti, usudjujemo se to ustvrditi: "Isus je poruka neizmjernog milosrdja ljudskoj bijedi".

Ako dakle ima jedno Božje savršenstvo, koje moramo slaviti više nego ijedno drugo, to je sigurno milosrdje. Svi putovi Gospodinovi s obzirom na nas nisu nego susretljivost ljubavi. U ekonom ji otkupljenja, u kojoj živimo, Bog se sagnuo nad našom nevoljom, da bi nas uzvisio dotle, da možemo živjeti njegovim životom.

Može li stav čovjeka pred tim čudesima biti drugačiji od najdublje poniznosti? Ispovijedajući svoje mnogobrojne bijede čovjek priznaje, da po pravdi nema nikakva prava, da bude predmet Božjih dobročinstava. Njegov jedini naslov na milost je postojano priznavanja svoje nedostojnosti združeno s njegovom željom, da slavi vječno milosrdje, koje "mu je sve dalo u Isusu Kristu" - "cum ipso nobis omnia donavit" (Rim. 8, 32). To je njegovo sjajno preodredjenje: "Da slavimo slavnu milost njegovu, kojom nas je obdario u ljubljenom Sinu svojemu" (Ef. 1,6).

Boga to slavi, kad se - potpuno poznavajuši vlastitu bijedu - ipak čvrsto pouzdavamo u njegovu ljubav.

3. Isusova poniznost i poslušnost

Poniznost je kod Isusa bila temeljni stav. Njegova duša, rasvijetljena svijetlom slave, vidjela je, da je stvor, ali u isto vrijeme, da je čudesno uzeta u osobno jedinstvo s Riječi. Ovo gledanje izvodilo je u njoj potpuno poniženje same sebe, savršeno prihvatanje svoje ovisnosti s obzirom na samu bit svoju, kao i s obzirom na svoju otkupiteljsku zadaću. Iz te duboke poniznosti pred Ocem, nastajao je u Isusu skup kreposti. To je bila blagost u odnosima s bližnjim, strplji.-vost i opraštanja u nepravdama, sinovska poslušnost Očevoj volji.Ova su svojstva očitovala temeljni stav ovisnosti, od kojega duša našeg Spasitelja nije nikada odstupala.

Svaka nam stranica Evangjelja bjelodano otkriva tu Gospodinovu blagost i On hoće, da se mi u nju ugledamo: "Učite se od mene, jer sam krotak i ponizan srcem" (Mt. 11,29).

Zašto je došao na ovaj svijet? "Ne da mu služe, nego da služi", da svakome dotle pripada, da "dade život svoj u otkup za mnoge" (Mt. 10,45). Ne odaje li takvo davanje sebe skrajnju poniznost? I Krist želi, da svi - a nada sve njegovi

svećenici - budu nadahnuti istim duhom: "I tko hoće biti prvi medju vama, taj neka bude sluga svima" (Ibid. 44).

Na Zadnjoj večeri Spasitelj pere noge svojim učenicima. On time sigurno izvršuje čin iskrene poniznosti i namjerava dati primjer: "Kad dakle ja, Gospodin i Učitelj, uprah vama noge, i vi morate jedand drugome prati noge, jer vam dadoh primjer (Iv. 13,14-15).

Ovaj je postupak u skladu s čitavim propovijedanjem Isusovim. Zar "blaženstva", koja su kratki sadržaj svih propovijedi, ne sadrže najdivniju pouku, protivnu svim sugestijama ljudske oholosti? Blaženi siromašni ... krotki ... miroljubivi ... milosrdni ... progonjeni ... (Mt. 5,3-12).

Jedna odabrana crtica izmedju mnogih drugih otkriva nam još više poniznost sakrivenu u svetištu duše Isusove. Okružen svojim učenicima prolazio je Samarijom za Jeruzalem. Stanovnici jednog mjestanca nisu htjeli primiti na konak hodočasnike. Ivan i Jakov, ozlojedjeni time, poželiše, da za kaznu sidje oganj s neba na Samaritance i da ih proguta. Ali Spasiteljeva se misao kreće u posve drugoj atmosferi. Njegov odgovor pokazuje susretljivost i blagost Spasitelja svijeta: "Ne znate, čijega ste duha. Sin čovječji nije došao upropastiti duše, nego da ihs spasi" (Lk. 9,55-56).

Posebno gledajte Isusovu blagost u njegovoj muci: "Saturabitur opprobriis" - "Bit će nasićen pogrdama" (Tuž. 3,3o). Što znače te riječi? Isus je htio dati svome Ocu za poklon svoja poniženja, da nadoknadi za našu oholost. On je poklona dostojna Riječ, pa ipak tamo stoji kao optuženik, izlazi pred svoje suce. I kakve suce! Kajfa, Pilat, Herod. Ovaj posljednji, bijedni razbludnik, nema za Njega drugo do li prezira: "Sprevit illum" - "Prezre ga" (Lk. 23,11). Ovaj prorok, rekao je, traži časti. Pa dobro! Obucite mu bijelu haljinu i narugajte mu se. A kakvo je bilo Kristovo držanje? Sve je primio. Tko bi od nas mogao zamisliti slično poniženje? S vječnom Mudrosti postupaju kao s ludjakom! I sav taj program bio je predvidjen i zacrtan u planovima Providnosti. Zatim isporediše Gospodina s Barabom, izručiše ga rimskim vojnicima: oni su bili ljudi bez srca, sretni, da se mogu zabavljati s jednim osudjenikom na smrt, da mu mogu staviti na glavu trnovu krunu, staviti mu u ruke žezlo, izrugati ga: "Illudebant ei dicentes: Ave, Rex Judaeorum" - "Rugali su mu se govoreći: Zdravo, Kralju židovski" (Mt. 27,29). Izvrgli su ga ruglu, kao varalicu, koji zaslužuje svaki prezir. Ako je ikad itko bio ponožen, to je bio On. Htio je, da se poništi sve do smrti na križu.

Nije li pravedno, da svećenik, koji na oltaru ovjekovječuje žrtvu Kalvarije, prigrli te osjećaje Isusove poniznosti? Ništa nije teže kršćanskom srcu, nego vidjeti ohola svećenika, koji zaboravlja na Spasiteljeva poniženja, čiji spomen obavlja i obnavlja u Božanskim tajnama. Kakva opreka izmedju toga čovjeka: preuzetna, drzovita, nestrpljiva, bezobzirnog prema bližnjemu i dobrote, blagosti Kristove!

Bdijmo dakle i ne dopustimo oholosti - čak ni u ublaženoj formi tašte samodopadnosti - da unidje u naše duše.

Vanjska poniznost potrebna je svećeniku upravo radi ugleda, što ga ima. On je izložena osoba, postavljena na svijećnjak: "positus super candelabrum" (Mt. 5,15). Ljudi paze na njegove riječi, kretnje, držanje. Ako njegovo držanje daje povoda prigovaranju, ako kroz njega izbija sitničavo sebeljublje, onda on obmanjuje svoje vjernike, koji očekuju, da će kod svećenika uz savršeno dostojanstvo, koje dolikuje gospodnjem službeniku, naći nešto i od duboke poniznosti Božanskog Učitelja.

Poniznost, u kojoj je živjela Isusova duša, pod stalnim djelovanjem Božanstva, izvodila je u njemu potpuno prihvatanje Očeve volje, to će reći: savršenu poslušnost. Sveti Pavao naučava: "Ponizio je sam sebe, postavši poslušan" - "Humiliavit semetipsum factus oboediens" (Fil. 2,8). Isus često tvrdi, da to podlaganje volji Božjoj ukratko sadrži i objašnjava čitavo njegovo vladanje: "Sidjoh s neba, ne da činim svoju volju, nego volju onoga, kojinme posla ... Jelo je moje, da činim volju onoga, koji me je poslao" (Iv. 6,38 - 4,34).

Od utjelovljenja On se predaje svim Očevim odlukama prihvaćajući ih potpuno i s posvemašnjim predanjem: "Ecce venio ... ut faciam, Deus, voluntatem tuam" - "Evo dolazim ... da vršim, o Bože, volju tvoju" (Hebr. 1o,7). Jednim pogledom On je obuhvatio sve žrtve, patnje, stradanja, koja će ispunjati njegov život. On ih sve prima. Stavlja ih "usred srca svoga" - "in medio cordis mei" (Ps. 39,9). Može se reći, da je misao, da u svakom času ispuni ono, "Što je o njemu pisano" - "ut impleantur Scripturae" (Mk. 14,49), progonila našeg Gospodina kroz čitav njegov život.

U toj stvari nije Isus, uz svu svoju blagost i ljubaznost prema apostolima, dopuštao kod njih ni najmanju sumnju. Jednom im je On nagovijestio svoju muku i buduću smrt. Petar, zanesen svojom prirodnom naglošću, uzviknu: "Bože, sačuvaj, Gospodine! Daleko neka bude to od tebe" - "Absit a te, Domine! non erit tibi hoc". I što odgovara Isus? "Idi od mene, sotono! Ti si mi na sablazan. Ne držiš s Bogom, nego s ljudima" (Mt. 16,22-23). Stroga opomena, bolna za učenika. Ali, jer je došao na svijet voljom Očevom, Krist nije mogao dopustiti, da njegovi učenici ne znaju, da su svi čini njegova života samo izvadjanje programa, što mu ga je nebo zacrtalo. I koje on riječi govori Petru, koji ga hoće braniti u noći njegove muke, kad su ga neprijatelji bili uhvatili? "Zar da ne pijem kaleža, što mi ga dade Otac?" (Iv. 18,11). Taj je kalež bio unaprijed spremljen. Otac je znao, da može računati na poslušnost svoga Sina, da ga ispije do dna: nijedna muka, nijedna tjeskoba, nijedno poniženje nije pritiskivalo Isusa - to ćemo vidjeti u nebu - a da to nije bilo predvidjeno odlukama Božjim. I Isus je u svemu poslušao.

Nije li to stvar vrijedna pažnje, kad sv. Pavao govori o otkupnoj žrtvi, da on rado ističe, kako je ona nosila na sebi

posebni znak: znak poslušnosti? "Jer kao što nepokornošću jednoga čovjeka mnogi postadoše grešnici, tako će i pokornošću drugoga mnogi postati pravednici" (Rim. 5,19). Božanska Mudrost je htjela ovu potresnu usporedbu. Premda je odmah bio uzdignut u natprirodni red, Adam je prezreo prvotnu dužnost sinova, da se pokoravaju svome ocu. Što je Isus učinio, da ispravi tu nepravdu? Prihvatio je u potpunosti volju Očevu: "Non mea voluntas, sed tua fiat" - "Ne moja volja, nego tvoja neka bude" (Lk. 22,42). "Nego da spozna svijet, da ljubim Oca, i kako mi je zapovijedio Otac, onako činim" (Iv. 14,31). Evo uzvišenog primjera Isusove sinovske poslušnosti. I ta je poslušnost ne samo nadoknadila Adamov prekršaj, nego je po njoj, "tamo, gdje je obilovao grijeh, još više obilovala milost" - "ubi abundavit delictum, superabundavit gratia" (Rim. 5,2o).

Na koji još način promatra Apostol Isusa u njegovu otkupiteljskom djelu na križu? Kao uništena od poslušnosti, koji se predaje, ne s bilo kakvom poslušnošću, nego koji je "ponizio sam sebe postavši poslušan do smrti, do smrti na križu" (Filip. 2,8). Od svih naloga, koje je Krist mogao primiti od svoga Oca, najstrašniji je bio, da umre na križu. A zašto? Jer je to, po mišljenju sv. Pavla, zadnja riječ poslušnosti: prihvatiti, da budeš kao proklet, da bi druge spasio od prokletstva: "Quia scriptum est: Maledictus homo, qui pendet in ligno" - "Proklet svaki, koji visi na drvetu" (Gal. 3,13).

Isus je umirući gledao Očevo lice: tu je bila tajna njegove snage i tokom svih satova smrtne borbe ustrajao je, obuzet najvećom ljubavlju, u potpunoj predanosti posluhu, sve do: "Consummatum est" - "Svršeno je" (Iv. 19,3o).

Svaki put, kad prinosimo svetu Žrtvu, sakramentalno pred Bogom obnavljamo tu smrt iz poslušnosti njegova Sina, a i sebi pred oči stavljamo taj izvanredni uzor poniznosti i ljubavi, što je bio Isus: "Quotiescumque mortem Domini annuntiabitis" - "Smrt Gospodnju naviješćujete, dok ne dodje" (1. Kor. 11,26). Kod prikazanja prinesimo s hostijom čitav svoj život; sjedinjen s Kristovom žrtvom i on će postati žrtvom podložnosti i ljubavi ugodnom Bogu: "Hostiam ... Deo placentem" - "... za žrtvu ugodnu Bogu" (Rim. 12,1).

4. Svećenička poslušnost

Kao što se Kristova poniznost kroz njegov život odražavala u poslušnosti, tako to isto mora biti i kod nas, njegovih svećenika. On je naš Uzor, naročito u tome.

Slušati, općenito znači, svoje djelovanje podvrći višoj vlasti.

Poslušnost se može izvršavati na dva načina: jedan čisto ljudski, a drugi natprirodni.

Radnik se pokorava nadzorniku. To traži dobrobit radionice ili tvornice. Ako ne bi slušao, nastao bi nered. Obavi li on

svoju posao, onda je on uredan i ima pravo na plaću, pa čak ako bi se u svojoj nutrini i bunio protiv svoga poslodavca.

Vojnik se pokorava, da ne bude zatvoren ili strijeljan. Ako je on plemenitijega srca, radit će iz ljubavi prema svojoj struci i svojoj domovini. Ali poslije toga, on si zadržava pravo, da kritizira i kori svoje starješine, da ih smatra malo sposobnima ili nepravednima. Ta disciplinska poslušnost je svakako korisna, ali nije ljudska.

Vaša svećenička poslušnost treba da je bitno natprirodna, osnovana na vjeri i ljubavi. Ona mora dolaziti iz dna srca, biti revna, vesela, odana stvari ljubavi, što je imamo prema Kristu i dušama.

Po natprirodnoj poslušnosti podlažemo se volji Božjoj i naredbama oni, koji Boga predstavljaju. Time iskazujemo poštovanje Vrhovnom Veličanstvu.

Nakon svoga redjenja obećali ste poslušnost svome biskupu. To svečano obećanje dano je u ruke velikog svećenika u najozbiljnijem času vašega života. Obvezali ste se u prisutnosti Božjoj i pred onim oltarom, na kojemu ste zajedno s biskupom posvetiteljem prinijeli prvi put svetu Žrtvu.

Tim se obećanjem dakako niste vezali onako, kako to čine redovnici, kad polažu zavjet vječne poslušnosti svome poglavaru prema odobrenom Pravilu. Crkva gleda na njihov korak kao na slobodno odabrano sredstvo posvećenja, kako bi potpunim odreknućem od svoje osobe i od svojih djela za navijek bili posvećeni Bogu.

Vaše obećanje poslušnosti ima drugi značaj. Crkva to traži od vas u prvom redu, da se osigura opće dobro biskupije. A zašto? Jer biskup, zakoniti pastir duša, kad se obraća na svoje suradnike, mora moći računati na njihovu potpunu pokornost svojim naredbama i uputama.

Ova žrtva, koju ste prihvatili, vrlo je zaslužna i ugodna Bogu, jer ono, što je u čovjeku najdublje, to je njegova sloboda, njegova autonomija, njegovo pravo, da radi onako, kako mu se svidja. Sam Bog u svom djelovanju u dušama poštiva to pravo. Njegove milosti, pa i najjače, ne diraju ljudske slobode.

Vi ste dakle učinili kao ugovor s nebeskim Ocem. Rekli ste: "Bože moj, Tebi za ljubav i na korist Crkve, predajem u ruke svoga biskupa svoje talente i svoje djelovanje. Na njegova usta Ti ćeš mi kazivati, što želiš, da radim: "Domine, quid me vis facere?" - "Gospodine, što želiš, da činim?" (Dj. ap. 9,6). Primit ću, kao da dolaze od tebe, sve službe i zadaće, koje mi moj biskup bude povjerio. Siguran sam, da ćeš onda blagoslivljati moj rad i čitav moj svećenički život".

Takav način gledanja je potpuno natprirodni. Svećenik, koji se tako preda u duhu vjere, bit će uvijek miran, pa čak i usred najvećih teškoća, jer on je tu, gdje Bog hoće, da bude. I Bog je s njime. "A ako je Bog s nama", veli sv. Pavao, "tko

će protiv nas?" (Rim. 8,31). Kad je Bog slao Mojsija k faraonu, da od njegova jarma oslobodi hebrejski narod, Mosjije se prestrašio te zadaće. I što mu je rekao Gospodin? "Ego ero tecum" - "Ja ću biti s tobom" (Izl. 3,12). I znamo, s kakvim je čudesima Bog nagradio poslušnost svoga izabranika.

Redovnik, koji bi za osobni račun htio uzeti u svoje ruke svoju budućnost i nametnuti svoje vlastite poglede svojim poglavarima, ne bi se posvetio. To će srazmejrno isto biti i sa svećenikom, koji ne bi shvaćao važnost svoga obećanja.

Ne mislim isključiti prava, da se u izvjesnim slučajevima iznesu smjerne primjedbe, ali bez uskraćivanja poslušnosti, i u zgodno vrijeme. Pa ako nama protivna odredba ostane na snazi, što nam je činiti? Primiti je s natprirodnim raspoloženjem: "Neka se podložnik uvjeri, da je stvar za njega korisna i - iz ljubavi stavljajući svoju nadu u pomoć Božju - neka se pokori". Ova smjernica, koju je sv. Benedikt dao svojim sinovima, sigurno je odlična za sve.

Kad bi nam se ukazao Bog i rekao: "Moja je volja, da činite ovo ili ono", poslušnost bi bila laka stvar. Ili: da nam je Bog stavio na čelo angjele ili savršena bića, zar sve ne bi išlo divno? Bog je izabrao drugi put: "Imposuisti homines super capita nostra" - "Stavio si nam ljude na čelo" (Ps. 65, 12). Moramo slušati ljude, i to ljude ograničenih pogleda, koji ni sami nisu izuzeti od pogrešaka. U svojoj neizmjernoj Mudrosti Bog je to tako dosudio. Krist je podložnošću sinovske ljubavi spasio svijet, pa i mi svećenici, hoćemo li sudjelovati s Gospodinom u otkupljivanju duša, moramo se sjediniti u svom radu s tom poslušnošću. Zbog toga se može reći za jedno društvo - biskupiju ili redovničku zajednicu - da njezina snaga leži u poslušnostib njezinih članova.

U riječima proroka Izaije: "Gospodin ... me je učinio oštrom strijelom, stavio me u svoj tulac" - "Et posuit me Dominus sicut sagittam electam" (Iz. 49,2), može se slobodno vidjeti slika poslušna svećenika, dobro pripremljena u sjemeništu i svojim nutarnjem životom, da ga upotrijebimo tamo, gdje to traži slava Božja i obrana Crkve. Strijela sluša ruku, koja je baca. Ta joj poslušnost daje snagu i djelotvornost. Sama od sebe, ma kako bila dobro napravljena, ona ne može ništa. Svećenici su kao strijelice u jednoj moćnoj ruci: "Sicut sagittae" - "Kao strijelice" (Ps. 126,4). Budu li oni, u vršenju svoje službe, natprirodno slušali, bit će nošeni Bogom, bit će orudje milosti i pobjede: "Haec est victoria .. "To je pobjeda ...".

Veliki neprijatelj kreposti poslušnosti jest mrmljanje. Mrmljanje je odšteta, koje si daje naše nemoćno sebeljublje pred višom vlašću. Ta je nadoknada često vrlo bijedna. Ne govorim o žalbama, koje se katkada otmu našoj siromašnoj naravi, teško pritisnutoj i ožalošćenoj. Tako je i Bl. Djevica Marija rekla Isusu: "Dijete moje, što nam to učini?" (Lk. 2, 48). Ona nije mrmljala, ona je samo dala oduška boli svoga srca. Na križu je Spasitelj tjeskobno zavapio: "Bože moj,

zašto si me ostavio?" (Mt. 27,46). Isus nije mrmljao, nego je samo očitovao neizmjernost svoje boli.

Mrmljanje uvijek prati duh kritike i opozicije i u tom leži njegova zloća. Svećenik, koji mrmlja, ne gleda u svom starješini osobu, kojoj je Bog dao vlast. Da biskup nije predstavnik Božji, ne biste imali razloga, da mu se podlažete. Kao čovjek on nema prava, da vam zapovijeda. Jedan čovjek vrijedi toliko, koliko i drugi. Ali njegova vlast dolazi od njegove kanonske službe u Crkvi i od njegova posvećenja. Kao zamjenik Božji, on ima dio Božje vlasti. Čovjek istinski poslušan pokorava se samo Bogu, i to podlaganje nadilazi stvorove, te je poklon ljubavi iskazan samom Svevišnjemu. Onaj koji mrmlja sve to gubi s vida.

U teškim časovima, a takvih ima uvijek u životu, kad nam je poslušnost posebno teška i kad bismo htjeli malo više slobode, uprimo pogled u Raspetoga. On je naš veliki Uzor. Da Mu budemo posve slični, treba da i mi s Njim postanemo žrtva. Znam, da ovaj život žrtve stoji. Može čak biti vrlo težak. A je li Isusu bilo ugodno, da bude predan svojim neprijateljima, pogrdjen od farizeja, prikovan na križ? Ne, sve Ga je to napunjalo grozom. Pa ipak, On je to prihvatio iz ljubavi, i svojim patnjama, prema lijepim riječima sv. Pavla, on je dovršio svoje naukovanje u poslušnosti: "Didicit ex eis, quae passus est obedientiam" (Hebr. 5,8).

Poslije dogme o Presv. Trojstvu, koja je temeljna kršćanska dogma od koje treba da živi svećenik ovdje na zemlji? To je otajstvo Boga, koji postaje čovjek i koji otkupljuje ljudski rod svojom poslušnošću i vodi ga u krilo Očevo.

U svakoj Misi obuhvatite jednim pogledom unaprijed cijeli svoj dan, prihvatite skupno sve svoje dužnosti. Recite Gospodinu: "Isuse, Ti si me ljubio i za me si se predao: - Dilexit me et tradidit semetipsum pro me - (Gal. 2,2o). I ja ću takodjer "sve žrtvovati, i sama ću sebe žrtvovati za tebe : Libentissime impendam et superimpendar pro te" (2. Kor. 12,15).

To je za svećenika najpraktičniji način i najbolje u skladu s njegovim zvanjem i njegovom službom, da svoju dušu drži otvorenom za posvećujuće djelovanje milosti.

VIII.

KREPOST BOGOŠTOVLJA

Svako kreposno djelovanje u Crkvi potječe od milosti Isus Krista. On je uzor, zaslužni uzrok, živo vrelo svake duhovne savršenosti. Svetost udova ovisi od punine milosti njihove glave: "De plenitudine ejus omnes nos accepimus" . "I svi primismo od punine njegove milosti" (Iv. 1,16). Svaka Isusova krepost: njegova ljubav prema Ocu, njegova požrtvovnost za ljude, njegova poslušnost, njegova čistoća, njegova strplji-

vost nastavljaju se u raznim općim i posebnim zvanjima, koja se razvijaju u Crkvi. One se ovjekovječuju u srcima učenika, nasljedovalaca Božanskog Učitelja.

U toj divnoj mnogobrojnosti milosti sastoji se ljepota otajstvenog tijela. Spasiteljeva Zaručnica, kako kaže Sv. Pismo, nakićena je kao kraljica: "Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate" - "S desne ti strane stoji kraljica, sjajna u ofirskom zlatu" (Ps. 44, lo). "Vestis deaurata" -"Zlatna haljina" Zaručničina označuje posvetnu milost raširenu posvud u Crkvi. Raznolikost nakita, to su razne kreposti, što potječu od Isusa, koji blista u svojim udovima. Svetost Kristova ostaje dakle uvijek živa u njegovu otajstvenom tijelu.

Zaustavimo se, da promatramo jednu od tih kreposti, koja je duboko prožimala čitav Isusov život u svakom njegovom djelu: poštivanje (kult) Oca.

U svakom Kristovom službeniku treba da se nastavi to raspoloženje duše. Nije li on po svom redjenju, kao i Isus, posvećen za "stvari, koje se odnose na Oca" (Lk. 2,49), za probitke Božjega kraljevstva medju ljudima? Ta religiozna orijentacija treba svojom nutarnjom milosti obilježavati svaki njegov pokret, davati svetost njegovu životu i činiti ga uistitinu svećeničkim.

Važno je, da kod svakog kršćanina - a pogotovo kod svećenika - iskazivanje religioznog poštovanja bude natprirodno. Nije nam poznat moralni karakter ove kreposti. Znamo, da se ona u prvom redu temelji na zdravom razumu i na prirodnom zakonu. Ipak, istom u svijetlu vjere čovjek shvaća potpuno vrhovno gospodstvo Božje, neizmjernost njegovih dobročinstava i dužnost, da Mu se iskazuje klanjanje. Iskazivanje štovanja Bogu nalazi u vjeri svoj najčvršći oslonac.

Osim toga, štovanje, što ga kršćanin iskazuje Bogu, treba da bude nadahnuto ljubavlju. Ona je kraljica kreposti. Po pravu ona potiče i nadahnjuje svu njihovu djelatnost. U presvetoj Isusovoj duši ljubav je uvijek zauzimala prvenstvo. On nam to sam objavljuje u času, kad se sprema, da prinese najuzvišeniji religiozni čin, žrtvu križa: "Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem ... sic facio" - "Da spozna svijet, da ljubim Oca ... tako činim" (Iv. 14,31).

Tako bi isto trebalo da bude i kod nas. Kao što se milost kalemi na prirodu, nju posvećuje i nadmašuje, tako isto i ljubav drži pod svojom vlasti iskazivanje štovanja Bogu. I bez štete po posebno obilježje tog iskazivanja, ona ga uzdiže, povećava i ponadnaravnjuje sve njegove čine. Prevaga bogoslovskih kreposti u kršćanstvu je bitna.

1. Krepost religije u kršćanskoj ekonomiji

Što je Bog odgovorio Mojsiju, kako Mu je ime, kad ga je pitao? "Ego sum, qui sum" - "Ja sam onaj, koji jest" (Izl. 3, 14).

Bitnost Božja jest u tom, da je On sam po sebi sve što jest. Nasuprot mi "nismo nego po njemu" : "Inn ipso movemur et sumus" - "U njemu se mičemo i jesmo" (Dj. apostol. 17,28). Kao stvorovi ovisimo o Njemu na jedan apsolutni način: "Manus tuae fecerunt me et plasmaverunt me" - "Ruke me tvoje načiniše i sazdaše" (Ps. 118,73). On je naš potpuni Gospodar. Krepost iskazivanja štovanja Bogu baca nas na koljena pred njegovim neizmjernim veličanstvom i stavlja nam u usta riječi: "Ti si sve, Bože moj, a ja nisam ništa".

Religija ne smije biti u nama jedan prolazni osjećaj. Ona mora biti raspoloženje ukorijenjeno u dnu duše: mora biti krepost. Ona potiče čovjeka, da činima bogoštovlja prizna Božja prava kao prvog uzročnika i konačnog cilja svih stvari.

Pojmom religije dominira ideja pravde i lojalnosti prema Bogu. Spoznavši Stvoriteljevu apsolutnu vrhovnu vlast, priznajemo svoju ovisnost i očitujemo je ponizujući se pred Njim.

Premda je odredjena, da povezuje čovjeka s Bogom, ipak nije bogoslovska krepost: sam Bog nije njezin predmet. Ona je moralna krepost i potiče nas, da se klanjamo gospodinu, ne iz formalnog motiva ljubavi ili zbog radovanja njegovoj dobroti, nego jer Mu to podlaganje dugujemo. Time čovjek isplaćuje dug pravednosti, na koji je - zna on to - obvezan po samom prirodnom zakonu. Čestitost, koja nas poziva, da Bogu damo, što Mu po pravednosti dugujemo, spadat će uvijek medju najopravdanije motive našeg djelovanja.

Gledajte, kako Crkva svaki dan proglasuje tu istinu. U našoj liturgiji, koja je vrlo trijezna, treba vagati svaku riječ, da se upozna njezina nauka. Koji motiv uporno naglašuje Crkva u početku Predslovlja, da nas potakne, da zahvaljujemo Bogu? Na dostojnosti, pravednosti i priličnosti toga religioznog čina: "Vere dignum et justum est ... nos tibi semper et ubique ..." - "Uistinu je dostojno, pravo i spasonosno ... da ti uvijek i svagdje ..." Pa slavila se koja mu drago svečanost, uvijek ostaje isti temeljni razlog, na koji se Crkva poziva, da probudi žar naše duše.

Pazite još, u redovitom dijelu sv. Mise, na izraz, koji se upotrebljava, da znači naš odnos prema Gospodinu. On se naziva "služenjem". "Hanc igitur oblationem servitutis nostrae" ... - "Ovaj dakle prinos naše službe" ... I onda: "Placeat tibi, sancta Trinitas, obsequium servitutis2 - "Neka Ti bude milo, sveta Trojice, djelo moje službe". Mi smo sluge Božje. Reći ćete mi: Zar nismo i djeca? Svakako, ali naše posinjenje nije nikakva zapreka, da ostanemo ono, što smo po biti, sluge.

Svaki čovjek, posebno svećenik, treba nositi u svojoj duši iskrenu odluku, da će se velikodušno predavati izvršavanju ljudskih čina, koji iskazuju štovanje Bogu. Tu spremnu volju, da se ispunjava dužnost kulta, sveti Toma naziva "devotio" - "pobožnost": "Voluntas quaedam prompte tradendi se ad ea, quae pertinent ad Dei famulatum ... ad opera divini cultus" .

Ljubav prema Bogu divno raspoložuje kršćanina, Božjeg posinka, za tu "devociju", to jest, da se s revnošću posveti i preda Božjoj službi.

Kojim se činom izvršuje krepost religije?

Najtemeljniji čin jest klanjanje: potpuno poniženje čovjeka, koji time priznaje svoje ništavilo, pred apsolutnim Božjim gospodstvom. Klanjati se znači: gledati Boga i poništiti sebe.

Prinošenje žrtve je, par excellence, vidljiv i društveni čin klanjanja. I doista, žrtvovanje ili uništenje jedne vidljive stvari na čast Bogu, posvjedočava vrhovnu vlast Gospodina nad bićem, životom i smrću. Po samom svom značenju i po nakani, koja je nadahnjuje, žrtva je bitno latreutični, tj. poklonstveni čin i prikazuje se samo Bogu.

Vanjski elemenat žrtve ima slikovito značenje: to je, veli sv. Augustin, osjetilni znak, koji izražava nutarnje osjećaje srca, kad ono iskazuje štovanje Bogu: "sacrificium visibile, invisibilis sacrificiii sacramentum". Ta duhovna i nutarnja strana ostat će uvijek najvažnija kod prinošenja žrtve, i u svakom činu, koji direktno potče od kreposti religije. Kod polaganja zavjeta, kod izgovaranja zakletve, u svakoj hvali i usmenoj molitvi, riječi i kretnje su odredjene, da izriču misao i religiozne nakane duše. Kad ne bi bilo medju njima sklada, vanjski bi čini postali fikcije, lišene obilježja kreposti.

Dabvolje shvatimo kapitalnu ulogu kreposti religije u duhovnom životu, treba još istaknuti, da na nju spada, da ussmjeruje sve dobre ljudske čine - bez obzira na posebnu krepost, od koje oni ovise - na iskazivanje štovanja Bogu. Tako je sveti Jakov mogao pisati: "Religija čista i neokaljana pred Bogom i Ocem jest ova: posjećivati sirote i udovice u njihovoj nevolji i držat sebe neokaljanim od svijeta" (1,27).

Na isti način: čistoća, izvršavanje staleških dužnosti i svaki drugi kreposni čin, postaju čini bogoštovlja, kad se u duhu religije prinose Bogu.

U Starom Zavjetu, kako znate, krepost religije zasnivala se prije svega na strahu. Samo jedamput godišnje, i nakon mnogih čišćenja, stupao bi veliki svećenik u svetinju nad svetinjama i dršćući bi izgovarao ime Božje. To je bila religija sluga.

Ali nama je Isus dao, da budemo po milosti ono, što je On po naravi: sinovi. Naš se Stvoritelj udostojao uzeti svoje sluge za djecu. To je čudesna stvar. Ne isključujući duboko poštovanje kod nas se krepost religije sjedinjuje s djetinjskom ljubavi.

To, što razlikuje dva Zavjeta, jest prevaga ljubavi u ovom, kojeg je Krist zapečatio svojom krvlju. Religija je kod kršćana - zadržavajući svoje obilježje - uzdignuta po natprirodnoj ljubavi. Ona time dobiva novu odliku: vrijednost, koju joj nadodaje ljubav.

Kolika je to prema tome za nas sreća, da je Bog, naš Gospodar, uistinu naš Otac. Imamo Gospodina za Oca! Kao takav On zaslužuje u isti mah i naše najdublje poštovanje i našu najveću ljubav.

2. Isusova religija

Po svom utjelovljenju Riječ, ostajući i dalje Bog, počela je slaviti Oca na novi način, na način stvorenja. U svojoj Božanskoj naravi "in forma Dei" (u obliku Božjem) (Fil. 2,6) Riječ se potpuno odnosi na Oca, čiji je sjaj i slava. U svom čovječanstvu, "in forma servi" (u obličju sluge) (ibid. 2,7) njezina je duša bila kao uvučena u pokret hvale svojstven drugoj Božanskoj Osobi. Život Riječi se posve odnosi na Oca, "est tota ad Patrem". Na isti način i ljudski život Isusov odnosi se na njega: "Ego vivo propter Patrem" - "Ja živim poradi Oca" (Iv. 6,57). I doista, svim svojim poniženjima Spasitelj iskazuje štovanje Ocu: On na izvanredan i uzvišen način izvršuje krepost religije.

Vama je to jasno: kao Riječ, Isus se ne može poniziti pred Očevim veličanstvom. On Ga hvali, izjednačujući se s Njime: "Otac i ja jedno smo" (Iv. 1o,3o). Ali, ukoliko je čovjek, On će reći: "Otac je viši od mene" (ibid. 14,28). Da bi slavio Oca u ime grešnoga ljudskog roda, on će Mu se moći ne samo klanjati, nego i zadovoljavati, trpjeti, biti ubijen, prinesen za žrtvu.

Religija Sina Božjega je zacijelo jedinstvena, kojoj nema ravne.

Prva je njezina odlika, da je to religija svećenička.

U svakom svom činu Spasitelj je znao, da je On sveopći Veliki Svećenik Očev, "catholicus Patris sacerdos", kako Ga ispravno naziva Tertulijan. Samo utjelovljenje podiglo je Krista na to dostojanstvo. Kad je On govorio: "Ja slavim Oca" - "Ego clarifico Patrem" (Iv. 8,49), on je to - izvan svake sumnje - namjeravao činiti u svojstvu svećenika, obvezanoga otkupiti svijet preko žrtve na križu. Prinošenje te žrtve sačinjavalo je najveći čin religioznog štovanja.

Budite uvjereni, otkupljenje u očima Isusovim nije bilo isključivo njegovo djelo. Ono je njemu izgledalo kao ostvarenje u vremenu jednog plana vječnog milosrdja, što ga je nebo zasnovalo i htjelo. Isus se priznavao Vrhovnim Svećenikom Novoga Zavjeta. On je prihvatio Očevu volju i ispunio program, što ga je Bog unaprijed zacrtao. Takav je potsigurno smisao Isusovih riječi: "Ja nisam došao, da činim svoju volju, nego volju onoga, koji me je poslao" (Iv. 6,38). I dalje: "Zar da ne pijem kalež, što mi ga je pripravio moj Otac?" (Ibid. 18,11).

Kad je Krist tako ispunjavao volju Očevu, zar cijeli njegov život nije bio nedostiživi čin religioznog štovanja? On je to sam posvjedočio u velikosvećeničkoj molitvi nakon zad-

nje Večere: "Oče ... proslavio sam te na zemlji; djelo sam svršio, koje si mi dao, da činim" - "Ego te clarificavi ... Opus consummavi, quod dedisti mihi, ut faciam" (Iv. 17,4).

Jedna druga oznaka Isusove religije je bila, da je potjecala iz intuitivnog gledanja Oca, koju je samo On imao.

On je shvaćao dubinu Božje svetosti i kako je silna obveza za ljude, da Bogu iskazuju čast i poštovanje. "Oče sveti, svijet tebe ne spoznade, ali te ja spoznadoh" (Iv. 17,25). I još: "Ja poznajem Oca, jer sam od njega" (ibid. 7,29).

Iz te nutarnje kontemplacije radjala se za našeg Božanskog Učitelja kao neprestana potreba, da se poništava pred neizmjernim Božjim veličanstvom. Djelatnost njegova duha sačinjavala je prije svega neizrecivo klanjanje. "Onaj, koji me je poslao, uvijek je sa mnom" (Ibid. 8,29). Takav je bio osjećaj Isusov i njegov neprestani dodir s Božanstvom ne samo da je podržavao njegovu dušu u dubokom poniženju, nego je još u njoj pobudjivao žedju, da se žrtvuje za svakoga od nas. Lako vam je shvatiti, da sva Isusova religija izvire iz njegova nutarnjeg pogleda. Time ona postizava jedno nedostiživo uzvišenje.

I treća odlika obilježava Isusovu religiju: darivanje sebe.

Doista, samo potpuno predanje samoga sebe u iskazivanju poklonstvenih čina Bogu omogućuje, da ova krepost bude savršena. Potpuno darivanje samoga sebe navodilo je Isusa, da sve korake svoga života usmjeri prema Ocu. "Ja ne tražim svoje slave", govorio je, "nego slavu Onoga, koji me je poslao" (Iv. 8, 5o). Prema Božjem planu, od radionice u Nazaretu, pa do Zadnje večere, cijeli njegov život bio je posvećen nastojanju, da bi ljudi štovali i ljubili Oca. Čas njegove žrtve bio je svakako onaj, kad je konačno prinio svoje život na križu, ali u očekivanju "svoga časa" Isus se već nudio Ocu kao žrtva i prinos. Kako vidite, krepost religije stalno nadahnjuje čine njegova života.

Pridodajte tome, da je srce našega Krista bilo ognjište, na kojem je uvijek buktila ljubav. Ako je On želio, da se "sveti ime Očevo, da dodje njegovo kraljevstvo, da se vrši njegova volja na zemlji, kao i na nebu", to je bilo zacijelo stoga, jer je Otac na tu slavu imao potpuno pravo, ali je i On to želio jednim vrućim činom ljubavi prema neizmjernoj dobroti.

U skladu nutarnjeg djelovanja našeg Božanskog Spasitelja ljubav je imala prvu ulogu, pa je tako pod nadahnućem ljubavi krepost religije kod Isusa postigla svoje najveće savršenstvo.

Čitajući sv. Pismo utvrdjujemo, da je ta živa želja, da se iskazuje Ocu dužni mu kult, obilježavala svaki korak Isusova života. Vidjeli smo, da je već od samog utjelovljenja njegova duša dala oduška u onom uzvišenom činu religije, u potpunom prinošenju svoga života Bogu.

Što nam kaže prva riječ iz njegovih mladenačkih usta, što su je zabilježila Evangjelja? Posvećivanje njegova života

djelu i pravima Očevim: "Zar ne znate, da ja moram biti u onome, što je Oca mojega?" - "In his, quae Patris mei sunt oportet me esse" (Lk. 2,49). Kroz sve godine svoga skrovitog života bio je Isus - tko bi o tom mogao i sumnjati - nadahnut tim istim duhom: tražio je Očevu slavu. Otada - kao i unaprijed - On je svakoga časa izvršivao njegovu svetu volju: "Quae placita sunt ei, facio semper" (Iv. 8,29).

Tokom svojih intimnih razgovora s Bogom nije li Isus, i to u najvećem stepenu savršenstva, izvršavao krepost religije? "Otac", govorio je On, "traži klanjaoce u duhu i u istini" - "in spiritu et in veritate" (Iv. 4,23). I nije li On sam prvi i najodličniji izmedju njih? Tko će ikada moći prozreti otajstvo spasiteljevih razgovora, kad u pustinji provodi četrdeset dana u molitvi ili kada se u noći povlači na brdo, da tamo nastavi svoju molitvu? "Et erat pernoctans in oratione Dei" - "Svu noć provede s Bogom u molitvi" (Lk. 6,12). Njegova nutrina potiče na klanjanje.

U njegovim propovijedima na obali jezera, na gori ili u hramu, kad liječi bolesne ili pobija farizeje, sve na Isusu odaje njegovu duboku svijest, da je On Sin Božji. Sišao je na zemlju, da naučava ljude, da slave Oca i priznadu njegovu vrhovnu vlast. Ako traži, da se "dade Cezaru, što je Cezarovo", to je radi toga, da bi onda mogao s tim više snage tražiti, da se poštuju prava Svevišnjega. "Dajte Bogu, što je Božje" (Mk. 12,17).

Najveći čas života Isusova, prinošenje žrtve križa, bio je takodjer vrhunac, kulminacija njegove religije. Budući da je On Vrhovni Svećenik Novoga Zavjeta, Jaganjac Božji, žrtva opterećena grijesima svijeta, njegova nutarnja raspoloženja bila su Bogom nadahnuta: "Per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo" - "Koji je Duhom Svetim samoga sebe prinio neokaljana Bogu" (Hebr. 9,14). Njegova je žrtva predstavljala najpotpuniji poklon, najuzvišeniji kult, što će se ikada prikazati Božanstvu.

U svakoj Misi, ne smetnite toga nikada s uma, nastavlja se taj isti uzvišeni čin religije, kad prikazujete Bogu svetu hostiju: "hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam" - "žrtvu svetu, žrtvu čistu, žrtvu neokaljanu". I tu, kao i na križu, Isus u svojoj žrtvi nije sam. S Njim je sjedinjena njegova Crkva "koja je tijelo njegovo i njegova punina" - "Est corpus ipsius et plenitudo ejus" (Ef. 1,23). Kao glava otajstveog tijela Isus nas nosi u sebi i po Njemu bivamo dionici njegove neizrecive religije prema Ocu.

A sada je naš Spasitelj u nebu, "in gloria Dei Patris" - "u slavi Boga Oca". Blagoslovljen neka je Bog navijeke! Isus je "unišao u slavu", koja Mu pripada. Pa ipak, sveto njegovo čovječanstvo ostaje uvijek u dubokom klanjanju pred Ocem.

4. Svećenik ovjekovječuje religiju Isusa Krista

Velika svećenikova zadaća jest ovdje, da ovjekovječi taj poklon poštovanja, klanjanja, hvale, to predanje sebe Očevu djelu, što ga promatramo u svetoj Isusovoj duši. Time će i u najobičnijim okolnostima njegovo djelovanje nositi biljeg njegova svećeništva.

Ta navika, da religioznim osjećajima držimo dušu u prisutnosti Božjoj, od najveće je važnosti u izvršivanju svećeničkih funkcija. Tada Kristov službenik ulazi u prijateljski odnos s Bogom. Ako se sv. Ivan na Posljednjoj večeri mogao nasloniti na Srce Isusovo, zašto to isto ne bi bilo moguće i za svećenika kod sv. Tajna, kad je čitava njegova duša ispunjena poštovanjem i ljubavlju.

Posve suprotno, kad se u njemu smanjuje krepost religije, njegovo srce pada u mlakost. Na oltaru on je rastresen, bez svijetla, bez poleta. Četvrt sata zahvale izgleda mu kao vječnost. Ne zna, što da kaže Isusu. U njegovu saobraćaju s vjernicima ne odsijeva žar za dobru stvar. Koji se obraćaju na njega, da bi ogrijali svoje duše, vraćaju se razočarani. A zašto? "Sol je obljutavila" - "Sal evanuit" (Mt. 5,15), milost redjenja skoro se ugasila: "Lampades nostrae extinguuntur" - "Naše se svijetiljke gase" (Ibid. 25,8).

Izgubimo li nutarnji duh, rekao sam vam, onda ostaju nezapažene i najsvetije krètnje, i nastaje opasnost, da propisi rubrika ne budu drugo, nego puki formalizam.

Ljubimo u svemu istinu: "Veritatem facientes in veritate" - "Držeći se istine u ljubavi" (Ef. 4,15). Po svom smo redjenju odredjeni da na potpuno posebni način izvršujemo krepost religije. U tu je svrhu sakramentalni biljeg obilježio našu dušu svojim neizbrisivim znakom: u najdubljoj unutrašnjosti svoje duše posvećeni smó za Božji kult. Iskreno smatrajmo sebe time, što jesmo i proživljujmo svoje svećeništvo stalnim izvršivanjem religije.

U tu vam svrhu preporučam dvije vrlo jednostavne vježbe.

Moralne se kreposti u nama razvijaju ponavljanjem čina, iz kojih su nastale. Prvi dobar običaj, koji moramo usvojiti, jest, da ne počinjemo nikada, ma koju svoju funkciju, da se nismo sabrali barem jedan čas.

Sabrati se znači u dnu svoje duše pomisliti na vrijednost čina, što ga hoćemo obaviti. Prije nego počnemo ispovijedati, poučavati katekizam, prije nego podjemo bolesniku, naučimo se moliti i vagnuti posljedice naših riječi i naših čina za vječno dobro duša. Molimo duha Božjega, da rasvijetli naš razum i ožari naše srce. Sjedinimo se s Kristom: mi Ga danas zastupamo kod ljudi, da budemo u njegovo ime orudje milosti i spasenja.

Ovu nakanu, da radimo samo za Boga i za dobro duša, treba često ponoviti, toliko vreba na nas rutina i toliko je sebe-

ljublje u stanju, da se u mnogobrojnim oblicima i pod raznim izgovorima ušulja u naše duše. Jedna strelovita molitvica, jedan pogled na Raspelo traju samo jedan časak, ali, ma kako malo se time sabrali, to će nam omogućiti, da bolje procijenimo Božanski zamašaj naših čina.

Na drugom mjestu, uzmimo kao cilj svoga života svrhu, koju si postavlja sam Otac u čitavom djelu otkupljenja: slavu svoga Sina. Kakav je bio "veliki plan Božji"? Isus osobno odgovara na to pitanje: "Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille" - "Ovo je djelo Božje, da vjerujete u onoga, koga on posla" (Iv. 6,29). Otac hoće, da naš život bude posvećen vjeri u njegova Sina, njegovu štovanju, klanjanja njemu jednako kao i Ocu, "da svi poštuju Sina jednako kao što poštuju i Oca" (Iv. 5,23) ... "i svaki jezikmprizna, da je Gospodin Isus Krist na slavu Boga Oca" (Fil. 2,11).

Nije li to najljepši ideal, koji bi mogao osmjeliti naš dnevni napor?

U samom izvršavanju svoga svećeništva, imajte živu vjeru u tajnu milosti, koju Krist preko vas izvršuje u dušama, jer vi tada radite "in personam Christi" - "u ime Kristovo". Gledajte, da se toga sjetite, kad krštavate, kad dijelite bolesničku pomast ili primate medjusobninpristanak zaručnika. Ta će misao podržavati u vama duh religije. Ta vjera je još potrebnija kod ispovijedanja: tu vašim posredovanjem Isus prima raskajana grešnika i otvara mu blago svoga milosrdja.

Ali naročito na oltaru morate usvojiti Očeve namisli, da proslavi svoga Sina. U Euharistiji se Isus sakriva našim pogledima. Ali ako krepost religije ispunja svećenikovo srce, zar on ne će svom Gospodinu, sakrivenom pod prilikama, iskazivati isto toliko poštovanje, kao i kad bi ga gledao svojim očima? Kad bi vam bilo dano, da Ga promatrate u slavi, kao što to čine angjeli i sveci, zar ne biste pali pred njegove noge?

Gledajte Crkvu. Koje duhovno raspoloženje želi Kristova Zaručnica prije svega, da nadje kód službenika Euharistije? Nemojte se iznenaditi. "Venerationem" - "Klanjanje". Tantum ergo sacramentum veneremur cernui" - "Divnoj dakle Tajni ovoj, klanjajmo se smjerno mi". Ako nas religija nuka, da Bogu prinosimo dužne poklone, kakva li sve nema prava Isus Krist, Sin Božji, na naše klanjanje, na našu zahvalnost? Nije li On naš Spasitelj, Isus Zadnje večere, muke, uskrsnuća, Vrhovni Svećenik, od kojeg potječe naše svećeništvo? I njegovo čovječanstvo je neodjeljivo od Riječi. A Riječ, vječno rodjena od Oca, ostaje s njim istobitna i ne ostavlja Ga. I Duh Sveti, koji ishodi iz njihove medjusobne ljubavi, još ih medjusobno ujedinjuje. Presveto Trojstvo je tako prisutno u svetoj hostiji.

Duboko poštovanje, koje prelazi u klanjanje, jedini je stav, koji smije čovjek zauzeti u prisutnosti Božanskog sakramenta. Ovo religiozno klanjanje je uvjet, što se izisku je, da bi nam Bog preko Euharistije podijelio svoje milosti.

Eto radi čega Crkva stalno nam stavlja u usta ovu molitvu: "Gospodine ... daj nam tako častiti sveta otajstva tijela i krvi tvoje, da plod otkupljenja tvojega uvijek u sebi osjećamo".

Izvan svete Mise, krepost nas religije još potiče, da častimo Krista u šutnji svetohraništa: "Klanjam ti se smjerno tajni Bože naš ... Srce Ti se moje smjerno predaje". Isus boravi tu medju nama u punini svoje Božanske moći, kao i nekada, kad je liječio bolesne i uskrisio Lazara. On je tu, živa i oživljujuća Hostija, pun snage i milosti svog otajstva, posebno otajstva svoje smrti i svoga uskrsnuća. On nas čeka s neizmjernom svojom ljubavi, željan, da nam podijeli svoje darove i da se s nama sprijatelji. Osjećaji milosrdne ljubavi, koje je Krist nekada pokazivao prema ljudima, nisu se izmijenili. Vjerujmo, da nas Isus ljubi pod svetim prilikama istom ljubavlju, kao na Zadnjoj večeri, kad je izgovarao one uzvišene riječi: "Vrlo sam želio, da ovu vazmenu gozbu održim s vama, prije negom muku podnesem" - "Desiderio desideravi ..." (Lk. 22,15).

Što se tiče vanjskog svećenikovog držanja, krepost religije nastoji, da mu dade obilježje dostojanstva. Tako preporučuje Tridentinski Sabor: "Dolikuje, da klerici, pozvani, da se posve posvete Gospodinu, udese svoje vladanje tako, da izbija ozbiljnost, umjerenost, religiozni duh iz njihova držanja, njihovih kretnja, hod , razgovora i svega". Sve to treba da bude nenamješteno, nego iskreno i prirodno.

U svojim pogledima neka svećenik izbjegava svaku neumjesnu znatiželjnost, u razgovorima neka uzdignuće njegova duha i ljubav šire oko njega ohrabrujući i blagotvorni utjecaj, čak i na ravnodušne i nevjernike.

Za vrijeme služenja sv. Mise držimo se brižljivo rubrika. To su pravila pristojnosti ili uljudnost, što je traži Kristova Zaručnica u saobraćaju s kraljem kraljeva. U toku tih otajstava, koja nas neizmjerno nadilaze, nije li pravo, da uskladimo svoje vladanje sa smjernicama Crkve? Slušati rubrike, čak i onu, kojampropisuje jednostavni naklon glave, iz poštovanja prema svetom značenju obreda, znači promišljeno izvršivatinčin religije.

Vjerno obavljanje te dužnosti povećava žar i štiti svećenika od vrlo stvarne opasnosti žurbe. Zar pretjerana hitnja u kretnjama i molitvama ne škodi pobožnosti službenika? Kad klecate, pripazite, da to uistinu bude poklon Spasitelju. Kad križate "oblata" - "darove", i posebno Tijelo Kristovo, neka ta kretnja bude prožeta dubokim poštovanjem. Vladanje nekih službenika na oltaru katkada nagoni čovjeka, da posumnja u njihovu vjeru. Posve suprotno, sabrano izgovaranje liturgijskih molitava, ali bez pretjeranog razvlačenja, poštovanje, koje svećenikmpokazuje prema presv. Euharistiji, rječitije govore, nego i najbolja propovijed.

To isto vrijedi i za ostale funkcije. Kad, na primjer, svećenik ide u sprovodu, njegovo ozbiljno i dolično držanje bi

trebalo uvijek uvjeravati prisutne, da je on sam prožet živom vjerom u natprirodni zamašaj obreda, što ih obavlja, i molitava, što ih izgovara.

Posvetimo takodjer svu svoju brigu na održanje ciborija, svetohraništa, i pazimo na čistoću svetih zgrada. Crkva može biti bez bogatstva. Isus to ne zamjera. Zar nisu bili Betlehem, Nazaret, križ skrajnje siromašni? Ali nju moramo dolično uzdržavati. Bog ne možeodobriti nedostatak poštovanja prema svome Sinu, koji nastavlja u Euharistiji, da se žrtvuje medju ljudima.

Ne želim reći, da bi trebalo u izvršivanju svih tih pravila ili svake rubrike upotrijebiti sitničavu bojažljivost. U sumnjinpitajte za savjet kojeg svećenika, razborita prijatelja. I ako se koji subrat oslobodi, da vas upozori na kakvo neznanje ili na zaborav u načinu, kako služite sv. Misu, primite upozorenje, pa ako je opravdano, vodite o njemu računa. Budite čak i zahvalni za svaku takvu opomenu, koja će vam omogućiti, da bolje izvršujete svoje liturgijske dužnosti. Ta će zahvalnost biti znak, da je krepost religije u nama vrlo živa.

Da podsjeti svećenika s kakvim religioznim poštovanjem se mora vladati kod svećeničkih funkcija, sv. se Ivan Zlatousti služi jednom poredbom. Evocirajući jednu zgodu iz Starog Zavjeta, on potsjeća na proroka Iliju u času, kad hoće, da prinese žrtvu. Stojeći pred oltarom, na koji je stavljena žrtva, čovjek Bož.i moli Gopsodina, da pusti oganj s neba, koji će spaliti žrtvu i tako pokazati, da mu je ta žrtva ugodna. Sav je narod tamo, nepomičan, pun očekivanja. I najednom, na glas prorokov pade vatra iz oblaka ... "Ove nas stvari", nastavlja svetac, "zapanjuju i izazivaju naše čudjenje, ali sada se prenesi duhom od njih na ono, što se u naše doba zbiva na našim oltarima. To nisu samo zapanjujuše stvari, koje ćeš promatrati, nego je to stvarnost, koja nadilazi svako čudjenje. Tamo stoji svećenik. On ne nosi vatru, nego Duha Svetoga. Dugo vremena nastavlja svoju molitvu, ali ne da bi plamen sišao s neba i spalio spremljenu žrtvu, nego da bi se Božanska milost raširila po toj žrtvi i tim načinom užarila duše".

IX.

NAJVEĆA ZAPOVIJED

Na dan redjenja Crkva nam je povjerila kalež, odredjen, da sadrži prečistu Krv našeg dragog Spasitelja. Za uzvrat, ona je od nas tražila jednu žrtvu: da ćemo naime ostati u djevičanskoj samoći.

Da ostanemo vjerni svome poslanju i požrtvovnosti, koje ono sa sobom povlači, potrebna nam je velika ljubav prema Bogu.

Naše je srce stvoreno da ljubi. Mi osjećamo veliku potrebu, da ljubimo. Bez toga ne možemo živjeti. Tako je snažna sila ljubavi, da ona uzdiže našu siromašnu narav do te mjere, da može prkositi neprilikama, patnjama, pa i samoj smrti: "Aquae multae non potuerunt extinguere caritatem" - "Kad bi bilo još tolika voda, ne mogu one da ugase ljubav" (Pjes. nad pjesm. 8,7). Što je neka narav bogatija i sposobnija za velike stvari, to više osjeća potrebu za jednom većom ljubavi. Ne težimo li velikodušno za Bogom, neizbježno će nas privući stvorovi.

Budite uvjereni: Ništa nije tako lijepo, tako privlačno, tako umilno na ovoj zemlji kao svećeničko srce, kojim je u skromnosti potpuno ovladala ljubav Božja. Ali isto tako ništa nije žalosnije od srca jednog svećenika, koje je oskvrnjeno nezakonitom ljubavlju prema stvoru. Zar naša srca nisu svetim redjenjem posvećena Bogu? Nemamo prava igrati se sa svojim osjećajima.

Da se održimo na visini toga zvanja, traži se velika krepost. Da si u tom pomognemo, moramo nastojati, da uspostavimo iskreno prijateljstvo s Božanskim Učiteljem, i moramo biti sigurni, da će On, budemo li ga ljubili, biti za nas najbolji prijatelj. Naše pogreške nisu tome zapreka. Jedan pravi prijatelj ne će otkazati svoga prijateljstva, jer poznaje pogreške svoga prijatelja, ako znade, da mi radi njih uzdišemo i tražimo njegovu pomoć, da se protiv njih borimo.

Prijateljstvo se sastoji u skladu medju srcima, u slozi. Eto, što naš Gospodin od nas traži: ljubav, jedinstvo srca s Njime. Ne tražimo li te tijesne povezanosti, to je za nas svećenike barem djelomična nevjernost i ta će nemarnost stvarati u nama uvijek jednu veliku prazninu.

1. Sakramentalno porijeklo ljubavi

Kršćanska duhovnost, čak i u svojem najvećem stupnju, jest razvijanje u nama Božanskih darova primljenih na krštenju. Neka vas ne uznemiri, kad to čujete, jer je to osnovna nauka.

Tim se sakramentom uspostavlja tajinstvena, ali skroz stvarna zajednica izmedju Kristove smrti i uskrsnuća s jedne, i duše krštenika s druge strane. U ovoj se odigrava duhovna smrt, i duhovno uskrsnuće. Stvarno, vlastita milost ovog sakramenta ne samo da nas čisti od istočnog grijeha, nego još u nama stvara raspoloženje, da umremo za svaku pretjeranu zemaljsku ljubav, za sve ljudsko, što bi se u našem životu protivilo Božanskom.

Ovo umiranje grijehu nije cilj, za kojim bismo težili radi njega samoga. To je neophodni uvjet, da se potpuno razvije novi život u Kristu: "Viventes autem Deo in Christo Jesu" - "A živi Kristu" (Rim. 6,11). Apostol ga obilježuje ovim riječima:"Ako dakle uskrsnuste s Kristom ... težite za onim, što je gore, a ne za onim, što je na zemlji" (Kol. 3,12).

U otajstvu Kristovom, koji je najprije bio pokopan, a zatim slavno ustao iz groba, posjedujemo izrazitu sliku dvostrugkog značenja krsne milosti. Ali u njoj moramo vidjeti više nego sliku. Imajmo uvijek s Apostolom vjeru u "virtus resurrectionis" - "krepost uskrsnuća". Krist je svojim uskrsnućem za nas ušao u puninu stanja, u kojem dijeli život: "Resurrexit propter justificationem nostram" - "Uskrsnu radi našeg opravdanja" (Rim. 4,25). Proslavljen zbog zasluga stečenih svojom smrću, postao je djelotvorni uzrok, koji bez prestanka izvodi u svom otajstvenom tijelu svaku milost opravdanja ili posvećenja: "Ego sum vitis vera ... vos palmites" - "Ja sam pravi čokot ... vi loze" (Iv. 15, 1 i 5).

Iako može izgledati, da je kod mnogih kršćana krsna milost kao upala u inerciju, ipakm ona po samoj svojoj prirodi posjeduje začudan dinamizam: da čitavu nutrinu čovjeka uredi prema Bogu i pravdi, da usmjeri dušu prema njezinu natprirodnom cilju, da potakne na život prožet ljubavlju. To se djelo, bez su mnje, ne sotvaruje najednom, niti bez sudjelovanja čovjeka; ali sigurna je činjenica: darom na krstu u dušu ulivene ljubavi zajedno s vjerom i nadom omogućeno nam je, da ljubimo Boga nada sve i da uredimo sve svoje čine po Evangjelju.

Kako vidite, mali plamen ljubavi, koji živi u nama, ne radja se iz naših prirodnih predraspoloženja. Tako misliti, značilo bi gubiti iz vida, da ljubav sačinjava dio onih izvanrednih darova, koje je Bog dao svojim posincima. Njezin dolazak u dušu je natprirodan.

Gledajmo je u ovoj perspektivi: ona dolazi od Boga, i po njoj bivamo Bogu slični. "Deu caritas est" - "Bog je ljubav" (1. Iv. 4,8). Život Božji je ljubav. Otac radja svoju Riječ i promatra je u ljubavi. Sin isto tako promatra Oca i iz njihove medjusobne ljubavi proizlazi Duh Sveti.

Vršenjem ljubavi naš život ovdje na zemlji postaje sve više i više odraz Božanskog života". "Ljubav Božja izli se u naša srca Duhom Svetim, koji nam je dan" - Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis" (Rim. 5,5).

U našem svećeničkom životu, koji je sav posvećen Bogu i dušama, naše srce mora biti ognjište neizmjerne ljubavi. Ona šće nas izdići iznad nestalnosti sjetilnih užitaka. Izvan djelovanja, koje je vlastito sakramentima, ne zahvaćamo duša, osim ukolikoi ih natpriirodno ljubimo. I doista, kako bismo mogli davati Boga drugome, ako sami sebe ne predajemo onome, što je Bog po biti, naime Ljubavi?

Neka dakle naša ljubav potječe iz tog Božanskog vrela, neka bude natprirodna, muževna, prosvijetljena, zasnovana na vjeri i sv. Pismu i čvrsta poput njih.

2. Posebna izvrsnost ljubavi

Da bolje shvatimo ulogu Božje ljubavi, postavimo si pitanje: koje mjesto pripada ljubavi po pravu u zgradi kršćanske i svećeničke savršenosti?

Kako vam je poznato, bogoslovska krepost ljubavi ima za objekt vrhovnu i neizmjernu dobrotu, koja subzistira u Ocu, Sinu i Duhu Svetomu. Ta dobrota sačinjava u nebu blaženstvo angjela i svetaca. Ovdje na zemlji moramo zežiti prema njoj, ljubeći je zbog nje same nada sve i bez mjere. Ona se objavljuje i saopćuje vjernicima preko Isusa Krista. U njemu kao Glavi otajstvenog tijela, otvoren nam je pristup do Oca. Ta ljubav je dakle najizvrsniji i najsretniji od svih darova, što nam ih donosi posinaštvo Božje.

Koliko moramo to cijeniti, da možemo Boga ljubiti kao sinovi!

Pogledajte Isusa: živio je u nutrini od prekomjerne ljubavi. Predmet te ljubavi bio je najprije Otac, a zatim u Ocu i zbog Oca svi ljudi. Znamo: njegova religija, njegov život u poslušnosti, potpuno su nadahnuti ljubavlju. Nije li On tvrdio, da "vrši uvijek ono, što je ugodno Ocu"? (Iv. 8,29). Zar njegova bolna muka nije bila najveće svjedočanstvo svijetu, da ljubi Oca? "Ut cognoscamt mundus, quia diligo Patrem" - "Da spozna svijet, da ljubim Oca" (Ibid. 14,31).

Naša je zadaća, da nasljedujemo Krista potpuno se posvećujući slavi njegova Oca.

Zbog ovog razloga sv. Toma u svojoj raspravi: "De perfectione vitae christianae" - "O savršenosti kršćanskog života" stavlja svetost ne u pokornička djela, niti u molitvu, nego u ljubav. Sveti Franjo Saleški piše na isti način: "Svatko si zamišlja savršenstvo na svoj način: jedni je stavljaju u strogost života, drugi u milostinju, treći u često primanje sakramenata. Što se mene tiče, ja ne poznajem drugog savršenstva nego ljubiti Boga svim srcem svojim i bližnjega kao samoga sebe".

Što je razlog ovom tako uzvišenom dostojanstvu ljubavi?

Ponajprije, čin ljubavi je sam pokret volje prema Bogu, kojim se volja raduje Bogu radi njega samoga. Taj čin po svojoj prirodi vanredno sjedinjuje. "Amor est vis unitiva" - "Ljubav je sila, koja sjedinjuje" (Pseud. Dion.). Samo s njim postizava afektivno sjedinjenje duše s neizmjernom Dobrotom.

Nadalje, kako u čovjeku vlada volja, ona predvodi i pokreće ostale njegove moći. Sve naše svjesno i promišljeno djelovanje ovisi o njezinim nalozima. Kad se volja u zanosu ljubavi predaje Bogu, ona ne želi samo, da se sjedini s Bogom, nego da Mu donese sve, što se nalazi pod njezinom vlasti. Radi toga je ona "forma" svih kreposti: pod njezinim utjecajem djela ostalih kreposti postaju takodjer pokion ljubavi i zaslužuju život vječni.

Od svih zapovijedi prva i najveća je zapovijed ljubavi: "Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde ... Hoc est maximum et primum mandatum" - "Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim ... To je prva i najveća zapovijed" (Mt. 22,37-38). Tako svećenik, predajući se ljubavi, poput Isusa posvećuje sve svoje snage, sve pokrete svoga uma i srca slavljenju Oca.

Ljubav dakle posjeduje tu izvanrednu povlasticu, da diže Bogu sva djela drugih kreposti.

Ipak, zanimljivo je istaći, da po čudnoj medjusobnoj uslužnosti, ostale bogoslovske kreposti, kao i moralne, pomažu napretku i gospodstvu ljubavi u nama.

Bez suzbijanja, što ga čine odgovarajuće kreposti ubrzo bi tjelesne želje, oholost, taština, zemaljska nagnuća zaustavili polet i uništili vlast ljubavi. Važno je dakle, da navike razboritosti, urednosti, točnosti, pravednosti, čistoće, jakosti, strpljivosti i ustrajnosti pomognu, da se održi i usavrši ljubav.

Ako pustimo, da u našim srcima i dalje postoje svjesne pogreške, jasno je, da će nas one strovaliti u mnoge grijehe i tim će samim ograničiti, pa čak i ugušiti u našem životu utjecaj milosti, ljubavi.

Ovaj posao oko nutarnje obnove obavimo radije zbog ljubavi prema Bogu i bližnjemu, nego zbog svogv vlastitog usavršenja. Ispravimo svoje nastranosti, ne u želji, da izradimou u svojoj nutrini jedno lijepo svoje "ja", nego prije svega, da omilimo Bogu, da se prilagodimo njegovoj svetoj volji, da pustimo ljubavi, da vlada potpuno u našim srcima.

Da bi se povećala vaša ljubav prema Bogu, dao bih vam jedan savjet:nastojte, ali mirno, bez umaranja duha, da u svakom činu imate, što je moguće čišću i aktuelniju nakanu: da se "sveti ime Božje, da dodje njegovo kraljevstvo, da bude njegova volja". Tako ćete, veli Apostol, "živjeti dostojno Gospodina, te mu u svemu omoliti, pa biti plodni u svakom dobrom djelu i rasti u poznanju Božjemu" (Kol. 1,10).

Temeljna važnost ljubavi postat će nam još jasnija, ako se sjetimo nekih velikih bogoslovskih istina, koje skupno sačinjavaju bitnu nauku o natprirodnom životu.

Posvetna milost pobožanjstvenjuje dušu. Po njoj duša postaje Bogu slična i u njoj stanuje Presveto Trojstvo.

Posvetnoj se milosti prirodaju bogoslovske kreposti. One omogućuju kršćaninu, da djeluje u skladu sa svojim natprirodnim uzdignućem: one uvode čovjeka u aktivnu i djetinju zajednicu s Bogom. Po njima čovjek uzimlje slobodno odabrani stav u prisutnosti Gospodina, koji se objavljuje (vjera), koji se nudi kao zadnje blaženstvo (ufanje), koji se daje, kao vrhovna dobrota ljubljena radi sebe same (ljubav).

Nadalje, ljubav sadrži na neki način u klici sve ulivene moralne kreposti. "Kao što iz istoga korijena tjeraju mnoge

grane stabla", veli sv. Grgur, "tako se iz ljubavi radjaju razne kreposti" - "Multae virtutes ex una caritate generantur."

S ljubavlju i krepostima Bog još polaše u nas darove Duha Svetoga, trajna rasloženja, koja osposobljuju dušu, da s lakoćom odgovara nebeskim nadahnućima.

Sav taj skup milosti dovodi do plodova Duha Božjega. Ovi se pojavljuju u duši, kada navike svetog života postignu svoju zrelost. Oni očituju skladan i savršen razvoj raznih kreposti, koje su postigle svoju puninu. Medju te plodove ubrajamo prije svega mir i duhovnu radost, uslužnost, blagost.

Ovaj natprirodni razvoj je ljudski u svom izražaju, ali Božanski u svom vrelu. Iznutra, milost podiže narav i njezino djelovanje. Na početku svega toga Božanskog života uvijek nalazimo Isusa Krista.

Napokon, stupanj habitualne ljubavi, koji smo zaslužili kroz čitav svoj život, odredit će na času smrti naš stupanj nebeske slave. Ta ista ljubav, kojom ljubimo Boga ovdje na zemlji, bit će ljubav našeg sjedinjenja i našeg vječnog blaženstva. Bdijmo dakle, da u našim srcima uvijek živo bukti plamen ljubavi.

Pod konac života bit će za kršćanina, a pogotovo za svećenika, gorka pomisao, da je imao takva natprirodna bogatstva, a da je ih je tako malo iskoristio.

3. Dvostruki oblik ljubavi: afektivna i efektivna

Pogledajmo sada samo izvšivanje kreposti ljubavi.

Kako vam je poznato, dva su razna načina, kako se obavljaju njezini čini: jedan afektivam, drugi efektivan. Daleko od toga, da se oni isključuju, ta dva oblika ljubavi se doživlju, medjusobno pomažu, nadopunjuju. Istinska ljubav, izvor naših zasluga, uključuje oba ta oblika.

Afektivno, ljubav je prvi pokret duše, koja teži za svojim dobrom.

Kad vjera otkrije našem duhu, kako je Bog vrijedan najveće ljubavi, budi se sakrivena ljubav prema Bogu, duša se otvara čežnji za sjedinjenjem. Ta natprirodna ljubav u stvari je klica stavljena u dno kršćanskog srca po krštenju. Zahvaljujući toj klici čovjek se raduje vrhovnoj dobroti, teži za njom i želi, da joj ugodi. Ovi nutarnji pokreti, to su čini afektivne ljubavi.

Sv. Franjo Saleški u svom magistralnom: "Traité de l'amour de Dieu" - "Rasprava o Božjoj ljubavi" posebno naglašuje tri od njih: radost zbog Božjih savršenstava; dobroželjnost, po kojoj želimo hvaliti Gospodina, služiti Mu i raditi za njegovu slavu; napokon, ljubav podudaranja naše volje s Božjom, po kojoj primamo sve, potpuno se predajući Bogu, što Bog od nas želi i očekuje.

Po svojoj biti ti su čini nesebični. Izvršujemo ih bez obzira na našu vlastitu korist, "iz čistog prijateljstva prema Bogu". "Caritas amicitia quaedam es hominis ad Deum" - "Ljubav je neko prijateljstvo čovjeka prema Bogu", veli sv. Toma. Djelo ljubavi, što ga naučava katekizam, prve prošnje Očenaša, Predslovljenu Misi, zaziv: "Bog moj i sve moje" i mnoge druge strelovite molitvice uzete iz psalama ili od drugdje, pružaju nam izvrsne primjere te vrsti čina afektivne ljubavi. Ipak, dobro zapamtite, da, ljubeći Boga čistom ljubavi, moramo Ga i možemo željeti bogoslovskim ufanjem, ukoliko je On naše dobro, ukoliko On čini blaženom i "potpuno zasićuje dušu" - "Tunc me de te satiabis satietate mirifica".

U praksi, očitujemo Bogu čas svoju ljubav dobroželjnosti, čas svoju ljubav ufanja. Ti su osjećaji Njemu vrlo ugodni. Oni brišu naše lagane grijehe, održavaju nas u sjedinjenju s Bogom, umnožavaju naše zasluge. Sretna ona duša, koja u sabranosti osjeća, da se u njoj bude te duboke želje ljubavi.

Ma kolika bila korist od naših čina afektivne ljubavi, njima treba pridružiti i čine efektivne (djelatne) ljubavi. Samo ovi posljednji jamče za iskrenost, vrijednost pokreta i želja naših duša. Sv. Grgur izražava tu istinu jednom sažetom i zgodnom formulom: "Dobar dokaz naše ljubavi jest izvršivanje djela" - "Probatio dilectionis, exhibitio operis". Veliki naučitelj tu samo ponavlja pouku Evangjelja: "Ako me netko ljubi, držat će moje zapovijedi" (Iv. 14,23).

Pogledajmo, koji su stupnjevi te efektivne ljubavi.

Na prvom mjestu, izvršivati volju Božju, očitovanu u deset zapovijedi. To je od nas tražio biskup na sam dan našega redjenja: "Decalogum legis custodientes".

To praktično podlaganje je potrebno, da unidjemo u kraljevstvo nebesko. Bez toga ne koriste osjećaji, molitve, pobožne vježbe. Naš je Gospodin to izričito naglasio: "Ne će svaki, koji mi govori: Gospodine, Gospodine, ući u kraljevstvo nebesko, nego samo onaj, tko čini volju oca mojega, koji je na nebesima"(Mt. 7,21). A ta se volja očituje najprije u deset zapovijedi.

Možda mislite, da je nepotrebno potsjećati na tako osnovnu istinu. Ali, ne! Gledajte u Evangjelju: Farizeji su obdržavali većinu odredaba Mojsijeva zakona, pa ipak njihova vjernost nije se svidjala Bogu. Zašto? Zato, što su zanemarivali neke osnovne zapovijedi dekaloga.

Srazmjerno, ista bi stvar mogla biti s kršćaninom, koji bi izvana točno obavljao svoje pobožne vježbe, ali bi zanemarivao dužnosti iz pravednosti. Kako omoliti Gospodinu, ako čovjek škodi dobru glasu bližnjega, ako se upušta u prljave novčane račune i ak ne plaća točno svojih dugova, ako ne radi na svom dnevnom poslu s potrebnom savjesnošću?

Dobro je od vremena do vremena u molitvi prijeći te zapovijdi, ispitati se, da li smo - pa i u lakšim stvarima - u skladu sa svakom od njih? Zatim se iz ljubavi podložiti

podložiti svakom zahtijevu Božjem u njima izraženom. To je izvrsna vježba razmatranja.

Prava nas ljubav ne veze samo na zapovijedi dekaloga i na crkvene zapovijedi nametnute pod prijetnjom grijeha, nego nas potiče, da držimo i savjete. Ne na isti način, kao i redovnici, nego prema svome životnom staležu. Ti su savjeti stvar slobode. Budući da oni uklanjaju s našega puta glavne smetnje punom zamahu ljubavi, oni su od neprocjenjive koristi za duhovni napredak. Oni u stvari idu za tim, da nas uzdignu na veći stepen Božje ljubavi, pa po njima postajemo ugodniji Bogu.

Kod svoga redjenja preuzeli ste posebne obveze, primili ste na se velike žrtve, da biste po svom svećeničkom redjenju ujedno postali i savršeni učenici Kristovi. Ta vas odricanja mogu dovesti do svetosti pod uvjetom, da izvršujete svoje dužnosti ne iz navike, nego iz ljubavi.

Uzdignuti na svećeništvo, vi ste se ponajprije u velikoj mjeri odrekli svoje osobne nezavisnosti. Obećali ste poslušnost svome biskupu. Pristali ste, da ćete primati njegove naredbe i smjernice kao očitovanje volje Božje u pogledu vas. Ostanete li kroz cijeli svoj život vjerni ovom stanovištu, ovo će podlaganja biti moćno sredstvo za vaše vlastito posvećenje i za uspješnost vaše duhovne službe.

Slobodno ste zavjetovali čistoću. Sve je prema tome u vama posvećeno Isusu Kristu. Niste li Mu rekli: "Moj Isuse, ja želim, da Te ljubim iz svega srca, bez diobe. U svom se životu odričem svake druge velike ljubavi do Tvoje. Ljubit ću svoga bližnjega prije svega radi Tebe i u Tebi". Ovo je velikodušna žrtva i zaslužuje, da joj se divimo. Već je važna stvar obećanje dano čovjeku, ali obveze preuzete prema Bogu su sveta stvar. To je čin bogoštovlja, čin nepovredive religije. Budući da smo se iz ljubavi prema Isusu odrekli zakonite radosti, da osnujemo svoje ognjište, nije nam više slobodno misliti sa žaljenjem na ovaj način života. Podržavanje takvih osjećaja moglo bi biti kobno. Obnovite pred Bogom često tu posvetu svoje čistoće. Kad se taj čin obavlja u napastima i uz otpor naravi, on pruža Gospodinu dragovoljno svjedočanstvo o našoj vjernosti i jača nas za budućnost.

Zavjetovali ste čistoću, obećali poslušnost. Niste ni zavjetovali, ni obećali poslu siromaštvo. Ipak, ovaj evangjeoski savjet ne može ostati potpuno tudji.

Materijalni životni uvjeti različiti su često za razne krajeve. Ne mogu se postaviti pravila, koja bi se mogla primijeniti na sve. Ali, bez straha, da ćemo pretjerati, svakomu se može naglasiti potreba, da se čuva dvostrukoga nastojanja, koje se oboje protive našem idealu.

Ponajprije, bdijmo, da se u naše srce ne uvuče prevelika briga, odveć naglašena ili odveć postojana, za materijalne nagrade povezane s našom službom. Budimo strogi, da u sebi ne trpimo ni malo duha gramzljivosti. Zar se vjernici ne ozlojedjuju, pa čak i sablažnjuju, kad opaze taj duh kod svećenika?

Isto tako ne dopustimo, da ovlada nama stalna briga za udobnostima i lagodnostima života.

Što se tiče brojnih svećenika, koji žive čednim, pa i strogim životom, velika je njihova zasluga. Betlehem, Nazaret, Kalvarija sa svojim rječitim poukama sve to više ih približuju njihovu Božanskom Uzoru.

Izreka sv. Pavla: "Znam i oskudijevati, znam i obilovati" - "Scio et satiari et esurire, et abundare et penuriam pati" (Fil. 4,12) kazuje nam, kakvo držanje smije svećenik zauzeti prema prilikama. To praktično znanje Apostolovo bilo je podsigurno krepost.

Pokoravati se iz ljubavi zapovijedima i savjetima, kao što sam upravo spomenuo, sačinjava već izvrsnu vježbu ljubavi. Ipak, da bismo postigli savršenstvo te Božanske kreposti, preostaje nam, da se popnemo na jedan viši stepen, stepen predanja.

Što se tima pod tim razumjeti? Jedno posvemašnje prepustanje samoga sebe Bogu, da s ljubavlju i pouzdanjem primamo sve sakrivene planove Božje glede sebe. Jedno podlaganje čovjeka volji Božjoj ne samo u pogledu sadašnjih patnja, nego i u pogledu svih neizvjesnosti budućnosti.

To duševno stanje - zadnja riječ ljubavi - pretpostavlja živu vjeru i neograničeno pouzdanje u dobrotu Božju, čija Mudrost ravna svim dogadjajima, da nas bolje dovede sebi.

U natprirodnom području, tko bi od nas mogao sa sigurnošću znati, što je za njega najkorisnije? Shvaćamo li uvijek vrijednost neuspjeha, kušnje, patnje, da nas pročisti, rasvijetli, sjedini s Bogom? Samo On gleda dušu u nedohitnom svijetlu. Samo On zna, kako dušu liječiti, osloboditi, jačati i pomoći na njezinu putovanju. Predanjem čovjek prima svakodnevnu sadašnjicu s njezinim protivštinama, poteškoćama, i nezgodama: "Dominus est" - "Gospodin je", ali i svoju budućnost, takvu, kakvu je Providnost odredila. S punim pouzdanjem prima sve nepoznato, što ga čeka, uključujući tu i vrijeme i okolnosti svoje smrti. Time čovjek slavi Boga u njegovoj svemogućnosti, u njegovoj mudrosti i u njegovoj ljubavi. Time čovjek čvrsto steže veze, koje ga sjedinjuju s nebeskim Ocem.

Kako vidite, predanje je vrhunac u duhovnom životu. Bez njega nas ljubav ne bi mogla uzdići, da se potpuno i savršeno darujemo Bogu.

Rado ponavljajmo s psalmistom: "Gospodin me vodi, ništa mi ne će nedostajati ... sve kad bi mi trebalo prolaziti sjenama smrti, ne bih se bojao, jer znam, da si Ti, Gospodine, sa mnom" (Ps. 22, 1 i 4).

4. Naša ljubav prema Kristu

Naša nutarnja religija velikim dijelom ovisi o habitualnoj ideji, koju si stvorimo o Bogu. Ta j. ideja ključ našeg

duhovnog života. Ona nam naredjuje, kako da se vladamo u svojim odnosima s natprirodnim. To je jedno asketsko načelo od velike važnosti.

U apsolutnoj transcedenciji svoga jedinstva Božanstvo sadrži na najizvrsniji način svako savršenstvo. Ali iako u Bogu postoje sve veličina ujedinjene na jedan neizmjeran način, nije to tako u našem duhu. Naša misao promatra Boga pod različitim vidicima jednima za drugima. Tako, kad u izvršivanju svoje religije, ljudi obrate svoj pogled prema Bogu, obično se zaustave kod jedne ili druge njegove savršenosti.

U Starom Zavjetu Bog se bio objavio Izraelcima prije svega u gromovima i munjama na Sinaju. On je bio Gospodar, koga se trebalo bojati, Stvoritelj, kome se trebalo ničice u prašini klanjati, Sudac, pred kim je trebalo strepiti. Židovi su primili, kako veli sv. Pavao, "duh ropstva u strahu" - "spiritum servitutis in timore" (Rim. 8,15).

Mlaki kršćani mogu vidjeti u Bogu samo svemogućega, koji je u stanju, da ih čak kazni, a čas da im ispuni njihove želje. Oni služe sa željom, da izbjegnu pakao ili da dobiju darove. Takav duhovni život je nesavršen.

Možemo takodjer u Bogu vidjeti prije svega Boga ljubavi i služiti Mu slobodnim srcem, iz čiste ljubavi ili prijateljstva. Tako nas u Novom Zavjetu Krist potiče, da promatramo Boga u njegovoj oč nskoj dobroti. Duh, koji nam On daje, nije duh straha, nego "duh posinjenja, u kojem vapijemo: Aba, Oče!" (Ibid.) Dok su u Starom Zavjetu nazivali Boga: Gospodin, Bog osvete, dotle Ga kršćanin naziva: naš Otac, dobri Bog, neizmjerna Ljubav.

Ipak ta dobrota, ta ljepota, tako čiste i tako transcendentne, da će nas ushićivati kroz cijelu vječnost, toliko nadilaze moć našeg shvaćanja, da mnogim dušama izgledaju, kao da nisu u stanju pobuditi ljubav: na tim visinama njima se sjedinjenje čini hladno i ljubav bez žara. Treba da duša prodje kroz duboka čišćenja, o kojima govori sveti Ivan od Križa, i da je proživjela u vjernosti tamni noć sjetila i duha, pa da uzmogne postići počinak mira u tom Božanskom otajstvu. Uistinu, ljubav je u Bogu isto tako neshvatljiva, kao i samo Božanstvo, jer "Bog je ljubav" - "Deus caritas est" (Iv. 4,8) na neizmjeran način.

Poznavajući nas takve, kakvi smo, Bog je u svojoj velikoj ljubeznosti pošaompre ma nama. Sišao je u naše doline, nama ususret. Riječ je svojim utjelovljenjem uzela ljudsku ljubav. On si je uzeo ljudsko srce. Htio je ljubiti na način sličan našemu. Njegovo se Srce raznježilo kod smrti njegova prijatelja Lazara. Osjećao se satrven od tjeskobe pred svoju muku. Nezahvalnost njegovih učenika Ga je porazila. Proboden kopljem na križu, očitovao nam je, koliko nas je ljubio. To Srce želi našu ljubav, kao što i mi želimo, da ljubimo i da budemo ljubljeni.

Koga od nas, makar i ne bio veliki kontemplativac, da ne gane i ne ojača pogled na ljubav našeg Spasitelja u Betlehemu, na Kalvariji, u Crkvi i sakramentima, naročito u Euharistiji?

Ako Očeva ljubav izgleda zavijena u tajinstvenost, Isusova ljubav se očituje kao osjećajna, opipljiva, pristupačna svim ljudskim tjeskobama. Gospodin je htio našim slabim dušama dati oslonac, potrebnu im utjehu, da prebrode bijedu ovoga života.

Sad razumijemo, zašto Crkva, da bi oživjela Kristovu ljubav u dušama svoje djece, i u skladu sa željom svoga Zaručnika, potiče na pobožno štovanje Srca Isusova.

Ta je pobožnost kult, što se iskazuje samoj Oosobi utjelovljene Riječi, promatrane u njezinoj ljudskoj ljubavi, čiji je živi znak tjelesno Srce. Poznato vam je - i usput budi rečeno: naglašujte to u svojim propovijedima - svaki se religiozni kult nužno odnosi na osobu. Ali Isusovo Srce uistinu može biti objekt kulta, i to kulta latrije, koji pripada samo Bogu. A zašto? Budući da je ono, kao dio presvetog čovječanstva, uvijek hipostatički ujedinjeno s Riječi, ono se štuje kultom latrije. Kristovo Srce treba dakle častiti u jedinstvu Božanske Utjelovljene Osobe. "Ono sigurno ima pravo na klanjanje, ne radi samoga sebe, nego ukoliko je sjedinjeno s Osobom Riječi, koja ga je neodvojivo uzela za svoje" - "Adoratur in se, non tamen propter se, sed propter personam Verbi". Ova bogoslovska formula, čije su riječi uzete iz sv. Ivana Damašć. i sv. Tome, točno izražava nauku Crkve o klanjanju, koje smo dužni iskazivati Kristovu čovječanstvu" (III, q. 25. a. 2).

Na isti način treba gledati i na pobožnost prema pet Isusovih rana. Štovanje se iskazuje Osobi našeg dragog Spasitelja, promatranoj u njezinim patnjama i ljubavi njezine muke. Svete nam rane svjedoče o timp patnjama i o toj ljubavi. One su vrlo živi odraz toga. Radi toga ih mi častimo, i možemo im se klanjati, ali uvijek u jedinstvu s Osobom Sina Božjega.

Kako vidite, pobožnost prema Srcu Isusovu ovako shvaćana jedna je od najkorisnijih. Njome se dotičemo jedne duboke vjerske istine, istine o nutarnjoj tajni samoga života Isusova, koji je sama ljubav. Poniženje u Betlehemu, čjubeznost u javnom životu, pogrdjivanja na Kalvariji, smrt na križu. ustanova Crkve i Euharistije, sve nam se to očituje kao neiskazani izljev ljubavi. U cjelini svoje tajne, u punini svojih savršenosti, u potpunosti svoje zadaće, Krist je ljubav. U njegovu djelu sve dolazi od ljubavi i privodi srca ljubavi.

Kako nam je razumljiv usklik sv. Pavla pred objavom ovako velikih stvari: Kristova ljubav goni nas" - "Caritas Christi urget nos" (2. Kor. 5,14). I još: "On me je ljubio i predao samoga sebe za mene" - "Dilexit me et tradidit semetipsum pro me" (Gal. 2,2o). I ono svečano uvjeravanje o svojoj privrženosti kao odgovor na taj dar: "Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?" (Rim. 8,35).

Pobožnost Srcu Isusovu ima još i jednu drugu stranu, koju mi svećenici, naročito zbog naše službe medju dušama, ne smijemo nikada zanemariti.

Utjelovljenjem svoga Sina "Otac nam je očitovao svoju milosrdnu ljubav" - "Deus ... qui dives es in misericordia, propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos ... convivificavit nos in Christo" - "Ali Bog, koji je bogat u milosrdju, poradi velike ljubavi svoje, kojom nas je ljubio ... oživi nas s Kristom" (Ef. 2,4-5).

Toliko smo ovisni o sjetilima, da ne možemo shvatiti Božanskog bez oslona na ljudsko. Tako je Otac odredio vidljivu ljubav Isusovu, da savršeno objavi dubinu svoje ljubeznive ljubavi prema nama. Isus nam kaže: "Tko mene vidi, vidi i Oca" - "Qui me videt, videt et Patrem" (Iv. 14,9). Mogao je reći: "Tko vidi moju ljubav, vidi i Pčevu".

Ne gubeći iz vida neposredni i osjetni objekt te pobožnosti, otkrijmo kroz koprenu toga ranjenog i probodenog Srca objavu nedohitne ljubavi Očeve za sve ljude: "Toliko je Bog ljubio svijet, da je dao svoga Jedinorodjenoga Sina" (Iv. 3,16).

Ta Očeva ljubav nalazi se takoder i u Sinu i u Duhu Svetomtom: "Ego et Pater unum sumus" - "Ja i Otac jedno smo" (Iv. 1o,3o). Presveto je Trojstvo ocean ljubavi i ljudska ljubav Srca Isusova je njezina vjerna slika, prilagodjena našoj slabosti.

I što je razlog, da se tako potpuno podudara ljubav, koja je u Bogu s ljubavi Srca Isusova? Razlog je hipostatičko sjedinjenje, jedinstvo Osobe našeg Spasitelja. U njoj je sva ljudska djelatnost, a na prvom mjestu ljubav, djelovanje Duha Svetoga, bilo uzdignuto do savršene skladnosti s dostojanstvom Sina Božjega.

Ako je istina, da Isusova ljubav prema nama odrazuje vječnu ljubav Božju, zar ne bi trebalo - za uzvrat - da ta ljubav Oca, Sina i Duha Svetoga sve više postane objekt, prema kome se diže naša ljubav? Shvatite me dobro: dok vraćamo Kristu ljubav za ljubav, ne bi li trebalo, da se naviknemo podizati se sve do neizmjerne Ljubavi, izvora, odakle potječe sva Isusova ljubav?

Namjera je Božja sigurno, da nadjemo svoj počinak u Kristovu Srcu, ali je takodjer nakana Božja, da se dignemo nad to srce, da bismo preko njega i u njemu dosegli tajnu ljubavi sakrivene u samomu Bogu.

Isus nikad ne prestaje biti "Posrednik". Radi toga ljubav prema našem Spasitelju uči nas, da iskazujemo štovanje neizmjernoj ljubavi, čije nam dubine daje sagledati to tjelesno srce: "Da Otac bude proslavljen u Sinu" - "Ut glorificetur Pater in Filio" (Iv. 14,13).

Na Taboru je Otac rekao za Isusa: "Gle, moj Sin ljubljeni ... slušajte ga" - "Ipsum audite" (Mt. 17,5). Tim riječima nije Otac samo zapovjedio, da s vjerom slušamo samo ri-

ječi Isusove, nego takodjer, da iz njegovih čina uhvatimo objavu Božanske ljubavi, koja iz njih probija. "To, što čini utjelovljena Riječ", veli sv. Augustin, za nas je riječ, nauka" - "Factum Verbi verbum nobis est". U Ljubavi, koju Isus pokazuje, gledajmo istinski odsjev vječne ljubavi: Kristova ljubav donosi svijetu njezinu zapanjujuću objavu.

Pred problemom zla, kao i pred problemom ljudske patnje samo pogled na ljubav Kristovu na križu može dati odgovor našim tjeskobama. Samo On pokazuje s nesumnjivom sigurnošću i unatoč protivnih došaptavanja, da je Božji stav prema nama stav nedokučive ljubavi, samoga milosrdja.

5. Per Ipsum, cum Ipso, in Ipso

Kako živjeti u sjedinjenju s Kristom?

To nam kažu uzvišene riječi na kraju misnog kanona.

PER IPSUM. Mi svećenici želimo pripadati Bogu s dušom i tijelom, u vremenu i u vječnosti. Posvetili smo Mu se sakramentima krštenja i reda, njegov smo posjed zauvijek. Ali treba svakoga dana da kojim slobodnim činom potvrdimo to darivanje samih sebe. Obnavljanje te posvete veliki je čin ljubavi. Prikazanje u našoj Misi i zahvala poslije nje vrlo su zgodni časovi, da ponovimo to prikazanje samih sebe. Po Isusu Kristu ono zadobiva svu svoju vrijednost.

To isto vrijedi i glede odluke, da životom posvećenim Kristovoj službi nadoknadimo uvrede nanesene Božjoj dobroti. Ljubav nas nagoni, da sjedinimo svoje žrtve i svoje napore s patnjama i zadovoljštinama Kristovim, i samo po tom sjedinjemju zadovoljavaju naši čini i naše boli za naše nezahvalnosti, za grijehe naše i tudje. Opet i ovdje Misa predstavlja najuzvišeniju nadoknadu. "Krist je pomirna žrtva za grijehe naše, i ne samo naše, nego i svega svijeta" (1. Iv. 2,2).

Nikada ne ćemo shvatiti, koliko to Kristovo posredovanje pobožanjstvenjuje našu molitvu, pa i našu patnju, naš rad, čitav naš život. Naše siromašne zasluge Isus nadopunjuje neizmjernošću svojih. Ne gubite nikad iz vida: njegove zasluge su naše, i to s više istine, nego što nam pripadaju stvari, što ih na zemlji posjedujemo, jer one su naše za vječnost. Po Kristovu Srcu uvijek nam je otvoren pristup do blaga milosti. Bez prekida možemo crpsti od tog bogatstva, da se prosvijetlimo i ojačamo. Ma kolika bila naša bijeda, po Kristu imamo uvijek pravo, da se približimo Bogu: "Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae, ut misericordiam consequamur" - "Pristupimo dakle s pouzdanjem k prijestolu milosti, da postignemo milosrdje i nadjemo milost, kad nam ustreba pomoć" (Hebr. 4,16).

CUM IPSO. - Mi, kojis smo tako puni nesavršenosti i koji smo katkada i teret i samima sebi, kao i drugima, možemo izabrati Krista za prijatelja. On to dopušta, On to želi, On nas na to poziva.

Taj poziv na prijateljstvo s Isusom, olazi nam sa svih strana: od našega krštenja, od našeg svećeničkog poziva, od naše svakidašnje Mise, od Božje prisutnosti u svetohraništu. Svaka stranica Evangjelja nam to ponavlja, svaka liturgijska svetkovina nam to iznova kaže.

Nije li Isus koračao uporedo s hodočasnicima u Emaus i raspalio njihova srca? Vjerujmo, da On stupa posve blizu nas po stazama, često strmenitim, ovoga života. On je medju svima drug na putovanju, prijatelj, koji prašta i čije se prijateljstvo nikad ne koleba.

IN IPSO. - Ove dvije riječi izriču jedinstvo u otajstvenom tijelu. Sav život svećeničke ljubavi trebala bi podržavati živa vjera u ovo čudesno jedinstvo u Kristu. Kad prikazujemo Misu, treba da se sjećamo, da prinosimo Žrtvu u krilu Crkve i da molimo u njezino ime. Kod podjeljivanja sakramenata, kod propovijedanja, kod izvšivanja svakog djela milosrdja, obavljamo kao vjerni službenici svoj apostolski rad u jedinstvu s Glavom toga tijela i na korist njegovih udova.

Ali najodličnije sredstvo, da ostanemo "in Christo" - "u Kristu" je euharistijska Pričest. Po njoj se svećenik sjedinjuje u čitavoj ljubavi sa Spasiteljem. "Tko jede moje tijelo ... ostaje u meni i ja u njemu" (Iv. 6,57). Nadalje, iza Pričesti, on nastavlja živjeti u zrakama srca Isusova, kao obavijen atmosferom njegove ljubavi i njegove milosti. Ostajući postojano tako sjedinjen s Kristom, svećenik će postići, da dar Božji donese u njemu obilne plodove: "Tko ostaje u meni i ja u njemu, donosi mnoge plodove" (Iv. 15,5).

Kristov službenik, koji bude radio i trpio s takvim raspoloženjima, gledat će bez tjeskobe smrti u lice. Budući da je živio "in Christo", izdahnut će na rukama Isusovim, na njegovu Srcu. Njegova smrt i njegove boli bit će ujedinjene s Kristovim i kao upijene u njima. Spasiteljeve zasluge bit će njegovo bogatstvo i njegova nada. On će s Njim reći: "Očem u ruke tvoje predajem duh svoj" (Lk. 23,46).

Prema tome, naša prava radost stoji u tome, da bez prestanka usmjerujemo svoju dušu prema natprirodnom. Salamon je u raskoši svojih palača kušao sva zemaljska uživanja i u njima je našao samo odvratnost: "Taština nad taštinama" (Prop. 1,2). Kad se duša zaustavi s nekom strasti na ljudskim uživanjima, ona ubrzo osjeti njihovo ništavilo. Uživanja, koja čovjek traži izvan Božjega reda, prouzrokuju u srcu osjećaj potpune praznine. Radi toga u gradovima, nazvanima mjestima zabave, ljudi osjećaju u najvećem stupnju isprazost života i tamo se dogadja najviše samoubistava.

Jedino duboko i trajno veselje u ovom životu nalazi se u jedinstvu s Bogom. To vrijedi za sve, ali za svećenika tisuću puta više. On bi uzalud pokušavao utažiti svoju žedj za srećom pijući na tudjim izvorima. Njegovo je srce posvećeno Kristu i ne može naći svoga mira, nego u ljubavi.

Kad čovjek posjeduje našega Gospodina, onda Mu nanosi uvredu, ako žali za svjetskim zadovoljstvima i otvara svoju dušu ispraznim željama i žalosti. To je, kaomkad bi Mu rekao: "Gospodine, Ti mi nisi dostatan". A Isus je nada sve!

Budući da smo stvoreni za sreću, nužno težimo za njom. Nismo u zabludi, kad je tražimo. Ali bismo se grdno prevarili, ako bismo si utvarali, da ćemo je naći tamo, gdje se ona sigurno ne može naći. Bog hoće, da bude naša radost već ovdjen na zemlji, i to po slobodnom našem izboru, koji treba uvijek ponavljati.

Mnogi su stupnjevi ljubavi i svetosti. Ne zadovoljavajmo se time, da živimo osrednjim životom. Naprotiv, pod djelovanjem Duha Svetoga neka u nama uvijek bukti plamen vječne ljubavi: "Accendat in nobis ignem sui amoris et flammam aeternae caritatis" - "Neka zapali u nama oganj svoje ljubavi i plamen vječnog žara".

X.

HOC EST PRAECEPTUM MEUM ...

1. Stav Isusov prema ljudima: davanje samoga sebe

Po porodu nam posta drugu,	Se nascens dedit socium
Naš kruh za časnom trpezom,	Convescens in edulium
Na smrti cijena za naš dug	Se moriens in pretium
I plaća nam u carstvu svom.	Se regnans dat in praemium".

Vidite, kako se u ovom liturgijskom tekstu uporno ponavlja ista riječ: izričito ili se podrazumijeva: "se dedit ... se dat" - "dade se ... daje se".

Ta riječ odrazuje na savršen način cjelokupno vladanje Isusovo prema ljudima tokom njegova zemaljskog života, pa još i sada u nebu. Isus se daje i ne prestaje, da se daje. Predaje se bez pridržaja. Izručuje se, i to svugdje i svagda u punini ljubavi.

Kod njega ulaska u svijet pastiri, mudraci, starac Simeon su shvatili, da je On tu radi njih. Apostolima, bolesnicima, galilejskom mnoštvu je izgledalo još više, da Isus ne pripada sam sebi. Zar nije bio poslan medju ljude, da bude pastir, koji će dati svoj život za svoje ovce? Krštenje, koje je On došao tražiti medju nama i za kojim je težio, zar to nije bilo potpuno žrtvovanje samoga sebe sve do posljednje kapi krvi? "Baptizmo habeo baptizari, et quomodo coarctor usquedum perficiatur?" - "Ali ja imam prije da uzmem na sebe krštenje, i kako me to muči, dok se ne svrši" (Lk. 12,50).
U svoj muci Isus se predao svim žarom ljubavi: ono "crucifixus etiam pro nobis" - "raspet takodjer za nas", što kaže Vjerovanje, svakako nije bilo neko mli avo "pro nobis" - "za nas" u njegovu Srcu.

Sveti Bernard, odozgo rasvijetljen o tajni, kako je Isus samoga sebe dao ljudima, izražava to kratko ovim riječima: "Čitav se meni dao i čitav se istrošio za moju korist" - "Totus siquidem mihi datus, et totus in meos usus expensus".

Ali to davanje, vi to znate kao i ja, nastavlja se u krilu Crkve. I na vama, Kristovim svećenicima, leži ta uzvišena zadaća. Vi ste odabrani po svetom redjenju, da Krista dajete svijetu. To je smisao vašeg svećeništva. Svećenik označuje onoga, koji daje svete stvari. A što ima svetije od Isusa Krista?

Naš dragi Spasitelj nosio je uvijek u svojoj blagoslovljenoj duši dva pogleda ljubavi: jedan okrenut prema Ocu, čiju jes svaku volju is unjavao, a drugi, kojim je obuhvatao čitav ljudski rod. Radi toga se u sv. Misi Krist najprije prinosi Ocu na slavu: to je prvenstvena svrha žrtve. Ali, što zatim radi? Daje se svima za jelo: dobrima, pa onima, koji žive od navike, mlakima, pa čak i zlima: "sumunt boni, sumunt mali" - "Dobar, opak blaguju ga".

On nikoga ne odbija. "Accipite et comedite" - "Uzmite i jedite" (Mt. 26,26). Pom toj ljubavi On u svom otajstvenom tijelu ovjekovječuje potpuno davanje samoga sebe, čime dovršava svoju otkupiteljsku zadaću.

Bogu smo ugodni, ukoliko sličimo njegovu Sinu Isusu. Svećeniku se Krist nudi kao uzor savršene ljubavi prije svega u svetoj Žrtvi. Kad sidje s oltara, svećenik bi trebao - po primjeru svoga Božanskog Učitelja - biti spreman, da se dade bez ograničenja ljudima. Dao Bog, da im on posveti svoje vrijeme, svoje sile, svoj život, i dajući sebe, da dopusti, da i njega pojedu!

Ako s Kristom dijelimo "curam animarum" - "brigu za duše", ne moramo li razvijati u sebi osjećaj odgovornosti za Kristov ovčinjak? Vikar, župnik ili profesor, redovnički starješina ili biskup, svi mi moramo na se zaboraviti i neprestano se davati kao dobri Pastir. Time će naš život biti vrlo ugodan Bogu.

Neka nam bude uzorom revnost sv. Pavla. Što je kod Apostola izvor njegova žara? Kristova ljubav prema njemu. "Ljubav nas Kristova goni" - "Caritas Christi urget nos" (2. Kor. 5, 14). To promatranje "davanja samoga sebe" kod Spasitelja, priječi Apostola, da živi još za svoje vlastite probitke i sili ga, da - tako rekući - živi ne za sebe, "nego za onoga, koji je umro i uskrsnuo za njega" (2. Kor. 5,15). U jednom veličanstvenom zanosu kliče: "Libentissime impendam et superimpendar" - "ja ću veoma rado sve žrtvovati i sama ću sebe žrtvovati za duše" (2. Kor. 12,15).

Na dan vašega redjenja "Krist vas je odabrao" - "ego elegi vos". A zašto? "Da donesete plod" - "Ut fructum afferatis" (Iv. 15,16). Ako svećenik nije obuzet tom žarkom željom, da predobiva duše, ako se brine samo za vlastite poslove, nije na pravom putu. Da je ostao svjetovnjak, mogao se baviti

znanošću, javnim poslovima, svojim privatnim stvarima, a da se posebno ne brine, da svoj život učini korisnim za duše. Ali, kad je jednom postao svećenik, "pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum" (Hebr. 5,1). On živi samo zato, da diže ljude prema Bogu, da im daje Isusa Krista, pa sva njegova nastojanja moraju ići za tim jedinim ciljem.

2. Ljubav se radja iz Boga

Ljubav prema bližnjemu, kakva se pojavljuje u Novom Zavjetu, potječe od jedne kreposti natprirodnog reda: od ljubavi prema Bogu. Dva visoka svojstva nju obilježuju: ona je dar Božji, učestvovanje u njegovoj vlastitoj ljubaviнprema nama. Na drugom mjestu, izvršujući tu ljubav prema bližnjemu, prelazimo preko ljudi i u njima dostižemo Krista: u svakom od svojih udova sam je Krist glavni predmet naše ljubavi.

Prvo od tih svojstava sačinjava jednu od najdivnijih tema nauke svetog Ivana. "Ljubljeni, ljubimo jedan drugoga, jer je ljubav od Boga; i svaki, koji ljubi, od Boga je rodjen" (1. Iv. 4,7). Prema riječima ovog učenika, ljubav nam je od Boga dana. Dok se ona radja u duši, sjedinjuje ju s Njim i po njoj Mu biva slična. On kaže još: "Bog je ljubav, i koji ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje, i Bog ostaje u njemu" (Ib. 16). Tako je uska veza izmedju ljubavi prema Bogu i ljubavi prema bližnjemu, da ista zapovijed naredjuje obje ljubavi: "I ovu zapovijed imamo od njega, da tko ljubi Boga, ljubi i brata svojega" - "Hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum" (ibid. 21). Ljubav prema bližnjemu je prema tome dio iste zapovijedi ljubavi.

Bogoslovlje u svom tehničkom jeziku izražava tu istinu, kad uči, da jedna te ista krepost ljubavi "unico habitu" dostaje, da osposobi kršćanina, da natprirodno ljubi Boga i bližnjega.

To je čudo moguće, jer duša sjedinjena s Bogom, nužno se s Njime uskladjuje: ona prema tome usvaja u svojoj nutrini isti stav prema bližnjemu, kao i Bog. Ona će ljubiti bližnjega, jer ga Bog ljubi i kako ga Bog ljubi, sa željom, da vidi, kako on slavi Gospodina i nalazi u njemu svoju sreću po Božjoj odredbi.

Kršćanska se ljubav duboko razlikuje od bilo koje prirodne filantropije. Ova, bez sumnje, može biti dobrotvorna i dostojna hvale, ali ona ne ljubi bližnjega, da bi ga vodila Bogu, niti kako ga Bog ljubi. "Sicut dilexit nos" - "Kao što sam ja ljubio vas" (Iv. 13,34). Ona se ograničuje na ovaj život, dok kršćanska ljubav gleda na vječnost. Filantropija ne nadilazi čisto ljudska stanovišta i motive. Prava ljubav, nasuprot, potpuno je natprirodna. Istim pogledom obuhvatajući i bližnjega i Boga, onaj isti čin, koji zanosi dušu prema neizmjernoj Dobroti, potiče je na velikodušnu i požrtvovnu ljubav prema ljudima. Radi toga sv. Ivan još nadodaje: "Ako tko kaže: Ljubim Boga, a mrzi na brata svojega, lažac je" (1. Iv. 4,2o).

Nasuprot zakonu osvete, Isus usmjeruje duše prema punini dobrote. "Ako te tko udari po desnom obrazu, okreni mu i drugi; ako ti uzme košulju, pusti mu i kabanicu; primora li te, da odeš s njim jednu milju, idi s njim dvije" (Mt. 5, 39 - 42).

Ovaj ideal tako isključivo pripada zborniku Novoga Zakona, da Isus naziva ljubav prema bližnjemu "svojom zapovijedi" - "Hoc est praeceptum meum" - "Ovo je moja zapovijed" (Iv. 15, 12). To je znak, po kom će se sigurno poznati njegovi učenici: "In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem" - "Po tom će svi spoznati, da ste moji učenici, ako ljubite jedan drugoga" (Iv. 13,35).

Gdje ćemo tražiti mjeru i savršen uzor te ljubavi? U Kristovu Srcu. Punina Isusove ljubavi prema ljudima očito je potjecala iz njegove ljubavi prema Ocu: "Quia tui sunt" - "Jer su tvoji" (Iv. 17,9). Ljudsko htijenje našeg dragog Spasitelja savršeno se sjedinjavalo s onim nepokretnim činom vječne ljubavi, kojom Bog u svojoj dobroti ljubi ljude: "Jer tako je Bog ljubio svijet, da je dao svoga Jedinorodjenoga Sina" (Iv. 3,16).

Ljubav Isusova Srca prema nama ima u samomu Bogu svoj izvor, svoj motiv, svoj cilj.

Nadalje, Krist je svoju požrtvovnost tjerao do skrajnosti: Koje skrajnosti? Davanja svoga života. "On je za nas život svoj položio, tako moramo i mi polagati život za braću" (1. Iv. 3,16). I ovdje je Kristova ljubav prema ljudima za nas primjer one ljubavi, koja od Boga dolazi u naše duše. I izvan svake sumnje, Kristovo Srce gori od čežnje, da udijeli srcu svojih svećenika jednu iskricu svoje vlastite ljubavi.

Samo srce može ganuti srca. Toliko utječemo na duše, koliko ih ljubimo. To nam tumači onu začudnu činjenicu: katkad susrećemo svećenika, koji vrlo točno ispunjuju dužnosti svoje pobožnosti, ali čiji rad ipak ostaje neplodan. Ako se čovjek njima obrati u časovima potrebe, naći će kod njih pamet, savjestan način života, ali ne i široko i otvoreno srce. Sve duše, posebno one, koje su pritisnule nevolje i brige, imaju pravo očekivati, da će njihove patnje naći razumijevanja kod svećenika. Treba dakle, da iz njegova svećeničkog srca izvire ona vatra, ona ljubav, ona revnost, koja duše privodi Isusu Kristu. Što je revnost? To je sam čin ljubavi, ali pojačan do te mjere, da dušu osposobljuje, da drugoga povuče na svoju stazu. Takav mora biti žar naše ljubavi: živo željeti kraljevstvo Božje u dušama i u društvu. Tada ćemo naći riječi, koje tješe. Borit ćemo se protiv grijeha, preuzimat ćemo muku, umor, dar i žrtvu samih sebe.

3. U bližnjemu ljubimo Krista

Drugo svojstvo kršćanske ljubavi još je dirljivije. Ono izaziva kod svetaca čudesa požrtvovnosti.

Divna istina, koja se nudi našoj vjeri, je ova: Krist stupa na mjesto bližnjega, da u bližnjemu Njega ljubimo i Njemu služimo.

Poslije utjelovljenja naš se Gospodin poistovjetuje sa svakim od nas. Sv. Pavao nam često ponavlja: "Vi ste tijelo Kristovo i pojedini udovi" - "Vos estis corpus Christi et membra de membro" (1. Kor. 12,27). I još: "Nitko nije nikada zamrzio na svoje tijelo, nego ga hrani i grije, kao i Krist Crkvu, jer smo udovi tijela njegova" (Ef. 5,29-3o). Ako pripadamo njegovu tijelu i njegovim kostima, zar onda nismo uistinu jedno s Njim?

Otac nas gleda u svom Sinu kao njegove udove. To je razlog, zbog kojega nam iskazuje milosrdje i dijeli bogatstvo svojih milosti. Kad nam Bog oprašta, kad nas privlači, posvećuje, ton On stvarno tu bezgraničnu dobrotu iskazuje svome Sinu.

Što slijedi za nas iz te istovjetnosti s Kristom? Slijedi ovo: kad se žrtvujemo jedni za druge, to mi onda ljubimo Krista i Njemu služimo u njegovim udovima. Gledajte, kako se u običnom životu promatraju te stvari. Sve što se čini nečijim udovima, čini se njegovoj osobi. Ako je ranjen moj prst i vi ga liječite, vaša se njega odnosi na moju osobu, jer prst sačinjava dio moga tijela. To isto vrijedi i za Kristove udove. Oni su jedno s Njim. Isus ih je pripojio sebi i On nam kaže: "Sve, što učinite svome bratu, to činite meni".

U svojoj ljubavi Bog je postavio taj zakon i mi ne možemo ići za tim, da ga promijenimo. Na dan suda će biti izrečena osuda prema tome, da li smo obdržavali zapovijed ljubavi prema bližnjemu ili nismo. Kako će glasiti taj svečani pravorijek, što će ga sam Krist proglasiti? "Dodjite, blagoslovljeni Oca mojega! ... Bio sam gladan i dali ste mi jesti..." I dobri će zaključiti u čudu: "Ali, Gospodine, kad smo te vidjeli tako u potrebi?" A On će odgovoriti: "Sve, što ste učinili jednome od ove moje najmanje braće, to ste učinili meni". Zlima će Sudac reći:"Idite od mene, prokleti!" A zašto? Jer nisu molili? Jer nisu postili? Ne, nego jer "bio sam gladan, žedan, bio sam žalostan i ostavljen, i nijeste mi pomogli ... Što niste učinili jednomu od ovih mojih najmanjih to niste učinili ni meni" (Mt. 25, 34-45).

Možda ćete mi reći: zar nema drugih zapovijedi, koje moramo držati, da bismo osigurali svoje spasenje? Svakako, ali njihovo održanje ne će koristiti, ako nismo ispunili veliku zapovijed ljubavi prema bližnjemu. Radi toga je mogao sv. Pavao pisati: "Sav se zakon izvršuje u jednoj riječi: ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe" - "Omnis lex in uno sermone impletur" (Gal. 5,14).

To poistovjetovanje Isusa s udovima svoga otajstvenog tijela, koji trpe, ne smije za nas ostati prazna, besmislena riječ. Ona izrazuje stvarnost, punu tajinstvenosti, ali stvarnost, koja podiže i radja ljubav: činiti sve za bližnjegao, kao da bi to bilo za samoga Krista.

Sveci su ispunili svoj život ljubavlju, jer su vjerovali u tu svetu substituciju. Za sv. Benedikta, na primjer, poko- ravamo se Kristu u osobi opata. Kristu se pomaže njegovanje bolesnika. Njemu služimo žrtvujući se za bližnjega. Znakovi pažnje kod primanja gostiju jesu poštovanje iskazano Kristu putniku.

S istog tog stanovišta vjere treba znati i oprostiti svojim jim neprijateljima. Sveti Ivan Gvalbert bio je, prije svoga obraćenja, ponosni vitez iz okolice Fiorence. Jednom, na Veliki petak, susrete na ulici ubojicu svoga vlastitog brata. Prva misao njegova srca bila je, da se baci na svoga neprijatelja i da se osveti. Ali nasred puta krivac pade na koljena i stade sklopljenih ruku u ime Raspetoga moliti za milost. Budući svetac zastade, u zločincu sagleda sliku Isusa Krista. Milost pobijedi u njemu, sidje s konja i Isusu za ljubav zagrli svoga neprijatelja i primi ga kao brata. Sav potresen zbog vlastitog čina, ulazi u najbližu crkvu i dok moli na podnožju križa, primjećuje, kako Krist naklanja svoju glavu prema njemu u znak velike ljubavi.

Da Krist zamjenjuje svaki svoj ud, to nije izmišljotina, nego je to duboka stvarnost. On izlijeva u njih natprirodni život, a taj život, to je njegov vlastiti život, život posvetne milosti i ljubavi. Udovi njegova tijela su s Njim ujedinjeni kao loze s trsom, u jednu te istu cjelinu.

Svećenici, mi uživamo izvanrednu povlasticu, da držimo u svojim rukama Krista na oltaru. Ali, ako u srcu podržavamo h hladnoću, ili čak mržnju na bližnjega, ne gajimo li prema sv Kristu tu istu gorčinu? "Kako da ne griješiš protiv Krista", pita sv. Augustin, "kad griješiš protiv uda njegova" - "Quomodo non peccas in Christum, qui pecca in membrum Christi?" Iz ljubavi prema Kristu prije prikazivanja sv. Žrtve ne zabavljajmo se razdražljivim, samoljubnim mislima. Izbacimo iz svoga srca svaku svojevoljnu animoznost, oprostimo potpuno. Zar nam nije Krist zapovijedio: "Ako se sjetiš, da brat tvoj ima nešto protiv tebe, ostavi tamo svoj dar pred oltarom, otidi prije i pomiri se s bratom svojim" (Mt. 5,24). Nije li to, kao da je rakao: sredi najprije svoje stvari s bližnjim i onda dodji, da prineseš svoju žrtvu.

S druge strane, ne računajte na ljudsku zahvalnost, budite dobri, ne očekujući ništa, da vam se vrati. Budite prepuni ljubavi prema svima, i Krist će biti vaš dužnik. Za sve, što budete učinili njegovim udovima, On će vam biti zahvalan, kao da je to učinjeno njemu samome. I budući da je neizmjerno bogat, platit će svoj dug veličanstveno. Shvatite to, Bog u svakoj stvari postupa darežljivo: On nije sitni trgovac. Obasut će vas obilnim blagoslovom: "Dajte i dat će vam se: mjeru dobru, stresenu i preobilatu dat će vam u krilo" - "Date et dabitur vobis: mensuram bonam et confertam et coagitatam et superefflentem dabunt in sinum vestrum" (Lk. 6,38).

4. Znakovi prave ljubavi

Sveti Pvao ovim riječima nabraja znakove prave ljubavi: "Ona dugo trpi, dobrostiva je; ljubav ne zavidi, ne hvasta se, ne nadima se. Ne čini, što ne valja, ne traži svoje, ne razdražuje se, ne misli o zli, ne raduje se nepravdi, a raduje se istini, sve pokriva, sve vjeruje, svemunse nada, sve trpi" (1. Kor. 13,4-7).

Pogledajmo, da li kod sebe otkrivamo te znakove. Na oltaru primamo Onoga, koji je sama ljubav. Taj Božanski dodir trebao bi oslobadjati našu dušu, svaki dan sve to više, od ljudske sebičnosti.

Prava ljubav, kako kaže Apostol, "dugo trpi": "caritas patiens est.

Prvi pokret prirodnog čovjeka jest, da zbaci sve, što ga smeta. I kad ne može, da se oslobodi onoga, što ga muči, mrmlja ili se podaje srdžbi. Ljubav podnosi u miru suprotnost, bol, nepravdu, uvredu. Što je ona veća, to je veća i snaga toga ustrpljenja. Naš dragi Spasitelj je uzor te strpljivosti. Dok se predaje za nas, pljuju Mu u lice, udaraju Ga, optužuju Ga. A on "ne otvara usta svojih, kao janje, što ga vode na klanje" - "Jesus autem tacebat" - "A Isus je šutio" (Mt. 26,63). Na križu, u smrtnoj patnji, On moli i ne tuži se.

Pravu strpljivost prati dobrota, blagost u mislima, riječima, pa čak i u djelima. I tu nam je Isus uzor. Juda Ga je izdao, pa ipak, koliko ljubeznosti u ovim riječima: "Prijatelju, zašto si došao?" (Ibid. 5o). Krvnici Ga razapinju, a njegova je molitva puna blagosti: "Oče, oprosti im, jer ne znaju, što čine" (Lk. 33,34).

Kad nam se učini krivica, pa i u malim stvarima, kakvi su naši osjećaji? Jesmo li puni negodovanja, trpkosti? Gojimo li odvratnost, mržnju?

U našim dnevnim odnosima s bližnjim, vrlo nam je potrebna strpljivost. Kad živimo jedan pokraj drugoga, kobno je, da čak i medju svećenicima, katkada jedan drugome smeta i da si medjusobno idu na živce, o čemu uvijek ljudi ne vode računa. Nije li sveti Augustin govorio: "Smrtni smo ljudi, krhki, slabi, nosimo zemljane posude; one udaraju jedna o drugu. I nastavlja: "Ali, ako su stiješnjene tjelesne posude, neka se raširе prostori ljubavi" "Si angustiantur vasa carnis, dilatentur spatia caritatis". Kada biste skupili svece za kanonizaciju, da rade na jednom te istom poslu, moguće da bi i oni jedan drugome davali povoda da trpi. Nastojmo dakle, svaki sa svoje strane, da podnosimo nedostatke ili obične čudljivosti drugih. Ne moraju li i oni podnositi naše?

Nije li i sam Isus Krist, koji je najplemenitiji i najnježniji od svih ljudi, za vrijeme svoga javnog života, dan i noć u životnom saobraćaju sa svojim apostolima, nije li i On imao često trpjeti od tih oporih galilejskih ribara? Učenici su mnogo ljubili svoga Učitelja, ali često nisu shvaćali

ni smisla njegovih riječi ni uzvišenosti njegovih čina.

Kako nam je potrebna strpljivost u izvršivanju dužnosti naše službe: u ispovijedaonici, kod vjeronaučne obuke, s nemarnim, s mlakim župljanima i sa samim grešnicima. Medjutim uvijek imajmo vjeru u budućnost i sijmo, strpljivo, dobro sjeme, ne sumnjajući, da će jednoga dana kucnuti sat milosti.

"Benigna est". - Ako ljubite samo one, koji vas ljube, kakvu hvalu očekujete za to? I grešnidi čine to isto", tako veli Isus (Lk. 6,32). Po svojoj biti ljubav je vrelo revnosti, ona radja jako i velikodušno djelovanje, ona hoće svakomu učiniti dobro, čak i neprijateljima. Ona je uslužna, dobrotvorna, svakomu dobra. "Otac nebeski ... pušta, da njegovo sunce sije nad dobre i zle" (Mt. 5,45). Tako moramo raditi i mi. Pustiti, da sije sunce, to znači: svima donositi utjehu, djelotvornu pomoć, radost. To znači: lijepo primati grešnika, kao i gorljivog kršćanina, dijete kao i starca.

Zar se Isus nije pokazivao kroz čitav svoj život kao savršen uzor takve dobrote? Prije nego je dao svoj život za spas ljudi, On je svakome dao svoje Srce. Gledajte u Evangjelje, kako se vladao. Roditelji Mu dovode djecu, da na njih položi svoje ruke i da ih blagoslovi. Učenici ih odgone. Koju mježnu riječ tada izgovara Krist? "Pustite malene k meni" (Mt. 1o,14).

Isus je bio dobar za sve, koji su trpjeli. Koliko je čudesa učinio njima u korist! Mi dakako nemamo moć, da ozdravljamo bolesne, kao On, ali ih možemo za Njega pohadjati, tješiti u njihovim patnjama, poticati, da svoje nevolje podnose na natprirodni način.

Dobar pastir poznaje svoje ovce, nosi na svojim ramenima izgubljenu ovčicu. Kakav primjer za nas, da nas potakne, da dobro upoznamo svoje stado, da tražimo i blago postupamo prema svakoj bijedi, prema svakoj zalutaloj duši. Trebalo bi da se i o nama može reći, što je sveti Petar govorio za svoga božanskog Učitelja: "Prolazio je čineći dobro" (Dj. ap. 1o,38).

Ipak, dok se Kristov službenik žrtvuje služeći svima, ne smoje izgubiti s vida red, što ga iziskuje kršćanska ljubav. Ako su mu povjerene neke duše, on će se u prvom redu brinuti za one, za koje snosi neposrednu odgovornost, a medju ovima opet prije svega za duše, koje su više zapuštene i kojima je potrebnija njegova pomoć. Red u izvršivanju ljubavi ni u čem ne umanjuje pravu požrtvovnost.

Kad kršćanski puk opazi takvu ljubav, kako se zrači iz svećeničkog srca, utječe mu se s punim pouzdanjem, i to u svim životnim kušnjama!' "Čovjek se ne boji poći k njemu", kako se ono obično kaže, "siguran si za njegovu punu požrtvovnost". Vjerujte mi, ako se ljudi ne usudjuju zatražiti uslugu jednog svećenika, koji je inače vjeran svom dnevnom redu, svojem razmatranju, svojem ispitu savjesti, to je znak, da u njegovoj duši još ne vlada velika Kristova ljubav.

Ne otvoriti pak svoga srca bližnjemu znači ne otvoriti ga Isusu.

Ljubav se izvršuje djelima, ali i mislima i riječima. Neki su brzo skloni, da nepovoljno sude djela, pa čak i nakane svoga bližnjega. Znajte: kad tako radimo, kršimo volju Božju i povlasticu Kristovu. "Otac je sav sud dao sinu" (Iv. 5,22).

Da bismo prodrli u sve tajne zakutke savjesti, potrebno je Božje oko. Samo On može procijeniti, koliki udio u tudjem grijehu ima neznanje, slabost, nasljednost, bolest, nervoza. Samo On vidi sav niz uzroka, koji utječu na jednu dušu, da zlo radi. Što nekad izgleda kao veliki grijeh, može u Božjim očima, obzirom na tu i tu okolnost, biti sudjeno posve drugačije.

Pa sve, ako i uzmemo, da imate mnogo finoće duha, ipak se ne smatrajte sposobnima, da procijenite posve ispravno tudje vladanje. "Nolite judicare, ut non judicemini" - "Nemojte suditi, da ne budete osudjeni" (Mt. 7,1). Želite li odvratiti od sebe Gospodinovu strogost, budite milosrdni prema svome bližnjemu. "Kad bi neki čin imao stotinu lica", govorio bi sv. Franjo Saleški, "uvijek bi ga trebalo promatrati kroz najljepše." Pazimo dakle, da svojim sudovima ne povrijedimo ljubav.

Može se ipak dogoditi, da svećenik mora, po svojoj službi, izvan ispovijedi, u javnosti dati nepovoljan sud o vladanju bližnjega. Neka izvrši svoju dužnost odlučno, ali neka si ne dopusti, da sudi o nakanama.

Ljubav nadilazi poglede i misli ljudske. Odatle one tako uzvišene riječi sv. Pavla: "Ljubav ne misli o zlu, ne raduje se nepravdi" - "Non cogitat malum, non gaudet super iniquitate". Naprotiv, ona se raduje svakom dobru, koje snalazi bližnjega.

"Caritas non aemulatur" - "Ljubav ne zavidi". Prirodni čovjek, kad vidi na bližnjemu kakvo dobro svojstvo, osjeća se nesretnim, kad da bi time on bio lišen nečega, na što bi imao pravo. Zavost može dovesti do najvećih nereda. Zbog zavosti je Kain ubio Abela, a Josipova braća prodala svoga brata tudjincima. Nikad ne dopustimo, da se ta mana ugnjezdi u našem srcu. Ipak, nemojmo se iznenaditi, ako se koji puta pojave lagani pokreti te vrste u dnu naše duše. To je ljudsko, ali ne popuštajmo tome. I Kristovi su apostoli osjećali u raznim prigodama zavist jedan prema drugome. Prije Zadnje večere, pripovijeda sv. Luka, "facta est nontentio inter illos" - "nastala je prepirka medju njima, tko je od njih najveći" (Lk. 22,24).

Ljubav gaji upravo protivnu misao: ona se ne žalosti nad uspjesima bližnjega, ona ne umanjuje njegovih zasluga, ona ne radi potajno, da bi mu škodila. Ona ne gleda u bližnjemu takmaca, pa niti tudjinca. U jedinstvu otajstvenog Kristovog tijela, ona drži bližnjega za brata, za svoje drugo "ja". Radi toga je Apostol govorio: "Tko oslabi, i ja da ne oslabim?" Tko se sablazni, i ja da se ne raspalim?" - " Quis infirmatur, et ego non infirmor? Quis scandalizatur, et ego non uror?" (2. Kor. 11,29).

I još: "Radujte se s onima, koji se raduju, plačite s onima, koji plaču" (Rim. 12,15). Tako uzdiže srca najodličnija od svih kreposti.

"Caritas non quaerit, quae sua sunt" - "Prava ljubav zaboravlja vlastite probitke". Svećenik mora znati, da je on odabranik Božji, da u prvom redu radi za natprirodne probitke drugoga. U tom poslu on ne smije tražiti samoga sebe. Poput sv. Pavla neka i on govori: "Dužnik sam svima, mudrima i nerazumnima" (Rim. 1,14).

Da bolje osvijetlimo ovo stanovište svojstveno ljubavi, sjetite se Hobbes-ove teorije. Ovaj engleski filozof zamislio je jedno društveno stanje, u kojem bi svatko mogao tražiti sva svoja prava. Otale se po nesreći radja medju ljudima vječni rat. Svaki sada gleda u sebi sličnom svoga neprijatelja, koji ga smeta u udovoljavanju svojim pohotama. Ova je teorija apoteoza sebičnosti. Njezino nam je upoznavanje ipak od koristi, da bolje shvatimo, kako ljubav izdiže čovjeka nad pretjerane brige o samome sebi, Pogled kraljice kreposti je izdignut iznad granica osobne koristi. Duša je po ljubavi postala šira. Ljubeći Boga nada sve, ona zaboravlja samu sebe, da bi mislila o dobru bližnjega.

Kad čovjek tako živi, on nije uvijek zabavljen samo svojim pravima. On izvršuje ono, što preporučuje sveti Benedikt: "Nitko neka ne traži, što smatra, da je njemu korisno, nego ono, što je korisno drugomu" - "Nullus, quod sibi utile judicat sequatur, sed quod magis alio". U Irskoj u časovima panike, viču ljudi kao šaleći se: "Svatko za sebe, a vrag neka uzme zadnjega!". Mi radije prihvatimo Apostolovu lozinku: "Želio bih, da sam budem odlučen od Krista za braću svoju" (Rim. 9,3). Daleko od svake sebičnosti, ove riječi izražavaju neizmjernost kršćanske ljubavi.

"Ljubav je ponizna" - "Non est ambitiosa, non inflatur". Zašto? Jer se žrtvuje, ne tražeći odatle slave, ne razglasujući to čitavom svijetu, čak ni ne pripisujući si tako veliku zaslugu. Ta požrtvovnost slobodna od tašte samodopadnosti doprinosi, da kršćanska ljubav postaje potpuna slična Isusovoj ljubavi.
Poniznost u vršenju ljubavi očituje se kroz čitav život Božanskog Učitelja, ali nigdje nam se ne ukazuje tako ganutljiva, kao prije Zadnje večere, kad je Spasitelj, ponizivši se pred svojim Apostolima, odlučio, da im opere noge.

Svećenik, koji u svojoj službi nasljeduje tu Kristovu poniznost, "ne lomi slomljene trske, i ne gasi stijenja, koji tinja" (Iz. 42,3). Čak i kad mu dužnost nalaže, da protuslovi, da se opire, da se bori, on se i pri tom drži dolične mjere, koju mu nalaže spomen na vlastitu bijedu , slabost i ljubav.

Sva ta svjedočanstva dobrote i ljubavi su mnogobrojna očitovanja jedne jedine i natprirodne kreposti, koju je Spasitelj donio na svijet. Izvršujemo li je tako, kakvu je opisuje sv. Pavao, onda ćemo bez sumnje nasljedovati milosrdnost Isusovu i po toj sličnosti, pa bilo to i iz daleka, mi ćemo

uskladiti svoju ljubav s ljubavlju samoga Boga.

Uistinu, bližnjega ljubimo radi Boga, kao i On, i po njegovoj milosti.

5. Ljubav u službi propovijedanja

Svećenik donosi ljudima milosti sakramenata, ali i nauku Isusa Krista. Primio je od Gospodina "ministerium verbi" (Dj. ap. 2o,24). Obvezan je, da u pameti vjernika unese "verba Christi". Na propovijedaonici, u ispovijedaonici, kod posjete bolesnika, kod obučavanja vjeronauka, posvuda, čak i kod kod običnih razgovora, riječi iz svećeničkih usta imaju vrlo veliku važnost, da podignu stepen duhovnog života vjernika.

Objava sačinjava jednu dragocjenu zakladu, čiji je čuvat, na neki način, svaki svećenik: "O, Timoteju, što ti je povjereno, sačuvaj, kloneći se nevaljanih novotarija u govoru", pisao je sv. Pavao (1. Tim. 6,2o). Na Kristovu službeniku leži dužnost, da otvori duh vjernika za razumijevanje velikih i plodnih objavljenih istina. "Sacerdotem oportet praedicare" - "Svećenik mora propovijedati", veli Pontifikal.

"Bog nam je govorio po svom Sinu" - "Novissimis diebus locutus est nobis in Filio" (Hebr. 1,2). Riječ u sebi izražava neizmjerno Očevo savršenstvo, ali kao čovjek, On je ljudskim jezikom, prilagodjenim našem slabom razumu, "nama objavio tajne tog Božanskog života" - "Unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit" (Iv. 1,18).

Preko Isusa su prema tome misli vječne Mudrosti postale razumljive našem duhu: one su bile predane svijetu posredstvom sv. Pisma i Predaje. Te su riječi, kao sjemenke, nositeljice života. "Semen est verbum Dei" - "Sjeme je riječ Božja" (Lk. 8,11). "Verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt" - "Riječi, koje vam ja rekoh, jesu duh i život" (Iv. 6,63).

Kad svećenik navješćuje te istine, on ne govori u svojem osobnom svojstvu. On je poslanik, koji govori u ime Učiteljevo: "Pro Christi legatione fungimur" - "Za Krista smo dakle poslanici" (2. Kor. 5,2o). On izvršuje nalog Kristovm koji je rekao: "Idite i naučavajte" (Mt. 28,19). Na njegova se usta Spasitelj obraća kršćanskom puku. Krist je molio za one, koji će primiti tu riječ (Iv. 17,2o). Svaki svećenik mora reći kao i Apostol: "Teško meni, ako Evangjelja ne propovijedam" (1. Kor. 9,16).

Protestantski pastorinpropovijedaju koji put s uvjerenjem, koje vas zapanjuje, ali oni propovijedaju bez "misije". Mi dobivamo putem auktoriteta zadaću, da ljudima donosimo riječ Božju. "Deo exhortante per nos" - "Bog kao da opominje po nama" (2. Kor. 5,2o). Vaš biskup prima od Crkve svoju misiju. Ako vas on pošalje, da učite ljude objavljenim istinama, vaša je riječ, riječ poslanika Božjega. "Quomodo praedicabunt nisi mittantur?2 - "Kako će propovijedati, ako ne budu poslani?",

pita sv. Pavao (Rim. 1o,15): kako propovijedati bez natprirodne misije?

Što se tiče samoga propovijedanja, razmislimo u kratkim, a ali vrlo sočnim uputama sv. Pavla: "Propovijedaj riječ, nastoj oko toga u zgodno vrijeme, i u nevrijeme, pokaraj, opomi-nji, zaprijeti sa svom strpljivošću i naukom" - "Praedica, verbum, insta opportune, importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina" (2. Tim. 4,2).

Sigurno ne očekujete ovdje pojedinačne analize tih uputa, ali pogledajmo letimično neke točke:

Najprije piše Apostol: "Propovijedaj!" - Služba riječi, koju je Spasitelj povjerio svećeniku stoji prije svega u tom, da objavljuje evangjeosku poruku i vrijednost kršćanskog vjerovanja: "Testificari evangelium gratiae Dei" - "Svjećiti Evangjelje milosti Božje" (Dj. ap. 2o,24). Da ispuni svoju ulogu, propovjednik će se osloniti na neki naučni temelj. To je neophodno potrebno. Dobro propovijedati znači: zajedno i rasvijetliti duhove i ganuti srca.

U tu svrhu nastojte hraniti svoju dušu Svetim Pismom. "Jer štogod je pisano, pisano je za našu nauku, da strpljivošću i utjehom Pisma nadu imamo" (Rim. 15,4). Držim, da je dostatno za svaku dušu, koja iskreno traži Boga, nauka Isusa Krista i njegovih Apostola. Propovijedati Krista, neizmjernost njegovih milosti bit će uvijek uspješno.

Nadalje, potrebna je temeljna bogoslovska izobrazba, da možemo objavljene istine izlagati u skladu s crkvenim jezikom.

Preporučam mladim svećenicima, da si dadu truda, i da kroz najmanje tri godine pišu svoje propovijedi.

"Nastoj oko toga u zgodno vrijeme i u nevrijeme". - Ovdje sv. Pavao označuje, kakva se revnost bez prestanka traži od pravoga Kristovog službenika. Neka mu njegova savjest posvud i uvijek doziva u pamet primljenu zadaću. Ipak neka mu revnost prati umjerenost i razboristost. U radu oko duša svećenika nikad ne smije napustiti razboritost. U izvjesnim slučajevima, čak je važno čekati godinama, dok ne kucne čas milosti.

"Pokaraj, zaprijeti se". - Nemamo prava ostati ravnodušni prema moralnim pogreškama vjernika ni prema njihovim naučnim zabludama. Obvezani smo prigodimice ukoriti vjernike zbog njihova nevaljala vladanja i upozoriti ih na pogibli, koje prijete njihovoj vjeri. Ispunjajmo tu dužnost budno, i ne budimo od onih, koji na propovijedaonici ne čine drugo, nego daju oduška svom nezadovoljstvu i kore sav svijet. Oni krivo misle, da su naviješčivali Evangjelje. Njih nadahnjuje revnost gorčine, i sv. Jakov nam upućuje ove potresne riječi: "Srdžba čovječja ne čini pravde Božje" - "Ira enim viri justitiam Dei non operatur" (1,2o). Koji tako rade, sigurno ne slijede savjet Apostola, koji ih upozoruje, da propovijedaju "in omni patientia".

"Opominji". - Neka svećenik potiče vjernike na dobro. Ne mogu se zaustavljati na raznim oblicima, koje može imati to opominjanje. Svatko neka se prilagodi svome slušateljstvu. Zapamtimo medjutim, da će mnogo puta osobno religiozno uvjerenje službenika Kristova biti najuspješniji dokaz kod slušatelja: "Nos credidimus, quod et loquimur" - "I mi vjerujemo, zato i govorimo" (2. Kor. 4,13). Često će biti potrebno, da se svećenik obrati molbom na vjernike, da budu bolji. Dogadja se, da usrdna molba više djeluje, nego čak i zasluženi prijekori. Ima napokon duša, koje samo dobrota privlači k I. susu Kristu. Pozivajmo se na njihovo pošteno srce.

Ako je toliko važna sveta služba riječi, onda lako shvaćamo, koliko su udaljeni od ideala oni, čiji su razgovori jetki, skloni uvijek više na prigovaranje, nego da sokole. Neki svećenici, puni revnosti, gube katkada mnogo vremena u nekorisnim stvarima. Nikad nisu dosta zadovoljni s nekom osobom ili s nekom stvari, i bez prestanka nalaze nešto, što će prigovoriti, pa čak i onda, kad je u pitanju auktoritet. To nije zloba s njihove strane, to je jedna "nastranost", jedna manija, koju svakako treba ispraviti. Kristova se ljubav protivi takvoj težnji, koja ugrožava natprirodni utjecaj svećeništva. U radu oko odgoja mladeži takav duh neplodne kritike štetno djeluje i škodi potrebnom poletu mladih ljudi, da zagrabe život.

U svim vremenskim razdobljima priznavala se potreba reformi u Crkvi. Njih je iziskivalo slabljenje kršćanskog morala, zablude gledom na vjerske istine, potreba prilagodjivanja novim društvenim potrebama. U načelu treba da dodju te promjene od glave, a ne od udova. Ovi mogu davati poticaje i tražiti ispravke, ali njima ne pripada pravo, da preuzmu inicijativu u svoje ruke neovisno od postavljenog auktoriteta.

Pogledajte, što se dogodilo u XVI. stoljeću. Crkvi je očevidno bila potrebna reforma. Premda nisu imali "misije", Lutter, Zwingli, Kalvin, Melanhton, htjeli su sve izmijeniti. Oni nisu bili tako zli. Melanhton je na primjer osudjivao Luterova pretjeravanja, i njegovo nedvojbeno poštenje čovjek mora poštivati. Ali, taj je pokret dolazio odozdo, i on je otrgao čitave narode od crkvenog jedinstva.

Reformu je proveo Tridentinski Sabor. Ona je dolazila odozgo, išla je od glave do udova. Takvu je reformu Bog htio i pod vodstvom Duha Svetoga ona je donijela najveće plodove.

U svojim riječima i naputcima i svojim postupcima nastojmo očuvati "jedinstvo ljubavi". Sve, što dijeli, bilo Crkvu, bilo biskupiju, bilo župu ili zajednicu, sve to najodlučnije izbjegavajmo, kao protivno pravoj revnosti, kakva se traži od svećenika.

Prije kraja dopustite, da vas potsjetim na stvar od najveće važnosti.

"Nemo dat, quod non habet" - "Nitko ne može dati, čega nema". Tko nema nutarnjeg života, ne će nikad plodno djelovati

medju dušama. Drugome možemo dati samo od suviška svoga vlastitog duhovnog života, od obilja vlastitih uvjerenja stečenih razmatranjem i molitvom: "Contemplata aliis tradere" - "Ono, o čemu smo razmotrili, predati drugima", prema divnoj izreci svetog Tome.

Na dan vašeg redjenja biskup vam je u Kristovo ime rekao: "Jam non dicam vos servos ... vos autem dixi amicos" - "Više vas ne nazivam slugama --- nego vas nazivam prijateljima" (Iv. 15,15). Ako ste vi tijesni Isusovi prijatelji, morate smatrati svojom srećom, da umnažate Kristovu spoznaju i ljubav u svakoj duši otkupljenoj njegovom svetom Krvlju. Stvarna rječitost se nalazi u duboko proživljenoj i izrečenoj istini. Bez dubokog uvjerenja, bez jedinstva s Kristom, moći ćemo izvoditi puno retorike: to će ugadjati ušima slušatelja i napuhavati utrobu propovjedniku, ali to je sve! Zašto? Budući da je potrebno, da bismo djelovali na duše, da budemo sjedinjeni s Onim, koji je Izvor svega dobra i da radimo u ovisnosti o Njemu. Nikada to ne možemo dovoljno naglasiti- mi smo instrumentalni uzroci milosti. A instrumentalni uzrok djeluje samo po svom jedinstvu s prvotnim uzrokom: kist može stvarati čudesa, ali pod uvjetom, da njim rukuje umjetnik. Presveto Kristovo čovječanstvo bilo je uvijek ujedinjeno s Božanstvom: bogoslovskim jezikom ono je nazvano: "Instrumentum conjunctum divinitati" - "orudje spojeno s božanstvom". Mi smo"instrumenta non conjuncta" - "orudje, koje nije spojeno". Radi toga, ujedinimo se puni vjere i ljubavi s Isusom Kristom, da se On osobno udostoji djelovati preko naše službe.

Naše je poslanje natprirodno. Nemarnjaci i protivnici religije, kad naidju na svećenika potpuno odana svojoj zadaći, ne mogu mu uskratiti svoga poštovanja. Pogledajte župnika iz Arsa! On je sebi privlačio sa svih strana na tisuće ljudi. Zašto? Jer je bio svetac. Bog ga je odabrao, da nam pokaže, dokle se može protegnuti natprirodno zračenje jednog svećenika, koji zaboravlja sebe i živi od ljubavi Božje.

Na kraju se sjetimo, da je najuzvišeniji čin svećeničke ljubavi dobro služena sv. Misa. Kad svećenik prikazuje sv. Misu, onda on ne može misliti samo na sebe. On nosi u svom srcu odgovornost za povjerene mu duše. On treba da moli za svoje ovce, za svoja djela, za svoju župu, za svoju biskupiju, za čitavu Crkvu, pa će iz kaleža blagoslova, što ga posvećuje, izliti milosrdni val milosti na sve, pa čak i one najudaljenije duše.

Isus je na Kalvariji na sebi nosio naše tjeskobe i naše boli. On je bio dobri Pastir, koji daje svoj život za sve svoje ovce.

Na oltaru, kad prikazuje kalež, Kristov službenik, što ga je on sebi pridružio u svom djelu spasenja, treba isto tako, da jednim velikim činom ljubavi obuhvati mnogobrojne potrebe čitavog čovječanstva: "Prinosimo Ti, Gospodine, čašu spasenja .... da s ugodnim mirisom uzadje pred lice Tvoga veličanstva za spasenje naše i svega svijeta. Amen".

B. IN IIS QUAE SUNT AD DEUM

XI.

"OVO ČINITE NA MOJU USPOMENU"

Djelo našeg posvećenja napreduje toliko, koliko nastojimo oko kreposti svojstvenih našem zvanju. To se nastojanje očituje vršenjem obveza, što nam ih nameće naše svojstvo posrednika: čini bogoštovlja i duhovnog života. Apostolova je nauka: "Svakinsvećenik, koji se od ljudi uzima, za ljude se postavlja na službu Bogu" - "Constituitur in iis, quae sunt ad Deum" (Hebr. 5,1).

Zasigurno, ti su čini sami po sebi sveti. Zar ne kažemo: sveta Misa, sveta Pričest? A zašto? Jer nas ti čini dovode u neposredni dodir s izvorom sve svetosti. To isto vrijedi, i ako u manjoj mjeri, za sveti oficij, za privatnu molitvu, za ostale redovite naše svakidašnje čine.

Vidjet ćemo u slijedećim poglavljima, koji su ti glavni čini, koje smo mi svećenici pozvani da svaki dan ponavljamo kao Kristovi službenici. Dublje poznavanje njihove prirode i natprirodne koristi, koju donose, bit će nam od velike koristi u radu oko našeg savršenstva.

Od stvari, "quae sunt ad Deum" - "koje spadaju na službu Bogu" sv. Pavao stavlja na prvo mjesto prinošenje žrtve. I s pravom.

Sakramenat reda ustanovljen je sa svrhom, da čovjeku podijeli vlast, da posvećuje tijelo i krv Kristovu. Davanje te vlasti je smisao polaganja ruku.

Kad svećenik prikazuje "mysterium fidei", on ne izvršuje samo jednu od mnogobrojnih zadaća, spojedinih s njegovim visokim dostojanstvom, nego on obavlja svoj bitni čin. Taj čin nadilazi po svojoj moci svaku drugu službu, bilo obrednu, bilo pastirsku. Radi toga bi čitav svećenički život trebao biti odjek ili produljnje njegove Mise.

Da bi dostojno govorio o ovoj svetoj Žrtvi, trebao bi za to ne čovjek, nego angjeo. Čak ni angjeo ne bi mogao objasniti svu uzvišenost oltarskih tajna, jer samo Bog shvaća pravu vrijednost žrtve jednoga Boga. "Kad bismo shvatili, što je to Misa", govorio bi sv. Župnik iz Arsa, "umrli bismo od ljubavi".

Ipak, za nas je od velike koristi, da razmišljamo o veličini sv. Mise. Ona je središte svega života Crkve i vrelo nebrojenih milosti. Ona je onaj otajstveni zdenac, što ga je opisao sv. Ivan u Otkrivenju, i čija voda natapa nebeski grad (ibid. 22, 1-2).

Učinak ovih Božanskih tajna na naše duše velikim dijelom ovisi o našoj vjeri i pobožnosti: "Quorum tibi fides cognita est et nota devotio" - "Kojih poznaješ vjeru i bogoljubnost".

Da prosvijetlim vašu vjeru, izložit ću Vam nauku Crkve, i prepuštam Vašoj pobožnosti, da te misli produbite u molitvi.

Kad se radi o misnoj Žrtvi, bolje je crpsti čistu nauku iz službenih vrela, nego se zadržavati kod osobnih bogoslovskih mišljenja. Nikad ne zaboravimo, kad se radi o stvarima, koje ovise o slobodnoj Bo-joj volji, da je Bog mogao zamisliti posve drugačiji plan. Da upoznamo, što je On htio, treba se uteći objavi, jer nam samo Bog može otkriti svoju misao i svoje nakane. U tim stvarima mi sami od sebe ne možemo sa sigurnošću ništa znati.

Gdje se nalazi, što je Bog objavio? Dva izvora stoje pred nama: sveto Pismo i Predaja. Te izvore nije uvijek lako tumačiti. Stoga protestanti, koji sude svaki na svoj način, tako lako upadaju u zabludu. Ali, kad Vrhovni Svećenik ili opći Sabor donesu definiciju, mi smo sigurni za njezinu istinitost, jer Crkva ima Duha Svetoga za učitelja. Njezino je naučavanje neposredna norma našeg vjerovanja - regula fidei proxima.

I sveta Liturgija posvjedočuje misao Kristove Zaručnice. Svojom molitvom Crkva izriče svoje vjerovanje i otkriva pravi smisao riječi sv. Pisma i autentičnu predaju u pogledu Euharistije. U školi liturgije mi smo kao mala djeca, koja uče moliti slušajući svoju majku. Ovo osobito vrijedi za sv. Misu, to sunce kršćanskog bogoštovlja: molitve i obredi, kojima Crkva okružuje prikazivanje Božanske Žrtve, služe divno, da nam objasne njezinu veličinu.

Od svih Sabora najopširnije i najpreciznije je tridentinski odredio tradicionalnu nauku o ovoj Žrtvi.

Sabor je naročito istakao ova načela: Misa je prava i stvarna žrtva - "verum et proprium sacrificium". Nasuprot reformatorima XVI. stoljeća, u njoj treba gledati više nego spomen na Zadnju večeru. Ona isto tako nije obični obred prinošenja Krista, sakrivenog pod svetim prilikama, niti je čisto simboličko predstavljanje njegove smrti, nego prava i stvarna Žrtva.

Na drugom mjestu, Misa je ista žrtva s onom na Kalvariji. Jedina razlika medju tim dvjema žrtvama nalazi se u načinu prinošenja: na našim oltarima, kako uči navedeni Sabor, "onaj isti Krist, koji se na oltaru kri-a prinio u jedinstvenoj krvavoj Žrtvi, ovdje postaje prisutan i žrtvuje se na nekrvav način".

Misa ne obnavlja otkupljenja, nego preko sakramentalnog žrtvovanja ovjekovječuje kroz sva vremena prikazbu te jedinstvene žrtve i dijeli nam preobično njezine plodove: "Oblationis cruentae fructus per hanc incruentam uberrime percipiuntur".

1. Narav žrtve

Žrtva je čin religije, kojim priznajemo neizmjerno veličanstvo Božje i njegovo vrhovno gospodstvo nad nama. Bog je vječan, svemoguć, vrhovni Gospodar. Mi smo njegovi stvorovi. On nas je stvorio iz ništa, i kad kucne čas naše smrti, mi ćemo se : unatoč svega svog opiranja : vratiti k Njemu. Istina, red, pravda traže, da mi priznamo tu Božju moć, da je On Vlasnik života i Gospodar smrti, prvi Početnik i konačni Cilj svake stvari.

Bez sumnje, čisto nutarnje čine klanjanja, zahvale, kajanja, kojima čovjek priznaje svoju posvemašnju ovisnost, sv. Pismo naziva u širem značenju riječi "žrtvom": "Srce skrušeno je žrtva pred Gospodinom" (Ps 5o,19).

Ali u strogom smislu riječi "žrtva" je vanjski religiozni čin. Ona je vidljivi izraz onoga nutarnjeg poštovanja, koje pripada samo Bogu. Ona je manifestativni znak. Odatle njezina važnost, kad se u zajednici iskazuje štovanje Bogu.

Mi možemo častiti presvetu Djevicu, angjele, svece, pa čak i ljude izvjesnim znakovima poštovanja, doprinosima i darovima. Ali postoji jedan vrhovni religiozni čin, koji posvjedočava ništavilo stvora pred "Onim, koji jest" (Exod 3,14). To je uništavanje neke stvari, da bi se tim svetim obredom označila apsolutna vlast Božanstva nad čovjekom. Vlastita narav nagoni čovjeka, da iskazuje ovakvo poštovanje Bogu. I ako je ovaj ljudski gest uvijen u tajnu, ipak on više nego ijedan drugi simbolizira vrhovnu vlast Božju. Po prirodnom zakonu on je središnji čin kulta.

U Mojsijevu zakonu bilo je brojnih i raznih krvnih žrtava. Sve su one išle za tim, da udobrovolje Boga. Neke su od njih prije svega bile pomirbene, druge poklonstvene i zahvalnice. Ali, sve su one predočavale žrtvu križa. Prema riječima sv. Pavla, ti obredi sami po sebi nisu bili drugo, nego "slaba i jadna počela" (Gal 4,9). Kao i čitavi Stari Zavjet, oni su svoju glavnu vrijednost dobivali iz predočavanja žrtve križa: "Haec omnia in figuris contingebant illis" - "A ovo se sve u slici dogadjalo njima" (1 Kor lo,11); "oni su bili samo sjena budućih stvari" (Col 2,17). Radi toga, kad je hebrejski narod izlazio iz Egipta, morala su vrata izraelskih kuća biti namazana krvlju vazmenog janjeta, i taj je znak sačuvao od smrti njihove prvorodjence. "Zar može životinjska krv spasiti čovjeka?" - pita se sv. Ivan Zlatousti. "Da", odgovara on, "ali samo radi toga, jer označuje Isusovu krv" - "Valde, non eo, quod sanguis est, sed quia Dominici sanguinis per eum monstratur exemplum".

I Misa je takodjer bila naviještena i predočena preko tih starih žrtava. Ona je - kaže Sabor - "kao njihovo dovršenje" - "velut illorum omnium consummatio et perfectio". To znači, da sva poklonstvena, umilostivljujuća i zahvalna moć, koja je pripadala žrtvama patrijarha i obredima Mojsijeva zakona, nalazi se potpuno i na mnogo uzvišeniji način sadržana u tajni naših oltara.

2. Pomirbeno obilježje žrtve križa

Da shvatimo veličinu Mise, podjimo u duhu na Kalvariju i prisustvujmo Isusovoj žrtvi. On se tu dao iz ljubavi pribiti na križ. Poklonimo Mu se kao "Velikom Svećeniku, koji je svet, nevin, neokaljan, odvojen od grešnika" (Hebr 7,26). On je takodjer i sveta žrtva: postavši našim bratom, uze na sebe sve naše grijehe.

Je li ova žrtva bila uistinu pomirbena? Bez ikakve sumnje. Što znači ta riječ? Jedna se žrtva naziva pomirbenom, kad se po njezinom svetom prinošenju izmijeni stav Božanstva prema čovjeku: kad rasrdjeno Božanstvo postaje čovjeku sklono, spremno na blagost, oproštenje, izmirenje.

Pogledajte, na primjer, opis jedne znamenite pomirbene žrtve u Starom Zavjetu, one Noine nakon Općeg potopa. Zbog ljudskog bezakonja, kaže Geneza, Gospodin je bio odlučio uništiti ljudski rod. Ali Noa je sa svojima bio poštedjen. Kad je izašao iz kovčega, podigao je kameni oltar i okružen svojim sinovima prinio je Gospodinu žrtvu "od čistih životinja". I sv. Pismo nadodaje, da je Bog promijenio svoj stav: "Kad omirisa Gospodin miris ugodni, reče u sebi: Nikada više ne ću prokleti zemlje poradi ljudi" (Gen 8,21). U znak oproštenja Bog je pustio, da sije njegovo sunce, da se pojavi na nebu duga, pa je na taj način posvjedočio, da je svomu stvoru povratio iznova svoje prijateljstvo (ibid 9,13-2o).

Ova Noina žrtva, kao i žrtve Mojsijeva zakona, bila je tek blijeda sjena žrtve našeg Spasitelja na križu. Ova je bila na izvanredan način pomirbena žrtva. Ona je bila žrtva Boga Bogu. To tvrdi sv. Pavao: "Koji, kad je bio u obličju Božjem, nije držao za otimačinu, da bude jednak Bogu, nego ... ponizio je sam sebe postavši poslušan do smrti" (phil. 2,6-8). Svojom podložnošću i svojom ljubavi Krist je pružio Ocu potpuno primjerenu zadovoljštinu za uvrede nanesene njegovu veličanstvu zločom svih ljudskih grijeha.

Taj poklon dostojan Boga bio je potpuno i rado prihvaćen, jer je on bio ne samo predvidjen, nego i pripremljen od Oca u milosrdnim odlukama njegove mudrosti i dobrote. Radi toga je i mogao s punim pravom Apostol reći: "Bogu se dopalo, da u Kristu stanuje sva punina, i po njemu da pomiri sve sa sobom, učinivši mir krvlju križa njegova" (Col 1,19-2o). Na drugom opet mjestu veli Apostol: "Bog je bio, koji je u Kristu pomirio svijet sa sobom" - "Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi" (2 Cor 5, 19). I "mi smo se pomirili s Bogom smrću njegova sina" (Rom 5,1o).

Zar nije Isus na Zadnjoj večeri ustvrdio, da će se prolijevanjem njegove krvi zapečatiti "novi i vječni zavjet"? ... Zahvaljujući njemu za navijek je stav Božji prema nama postao oproštenje, ljubav, milosrdje.

Žrtva je križa dakle bila bez ikakve sumnje pomirbena žrtva.

3. Misa, pomirbena žrtva

Euharistijska je žrtva sakramentalni nastavak žrtve križa. "Svaki put, kad vršimo Božanske tajne - "quotiescumque" - mi navještamo smrt Gospodnju" - "Mortem Domini annuntiabitis" (1 Cor 11,26). Sabor točnije odredjuje smisao riječi sv. Pavla: Isti je Krist, "koji se sada prikazuje službom svećenika, i koji se nekoć sam prikazao na križu" - "Idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit". Nastojmo shvatiti značenje ovih riječi! Tada će nam sinuti u potpunoj jasnoći pomirbeno obilježje svete Mise.

Za Boga nema ni prošlosti ni budućnosti. U jednoj nepomičnoj sadašnjosti On posjeduje svu neizmjernost svoga života spoznaje, ljubavi, blaženstva. Sveti Toma je preuzeo sjajnu definiciju vječnosti, što ju je napisao Boecije: "Interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio" - "Potpuna i ujedno savršeno posjedovanje života bez kraja". To znači, da u jednom "Nunc stans", to će reći, u jednom "sada", koje isključuje svaku granicu i svaki slijed, Bog posjeduje na savršen, potpun i uvijek aktuelan način puninu života bez početka i svršetka. Kod nas dolazi sve jedno iza drugoga. Egzistencija se nama daje od časa do časa. Radi toga se ona i mjeri vremenom. Ali u svojoj vječnosti Bog jednim pogledom obuhvata stvari, koje slijede jedna nakon druge i koje za čovjeka tvore prošlost, sadašnjost i budućnost.

Kod konsekracije, dobro to upamtimo, pred Bogom je čitava kalvarijska drama - sa svim Isusovim patnjama i poniženjima. U jednom istinskom smislu mi odmotavamo pred očima Vječnoga svu tu Božansku prošlost. Radi toga i veli Apostol potpuno opravdano, da u svakoj Misi "navješćujemo Ocu smrt njegova Sina".

Sjećate se povijesti Josipove braće (Gen 37,31-32). Pošto su pripremili njegovu propast i prodali ga tudjincima, oni su umočili njegovu haljinu u krv i zatim je poslali Jakovu, da bi mu tobože označili smrt njegova sina.

Svaki puta, kad svećenik prikazuje svetu Žrtvu, on pokazuje Ocu, ne odijelo našeg Spasitelja Isusa, kao dokaz njegove muke, nego Mu on prikazuje samoga Sina pod svetim prilikama, gdje se On istinski, premda sakramentalno, iz ljubavi žrtvuje.

Zaustavimo se kojiput kod te misli. Što vidi vječni Otac na oltaru, gdje se prinosi sveta Žrtva? Vidi tijelo i krv "Sina ljubavi svoje" - "Filius dilectionis suae" (Col 1,13). I što radi njegov Sin na oltaru? "Annuntiat mortem" - "Navješta smrt". On stavlja Ocu pred oči svoju ljubav, svoju poslušnost, svoju muku, dar svoga života. I Otac spušta na nas pogled pun milosrdja.

Mnoge molitve naše liturgije izrazuju to pomirbeno obilježje oltarske tajne.

Kada kod prikazanja svećenik podiže kalež, što traži molitva Crkve kao uzvrat za taj prinos? Da se po njemu umilostivi Bog za spas čitavog svijeta: "Pro nostra et totius mundi salute".

Nakon pretvorbe, kad su na oltaru tijelo i krv Isusova, molimo Oca, da se udostoji pogledati našu žrtvu dobrostivim i milosrdnim pogledom: "Propitio ac sereno vultu respicere digneris".

Sva je ta nauka jezgrovito izrečena u jednoj molitvi nad žrtvenim darovima: "Propitiare, Domine, populo tuo" - "Budi, Gospodine, milostiv puku svome" ... da bi udobrostivljen ovom žrtvom podijelio nam svoje oproštenje i uslišao naše molbe.

Na Kalvariji je bila tolika svetost žrtve Sina Božjega i tako velika njezina pomirbena snaga, da zločin krvnika, njihova mržnja, njihove psovke nisu mogle ništa oduzeti od vrijednosti ove svete žrtve, niti spriječiti pobjedu otkupljenja. To isto vrijedi i za žrtvu naših oltara. "Nikakva nedostojnost ili zloća službenika ne može je okaljati" - "nulla indignitate aut malitia offerentium inquinari potest".

Oživljavajmo često svoju vjeru u veličinu Mise. Za mnoge ovdje na zemlji imaju važnost financijska i industrijska pitanja, politička zbivanja i dogadjaji. To sve ima svoju vrijednost i sve to sačinjava dio naše vremenite sudbine. U očima vjere Misa pripada redu neizmjerno uzvišenije vrijednosti: ona potpuno proslavljuje Boga. Mnogi su duhovi nesposobni, da shvate tu istinu; oni će smatrati, da mi pretjerujemo, ali na drugom svijetu, kad budu suočeni sa stvarnošću, shvatit će, da su samo oni ljudski čini veliki, čija vrijednost ostaje za vječnost.

Kojiput se govori kao s nekim nesvijesnim omalovažavanjem o svećenicima, koji prikazuju svoju Misu, ali se teško može upotrebiti za kakav koristan posao. Pa ipak, u očima neprevarljive Istine, taj svećenik, samo time, što pobožno prikazuje svoju Misu - čak ako nitko drugi njoj ni ne prisustvuje - izvršuje jedno Božansko djelo, jer on časti vrhovnog Gospodara i doprinosi, da On bude milostiv bijedi cijeloga svijeta.

4. Misa, poklonstvena i zahvalna žrtva

Misa nije samo pomirbena žrtva, nego je ona u isto vrijeme i "hvala i zahvala" - "sacrificium laudis et gratiarum actionis" (Trid. sabor, sjed. 32., gl. 1).

Kult čiste hvale, što se Bogu iskazuje, sam po sebi sadrži razne iskaze poštovanja. Zašto? Jer je Gospodin dostojan svakoga poklona, svakoga blagoslova, svake zahvale. Ti iskazi poštovanja, združeni sa zadovoljštinom, što ju je Isus dao Božanskoj Pravdi, sačinjavaju prvu svrhu žrtve. Radi toga se i čuju tako često u misnoj liturgiji poklici: "Gloria Patri et Filio ... Adoramus te, Glorificamus te ... Laus tibi, Christe, Deo gratias" - Slava Ocu i Sinu ... Klanjamo ti se, Blagoslivljamo te, Slava tebi, Kriste, Bogu hvala". Ministrantov odgovor na "Orate, fratres" - "Molite, braćo", jasno naznačuje tu svrhu: "Neka Gospodin primi ovu žrtvu na čast i slavu svoga imena". Naša korist, čak i duhovna, i korist Crkve dolaze tek na drugom mjestu.

U nebu liturgija ne će poznavati drugih zanosa, doli zanosa divotne hvale, ljubavi i veselja. Isusova će žrtva svakako uvijek biti prisutna svojom djelotvornošću: samo ona spasava i blaženima čini odabranike; ali ispaštanje i molenje oproštenja kao takva ne će više postojati. Sveti Ivan opisuje u Otkrivenju tu sjajnu nebesku liturgiju. On je vidio žrtvovanog Jaganjca ispruženog pred prijestoljem Božjim. Oko Njega su se nalazili starci i nebrojeno mnoštvo izabranih, otkupljenih njegovom Božanskom krvlju, koji su pjevali: "Onome, koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu blagoslov i čast i slava u vijeke vjekova" (ibid 5,13). Kroz koprenu tih simbola treba da nazremo sjaj prekogrobne stvarnosti.

Sveta se Misa ovdje na zemlji pridružuje nebeskoj liturgiji. U tišini hostije Sin Božji kao Riječ daje svomu Ocu nepojmljivu slavu. Ona nas nadilazi, ona je nedokučiva; ali tu hvalu mi ~~me~~ možemo prikazati, jer je ona Ocu ugodna: zar Sin nije sama sjajnost slave njegove? - "Splendor gloriae et figura substantiae ejus" (Hebr 1,3).

Ipak, naša je prva dužnost u Misi, da se sjedinimo s hvalom, koju Isus prikazuje u svom svetom čovječanstvu. Ta je hvala slavljenje Trojstva od strane samo onoga, koji po hipostatičkom sjedinjenju prinosi Trojstvu u ime cijele Crkve kult neizmjernoga dostojanstva.

Poznajete čine štovanja, koji su bitni za žrtvu; klanjanje mora biti kao temelj, na koji se drugi oslanjaju. Nismo li mi siromašni i bijedni stvorovi, koji moramo sve primiti iz Božje ruke? Mi od Njega dobivamo biće i život, dno našega bića je ništavilo. Da ostanemo u istini, naša hvala, naše divljenje, naša zahvala bez prestanka se moraju nadahnjivati klanjanjem. O blaženim duhovima kaže nam liturgija: "Laudant angeli, adorant dominationes, tremunt potestates" - "Hvale angjeli, klanjaju se gospodstva, tresu se vlasti". "Tremunt" - "tresu se". Pa ipak, to su čisto angjeoske naravi, koje nisu sagriješile; ali one gledaju Božje veličanstvo i padaju pred Njim ničice.

Kad bi Bog digao koprenu, kad bi nam pokazao veličinu tajne, koja se zbiva na oltaru, poput Mojsija "mi se ne bismo usudili više podignuti svoga pogleda prema njoj" - "Non audebat aspicere contra Dominum" (Ex 3,6). Pa onda, što nas uči Crkva? "Praestet fides supplementum sensuum defectui" - "Treba da nam vjera učini svrhunaravno tako prisutnim, kao što bi to učinilo gledanje". Kod nekih svetaca, kao kod sv. Filipa Neri-a, vjera je bila tako živa, da je probijala tajnu i omogućavala im, da shvate stvarnost.

Misa je još, i to na uzvišen način, "euharistija", to će reći divan čin zahvale. Tim ju je imenom kršćanska starina najradije nazivala.

Sam je Gospodin stavio u ruke svoje Crkve Božanski dar: "Offerimus de tuis donis ac datis" - "Prinosimo od Tvojih darova i poklona". Prikazujući Ocu tijelo i krv njegova Sina, prinosimo Mu žrtvu zahvale, i taj se čin zahvalnosti uvijek prima.

Plemenite duše uvijek osjećaju potrebu, da iskažu svoju zahvalnost. Nasuprotu, druge duše ne vide nikoga drugoga do sebe, smatraju, da im sve pripada po pravu, one ne zahvaljuju ni za što. Tko je ujedno velika i ponizna karaktera, taj trpi od neprestane želje, da iskaže svoju zahvalnost. Pogledajte sv. Tereziju. Njezino "srce bilo je široko kao pijesak na obali morskoj". Ulaz u njezinoj Misi veli: "Dedit ei Dominus latitudinem cordis, quasi arenam, quae est in littore maris". Ona je osjećala tu žedju, da iskazuje zahvalnost. Njezino se srce lomilo uslijed te nutarnje muke. I spisi sv. Gertrude odaju tu istu veličinu. Ona bi u svom zanosu običavala izbrajati presv. Trojstvu sve milosti, kojima ju je Ono obasipalo od njezina djetinjstva. Čitava njezina lijepa knjiga "Vježbe" nije ništa drugo, nego pjesma hvale i zahvalnosti.

U tome su ove velike svetice samo nasljedovale svoga Božanskog Zaručnika. Krist je imao najplemenitije Srce, koje je ikad postojalo. Za vrijeme svoga smrtnog života, pa još i danas, On zahvaljuje Ocu. Zahvaljuje Mu ponajprije radi sebe samoga, jer je Božanska Osoba Riječi uzela njegovu ljudsku narav. Ona njoj pripada i dijeli njezinu slavu. Radi te milosti hipostatičkoga sjedinjenja ona duguje Bogu više nego čitav ljudski r...

Isus je zahvaljivao Ocu još i u naše ime, u svojstvu Glave i Spasitelja. Sveti Luka pripovijeda, kako On, ganut Duhom Svetim, drhti od veselja i govori: "Slavim te, Oče, Gospodine neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i razumnih, a objavio malenima. Da, Oče, tako se svidjelo tebi" (Luc 10,21). Prigodom čudesnog umnažanja kruhova, što označuje preobilje euharistijskog dara, kao i prije no što će uskrisiti Lazara, On zahvaljuje Ocu. I što čini u času, kad namjerava ustanoviti neizrecivi sakramenat? "Gratias agens, fregit" - "Zahvali, prelomi". Ovdje naziremo tajnu intimnog života njegove duše.

Što se nas tiče, mi Bogu dugujemo sve: život, Božje posinjenje, svećeništvo. Kad molimo Predslovlje, mislimo na sve te milosti, koje nam dolaze s križa i koje su za nas uzrok nadnaravnog ponosa i radosti. "Semper et ubique gratias agere" - "... da ti uvijek i svagdje zahvaljujemo". Predslovlje treba da uvijek otvara pred našim očima velike horizonte vjere. Zahvaljujmo Gospodinu, što nam je objavio Trojstvo, što nam je dao Krista u njegovim raznim stanjima života i što nam dopušta, da hvalimo Gospu.

I u tom času pridružimo se angjelima. Oni, kao i mi, samo p preko Isusa slave Krista i hvale Boga: "Per quem majestatem tuam laudant angeli" - "Po komu veličanstvo tvoje hvale angjeli".

Čime treba da bude ispunjeno naše srce na liturgijske svetkovine? Zahvalnošću za Isusovu veličinu i za milosti iskazane njegovoj Majci, svecima, Crkvi, nama samima. U svemu tome bi će Misa najbolji izraz naše zahvale.

5. Udio vjernika u Kristovoj Žrtvi

Podjimo još jedampput do vrela svih naših kršćanskih povlastica: do krštenja. Radi svoga krsnog biljega može kršćanin uzeti učešća u štovanju Boga, kako je u Crkvi ustanovljeno. To je bogoštovlje - zar je potrebno ponavljati? - nadnaravnog reda: Krist je vrhovni Svećenik, Misa je njegovo žarište i središte. Radi toga i daje sv. Petar kršćanskoj zajednici naslov "kraljevskoga svećeništva" - "regale sacerdotium" (1 Petr 2,9). Ne kao da bi se učinak krštenja mogao pomiješati s učinskom reda, nego, jer je čovjek po krsnom biljegu postao sposoban, da se zakonito ujedini sa svećenikom, da bi s njim i preko njega prinosio Kristovo Tijelo i Krv, i da bi sam sebe prinosio u zajednici sa svetom Žrtvom.

Važno je, da shvatimo ovu visoku povlasticu, koju donosi krst, i da o tom poučimo kršćanski puk.

Promotrimo malo pobliže ta istine. U svakoj je Misi bez sumnje glavni misterij Isusovo sakramentalno žrtvovanje; ali žrtva, što je Crkva prikazuje Ocu, u svojoj cjelovitosti uključuje pored Kristove žrtve još i žrtvu njegovih udova. Na oltaru, kao i na križu, samo je Spasitelj "sveta, čista, neokaljana žrtva", ali On hoće, da Mu se i mi pridružimo u njegovu žrtvovanju kao njegova nadopuna.

Poslije svoga Uzašašća Krist se više nikada ne dijeli od svoje Crkve. U nebu se On predstavlja Ocu zajedno sa svojim otajstvenim tijelom dovedenim do savršenstva: "bez ljage i nabora" - "non habentem maculam aut rugam" (Eph 5,27). Svi odabranici, ujedinjeni s Njim i medjusobno, žive od iste hvale u svijetlu Riječi i ljubavi Duha Svetoga.

Ovdje na zemlji za vrijeme Mise priprema se taj misterij jedinstva i proslave. Jedinstvo udova s Glavom još je nasavršeno: ono raste i ostvaruje se po vjeri; ali zbog svoga žrtvovanja s Kristom vjernici usitinu participiraju u njegovu svojstvu žrtve.

Što znače ove riječi? Riječi: svojstvo ili stanje žrtve znače, da kršćanin time, što se pridružuje Kristu, dok se On prinosi, žrtvuje i daje za hranu, prihvaća, da On sam provodi život potpunog i stalnog predanja samoga sebe Očevoj slavi. Tako Krist usadjuje svoj život u to siromašno srce, čineći ga sličnim svome Srcu, koje je potpuno predano Bogu i dušama.

Neki od vjernika, koji prisustvuju svetoj Misi, čine plemeniti gest: potaknuti primjerom Isusovim i njegovom milošću, oni Ga nasljeduju bez pridržaja: oni prinose svoje biće, svoje misli, svoja djela i prihvataju sve muke, protivljenja i napore, što im ih Providnost nameće.

Drugi takodjer uzimaju učešća u Isusovoj Žrtvi, ali u raznim stupnjevima, ne predajući se potpuno. Izvjesne se duše uvijek cjenkaju. Naš Gospodin ipak prima njihovu žrtvu, On ne odbija nijednoga svoga uda, čak ni onog najslabijeg. Posve

protivno, kad se oni s Njim žrtvuju, On prima njihovu dobru volju, On ih oživljuje, On ih posvećuje.

Takvi su nazori Crkve. Simbolizam njezinih obreda očituje vrlo jasno, kako su vjernici pozvani, da sačinjavaju jednu žrtvu s Kristom-Hostijom. Kruh i vino euharistijske žrtve - po tumačenju sv. Augustina - predočuju jedinstvo crkvenih članova medju sobom i sa svojom Glavom. "Da li je kruh bačinjen samo od jednoga zrna?" - pita sv. Naučitelj. "Ne potječe li on baš od ujedinjavanja mnogobrojnih zrna žita? ... Isto tako i vino je iscijedjeno iz mnogih grozdova ... koji - nakon što su bili zgnječeni u presi - tvore samo jedno piće sadržano u slatkoći kaleža". Dosljedno tome, "vi ste tu prisutni na oltaru, vi ste tamo u kaležu" - "ibi vos estis in mensa, et ibi vos estis in calice". Stvarnost, koju vjera promatra u Misi, jest ta, da Crkva iz žrtve Kristove, koji se prinosi pod svetim prilikama, svaki dan uči - opet su to riječi sv. Augustina - "da se i sama žrtvuje u Kristu i s Njim" - "in ea re, quam offert, ipsa offeratur".

Naša današnja liturgija ponavlja vjerno tu istu nauku: "Udijeli nam, Gospodine, darove jedinstva i mira, što ovi doprinosi sakramentalno predočuju" - "unitatis et pacis dona propitius concede, quae sub oblatis muneribus mystice designantur". Kad se dakle kruh i vino nose na oltar, mi smo u njima simbolički sakriveni, sjedinjeni s Isusom Kristom i s Njim zajedno prikazani.

Tridentinski Sabor naučava tu istu tajnu, kad tumači značenje miješanja vina i vode u kaležu kod prikazanja. Taj obred "predočuje mistično jedinstvo Isusa s njegovim udovima - ipsius populi fidelis cum capite Christo unio representatur".

Zatim kod "Suscipe, Sancta Trinitas" - "Primi, sveta Trojice", što dolazi nakon prikazanja kaleža, svećenik spominje, da se Žrtva prinosi na čast Djevice Marije, Apostola i sviju svetaca slavne Crkve. Vojujuća Crkva, pritisnuta tolikim potrebama i nevoljama, u svojoj liturgiji osjeća se sjedinjena s Crkvom u nebu u jedno tijelo pod samo jednom Glavom i jednim Kraljem. Ta se vjera ponovno naglašava kod "Communicantes" - "U zajednici", i kod "Nobis quoque peccatoribus" - "I nama grešnicima".

Crkva nam daje, da nakon pretvorbe molimo jednu misterioznu molitvu. Svećenik sagnut i u stavu poniznosti izgovara ove riječi: "Smjerno te molimo, svemogući Bože, zapovjedi, da ovo donesu ruke svetoga angjela tvojega na uzvišeni žrtvenik tvoj, pred Božansko veličanstvo tvoje, da svikolici, koji uzblagujemo od pričešća ovoga žrtvenika presveto tijelo i krv Sina tvojega, svakoga se blagoslova nebeskoga i milosti napunimo".

Ova se molitva odnosi na nas. Mi treba da budemo doneseni pred Boga. Ono "haec" znači "oblata", a to će reći, udove Kristove s njihovim darovima, njihovim željama, njihovim molitvama. Samo ukoliko su sjedinjeni sa svojom Glavom Isusom, moli Crkva, da budu i uzneseni sve do nebeskog oltara - "in

sublime altare tuum". Spasitelj je s punim pravom unišao jednom zauvijek u svetinju nad svetinjama: "Introivit semel in sancta" (Hebr 9,12); ali mi svaki dan kod Mise, ponizno se oslanjajući na svoga Posrednika, prolazimo kroz zastor i idući za Njim stupamo u svetište Božanstva, "u krilo Očevo" - "in sinu Patris".

Reći ćete mi: "Zar Isus nije uvijek pred licem svoga Oca? "Svakako, On je tamo u svom proslavljenom čovječanstvu: "Semper vivens ad interpellandum pro nobis" - "Svagda živi, da nas zagovara" (Hebr 7,25). Ne napuštajući neba On silazi na naše oltare, da bi i nas podigao tamo, gdje On živi. U toj liturgičkoj molitvi izričemo želju, da nas On tamo odnese, da bi Bog prema veličini svoje ljubavi primio nas i okružio onim istim pogledom ljubavi, koji On ima za svoga Sina.

Sjećate se, što kaže sv. Pismo u pogledu posvete Salomonova hrama: "Majestas Domini implevit domum" - "Slava Gospodnja je napunila kuću" (2 Par 7,1). Svećenici su se bojali stupiti unutra. Bili su kao gromom ošinuti pred veličanstvom Božjim. Ako je ovo istina o starom hramu, što da kažemo o našim crkvama, gdje se odvijaju Božanske tajne? Po jednom čudu milosrdja Bog je tu prisutan, Isus Krist pod koprenom euharistije žrtvuje se svome Ocu. On se prikazuje ujedinjen sa svim svojim udovima, koje tako priprema za neprestane hvale u nebu. Tu misao izriče Crkva u svojoj molitvi: "Posveti, Gospodine ... žrtvu, koja ti se prinosi i po njoj učini, da mi sami postanemo vječni dar tebi na čast" - "Nosmetipsos Tibi perfice munus aeternum".

6. Plodovi Mise

Po Božanskoj ustanovi žrtva sv. Mise primjenjuje sa svom puninom obilja milosti i oproštenja zaslužena na križu. Tako nas uči vjera: "Oblationis cruentae fructus, per hanc incruentam, uberrime perficiuntur" (Trid. sabor, sjed. 22.,gl.2).

Već je sv. Toma ovo naučavao: "Spasonosni učinak, što ga je Kristova muka proizvela u svijetu, ovaj sakramenat proizvodi u pojedinom čovjeku" - "Effectum, quem passio Christi fecit in mundo, hoc sacramentum facit in nobis".

Pogledajmo, koji su to plodovi odredjeni "za našu korist i za korist sv. Crkve", i kako se može shvatiti njihova razdioba medju vjernike.

Ti su plodovi u prvom redu povećanje milosti. Ako svako dobro djelo povećava u nama zaslugu, milost i slavu, onda bez ikakve sumnje pobožno prikazivanje sv. Mise donosi nam te iste nadnaravne blagoslove. U Misi se svećenik ujedinjuje s Isusom. Po Njemu se on vrlo približuje Božjem veličanstvu i nalazi se kao okružen Božjom ljubavlju. Svim tim putevima milost će obilno sići u njegovu dušu: "Omni benedictione caelesti et gratia replemur" - "Da se ispunimo svakim blagoslovom nebeskim i milošću".

Zatim, kako je Misa pomirbena žrtva, ona zadovoljava za grijehe i pridonosi tome, da Bog bude blagonaklon, da oprosti i da prospe obilje najvećega milosrdja. Ma kakve bile naše bijede, naše slabosti, naša prošlost, uvijek imajmo pred očima izjavu Sabora: "Umilostivljen ovom žrtvom Gospodin, dok podjeljuje svoju milost i dar pokore, On takodjer oprašta, pa i najveće zločine i grijehe".

Po uvjerenju Sabora spasonosna snaga žrtve sv. Mise proteže se na cijeli svijet. Ona treba da se bez prestanka namjenjuje u Crkvi za oproštenje grijeha, što ih dnevice ljudi čine: "In remissionem eorum, quae a nobis quotidie commituntur peccatorum ..."

Ne kao da bi sv. Misa po sebi otpuštala uvrede Bogu nanesene, kao što to čini sakramenat Pokore, nego ona pribavlja obilnih milosti, da se skrušimo i istinski pokajemo.

Misa donosi još i oproštenje vremenitih kazna, koje smo grijesima zaslužili. Tako je ona vrelo pomirbe i za duše u čistilištu, kao i zan nas same.

Napokon, da li su naše molitve ikada tako snažno potkrijepljene kao za vrijeme svete Mise? Otac ne vidi više naše nedostojnosti, nego sluša glas svoga Sina, koji govori nama u prilog. Prosidbena moć svete Mise je neizmjerna. Krv Abelova izazivala je Božju osvetu, ali Isusova krv vapije, ne za kaznom, nego za milosrdjem i milošću. Ona je "melius loquens, quam Abel" - "Ona bolje govori nego Abelova" (Hebr 12,24).

Kako se dijele ti plodovi Žrtve? Možemo razlikovati ponajprije plod pridržan celebrantu. Kao službenik Isusa Krista svećenik prima sasvim posebnu milost. To je dar tako osoban,da je po općem mišljenju bogoslova neotudjiv. Ta Božanska milost ima za svrhu, da svećenika pretvori u Onoga, koga on zamjenjuje. On je, uistinu, drugi Krist, pa svaka milost, koju on prima, ide za tim, da mu pribavi nutarnja raspoloženja sve to više podobna njegovu posvećenju za svećenika.

Da li oni, koji su prisutni tamo, gdje se Misa prikazuje, dobivaju posebni nadnaravni plod? Bez svake sumnje. Liturgijske molitve: "Orate, fratres" - "Molite, braćo" i druge molitve aludiraju na to posebno davanje milosti prisutnima. Poslužnici i ministranti, koji sudjeluju sa svećenikom kod obreda, dolaze tu na prvo mjesto.

Svaka Misa ima uvijek pred Bogom sama po sebi, "ex opere operato" svoju pomirbenu i prosidbenu snagu. Ta je snaga ona ista kao i kod žrtve križa. Ipak, svećenikov dar i pobožnost, s kojom obavlja svete funkcije, privlači sigurno na vjernike povećanje milosti. Mislimo na to mi, kojima su duše povjerene i koji po svojoj službi posredujemo kod Boga za njegov narod.

Ima još jedan drugi plod, kojega bogoslovi nazivaju "ministerijalnim". On pripada onome ili onima, za koje je svećenik zamoljen, da prinese sv. Žrtvu. Posebno povlaštena primjena zasluga i zadovoljština Isusa Krista osigurava taj plod. Misa

tako prikazane mogu proizvesti velike učinke u duši grešnika, kao i u dušama pravednika, te biti od velike koristi članovima Crkve, koja trpi.

Postoji napokon i opći plod odredjen za sve vjernike. U više navrata, u Kanonu i drugdje, svećenik moli za svu Crkvu. On moli Spasitelja, da spusti svoju milost na sve žive kršćane, sjedinjene s Kristom po vjeri i ljubavi. Krivovjerje i izopćenje imaju žalosni učinak, da isključuju duše od tih Božanskih dobročinstava.

Sveta Žrtva, koju je Gospodin dao svojoj Zaručnici, najuzvišeniji je izraz njezina kulta i njezine molitve. "Quoties huius hostiae commemoratio celebratur, opus nostrae redemptionis exercetur" - "kolikogod puta slavimo spomen ove žrtve, izvršujemo djelo svoga otkupljenja", veli Crkva u svojoj liturgiji.

Visoko cijenimo svoje dostojanstvo službenika Kristova. "Tko bi bio u stanju izreći", uzvikuje sveti Ivan Zlatousti, "kakve moraju biti ruke, koje obavljaju jednu takvu tajnu i takvu službu; jezik, koji izgovara takve riječi; i koliko još čistija i svetija mora biti duša, koja prima u sebe moćni dah Duha Svetoga".

XII.

SANCTA SANCTE TRACTANDA

Svećenik je uzdignut na neki način do Božanskog dostojanstva, jer se Isus Krist s njim poistovjetuje. Njegova uloga posrednika jest nešto najviše, što ima ovdje na zemlji. Možemo ponoviti: kad svećenik kroz cijeli svoj život ne bi ništa drugo radio, osim što bi svakoga jutra pobožno prikazivao sv. Misu, pa čak i kad bi je samo jedamput prikazao, on bi izvršio u hierarhiji i ljestvici vrijednosti veći čin, nego li su dogadjaji, koji uzbudjuju svijet. Učinci svake svete Mise traju, naime, kroz vječnost. Ništa nije vječno, što nije Božansko.

Usmjerimo čitav svoj život prema sv. Misi. Ona je središnja točka i sunce cijelog dana. Ona je kao ognjište, odakle nam dolazi svijetlo, žar, nadnaravna radost.

Žudimo za tim, da naše svećeništvo malo pomalo prožme našu dušu i naš život, da bi se o nama moglo reći: on je svagdje svećenik. To je učinak euharistijskog života, koji je sav ispunjen miomirisom žrtve, i po kojem postajemo drugi Krist - alter Christus.

Kako je lijepo vidjeti svećenika, kako nakon dugih godina vjerne službe, živi istinski od Božanske žrtve!

Ima mnogo svećenika, koji predani Kristu i dušama potpuno ostvaruju taj ideal. Oni su dika Crkve i radost Božanskog Učitelja.

Želimo li i mi biti na visini svoga svećeničkog zvanja, želimo li, da ono utisne svoj karakter u čitav naš život tako, tako da u nama raspali ljubav i revnost, disponirajmo svoje duše, da poberu milosti iz naše Mise.

Nakon godina i godina se dogadja kojiput, da neki ustanove habitualni manjak revnosti u toku svoga života. Gdje treba tražiti tomu uzrok?

Mogu se navesti mnogi razlozi. Sjetite se, da je korjenito umiranje grijehu, pa i lakom, neophodni uvjet, da u nama konačno slavlje slavi ljubav.

Ipak, nedostatak nastojanja, da se svako jutro prikaže sv. Misa, što je moguće bolje, najčešće objašnjava duhovnu mlakost. Uistinu, pobožno prikazivanje svete Žrtve time, što predstavlja sredjeno stanje savjesti i što okružuje svećenika ozračjem milosti, pruža ovome svaki dan jednu providencijalnu prigodu, da se sabere, da se ponizi, da se trgne. Zanemarimo li ovo posebno zgodno sredstvo, da utonemo u sferu natprirodnosti, sve ćemo se više podavati rutini i prosječnosti. Nasuprot, doklegod bude u duši postojalo nastojanje, da se što bolje prikazuje sv. Misa, ona ne će nikada biti odbačena s prave staze.

1. Važnost raspoloženja duše

Nikada ne ćemo moći precijeniti vrijednost nutarnjih raspoloženja, da obilno poberemo plodove Mise. Zaustavimo se na Kalvariji.

Kakvi su sve bili svjedoci drame našega otkupljenja? Možemo ih svrstati u tri skupine. Prvu sačinjavaju Djevica Marija, ljubljeni učenik Ivan i svete žene. Drugu Židovi i Isusovi krvnici. Treća grupa je nevidljiva. To je uzvišeno Trojstvo, okruženo mirijadama nebeskih duhova. Otac je promatrao Krista, kako se žrtvuje na križu. On je gledao svoga Sina, "sjajnost slave svoje i priliku svoga bića", kako Mu prinosi uzvišeni dar pravednosti i savršene ljubavi. Ta žrtva, koju je predvidjela i naredila Božja Mudrost, iskazivala je Bogu svu čast i otkupljivala ljude. A Ocu, Riječi i Duhu Svetome godila je ona beskrajna ljubav, koja je nadahnjivala Spasiteljevu žrtvu.

Na križu se Spasitelj žrtvuje i umire za sve: "Pro omnibus mortuus est Christus" (2 Cor 5,15).

Ali kolika razlika u duhovnoj koristi, koju svaki od prisutnih izvlači iz svoga prisustvovanja toj Božanskoj Žrtvi!

Pogledajte najprije Djevicu Mariju. Ona je uzor savršene svetosti. Ona se podlaže Očevoj volji. Ona Mu prikazuje svoga Sina, Ona moli za nas. Milost, koja je s križa tekla u njezinu blaženu dušu, nadilazi svako ljudsko poimanje. Marija je bila više nego itko drugi posvećena mukom Isusovom.

Zasluge njezina Sina bile su cijena svih njezinih povlastica i punine Božanskih darova, kojima je bila obasuta.

Možda ćemo reći: "Gospodine, shvaćam, da Tvoja Majka prima tako velike darove, ali ja nisam, nego jedan grešnik". A Isus će nam odgovoriti: "Pogledaj odmah uz Nju Mariju Magdalenu. Htio sam, da jedna žena grešnica, ali puna pokajničke ljubavi, bude na podnožju moga križa. Tako je velika snaga ove žrtve, da ni najteži grijesi nisu zapreka, da se prime milosti, koje odatle istječu, samo ako je srce raskajano."

Pa i dobri razbojnik, nije li i on bio grešnik? Ali po Kristovim zaslugama on je dobio dar vjere. Pun pouzdanja utekao se Isusu,u tajinstvenom razgovoru, koji se vodio šapatom na križu, čuo je iz usta Božanskog Učitelja, koja su zamirala, riječi potpunog oproštenja: "Još danas bit ćeš sa mnom u raju" (Luc 23,43).

Za sve je ove prisustvo kod smrti Isusove bilo vrelo posvećenja.

Da je i nama bilo dano prisustvovati toj Božanskoj drami, zacijelo, da bismo i mi htjeli biti uz Isusovu Majku i njegove prijatelje.

U drugoj su skupini farizeji, svećenici i Židovi, koji su tražili od Pilata, da razapne Isusa. Na križu je Spasitelj molio za sve njih: "Pater, dimitte illis; non enim sciunt, quid faciunt" (Luc 23,34). Nitko nije bio isključen iz te molitve. Ona je bez sumnje bola uspješna za neke od njih, ali možda ne u taj čas. A što se tiče učitelja Zakona, oni su bili zadahnuti svetogrdnom mržnjom: oni su zaslijepili svoj duh i učinili, da otvrdne njihovo srce. Nisu li oni vikali pred Pilatom: "Sanguis ejus super nos"? - "Krv njegova na nas"? (Matth 27,25).

Napokon, tu su i krvnici: oni su neznalice, ravnodušnici. I za njih je Krist jednako molio, ali u taj čas oni su bez religioznog interesa. Oni ne misle na ništa ili se zanimaju za kocku, koja će jednoga od njih učiniti posjednikom Isusove haljine, ili se možda još nasladjuju gledajući jednoga čovjeka u mukama.

Tako se još i u naše dane, premda u raznim stupnjevima, ljudi odnose prema Spasitelju, dok On u našim crkvama nastavlja, da se neprestano za nas žrtvuje. Misa je ista žrtva s onom na križu. To uči Tridentinski sabor: "To je jedina i ista žrtva; pa još i sada je isti, koji tu žrtvu prinosi". Ona sadržip predragocjenu krv Isusovu, čija samo jedna kap dostaje, da otkupi svijet. Ali oni, koji njoj hladno prisustvuju, dobivaju odatle malo ploda, dok gorljive duše crpe iz tog dodira po vjeri s Kristom takvu snagu i takvo nebesko veselje, da im to omogućuje pobjedu nad svijetom i nad tijelom.

Ako ovo vrijedi za one, koji jednostavno prisustvuju Misi, kakve istom posljedice imaju za svećenika, koji prikazuje sv. Misu, nutarnja raspoloženja! Pogledajte tu dvojicu svećenika, koji iza Mise silaze s oltara. Jedan se približio Bogu

u molitvi, pun je revnostii i svetog veselja: "Ad Deum, qui laetificat juventutem meam" - "Bogu, koji razveseljuje moju mladost" (Ps 42,4). Drugi je rastresen i mrzovoljan, skoro da ne kaže s Izraelcima: "Našojn se duši gadi ta nevrijedna hrana" - "Anima nostra jam nauseat super isto cibo levissimo" (Num 21,5). Misa, Euharistija ostavljaju ga ravnodušnim. Pa zar nije ista žrtva kod svakoga od te dvojice svećenika? Svakako, da jest, ali kod ovoga drugoga vjera nije tako živa, kakvu traži ljubav.

Kad obavljamo obredne funkcije i izgovaramo svete riječi, dajmo si truda, da pobudimo u sebi te dvije bogoslovske kreposti: samo one kroz prividnosti dokučuju nadnaravnu stvarnost.

Ako bi se desilo, da jedan Kristov službenik obavlja svete tajne, kad mu je savjest teško opterećena, bili on još imao pravo, da se broji medju Isusove prijatelje? On bi počinio svetogrdje. Radi njegove tvrdokorne privrženosti grijehu može se i na njega primijeniti strašna Apostolova riječ: "Sami sebi nanovo razapinju Sina Božjega" - "Rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei" (Hebr 6,6). Znadem, a to je i članak naše vjere, da se svaki grijeh može oprostiti, ali iskustvo duša uči, da takva nepravda nanesena Sinu Božjemu prouzrokuje strašnu zaslijepljenost. Kakva će biti sudbina takve duše, ako je smrt snadje iznenada?

Prije prinošenja sv. Žrtve pomislimo, da će i nama biti kao i svjedocima na podnožju križa: svatko prema svome raspoloženju ili će dobiti milost ili će još više otvrdnuti.

2. Temeljno raspoloženje: sjediniti se s Isusom Kristom, svećenikom i žrtvom

Po jedinstvenoj osebujnosti svoga svećeništva, Krist je u isti mah i svećenik i sveti žrtveni dar Novoga Zavjeta.

Kakvo raspoloženje mora imati prvenstveno službenik Kristov, ako želi biti - što je moguće više - sličan svome Božanskom Uzoru? Da prisvoji sebi one iste nutarnje osjećaje srca, koje je Isus imao na Zadnjoj večeri, na Kalvariji i koje još i sada ima u nebu. Tako će se prilagoditi Apostolovoj riječi: "Jer ovo mišljenje treba da je u vama, kakvo je i u Kristu Isusu" (Phil 2,5).

Kad se Krist po nadahnuću Duha Svetoga žrtvovao na križu, ljubav je vladala u Njemu: "Ut cognoscat mundus, qui diligo Patrem" - "Da spozna svijet, da ljubim Oca" (Jo 14,31). Njegova je duša isto tako bila puna klanjanja i zahvalnosti prema Božjem veličanstvu. Isus je izgarao od želje, da se žrtvuje, da bi zadovoljio za grijehe svijeta i zaslužio spasenje cijelom ljudskom rodu.

Vrlo se pristoji, kad prikazujemo svetu Misu, da imamo iste poglede i nakane, kao i jedinstveni Vrhovni Svećenik svake Žrtve. Zapamtite to dobro: kad je Krist unišao u slavu, nije

prestao ljubiti svoga Oca, pa smo i mi pozvani, da s istim takvim duševnim raspoloženjem ovjekovječujemo u krilu Crkve tajnu Zadnje večere i križa.

Tokom svete funkcije neka se prema tome svećenik sjedini sa Spasiteljem. Isus je savršeni Uzor osjećaja religije i ljubavi, s kojima takodjer i njegov službenik mora prinositi žrtvu.

Krist je takodjer Uzor i u svom svojstvu žrtve.

I ovdje moramo usvojiti njegove osjećaje. Obred nas redjenja izričito podsjeća na tu dužnost: "Nasljedujte žrtvu, koju prinosite, naime, obavljajući tajnu smrti Gospodnje, mrtvite u svojim udovima mane i pohote". Samo tako ćete prinositi svoju žrtvu Ocu na najsavršeniji način, kakav je Krist odabrao na križu.

Pitat ćete: a zašto je Krist htio, da se kao žrtva posveti Bogu za nas? Gospodinu se mogu prinositi darovi na razne načine: u vidu milostinja, pobožnih ustanova, poklanjanjem dragocjenih predmeta, kao na pr. kaleža. Sve je to veoma dobro i Bogu ugodno prema motivu ljubavi, koji to nadahnjuje.

Ali po čemu se žrtva razlikuje od svih drugih poklona?

Razlika je ogromna. Darovi se prinose u jednu označenu svrhu, koja je prirodom samoga dara odredjena ili voljom darovaoca. Kad darujem kalež, taj predmet je sigurno namijenjen za odredjenu upotrebu, i ne će služiti za ništa drugo. Žrtva, nasuprot - po svom bitnom odredjenju daruje se samo Bogu. Ona Njemu pripada potpuno, ona je isključivo pridržana za Njega, da On s njom raspolaže po svojoj volji.

To je onaj duboki razlog, radi kojega je Krist htio biti žrtva.

To smo mi vidjeli, ali ta je istina tako važna, da se možemo na nju povratiti. Prva Kristova riječ kod ulaska u svijet bila je ova: Paljenice i žrtve za grijeh nisu ti bile ugodne. Tada rekoh: evo dolazim ... da činim volju tvoju, o Bože" (Hebr 1o,6-7). A koja je bila ta volja Božja? Smrt na Kalvariji na koncu jednoga čitavog života rada obavljenog u ljubavi. To je eto bila žrtva Kristova.

Kao Krist, i po njegovu primjeru i mi se takodjer u Misi prikažimo za žrtvu na taj način, da bi Bog mogao s nama raditi, štogod hoće. Potrebno je, da se potpuno prepustimo svome Stvoritelju i Spasitelju, da Mu se predamo.

U sjedinjenju s utjelovljenom Riječi prihvatimo sve muke i teškoće svoje službe. Primimo i sami sebe sa svim svojim nedostacima, bijedama, bolestima. Nastojmo, da trajno obumremo zavodljivostima i ugodnostima ovoga svijeta, koje se protive kraljevstvu Božjem u nama. Za svećenika i redovnika to se glavno raspoloženje svodi na duh najpotpunije poslušnosti.

Tu ima gradje za duboka razmišljanja, za ozbiljno ispitivanje savjesti. Jesmo li uvijek puštali Bogu, da raspolaže s nama po svojoj miloj volji?

Želim, da biste stvorili odluku, da ćete iskreno nasljedovati tajnu Kristova žrtvovanja, koje se vječno obnavlja na oltaru u vašim rukama.

3. Raspoloženja, koja preporuča Sabor

Četiri su na broj: imati iskreno srce, ispravnu vjeru, strah i poštovanje, duh skrušenosti i pokore: "cum corde vero - et recta fide - cum metu et reverentia - contriti et poenitentes.

Najprije, treba imati posve iskreno srce. Što to znači? Znači, da moramo biti iskreni prema samima sebi i to potpuno. To je svojstvo od velike važnosti, ali priznajmo, to je svojstvo i rijetko. Mi katkad mislimo, da smo potpuno iskreni in foro interno - u unutarnjem području - pa ipak u nama ima zakutaka, koje ne otvaramo, čak ni pogledu Božjem.

Da zadobijemo to iskreno srce, živo želimo, da sami sebe upoznamo onako, kao što Gospodin sudi o nama. U sabranosti molitve neka Božje svijetlo prodre do zadnjih dubina naše duše i pokaže nam, što smo mi. Nije dosta, da govorimo istinu samo kad s drugim razgovaramo. To treba da činimo i sami prema sebi: "Qui loquitur veritatem in corde suo" - "Koji govori istinu u srcu svojem" (Ps 14,3), a nada sve, da to činimo pred Bogom. Ako svećenik želi, da se dostojno drži na oltaru u prisutnosti Gospodnjoj, on treba da ima to "cor verum" - "pravo srce".

Pomislite, što će nam se jednoga dana dogoditi u nebu. Kao što je od samoga utjelovljenja Isusova duša bila uzdignuta do gledanja Oca i kao okružena slavom, jer je to bila duša utjelovljenoga Sina Božjega, na isti način po čudesnoj ljubeznivosti svoje ljubavi Gospodin će se podati adoptivnim sinovima. Prema stupnju naše ljubavi u času smrti on će ispuniti naše duše svojim svijetlom i svojim blaženstvom. Zašto ta dobrota? Jer će Otac u nama vidjeti sliku svoga Sina.

Jedna, malo zapažena, riječ sv. Pisma lijepo izriče, u čemu će biti to blaženstvo: "Denudavit abscondita sua illi" - "Bog će nam otkriti svoje tajne" (Eccli 4,31). Zadržimo tu riječ. Bog će se pokazati svojim odabranicima takvim, kakav jest u jedinstvu svoje biti i u trojstvu svojih osoba. On će im objaviti "absconsa" - "tajne" svoga vječnoga života: sve će im biti otkriveno u punom svijetlu istine: "Bog je svijetlo i u njemu nema nikakve tame" (1 Jo 1,5).

S naše strane mi ćemo se ujediniti s Gospodinom i slavit ćemo ga u punoj jasnoći. Sva bijeda našeg prošlog života i pobjeda milosti u nama bit će nam jasne stvari. Tada će naše srce biti savršeno ponizno, ono će shvatiti bezdane Božanskog milosrdja. Ono će čitavo biti iskreno u svom hvalenju Gospodina.

Vjerujte mi, Bog želi, da mi već u ovom životu zauzmemo u njegovoj prisutnosti taj isti odnos posvemašnje iskrenosti.

Mi sami sebe često varamo. Nemamo uvijek snage, da se suočimo s pogledom Božjim u svojoj duši, da se pred Bogom pokažemo takvima, kakvi smo. Ima u nama pogrešaka, tajnih sklonosti, nagona, kojih mi sami sebi ne priznajemo. Ima žrtava, koje Bog od nas traži, ali mi možda nemamo odvažnosti, da ih doprinesemo.

Razmišljajmo o tim istinama i ako nam Bog naloži, da se nečega odrečemo, prihvatimo to. U času, kad uzlazimo na oltar, donesimo Bogu iskreno, otvoreno i lojalno srce. Na taj način, uvjerava nas Sabor, pobrat ćemo obilne plodove svete Mise.

Drugo raspoloženje jest "ispravna vjera" - "recta fides". Sabor stoji pod dojmom teksta iz poslanice Hebrejima: "Imajući, dakle, braćo, pouzdanje ulaziti u svetinju nad svetinjom krvlju Isusovom ... preko zavjese, to jest tijela njegova" - "per velamen, id est carnem suam", te imajući velikog svećenika ... pristupajmo iskrenim srcem u punini vjere - "cum vero corde in plenitudine fidei" (Hebr 10,19-22).

Starozavjetna figura, na koju aludira ovo mjesto iz sv. Pavla, sjajno se obistinjuje u svetoj Misi. Tu nas stvarno Isus Krist sa sobom uvodi ne u svetinju nad svetinjama jeruzalemskog hrama, nego u svetište Božanstva, to jest, kod Oca. On nas tamo uvodi zaslugom svoje muke, čije prikazivanje na oltaru primjenjuje nam njegove zasluge. Ova će vjera uroditi u nama bezgraničnim pouzdanjem u neizmjernu vrijednost Mise.

Euharistijska tajna je u potpunoj istini "Mysterium fidei" - "tajna vjere". Crkva je te dvije riječi uvrstila u formulu pretvorbe predragocjene Krvi. Sve se ovdje zbiva u vjeri. Moć svećeničke riječi, prisutnost Kristova po pretvorbi kruha i vina, spasonosni plodovi, koji izviru izs svake Mise, sve su to stvari, koje samo vjera dokučuje.

Čitali smo, kako su svete duše, kad su prisustvovale sv. Misi, vidjele našega Gospodina, kako On sam prinosi žrtvu. U njihovim očima izčezavao bi svećenik. One nisu vidjele nikoga, do li Isusa. To je izvanredna milost, ali je ona posve u skladu s naukom Crkve. Što nam zapravo kaže Sabor? "Da Krist na oltaru isto tako prinosi žrtvu kao i na Kalvariji" - "Idem nunc offerens".

Svećenička intervencija Kristova "ut nunc offerentis" - "kao onoga, koji sada prikazuje" nije takve prirode, da bi nas trebala iznenaditi. Gledajte, Isus je postavljen od svoga Oca, da sudi sve ljude: "Neque enim Pater judicat quemquam, sed omne judicium dedit Filio" - "I ne sudi Otac nikome; nego sav sud dade Sinu" (Jo 5,22). Krist sudi sve one, koji umiru, a umiru svake sekunde. Pa zašto ne bi On mogao isto tako, na aktivan i jasan način, biti prisutan u svakoj Misi svećenika, koji ovdje na zemlji ovjekovječuje njegovu Žrtvu? Pogledajte još: što se dogadja kod dijeljenja sakramenata? Sv. Augustin jasno izriče nauku Crkve: "Bilo da Petar, Pavao ili Juda krštava, to je uvijek Krist, koji u Duhu Svetomu preporadja dušu" - "Petrus baptizet? Hic Christus est, qui baptizat... Judas baptizat? Hic est, qui baptizat ... Krist krštava svojom vlastitom moći, a oni kao njegovo orudje". To isto vri-

jedi i za Euharistiju: ma kojigod svećenik posvećivao, pa bio on krivovjernik ili nedostojnik, uvijek je Krist, koji na vrlo realan i suveren način žrtvuje i posvećuje, premda to biva posredovanjem ljudi.

"Cum metu et reverentia" - "Sa strahom i poštovanjem". Kad je Isus prinosio svoju Žrtvu, njegovo se Srce prelijevalo od dubokog poštovanja pred Očevim veličanstvom. Zar nije o Njemu prorekao Izaija, da će duh straha Gospodnjega napunjati njegovu dušu - "Et replebit eum spititus timoris Domini" (11,3).

Kad sam govorio o kreposti religije, rekao sam, do koje je mjere sav zemaljski život Isusov bio izraz religioznoga poštovanja. Čak i sad u nebu, gdje je On "in gloria Patris" - "u slavi Očevoj", Krist je uvijek obuzet duhom poštovanja i klanjanja: budući da je njegova ljudska narav stvorena, to ona ne može biti u istini, osim ako priznaje svojim ponižavanjem savršenosti Božje.

Budimo takodjer i mi na oltaru puni toga straha, punog poštovanja, ali potpuno prožetoga ljubavlju i pouzdanjem. Neka nas on pronikne sve do srži: "Configе timore tuo carnes meas" (Ps 118,120).

Što se tiče zadnjeg raspoloženja, koje spominje Sabor: duha skrušenosti i pokore, već sam o tome govorio i nije potrebno, da se na to više vraćam. Ali kako da ovdje ne navedem riječi sv. Grgura, koji u njima sažimlje svu kršćansku predaju: "Potrebno je za vrijeme prikazivanja žrtve, da sami sebe Bogu žrtvujemo po skrušenosti svoga srca, jer obavljajući tajne muke Gospodnje, moramo nasljedovati Žrtvu, koju prinosimo"?

4. Neposredna priprava - prikazivanje - zahvala

Raspoloženja, o kojima smo govorili, trebale bi uvijek biti žive u duši Kristova službenika, ali toliki nadnaravni zanos nadilazi ljudsku slabost. Radi toga je vrlo korisno, da pred samo prikazivanje Žrtve uznastojimo pomoću neposredne priprave, da pojačamo svoju vjeru i rasplamtimo svoje srce.

Misal sadrži izvrsnih molitava kao pripravu za svetu Misu. Možemo ih ili recitirati ili meditirati. Ogranit ćunse samo na nekoliko savjeta.

Sve metode i svi načini dadu se svesti na ovu izreku: "Štogod se svećenik više poistovjeti kod prinošenja sv. Žrtve s Isusom Kristom, štogod više on usvoji poglede Očeve - to će i prinošenje žrtve biti obilnije po milostima". Tajna molitva iz mise Velikog četvrtka divno izrazuje tu istinu vjere: "Gospodine ... neka Tebi našu Žrtvu učini prijatnom sam Onaj, koji današnjom predajom pokaza učenicima svojim, da se ovo čini za njegov spomen" - "Ipse tibi ... sacrificium nostrum reddat acceptum".

Neka dakle svećenik obuče se u osobu Isusa Krista, budući da radi u njegovo ime. Prije nego uzidje na oltar, neka rekne Isusu: "Gospodine, ti si rekao: Sine me nihil potestis facere - bez mene ne možete ništa učiniti - (Jo 15,15); ja to priznajem: bez Tebe ne mogu ništa posebno ni u ovom Božanskom činu, sv. Misi. Potpuno sam nesposoban, da budem Tvoj dostojan službenik u ovom neprispodobivom činu. Kad bih proveo cijeli svoj život pripravljajući se, ni onda ne bih bio na visini jedne takve službe. Ali, jer sam po tvome Duhu primio udio u tvome svećeništvu, molim Te u dubokoj poniznosti, da na me preneseš svoja vlastita raspoloženja svećenika i žrtve. Ona raspoloženja, koja si imao na Zadnjoj večeri; ona, koja si imao na križu, pa se udostoj nadomjestiti po svome milosrdju sve, što mi nedostaje".

Zar bi dolikovalo, da svećenik ovjekovječuje žrtvu križa, a da se sam iz dna duše ne uskladi sa Žrtvom, koju na oltaru izvršuje? Kad Krist govori na njegova usta, kad se prinosi preko njegovih ruku, može li onda svećenikovo srce ostati hladno i kao tudje nutarnjim raspoloženjima Spasiteljeva Srca?

Žrtvujući se, Krist je u sebi nosio čitav ljudski rod. Po njegovu primjeru otvorimo i mi širom dušu za potrebe i patnje svijju: mislimo na grešnike, na siromahe, bolesnike, umiruće, kao da bi naša dužnost bila, da Gospodinu podnosimo sve njihove molbe. Na taj ćemo način govoriti u ime cijele Crkve.

Oblačite uvijek s dostojanstvom svećeničke haljine. U Genezi čitamo jedan izvještaj, koji nam može u tom času biti od pomoći, da uzdignemo svoje misli prema vjerskim istinama. Jakova je njegova majka Rebeka obukla u Ezavove haljine, da bi smio pristupiti svome ocu Izaku i primiti njegov blagoslov. Tada je on smiono rekao svojemu ocu: "Ego sum primogenitus tuus" - "Ja sam tvoj prvorodjenac" (Gen 27,19). Naša nam majka Crkva kaže: "Vi ćete predstavljati Isusa Krista, svoga starijega brata" - "Primogenitus in multis fratribus" (Rom 8, 29); " obucite se u njega" - "Induimini Dominum Jesum Christum" (Ibid 13,14). Odsada možete slobodno pristupiti Kristu, i k Ocu. On gleda u vama, unatoč vaše potpune nevrijednosti, drugoga Krista - alterum Christum".

Sjediniti se s raspoloženjima Blažene Djevice, kad je stajala uz podnožje križa, usvoj ti njezine osjećaje, s kojima je žrtvovala svoga Sina, to je takodjer za one, kojima Gospodin udijeli ovakvu sklonost, izvrstan način, da se priprave na prinošenje Žrtve.

Tokom prikazivanja sv. Mise točno se pridržavajte rubrika: to je izraz štovanja i strahopočitanja. Svećenik, koji u duhu religije obavlja propisane obrede, postaje vrlo ugodan Bogu.

Kada kod prikazanja prinosimo kruh i vino, ne propustimo nikad, da pridružimo hostiji smještenoj na pateni i vinu u kaležu, prikazbu svojih djela i čitavoga svoga bića. Ako Isus u nama otkrije "hostije, On nas sa sobom prinosi Ocu. Onda čitav dan proveden u vjernosti produžuje jutrom obavljeno prikazanje, te se sav svećenički život odvija pod zrakama njegove Mise.

Dok nastavljamo s prikazivanjem sv Mise, nastojmo dovesti svoju dušu u sklad s molitvama i liturgijskim kretnjama. Uputa sv. Benedikta: "Mens nostra concordet voci" - "Neka bude naša duša uskladjena s glasom", vrijedi u prvom redu za molitve, što se izgovaraju na oltaru.

Ima mnogo molitava u misalu, koje nas podsjećaju na djelo slavljenja, što se ostvaruje našom službom. Zar Misa nije na najodličniji način čin kulta latrije? "Gloria Patri" - "Slava Ocu", "Suscipe sancte Pater" - "Primi, sveti Oče", "Per ipsum" - "Po njemu", "Placeat" - "Neka Ti bude milo" bez prestanka nam ponavljaju, da naš pogled mora biti usmjeren prema Ocu, prema presv. Trojstvu. "Offerimus praeclarae majestati tuae" - "Prinosimo tvome preslavnom veličanstvu".

Ali uvijek u skladu s liturgijskim tekstovima uprimo oči svoje u riznicu Božjega milosrdja i u potrebe ljudske. Preko mnogih molitava, čija se moć osniva na krvi Isusovoj, molimo za njih sve. Mi više zagovaramo stvar puka, nego što je to činio starozavjetni veliki svećenik, kad bi stupao pred Boga u svetinju nad svetinjama.

Najbolja zahvala je sam Isus Krist: "Quid retribuam Domino? ... - "Što ću uzvratiti Gospodinu?" ... "Calicem salutaris accipiam" - "Uzet ću kalež spasenja".

Ipak, kakvigod bili naši osjećaji zahvalnosti za vrijeme prikazivanja sv. Mise, veoma se dolikuje, da iz dubine duše zahvalimo Gospodinu poslije Mise. U toj stvari svaki može slijediti poticaj Duha, ali ne budimo nikada od onih, kojima bi se mogao uputiti prijekor, da su toliko primili, a tako se malo zahvalili.

Uobičajeve molitve, što se preporučuju iza Mise, sadrže sjajnih čina zahvalnosti. Preko hvalospjeva "Benedicite" - "Blagoslivajte" sva stvorenja primaju na neki način život u našem duhu, da bi hvalila Boga. Čovjek postaje srce svega onoga, što po prirodi ne može ljubiti, da bi sve podredio Bogu.

Zgodno je u tim usmenim molitvama nadodati koji čas i mislene molitve, koja će biti više osobna. Ta zahvala prije svega mora biti čin najdubljeg klanjanja. Što se Isus više snizuje i sakriva, to bi naše srce više moralo priznavati njegovo Božansko veličanstvo: "Ti si Krist, Sin Boga živoga, predmet Očeve ljubavi". I jer ja to vjerujem, predajem Ti se svim srcem, da u svemu vršim Tvoju volju".

Po općem mišljenju glavni se učinaka sakramenta postizava u samom času blagovanja. Ipak, kroz sve vrijeme, dok u nama postoje svete prilike, Spasitelj po svom sjedinjenju s dušom, ne prestaje za nju biti vrelom Božanskog blagoslova. Radi toga je vrijeme zahvale tako dragocjeno, da se naučimo priljubiti uz Krista i tvoriti s njime jedan duh ljubavi. Molitva, koja poslije Pričesti postaje još žarča, stvara u srcu dragocjenu naviku sabranosti. Zar nije Isus rekao poslije Zadnje večere, pošto su se njegovi učenici bili pričestili: "Oče, hoću, da i oni, koje si mi dao, budu sa mnom, gdje sam ja"? (Jo 17,24).

Po milosti sakramenta Krist nas privlači k sebi, da bi nas u sebi podigao prema Ocu.

Bude li svećenik primoran, da poslije sv. Mise ispovijeda, da ide na sprovod, da podučava djecu u katekizmu, ne treba da klone duhom, ako ga ti poslovi priječe, da se sabere. Radije neka tvrdo vjeruje ove dvije istine: te službe produžuju sv. Misu, jer dušama donose plodove otkupljenja. Nisu li one na neki način čin kulta ljubavi prema Kristu u osobi njegovih udova? Zatim, nije li već to jedan vrlo stvarni način zahvale, ako je svećenik, nakon što je sa strahopočitanjem primio Euharistiju, pobožno izmolio različite molitve, kojima se završuje Misa? Istina, te popričesne molitveo općenito ne izriču na otvoren način zahvale. Mi u njima molimo, da budemo dionici spasonosnih plodova Sakramenta. Ipak, izvan svake sumnje, te molitve uključuju veliko poštivanje dara Božjega i tim samim posvjedočuju našu duboku zahvalnost.

Bez obzira na vrijednost zahvale sadržane u samoj Misi, istaknimo to ponovno: važno je, potrebno je, da svećenik nakon Mise, kadgod to prilike dopuštaju, nastoji se zahvaliti Gospodinu, jer - ne zaboravite toga nikada - u tim blagoslovljenim časovima ljubljeni Sin, koji stanuje "in sinu Patris" - "u krilu Očevu" počiva "in sinu peccatoris" - "u krilu grešnika.

XIII.

EUHARISTIJSKA GOZBA

"Vidite, kakvu nam je ljubav dao Otac: zovemo se sinovi Božji i jesmo" - "Videte, qualem caritatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur et simus" (1 Jo 3,1). Bog ne naš Otac, ljubi nas neshvatljivom ljubavi. Sva ljubav, koja postoji na svijetu, dolazi od Njega i tek je sjena njegove bezgranične ljubavi. "Može li žena zaboraviti djetešce svoje? Ne smiluje li se plodu tijela svojega? A da bi ga i zaboravila, ja ne zaboravljam tebe" (Is 49,15).

Ljubav teži za davanjem sebe. Tako se ona još više sjedinjuje sa sebi dragim predmetom. Bog je sama ljubav: "Deus caritas est" (1 Jo 4,8). On ima uvijek stvarnu i jaku želju, da nam se saopći. Radi toga je i pisao sveti Ivan: "Bog je toliko ljubio svijet, da je dao svoga jedinorodjenoga Sina" - "Sic Deus dilexit mundum ..." (Jo 3,16).

Taj Sin, koji dijeli Očevu ljubav, htio je, da uzme položaj sluge i da se žrtvuje na križu: "Majorem hac dilectinem" - "Veće ljubavi od ove ..." (Jo 15,13).

Pa još i sada se On sakriva pod prilikama kruha i vina s nakanom, da dospije u nas i da nas najuže sa sobom sjedini. Presveta je Euharistija posljednji napor ljubavi, koja želi, da se preda. To je čudo svemogućstva u službi neizmjerne ljubavi.

"Sva su djela Božja savršena" (Deut 32,4). Radi toga je nebeski Otac priredio svojoj djeci gozbu dostojnu sebe. On im ne pruža materijalnu hranu niti manu, što je pala s neba. On im daje tijelo i krv zajedno s dušom i Božanstvom svoga jedinorodjenoga Sina Isusa Krista.

U ovom životu nikada ne ćemo shvatiti svu veličinu toga dara. Čak ni u nebu ne ćemo toga potpuno razumjeti, jer Euharistija - to je Bog, koji se daje, a samo se On potpuno poznaje.

U toj gozbi primamo Sina Očeva, blaženstvo neba. Kroz čitavu vječnost angjeli i svеci ćemse s Njime zasićivati. Još više! Sam vječni Otac izjavljuje, da u Njemu nalazi svu svoju radost: "Ovo je Sin moj ljubljeni, koji mi je po volji" (Matth 17,5). Bog nam ne bi mogao udijeliti dragocjenijeg dobra: "Zar ne znaš, da sam ja u Ocu i Otac u meni?" (Jo 14,10). On je još rekao Filipu: "Tko vidi mene, vidi i moga Oca" (ibid 9). Po Pričesti mi posjedujemo u svojim srcima Presveto Trojstvo, jer su Otac i Duh Sveti nužno tamo, gdje je Sin: oni su trojica u jednoj te istoj biti.

1. Prispodoba o gozbi

Teško je o Euharistiji reći nešto novo.

Čini mi se, da bi razmišljanje o jednoj stranici iz Evangjelja moglo rasvijetliti našu vjeru. Ta stranica baca svijetlo na jedinstvo, koje Euharistija proizvodi medju Kristom i dušama.

Poznata vam je prispodoba o svadbenoj gozbi. Isus kaže: "Kraljevstvo je nebesko kao kralj, koji načini svadbu svojemu sinu" - "Simile est regnum caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo" (Matth 22,2 - Luc 14,16).

Koga predstavljaju taj kralj, taj sin? Tko su uzvanici te svadbene gozbe? Krije li se tajna pod tom alegorijom?

Prema crkvenim naučiteljima kralj je nebeski Otac.

Kad Otac, da bi otkupio svijet, odlučuje, da se Riječ ima utjeloviti, On priprema po samom utjelovljivanjun ljudske naravi božanskoj Osobi jednu čudesnu svadbenu gozbu. Utjelovljenje Riječi je svadba, jer primajući sveto čovječanstvo za svoje, Sin Božji od njega čini svoju zaručnicu. U najuzvišenijem smislu već to je bila "Jaganjčeva svadba" - "Nuptiae Agni" (Apoc 19,7).

"Ta se tajna", primjećuje sv. Grgur, "zbila u Mariji kod Angjelova navještenja" - "Uterus ... Genitricis Virginis hui Sponsi talamus fuit". Dvije naravi u jednoj Osobi: kakvo jedinstvo u biću i kakav zagrljaj u ljubavi! "Quae est ista, quae ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum" - "Tko je ona, koja ide u gore iz pustinje tamo, naslonjena na dragoga svoga?" (Cant 8,5). Spasiteljevo čovječanstvo je ta "neokaljana zaručnica, puna slasti, koja ide go-

iz pustinje ovoga svijeta naslonjena na Riječ, svoga dragoga.

Liturgija pjeva o čudesima toga jedinstva: "Mirabile mysterium ... Deus homo factus est" - "Divna tajna ... Bog postade čovjekom". Ne gubeći sjaja svoga vječnog savršenstva, Sin uzima čovječju narav, stvorenu iz ničesa: "Id, quod fuit permansit, et quod non erat assumpsit" - "Ostade ono, što je bio, i uze ono, što nije bio". I to jedinstvo ne znači nikakvo miješanje Boga i čovjeka: "non commixtionem passus"; nasuprot, ono čuva apsolutnu razliku dviju naravi, koje su zauvijek nerazdružive: "neque divisionem".

To je čitava nauka o utjelovljenju.

Prema istom naučitelju Otac je u svojem milosrdnom planu htio tajnom utjelovljenja ostvariti svadbenu zajednicu svoga Sina s Crkvom: "In hoc Pater Regi Filio nuptias fecit, quo ei, per incarnationis mysterium, sanctam Ecclesiam sociavit" - "Time je Otac načinio Sinu svadbu, što mu je po tajni utjelovljenja pridružio svetu Crkvu". Kako znate, ujediniti se sa svojom Crkvom za Krista znači prije svega ujediniti se sa svakom dušom po milosti posvetnoj i ljubavi. Nije li sv. Pavao pisao Korinćanima: "Ja sam vas priveo Kristu kao čiste djevice" (2 Cor 11,2)? Zapamtite, Apostol se ovdje ne obraća samo djevicama, nego svim krštenima. Prema njemu je svaki kršćanin po milosti Božjeg posinjenja pozvan, da se u ljubavi sjedini s Kristom.

Vratimo se prispodobi. Kralj je bio pozvao mnoge goste, da učestvuju na svadbi, ali su se svi ispričavali. Tada on posla svoje sluge na raskršća, da pozovu i najsiromašniji svijet na obilnu gozbu, koju je priredio. Tada se svadbena dvorana otvori neznatima, bolesnima, pa i sakatima.

Koga predstavlja ta mnoštvo? S Origenom, sv. Jeronimom, i prema liturgijskoj upotrebi nekih tekstova ove prispodobe, u tom mnoštvu vidimo kršćanski puk, što ga je božanska darežljivost pozvala na euharistijsku Gozbu. Oni, koji primaju svete tajne, uživaju dobročinstvo jedinstva ljubavi, koje je pridržano za uzvanike na gozbi. Krist uzima u posjed njihove duše, a one opet posjeduju Njega u vjeri i ljubavi.

Ovo jedinstvo, držimo to čvrsto na pameti, na neki način nasljeduje jedinstvo svetoga Čovječanstva s Riječi. To jedinstvo je uzor svih tijesnih odnosa i ljubavi medju stvorom i njegovim Bogom.

Na te visine nadnaravnoga života svi smo mi pozvani.

2. Misa, gozba Sina Božjega

Svaki je dan spremljena ta raskošna gozba: pir Sina Božjega obnavlja se svakoga jutra u svetoj Misi. Svi smo mi, i svećenici i vjernici, pozvani, da kod toga sudjelujemo.

Božanska Mudrost je zamislila ovu tajnu sjedinjenja i povjerila Crkvi brigu nad njom. Misa je u krilu Crkve ognjište,

odakle se širi milost na sva djela Kristovih udova. Posebno za svećenike, Božanski oficij, razmatranje, služba, požrtvovnost u svim oblicima dobivaju svoj nadnaravni polet iz posvećujuće snage ove Božanske Žrtve. To razabiremo iz jedne molitve u Misalu: "Udostoj se, Gospodine, preko svetih tajna oltara, koje su vrelo svake svetosti, nas uistinu posvetiti" (Tajna na bl. sv. Ignacija Lojole).

Pa kako nama dolaze te milosti, što potječu iz sv. Mise?

Prije svega po svetoj Pričesti. Euharistija je u najizvrsnijem smislu sakramenat, koji donosi i svećenicima i prisutnim vjernicima iste plodove sv. Žrtve. Molitva "Supplices" - "Tebe dakle smjerno molimo" u kanonu to tvrdi na vrlo jasni način. Tu se moli, da svi oni, koji učestvuju u oltarskoj žrtvi, primanjem tijela i krvi Isusa Krista, budu ispunjeni svakim nebeskim blagoslovom i milosti: "Omni benedictione caelesti et gratia repleamur". Dar Euharistije je odgovor dobrostivoga Boga Oca na Žrtvu, kojom mu mi prinosima njegova Sina. Po nečuvenoj dobroti Otac hoće da nahrani svećenike i vjernike sa samim žrtvenim darom i preko toga da ih učini posjednicima nadnaravnih dobročinstava, koja izviru iz svete Mise.

Tako se Krist u ljubavi sjedinjuje sa svim članovima svoje Crkve. Obogaćuje ih sa svim svojim dobrima: "In omnibus facti estis in illo" - "Obogatiste se u njemu u svemu" (1 Cor 1,5). Po Euharistiji im On dijeli plodove otkupljenja: "Ut redemptionis tuae fructum in nobis jugiter sentiamus" - "Da plod otkupljenja tvoga u sebi osjećamo". U Misi nam se taj "redemptionis fructus" - "plod otkupljenja" izvorno daje preko Pričesti. Nikad prema tome ne smijemo smatrati Pričest kao nešto manje važno, kao pojedinost, pan ni kao drugotnu vježbu u sklopu svoje duhovnosti. I doista, kad Isus dolazi k nama, On dolazi - prema evangjeoskoj riječi - da nam dade svoj život, što On čini, ne štedljivo, nego s Božanskim preobiljem: "Ego veni, ut vitam habeant, et abundantius habeant" - "Dodjoh, da imaju život, da ga imaju u izobilju" (Jo 10,10). "Kad bismo poznavali dar Božji!" (Jo 4,10).

3. Visina života, na koji nas poziva Pričest

Kakav je to izvanredni život, na koji poziva euharistijsko sjedinjenje kršćanina, i posebno svećenika?

Ova je nauka tako važna, da se na nju moramo bez prestanka navraćati.

Krist je savršen uzor ljudske svetosti, koju Bog hoće da vidi, kako se odrazuje u njegovim posincima: "Praedestinavit nos conformes fieri imaginis Filii sui" - "Preodredi nas, da budemo jednaki obličju Sina njegova" (Rom 8,29). Svi smo mi - iako u raznim stupnjevima - obvezani, da postignemo tu nadnaravnu sličnost pod prijetnjom, da inače ne ćemo moći učestvovati na nebeskoj Gozbi. Samo ova jednakost obličja s utjelovljenim Sinom ostvaruje u nama duhovno uzdignuće, skladnost izmedju ljudskoga i božanskoga, što Otac očekuje od nas.

U čemu stoji Isusova svetost? U Trojstvu je Otac počelo, od koga Sin ima sve, što jest. Stoga je Isus rekao: "Kao što Otac ima život u sebi, tako dade i Sinu, da ima život u sebi" (Jo 5,26).

I Isusovo čovječanstvo u svom nedostiživom dostojanstvu prima od Oca sve, što jest. Iz Očeva krila neprestano je tekao u Isusa Božanski život. Po Njemu je On u punini posjedovao posvetnu milost, ulivenu ljubav, kreposti, darove Duha Svetoga.

Hipostatičko sjedinjenje samo je po sebi već posvećivalo dušu i tijelo Kristovo. Ta milost sjedinjenja s vječnim Sinom Božjim korijen je svih ostalih darova danih njegovu čovječanstvu, da ispuni svoju otkupiteljsku zadaću na Božanski način.

Na tajn je način Isusova duša bez prestanka promatrala Oca, Riječ i Duha. U jedinstvu Božanske osobe obe su naravi svakako različne, ali kakvo neizrecivo jedinstvo njih medjusobno spaja! Sve je Isusu dolazilo od Oca, kao od jedinstvenog izvora, i Isus se čitav odnosio na Oca i Njega slavio svakim svojim činom.

Takvo stanje svetosti, u njegovu najuzvišenijem savršenstvu, želi Krist ostvariti u duši svakog pričesnika.

Bez sumnje, dajući Crkvi Euharistiju, Bog je htio, da pod svetim prilikama Krist prinosi i žrtvuje, da Mu se mi klanjamo, da Ga posjedujemo, da Ga ljubimo u svetohraništu, ali je on takodjer htio, da njegov Sin budez za nas hranom, da bi nas učinio dionicima Božanskog života: "Ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, ne ćete imati u sebi života" (Jo 6,53).

Obični kruh, premda sam nije živ, podržava snagu naših tjelesa, ali, kad mi uzimamo euharistijski kruh i vino, tada ulazi u nas Isus, živo Biće, zaposjeda nas i po tom jedinstvu čini nas sličnima sebi. Nije li O n rekao: "Ja sam kruh živi, koji sidjoh s neba?" (Ibid. 51).

Božanski je život sam u sebi nepristupačan, ali po ovom Sakramentu taj život dolazi k nama. Sve povećanje svetosti, koje Otac želi podijeliti svojim posincima, nalazi se tu u Isusu u stanju spremnosti, da nam se podari.

Gledajte ovo čudo: Spasiteljeva je duša bila u neprestanom dodiru s Riječi i od Nje primala život. Naše sakramentalno jedinstvo s Kristom traje svaki dan svegan nekoliko časaka. Ma kako ono bilo kratko, kako je ipak velika njegova posvetna moć! Dakako, ovo jedinstvo nije onako tijesno, kao što je jedinstvo Riječo sa svojim čovječanstvom. Ipak, zar ne počiva začetnik svetosti u duši? On je odijeva svojim zaslugama, daje joj da živi po milosti posinjenja i otvara joj pristup do samoga Trojstva: "Tko ljubi mene ... ljubit će ga moj Otac ... i k njemu ćemo doći i kod njega ćemo se nastaniti" (Jo 14,23).

Sakramentalno sjedinjenje, koje izvodi Božanska Mudrost, tako istinski nasljeduje sjedinjenje Riječi sa svojom ljudskom naravi, da je Krist mogao ustvrditi: "Kao što mene posla živi Otac i ja živim po Ocu, tako će i onaj, koji jede mene, ži-

vjeti radi mene" (Jo 6,57). Nemoguće je shvatiti svu dubinu tajne euharistijskog sjedinjenja, ako se ne vodi računa o ovoj paraleli, koju je htio sam Božanski Učitelj. Razmišljajte o zapanjujućem uzdignuću, koje se ogleda u toj prispodobi. Neka vas prožme istina, koju ona otkriva. Kroz cijeli vaš svećenički život bit će time pojačano i potpomognuto poštovanje i očekivanje milosti, što mora pratiti svaku vašu Pričest. Sveti Hilarije sažetim riječima izražava tu visoku misao: "Krist ima život od Oca, i na isti način, kako On živi po Ocu, živimo i mi po njegovu tijelu" - "Quo modo per Patrem vivit, eodem modo nos per carnem ejus vivimus".

Medju najuzvišenija svojstva Mise spada to, da je ona uistinu svadbena gozba. U času utjelovljenja nebeski je Otac predstavio svome Sinu jednu ljudsku narav, koja je bila odredjena, da se zdrži s Njime kao neokaljana zaručnica. Na oltaru svećenik predstavlja Spasitelju duše, da ih oživi: svoju vlastitu dušu i dušu prisutnih, da bi Spasitelj, darujući samoga sebe, učinio ih dionicima svoga vlastitog života.

Shvatimo, na kakvu nas visinu poziva Pričest. Naš naime napredak u svetosti zavisi velikim dijelom od habitualnoga načina, kako mi učestvujemo u euharistijskoj gozbi.

4. Učinci Pričesti

Promatranje naravi Božanskog sjedinjenja, što ga u nama uspostavlja Euharistija, ne iscrpljuje do kraja sve ono, što vi vam trebalo reći u pogledu ovog neizrecivog sakramenta. Pogledajmo konkretnije, koje milosti donosi duši svaka Pričest.

Sakramenti proizvode učinak, koji izražava njihov vidljivi znak. Presveta Euharistija, ustanovljena u obliku Gozbe, mora dakle u nadnaravnom redu hraniti na čudesni način život duše.

Tjelesnu hranu treba najprije pojesti. Zatim je organizam asimilira, i tako ona podržava život i osigurava rast. Euharistijski kruh djeluje u nama na sličan način. Kad ga ustima uzimamo, "quod ore sumpsimus", Krist se sjedinjuje s dušom: "pura mente capiamus". On oplodjuje i umnožava u toj duši Božanski život, čiju je klicu donijelo krštenje.

Svatko pretvara običnu hranu u vlastitu substanciju; ali u Euharistiji ne mijenjamo Krista u sebe. Posve protivno, On, hrana života, pretvara nas u sebe. U tom otajstvu sjedinjenja obistinjuje se otajstvena riječ, koju sveti Augustin stavlja u usta Spasitelju: "Ja sam hrana velikih; rasti, pa ćeš me jesti. I ne ćeš ti mene promijeniti u sebe kao svoju materijalnu hranu, nego ćeš se ti pretvoriti u mene".

To je prvi sakramentalni učinak "ex opere operato" svete Pričesti: povećanje posvetne milosti. Po njoj - po svakoj dobro obavljenoj Pričesti - postajemo Bogu sličnijima, više "božanstveni" po nadnaravnom sudioništvu u Božjoj naravi: "Efficiamini divinae consortes naturae" - "Da po njima budete dionici Božanske naravi" (2 Petr 1,4).

Da bi se sjedinjenje čovjeka s Kristom ostvarilo u svojoj punini, Otac je još htio, da bi vlastita snaga sakramenta oživila u nama habitualnu ljubav i učinila je žarkom. Ta ljubav, koju proizvodi Euharistija, ne samo da nas približuje Kristu, nego nas s Njime i sjedinjuje i u zagrljaju toga medjusobnog sjedinjenja On nas pomalo pretvara u ljubljeni objekt: "In virtute huius sacramenti", uči sv. Toma, "fit quaedam transformatio hominis ad Christum per amorem". Tako je velika blizina Božanske prisutnosti, da je Spasitelj mogao reći: "Tko jede moje tijelo ... ostaje u meni i ja u njemu" (Jo 6,56).

To dragovoljno prijanjanje uz Krista po ljubavi oživljuje i jača izvršivanje kršćanskih kreposti. Ljubav je, kad se izvršuje, veoma uspješna, da pomogne svećenika u nasljedovanju Isusova primjera. I zaista, kad budemo sveti, Otac traži, da na nama nadje crte svoga utjelovljenoga Sina. Moramo postati Kristu tako slični, da bi nas Otac priznao za svoju pravu djecu. Euharistija nas uvelike pomažeu u tom nastojanju, da postanemo slični Kristu: ona nam donosi milosti, da se u svemu uskladimo s Isusom, prihvaćajući volju Božju, darivajući sami sebe bližnjemu, strpljivošću i opraštanjem.

Svi mi želimo, da budemo gorljivi svećenici. Jesmo li možda po svom temperamentu slabi? Možda smo energični? Ali svima ovaj Sakramenat daje snagu, koja dolazi od Boga. Kruh, koji je Bog poslao Iliji, da ga ojača u njegovoj klonulosti, bio je slika Euharistije: "Et ambulavit in fortitudine cibi illius usque ad montem Dei" - "I išao je, okrijepljen tim kruhom, sve do Božje gore" (3 Reg 19,8). I nama sveta Pričest daje lijek zan našu slabost. Nije li ona "fortitudo fragilium" - "jakost slabih"?Preko ljubavi, koju pobudjuje, ona namdaje, da pobijedimo odvratnost, umor, napast. Ona nam pomaže, da nosimo svoj križ za Božanskim Učiteljem.

Ima li Euharistija za učinak i opraštanje lakih grijeha? Bez ikakve sumnje. Zar ljubavi - neposredni učinak sakramenta - proizvodi u duši odvratnost prema svemu, što smeta sjedinjenju. Ovo udaljivanje od grijeha postizava kod Boga oproštenje lakih grijeha, prema kojima ne podržavamo sklonosti. Radi toga Euharistija još čisti dušu od ljaga grijeha, koje su u njoj preestale: "Ut in me non remaneat scerum macula" - "Ne daj, da u meni ostane ikakva grešna ljaga". Nadalje, pomoću Božjom, koju nam ona osigurava, ona ispravlja naše zle sklonosti: "Vitia nostra curentur". Ne molimo li u svakoj Misi, da je primimo kao spasonosni lijek: "Ad medelam recipiendam"?

Jedan učinak Euharistije, koji je vrlo malo zapažen, jest duhovna radost. Ova milost znači mnogo u našem svećeničkom životu.

Sveta je Pričest neizmjerno vrelo radosti, i to najčišće, najnutarnjije, najčvršće radosti. Bog je samo blaženstvo. Sva sreća, koja se nalazi u stvorenju, samo je odsjev, sjena te neizmjerne sreće. U nebu je tako veliko veselje, da nam sv. Pavao veli, da si čovjek uopće u svom srcu ne može ni zamisliti takvo blaženstvo (1 Cor 2,9).

Po euharistijskom sjedinjenju ne posjedujemo samo jedan tračak toga nebeskog blaženstva, nego primamo samog Začetnika toga blaženstva sa svom puninom njegova bogatstva. Sv. Ruža iz Lime je priznala, da joj se u času Pričesti pričinjalo, kao da prima sunce u svoje srce. I doista, kao što je sunce u prirodi izvor svijetla, životne snage, razvoja, tako je i Isus po svetoj Pričesti u nutrini duše izvor onoga zadovoljstva, koje se uvijek obnavlja; one odvažnosti, koja nikad ne smalaksava, što je snaga kršćanina.

Ne govorim ovdje o sjetilnoj utjehi, nego o onom pouzdanju, o onom poletu, radi čega je sv. Pavao mogao uskliknuti: "Preobilna je moja radost posred svih nevolja mojih" (2 Cor 7,4). Ta je natprirodna radost davala mučenicima mogućnost, da se smiju i pjevaju za vrijeme mučenja. Prije toga bi se oni okrijepili na Jaganjčevoj svadbenoj gozbi, pričestili bi se.

Ta sreća, koju donosi Euharistija, kod nekih se duša odrazuje u živom osjećaju vedrine i mira. General de Sonis bi se na vojni pričešćivao uvijek, kad bi imao prilike. Uvečer, poslije bitke kod Solferina, pisao je: "Smatram, da za vrijeme ove strašne bitke nisam nijednoga časa izgubio iz vida prisutnosti Božje". Držanje ovog vojnika usred vreve i opasnosti očigledan je primjer, kakvo može i treba da mude mirnoća i staloženost duše posvećene Božjim prisustvom.

Dogadja se, da naša vjera ostane u tami gledom na čudesa Euharistije, ali nastojmo, da u času Pričesti tvrdo vjerujemo u stvarnost i uzvišenost neizrecivoga dara, koji se daje našoj duši. Ta živa vjera izvršit će polagano, ali sigurno promjenu u dubini našeg svećeničkog života.

Plodovi ovog Božanskog Sakramenta tako su hranjivi, da je nemoguće iscrpsti njihovu životnu snagu. Čovjek nes smije očekivati, da će sve reći. Spomenimo barem posljednji i najveći učinak: Euharistija nam daje zalog buduće slave: "Et futurae gloriae nobis pignus datur". Ona nas priprema za nebesku gozbu u kraljevstvu Očevu, koju je gozbu sam Krist obećao kod Zadnje večere (Matt 26,29), na kojoj će On odabranike zasititi svojom slavom: "Satiabor, cum apparuerit gloria ejus" (Ps 16, 15). Mislimo li na to dovoljno, kad izgovaramo riječi: "Tijelo ... krv Gospodina našega ... neka čuva dušu moju za život vječni"?

5. Jedinstvo u Kristu

Svi učinci, o kojima smo vam upravo govorili, tiču se svakoga od nas napose. Ali je Euharistija i sakramenat jedinstva s Kristom, u koliko je On Glava otajstvenoga tijela. Ona čvršće uklapa vjernike u onu puninu natprirodnoga reda, po kojoj Krist i mi postajemo jedna neisporediva cjelina.

Moramo razvijati u svojim srcima smisao za to pripadništvo otajstvenomu tijelu. Nama je svećenicima neophodno potrebno ovako vjersko shvaćanje, da bi podržavalo našu revnost kod onih, koji su nam povjereni.

Isus vruće želi, da se u njegovoj Crkvi ostvari to jedinstvo vjernika s njihovom Božanskom Glavom i medjusobno. Na Zadnjoj večeri - poslije ustanove Božanskog Sakramenta - On se obraća svome Ocu. Pa što moli? Jedinstvo sviju u njemu. "Oče sveti, sačuvaj ih ... da budu jedno kao i mi ... da svi budu jedno, kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi ... da budu sasvim jedno" (Jo 17, 11:21:23). Misa i Pričest - svadbena Gozba Sina Božjega - to su na posebni način odredjena sveta sredstva, da ostvare to tako uzvišeno jedinstvo. "Jer jedan kruh", uči Apostol, "jedno smo tijelo mnogi, jer svi smo dionici jednoga kruha" - "Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes, qui de uno pane participamus" (1 Cor 10,17). Snaga sakramenta uvodi duše u tajnu otajstvenoga tijela. Ona omogućuje, da budu udovi privrženiji Gospodinu, da više žive njegovim životom, da budu predaniji u njegovoj službi.

Euharistijsko jedinstvo u svom opsegu naredjuje vjerniku, da ljubi Krista, i s Njim i radi Njega, da ljubi i njegovo otajstveno tijelo. Milost sakramenta doprinosi, da zagrlimo "čitavoga Krista": Glavu, njegove udove i sve duše, otkupljene njegovom Žrtvom. Ljubav je dakle natprirodni i moćni vez, koja - počevši već na zemlji - ostvaruje u gradu Božjem medjusobno i čudesno jedinstvo svih članova jednoga s drugim.

Neka bi kraljevstvo Kristove ljubavi u njegovoj Crkvi postajalo svaki dan sve to više predmet naših želja, naše revnosti, naših propovijedi. Radimo na tome, da ga ostvarimo u svojoj biskupiji, u župi, u društvima, u svojoj neposrednoj okolini. Žarnće nas ljubavi nagoniti, da iskazujemo bližnjemu poštovanje i susretljivost, da zaboravljamo sami sebe i da budemo požrtvovni. U času Pričesti ona će isjerati iz našeg sjećanja tudje krivice. Izbacit će iz našega srca ravnodušnost, hladnoću, sve, što nas dijeli. Na taj će nas način Euharistija. sakramenat jedinstva, kako se to moli u jednoj Popričesnoj molitvi, uvijek sve to više pripadati Kristu: "Udijeli nam, svemogući Bože, da budemo pribrojeni medju udove onoga, čije smo tijelo i krv blagovali" (Subota 3. korizmene nedjelje).

Je li presveto Kristovo čovječanstvo prisutno u svakom članu otajstvenoga tijela?

Preko Pričesti zacijelo stupamo u dodir s Isusom, predajemo se njegovoj vrhovnoj vlasti. Kao što izjavljuje efeški Sabor: "Kristovo tijelo, jer je to tijelo Riječi ... posjeduje oživljavajuću moć" - "Carnem Domini vivificatricem esse ... quia facta est propria Verbi". U sakramentu Isus dotiče, posvećuje, posjeduje dušu. Iz slavnoga žarišta Euharistije on svijetli u njoj. Tako dugo, dok se ne promijene svete prilike, duša se koristi tim "contactus virtutis" - "dodirom kreposti"; postaje ovisnija o djelovanju Gospodinovu, tijesnije sjedinjena s njegovim otajstvenim tijelom.

Ali, kad prestane sakramentalna prisutnost, vjernik, kao član otajstvenog Kristova tijela, ostaje uvijek pod utjecajem Gospodinovim. On mu asistira izvana, ali takodjer i iznutra, On oplodjuje njegov nadnaravni život. Na neki način On stanuje

u njegovu srcu: "Christum habitare per fidem in cordibus vestris" - "Da Krist stanuje po vjeri u vašim srcima" (Eph 3,17). Tim riječima Apostol ne želi govoriti o euharistijskoj prisutnosti, nego o onom djelotvornom, tijesnom i trajnom sjedinjenju, po kojem Krist, utjelovljena Riječ, Glava otajstvenoga tijela, živi i radi trajnim načinom u duši svakoga od nas.

6. Zapreke plodovima Pričesti

Dogadja se, da katkada uzdišemo, što naše Pričesti ne proizvode u nama više ploda. Tu istu tužbu slušamo i od pobožnih duša. Pa ipak, ovaj kruh, koji je s neba sišao, sadrži svaku duhovnu slast: "Omne delectamentum" - "Svaku slast".

Nedostatak žara naših Pričesti potječe često iz raznih uzroka. Neki su od tih uzroka prolazni: zdravlje, okolina, nezgode nadošle u času prikazivanja sv. Mise mogu spriječiti dušu, da ne kuša u miru Božansku prisutnost.

Ostavimo te pojedinačne razloge i zaustavimo se kod dvije zapreke, na koje svatko može naići, i s kojima je nužno, da se ogledamo, a to su: nedostatak žive vjere i nedovoljno narivanje samoga sebe.

Euharistija je na najizvrsniji način "Mysterium fidei" - "Tajna vjere". Kad gledamo posvećenu hostiju, ništa ne odaje našim sjetilima Spasiteljevu prisutnost. Ipak, On je tu u čitavom svom veličanstvu i u svojoj nebeskoj slavi, sa istom onom ljubavi, kakvu je imao prema nama ovdje na zemlji. Samo vjera kroz prividnost kruha i vina dokučuje tu tajnu.

Ako u času Pričesti naša vjera je slaba ili pospana, ili ako se dade rastresti vanjskim stvarima, ona ne može dostojno ocijeniti dara niti milosrdne ljubeznivosti Isusove. Zbog pomanjkanja vjere ostajemo kao ravnodušni prema nadnaravnim bogatstvima, koja donosi Euharistija.

Nasuprot, kad je vjera budna, pažljiva, duša je kao izvan sebe od udivljenja. Ona zna, kako Kristov dar svijetu i svakom pojedincu ostaje uvijek aktuelan i djelotvoran. Po tom smo sakramentu zaista napunjeni svom puninom Božjom. Ta punina dolazi k nama: "Ut impleamini in omnem plenitudinem Dei" - "Da se napunite svakim Božjim obiljem" (Eph 3,19).

Kada unatoč svoje priprave osjećate, da vaše srce ne obuhvaća sveti zanos pred tim divotama, nemojte se žalostiti. Bog nas ne poziva, da preko osjećaja dodjemo u vezu s natprirodnim stvarnostima. On traži od vas, da Ga ljubite i da Mu služite u tamnosti vjere i odlukom volje. Osjećaji su korisni utoliko, koliko oživljuju našu vjeru. U svojim Pričestima i u tijesnim odnosima s Euharistijom nastojte se sjediniti s Gospodinom po vjeri, kao sv. Pavao, kad je govorio: "In fide vivo Filii Dei" - "Živim u vjeri u Sina Božjega" (Gal 2,2o).

Jedno drugo raspoloženje, čiji nedostatak mnogo smeta dobrim učincima Pričesti, jest darivanje samoga sebe. Budući da

se Krist nama daje, zar onda ne dolikuje, da se i mi sa svoje strane predamo Njemu? To darivanje samoga sebe stoji u tome, da potpuno prepustimo Gospodinu svoj život i da se podložimo njegovoj volji koliko za sadašnjost, toliko i za budućnost. To je predanje "dispositio unionis" - "raspoloženje za sjedinjenje" na najizvrsniji način. Zahvaljujući njemu, Krist ne nalazi u nama ničega, što bi priječilo njegovu vlast nad dušom.

"Communio" znači "unio" s Isusom. Ta se unija, sjedinjenje, ostvaruje samo onda, ako se Spasitelju donese takva duša, s kojom On, u svojoj svetosti i ljubavi, može biti jedno. Krist se ne može ujediniti s onim, koji nije ponizan; sa srcem, koje Ga potpuno ne prima; s onim, tko zanemaruje svoje staleške dužnosti; a još najmanje s onim, tko se zatvara prema bližnjemu nedostatkom ljubavi ili opraštanja. I stvarno, zar to ne bi bilo pogrešno, htjeti se ujediniti s Glavom u času, kad ne marimo za potrebe njegovih udova i za ljubav prema njima? Našem sjedinjenju s Kristom smeta naše samoljublje, naša osjetljivost, naši slavohlepni planovi za budućnost, naše sebične težnje, naši zemaljski ili odveć ljudski pogledi: sve se to protivi potpunoj sukladnosti naše volje s Isusovom.

Zapreka plodovima sakramenta nije dakle naša slabost, pa čak ni naša moralna bijeda, kad uz nju ne pristajemo i kad je žalimo. Isus dolazi k nama, da nam udijeli snage, da pobijamo svoje nedostatke. On je uzeo na se sve naše patnje i boli: "Vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit" - "Uistinu je uzeo na se naše patnje i sam nosio naše boli" (Is 53,4).

Gdje ćemo naći najsavršeniji uzor tog predanja samoga sebe? U samom Kristu. Prema crkvenim Ocima susret dviju naravi u Njemu bio je zaručnički. Kad se pričešćujemo, naš susret s Kristom zbiva se u ljubavi, i Krist nas sebi privlači, sa sobom nas sjedinjuje, da bismo bili njegovi za vazda.

Kakvo je bilo glavno raspoloženje Isusova čovječanstva poslije utjelovljenja? Ono se izručilo, potpuno se predalo kao zaručnica zaručniku. "Ecce venio ... ut faciam voluntatem tuam" - "Evo dolazim, ... da izvršim volju tvoju" (Hebr 10,7). Što se tiče Bl. Djevice Marije, kakvo je bilo njezino nutarnje raspoloženje za vrijeme cijeloga njezina života? Bez sumnje onakovo, kakavo je očitovao njezin odgovor angjelu prigodom navještenja: "Evo službenice Gospodnje".

Ove dvije riječi: "Ecce venio" - "Evo dolazim" ... "Ecce ancilla" - "Evo službenice" odjek su jedna druge.

Takvo treba takodjer da bude i raspoloženje i naše duše, kad se pričešćujemo. Takvo je raspoloženje na posebni način svećeničko, sukladno sa svećenikovom zadaćom u Crkvi. Ono se nadovezuje na "Imitamini, quod tractatis" - "Nasljedujte, čime baratate" i osigurava našim Pričestima obilne plodove milosti.

Osim ovih dviju zapreka za učinak sakramenta, revni svećenici, odani dušobrižništvu, poznaju sigurno još jednu treću:

poteškoća, da se nasamo razgovara s Gospodinom, bilo prije, bilo poslije Pričesti. Tada, kad bi htjeli, da se mole, bez prestanka ih smetaju, vuku ih sa svih strana.

Smatram, da bi takvima mogao dati ovu smjernicu: neka nastoje nadomjestiti taj manjak sabranosti vrlo velikom čistoćom nakane; neka sami sebi reknu: "Ja služim Kristu u njegovim udovima; svu svoju službu vršim za njih, a iz ljubavi prema Njemu".

Najbolja neposredna priprava za sv. Pričest jest sama Misa, ako je svećenik prikazuje sa živom vjerom.

Nedostatak neposredne zahvale poslije sv. Mise možemo kasnije nadoknaditi kakvom molitvom ili posjetom Presvetom Sakramentu. Nemojte iz toga zaključiti, kao da bi se smjelo omalovažiti vrijednost religiozne i smjerne zahvale. To nipošto nije moja misao. Ja samo želim, da vas podsjetim - ako unatoč najbolje svoje volje ne možete obaviti dužne zahvale, jer ste zauzeti neodloživim potrebama svoje službe - da radi toga ne trebate gubiti pouzdanja: "dispositio unionis" - "raspoloženje za sjedinjenjem" u najpotpunijem smislu, to je potpuno predanje samoga sebe.

Običaj, da se preko dana sjećamo izvanredne blagodati jutarnje Pričesti i da ujedno mislimo na Pričest slijedećega dana, takodjer je odlična praksa pobožnosti, koja omogućuje, da izvučemo što više ploda iz primanja sakramenta.

Svako jutro nalazimo na oltaru jednog prijatelja, koji je neizmjerno dostojan, da Ga ljubimo, naime Isusa, svoga Boga. Nastojmo, da Ga ljubimo ponizno, da Mu se predamo bez pridržaja, kako obzirom na sadašnjost sa svim njezinim promjenljivostima, tako i za budućnost sa svim njezinim neizvjesnostima. I u želji, da se uzdignemo do te visine života, do te punine sjedinjenja, oslanjajmo se samo na njegove zasluge i na njegovu milost. Tako preporuča sv. Augustin: "Ljubimo Boga darom, koji nam je sam Bog dao" - "Amemus Deum de Deo".

Duša, koja živi u takvim osjećajima, može uvijek prikazivati sv. Misu i pričešćivati se s plodom.

XIV.

BOŽANSKI OFICIJ

Mi ne prestajemo biti svećenici ni kad sidjemo s oltara. Poslije žrtve sv. Mise preostaje nam još jedno svećeničko djelo, da ga Bogu prikažemo, a to je, da Ga slavimo molenjem Božanskog oficija.

Zar nije čitav život Isusov bio svećenička služba? Kod svoga ulaska u ovaj svijet predstavila se utjelovljena Riječ Ocu kao svećenik i kroz čitav svoj zemaljski život Isus se neprestano klanjao i slavio Oca.

Prije recitacije Brevijara smjeramo na tu stalnu Spasiteljevu svećeničku molitvu, kad uvjeravamo, da želimo izmoliti te časove sjedinjeni s Božanskom nakanom, koju je On imao, kad je na zemlji hvalio Boga.

Prihvaćajući se svaki dan Brevijara svećenik dakle ima nakanu nasljedovati Krista u njegovu promatranju Oca i njegovoj savršenoj molitvi. Tako on pruža Gospodinu slavu, na koju On ima pravo.

Počevši od redjenja za poddjakona čitav je život Kristova službenika posvećen službi Božjoj. Štovanje Boga je prvi i glavni razlog postojanju njegova staleža. Radi toga se Crkva ne zadovoljava time, da mu samo preporuči, da bude čovjek molitve, nego mu ona i propisuje sam oblik njegovih molitava. Kod običnog vjernika, ako se izuzme prisustvovanje Misi i primanje sakramenata, sve je drugo ostavljeno njegovoj privatnoj pobožnosti; ali molitva i hvala svećenička tako su važne, da je sama Crkva to svojim propisima uredila. Ona tu molitvu nameće pod tešku obvezu. Zašto ovaka strogost?

Ponajprije, jer su kanonski časovi iskazivanje Bogu poštovanja i ljubavi, za koje Crkva smatra, da je ona sama dužna, da ih Bogu prinosi na usta svojih službenika. Zatim, jer svećenik, da bi izbjegao moralnu prosječnost i da bi se održao u revnosti, mora se utjecati velikom sredstvu neprestane molitve.

Neki se katkada tuže, da im Brevijar ne odgovara, i da njegovo molenje - umjesto da im služi kao potpora i utjeha - za njih predstavlja teški teret. Nije mi nepoznata poteškoća, koju sa sobom nosi dnevno molenje kanonskih časova. Ipak, o tom ni najmanje ne sumnjajte - ako budete prožeti velikim vjerskim istinama, koje su ovdje istaknute, te ako budete slijedili predložene smjernice - vi ćete iskusiti, koliko može uistinu pobožnim molenjem Brevijara čitav vaš svećenički život biti ispunjen nadnaravnim duhom.

1. Izvrsnost Božanskog Oficija

Kako ćemo si stvoriti u isti mah i velik i istinit pojam o izvrsnosti službene crkvene molitve?

U poklona vrijednom Trojstvu Bog si daje slavu dostojnu Sebe, savršenu hvalu. To znamo iz objave. Riječ, druga osoba presv. Trojstva, Ona je slava Očeva: "Splendor gloriae et figura substantiae ejus" - "Sjajnost slave njegove i prilika bića njegova" (Hebr 1,3). Riječ je sama sobom u krilu Očevu uzvišena vječna pjesma: "Et Verbum erat apud Deum" - "I Riječ je bila kod Boga" (Jo 1,1). Ona je u najpotpunijem smislu himan slave, koji se pjeva "in sinu Patris" - "u krilu Očevu". Mi si ne možemo stvoriti adekvatni pojam o toj hvali, koju Sin daje Ocu, ukoliko je On subzistirajuća Riječ, koja izriče sve Očevo savršenstvo.

Nadalje Riječ, jedno sa Ocem i Duhom Svetim, sve je stvorila: "Omnia per ipsum facta sunt" - "Sve je po njoj stvoreno".

To je stvaranje Otca zamislio u svojoj Mudrosti; a u Riječi je ono već bilo život i odnosilo se na slavu Očevu: "Quod factum est, In Ipso vita erat" - "Što je postalo, u Njoj bijaše život".
Svojim utjelovljenjem Sin nije prestao biti živa Riječ, Pjesma, kakva je već bio, nego je po ljudskoj naravi, koju je uzeo uz svoju Božansku Osobu, hvalio Oca na jedan novi način. Odsada je na zemlji postojala ljudska hvala svojstvena utjelovljenoj Riječi.

Mi dakle u Kristu priznajemo jedan Božanski hvalospjev slavljenja - koji nas nadilazi i kome se mi klanjamo - i jedan ljudski hvalospjev. Kao čovjek Isus je ljubio svoga Oca, On Ga je hvalio u radosti zbog sudioništva u vječnoj filijaciji. Njegova je duša promatrala u Riječi život Presvetoga Trojstva.

Ali osim toga čitava je stvorena priroda u njemu zadobivala novi zamah, da blagoslivlje Oca. Isus je bio usta cijeloga stvorenja. Ta je hvala uvijek bila hvala jednoga Boga, ali se ona izricala ljudskim jezikom u skladu s našom naravi i bila je mnogostruka u svom izražaju.

Kakav li predmet za kontemplaciju ta molitva Isusova za vrijeme njegova smrtnoga života! "Et erat pernoctans in oratione Dei" - "Svu noć provede s Bogom u molitvi" (Luc 6,12).

I kad je Krist pjevao u sinagogi ili molio u hramu sa židovskom zajednicom - što je bez sumnje činio počevši od svoje dvanaeste godine - njegova bi se molitva dizala prema Bogu kao tamjan, sladak miomiris, "in odorem suavitatis". Poznavao je psalme. Svi religiozni osjećaji, što su ih budili ovi nadahnuti hvalospjevi, dobivali bi u Njemu život na jedan uzvišen način: "Djela Gospodnja blagoslivajte Gospodina", "Jahve, vrhovni Gospodaru, kako je divno ime tvoje u cijelom svemiru" - "Quam admirabile est nomen tuum" (Ps 8,2).

Štovanje molitvom, što ga po strogoj pravdi čovjek duguje Bogu, Isus je savršeno ispunjavao. On je častio svoga Oca klanjanjem, ljubavlju, hvalom, zahvalom i prošnjom. I zbog sjedinjenja s Riječi ti su njegovi čini imali neizmjerno savršenstvo i vrijednost.

Prije uzlaska u nebo Krist je ostavio Crkvi, svojoj Zaručnici sve blago svojih zasluga, svojih milosti, svoje nauke, a takodjer i vlast, da nastavi na zemlji slavljenje Trojstva, što ga je On otpočeo.

I Crkva se naslanja na svoga Zaručnika - "Innixa super dilectum" (Cant 8,5), da bi njezina molitva došla do Boga. Tu hvalu Isus u svojoj slavi uzima za svoju: "Po njemu dakle," veli sv. Pavao, "prinosimo svagda Bogu žrtvu zahvalnu, to jest plod usana, koja priznaju ime njegovo" (Hebr 13,15). On se na križu sav žrtvovao iz ljubavi za svoju Crkvu i On će uvijek ostati s njom usko sjedinjen. Pjesma njegovih udova miješa se s pjesmom njihove Glave. Odatle zapanjujuće riječi sv. Augustina: "Oni su dvoje u samo jednom tijelu; pa zašto odsada ne bi bili dvoje u samo jednom glasu? ... Crkva govori u Kristu

i Krist govori u Crkvi. Tijelo je jedno s Glavom, a glava jedno s tijelom" - "In Ecclesia loquitur Christus; et corpus in capite, et caput in corpore".

Jedna će vam prispodoba pomoći, da bolje shvatite ovu tajnu. Kristove zadovoljštine za grijehe svijeta bile su preobilne. Pa je ipak Bog htio pridržati jedan dio patnja za otajstveno tijelo. To tvrdi Apostol: "Dopunjujem na svome tijelu nedostatak Kristovih muka za tijelo njegovo, koje je Crkva" - "Adimpleo ea, quae desunt passionum Christi ... pro corpore ejus quod est Ecclesia" (Col 1,24). To, što vrijedi u pogledu zadovoljštine, vrijedi i u pogledu naše dužnosti, da se klanjamo Bogu, da Ga hvalimo i da Mu zahvaljujemo. Mi treba da produžimo i nastavimo poklone, koje je Isus iskazivao Ocu. "Adimplere ea, quae desunt laudationum Christi" - "Nadopunjati hvale, koje nedostaju hvalama Kristovim".

Crkva je organizirala tu molitvu. Ona je to učinila u jednom jeziku i s obredima, koji odgovaraju ljudskoj naravi. Kakvi su, da su njezini načini izražaja, liturgija nastavlja hvalu Spasiteljevu. Ona se pridružuje pjesmi utjelovljene Riječi i preko Nje diže se njezina molitva iz pustinje ovoga života sve do Očeva krila.

Misna je žrtva "sacrificium laudis" - "žrtva hvale" u najizvrsnijem smislu riječi, ali u toku cijeloga dana nastavlja se to slavljenje božanskim Oficijem, čiji časovi tvore kao neprekinutu sjajnu krunu oko svete Žrtve.

Po svojoj svećeničkoj zadaći smo delegirani da obavljamo te visoke službe. Prigodom svoga redjenja za poddjakona svećenik je primio povlasticu, da govori Bogu u ime sviju: "Totius Ecclesiae sit quasi os" - "Da bude kao usta cijele Crkve". On moli za grešnike, ali i za duše sjedinjene s Kristom po ljubavi. Kad on moli svoj Oficij, on to čini kao poslanik, kao opunomoćeni posrednik, jer on u ime Crkve hvali i moli za sve.

Ovu službenu molitvu Bog uvijek prima: "Sonat vox tua in auribus meis" - "Neka zabruji glas tvoj u ušima mojim" (Cant 2,14). U svakom času ima svećenik slobodan pristup Bogu na službeni prijem. Čak i kad njegova lična raspoloženja ne odgovaraju njegovoj zadaći, delegacija, koju je primio od Crkve, potpuno nadomješta njegove nedostatke. Radi toga misionar zagubljen u guštari ne kaže: "Orem", "Da se pomolim", nego "Oremus" - "Pomolimo se". U ime cijele kršćanske zajednice upućuje on svoju molitvu Bogu.

Ova svećenička služba hvale i zagovora jedna je od najkorisnijih za spas svijeta. "Neka se večernja molitva digne do tebe, Gospodine, i neka tvoje milosrdje sidje na nas". Gospodin bi - dakako - mogao posvećivati duše bez našega sudjelovanja, ali u svojoj dobroti On želi da se posluži našom suradnjom. Božanski Oficij vrijedi mnogo u redu Providnosti. Zasigurno, molnje Brevijara je veliko djelo vjere. Mi ne zamjećujemo učinaka svojih nastojanja i svoje molitve, ali ih Bog poznaje i odmjeruje svu zaslugu.

On shvaća vrijednost, koju Crkva pridaje kanonskim časovima, koje sveti Benedikt naziva lijepim imenom "Opus Dei" - "Božje Djelo" i za koje nam kaže sveti Alfonz, da stotinu privatnih molitava ne vrijedi koliko samo jedna u Božanskom Oficiju. Nama je stavljeno u dužnost veličanstveno djelo. Što Bog očekuje od svojih svećenika? Bez sumnje, velikodušnost, da se žrtvuju za spas duša; ali ovu žrtvu samoga sebe mora oploditi molenje Brevijara. Takvo mora biti vaše osvjedočenje.

2. Priprava

Božnaski je Oficij službena molitva Crkve. Odatle njegova prvobitna vrijednost. Ali, ta se molitva ne može dići k nebu, a da ne prodje kroz naša usta i naše srce. I svećenikova osobna pobožnost pridonosi prema tome vrlo stvarnu važnost - premda jednog drugog reda - recitiranju kanonskih časova. Zbog njegove vjere, zbog njegove ljubavi prema Kristu, zbog njegova duha hvale, Božanski Oficij posvećuje svećenika, stiče mu zasluge i po njemu njegov zagovor kod Boga postaje mnogo moćnijim.

Dolikuje se, da prij molenja Brevijara pripravimo svoje srce, da molenje bude dobro. I prvi i najvažniji uvjet te priprave jest, da se saberemo nekoliko časaka. To je od bitne važnosti i toga ne mogu dovoljno naglasiti.

Promislite dobro: bez milosti smo nesposobni, da dobro molimo: "Sine me nihil potestis facere" - "Bez mene ne možete ništa učiniti" (Jo 15,5). "Deus in adjutorium .." - "Bože, u pomoć ..." prije svakog časa doziva nam neprestano u pamet tu veliku istinu.

Medjutim, evo, što se možda i često dogadja: nakon što smo bili zaposleni stvarima, koje rastresaju ili iscrpljuju, odmah - a da se ni časa ne saberemo hiti da zamolimo od Boga milost - zgrabimo Brevijar i počnemo moliti. Sa strogog kanonskog stanovišta time se zadovoljava dužnosti, ali će takva molitva neizostavno proteći bez slasti i ostati skoro bez ploda.

Ima već dosta godina, što ja molim Oficij. Znam to iz iskustva: ako se čovjek ne potrudi, da se dolično pripravi, onda moli rastreseno. Sv. Pismo nas ne vara, kad nam kaže: "Prije molitve pripravi svoju dušu i ne budi kao čovjek, koji kuša Gospodina" (Eccli 18,23). Što znači kušati Gospodina? To znači, poduzeti neko djelo, a da nismo učinili sve, što je do nas, da ga izvršimo savršeno. Htjeti u ime Crkve hvaliti Boga, a da se nismo sabrala ni zamolili milost, to je svakako čin lakomislenosti. Čujte svetog Augustina: "Moja te usta, Gospodine, ne bi mogla hvaliti, da me nije preteklo tvoje milosrdje. Hvalim te tvojim vlastitim darom" - "Dono tuo te laudo".

Pa gdje da nadjemo vjeru, poštovanje, ljubav, što ih trebamo za taj posao? Sigurno ne u samima sebi. Mi to moramo moliti od Boga. Bez pripreme će svatko nužno recitirati Brevijar nemarno i poput stroja.

Ako se Oficij počne moliti rastreseno, onda će najčešće i svršetak odgovarati početku. Tada se izlažemo opasnosti, da nam Brevijar postane teret, mjesto da nam bude veselje, sunčana zraka u našem nutarnjem životu.

Dopustite mi jedan osobni doživljaj, koji potvrdjuje potrebu te pripreve. Bili smo trojica prijatelja u kolegiju. Nije to bilo neko posebno prijateljstvo, koje bi izdržalo dugu kušnju. Sada ono traje već pedeset godina. Skupa smo došli u sjemenište. Skupa smo bili poslani u Rim. Kasnije, kad sam ja bio vikar kod Dublina, jedan od tih prijatelja za vrijeme posjete primijeti, da ja počinjem s molenjem Brevijara, a da se nisam prethodno koji časak sabrao, protivno preporukama, što su nam ih dali u sjemeništu. On me na to ljubezno upozori, zbog čega sam mu uvijek bio zahvalan. Ponovno smo se sastali nakon kakvih dvadeset godina kasnije, pa sam imao prilike, da se uvjerim, kako je taj prijatelj sa svoje strane ostao vjeran toj praksi, pa je to za me bio izvor izgradnje.

Što treba činiti za vrijeme te pauze ili toga sabiranja?

Najprije, jednim činom volje odbaciti u taj čas svaku stranu misao. Recite našem Gospodinu: "Ne ću, da mislim ni na što drugo, nego na Te i na svetu Crkvu. Slab sam, moj se duh često rastresa, ali želim, i hoću, da ostanem pažljiv klanjajući se tebi s angjelima i svecima". Ova nakana vrijedi pred Bogom za vrijeme cijeloga Oficija unatoč rastresenostima, koje će nadoći: mi smo ih se unaprijed odrekli.

Mislite na Boga, da svoju zadaću, da Mu iskazujete poštovanje preko Isusa Krista. Što je vidio sv. Ivan na Patmosu, kad se - tako rekavši - digao zastor, koji prekriva nebeske stvarnosti? Promatrao je milijune angjela oko Božjeg prijestolja; oni su pjevali vječno "Sanctus" - "Svet". A što rade dvadeset i četiri starješine? Oni bacaju svoje krune pred Gospodina i kliču Mu, da je dostojan slave, časti i sile (Apoc 4,11). Takav je temeljni stav poštovanja, koji se dolikuje, kad se odlučimo slaviti Boga.

Drugi se radije sjedinjuju s vojujućom Crkvom. Oni si opet dozivlju u pamet nebrojene svećenike, redovnike, redovnice sakupljene sa svih strana u istoj hvali.

Vrlo je pohvalna praksa, da se učini nakana, koja će služiti kao motiv naše recitacije. Lakše je održati naš duh budnim, kad imamo pred očima razloge, koji nas sile, da molimo. Prije nego počnemo, mislimo na patnje i opasnosti tolikih duša: na mnoštvo grešnika, na onu neizmjernu ljudsku masu, koja pati od demona i od opačina. Kad čovjek na taj način zaboravi na samoga sebe, onda osjeća, da je "os totius Ecclesiae" - "usta cijele Crkve" i da je nadahnut pobožnošću.

Jedno izvrsno sredstvo, da se saberemo, jest, da promotrimo svaku riječ pripravne molitve: "Aperi, Domine ..." - "Otvori, Gospodine, moja usta, da blagoslivam sveto ime tvoje, očisti moje srce od svake isprazne, zle i strane misli, rasvijetli moj razum, raspali moje srce".

Budite uvjereni: vrijeme posvećeno pripravi nije izgubljeno. Nasuprot, to su časovi zlata vrijedni. To nastojanje, da se saberem, makar se oslanjalo i na dugu praksu - dobro vas je na to podsjetiti - uvijek iziskuje stanoviti napor, ali Bog, koji to vidi, nagradit će vas za to obilno. Unatoč svoj vašoj dobroj volji, može vam se dogoditi, radi umora ili neke teške brige, da budete uznemireni ili rastreseni. To se dogadjalo i svecima. Ali i ovdje će Bog, koji je vidio pripravu vašega srca, primiti vašu molitvu unatoč svih slabosti, koje su je pratile.

3. Molenje (recitacija)

Pristupimo sada samoj recitaciji i raspoloženjima, koja ona iziskuje.

U molitvi "Aperi, Domine ..." - "Otvori, Gospodine" molimo, da možemo recitirati Oficij dostojno, pažljivo i pobožno. To su tri potrebna raspoloženja duše, želimo li obaviti svoju zadaću na način, kako treba.

Što znači "digne" - "dostojno"? To znači, da treba recitirati Božanski Oficij s onim obzirom, koji dugujemo Božjem veličanstvu. Mi smo posrednici, poslanici. Poslanik je dužan, da se pridržava pravila ceremonijala, kojih se drže na kraljevskom dvoru. Nemarnost u toj stvari bila bi ne samo nepažnja, nego i prekršaj. A što su drugo rubrike, koje je Crkva propisala, ako li ne ugladjenost i vanjsko držanje, što se traži u izvršivanju svetih čina?

Otvorite Stari Zavjet. Prenošenje zavjetnog kovčega i sve bogoštovlje sadržavalo je mnogo ceremonija. Ali to je bila samo "figura" - "slika". Mi posjedujemo istinu tih znakova i tih obreda.

Rako iskazujmo Bogu to vanjsko štovanje. Možda vam ti propisi izgledaju vrlo sitni, ali vjernost u njihovu izvršavanju je uvijek čin kreposti i to zbog tri razloga. Time iskazujemo posluh pravilima, što ih je sama Crkva radi općeg dobra propisala; izvršujemo vanjske čine bogoštovlja, kojima se i tijelo, kao i duh, stavlja u službu Božju; napokon, i nada sve, to je podlaganje izraz našeg nutarnjeg poštovanja prema Kralju kraljeva.

Kad bismo vidjeli Boga u sjaju njegova veličanstva, mi bismo umrli. Bacili bismo se na koljena čak i onda, kad bi nam dopustio, da vidimo koju zraku nevidljivoga svijeta. Tako su učinila ona trojica učenika na Taboru: "Padoše vrlo uplašeni ničice na lice svoje" (Matth 17,6). Odakle je dolazio taj strah, koji ih je tako bacio ničice? To je bio neposredni učinak vrlo živog osjećaja Božje prisutnosti: jer su vidjeli tračak svijetla Božanskog reda, njihove su duše bile kao uronjene u klanjanje.

Mi, koji živimo od vjere, razgovarajmo s Bogom s dubokim strahopočitanjem. To će nas uvijek potpomagati, da održimo za vrijeme recitacije dostojanstveno držanje. Ništa toliko ne po-

država pobožnosti niti toliko djeluje na vjernike, kao to religiozno poštovanje svećenika za vrijeme obavljanja molitve.

Ako riječ "digne" - "dostojno" ima dobrim dijelom u vidu naša vanjsko držanje, riječ "attente" - "pažljivo" označuje isključivo pažnju duha. Zašto trebamo recitirati svoj Oficij s pažnjom? Zato, jer ushit i zasluga hvale proizlaze prije svega od ljubavi, a ljubav predpostavlja spoznaju.

Sv. Toma razlikuje tri vrste pažnje: "ad verba, ad sensum, ad Deum" - "na riječi, na smisao, na Boga". Pažnja samo na riječi može dostajati, da zadovoljimo kanonskoj obvezi, ali je ona nesavršena. Pažnja na smisao riječi, a nada sve pažnja na Boga su one, po kojima molitva postaje savršena.

Ova je posljednja najvažnija. Jedna redovnica, koja ne zna latinski, može za vrijeme recitacije misliti na tajnu, koju slavimo, na Boga, na osobe presv. Trojstva, na savršenstva Božja. Ako je njezina volja, da časti Boga, vrlo živa, ona slavi Boga i uz pomoć liturgije ona će doći do prave kontemplacije.

Kod nas svećenika razumijevanje svetog teksta normalno će podržavati to stavljanje u Božju prisutnost. Pazeći na smisao izgovorenih riječi svećenikova će duša treptati od mnogobrojnih nadahnuća liturgije. Njegovo će se religiozno osvjedočenje produbiti u kontaktu sa službenom molitvom Crkve. To isto vrijedi i za njegovo pouzdanje u dobrotu Božju, za njegovu zahvalnost, za njegovu poniznost, i za njegovu ljubav. Ako bi svećenik na sve vjerske predodžbe, koje će izazivati slovo njegova Brevijara, iz dubine duše izgovarao: "Amen", to će reći: "Jest, Gospodine, ja vjerujem u sve te riječi, ja ih sve usvajam", koliko bi ga duhovno dizala ta svakodnevna molitva!

Da biste olakšali to nastojanje oko pažljivosti, visoko cijenimo psalme. U vjekovima žive vjere kršćani su se više služili psaltirom. To je bila na najposebniji način knjiga molitava. Svecima je to često bila najmilija knjiga: "Moj psaltir, moje je veselje" - "Psalterium meum, gaudium meum", klicao je sv. Augustin.

Bez sumnje, naići ćemo na svete pjesme, čiji nam sadržaj ostaje tudj, ali, i ne idući za tim, da osjetimo nadahnuće svakoga stiha, zacijelo je dostatno, da neki stihovi nadju odjeka u našoj duši, prema riječima sv. Bernarda: "Jelo se kuša u u ustima, a psalam u srcu" - "Cibus in ore, psalmus in corde sapit".

Psaltir je kao Božanska harfa, koju nam daje Crkva, da pjevamo hvale onoga, koga ljubimo. Tu nalazimo savršeno izražene osjećaje vjere, pouzdanja, ljubavi, koje treba da imamo prema svome nebeskom Ocu.

Samo se Bog poznaje savršeno, samo Bog zna, kako Njega treba hvaliti. U psalmima, koje je Duh Sveti nadahnuo, on nam diktira riječi, kojima želi, da Ga slavimo. Te sjajne molitve nas uče blagoslivati Božansko veličanstvo, navješćivati njegove neizmjerne savršenosti, priznavati dobročinstva njegova milosrdja, kazivati Gospodinu svoje borbe, potrebu oproštenja i svoje radosti.

Kako je spasonosno za nas, da svoju nutrinu udesimo prema onim duševnim raspoloženjima, na koje nas psalmi pozivlju! Ta su raspoloženja istinska, čovječanska, vrlo plemenita. Pogledajte, na primjer, kakvi se izljevi ljubavi i milja nalaze u 1o9. psalmu: "Dixit Dominus Domino meo" - "Reče Gospodin Gospodinu mojemu". Tu slušamo, kako Otac slavi svoga Sina u njegovu vječnom rodjenju i vječnom svećeništvu: "Ex utero ante luciferum genui te ... Juravit ... Tu es sacerdos in aeternum" - "Iz krila zore izvire tebi rosa mladosti tvoje .. Gospod se zakleo ... Ti si svećenik do vijeka". Mi ne bismo mogli iskazati više i ugodnije hlave Isusu Kristu, nego ako se pridružimo tome Očevu svjedočanstvu. Kakva li očitovanja Božanske dobrote u 88. psalmu: "Vječno ću pjevati milosrdje Božje". Tamo vidimo, kako se odvija Božanski plan otkupljenja. Bog si je odabrao jednog Davida iz našeg roda, učinio ga je svojim vlastitim Sinom i taj Sin gleda svoga Oca i veli Mu: "Pater meus es tu" - "Ti si moj Otac".

U psalmu 1o3., kad smo pregledali sva čudesa stvorenja, obraćamo se Gospodinu i velimo Mu: "Kako su divna djela tvoja, Gospodine, sve si mudro učinio".

Da ne navodimo daljnjih primjera, priznajmo, da je korisno od vremena do vremena izabrati koji psalam ili koji drugi dio Oficija za predmet razmatranja ili studija. Ako toga nikada ne učinimo, onda se izlažemo opasnosti, da te divne molitve izgovaramo automatski kao gramofon. Slijedimo radije savjet sv. Jeronima, koji nas opominje, da molimo psalme u svijetlu sv. Pisma: "in scientia Scripturarum".

Kako je daleko bio od tog načina mišljenja onaj dobri svećenik, koga sam poznavao u svojoj mladosti i koji bi - nakon što je svršio Brevijar - govorio uzdišući: "Sad ću moći moliti". Držim, da bismo u svakom kraju mogli naći sličnih primjera iskrivljenih pobožnosti.

Pažnja na Boga mora uvijek biti kao temeljno obilježje, koje podupire sve razne pokrete duha. Tako se u nama ostvaruju riječi psalmiste: "Molite psalme razborito" - "Psallite sapienter" (Ps 46,8). Što je duša sabranija, to će dobiti više svijetla za razumijevanje tekstova: "Illuminans tu mirabiliter a montibus aeternis" - "Sjajno obučen sišao si ti, Slavni od gora pradavnih" (Ps 75,5).

Ta će nam pažnja na Boga biti uvelike olakšana, ako smo ublažili sve svoje brige, da priredimo psalmodiju.

"Devote" - "Pobožno". Što je to "pobožnost"? Pod pobožnošću se često razumijeva slast, koja se osjeća kod molitve. To je opća predrasuda i to je pogreška. Čovjek može biti u duhovnoj suši, pa ipak imati savršenu pobožnost. Za sv. Franju Saleškog ovako svjedoči sv. Ivana Chantal: "On mi je jednom rekao, da ne mari za to, da li doživljuje utjehu ili suhoću; i kad bi mu naš Gospodin davao dobrih osjećaja, on bi ih primao s jednostavnošću; ako mu ih ne bi davao, on na to nije ni mislio". Osjetna slatkoća nije prema tome istinska pobožnost. Kad je

Krist govorio Ocu: "Oče moj, zašto si me ostavio?" (Matth 27, 46), sigurno je molio na savršen način, a ipak nije osjećao nikakve utjehe, nego baš suprotno!

Prava je pobožnost nesebična, ona predaje Bogu dušu sa svom snagom svoje ljubavi. Značenje latinske riječi "devovere" nam to nagoviješta.

Poznate su vam Kristove riječi: "Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim ... svom dušom svojom" (Matth 22,37). On ne kaže: srcem i duhom, nego "svim srcem svojim" - "ex toto corde ..." Ta riječ "totus" - "sav" tako ponavljana izražava pobožnost. Ona je ljubav dovedena do najviše točke.

Kad molimo Brevijar, predajmo se Božanskoj hvali ne samo razumom, nego i puninom svojih osjećaja, nada sve ljubavlju. Usredotočimo moći svoje duše na Boga. To nutarnje usredotočenje je temelj svake dobre molitve, pa se ono dade spojiti i s duhovnom sušom. Ono je vrlo drago Gospodinu: budući da je Bog ljubav, njemu se mili naše nastojanje.

U nebu ćete vidjeti, od kolike je koristi bila za spas duša i Crkve istinska pobožnost, s kojom ste obavljali djelo Božanske hvale. Kanonski su časovi "Opus Dei" - "Božje djelo". Njih dobro izmoliti je posao, koji svojom uzvišenošću natkriljuje mnoge druge. Posvetimo li se svim srcem toj zadaći, sveto će se pomazanje razliti po našoj duši. Ono će nam omogućiti, da s nutarnjim mirom kušamo slast Božanskih stvari. "Med nalazimo u vosku, pobožnost u sv. Pismu" - "Mel in cera, devotio in littera", govorio bi sv. Bernard.

Zadržimo takodjer svoju dušu pod utjecajem Duha Svetoga. U kakvoj simfoniji svaki umjetnik pazi, da savršenom poslušnošću slijedi upute zborovodje, koji čas pojačava, čas ublažuje pokrete zbora. Naidje li Duh Sveti u nama na takvu podložnost, On će taknuti najtanje žice naših srdaca i izvesti iz njih hvalu, kakvu Bog od nas očekuje. To je tako istinito, da po riječima sv. Ivana Zlatoustoga kršćanski puk, kadgod se dade na recitiranje psalama, postaje kao citara, spremna, da zazvuči pod pokretom Duha Svetoga, njihova Božanskog Nadahnitelja: "Cithara fuistis Spiritus Sancti". Koliko još više moramo mi svećenici za vrijeme svojih časova paziti na nebeska nadahnuća!

4. Duhovni plodovi Božanskog Oficija - izjednačenje Isusu Kr.

Prva je svrha Oficija, da hvali Boga, da Mu iskazuje štovanje.

Ali u svojoj dobroti Gospodin daje duši, koja to obavlja s vjerom i ljubavlju, da odatle izvlači bogate plodove posvećenja. Izvan sumnje je - kako to pokazuje iskustvo - da pobožno molenje Brevijara donosi nutarnjem životu svećenika spasonosne plodove.

Prvi i najznačajniji plod je navika sjedinjavanja s Kristom u njegovu svećeništvu vječne hvale.

Svaka slava, koja se Bogu iskazuje na zemlji kao i u nebu, ne dolazi k Njemu do po Isusu Kristu. Mi objavljujemo svako jutro tu veliku istinu u svečanom času, kad svršavamo kanon Mise: "Per ipsum et cum ipso et in ipso" - "Po njemu i s njime i u njemu".

Kad molimo svoj Brevijar u zajednici s čitavom Crkvom, Krist kao glava otajstvenoga tijela i središte općinstva svetih, preuzima i u sebi sjedinjuje sve naše hvale.

Pa i sami blaženi duhovi, da bi pjevali svoj nebeski "Sanctus" - "Svet", moraju se podvrći njegovu svećeničkom posredništvu: "Per quem majestatem tuam laudant angeli" - "Po kome veličanstvo tvoje hvale angjeli". Kako je nesavršeno i nedostatno naše slavljenje! Ali Krist nadomješta naše nedostatke. "Prenesete li na njega svoj slabi trud", veli Ljudevit de Blois, "vaše će se olovo pretvoriti u vrlo dragocjeno zlato, vaša voda u izabrano vino".

Imajte još na pameti, da nitko na ovom svijetu nije shvatio veličinu psalama kao Isus. Kad ih je On recitirao, znao je, da mnogi od njih govore o njemu, o njegovu poslanju, o njegovoj slavi. Nije li On sam izjavio, da se u tim pjesmama radi o njegovoj vlastitoj osobi? (isp. Luc 24,44). Eto našega Uzora! Pozovimo Krista, da bude uz nas, zanesimo se uzvišenošću njegova štovanja, usvojimo njegove nakane, da blagoslivamo Očevo ime, da čeznemo za njegovim kraljevstvom.

Čvrsto vjerujte, da je Bog svetom Isusovu čovječanstvu dao moć, da nas uzdigne do Njega: "Oče, hoću, da oni, koje si mi dao, budu sa mnom, gdje sam ja" (Jo 17,24). Oslanjajući se na njegove zasluge, uvodimo se pred Božji prijesto, u službeni prijem milosrdju: "In sanctuarium exauditionis". Tu smo sigurni, da nas Otac gleda, sluša, u svom Sinu ljubi, i da kao udovi njegova Sina možemo uzeti učešća u njegovoj hvali.

Kad smo već u pripravi stvorili odluku, da ostanemo sjedinjeni s Isusom, lakše nam je, da kroz časove ne izgubimo s vida, koliko naša molitva nalazi potpore i nadopune u svemoćnom posredništvu našega Vrhovnog Svećenika.

Nadalje, ako u izvršivanju te zadaće svećenik želi proživljavati svoju liturgičnu godinu, on će i tamo sresti Krista.

Dogadjaji iz zemaljskog života Isusova ne samo da su u sebi sveti, nego imaju i posvetnu moć. Dušama, koje o njima razmišljaju i koje im se žele pridružiti, pribavljaju milosti, koje u njima još više umnažaju sjedinjenje sa Spasiteljevim životom. A što je tomu uzrok?

Sve, što je Krist ovdje na zemlji uradio, učinio je to zacijelo radi Očeve slave, ali takodjer i radi ljudi i njihova spasenja: "Propter nos homines et propter nostram salutem". Radi toga je svaki njegov čin, svaka njegova riječ, svako njegovo stanje uvijek novi izvor milosti za nas. Betlehem, Nazaret, Kalvarija, uskrsnuće, uzašašće, poslanje Duha Svetoga sačinjavaju glavna razdoblja u drami našeg otkupljenja, kao i našeg natnaravnog posinjenja. Na dan, kada nam Crkva ponovno

stavlja u godišnjem krugu pred oči tavrazna otajstva, njihova posvetna moć djeluje na naše duše. Za sve, posebno za svećenike, nisu samo predmet divljenja te pojedine svetkovine, nego su one k tome još u širem značenju riječi sakramenti, ili još bolje: sakramentali, koji proizvode u dobro raspoloženim srcima povećanje ljubavi i veselja.

Neke osobe ne vide u crkvenim svečanostima drugo do pjevanja, ljepote nakita, blijeska svijetla. To je samo vanjština, resa na Kristovoj haljini. Tražimo u njima prije svega svoje duboko sjedinjenje s Božanskim Učiteljem. On želi, da bismo, kao njegovi udovi, iznova proživljavali vjerom etape velikog otajstva otkupljenja, što ih je On sam za nas proživio, te da bismo se u svojoj nutrinin priključili osjećajima njegova presvetog Srca. Tako će se po njegovoj milosti sve više ostvarivati naše životno izjednačenje s Isusom. I ne nalazi li se u tome sve naše preodredjenje?

Kako vidite, pod utjecajem liturgijskog kruga Gospodin nam se očituje u jednoj uvijek novoj svjetlosti. On se pobliže objavljuje našem srcu, oživljuje našu vjeru, podiže pouzdanje i podržava zanos ljubavi. Tako se duša iz godine u godinu sve to više otvara struji napnaravnog života, koja nastaje uslijed neprestanog slijeda liturgijskih svetkovina. Njihova raznolikost pobija rutinu, i svaka recitacija Oficija ide za tim, da postane jedan "Cantate Domino canticum novum" - "Pjevajte Gospodinu novu pjesmu" - "Pjevajte Gospodinu novu pjesmu" (Ps 32,3).

5. Drugi duhovni plodovi Božanskog Oficija

Nama su povjerene duše. Onaj, koji vjerno i pobožno moli Brevijar, često će osjetiti na neočekivan način pomoć Gospodnju u poslovima, koje poduzima za njegovu slavu. Daleko bilo od mene, da makar i malo umanjujem zasluge vanjskih pothvata. Oni su potrebni. Crkva ih blagoslivlje. Zaslužuju udivljenje. Ipak, važnost, koju im pridajemo, ne smije biti na uštrb jednog vrlo velikog svećeničkog djelovanja, koje je nama bitno: naime, da slavimo Boga Božanskim Oficijem i da tako ispunimo svu pravdu. Dakako da vrijednost sv. Mise nadilazi sve drugo, ali i u ovoj stvari imajte živu vjeru: izvršujući svoju dužnost hvalenja Boga Oficijem, otkupljujemo duše, osiguravamo uspjeh svojim propovijedima i čitavoj svojoj službi. Namećući nam obvezu svetog Oficija, Crkva nam pokazuje, koliku važnost ona tome pridaje. Ona nas obvezuje "sub gravi" - "pod teški grijeh", da ga svaki dan molimo. Nije nam dopuštemo, izuzevši predvidjene slučajeve, da se od tog posla oslobodimo. Moramo tome poslu posvetiti potrebno vrijeme. I podsigurno, ti časovi nisu izgubljeni. Najuspješnija molitva za spasenje i posvećenje duša je naš Brevijar.

Nasljedujmo sv. Franju Saleškoga. Kad bi on počeo moliti Božanski oficij, formalno bi zaboravljao na upravu biskupije i ne bi mislio ni na što drugo, nego da hvali Bogu. I Bog je

blagoslivao njegovu revnost u molitvi. "Vrativši se iz kora", pisao je on, "često bih u jednom času riješio te velike poslove, koji su mi zadavali toliko brige".

Jedan drugi bitni plod pobožnog molenja Brevijara je više proživljeno poznavanje sv. Pisma. Čovjek može znanstveno puno toga znati o svetim knjigama, može biti upućen u razne prijevode, povijest teksta, mnogobrojna tumačenja. Ali zamjećivati duboki smisao svetih riječi, biti u stanju na osobni način koristiti se njima u nutarnjem životu i u propovijedi, to je dar Duha Svetoga. U Bibliji se nalazi neizmjerno obilje svijetlai i ljubavi. Mnogo svećenika toga ni ne sluti. Oni ne vode računa o tome, koliko svijetla sadrže nadahnuti tekstovi, da njih same podignu u područje nadnaravne istine i da im pomognu, da djeluju na druge duše. Te svete izreke imaju sakramentalnu snagu. One daju moć i pomazanje vašim riječima; čas, da ohrabre one, koji trpe; čas, da pobude na razmišljanje.

Vjerujte mi, ako recitirate Brevijar ne samo, da ga se "otarasite", rečenice sv. Pisma, što ih izgovarate, postat će na koncu kao dio vas samih. Iskusit ćete, da skup tekstova Staroga i Novog Zavjeta tvori jedan "Promptuarij" ili jednu riznicu, punu milosti i svijetla. Ta će rasvjetljenja obasjati vašu vjeru u tajne Krista, Crkve, pa i samoga Presvatog Trojstva.

Na kraju, dobro molenje Brevijara je za svećenika izvor velike radosti.

Zašto? Zato, jer mu Brevijar daje, da svaki dan živi od nada i od posjeda nadnaravnih dobara, što ih je Bog dao svojoj Crkvi. Liturgija je puna nedokučive sreće, kojojndonose Kristovoj zaručnici Božanska dobročinstva, kojima ju je obasuo. Svećenik, koji dostojno obavlja tu molitvu, sudjeluje u rijeci radosti, koja oživljava sveti grad: "Fluminis impetus laetificat civitatem Dei" - "Rijeka, pritoci njezini vesele grad Božji" (Ps 45,5).

Bog je neizmjerna radost, kojojnništa ne nedostaje. Kad govorimo o Njemu prema svojim ljudskim pojmovima, uvijek smo skloni, da razlikujemo medju onim što Bog jest i što ima. U stvari, Bog je svoja vlastita radost.

Što je radost? Osjećaj, koji u nama pobudjuje nada i posebno, posjedovanje nekog dobra. Bog je neizmjerno Dobro, koji sam sebe poznaje, posjeduje i potpuno uživa. Njegovo je blaženstvo savršeno. On je sigurno mogao biti bez nas, ali je u svojoj dobroti htio, da se okruži divnim stvorenjem, sastavljenim od cijelog niza mnogobrojnih i raznih bića. To stvorenje u svojoj općenitosti hvali Boga i odrazuje njegovu radost. Radi toga nas psalmista tako često i poziva, da služimo Bogu radosna srca: "Jubilate Deo omnis terra, servite Domino in laetitia" - "Poklikni Gospodinu, sva zemlja, služite Gospodinu s veseljem" (Ps 99,1). Tamo, gdje je Bog, blista njegova slava i vlada njegova sreća.

Što vidimo, ako podignemo oči prema sjajnom nebeskom Jeruzalemu? Milijune angjela, koji okružuju Jaganjca. Pa što oni rade? Oni slave Boga u zajedničkom veselju: "Socia exultatione

concelebrant" - "... kličući u zajedničkoj radosti". Oni žive u takvom jednom zanosu, kad da su ushićeni: "exultant" - "kliču". Iznad njih naša Gospa blagosliva i zahvaljuje Gospodinu i njezina je sreća beskrajna: "Gaudens gaudebo in Domino" - "Radujem se u Gospodinu". Svi blaženici dijele, svaki prema svome stupnju slave, tu hvalu i zanos. "Sinovi sionski neka klikću kralju svojemu" (Ps 149,2).

Po Općinstvu svetih mi nismo više ni tudjinci ni došljaci, ni prolazni gosti, nego sugradjani Božjega grada, "cives sanctorum" (Eph 2,19). Svaki dan u najsvečanijem času Mise govorimo: "Communicantes ..." - "U zajednici ..." i po toj jednostavnoj riječi stupamo u zajednicu Blažene Djevice, Apostola i svih odabranika. Sudjelujemo u njihovoj pjesmi zahvalnosti i u njihovu veselju, koje potječe iz samoga Božjega blaženstva.

Svako Kristovo otajstvo, svaka svetkovina Blažene Djevice i ostalih svetaca ima svoje vlastito veselje. Saberemo li u molitvi to veselje u svom srcu, ono će obasjavati čitav naš život. Naše propovijedanje, naša služba i naš predani rad u raznim pothvatima imat će od toga velike koristi.

Prije nego završim, htio bih vam reći jednu riječ o rastresenosti.

Svećenicima, koji se na to tuže, često odgovaraju: "Svi ljudi imaju rastresenosti". Zapamtimo ipak, ako prije molitve zanemarimo svaku pripravu, bit ćemo odgovorni za lutanje duha za vrijeme Brevijara. Svaki ćemo Božanski Oficij izmoliti onako, kako smo ga započeli. Zbog nedostataka na početku bivamo na neki način odgovorni za nesavršenost cjeline.

Uzevši ovo u obzir, imajmo na pameti: bitna je kod molenja Brevijara volja, da častimo Boga u jedinstvu s Isusom Kristom. Pa i kad bi zbog kakvog razloga, koji ne ovisi o našoj volji, naše molenje bilo slabo sabrano, time što želimo, da to obavimo pobožno, stvarno izvršujemo čin poslušnosti i svoju dužnost. Rado usvajam smjernicu, koju je dao Bossuet u jednom svojem pismu: "Poslije rastresenosti treba se bez naprezanja i vrlo mirno vratiti prvoj nakani, da hvalimo Boga ... Nikada se ne treba ni u čemu prenagliti, ali takodjer treba odbaciti skrupul. Treba postupati otvoreno, iskreno i jednostavno, kao i s drugim molitvama".

Pojačajmo svoj žar u času, kad pristupamo molenju Brevijara. Ta će nas revnost osloboditi od mnogih rastresenosti, kojima mlitavost pogoduje. I nastojeći tako svaki dan, da posvećujemo ime Božje, pripremit ćemo se za vječno davanje hvale. Još je Tertulijan izrazio tu ohrabrujuću misao, kad je pisao o Očenašu: "Mi prolazimo naukovanje za službu, koju ćemo obavljati u budućoj slavi: "Officium futurae claritatis ediscimus".

Prije nego počnemo svoj Brevijar, recimo Bogu: "Vjerujem, da u jedinstvu s tvojim Sinom mogu puno ovom molitvom, čiji sam službenik, za potrebe Crkve: da pomognem onima, koji pate, koji se nalaze u smrtnoj borbi, koji će domalo stupiti na tvoj sud; da sudjelujem kod obraćenja grešnika i nemarnjaka; da se ujedi-

nim sa svim svetim dušama na zemlji i s blaženicima u nebu. "Neka sve moje, Gospodine, tebe ispovijeda i tebi se klanja: Benedic, anima mea Domino, et omnia, quae intra me sunt, nomini sancto ejus" - "Dušo moja, slavi Gospodina, i sve, što je u meni, sveto ime njegovo" (Ps 1o2,1-2).

XV.

SVEĆENIK, ČOVJEK MOLITVE

Moderni bi se svijet htio riješiti Boga. To je njegovo veliko zlo. Velika je, nasuprot, istina, da mi Boga bezuvjetno trebamo.

Bez Njega, po svojoj naravi, nesposobni smo, da budemo i da postojimo.

U nadnaravnom redu je naša ovisnost isto tako posvemašnja. "Bez mene ne možete ništa činiti" (Jo 15,5). Sv. Augustin primjećuje, da Gospodin nije rekao: "Bez moje pomoći samo malo možete učiniti" - "Sine me parum potestis facere", nego On tvrdi: "Ništa ne možete bez mene učiniti" - "Sine me nihil potestis facere". Veliki Naučitelj o milosti nam još kaže: "Kao što je duša počelo tvoga tjelesnog života, tako je Bog počelo tvoga duševnog života:"vita carnis tuae anima tua; vita animae tuae, Deus tuus".

Svagdanje nas iskustvo na to podsjeća: bez Božje pomoći naša narav sama po sebi ne može naći svoje potpune moralne ravnoteže.
A baš po molitvi priznajemo i proglašujemo potpunu podredjenost, u kojoj se pred Bogom kreće naš život: "In ipso enim vivimus, et movemur et sumus" - "U njemu živimo, mičemo se i jesmo" (Act 17,28).

Prema jednom zakonu Providnosti Bog redovito daje svoje milosti samo po molitvi. A kako mi nismo ni jednoga sata bez potrebe, dižimo bez prestanka svoj duh prema Njemu. Nije li Isus rekao: "Svagda se treba moliti i nikada ne malaksati" (Luc 18, 1)? Za ostala sredstva spasenja, kao za sakramente, Evangjelje veli, da su od vremena do vremena potrebna ili korisna. Samo za molitvu kaže: Uvijek! A znamo, da svaka riječ, koju je Krist upotrijebio, ima svoju važnost i svoj razlog.

Liturgija u svojim molitvama izrazuje to ponizno priznanje posvemašnjeg pouzdanja samo u Boga: "Da sve naše molitve i sva naša djela po Tebi počnu i po Tebi se dovrše" - "Ut cuncta nostra operatio et oratio a te semper incipiat et per te coepta finiatur". "Bez tebe ne možemo tebi omiliti" - "Tibi sine te placere non possumus". I još: "Smrtna ljudska narav bez tebe posrće" - "Sine te labitur humana mortalitas".

Svećenik mora biti više nego itko drugi čovjek molitve, da bi mogao živjeti u istini. Svaki kucaj njegova srca morao bi biti čin ljubavi, kojim On odgovara na ljubav Božju prema sebi.

1. Narav molitve

Moliti se, tj. obraćati se Bogu kao Ocu, pa bilo to usmenom molitvom ili posve nutarnjom bez riječi, to je povlastica onih, koje je Gospodin posinio kao svoju djecu. Po milosrdju je prešlo u vlasništvo svakoga krštenika "neistraživo bogatstvo Kristovo" (Eph 3,8), o čemu sv. Pavao tako često govori. Kršćanin prema tome ne dolazi, kad moli, pred Boga, kao obični stvor, nego kao posinjeno dijete ili član Kristova tijela. Ne prestajući biti Stvoritelj i Gospodar, Gospodin je postao za njega "Otac milosrdja" - "Pater misericordiarum" (2 Cor 1,3). Radi toga treba da kršćanin u svojoj molitvi uvijek kaže, kako ga je Isus naučio: "Oče naš, koji jesi na nebesima".

Taj saobraćaj izmedju njega i nebeskog Oca mora se oslanjati na vjeru. Ni po iskustvu ni po osjećajima srca ne možemo istinito naći Boga. Niti umjetnost, niti pjesništvo, kao ni filozofska shvaćanja ne daju duši Boga. Sva ta sredstva mogu služiti traženju Boga, želji za Njim, ali samo vjera uvodi čovjeka u nadnaravno područje. Kao što ste kao posinjena djeca odredjeni, da gledate Boga u nebu, tako se isto ovdje na zemlji u molitvi izravno Njemu obraćate, pa makar to bilo i u mraku vjere. Iznosite svoju bijedu pred neizmjernost njegove dobrote.

Prava se dakle narav kršćanske molitve nalazi savršeno izražena u ovoj definiciji: "Molitva je razgovor Božjeg djeteta sa svojim nebeskim Ocem".

Jedna druga definicija, koju su dali sv. Ivan Damascenski i sv. Toma, isto je tako izvrsna. Ona ističe dizanje duha, što molitva po svojoj biti donosi: "Ascensus mentis ad Deum". Molitva je dizanje duše i srca Bogu, da se Njemu iskaže čast i da od Njega prosimo sve, što nam je potrebno.

Kakogod bila ispravna ta definicija, ipak je potrebno, da je shvatimo kao nadnaravno uzdizanje duše.

Znademo sa sigurnošću, da se u nama poslije krštenja nalaze dva života: jedan, koji smo dobili od roditelja, po kojem smo Adamova djeca. Drugi je nadnaravni. Ovaj je život dar s neba, milost, koja ide za tim, da po njoj postanemo slični Isusu Kristu, jedinom Sinu Očevu.

Kako prirodni život pretpostavlja rodjenje, uzimanje hrane, bezuvjetnu potrebu disanja, tako je to isto i u našem nadnaravnom životu. Krštenje donosi duši drugo rodjenje. Euharistija je hrana toga novog života, a stalnoj potrebi za disanjem odgovara kod kršćanina jedna sveta zadaća, a to je molitva.

Kad duša moli, ona se diže iznad svijeta materijalnih i prolaznih stvari, ulazi u jedan viši kraj, u kraj nevidljivih stvarnosti, gdje stanuje Bog. Naš zemaljski život okružuje - da tako reknem - nadnaravna atmosfera. Po molitvi se čovjek uzdiže do toga kraljevstva, kojeg sjetila ne dohvataju. Vjera ga dovodi u neposrednu vezu s Veličanstvom Božjim, s Kristom, s Blaženom Djevicom, s angjelima, sa svecima. On diše Božji

zrak i ma koliko bilo kratko to uzdizanje prema Gospodinu, ono oživljuje duh dajućimmu, da dodje u dodir s jednim elementom vječnosti. Ako je milost Božanski dah, koji prolazi preko duša, molitva ga udiše i otvara najskrovitije dubine bića njegovu dobrotvornom utjecaju.

Molitva je dakle uvijek, u svakom stupnju, pa i jednostavno recitiranje Očenaša, pa posinjenu djecu jedno nutarnje uzdignuće, dodir vjere s nadnaravnim svijetom, stupanje u kraljevstvo Očevo.

2. Neke upute za molitvu

Tri važne upute pomoći će uzdizanje vaše duše prema Bogu. One su nadahnute duhom definicija, ali će vam bolje od njih omogućiti, da shvatite, kakvo mora biti naše vladanje u obavljanju molitve.

Budući da je molitva nadprirodninrazgovor, nastojte imati čvrstu vjeru u moć Isusovu, da vas dovede u prisutnost svoga Oca. Po toj se vjeri sveci u svojoj sabranosti nalaze uvijek u Gospodnjoj blizini.

Kad čovjek pogleda Boga, tako velikoga, tako svetoga, mogao bi se pobojati, da Mu se baci u zagrljaj. Bez sumnje radi toga treba da mu se bacimo u zagrljaj tako, da se oslonimo na Krista. Reći ćete: Ja sam tako bijedan. Odgovorit ću vam:"Zar vam naš Gospodin nije iskazao milosrdja? Zar vas nije obogatio svojim zaslugama? Tako sam nečist! Da, ali vas je Kristova krv očistila od vaših grijeha. Tako sam daleko od Boga! Ne, zahvaljujući vjeri, udaljenost ne postoji. Ujedinjeni s Isusom, vi ste Mu blizu. Nije li Krist rekao: "Oče, tamo, gdje sam ja, hoću, da moji učenici budu sa mnom" - "Ubi sum ego et illi sint mecum" (Jo 17,24). A gdje je Isus? Sv. Ivan nam to kaže: "Jedinorodjeni Sin ... je u krilu Očevu" - "Unigenitus, qui est in sinu Patris" (Jo 1,18). Na početku molitve okrenite se uvijek kao po nagonu prema Kristu: jer sudjelujete u njegovu sinovstvu, u njegovim zaslugama, možete računati na to, da po Njemu dobijete pristup do Božanstva.

Nadalje, što očekujete u kakvom razgovoru od svoga subesjednika? Da govori istinu, a pri tom, da se obazire na vaše dostojanstvo i na vlastiti položaj. Kad se molimo, Gospodin traži od nas isto tako lojalno držanje. Iskažimo Mu svoje klanjanje, svoju zahvalnost, svoje pouzdanje, svoju potrebu pomoći, ali neka riječi - pa makar i jednostavno iznesene u tajnosti duše - budu upućene Bogu, da pri tom nikad ne ispustimo iz vida njegova svemogućstva i svoga položaja. Također naša molitva biti "istinska". Dogadja se, da neke duše, nakon što su izgovorile mnogo molitava, zapaze, da nisu ništa rekle Bogu iz dubine srca. Tako daleko može biti naše srce od riječi, što ih izgovarajuu usta.

Da nam se povjeri, Gospodin traži, da u svojoj nutrini nastojimo, da se u njegovoj prisutnosti vladamo potpuno iskreno. Psalmista veli: "Gospodin je blizu svih, koji ga zazivaju u

vjernosti" (Ps 144,8). Taj zahtijev za vjernošću ili iskrenošću, to je poniznost. Bog je želi bezuslovno: "Pravi klanjaoci klanjat će se Ocu u duhu i istini" - "Veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate" (Jo 4,23).

Nastojmo u molitvi, da Gospodinu predamo cijelo svoje srce i cijelu svoju dušu. Sveto Pismo u jednoj izreci, koju od njega često posudjuje liturgija, podsjeća nas na taj veliki ideal savršene molitve, gdje je duša potpuno sabrana i potpuno predana Bogu: "Justus cor suum tradidit ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum" - "Pravednik se obraća rano ujutro Gospodinu, Stvoritelju svojemu i meće pred Svevišnjega molbe svoje" (Eccli 39,5).

Kao što se svjetiljka u našim svetištima troši do kraja, tako bi trebalo, da se i naša duša u svom razgovoru s Bogom, potpuno preda Svevišnjemu.

Molitva uvijek iziskuje neki napor, čak i od onih, koji u tome nalaze neku slast, jer nastojanje, da čovjek s Bogom razgovara, već po svojoj prirodi traži neko neko naprezanje: uvijek je više ili manje teško održavati dušu u atmosferi, koja je uzvišenija od njezina domaćeg niveau-a. Radi toga - spomenimo to uzgred - može molitva u svakoj prigodi služiti kao sakramentalna pokora. Ne čudimo se, što nam je teško predati se molitvi: uzdignuti se prema Bogu, pa makar i za vrlo mali stupanj, znači već uzdizati se nad samoga sebe.

3. Važnost duha molitve za svećenika

U svećeničkom životu molitva se ne smije ograničiti na nekoliko izdvojenih i prolaznih čina. Nipošto! Kristov službenik treba da gaji duh molitve.

Što se ima pod tim razumjeti?

Trajno raspoloženje duše, po kojem se u našim nevoljama i klonulostima, u našim radostima i u našim uspjesima naše srce okreće prema Kristu ili prema nebeskom Ocu, kao prema našem najboljem prijatelju, najpovjerljivijem pouzdaniku naših osjećaja, poduopprnju naše slabosti. I ne treba da to bude samo izjutra ili navečer, da nam se tako duša diže k Bogu, nego to treba da bude uvijek: "Oculi mei semper ad Dominum" - "Oči su moje uvijek upravljene Gospodinu" (Ps 24,15).

Radi svoje milosti posinaštva Božjega, treba da budemo s Bogom jednostavni kao djeca: "Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum" - "Ako ne postanete kao djeca, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko" (Matth 18,3). Sin nastupa prema ocu sa svim poštovanjem, ali ga to ne smeta, da se oslanja na njegovu dobrotu, da svoje srce povjerava njegovu. Tako je i sa svećenikom. Bog ne smije njemu biti neki nepristupačni gospodin, kojemu će svaki dan izdeklamirati nekoliko obrazaca, i to u žurbi, samo da svrši. Ne tako, jer Bog je otac, savjetnik, potporanj. Čak, da po nesreći navučemo na se

njegov gnjev, ni to ne bi smjelo uzdrmati našeg pouzdanja u njegovu dobrotu. Prije svakog važnijeg djela neka mu naše srce kaže, da želimo raditi za Njega.

S vremenom će navika, da tako uzdižemo svoje srce, postati kao prirodna i naše će se veze s nevidljivim svijetom povećati. Misa, Oficij, razmatranje ne će više biti izdvojeni čin, bez ikakve veze s ostalim našim životom, nego će biti najintenzivniji nastavak našeg prijateljstva s Bogom. Milost djetinjskog sjedinjenja postat će središte cijeloga našeg života.

Dva razloga - više nego svi drugi - traže od svećenika taj duh molitve. S jedne strane briga za vlastitu ustrajnost, za svoju vjernost ljubavi Kristovoj, i s druge strane potreba, da osiguramo Božji blagoslov za svoj rad.

Možemo li mi svećenici, koji smo se posvetili radu oko spasenja ljudi, živjeti kao Isus poslije uskrsnuća usred svijeta, a da ne osjetimo čara njegove vječne zavodljivosti? Unatoč visini našeg zvanja, mi ostajemo slabi, nesavršeni, kojiput teško iskušavani od napasti. Da ustrajemo u dobru, svima nam je molitva neophodno potrebna, većini je potrebna čak skoro svaki čas.

Ostati čvrst sve do zadnjega daha to je svijetli dar Očev: "Descendens a Patre luminum" - "Koji silazi od Oca svjetlosti" (Jac 1,17). Mi toga ne možemo strogo zaslužiti "de condigno" svojim dobrim djelima.

Ali poniznom i ustrajnom molitvom, te nastojanjem, da budemo Bogu vjerni, možemo se pouzdano nadati, da ćemo to od Boga dobiti. Taj tako veliki dar - "Magnum illud usque in finem perseverantiae donum" : "Onaj veliki dar ustrajnosti do kraja", kako ga naziva Tridentinski Sabor - ne isključuje mogućnosti, da sagriješimo, niti nas oslobadja od svake napasti, nego sa sobom povlači jednu posve providencijalnu pomoć i niz milosti, koje navode volju, da radi dobro sve do konca. Tako se čitav životni tijek jednog kršćanina nalazi sve do konačnog svršetka kao umotan u milosrdje.

Mi treba da kao prosjaci na pragu neba, koji se nikada ne daju smesti, iznosimo pred Oca svoje slabosti. Tako su radili sveci. Ma kakavgod bio način života pojedinoga izmedju njih, svi imaju jednu zajedničku značajku: postojanost u povezivanju s Bogom, s njegovim kraljevstvom, s njegovom voljom. Kad su se jednom predali Bogu, oni su s izvanrednom čistoćom duha ostali vjerni tom darivanju samih sebe; oni su u tome ustrajali sve do smrti. Njihova je volja bila usidrena u Boga, kaže Crkva u Misi ispovjedalaca: "Voluntas ejus permanet die ac nocte".

A gdje se nalazi tajna te čvrste povezanosti s Bogom? Ona je na dohvatu svima: to je neprestano utjecanje molitvi.

Nikada se ne smijemo izgovarati, da su naše strasti odveć jake, naše napasti odveć žestoke. "Virtus in infirmitate perficitur" - "Sila se u slabosti usavršava" (2 Cor 12,9). Gledajte sv. Pavla, koji je nekoć bio uzdignut do trećeg neba! On priznaje svoju bijedu. Uzdiše radi toga, i još kakvim riječima!

Ali mjesto da se poda klonulosti, on kliče u zanosu divnog pouzdanja: "Libenter gloriabor infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi" -- "Rado ću se dakle hvaliti svojim slabostima, da se nastani u meni sila Kristova" (ibid.) I kod nas takodjer poticaji na zlo, pa čak i naši grijesi - imaju providencijalnu ulogu. Mjesto da nas tište, neka nam služe kao dokaz, koliko naše duše - pa makar bile obogaćene blagom milosti - uvijek ostaju "krhke posude" (ibid 4,7).

Naše će nas slabosti naučiti, da molimo ponizno i s pouzdanjem. One će nas očuvati od oholosti i preuzetnosti. Apostol kaže, da Bog pripušta te slabosti, da se nitko ne bi mogao hvaliti pred Njim: "Ut non glorietur omnis caro in conspectu ejus" - "Da se ne hvali nijedan čovjek pred Bogom" (1 Cor 1,29).

Svećenici, koji se izravno ne bave svetom znanošću, kao i oni, koji su pretrpani poslovima administracije, ti neka nastoje više od ostalih, da u sebi podrže duh molitve. Njima će veoma dobro doći uzdignuće srca u obliku strelovitih molitvica. Neka izmedju tih uobičajenih molitava izaberu one, koje najbolje odgovaraju njihovim potrebama, ili takodjer koji tekst Brevijara, sv. Pisma, čije su značenje pod utjecajem milosti Božje bolje shvatili.

Kako se sretni osjećate, vi, službenici Kristovi, u svojoj nutrini, kad - vjerni duhu molitve - sve radite za Boga, za njegovu Crkvu, iz čiste ljubavi.

Ako je molitva od prvorazredne važnosti za vaše osobno posvećenje, ona to nije ništa manje, da bi privukla Božji blagoslov na vaš rad.

Budite u to uvjereni, da vaše djelovanje u dušama ne može biti uspješno, ako ga Bog ne oplodi: "Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit" - "Ja posadih, Apolo zali, a Bog dade te uzraste" (1 Cor 3,6). Dakako, milost pretpostavlja narav, pa u nadnaravnim djelima ne smijemo podcjenjivati udjela, što ga ima razum i ljudsko nastojanje: "Mi sadimo, mi zalijevamo". Ali ne gubimo s vida, da će naš rad ostati neplodan, ako ga Bog ne oplodi.

Vjerujte mi, kakvigod bili vaši talenti, vaše znanje, vaše oduševljenje na početku vaše službe, ako niste ljudi molitve, ne ćete učiniti ništa, što vrijedi.

U životu milosti, kako uči sv. Augustin, svaki napredak nadilazi ljudske sile, nadilazi evangjeosku veličinu, te isključivo pripada djelovanju Trojstva: "Excedit hoc humanam humilitatem, nec omnino pertinet nisi ad agricolam Trinitatem".

Sveci, koji su iz ljubavi uradili velike stvari, svakako da su volili požrtvovnost i djelovanje, ali su oni takodjer bili i muževi molitve. Pogledajte: sv. Benedikta, sv. Franju Ksaverskoga, sv. Karla Boromejskoga, sv. Franju Saleškoga, sv. Alfonza Liguori:a, sv. Župnika arškoga! Svi su provodili sate u molitvi s Bogom.

Budite dakle posrednici svijesni svoga poslanja, budite ljudi molitve, koji u stalnoj vezi s Bogom u isto vrijeme posvećuju i sebi povjerene duše, kao i sami sebe.

Mi se svećenici ne možemo sami spasiti. Naša je uzvišena zadaća, da zajedno sa sobom vodimo i druge duše prema nebu. Zahvaljujmo Bogu i budimo Mu vjerni, da ne bi nedostatak naše revnosti skrivio, da bi ikad ikoja duša omlitavila ili propala.

4. Izvori molitve: narav

Govoreći o nebu, Isus je rekao: "U kući Oca mojega mnogi su stanovi" (Jo 14,2). To isto vrijedi i za život molitve: mnoge su etape. U svojoj divnoj knjizi "Nutarnji grad" sv. Terezija navodi sedam glavnih. Ne može čovjek dospjeti u najnutarnjiji stan, da samo jednom zakorači.

Da bih vam olakšao taj "ascensus ad Deum" - "uspon k Bogu", evo vam, na način primjera, tri razne polazne točke ili tri vrste različitog naslona, odakle može duša početi sa uspinjanjem. Sve tri dovode u kuću Očevu.

On se može dizati prema Gospodinu bilo gledanjem stvorenih stvari; bilo razmišljanjem objavljenih istina u sv. Pismu, životu i tajnama Isusovim; bilo još povezivanjem s Kristom živo vjerujući u njegovu moć, da nas uvede u krilo Očevo.

Prema vašim osobnim raspoloženjima i prema prilikama, prepušteno vam je na volju, da se poslužite sad ovim, sad onim od ta tri načina, da idete k Bogu. Da biste to bolje shvatili, bit ću slobodan, da ih isporedim sa tri prostorije u jeruzalemskom hramu. Neka vas to ne ozlovolji. To je samo način izlaganja.

Što vidimo u jeruzalemskom hramu? Najsvetije mjesto bilo je svetinja nad svetinjama. Pred njom su se nalazila predvorja. Dostojanstvo predvorja bilo je to veće, što je bilo bliže svetištu u najpotpunijem smislu riječi.

Predvorje neznabožaca bilo je veliki jedan prostor pod otvorenim nebom. Svatko je imao tamo slobodan pristup.

Trijemovima, kojima nisu smjeli prolaziti neobrezani, ulazilo se u predvorje za Židove. U toj velikoj prostoriji izabrani je narod prisustvovao žrtvama, slušao čitanje Zakona, pjevao psalme i mogao je iza oltara za žrtve paljenice vidjeti dio svetišta, koji je bio odredjen za svećenike.

Na dnu svetišta, iza svetog hramskog zastora, otvarala se tajinstvena svetinja nad svetinjama. Tu se, prema poslanici Hebrejima, uz kadioni oltar nalazio kovčeg zavjetni zlatom pokriven, u kome su bile ploče Zakona, posuda s manom i Aronova palica. Jedamput godišnje, nakon mnogobrojnih čišćenja, veliki bi svećenik sam ulazio u ovo svetište.

Povratimo se stupnjevima molitve!

Prvo predvorje, odredjeno za pogane, predočuje molitvu, gdje se duša bez pomoći objave diže Bogu gledanjem poretka i ljepote prirode. Ne poziva li nas sv. Pavao, da se divimo stvorenim stvarima, kad piše: "Nevidljiva Božja savršenstva mogu se spoznati i vidjeti na stvorenjima" (Rom 1,2o).

Upitat ćete me: Ali, zar se može moliti promatrajući ljepote prirode? Pa zašto ne! Bog je veliki umjetnik. Sve, što je stvorio, sve je to bilo zamišljeno u njegovoj Riječi. Stvorenje nosi trag svoga stvoritelja. Neke duše rado promatraju veličanstvene prizore Božjega djela. Ogromni oceani, vrhunci gora, lijepi krajolici potiču ih na molitvu. Zašto? Zato, jer iza zastora prirode one nazrijevaju sakrivenu prisutnost Božju. Sav svemir njima dovikuje: "Ipse fecit nos, et non ipsi nos" - "Gospodin nas je stvorio, a nismo se sami" (Ps 99,2). Prorok Baruh je napisao: "Veselo sjaju zvijezde na postajama svojim. Bog ih zove, one kažu: evo nas! Radosno sjaju pred Onim, koji ih je stvorio" (3,34-35). I vi promatrajte zvjezdano nebo i dižite se preko toga prizora do ljubavi Onoga, koji je stvorio velike prostore svijeta.

5. Izvori molitve: Evangjelje

U židovskom predvorju sve pripada objavljenom i dosljedno nadnaravnom redu. Bog je sam Mojsiju propisao način toga kulta s njegovim obredima i mnogostrukim žrtvama: "Čini prema uzorku, koji ti je pokazan" (Exod 25,4o).

Rado mislimo: kad je Marija za vrijeme svoga zemaljskog života stupala u žensko predvorje, bila je ispunjena divljenjem i ljubavlju. A istom Isus Krist! On je ulazio u hram, kao u kuću svoga Oca. Znao je, da taj hram predočuje Njega samoga. "Razorite ovaj hram i ja ću ga u tri dana ponovno sagraditi" (Jo 2,19).

U predvorju On je bio svjedok žrtava paljenica i židovskog bogoštovlja. On, pravi Jaganjac, shvaćao je, kako je sve to predočavalo njegovu zadaću i proročki naviještalo njegovu ulogu. Kad je veliki svećenik škropio puk s krvlju od žrtava, i kad je sam ulazio u svetinju nad svetinjama, Isus je mislio na otkupljenje svijeta po svojoj dragocjenoj krvi i njegov bi se duh izdizao do neizrecive stvarnosti, kojoj su ti židovski obredi bili samo sjena: "umbra futurorum" - "sjena budućega" (Hebr 1o,1).

Što znači za nas u našem razgovoru s Bogom to drugo predvorje? Ovdje se više ne radi o uzdizanju našeg duha, što su ga izazvala čudesa prirode, nego o molitvi, kojoj je ishodišna točka objava Božja. Naš se Bog udostojao, da nam govori, i njegova je riječ sadžana u sv. Pismu. Poslušajte sv. Pavla: "Riječ Kristova neka stanuje u vama obilato, u svakoj mudrosti, učeći i opominjući jedan drugoga, s psalmima, hvalospjevima i duhovnim pjesmama u milosti pjevajući u srcima svojim Bogu" (Col 3,16).

Čovjekmmože čitati sv. Pismo i ništa u njemu ne naći, što bi poticalo na molitvu, ali ga može čitati i kao dijete Božje ponizno i tada će molitva duše, prosvjetljena Božjom riječi, postati žarka.

Nastojmo, da u ovom predvorju naročito promatramo Isusa Krista i tajne njegova života. Sveta će nam Liturgija pri tome mnogo pomoći.

I doista, kad uznastojimo razmišljati o Isusovim riječima i djelima, pružamo Bogu priliku, da nam se saopći. Samo sjećanje na Isusa može posvećivati.

Možete razmišljati o evangjeoskim prizorima, kao da ste bili pokraj Spasitelja, kao da ste svojim ušima slušali njegove riječi ili Ga gledali svojim očima. S pastirima ćete klečati pred jaslicama. Klanjat ćete Mu se uz Mariju i Josipa u njegovu skrivenom životu u Nazaretu. Pratit šete Ga s nģegovim učenicima na njegovim putovanjima. Hvatat ćete njegove blagoslovljene riječi. Padat ćete pred Njega kod pranja nogu i za vrijeme Zadnje večere. Promatrajte Krista u maslinskom vrtu, za vrijeme njegove Muke, a naročito na križu. On je Bog! Poslušajte njegove posljednje riječi ... Ne govori li On svakome: "Radi tebe, iz ljubavi prema tebi žrtvujem svoj život"? Ta je misao toliko zanosila sv. Pavla, da je klicao: "On me je ljubio i predao je samoga sebe za mene" (Gal 2,2o). Iz Isusa, ako Ga promatramo u svim stanjima njegova života, počevši od rodjenja pa do njegova uskrsnuća i uzašašća, izbijaju bez prestanka traci posvećujuće snage: "Virtus ex illo exibat et sanabat omnes" - "Iz njega je izlazila sila i sve je ozdravljao" (Luc 6,19).

O samom načinu razmatranja evo nekoliko kratkih misli.

Mnogi se svećenici služe nekom metodom. Ako im ona odgovara, zlo bi učinili, kad bi je napustili. Crkva je više njih proglasila kao vrlo korisne. Ipak bi bila zabluda, kad bismo poistovjetili te metode sa samom molitvom, kao da ona ne bi postojala izvan njihova okvira. Metode su sredstva.

Kod starih učenja mislene molitve sastojalo se prije svega u tome, da se čovjek privikne praviti stanke kod čitanja sv. Pisma ili neke druge pobožne knjige. Za vrijeme takvih stanki duh binse sabirao, razmišljao, osvjedočavao se, upoznavao svoje dužnosti, pobudjivao čine slaganja s voljom Božjom, izrivao svoje nade i svoje molbe. Kad bi prestali osjećaji vjere, pouzdanja i ljubavi, jednostavno bi se nastavilo čitanjem nadahnute knjige.

Takvo je bilo vježbanje u mislenoj molitvi, kako su je shvaćali pustinjski Oci, ti veliki učitelji svetosti. Zapadni monasi, na čelu sa sv. Benediktom, nastavili su tu tradiciju. I sv. je Terezija Avilska preporučavala tu metodu.

Ona je doista jednostavna, ali ima tu veliku prednost, da je na dohvatu svìju i da umanjuje rastresenost. Kad su u prošlosti tolike duše naučile razmišljati na ovaj način, zašto on ne bi mogao i nama pribaviti tu istu milost?

Neka svaki ispita sam sebe, na koji način može razmišljati. Pripazite, da vaše razmišljanje bude prilagodjeno vašim duhovnim potrebama, slabostima, koje imate nadvladati, dužnostima, koje imate ispunjavati i neka po njemu vaša duša uvijek biva sve lojalnija pred Bogom.

Na početku će bezuvjetno biti tapkanja. Radi toga se ne ustručavajte pomoći kakvom knjigom. Čitamo u jednom pretpjevu na blagdan sv. Cecilije: "Evangelium Christi gestabat in pectore suo, et a colloquiis divinis et ab oratione non cessabat" - "Ona je nosila Kristovo Evangjelje ne u džepu, nego in pectore - u srcu i "nikada nije prestajala s Božanskim razgovorima i molitvom". U poniznom i čustvenom razmišljanju sv. Evangjelja. poslanica i drugih pobožnih knjiga naći ćete malo pomalo i duh mislene molitve. Najprije probudite pokajanje i stavite se u Božju prisutnost, a zatim se potpuno otvorite Isusovu posvećujućem djelovanju, djelovanju Duha Svetoga, zatim malo čitajte, napravite stanke u čitanju, pa će na taj način vaša duša naučiti neprimjetno razgovarati sa svojim Gospodinom.

Ne zaboravite, da je velika objava drugoga predvorja upoznavanje Isusa Krista i njegovih tajna: mi ne možemo ići za tim, da na drugi način upoznamo Božje puteve i naredbe, pa i samoga Boga, nego gledajući i slušajući njegovu utjelovljenu Riječ.

6. Kontemplacija vjere

Evo nas kod treće prostorije. Jedamput godišnje ulazio bi veliki svećenik sam u svetinju nad svetinjama, iza svetog zastora. On bi izgovarao ime Jahve, pa bi govorio Bogu u njegovoj prisutnosti u stavu dubokog klanjanja.

To je slika ulaska duše u kontemplaciju čiste vjere kroz zastor presvetoga Isusova čovječanstva: "Per velamen, id est carnem ejus" - "Zavjesom, to jest tijelom svojim" (Hebr 1o,2o).

Sve, što je bilo rečeno o naravi molitve, ostvaruje se u ovoj mislenoj molitvi vjere na najsavršeniji način. To je u najpotpunijem smislu riječi razgovor, na koji su poznava djeca Božja po svojoj krsnoj milosti. Sjedinjeni s Kristom i kao učesnici njegova sinovskog dostojanstva, oni mogu s Njime imati pristup u Očevo krilo.

Imat ćete neki pojam o toj mislenoj molitvi, ako se sjetite onog dobrog seljaka, kojega je arški župnik vidio, kako svake večeri upire svoje oči u svetohranište, a ništa ne govori. Na pitanje, što radi, seljak je odgovorio: "Gledam dragoga Boga, i dragi Bog gleda mene". To je mislena molitva jednostavnog gledanja: u njoj se gleda, šuti i ljubi. Svaka bi vjerna duša trebala nakon izvjesnog vremena doći do ovog načina molitve. U svom početnom stadiju ona još uvijek nosi obilježje stečene molitve, gdje nam naše vlastito nastojanje, uz pomoć milosti Božje, omogućuje, da nadjemo svoj počinak u Bogu.

Što priječi duše Bogu posvećene, da postignu ovu molitvu? Malenkosti ... Žalosno je to reći: ljudi provode sate i sate zanimajući se nepotrebnim stvarima, misle mnogo na sebe, vežu se uz tisuću malih ništica, a vrijeme prolazi. Ne zaboravite, da molitva odrazuje ili izražava temeljno stanje duše.

Kako radi svoga vlastitog posvećenja, tako i radi vodjenja gorljivih duša, svećenik mora znati, da si Bog već u ovom životu izabire vrlo vjerne službenike s namjerom, da ih podigne do tjesnijega sjedinjenja sa sobom. On je Kralj. Vrhovni Gospodar. On zapovijeda, oni se moraju pozivu odazivati, slijediti Božja nadahnuća i nastojati, da u svemu žive po ljubavi. Taj počinak u Očevu krilu jest ono najbolje, što postoji ovdje na zemlji: to je "optima pars" - "najbolji dio" (Luc 10, 42).

Kako shvatiti veličinu te molitve?

Blaženo je gledanje kao njezin transcedentni uzor. Čime ćemo u nebu gledati Boga licem u lice? Svijetlom slave. Ovo svijetlo pojačava, povećava sposobnost stvorenoga razuma, da mu omogući intuitivno gledanje.

I prema kojoj mjeri Bog daje to svijetlo odabranicima? Prema mjeri njihove ljubavi. Stupanj naše slave u nebu odgovarat će stupnju ljubavi, koji smo dosegli u času svoje smrti.

Vratimo se sad na zemaljsku kontemplaciju. Što odgovara ovdje na zemlji svijetlu slave? Vjera. Vjera je sigurnost, gledanje u tami, ali što se više usavršuje, to ona postaje življa i leti prema Bogu u svoj stvarnosti njegova otajstva.

I na isti način, kao što je stupanj blaženog gledanja kod svakoga od nas u razmjeru sa stupnjem ljubavi, tako je isto u ovoj molitvi vjere: ona tamna, ali ipak viša spoznaja, koja se po ovoj molitvi daje duši, izvire u njoj tajno iz njezina sjedinjenja po ljubavi s Bogom. Odatle ona čudesna stvar: po mislenoj molitvi, koja podiže duše do svetinje nad svetinjama, one postaju slične Gospodinu i ona im omogućuje, da ga u vjeri spoznaju i ljube, kako se sam Bog u Trojstvu spoznaje i ljubi.

Riječi sv. Pisma: "Deus noster ignis consummens est" - "Bog je naš oganj, koji spaljuje" (Hebr 12,29) pomažu nam, da bolje shvatimo veličinu molitve vjere. Ako je Bog "oganj, koji spaljuje", štogod Mu se čovjek više primiče, to se većma užaruje. A upravo u molitvi varnica pada u nas: vatra plane i dušu potpuno obuzme ljubav prema vrhovnoj Dobroti. Ona žarko želi, da se preko utjelovljenoga Sina sjedini s Ocem i da bude privučena u njihovu medjusobnu ljubav, Duha Svetoga.

Ostanimo kod nogu Isusovih, otpočinimo u sjeni Dragoga: "Sub umbra illis, quem desideraveram sedi" - "U sjeni njegovoj sjedi[illegible] rado" (Cant 2,3). Koja je to sjena? To je sveto čovječanstvo Kristovo. Svijetlo, gdje Otac stanuje, za nas je nepristupačno: "lucem inhabitat inaccessibilem" - "Stanuje u svjetlosti, kojoj se ne može pristupiti" (1.Tim 6,16). Riječ je neizmjerni otsjev te vječne svjetlosti: "Candor est lucis aeternae" (Sap 7,26).

On je sjajno sunce, čije bi nas zrako zaslijepile; peć, čiju vručinu ne bismo mogli podnijeti. Tada duša, da bi se približila Riječi, počiva u ljubavi u sjeni presvetoga čovječanstva Isusova.

Kada suša uživa to sjedinjenje, svijet i sve, što je zavodi, ne znači za njm više ništa; ona shvaća, da je samo Bog ono jedno potrebno: "Unùm est necessarium" (Luc 10,42). Sjedinjena s Isusom, sakrivena u Njemu, ona Mu govori: "Ti vidiš Oca, ja sam u tami, ali Ga promatram tvojim očima".

Kako je ugodno živjeti tamo, iza zastora presvetog čovječanstva, pod Očevim pogledom: "Nitko ne pozna Oca, nego jedino Sin, i onaj, kojemu Sin to objavi". (Matth 11,27).

Shvatite to dobro: u molitvi vjere naša ljubav ne teži za nekim pojmom, ili razumnom predodžbom Boga, nego ona teži za posjedovanjem Njega samoga, kao i da On nju posjeduje. Nijedan stvoreni pojam ne može dati pravu spoznaju Boga. To se sjedinjenje svršava u tamnosti čvrstog pristanka vjere.

Redovito, čak i kod vrlo svetih duša, molitva počinje s prvim predvorjima. Tu nas naš napor, potpomognut milošću, disponira, da nam Krist postane naše sve.

Kad Bog pozove dušu, da podje naprijed u kontemplaciju žive vjere, On dade, da čovjek osjeti svoju posvemašnju nemoć, da se dotle uzdigne svojom vlastitom snagom. To je čas, kad ne smijemo kolebati u pouzdanju, makar nam čekanje izgledalo i predugo. Duša mora pristati, da ostane u tami, moleći Krista, da On utisne u nju Božanske crte. Mi smo samo kvarili njegov posao, ako smo htjeli saminsobom postići tu sličnost sa Sinom Božjim. Samo u onoj mjeri, u kojoj umiremo svome "ja", Gospodin radi u nama. Naučimo se Govoriti: "Gospodine, ako ta nemoć, ako ta tama tebe proslavljuje, primam sve; ako je potrebno, da ostanem pred tobom kao suha zemlja, "sicut terra sine aqua tibi" (Ps 142,6), neka ime tvoje bude uvijek blagoslovljeno".

Ma koliko bio nesavršen način naše molitve, mi svećenici ne možemo nikad dostatno shvatiti, kako je važno, da često podižemo svoju dušu prema Bogu. Otac nas uvijek gleda pogledom, koji dopire do najdubljih dubina naše svećeničke duše. On nas ljubi u svome Sinu Isusu: "Ipse Pater amat vos, quia vos me amastis" - "Sam Otac vas ljubi, jer ste vi ljubili mene" (Jo 16, 27). Odgovorimo na taj milosrdni pogled na taj način, da pred Njim s velikodušnom vjernosti izlijemo svoju poniznu molitvu.

7. Isusova molitva

Tražimo od Krista, da nas nauči moliti: "Domine, doce nos orare" - "Gospodine, nauči nas moliti". On je veliki učitelj molitve i svojim primjerom i svojim riječima, kao i time, što šalje Duha Svetoga u naša srca.

Njegov skroviti život u Nazaretu bio je život šutnje i sabranosti. Za vrijeme svoga javnog života On se bez suzdržavanja predaje mnoštvu i pojedincima. Prema sv. Evangjelju, on je molio čas posve sam kao na brdu, čas opet javno, kao kad je pred svojim učenicima molio Očenaš ili kad je davao hvalu prije umnažanja hljebova (Jo 6,11).

Isus je molio kao čovjek. Kao Bog On nije mogao moliti, jer molitva predpostavlja niži stupanj, potrebu. Ona bitno pripada stvorenju.

Bismo li mogli zaviriti malo u tajnu tih uzvišenih uzdignuća Isusove duše? Tu smo na pragu jedne svetinje nad svetinjama, čije otajstvo nas nadilazi. Ipak, izgleda, da o tome možemo imati neki pojam, ako promatramo tri načina spoznanja, koji su bili vlastiti Isusu Kristu u njegovoj ljudskoj naravi. Bogoslovi su ih nazvali trostruko znanje Isusovo. Svako je svojim posebnim svjetlom obasjavalo Isusov razum, pa zbog same razlike u jasnoći te su tri spoznaje bile u Isusu Kristu vrela različnih molitava.

Radi svoga hipostatičkog sjedinjenja Isus je uživao gledanje Boga. On je sakrivao u sebi jedno nepristupačno svetište, kao neki vrhunac duše, kamo je samo On zalazio. U Očevoj prisutnosti On uvijek ostaje Jedinorodjeni Sin.

Kad zazivamo Boga, mi kažemo: "Oče naš" u skupnom smislu svoj posinjenoj djeci. Ali Isus je gledao na Oca i počivao u Njemu kao njegov Sin na posve pojedinačan način, kao jedinorodjeni Sin, jer je čovječanstvo Isusovo pripadalo Riječi.

Isus je prelazio kao moćnim zaletom razmak, koji dijeli stvoreno od nestvorenoga. Njegovo sjedinjenje s Ocem bilo je trajno. Isus je mogao reći s punim pravom: "Onaj, koji me je poslao, sa mnom je", on me nikad ne ostavlja sama" (Jo 8,29). Radi toga blaženog gledanja Isusova je kontemplacija daleko nadilazila i najuzvišenije molitve. Ona se odvijala na najvišem vrhuncu njegova duha. Svećenička molitva poslije Zadnje večere, koju donosi sv. Ivan, pruža nam nešto i toga Spasiteljeva razgovora s Ocem: "Oče,... proslavi Sina svojega, da Sin tvoj proslavi tebe" (Jo 17,1). To je gledanje bilo potpuno duhovno i nadnaravno. Predodžbene moći, tijelo i krv, nisu u tom imali nikakva udjela, pa ni sami bolovi muke nisu ga mogli spriječiti.

Osim ove intuitivne spoznaje - koja se zbivala bez pomoći ideja - postojala je u duši našega Gospodina i jedna druga vrsta spoznaje, čiji predmet nije bio Bog sam u sebi. To je bilo uliveno znanje - scientia infusa. Pomoću njega je Isus spoznavao drugačije od nas sve istine, što ih je donio svijetu i čitavo otkupljenje. On je novo spoznavao u zracima nadnaravnog svijetla. Ovo spoznanje nije bilo stečeno, nego primljeno odozgo. Ono je omogućavalo Isusu spoznaju odluka Božje mudrosti u pogledu spasenja ljudskoga roda, otajstvenoga tijela, Crkve. Ono Mu je predočavalo veličinu grijeha, ljubav i nezahvalnost ljudi.

Zahvaljujući tom svijetlu Isus je, po riječima sv. Pavla, odmah kod dolaska na svijet, obavio molitvu, kojom je sam sebe ponudio za žrtvu: "Evo me ..." - "Ecce venio" - "Dolazim, Bože, da činim tvoju volju" (Hebr 1o,7).

Za vrijeme njegova zemaljskog života to mu je znanje služilo, da slavi Oca i da Mu zahvaljuje za dobročinstva evangjeoske nauke: "Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i razumnih, a objavio malenima" (Matth 11,25).

Isto je tako to rasvijetljenje pridonijelo, da On primi kalež muke i nadahnulo onu njegovu molitvu skrajnjeg predanja i ljubavi: "Oče ... ne moja, nego tvoja volja neka bude" (Luc 22,42).

Napokon, ne zaboravimo, da je Krist bio čovjek kao i mi, nama u svemu sličan, izuzevši grijeh. U njemu se nalazi treći način spoznanja: jedno ljudsko, prirodno, stečeno, iskustveno znanje, kao što ga svi mi imamo.

I ovo je znanje bilo za Njega vrelo molitve. Kad je On prolazio brdima i ravnicama Galileje, kad jenpromatrao vinograde, usjeve, cvijeće, o čemu je govorio u Evandjelju, sve ljepote stvorova Njemu su izgledale kao odraz Božanske ljepote i zanosile njegov duh na hvalu. On se penjao preko zavjese stvorova bez napora do Božanskih savršenosti, čiji su oni bili slabi odraz.

Veliki kontemplativci, kao sv. Ivan od Križa ili sv. Angela Foligno svjedoče, da nakon ushićenja ostaje u duši neko nadnaravno svijetlo, koje s neizrecivim veseljem nalazi tragove Božje u prirodi. Sigurno je i u Isusu postojalo to bljeskanje Božanskog svijetla, ali na mnogo uzvišeniji način. Sjaj vidjenja licem u lice - možemo si to misliti - rasprostirao se po svim njegovim spoznajama, bilo ulivenim, bilo stečenim.

Ponovimo, da svršimo: ma kako bila siromašna naša mislena molitva, za nas je od velike koristi, Za nas svećenike još više, nego za obične kršćane, da mislimo na neizrecice Kristove razgovore s Ocem. Apostol se ne ustručava reći nam, da je Isus onaj ideal, prema kojemu može naša slabost bez malaksanja dizati svoje oči:"Aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Jesum ... ne fatigemini, animis vestris deficientes" - "Gledajući na utemeljitelja i usavršitelja vjere Isusa ... da se ne utrudite i da ne klonu vaše duše" (Hebr 12,2-3).

XVI.

SVEĆENIKOVA VJERA U DUHA SVETOGA

Božanski je Duh u Crkvi tvorac svega posvećenja. Natprirodna djelatnost djece Božje, u svojim raznim stupnjevima, ovisi od njegova oživljavajućeg utjecaja: "Qui Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei" - "Jer koji se god vladaju po Duhu Božjemu,

oni su sinovi Božji" (Rom 8,14). Tako mi učimo.

Važno je za sve, ali naročito za svećenike, da uspostave što je moguće savršeniji sklad medju svojom osobnom duhovnošću i vjerom. Pogledajmo dakle, da li je dostatan onaj udio, koji mi prepuštamo Duhu Svetomu u svom nutarnjem životu? Jesmo li osvječeni o bezuvjetnoj potrebi, želimo li se posvetiti, da širom otvorimo svoju dušu njegovu spasonosnom djelovanju?

Bez sumnje, Isus je došao na ovaj svijet, da objavi Oca: "Pater ... manifestavi nomen tuum hominibus" - "Oče, ja objavih ime tvoje ljudima" (Jo 17,6). Ali u Božjoj ekonomiji taj cilj nije bio jedini. Trebalo je također, da čovjek nauči iz blagoslovljenih Spasiteljevih usta poznavati i Duha Svetoga i častiti Ga jednako kao i Oca i Sina.

Odatle one zbunjujuće riječi, što ih je jednoga dana rekao svojim učenicima: "Za vas je korisno, da ja odem". Kako! Krist je došao, da nas spasi, da nas vodi, da nam bude sve, i evo, On tvrdi, da nam je korisno, da ode. Razlog, što ga Isus navodi, još nas više zbunjuje: "Ako ja ne otidem, Utješitelj ne će doći k vama" (Jo 16,7).

Da smo mi tu bili prisutni, možda bismo odgovorili: "Učitelju, nama ne treba Duh Sveti; Ti si nam dosta, ostani s nama! Zašto da dolazi drugi mjesto Tebe?" A ipak, Isus javno i jasno izjavljuje: "Korisno je za vas, da odem".

Prema Božjim planovima samo putem vjere treba da posinjena djeca stupaju u dodir s natnaravnim svijetom: s Kristom, s Crkvom, sa sv. sakramentima. U vjeri treba da se uzdaju u Boga, da Ga ljube i da Mu služe. Ta vjera pretpostavlja, da nestane vidljivi Isus izmedju nas i da Duh Sveti djeluje medju nama nevidljivo, ali oživljavajući. Na Njega spada da vodi Crkvu i svaku pojedinu dušu njezinoj vječnoj svrsi.

1. Duh Sveti oživljuje Crkvu

Prema objavi Evandjelja zadaća Duha Svetoga je odredjena, da dovrši Kristovo djelo.

Kad je Isus na Kalvariji izgovorio: "Consummatum est" - "Svršeno je", kakav je dokaz postojao za posvećujuću uspješnost njegove predragocjene Krvi? Svakako, Isus je propovjedao; odgojio je svoje apostole; On im je nekoliko sati prije toga bio dao prvu svetu Pričest; posvetio ih je i za svećenike. Ipak, izgledalo je kod muke Isusove, da je sve svršilo. Učenici su bili prestrašeni. Petar je zatajio svoga Učitelja ...

Ali na Duhove je Duh Sveti napunio Apostole i tada se lice svijeta stalo obnavljati: "Emittes Spiritum tuum, et renovabis faciem terrae" - "Kad pošlješ Duh svoj, stvaraju se; tako obnavljaš lice zemlji" (Ps 1o3,3o). Petar se više nikoga ne boji, pojavljuje se usred Jeruzalema, propovijeda Krista. Glas Dvanaestorice dopro je do kraja svijeta i za nekoliko

godina nastaju tisuće i tisuće kršćana. Kako se to čudo dogodilo? Pjevamo to u duhovskom Predslovlju: "Krist ... uzašavši na nebo poslao je prema svome obećanju Duha na posinjenu djecu".

Počevši od toga časa Crkva je, unatoč progona, naučnih borba, nevjerstva vlastite djece, živjela i čudesno pobjedjivala. Ona putuje kroz stoljeća, silna zbog svojih povlastica, koje su nedvojbeni znakovi njezine Božanske ustanove. Ona je uvijek jedna po svojoj vjeri i po vezi s Petrovom Stolicom. Ona u svim vremenima vlastitim posvećujućim snagama proizvodi svetost u svojim članovima. De jure (pravno) ona okuplja u svom krilu čitav ljudski rod. Konačno, oslonjena na apostolski temelj, onaj je nepokolebiva. Crkva: jedna, sveta, katolička, apostolska i rimska, u isti je mah i Božanska i zemaljska. Napadaju je, okružuju je opasnosti, ali ona se drži i napreduje, uvijek ista po svom ustrojstvu, nepogrešiva u svojoj vjeri, i neprestano je oživljuje Duh: "Spiritum vivificantem" - "I u Duha Svetoga, davaoca života".

Što mi znamo o Duhu Svetomu? Dignimo svoj pogled prema presv. Trojstvu.

Sin, rodjen od vječnosti od Oca, savršena je slika Očeva: "Deus de Deo, lumen de lumine" - "Bog od Boga, svijetlo od svjetlosti". Ali On se u krilu Očevu natrag vraća prema Ocu, pa je to jedinstvo Oca i Sina plodno. Proizlazeći iz jedinstvenog nadisanja njihove medjusobne ljubavi, Duh Sveti je neizmjerna ljubav, i kao takav čitav se odnosi na svoje počelo porijekla.

Svetost stoji u usmjerenju na Boga po ljubavi. Budući da se treća Osoba potpuno vraća na Oca i Sina u vječnom naizmjeničnom strujanju ljubavi, ona se u najuzvišenijem smislu te riječi naziva Svetom: Duh Sveti njeno je vlastito ime.

Proizlazeći iz ljubavi Oca i Sina Duh je takodjer neizmjerni dar, koji udara pečat na njihovo jedinstvo: on je kraj, zadnji svršetak strujanja života u Bogu.

Dar ljubavi u krilu Trojstva, on je za nas u najpotpunijem smislu dar Svevišnjega: "Altissimi donum Dei". S Crkvom i u istom smislu kao i ona, mi štujemo u Njemu gosta svojih duša. On stanuje u dušama i one po Njemu postaju Gospodnji hramovi: "Templum Dei sanctum est, quod estis vos" - "Hram Božji je svet, a to ste vi" (1 Cor 3,17).

U čitavu Crkvu i u svakoga kršćanina Duh Sveti silazi sa svim bogatstvom milosti. "Fons vivus, Ignis, Caritas" - "Studenac živi, ljubav, plam". On je oživljavajuće Vrelo nadnaravnog poleta; vatra, koja daje žar; ljubav, odakle proizlazi posvećenje i jedinstvo srdaca.

Dolazeći k nama, On nam donosi svoje darove. Liturgija ih poznaje sedam: "Sacrum septenarium" - "Sedam svojih dara daj". Taj je broj tradicionalan u Crkvi. On označuje puninu djelovanja Duha Svetoga u našim dušama.

Darovi pripadaju stanju milosti. To su ulivene, trajne i od kreposti različne dispozicije, koje podjeljuju kršćaninu posve posebnu sposobnost, da prima rasvijetljenja i poticaje odozgo. To djelovanje Duha Svetoga omogućuje Božjoj djeci, da djeluju kao po višem nagonu i na način, koji nadilazi razumski način, svojstven vršenju kreposti. Ozračje, kamo darovi smještaju kršćanina svojim djelovanjem, posve je natprirodno. Time se usavršava u njemu na najuzvišeniji način sličnost sa Sinom Božjim.

U praksi se medjusobno prožimlje djelovanje kreposti i darova Duha Svetoga, i što je duša više sjedinjena s Kristom, više je podvrgnuta i utjecaju Duha Svetoga. Ta se činjenica zapaža kod svetaca.

2. Potreba utjecanja Duhu Svetomu

Čitav je naš život posvećen svetim vječnim stvarima, ali se on odvija u vrtlogu zemaljskih dogadjaja. Stojeći pod utjecajem okoline, nalazimo se u pogibelji, da obavljamo svoju službu na odveć ljudski način i da se ograničimo na materijalno obavljanje propisanih djela, a da se ne uzdignemo do njegove nadprirodne zamašitosti. Zatim, ma kakva bila svetost duhovnih čina, njihovo ponavljanje silom same navike ide za tim, da se pretvoru u neku rutinu.

Da se zaštitimo protiv naturalizma sredine i protiv nemarnosti, potrebno je, da svako naše djelovanje zahvati plodonosni dah Svetoga Duha.

Na ovoga Duha spada, da u našim srcima zapali plamen ljubavi: "Tui amoris in eis ignem accende" - "Oganj svoje ljubavi u njima užezi". Samo On u duhovnim stvarima daje punu ispravnost suda, "recte sapere" - "pravo misliti". On takodjer nadahnjuje djetinji stav, koji dopušta, da s punim pravom zazivamo Gospodina kao Oca. On nadahnjuje molitvu: "Spiritus adjuvat infirmitatem nostram ... Postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus" - "Duh nam pomaže u našoj slabosti ... i moli se za nas uzdisanjem neiskazanim" (Rom 8,26).

To su neki oblici djelovanja Duha Svetoga u nama. Tkogod želi živjeti kao dijete Božje mora svoju dušu držati pod tim utjecajem. Koliki, pa i medju svećenicima, poznaju toga Duha ljubavi? Pa ipak, samo je On Izvor svega njihovog nutarnjeg života, samo On oplodjuje sav njihov svećenički rad.

Kako se otvara Opći Sabor? S "Veni Creator" - "O dodji, Stvorče Duše Svet'". Ako se tako postupa na velikim službenim zborovima Crkve, na isti način ni vi u svom svećeničkom životu ne poduzimljite nikakvog i malo važnijeg posla bez zaziva Duha Svetoga. O Njemu u prvom redu ovisi ravnanje srcima. Kod vodjenja savjesti nikad ne zaboravite slijedeće istine: uloga pastira je prije svega u tome, da otvori duše djelovanju Duha Svetoga. Usput napominjem, da svećenik ne

smije općenito dopustiti svojim pokornicima, da mu pišu opširna pisma, a i on sam normalno treba da se ograniči na davanje kratkih i točnih uputa. Najkraće su često najbolje.

No radi se nama o tome, da zanemarimo ljudsko nastojanje, niti da podcjenjujemo ulogu velikodušnosti, postojanosti, razboritosti u svojem radu kod duša. Potpuno sam osvjedočen o vrijednosti svih tih stvari, ali radi njih ne smijemo ispustiti iz vida natprirodne strane.

Ova je misao tako bitna, da ću se kod nje još zadržati. U poslanicama sv. Pavla ima jedan upadljiv tekst: "Nemo potest dicere: Domine Jesu, nisi in Spiritu Sancto" - "Nitko ne može reći: Gospodin Isus, osim u Duhu Svetom" (1 Cor 12,3). Imaju li te riječi značiti, da mi ne možemo ustima izgovoriti riječi: "Gospodin Isus", ili da ne možemo shvatiti njihova literarnog smisla? Ne, bez sumnje. Svi mi to možemo.

Ali da izgovorimo to blagoslovljeno ime i da dosegnemo Isusovu osobu na spasonosan način, s kršćanskom vjerom i nadom, potrebno je, da budemo potaknuti odozgo. Sabor u Orange:u je definirao, da bez rasvjetljenja i nadahnuća Duha Svetoga ne možemo učiniti ništa uspješno za spasenje. Tako mi vjerujemo. Kad je naš Gospodin živio na zemlji, dakako, da su svi mogli doći k Njemu. Nije li On sišao k nama, da nas sve spasi? Pa ipak, kakva oprečna vladanja kod onih, koji su Mu se približavali! Jedni, kao farizeji, imali su otvrdnulo i zatvoreno srce. Drugi su, nasuprot, nazirali tajnu njegove Osobe i njegove zadaće. Oni su vjerovali u Njega i povezali se s Njime. Odakle je dolazila ova razlika? Sv. nam Pismo na više mjesta to otkriva i to odmah s početka Isusova života. Pogledajte: Marija dolazi u posjete svojoj rodjakinji Elizabeti i ova kliče: "Blagoslovljena si ti ... blagoslovljen je plod utrobe tvoje". Tko je dao Elizabeti tu prosvjetljenu spoznaju? To nam kaže Evandjelje: "Elizabeta se napuni Duha Svetoga" (Luc 1,41). Kod Isusova prikazanja u hramu starac je Simeon upoznao Mesiju u Djevičinu djetetu. Tko je njega nadahnuo? I to nam otkriva sv. Luka: "On je ponukan od Duha Svetoga došao u hram" - "Venit in Spiritu in templum" (Luc 2,27). Bez ikakve sumnje osjećali su u sebi taj sakriveni, ali uspješni poticaj istoga Duha oni bolesnici, koji su s pouzdanjem dolazili Spasitelju, da bi postigli ozdravljenje. Taj je Duh poticao Magdalenu na pokajanje, kad je suzama kvasila Isusove noge. On je nadahnuo Petra i druge učenike, da ostave svoje mreže i podju za Isusom. On je i Ivana pozvao da se nasloni na grudi Učiteljeve i da Ga prati do podnožja križa.

I za nas postoji, to treba da shvatimo, jedan dodir s Isusom, isto tako bliz, neposredan i plodan, kao onaj, o kojem smo upravo govorili. To je dodir vjere. Samo Duh Sveti može u nama ostvariti taj spasonosni dodir. Kako On to radi? Tako da djelotvornošću milosti osposobi dušu, da vjeruje, da se ufa i da ljubi nadnaravno.

Dok je Krist boravio ovdje na zemlji, njegovo je Božanstvo bilo sakriveno, ali je njegovo čovječanstvo bilo vid-

ljivo. Ono je u izvjesnoj mjeri samo sobom privlačilo. Ono nije bilo predmet vjere. Ali sada mi samo putem vjere dostižemo jednako čovječanstvo, kao i Božanstvo Isusovo. Takav je Božji plan. Svi naši odnosi s Kristom moraju se temeljiti na tom pristanku vjere. Taj dodir vjere je neophodni uvjet, da na nas sidju Božji darovi. "Tko vjeruje u mene", govorio je Isus, "... iz njegova će srca poteći rijeke žive vode". I zapamtite to dobro, Evandjelista nadodaje, da je Spasitelj ovo "rekao za Duha, kojega su imali primiti oni, koji vjeruju u njega" (Jo 7,39). Taj oživljujući dodir s Isusom u vjeri ne ostvaruje se drukčije, nego po daru Duha Svetoga.

Možemo se vrlo blizu primaknuti svetohraništu oltara, a ipak ostati daleko od Krista. Nasuprot, ako Duh Sveti svojim djelovanjem prožimlje naš život, dodir se postizava i mi smo posve blizu Isusu.

Duh je Sveti veza izmedju Oca i Sina. On je takodjer veza izmedju Krista i nas. Shvaćamo dakle, od kolike je važnosti za našu svetu službu, da uvijek postanemo podvrgnuti njegovu posvećujućem djelovanju.

3. Kako zazivati Duha Svetoga?

Sjetite se neizbrisivog znaka, što je utisnut u vašu dušu sakramentima krštenja, potvrde i sv. Reda. Ti su znakovi u vama trajni. Opremljeni tim trajnim zalozima vašega pripadništva Kristu, možete ih bez prestanka po miloj volji iskorištavati pred Bogom. Zahvaljujući njima, možete zazvati u sebe Duha Svetoga i tako oživjeti nadnaravne učinke svojstvene svakome od tih sakramenata. To naučava izričito sv. Pavao u pogledu sakramenta sv. Reda: "Opominjem te, da opet raspiriš milost Božju, koja je u tebi polaganjem mojih ruku" (2 Tim 1,6).

Na krstu se - kako je rekao Isus - čovjek radja na novi život po snazi vode i Duha Svetoga: "Ex aqua et Spiritu Sancto" - "Vodom i Duhom Svetim" (Jo 3,5). Odsada Duh Kristov stanuje u duši krštenoga, On je posjeduje: "Quoniam estis filii, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra" - "A jer ste sinovi, posla Bog Duha Sina svojega u srca vaša" (Gal 4,6).

Sam po sebi krsni biljeg viče prema nebu: on govori u našu korist. Oslonimo se na njega, da zazovemo Duha Svetoga: neka nas nauči, da se molimo kao djeca Božja; da saobraćamo s Vrhovnim Gospodarom kao Ocem; neka nas nadahne, da živimo u skladu s puninom svoje krsne milosti i sa slikom Isusovom, koja je jedini Sin po naravi.

Što radi Krist preko biskupa kod Potvrde? Ispruži ruku prema glavi krizmenika, zatim ga maže svetom krizmom. U času, kada čini znak križa na njegovu čelu, govori: "Signo te signo crucis" - "Znamenujem te znakom križa". Taj znak vidljivoga križa predstavlja nevidljivi znak utisnut u dušu. U nju je urezan otisak Kristov, blistav u očima andjela i svetaca.

On zasvjedočuje njegovu vlast i njegovu ljubav. Biskup nastavlja obred: "Confirmo te chrismate salutis ..." - "Potvrdjujem te krizmom spasenja ..." to će reći: ja te činim jakim, dovršavam djelo krštenja, činim te potpunim kršćaninom, Kristovim vojnikom, sposobnim za obranu njegove stvari. Sveta krizma, pomazana po čelu znači pomazanje Duha Svetoga, koji ulazi u dušu i širi se u njoj, da bi je ojačao.

S pozivom na ovaj biljeg, molimo Duha Svetoga, da bi nam u borbama i teškoćama života dao snage, da budemo vjerni vojnici Kristovi, da Mu s ponosom služimo, da revno branimo i širimo njegovo kraljevstvo.

Kod vas, svećenici, jedan treći sveti znak od vašeg svećeničkog redjenja ostaje uvijek u dubini vašega bića, kao neprestani poziv Duhu Svetome. Svako jutro možete puni vjere, "fortes in fide" - "jaki u vjeri", dići svoje ruke prema nebu i pokazati gospodinu svoju dušu obilježenu Kristovim pečatom. Spasiteljevo svećeništvo, njegova krv, njegova smrt upisana je u vama. Kad vi pred Bogom otvorite svoju tako obilježenu dušu, vi pozivate Duha Svetoga i molite Ga, da oživi milost, koju ste primili na svećeničkom redjenju.

Mnogo cijene pečate tih sakramenata. Iskoristite ih, jer se čitav vaš nadnaravni život sastoji u tome, da ustrajno razvijate u sebi milosti svojstvene vašem zvanju kršćanina, potvrdjenika i Kristova svećenika.

Taj se poziv može izraziti jednim jednostavnim pokretom srca, molitvom Duhu Svetomu, jednim od onih žarkih uzdaha, kojima tako obiluje duhovska Misa: "Dodji, Oče ubogih ... Djelitelju milosti ... Goste duši sladak tol' ... Vidaj rane ranjenim" ... Vrlo je dobro tokom dana oživljavati ovaj žar u vidu strelovitih molitvica. Blaženi Petar Faber, Isusovac, tako je daleko tjerao tu praksu, da je čak za vrijeme Oficija izmedju psalama umom govorio obraćajući se Ocu: "Oče nebeski, daj mi Duha Svojega".

4. Darovi Duha Svetogau u prikazivanju Mise

Darovi straha, pobožnosti i jakosti

Na taj način možemo prizivati posvećujuće posredovanje Duha Svetoga kroz čitav svoj život i kod svakoga čina svoje službe. Zaustavimo se sada, da pozornije promotrimo njegovo djelovanje u najuzvišenijem času čitavoga našeg svećeničkog dana, za vrijeme svete Mise.

Doista, velika je to za nas čast, što sudjelujemo u Žrtvi Isusa Krista, što nas je Sin Božji uzeo za službenike u najuzvišenijem svećeničkom činu.

Samo nas Duh Sveti može nutarnje dignuti na visinu takve zadaće.

Za žrtvu Kristovu na Kalvariji sv. Pavao posebno ističe, da je ona izvršena po nadahnuću Duha Svetoga: "Per Spiritum San-

ctum semetipsum obtulit immaculatum Deo" - "Duhom Svetim je samoga sebe prinio neokaljana Bogu" (Hebr 9,14). Neka to bude isto i s nama: prinosimo tu jedinstvenu žrtvu, držeći svoju dušu otvorenu za poticaj Duha ljubavi.

Htio bih vam napomenuti, kako može Duh Sveti, dok mi prikazujemo sv. Misu, najspasonosnije utjecati na nas preko svojih darova. Nije mi nakana ovdje obradjivati svu nauku o darovima, nego samo u kratkom pregledu iznijeti sve bogatstvo milosti, koje nam ti darovid donose.

Ponajprije, jesu li potrebni darovi straha i pobožnosti za vrijeme prikazivanja sv. Mise?

Bez svake sumnje, jer ti darovi moraju nadahnuti svećeničku dušu, koji temeljni stav treba datz tu uzme.

Nikada ne smijemo na oltaru izgubiti s vida neizmjerno, neistražljivo, neograničeno Veličanstvo triput svetoga Boga, kome žrtvu prinosimo: "Suscipe, sancte Pater ... Suscipe, sancta Trinitas ..." - "Primi, sveti Oče ... Primi, sveta Trojice ..."Ako ne želiš, da se ogriješi pred Gospodinom o istinu, stvor mora zauzeti pred njim stav klanjanja i poniženja, i takvi nas osjećaji moraju naročito prožimati kod sv. Mise. Kako sam vam već više puta rekao, Božanska Žrtva iziskuje, da je obavljamo "cum metu et reverentia" - "sa strahom i poštovanjem". To je po svojoj biti jedan čin kulta, kojim se priznaju apsolutna Božja prava, poklon njegovoj neograničenoj vrhovnoj vlasti. Krist je svoju žrtvu na križu prinio s tim dubokim poštovanjem prema Ocu, s onim religioznim strahopočitanjem, koje u jednom tako svetom činu odgovara isto tako svećeniku kao i žrtvi. Kad prilažimo tako blizu Božanstva, sjedinimo se s tim osjećajima Srca Isusova.

Imajmo takodjer, kao i Spasitelj, veliku odvratnost prema svim grijesima svijeta, prema uvredama, koje se nanose Vrhovnoj Dobroti, i gajimo u svojoj duši žarku želju, da za njih zadovoljimo.

Pod tajnim utjecajem Duha Svetoga preko dara pobožnosti svećenik će osjetiti, koliko je ozračje, u kojem se odvija žrtvena akcija, potpuno sinovsko. Koje ime upotrebljava liturgija, kad se obraća Gospodinu? Ime: Oca. I pristup k ovom Božanskom Veličanstvu nama je slobodan, osiguran, otvoren po Isusu: "Per Jesum Christum, Filium tuum, Dominum nostrum". Pa naša zajednica s Ocem tako je tijesna i bliza, da se usudjujemo s Njim sjediniti u njegovoj ljubavi prema svomu Sinu i tu ljubav s Njime dijeliti: "Ut nobis corpus et sanguis fiat dilectissimi Filii tui" - "Da nam tijelo i krv preljubeznoga Sina tvoga bude ..." Svećenik se na oltaru istovjetuje s Isusom. Dosljedno, kako on mora biti pun toga sinovskoga duha!

Molimo Duha Svetoga, da nas nadahne živom vjerom u Božju ljubav prema nama i potpunim pouzdanjem u našega nebeskog Oca.

Pod utjecajem Božjega Duha, mi ćemo takodjer osjetiti na oltaru silnu želju, da na sebe uzmemo sve potrebe ljudskoga

roda, jer se po daru pobožnosti priključujemo u svojoj nutrini ljubavi, koja je ispunjala Srce Isusa Krista. Bacajući pogled na mnoštvo patnja ovoga svijeta, mislit ćemo na grešnike, za koje je Krist prolio svoju krv; na ožalošćene, na bolesne, na umiruće i na očogled tih neizmjernih vapaja, što se dižu iz naše doline suza, molit ćemo milosrdje za sve. Ili bolje: Krist će na naša usta tražiti od Oca, da im se smiluje. Isus je htio uzeti na se sve naše slabosti: "Vere languores nostros ipse tulit" - "Nosio je patnje naše" (Is 53,4). Čvrsto vjerujmo u to. Kad mi prikazujemo Isusa nebeskom Ocu, onda sam Isus, kao preopterećen svim zlima svojih udova, moli Boga za smilovanje.

Ta se raspoloženja pobožnosti izvrsno slažu s djetinjim strahom, kako to dobro izrazuje jedna misna molitva: "Učini, Gospodine, da u nama bude sveudiljni strah i ujedno ljubav svetoga imena tvojega" - "Sancti nominis tui, Domine, timorem pariter et amorem fac nos habere perpetuum" (2. n. po D.

Mjesto da hladna srca pristupamo k svetoj Žrtvi, možemo ga ogrijati na tim žarkim istinama. Tada će nas Duh Sveti produhoviti i pomoći, da molimo s više gorljivosti.

Možda se pitate, kakvu duhovnu pomoć daje svećeniku, koji prikazuje sv. Misu, dar jakosti?

Taj je dar potreban, radi velike vjere, koja se traži od svećenika, i radi napasti, kojima može biti izložen, protiv te kreposti. Svaki je čovjek izvrgnut napastima protiv vjere, ali svećenik naročito.

To vas možda iznenadjuje? Evo razloga.

Kad vjernici vide hostiju, to biva u svečanom času podizanja, kad se cijela zajednica baca na koljena radi poklona, ili u pokaznici, gdje je okružena svijetlom i kadom tamjana, ili još u sabranosti sv. Pričesti. Ali vjernici se nikada ne mogu doticati svetih prilika. Nikad se oni ne nalaze u posve blizom odnosu s njome.

Svećenik je uvijek u neposrednom dodiru sa svetim prilikama, pod kojima se kao pod koprenom sakriva Krist. On izgovara riječi, što ih je izrekao Krist na Zadnjoj Večeri. Dotiče se sv. Hostije, lomi je, prenosi: ona je u njegovoj vlasti Demon može iskoristiti tu neizrecivu Isusovu susretljivost, da bi kušao njihova službenika. Ovome je tada potreban dar jakosti, da bi uvijek održao svoju vjeru na visini čina, što ga obavlja, da bi nadvladao svaku napast i da bi ga uvjerio, da se doista nalazi u prisutnosti svoga Spasitelja, kao da bi ga očima gledao.

Taj će nas isti dar nadahnuti hrabrošću, da se svaki dan prinesemo Bogu kao žrtve spremne podvrći se svim njegovim odredbama, pa i onim najbolnijim. Kad nam križ bude izgledao preteškim, da ga primimo ili nosimo, molimo Duha Svetoga, nam dade nešto od one natprirodne jakosti, koja je ispunjavala Isusa Krista u času njegove žrtve.

5. Darovi znanja, razuma i savjeta

Pristupimo sada trima intelektualnim darovima: znanja, razuma i savjeta. Ne zamjerite, što si dopuštam, da izmijenim njihov uobičajeni red. Nije važno, da znamo - dok prikazujemo sv. Misu - da li Gospodin djeluje u nama preko ovoga ili onoga dara, nego da imamo živu vjeru i dušu otvorenu utjecajima odozgo.

Budite posve uvjereni, da i najuzvišenije misli o sv. Misi, ako nisu prosvijetljene Duhom Svetim, ostaju nesposobne, da nas približe Bogu. Lijepo je, bez sumnje, poznavati bogoslovlje, i posebno, što ono kaže o sv. Žrtvi, ali mogli bismo pročitati o tom predmetu vrlo učenih stranica i poslije toga se osjećati isto tako ledeni kao i prije. Zašto to? Zato, jer je sav posao obavio mozak. Studiju pridodajmo nadnaravni osjećaj za Božje stvari i Božje tajne. Slovo treba nadopuniti. Ali samo Duh ljubavi nam daje duboku i proživljenu spoznaju euharistijskog dara i žrtve.

Po daru znanja Duh Sveti nas osposobljuje, da sudimo o stvorenim stvarima s nadnaravnoga stanovišta, tj. da sudimo o njihovoj važnosti ili o njihovoj ništetnosti u skladu s Božjom misli. Sveto Pismo naziva ovu vrstu znanja "znanjem svetaca" (Sap 1o,1o). Zbog te superiornije pravilnosti suda sveci ne daju, da ih svijet zaslijepi i kliču s Apostolom: "Sve smatram za blato, da Krista stečem" - "Omnia arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam" (Phil 3,8).

Taj nam dar još omogućuje, da shvatimo neisporedivu vrijednost stvari vjere i svetih bogoštovnih čina. Radi toga, prije nego što ćemo početi prikazivati sv. Misu, molimo Duha Božjega, da nam udahne pravu spoznaju o vrijednosti Mise, u skladu s misli, kakvu sam Bog ima o ovoj uzvišenoj Žrtvi.

Ova spoznaja nije plod zaključivanja. Ona je neposredna, ali intimna sigurnost, što je ona donosim vrlo plodonosna za svećenika.

Neka bi se udostojao Duh Sveti u tišini molitve dati nam, da sudimo o tajni, koja se svaki dan ponavlja u našim rukama, na način, kako Bog o njoj sudi.

Darum razuma Duh Sveti rasvjetljuje vjerske istine u dubini duše. "Duh ispituje sve," veli sv. Pavao, "i dubine Božje". On je takodjer taj, po kome "znamo, što nam je darovano od Boga" (1 Cor 2,1o i 12).

Kad u svom običnom životu čitamo bilo kakav obrazac, razum svojim vlastitim svijetlom otkriva smisao, što ga izražavaju ili znače slova. Radi toga i piše sv. Toma: "Intelligere, quasi intus legere" - "Razumjeti je kao iznutra čitati".

U nadnaravnom se redu zbiva nešto analogno: neko tajno svijetlo omogućuje našem duhu, da malko prodre u istinu, koju Bog rasvjetljuje. Svakako, kršćanin je tu istinu jednostavnim činom vjere već prihvatio, on ju je smatrao istini-

tom, ali kao izvana. Po daru razuma ta se istina sama u sebi razotkriva.

U mnogim svojim molitvama Crkva posvjedočava stvarnost tih nutarnjih rasvjetljenja: "Učini, Gospodine ... da Duh, koji proizlazi iz tebe, rasvijetli naš razum i prema obećanju tvoga Sina uvede ga u svu istinu" - "et inducat in omnem sicut tuus promisit Filius veritatem" (Srijeda duh. kvatri). Time na neki način stupamo u samo svetište Božanstva.

Odmah shvaćate, od kolike je koristi taj dar za one, koji prinose svetu Žrtvu ili kod toga sudjeluju. Na oltaru se zbiva jedan Božanski čin. Ni čovjek; ni andjeo ne mogu shvatiti čitava njegova zamašaja, izmjeriti svu njegovu veličinu. To je nešto neizrecivo. Tamo je Sin Božji, On se prikazuje, On se pod svetim prilikama žrtvuje, On se daje. Otac gleda Sina ... Samo zraka svijetla odozgo može nam omogućiti, da shvatimo nešto od te tajne, i da joj prilagodimo svoje duše.

Kad čitamo riječi sv. Pisma i liturgije, vjerujmo, da i nama - kao učenicima poslije uskrsnuća - Duh Sveti može razjasniti njihov smisao: "Aperuit eis sensum, ut intelligerent Scripturas" - "Tada im otvori um, da razumiju Pismo" (Luc 24, 45).

Te svete riječi, pobožno sačuvane u našim srcima, postajat će sve to užarenije, da zapale u nama ljubav Božju.

Dar savjeta nas osposobljuje, da kao po nekom višem nagonu spoznamo, koji su načini korisni, da sebe i druge upravimo prema svojem natprirodnom cilju: "Jer samo oni, koji se vladaju po Duhu Božjemu, oni su sinovi Božji", veli sv. Pavao (Rom 8,14). Duh nas Sveti zaštićuje tim darom u dnevnom životu od impulzivnosti naše naravi, od naše oholosti ili našeg prevelikog pouzdanja u vlastiti sud. Te su pogreške u duhovnoj upravi izvori obmana i zabluda: one nas navode, da radimo, ne obazirući se dostatno na Božje nakane sa svakom dušom.

Izgleda, kao da kod prinošenja Božanske Žrtve dar savjeta nema nikakve važne uloge. Ipak, za svećenika je sv. Misa onaj pravi čas, kad on moli za rasvjetljenja, koja su mu tako potrebna. Zaista, koliko on treba svijetla za svoje riječi, za svoje odluke i za čitavo svoje pastirsko djelovanje!

Ipak, dobro to zapamtite, svećenikova vjera u pomoć Duha Svetoga ne daje svećeniku prava, da se kod izvršivanja svojih dužnosti ne obazire na zdravi razum i ljudska sredstva. Bog ne daje svojoj djeci dar savjeta, da bi poništio krepost razboritosti, nego nasuprot, da bi je potpomogao i usavršio: "Ipsam prudentiam adjuvans et perficiens" (Sv. Toma II:II, q. 52., a. 2.).

6. Dar Mudrosti

Od svih darova najuzvišeniji je dar mudrosti.

To je spoznaja Boga i Božanskih stvari, koja se postizava samim življenjem životom sjedinjenja s Bogom. Ta je mudrost plod ljubavi. Ona je dakle drugoga reda, nego znanje teorijsko ili umno. Ona je slatko spoznanje - "sapida cognitio". Ona uspostavlja tijesni, doživljeni dodir duše s Bogom.

Kako su te stvari moguće? Po tajnom djelovanju Duha Svetoga. Kad se kršćanin moli i kad Bogu služi s velikom vjernošću ljubavi, dok je tako njegova duša zabavljena s Gospodinom, Duh joj Sveti daje tu natprirodnu milost. Duša tada kuša Božju prisutnost. U svojoj nutrini ona na neki način osjeća njegovu milosrdnu dobrotu i davanje Božanskog života, što ga On dijeli svojoj djeci.

Tim darom navodi Duh Sveti srce, da bez premišljanja pretpostavi sreću sjedinjenja s Bogom svim uživanjima ovoga svijeta i da govori s Psalmistom: "Kako su mili šatori tvoji, Gospodine nad vojskama! ... Jedan je dan u dvorima tvojim bolji od tisuće gdje drugdje" (Ps 83,2 i 11).

Ipak se mi ne možemo pripremiti, da uživamo tu duhovnu slatkoču, ako ne odbacimo od svoga života želje i svjetske ugodnosti: "Tjelesni je čovjek", veli sv. Pavao, "nesposoban shvatiti stvari Duha Božjega". (1 Cor 2,14).

Kod svete Mise svećenik uči spoznavati euharistijske tajne posve drugačije, nego studiranjem i zaključivanjem. Jedan poticaj Duha Svetoga stavlja u njegovo srce pravi duh za žrtvu: "Imitamini, quod tractatis" - "Nasljedujte, čime se bavite".

Nadalje, zar nam svima nije neizmjerno potrebna pomoć Božja, da bismo duhovno kušali euharistijski kruh? Često govorimo: "Kruh s neba ... koji svaku slast u sebi ima" - "Panem de caelo ... omne delectamentum in se habentem". A kad hoćemo, da se pričestimo, dogadja se, da ne osjećamo želje za tim kruhom života.

Dar mudrosti prouzročuje još u srcu duboki mir, koji podržava dušu usred teškoća i gorčina života. To je razlog, radi kojega liturgija vidi u Duhu Svetomu Tješitelja u najizvrsnijem smislu riječi. Ona nas često nuka, da molimo, da bismo uživali njegove utjehe. Koliko je taj mir, što dolazi od Boga, poželjan svećeniku! Preko njega, za vrijeme uzvišene žrtve, on u dubini svoga bića sve to više osjeća učinke vječne dobrote.

Ma kaliko bile nepotpune ove misli, one mogu oživjeti našu vjeru i našu nadu u djelovanje Božjega Duha za vrijeme svetih Tajna i pomoći nam, da nadvladamo rutinu.

Pred sv. Misu se možemo okoristiti mislima iz ove molitve misala: "Neka dobri tvoj Duh udje u moje srce, koji neka se u njemu oglasi bez buke i bez šuma riječi saopći mi svu istinu, jer ova je tajna duboka i pokrivena svetom koprenom" (Priprava za sv. Misu - nedjeljom).

Liturgijska tradicija svjedoči o vjeri Crkve u posredovanje Duha Svetoga za vrijeme sv. Mise. Da se ne zadržavamo na problemu starih molitava epikleze, pogledajte, na primjer, današnje molitve kod prikazanja. Kad su kruh i vino već pripremljeni na oltaru, njima se priključuje još prinos prisutnih: "suscipiamur a te ... "primi nas, Gospodine" ... I što radi tada svećenik? Podiže ruke na sve te darove i zaziva dolazak Duha Svetoga: "Veni, sanctificator omnipotens, aeterne Deus" ... - "Dodji, posvetitelju, svemogući vječni Bože".

Pogledajte takodjer obred, kojim se posvećuje oltar i koji je jedan od najljepših u liturgiji. Nakon što je oltarska ploča škropljenjem očišćena i posvećena mazanjem sv. ulja, stavi se na pet križeva, koji predočuju pet Isusovih rana, zrnca tamjana, koja se zapale, i dok ona gore, biskup sa svim klerom upućuje prema nebu ovu molitvu: "Veni, Sancte Spiritus" - "Dodji, Duše Presveti ..." To je jedan od najsvečanijih časova u tom divnom obredu. Moli se Duh Sveti, ta Vatra ljubav, da sidje na taj oltar, gdje će se Isus, kao i na križu, prinositi za Žrtvu "per Spiritum Sanctum" - "po Duhu Svetomu". On se moli, da bi posvetio sve žrtvene darove, koji će tamo biti stavljeni, a naročito da bi - radi punog učinka sudioništva - sjedinio s Božanskom Žrtvom i žrtvu paljenicu cijele kršćanske zajednice ...

Polaganjem biskupovih ruku primili smo na posebni način Duha Svetoga. Taj je Duh Sveti obilježio naše duše neizbrisivim znakom i napunio ih svećeničkom milosti. Njegova je uloga kod nas nevidljiva, ali nam ona osigurava nebesku pomoć kroz čitav naš život: za prikazivanje sv. Mise, za propovijedanje, za mudro vodjenje duša, za tješenje ucviljenih. Častimo Duha jednako kao i Oca i Sina kultom klanjanja, iskazivanjem duboke zahvalnosti i potpunog predanja samih sebe, stalnom vjernošću njegovim nadahnućima. Ta će nas nadahnuća raspoložiti, da služimo Bogu, kako to preporučuje sv. Pavao, s veseljem Duha Svetoga: "cum gaudio Sancti Spiritus" (1 Sol. 1,6).

"O Duše Sveti, Ljubavi Oca i Sina, nastani se u središtu naših srdaca, da se po tebi poput gorućeg plamena dižu prema nebu naše misli, naši osjećaji i naša djela sve do Očeva krila, da bi čitav naš život bio jedan: "Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto" - "Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu".

XVII.

POSVEĆENJE PREKO OBIČNIH DJELA

Za mnoge osobe svetost stoji u tome, da provode duge sate u molitvi. Drugi gledaju u njoj velika odricanja i patnje podnesene iz ljubavi. Oni misle, da je zadaća svetosti, da u čovjeku umrtvi sve pokrete naravi.

Nasuprot tim jednostranim shvaćanjima sv. Benedikt postavlja ovo asketsko načelo: "Svakoga časa treba služiti Bogu uzp pomoć dobara, što ih je On u nas stavio". To je jedna vrlo plodna norma duhovnog života. Ona traži podlaganje Bogu i sklad izmedju ljudskoga i božanskoga u nama. Naš se napredak ostvaruje upotrebom naših ljudskih sposobnosti, u izvršivanju naših dužnosti, na mjestu, kamo nas je Providnost stavila.

Dani su mnogih od vas često pretrpani mnogostrukim poslovima. Oni kao da se udružuju, da bi omeli nastojanje oko nutarnjega života. Ipak, ne gubite pouzdanja. Možete se posvetiti svim svojim djelima, pa i onim najobičnijima. To je nauka poslanice sv. Pavla i sv. Ivana.

Dakako, traže se izvjesni uvjeti, da bi se osigurao posvećujući učinak tih djela. Ona moraju biti "istinita" - učinjena s nakanom nadnaravne ljubavi - sjedinjena sa zasluga gama Isusovih svetih djela - te da po njima naše svećeničko posvećenje bude stavljeno u službu dobra sv. Crkve.

Nije potrebno uvijek misliti na te uvjete. Dosta je, da to učinimo od vremena do vremena, da bismo oživjeli svoju vjeru i da bi nam se omogućilo, da sve upravimo na slavu Božju. Budite u to uvjereni: duhovni život nije ni uznemirenost, ni prevelika zaposlenost, nego tihi mir. On gleda u Bogu Oca i očekuje sa svetim pouzdanjem sjedinjenje s Njime ne toliko od naših briga, koliko od snage milosti i naše vjernosti.

To nastojanje, da se preko dana uzdižemo prema Bogu, svakako traži neko naprezanje; ali ništa se trajno na ovome svijetu ne postizava bez muke.

Sjetimo se takodjer dogme o Općinstvu svetih. U mnogim samostanima brojne, Bogu posvećene, duše svakodnevno prikazuju Bogu svoje žrtve i svoje molitve za posvećenje svećenika. Cijenimo vrijednost i ljepotu toga gesta, posebno se pak oslonimo na velikodušnost.

1. "Hoditi u istini"

Ovo je izraz sv. Ivana. Nalazi se na više mjesta u njegovim poslanicama (2 Io 4 - 3 Jo 3). Što znače te riječi prema shvaćanju Apostolovom?

"Hoditi u istini" znači urediti svoj život prema namislima i nakanama Božjim, u skladu s našim zvanjem.

Kao stvoritelj naše naravi i reda milosti, Bog traži ispravnost naših čina, da oni budu u savršenom skladu s našim svojstvom stvorenoga bića i s našim dvostrukim dostojanstvom: posinjene djece Očeve i svećenika Kristovih. Nama se dakle radi o tome, da ispunjamo u svako vrijeme obveze, što ih našoj savjesti nameće i prirodni zakon, kao i sv, krst i naše svećeništvo. Takva je Božja namisao u pogledu nas. Čim način

svoga djelovanja uskladimo s tim Božjim htijenjem, izvršujemo "djelo istine", i "mi hodimo u istini".

Gospodinu je malo, ako može u nama otkriti to savršeno podudaranje medju našim djelima i zakonima našega života. Bez toga sklada naša djela - ma kako izgledala lijepa - ne odgovaraju Božjem očekivanju.

Prva posljedica ove nauke za nas svećenike može se izraziti ovako: radi našega posebnog poziva na svetost, dužni smo - još više nego laici - gajiti prirodne kreposti. Budimo savršeno pravedni i pravični u svojim sudovima, istiniti u svojim riječima. Ne dopustimo, da u našim postupcima ikada bude išta, što se kosi s prirodnim poštenjem. Nikada ne gubimo iz vida, pod nikakvim izgovorom, čak ni pod izlikom služenja religiji, one obveze, koju iskrenost savjesti traži od svakog čovjeka.

Naše svećeničko djelovanje posve opravdano pretpostavlja taj moralni temelj.

Zatim, htjeti u sebi dovesti u sklad darove prirode s darovima milosti, znači svakako težnju za jednim lijepim ideaiom. Ali, vjerujte mi, u praksi se taj ideal ne može postići, ako ne pobijamo mnoge sklonosti i ne odričemo se mnogih ugodnosti svoje prirode: one se stvarno ne mogu složiti s našim životnim zvanjem. Mnoge se žrtve ukazuju kao neophodne, bilo radi očuvanja duhovne sabranosti svećenikove, bilo radi njegove uloge kod vjernika. Radi toga, ma koliko bila zakonita utjeha ljudske ljubavi, kao na primjer u braku, puna svećenička požrtvovnost i ravnoteža njegova nutarnjeg života traže od Kristova službenika, da se toga velikodušno odreče.

Ako milost ne ruši prirode, isto tako ona ne uništava ni osobnosti. Bez ikakve sumnje ona pobija oholost, oporost i mnoge druge nedostatke svojstvene izvjesnim snažnim karakterima; ali ona prihvaća, kad na njih naidje, velika prirodna svojstva uma, srca i volje, koja tvore najbolji temelj istinske ljudske osobnosti. Pogledajte svece svih vremena. U darovima milosti oni su natkriljivali općenitu prosječnost. Najčešće oni su bili superiorne ličnosti, odvažne i inteligentne. Kod njihnme samo da milest nije ugušila prirodnih darova, nego ih je - naprotiv - oplemenila, podigla u nadnaravni red potpuno ih podvrgavajući Bogu prema redu i punini ljubavi.

U svakoj prilici treba da biramo. Namjesto da se prepustimo bezbrižnosti ili traženju vlastite udobnosti, radije odaberimo, da radosno živimo ispravno, kako to traži naš ljudski položaj; i sveto, kako to traži naše svećeničko zvanje. Zar nas ne poziva psalmista, da težimo za tim velikim idealom, kad nam u usta stavlja riječi: "Ja sam odabrao put istine" - "Viam veritatis elegi" (Ps 118,3o).

2. Omnia cooperantur in bonum

"Znamo, da onima, koji ljube Boga, sve se okreće na dobro, onima, koji su pozvani po odluci" (Rom 8,28). A zar nije i

nas odabrao? (Jo 15,16).

Neki su skloni vjerovati, kako samo Misa, Brevijar, čini pobožnosti sjedinjuju dušu s Bogom. To mišljenje nije opravdano. Bez sumnje, ti čini religije razvijaju i podržavaju naš nutarnji život. Oni oživljuju u nama osvjedočenje u prvenstvo nadnaravnih stvari i čistoću nakane u radu za spas duša. Zahvaljujući tim raspoloženjima srce svetoga svećenika diže prema Bogu, jača i tješi svakoga, tko se približi k njemu.

Ti su čini, moramo priznati, duša svakog apostolata. Ipak, treba prema sv. Pvalu ponoviti, da svako djelo Kristova učenika, pa i ono najobičnije, doprinosi njegovu duhovnom dobru, njegovu posvećenju.

Ispitajmo s toga stanovišta svoj dnevni posao. Velik dio zauzimaju dužnosti naše službe. Možemo li se po njima posvetiti? Svakako!

Po svojoj naravi čini naše službe nisu odredjeni za naše osobno posvećenje, nego za duhovnu korist bližnjega. U njima treba prije svega vidjeti priliku, da se žrtvujemo za drugoga. Oni mogu neizravno postati sredstva za očišćenje, prosvjetljenje i uzdignuće naše duše.

Ta je požrtvovnost bez svake sumnje za nas izvor zasluge i milosti.

Slušati ispovijedi i dijeliti druge sakramente, poučavati katekizam, pohadjati bolesnike, sve su to djela milosrdja prema bližnjemu. S te strane ona povećavaju u nama Božanski život. To isto vrijedi, kad idemo na sprovod ili suradjujemo na žuspkim ili društvenim organizacijama. Sve te dužnosti, ako ih obavljamo s religioznim duhom, nas posvećuju.

Za mnoge se od nas žrtva samih sebe iz ljubavi ponavlja svakoga sata u danu, a katkada i u noći. Brojne su usluge, koje vjernici bez obzira na svoju dob očekuju svaki čas od naše revnosti. Zar nas ta velikodušnost neosporno ne približava Bogu?

Neumornoj požrtvovnosti pridružimo još jednu drugu krepost: ustrpljivost. Po riječima sv. Jakova, samo po njoj postaje naše djelo savršeno: "Patientia opus perfectum habet" - "A strpljivost neka ima savršeno djelo" (Jac 1,4). Ova nam je krepost posebno potrebna u našim mnogostrukim odnosima s dušama. Ona mnogo doprinosi natprirodnosti našega života. Ne nailazimo li ovdje na ravnodušnost ili upornost, a tamo na neprijateljstvo ili mržnju? Ipak se uvijek moramo pridržavati Kristove blagosti. U našoj neposrednoj okolici često postoje mišljenja protivna našemu. Nailazimo na nerazumijevanje. Koliko se puta stavljaju zapreke našoj dobroj volji, našoj revnosti! Treba li da klonemo duhom? Zacijelo ne! Radije potražimo u Spasiteljevoj strpljivosti snagu, koja će podržati našu. Kreposti se učvršćuju tom vjernošću, da se iskoriste velike i male prigode, da ih izvršujemo. Čovjek se ne uz-

diže prema Bogu besplodnim tužbama na prošlost i lijepim osnovama za budućnost, nego ispunjujući u svaki sat dana časovitu dužnost.

Da bi se postigla ta svrha, od velike je koristi usvojiti dnevni raspored i njega se držati, ali razborito i bez bojažljivosti.

Mnoge prednosti nastaju, ako mudro rasporedimo svoj dan: dobivamo na vremenu. A onda, što je glavno, svoje dužnosti izvršujemo u duhu poslušnosti prema volji Božjoj. Napokon, takav raspored znači vrlo uspješan lijek protiv našoj sklonosti na nemarnost i nerad. Zaustavimo se kod ove posljednje točke.

Kako svi znamo, neki su svećenici preopterećeni poslom, a dok drugi besposliče. Moje je iskustvo, da svaki treba, da u svako vrijeme ima neko ozbiljno zaposlenje, koje obavlja sa sviješću vlastite odgovornosti.

Za svećenika nema većeg neprijatelja od nerada. "Multam enim malitiam docuit otiositas" - "Besposlica ljude nauči mnogo zla" (Eccli 33,29). Jedan svećenik istinski nezaposlen nema ni pravila ni reda u svom danu. Nesposoban, da usmjeri svoj razum na neki predmet vrijedan pažnje, on gubi svoje vrijeme. Često je u zakašnjenju s molenjem Brevijara. Zar u takvom stanju ne može postati lakim plijenom neprijatelja svoga spasenja? "Nije li to bilo za vrijeme posla", čitamo u jednom znamenitom govoru, što ga pripisuju sv. Augustinu, "da su Samson, Savid i Salamon podlegli sjetilnoj napasti? Ne, nego u satovima nerada. Ne smatrajmo sebe ni svetijima, ni jačima, ni mudrijima od njih: "Nec sanctiores David, nec fortiores Sampsone, nec Sapientiores Salomone".

Duh radinosti igra veliku ulogu u svećeničkom posvećenju. Bez toga i najljepša svojstva i najbogatiji talenti ostaju besplodni. Korist bližnjega i dostojanstvo svećeničkog života traže od svakoga Kristova službenika stalnu brigu, da vrijeme dobro upotrijebe.

Zakon rada je opći. Riječ Gospodnja upućena Adamu tiče se sviju nas: "U znoju lica svoga jest ćeš kruh svoj" (Gen 3,19).

Isus, novi Adam, naš Uzor, sam je htio iskusiti mučne uvjete našega života u svemu izuzevši grijeh: "Tentatus autem per omnia, pro similitudine, absque peccato" - "Koji je u svemu iskušan kao i mi ..." (Hebr 4,15). Tvrda nužda rada pritiskala je Njega, kao što tišti i sve nas. On se s ljubavi podvrgao toj Očevoj odluci. Nisu li Ga smatrali za njegova zemaljskog života tesarovim sinom: "Nonne hic est fabri filius?" - "Nije li ovaj tesarov sin?" (Matth 13,55).

Rado nasljedujmo rad Isusov, Marijin i Josipov u nazaretskoj kućici. Neka nam ne bude ispod časti, ako tako prilike zatraže, da poslovima svećeničkog života pridodamo i ponizni ručni rad. Sjetimo se i primjera sv. Pavla: "Ove su ruke priskrbile, što je trebalo meni i onima, koji su bili sa mnom" (Act 2o,34).

Na jednom drugom mjestu on piše: "Radili smo u trudu i muci noć i dan, da ne budemo na teret nikome od vas" (2 Thes 3, 8). Koliko se svetaca od Apostola pa do naših dana posvetilo najobičnijim ručnim radom!

Izvjesni ljudi misle, da sano onaj obavlja istinski posao, koji rukuje lopatom ili mistrijom. Arhitekt, koji izradjuje plan; upravitelj, koji ravna tvornicom i rasprodajom proizvoda, to su u njihovim očima dangube. U naše doba mnogi to isto misle, kad se radi o duhovnim zanimanjima. Oni se sigurno varaju. Znamo iz iskustva, da je duhovni rad i rad u dušobrižništvu često teži i da više icrpljuje nego rad ruku.

Medju intelektualnim poslovima neka vam bude najdraže baviti se proučavanjem sv. Pisma i bogoslovlja: "Nostrae divitiae sint in lege Domini meditari, die ac nocte" - "Naše bogatstvo neka bude dan i noć razmišljati o Gospodnjem zakonu", piše sv. Jeronim, pa nadodaje: "Ama scientiam Scripturarum, et carnis vitia non amabis" - "Ljubi znanje sv. Pisma, pa ne ćeš ljubiti tjelesne mane".

Osvježavati biblijsko i bogoslovsko znanje stečeno u sjemeništima predstavlja najozbiljniju pripravu za propovijedi. Ali, osim prednosti, koju ćete imati za svoje propovijedi, spremnost u svetim i u svjetovnim znanostima podiže ljestvicu vašgg života i povećava uspješnost vašega rada za dobro duša.

Da si olakšate izvršivanje kreposti i priuštite poslije rada neko rasterećenje, normalno je, da u svom svećeničkom životu predvidite i časove odmora. Pametno odabiranje i u ovoj stvari važno je za naše posvećenje. Ima naime zabava, koje su dopuštene svjetovnjacima, ali se ne slažu s našim svećeničkim obvezama.

Obilno se služimo bratstvom i prijateljstvom svojih svećeničkih drugova: "Frater adjuvatur a fratre, quasi civitas firma" (Prov 18,19) - "Brat, kojega pomaže brat, je kao čvrsti grad". Osobito u časovima, kad nas muči osjećaj osamljenosti, ne ustručavajmo se uteći kojem subratu, kome ćemo moći sve reći. Nije li i sam Isus u maslinskom vrtu povjerio svoju tjeskobu svojim učenicima? Otvoriti svoje srce kojem vjernom prijatelju može biti za nas od velike pomoći, a nekad nam donijeti i neophodnu utjehu. Ipak, ne vežimo se prekomjerno uz ljudsku utjehu! Prije svega tražimo i snage i radosti kod Boga.

3. "Okorijenjeni u ljubavi"

U sadašnjem stanju Providnosti čovjek ima samo jedan posljednji cilj: nebo s blaženim gledanjem. Prema tome je za njega od najveće važnosti težiti prema tome blaženstvu svakim slobodnim činom svoga života.

Samo nam ljubav omogućuje, da ljubimo Boga kao najveće dobro, i prema Njemu upravlja sve naše čine. To upravljanje daje ovim našim činima nadnaravnu vrijednost i cijenu. Radi toga

je govorio sveti Pavao: "Kad bih imao vjeru i da gore premještam, a ljubavi ne bih imao, ništa sam" (1 Cor 13,3). Sveti je Franjo izricao tu istu istinu svojim vlastitim jezikom ovako: "Čvrka po nosu podnesena sa dvije unce ljubavi više vrijedi nego mučeništvo podneseno s jednom uncom".

Nije dakle dostatno za čovjeka služiti Gospodinu i izvršivati svoju dužnost iz čisto ljudske uljudnosti ili prirodne točnosti, nego i u najobičnijim, kao i u najvećim svojim činima, treba da ima pred očima Boga, te da ima nakanu raditi prema njegovoj volji i da Mu omili.

Nemogućem je neprestano misliti na Boga. Ali, akomse duša - poticana ljubavlju - uzdiže od vremena do vremena prema Njemu, onda se u našem životu ostvaruju riječi sv. Ivana: "Koji ostaje u ljubavi, u Bogu ostaje i Bog ostaje u njemu" (1 Jo 4,16).

Divna posljedica ove nauke može se izraziti ovako: kad je ljubav dobro ukorijenjena u srcu, relativno malo znači vrsta a naših čina za naše posvećenje. Evo tome objašnjena:

Odakle razlika medju svecima i nesavršenima? Da li od prirode poslova, kojima se bave? Očito ne! Kroz cijeli svoj život i obavljamo uzvišena djela, i na koncu jednog dugog životnog puta, daleko smo kojiput od svetosti. Nasuprot, vidimo obične kršćane - kao jednu Mariju Taigi, jednoga Matu Talbota, radnika u doku u Dublin-u, kako se čitav dan bave beznačajni poslovima, pa ipak su sveci. Odakle dolazi razlika? Od ljubavi. Ljubav, koja se sve to više otkidala od svega, što nije Bog, učinila je od tih, na izvan običnih života jednu trajnu pjesmu, jednu neprestanu molitvu.

Pogledajte u Nazaret: poslovi Marijini i Josipovi bili su najčešće poslovi ostaloga siromašnog svijeta. Pa ipak, i najmanji medju njima davao je presv. Trojstvu neisporedivu slavu. Zašto? Ne samo radi izvanrednog dostojanstva Blažene Djevice Marije i njena muža, nego i zato, jer je svaki taj posao bio izvršen sa savršenom ljubavi.

Tako vidimo, da je važnost ljubavi u duhovnom životu prvorazredna.

Ipak, dolazi nam napast, da mislimo, kad bismo imali tu i tu zadaću, da izvršujemo; ili obratno: kad bismo se riješili te službe, kad bismo se oslobodili prisutnostin te dosadne osobe, da bismo brže napredovali na putu kreposti.

To je velika obmana. U načelu, te navodne zapreke imaju zadaću, da se pretvore u ljestve, koje će nas podignuti prema Bogu, jer - kako smo upravo objasnili - bit našeg savršenstva ne ovisi o našoj službi, ni o našoj okolini, nego o ljubavi, koja nas potiče na rad.

Iskustvo ipak pokazuje, da je u stvarnosti malo duša toliko uznapredovalo na putu ljubavi, da bi se u svakom slučaju dale voditi motivom nadnaravne ljubavi. Skoro uvijek postoji potreba za ljudskom podrškom. Protivnosti, poteškoće, križevi nisu uvijek sami po sebi nepogrešima sredstva posvećenja.

Duša Kristova učenika mora biti dostatno prosvijetljena, dostatno jaka, dostatno plemenita, da to primi iz ruke Božje i da snosi kušnju, a da ne pane u malodušnost.

Općenito uzevši, duhovni vodja ne smije trajno zahtijevati od vjerne duše sve čine, koje smatra korisnim za njezin napredak. Ne ispuštajući nikada iz vida savršenstvo, koje treba postići, razboritost traži, da se vodi računa o stupnju slabosti svakoga pojedinca i o vremenu, koje je potrebno za duhovni napredak.

Kako svi znamo, ljubav nam dolazi od Boga. Ona je znamenita povlastica djece Božje. Nije li Isus, naš Božanski Uzor, živio od ljubavi? U čitavu njegovu ljudskom djelovanju njegov je pogled bio uvijek usmjeren na Oca, da bi sve radio u punom skladu s njegovom ljubavi: "QUae placita sunt ei, facio semper" - "Vazda činim, što je njemu ugodno" (Jo 8,29).

Takodjer i mi - prema uputi sv. Pavla - "ukorijenimo svoje duše u ljubavi" - "in caritate radicati" (Eph 3,17). Radimo sve iz ljubavi: "Omnia vestra in caritate fiant" - "Sve neka vam biva u ljubavi" (1 Cor 16,14). Sveti ženevski biskup odlučno naredjuje, da Božja ljubav mora vladati nad čitavim životom: "Treba", kaže on, "da za nas ne postoji drugi zakon, ni druga prinuda, nego zakon i prinuda ljubavi". Da dostignemo tako uzvišeni cilj, evo, što ja savjetujem: u toku dana često obnovite nakanu, ali bez umaranja duha, da ćete sva svoja djela obavljati iz ljubavi. Izgovorite tu nakanu u obliku molitve. Upotrijebite na pr. redak psalma: "Diligam te, Domine, fortitudo mea" - "Ljubim te, Bože, jakosti moja" (Ps 17,1); ili uzdah sv. Augustina: "Fac me, Pater, quaerere te" - "Daj, Oče, da te uvijek tražim"; ili pak molitvu iz Prvog časa: "Dirigere et sanctificare" - "Dostoj se, Gospodine, upravljati i posvetiti ..." U ovome svaki može slijediti poticaj Duha Svetoga. Ali budite uvjereni: u duhovnom životu se ništa trajna ne postizava bez ustrajnosti.

Možda ćete se još pitati, koji je - u zadnjoj analizi - razlog te prvenstvene važnosti ljubavi?

Razlog je, što je Bog ljubav u svom nutarnjem životu: "Deus caritas est" - "Bog je ljubav" (1 Jo 4,8). Otac radja Sina i On mu je drag. Isto tako Sin gleda Oca i sa svim svojim žarom odnosi se na Njega. Iz njihove medjusobne ljubavi izilazi Duh Sveti. Što više naš život ovdje na zemlji po ljubavi odrazuje život presv. Trojstva, to se on više približava punini savršenstva.

4. In nomine Domini Jesu Christi

U životu, kojim treba potpuno da vlada ljubav, nemoguć je napredak bez sjedinjenja s Isusom Kristom.

Tako nas uči sv. Pavao: "Treba da uzrastemo u njemu preko svih svojih čina" (Eph 4,15). I još: "I sve, štogod činite, riječju ili djelom, sve činite u ime Gospodina Isusa Krista,

zahvaljujući Bogu Ocu po njemu" (Col 3,17).

Nastojmo, da dobro shvatimo ovu Apostolovu misao.

Uzmimo primjer jednog ambasadora. On može raditi u svoje ime, iz privatnog naslova, kao i svaki čovjek; ili opet služeći se svojim svojstvom poslanika. U ovom posljednjem slučaju on se ne poziva na vlastite zasluge, osobne talente, nego na ugled vrhovnog poglavara, s kojim je on jedno po svojoj vjerodajnici. Ovdje je poistovljenje vanjsko i prolazno.

Posve je drugi slučaj našeg jedinstva s Kristom. On nas je učinio svojima za vazda. Svoju vjerodajnicu nosimo u svojim dušama. Ona vrijedi za vječnost. To je posvetna milost, biljeg sv. krsta i sv. Reda. Iz dubine našeg bića ti Božanski darovi nepobitno svjedoče o našoj vječnoj pripadnosti Isusu Kristu.

Apostolove riječi: "Štogod vi činite ..." imaju duboki smisao. One ne daju samo savjet, da prije djela izgovorimo molitvu: "U ime Krista, našega Gospodina", nego one znače, da mi imamo pravo, da se u molitvi, u radu, nada sve: u službi, trajno predstavljamo pred Bogom s dostojanstvom Kristovih udova i službenika njegova svećeništva. Tu je tajna, koja nam osigurava pristup k Ocu i zajamčuje uspješnost našega rada u dušama.

Svaki svećenik posjeduje neizmjernu povlasticu, da može govoriti s Bogom i ugovarati s njime u ime Isusa Krista pozivajući se na Njega. Ali ima svećenika, koji zaboravljaju na tu povlasticu, jer im nedostaje jaka vjera. Što čovjek više potiskuje samoga sebe, kad pristupa Gospodinu, to više ulazi u razumijevanje Kristovih tajna. Zašto? Jer naše bezgranično pouzdanje u Spasiteljeve zasluge svjedoči o našoj čvrstoj vjeri u njegovo Božanstvo.

Sveti nam Ivan u jednoj svojoj poslanici kaže o tom: "Ako primamo svjedočanstvo ljudi, svjedočanstvo je Božje veće". A što svjedoči Otac za Isusa? Da je Isus njegov Sin. "Qui credit in Filium Dei, habet testimonim Dei in se" - "Tko vjeruje u Sina Božjega, ima svjedočanstvo Božje u sebi" (1 Jo 5,9). To znači, da po vjeri u Isusovo Božanstvo postajemo dionicima Očeve osobne spoznaje: u radjanju Riječi On ga promatra od čitave vječnosti kao svoga istobitnoga i sebi jednakoga Sina. Naša je onda vjera u Krista, pravoga Boga, odjek samoga Očeva života.

Vjerujte dakle to s čitavim svojim srcem: Sin Božji pripada vama, posjedujete Ga kao vlastito dobro, sa svim njegovim zaslugama, sa svim blagom njegove Božanske sobe. Sveti je Pavao klicao od udivljenja pred veličinom toga dara: "Quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit" - "Kako dakle s njim da nam sve ne daruje?" (Rom 8,32). On ne nalazi dosta jakih izraza, da bi objavio "neistraživo bogatstvo Kristovo" (Eph 3,8). On nas vidi tako obasute dobrima u Kristu, da nam nijedna milost ne nedostaje: "Ita, ut nihil vobis desit in ulla gratia" - "Tako, da nemate nedostatka ni u jednoj milosti" (1 Cor 1,7).

Nije li naš vjerki život - tako shvaćen - veličanstven? Kod mnogih je kršćana ovo živo pouzdanje u osobu i zasluge Boga čovjeka uspavano. Da bi se predstavili pred Ocem u ime Isusa Krista, oslanjajući se na naslov svoga krštenja, djeteta Božjeg po Isusu, to je njima praktično nepoznato. Što je do nas, uza svu svoju bijedu i svoju nevrijednost, pristupajmo Gospodinu sa svetom smjelošću.

Da bismo iz svoga života odstranili pogibao naturalizma, imamo jedno jednostavno i djelotvorno sredstvo, naime, da se sjetimo, kako je Isus u svojoj Osobi posvetio sve čine, od kojih se sastoji naš siromašni zemaljski život. Poput nas On je molio, radio; kao i mi, razgovarao je sa svojim suvremenicima. S njima je sjedao za stol. Na svojim apostolskim putovanjima, nakon dugoga hoda, osjetio je umor: "Fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem" - "Umoran od puta sio je Isus na studencu" (Jo 4,6). Spavao je na ladji, i Apostoli su Ga u opasnosti od oluje morali svojom vikom probuditi. Osjećaji njego Srca bili su slični našima: On je istinski ljubio svoje. Žalost i tjeskoba napuniše njegovu dušu. Trpio je od nezahvalnosti, i bolovi su Ga pritisnuli, naročito za vrijeme njegove muke, preko svake mjere.

Isus je te ljudske čine obavljao s neizrecicom ljubavlju prema Ocu i prema nama. On je takodjer svakim tim činom zaslužio, da može u nama proizvesti milosti nasljedovanja i ljubavi. Božanski Učitelj - budite u to sigurni - želi svojim udovima, a naročito svojim svećenicima, dati snage, da slijede njegov primjer.

Nismo li mi pozvani, da praksom svoga svećeničkog života na neki način nastavimo njegove kreposti? Poput Njega i mi svoje živote posvećujemo, da branimo Božja prava i da slavimo njegovo ime. Podvrgavajući se dužnostima svoga staleža, nasljedujemo Spasiteljevu poslušnost Očevoj volji. Kad provodimo život žrtve, strpljivosti, čistoće, tada zacijelo obnavljamo njegov primjer.

U svojem radu, u svojim nevoljama i poteškoćama, nikad nismo sami. Isus nam pomaže izvana kao Uzor svake svetosti, ali još više iznutra, jačajući nas kao Izvor života. Nismo li mi opunomoćeni djelitelji njegove milosti, njegovi poslanici kod ljudi? (2 Cor 5,2o). U svim činima svoje službe, radimo s vlašću samoga Boga: "Tamquam ex virtute, quam ministrat Deus" (1 Petr 4,11). Budući da nas je Krist odabrao, On u svakome od nas gleda drugoga sebe. Njemu je milo, kad vidi, da mi svaki dan sve više napredujemo u tajni sličnosti i sjedinjenja s Njime. Neka nam ta misao bude često na pameti: ona je vrelo živoga veselja, kao i revnosti.

Postavimo Isusa usred svoga srca. Svako jutro prikazujemo sv. Žrtvu, primamo njegovo tijelo i njegovu krv. Neka sva djelatnost polazi i razvija se iz ovoga Božanskog središta.

5. Christus dilexit Ecclesiam

Mi nismo pozvani, da se sami za se posvetimo, nego u zajednici Kristova otajstvenog tijela.

Udovi smo toga tijela time, što smo kršćani, ali povrh toga, nama je kao svećenicima dužnost, da to tijelo oživljujemo milošću sakramenta i propovijedanjem Riječi Božje. Naše osobno posvećenje, ostvareno u krilu Crkve, ima služiti na dobro same Crkve. U otajstvenom tijelu svetost prelazi s jednoga na drugoga: od Krista silazi na sve njegove udove, a od Kristova službenika se širi na sve vjernike, koji su mu povjereni. Svećenik se dakle posvećuje za korist duša.

Na taj će način on sve to više nasljedovati Božanskog Učitelja, za koga veli sv. Pavao: "Krist je ljubio Crkvu" - "Dilexit Ecclesiam", i samoga je sbe predao za nju - "tradidit semetipsum pro ea" (Eph 5,25). A zašto je predao samoga sebe i to predao se sve do žrtve na križu? "Da on prikaže sebi slavnu Crkvu", nastavlja Apostol, "koja nema ljage, ni nabora ili što slično, nego da bude sveta i neokaljana" (Eph 5,27).

Ovo posvećivanje svećenika za korist drugih pretpostavlja kod njega čvrstu vjeru u samu Crkvu.

Temelj čitave naše duhovne zgrade jest bez sumnje vjera u Božanstvo Isusa Krista. Ali, da ta vjera bude savršena, ona se mora protegnuti sa Spasiteljeve Osobe na vidljivo društvo, što ga je On ustanovio, i koje je odredio, da vodi ljude do njihove vječne sreće. Kao što mi vjerujemo u Krista, pravoga Boga, tako je isto za nas predmet vjere i Božanska stvarnost njegove Crkve.

Ova nas vjera podsjeća, kako je uska i živa veza izmedju Krista i Crkve. Sveti Pavao isporedjuje tu povezanost s povezanosti udova i glave, žene i muža (Eph 5,3o i 32). Crkva nastavlja ovdje na zemlji Spasiteljevu zadaću, dovršava njegovo otkupiteljsko djelo. I doista, sam Isus ne prestaje djelovati u njoj. Prije no što će uzići na nebo, On je na nedvosmislen način proglasio nerazrešivost svoje veze s Crkvom: "Evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta" (Matth 28,2o).

Naša vjera u nadnaravno obilježje Crkve uključuje još u sebi puni pristanak na njezinu Božansku ustrojenost. Hijerarhija, vlast reda i jurisdikcije, nepogrešivost rimskog Pape, euharistijska žrtva, sakramenti, sve to skupa nije poniklo u ljudskoj glavi, niti je djelo slučajnih okolnosti, nego to predstavlja vremensko ostvarenja jednoga unaprijed zamišljenog i od vječne Mudrosti odredjenog plana. Dakako, u otsjecima organskog razvoja Crkve i u izradi doktrinalnih zasada, Gospodin se je služio ljudskom suradnjom. On je htio njihovo sudjelovanje. Ali, On je sam - prekon neprestanog djelovanja svoga Duha, koji oživljuje otajstveno tijelo, "Spiritum vivificantem" - "I u Duha Svetoga, davaoca života", uvijek ostao vrhovni Gospodar toga razvoja.

Kada čvrsto vjerujemo u Božanstvo Crkve, onda nam postaje lako, da mislimo, sudimo, hoćemo, radimo onako, kako ona misli, sudi, hoće i radi: "Sentire cum Ecclesia" - "Osjećati s Crkvom". To je služba i "pokornost" vjere, koju toliko preporučuje Apostol. "Obsequium fidei ... " - "Služba vjere ..." (Phil 2,17) ... "Obeditio fidei" - "Pokornost vjere" (Rom 16, 26).

Bog traži pokornost od svakoga kršćanina, ali On to naročito zahtijeva od svećenika. Kako znate, protestanti zabacuju to odricanje slobode duha, koje se traži od vjernika. Protivno tome, oni ispovijedaju nauku o slobodnom istraživanju. Oni su kao kormilar, koji hoće ploviti po oceanu bez magnetske igle. On je tako slobodan, da ide, kuda hoće, i da potpuno očuva svoju autonomiju. Katolik kao pilot, on usmjeruje svoj put pomoću toga instrumenta. Ne pogrešiva magnetska igla, koja ga vodi, to je ugled Crkve. Ona nadzire njegova uvjerenja, njegovom misli i djelovanjem upravlja. Zahvaljujući tome vodstvu, učenik Kristov može smjelo ići naprijed, on se nikada ne će nasukati na grebene. Protestant je postpuno slobodan ... ali da zaluta i doživi brodolom.

Živa je vjera izvor djelatnosti. Dosljedno, mi svećenici n žalimo ni truda ni napora, da raširimo kraljevstvo Božje i kraljevstvo Crkve. Naučimo se žrtvovati za dio stada, koji n je povjeren. Crkva je Majka, "Mater Ecclesia". Ona je Bogom odredjena, da rodi čitav ljudski rod za nadnaravni život i d taj život u ljudima povećava. To djelo čudesne plodnosti Ona ne može ostvariti bez požrtvovnosti svojih svećenika. Na vama je, da dijeljenjem svetih sakramenata, propovijedanjem, žaro svoje ljubavi ostvarite to novo rodjenje duša i da ih pretvori te u slike Isusa Krista. S obzirom na taj posao izvršen u ime Crkve, možete reći svojim duhovnim ovčicama riječi sv. Pavla: "Ja sam vas rodio u Isusu Kristu" (1 Cor 4,15). Pa zatim: "Ja vas s mukom radjam, dokle Kristovo obličje ne postane u vama" (Gal 4,19).

Ništa toliko ne oduševljava, da se čovjek potpuno žrtvuje, kao pouzdanje u konačnu pobjedu. Ako je Crkva Božje djelo, otvorimo svoja srca velikom pouzdanju. Krist je rekao svojoj Crkvi: "I vrata je paklena ne će nadvladati" (Matth 16,18).

Držeći se tog Božanskog obećanja, podržavajmo u svojim srcima vjeru u sigurnu pobjedu. Možda u naše doba neki sumnjaju u opću otkupnu snagu Kristove Zaručnice. Oni je smatraju neprikladnom za težnje današnjih vremena. Ali, mi se svećenici nikad ne prestajmo pouzdavati u Crkvu: evandjeoska poruka, čiji smo mi - u njezino ime - nosioci, sadrži za sve najbolja sredstva spasa. S ponosom ponavljamo riječi, što ih je sv. Pavao napisao u poslanici Rimljanima: "Ja se ne stidim Evandjelja. Jer je sila Božja na spasenje svakome, koji vjeruje, najprije Židovu, pa Grku" - "Non erubesco evangelium; virtus enim Dei est in salutem omni credenti, Judaeo primum, et Graeco" (Rom 1,16).

Na Zadnjoj večeri, pošto je ustanovio svećeništvo, Isus je rekao: "Oče ... za njih ja posvećujem sebe" - to će reći: ja se dijelim od svijeta, da bih se prinio za žrtvu i potpuno s tobom sjedinio, "da i oni budu posvećeni u istini" (Jo 17,19).

Tu je molitvu Isus izgovorio u prisutnosti Apostola. Ali preko Dvanaestorice Isus je mislio i na nas, svoje buduće svećenike, gledao je cijelu Crkvu. On se prinosio kao posvećena žrtva za sve, da bi svaku dušu i cijelu Crkvu učinio dionicom svetosti.

Posebnim izborom Isus nas je pozvao na tu uzvišenu zadaću, da posvećujući sami sebe, posvetimo Crkvu u Kristu. Rasplamtimo u sebi sav svoj žar, da s ljubavlju odgovorimo na taj poziv. To je naša najplemenitija zadaća, a ujedno je to i najsigurnije sredstvo, da privučemo Božji blagoslov na svoj dušobrižnički rad.

XVIII.

BLAŽENA DJEVICA MARIJA I SVEĆENIK

Marija je kraljica i majka svih kršćana, ali posebno svećenika. Radi njihove sličnosti s njezinim Božanskim Sinom, naša draga Gospa gleda Isusa u svakom svećeniku. Ona ih ljubi, ne samo ukoliko su udovi otajstvenoga tijela, nego i radi svećeničkog biljega, koji je utisnut u njihovu dušu i radi svetih tajna, koje oni obavljaju "in persona Christi" - "u ime Kristovo".

Nitko ne shvaća kao Ona ulogu svećeništva u Crkvi. Zar svećenik ne nastavlja djelo njezina Sina propovijedanjem, dijeljenjem sakramenata i posebno, kad pod koprenom svetih prilika ovjekovječuje Božansku Žrtvu? Marija želi, da u svakoj prilici svakome od nas priskoči u pomoć: da podupre našu slabost, da uzdigne našu dušu.

Budimo uvjereni: na oltaru i inače u čitavom našem životu izvanredno je korisno, da se često preporučimo moćnoj zaštiti svoje nebeske Majke. Ona zna, kako je uzvišeno naše dostojanstvo i koliko nam je potrebna nebeska milost.

Budući da je izuzeta od grijeha, Ona nije poznavala ljudskih slabosti. Ipak, u nekom smislu, Marija je bila predmet najvećega Božjeg milosrdja. Prema Njoj se ta božanska Dobrota pokazala, ne, da joj oprosti, nego da je očuva od svake ljage. Ne sumnjajmo ni najmanje, da se Marija sa svoje strane ne će prema nama pokazati puna samilosti: "Salve, Regina, Mater misericordiae" - "Zdravo, Kraljice, Majko milosrdja".

Teško je govoriti o Blaženoj Djevici Mariji. Sve, što čovjek može reći, tako je daleko ispod onoga, što bi htio izraziti i drugome dati da osjeti! Pokušajmo ipak zajednički, da kratko promotrimo bogoslovske temelje, na kojima počiva naše štovanje prema Mariji i praktični način, kako da joj to dječje štovanje iskazujemo.

1. Marijino preodredjenje

Po svom prvotnom značenju izraz "devotio" - "devocija" znači darivanje, potpuno ili djelomično, sebe i svoga djelovanja jednoj osobi ili jednom djelu. Mi svećenici predajemo sebe i sve načine svoga djelovanja Bogu i Božjoj stvari.

Ali, ako Bog u svojoj dobroti ljubi i obasipa častima neko svoje stvorenje, naše poštovanje prema Vrhovnom Veličanstvu nam naleže, da nasljedujemo njegov postupak, pa da i mi iskazujemo tome povlaštenom stvorenju svoje najdublje čašćenje.

A zar Blaženu Djevicu Mariju nije Bog pretekao svojim milostima? Njezine su je povlastice uzdigle nad svako stvorenje i Ona sada slavi slavlje u nebu s desne strane Isusu kao Kraljica Andjela i svetaca.

Da bismo shvatili, prema svoj veličini naše vjere, štovanje, kojim treba štovati Mariju, valja nam posegnuti za onom slobodnom odlukom, po kojoj je "Otac toliko ljubio svijet, da mu je dao svoga jedinorodjenog Sina" (Jo 3,16).

Sin se Božji mogao medju nama pojaviti u dobi odrasla čovjeka. Jednostavnim činom svoje volje, mogao je uzeti na se narav sličnu našoj, a da nikad nije upoznao krila jedne majke. Dakako, u tom slučaju taj Spasitelj ne bi bio uistinu "sin čovječji", ali zar Bog nije vlastan, da svoje oproštenje veže uz bilo koju vrstu zadovoljštine? U svojoj mudrosti Otac je odabrao jedan drugi red: Otkupitelj ljudi će biti, kao i svi mi, rodjen od žene, "factum ex muliere" (Gal 4,4). Dosljedno, u samoj odluci utjelovljenja bio je uključen izbor jedne žene, koja će biti majka Spasiteljeva, majka Božja.

Nedostiživo dostojanstvo Marijino može se mjeriti samo u svijetlu njezina preodredjenja. Djevica je bila prisutna u misli Božjoj prije svakoga drugog stvorenja. Radi toga pjeva o Njoj Crkva: "Gospodin me je posjedovao na početku svojih putova" (Prov 8,22). Zar nije veza izmedju utjelovljene Riječi i Nje nerazrešiva? U vječnim planovima jedan te isti čin Božje volje odnosi se na materinstvo Marijino i na čitavo djelo otkupljenja.

Sveti Beda izrazuje biranim riječima to jedinstveno i slavno dostojanstvo majke. "Krist", piše on, "nije uzeo tijela iz ništa niti od drugdje, nego iz Djevice. Kad ne bi bilo tako, ne bismo s pravom mogli nazivati sinom čovječjim onoga, čiji početak nije bio ljudski". Nije dakle bez razloga andjeo rekao Mariji: "Rodit ćeš sina" - "Paries filium" (Luc 1,31), kao što ćemo i mi kasnije čuti Mariju, gdje govori Isusu, kad ga je našla u hramu: "Sine moj, što nam to učini?" (Luc 2,48). Ona naziva Isusa svojim sinom. Pa i sam Krist zbog svoga rodjenja "u obličju tijela grešnoga" (Rom 8,3) ne stidi se ljude zvati svojom braćom: "Non confunditur eos fratres appellare" (Hebr 2,11).

Kako je neizrecivo uzvišena Djevica! Dijete, koje nam je Ona rodila, Božanska je Osoba. On je njezin Stvoritelj : "Ge-

nuisti, qui te fecit" - "Rodila si onoga, koji te je stvorio"

Evo još jedne činjenice, koja nam pokazuje, s koliko je časti Bog htio obasuti Mariju. Andjeo joj naviješćuje njezinu divnu sudbinu, ali, prema Božjoj odluci, čast će joj Majke Božje biti udijeljena istom onda, kada ona na nju pristane. Bog podredjuje, da tako reknemo, utjelovljenje Otkupitelja Djevičinu "Fiat" - "Neka bude". Kad je ta riječ bila izgovorena, istom je tada s nečuvenom samilosti ljubavi Sin Božji postao čovjekom.

Evo, na kako je čudesan način Otac učinio od Marije posebno povlašteno stvorenje. Sve je u tom času od Nje ovisilo, sve nam je po Njoj došlo.

To Božansko materinstvo Gospino razlog je njezinih izvanrednih odlika. Tome svome dostojanstvu Ona zahvaljuje svoje Bezgrešno Začeće, svoje izuzimanje od svakoga grijeha, svoje posvećenje. To njezino posvećenje, kao zora, što puca, "velut aurora consurgens", raslo je od djetinjstva Marijina, pa sve do dana, kad je uznesena na nebo bila okrunjena slavom i moći Isusu s desne strane.

Kako vidite, štovanje Marijino nije nešto nuzgredno. Ono je skopčano sa samom biti kršćanstva. Prestali bismo biti pravi učenici Kristovi, kad ne bismo iskazivali njegovoj Majci poštovanje, koje traži utjelovljenje. Tu nedostiživu uzvišenost Marijinu Crkva priznaje time, što njoj iskazuje više štovanje, nego svim ostalim svecima, naime t. zv. štovanje hiperdulije.

Kad bi stari monasi iz Cluny-a pjevajući "Te Deum" - "Tebe Boga hvalimo" izgovarali riječi: "Radi našeg spasenja ... nisi se strašio krila Djevice" - "Non horruisti Virginis uterum", oni bi se duboko naklonili. Ako mi i ne ponavljamo tu kretnju, podržavajmo barem u svojim srcima osjećaj velikog poštovanja prema svetoj tajni ljubavi, koju je Marija nosila u svome krilu.

2. Marija, naša majka

Ma kako bila čvrsta prva podloga naše marijanske pobožnosti, pogledajmo još i jedan drugi razlog, koji traži, da častimo Gospu, naime, Ona je i naša Majka.

Iskazujući Joj štovanje kao njezina djeca, postajemo time još sličniji Isusu, koji je takodjer ljubio i štovao svoju Majku.

Mi nismo djeca Božja samo po imenu, nego smo to i u stvari (1 Jo 3,1). Tako smo isto i stvarna djeca Blažene Djevice. To nije neka slika, metafora, nego nauka naše vjere.

Na čemu se temelji ta sretna sigurnost, da smo djeca Kraljice neba?

Prije svega na dogmi našeg pripadanja Kristu u svojstvu udova. Zar žena nije majka, čim je izvor života za drugoga? Čim

daje život, što ga Ona sama uživa? Odakle dolazi u nadnaravnom redu u nas onaj Božanski život, što ga Ona sama uživa? Onaj Božanski život, odredjen, ne da utrne sa smrću kao naš tjelesni život, nego da se razvije u slavu u vječnosti? Eva nam je dala prirodni život i grijeh. Ali život milosti sišao je prema nama po Mariji. Marija je nova Eva, zdržena po svom preodredjenju s novim Adamom. Kako je uspješna bila njezina suradnja na djelu Otkupljenja! Prigodom Navještenja Bog je - kako smo rekli - htio na neki način podrediti njezinu pristanku dolazak svoga Sina. Otuda je Djevica postala povlašteno stvorenje, koje dijeli svima dar Božji, nadnaravni život. Ona je primila svoje materinstvo u opsegu Božjih nakana. A Božji je plan bio, da Ona bude ne samo Kristova majka, nego još i majka svih njegovih udova.

Zato pjeva liturgija sa zanosom: "Otkupljeni narodi, kličite Djevici i životu, koji vam je donijela" - "Vitam datam per Virginem, gentes redemptae plaudite".

Sv. Augustin izriče istu misao: "Majka Kristova u prirodnom značenju riječi, postala je duhovnom majkom svih udova tijela svoga Sina" - "plane mater membrorum ejus, quod nos sumus". I zbog kojeg razloga? "Jer je svojom ljubavlju suradjivala sa svojim sinom, da se rode u Crkvi vjernici, koji su njegovi udovi" - "Quia cooperta est caritate, ut fideles in Ecclesia nascerentur, qui illius membra sunt".

Ipak, Marija će potpuno biti posvećena za majku ljudskoga roda tek na podnožju križa, u bolima njezina saučešća. Zar nije Ona u tom času dosegla vrhunac svoga zemaljskog života? Zar nije tada ostvarila u svoj punini "Fiat" - "Neka bude" utjelovljenja i ispunila svu ulogu, koju joj je preodredila višnja Mudrost? Pridružena žrtvi svoga Sina i ljubavlju kao prenesena u Njega, Ona je imala zajedno s njime samo jednu volju, da se podloži Ocu; samo jednu nakanu, da trpi i izvrši vječne planove. Po tom moralnom jedinstvu i s potpunim podredjenjem jedinom Posredniku, Marija je postala suotkupiteljica. Na taj nas je način Ona rodila na nadnaravni život i postala uistinu našom majkom.

Sam nam je Isus htio saopćiti te velike istine. Podjimo duhom na Kalvariju. S križa, na kojem umire, On je svojim ustima izgovorio jednu uzvišenu riječ, čiji se puni i duboki smisao tek malo pomalo otkrivao u Crkvi. Posljednje riječi, što ih Sin izgovara u času svoje smrti, svetinja su za majčino srce. Marija je ljubila Isusa više, nego što je to ikada činilo koje drugo stvorenje. Kao majka, i to majka urešena svim darovima milosti, Ona je nježno ljubila svoga Sina sa svom jakošću svojih osjećaja.

Pa koje su bile posljednje riječi Isusove svojoj Majci? Marija je stajala blizu njega, uz podnožje križa. Gledala je lice svoga Sina i pazila na sve, što je govorio: "Oče, oprosti im ..." (Luc 23,34). "Još danas ćeš biti sa mnom u raju" (ibid 43) ... Tada spusti Isus svoje oči na Nju i na ljubljenog uče-

nika. Što će On sada reći? Umirućim glasom izgovori On ove riječi: "Ženo, evo ti sina" (Jo 19,26).

Za Mariju su te posljednje Isusove riječi bile oporuka od neprocjenjive vrijednosti.

U svetom Ivanu možemo vidjeti sve vjerne duše, kojima je Marija postala Majka. Ali ne zaboravimo, da je on bio jednu večer prije zaredjen za svećenika. U tom svojstvu on je posebno predstavljao sve svećenike. Rado se toga sjećajmo: u času svoje smrti, u tom najsvečanijem času, Isus se obratio nama: u osobi apostola, koga je ljubio, On nas je povjerio svojoj Majci.

Pristajući, da budemo djeca Marijina, potpuno ulazimo u milosrdne planove Božje. Zar nas nije Otac "preodredio, da budemo jednaki obličju Sina njegova" (Rom 8,29)?

Ta se riječ odnosi na svakoga kršćanina, ali posebno na svećenika. Po kreposti redjenja svećeničko savršenstvo stoji u tome, da u svom životu ostvarimo na savršeniji način, nego i jedan vjernik, sliku Isusa Krista.

Krist je bitno Sin Božji i Sin Marijin. Kad On ne bi bio u punoj istini Riječ istobitna s Ocem, On ne bi bio Bog. Da On nije bio plod utrobe Marijine, "consubstantialis matri" - "istobitan s majkom", kako kaže sv. Beda, On ne bi bio posrednik, koji u ime svoje braće zadovoljava za grijehe i zaslužuje svu milost. Da potpuno nasljedujemo Krista, moramo biti kao i On sinovi Božji, dakako posinjeni, i sinovi Marijini. Kako vidite, Isus želi s nama dijeliti bez ikakvog pridržaja sve, što On najdragocjenije posjeduje; sve, što On jest.

Postavši slični Kristu po krštenju i još više po svom redjenju, potvrdimo tu milost time, da napunimo svoje srce poštovanjem, pouzdanjem, ljubavlju prema našoj dragoj Gospi; nastojmo, da prema Njoj uvijek gajimo potpuno djetinje osjećaje. Osjećaji Isusovi zas svoju majku, nama su u tomr savršeni uzor.

Kakva utjeha! Štujući i ljubeći Mariju, malo pomalo dovršavamo svoju sličnost sa Spasiteljem.

3. Djeliteljica milosti

Marijina moć u dijelejnju milosti sačinjava još jedan temelj za našu pobožnost prema Njoj. Bez i najmanje sumnje, kako to naučava sv. Pavao, postoji samo "jedan posrednik izmedju Boga i ljudi, čovjek Isusu Krist" (1 Tim 2,5). Takav je red.

Ali u potpunom podredjenju Kristu, njegovim zaslugama, njegovom djelotvornom djelovanju u dušama, Gospodin je htio za naše dobro ustanoviti i druga posredništva, da bi nam olakšao pristup do nadnaravnih dobara. Odatle posrednička uloga vidljive Crkve. Odatle posrednička povlastiva udijeljena Bl. Djevici Mariji, odatle i vrijednost svetačkoga zagovora.

Marija je kraljica mučenika. Ona je više nego itko drugi dijelila Isusove patnje i poniženja. Radi toga, u doličnom razmjeru, mogu se i na Nju primijeniti riječi sv. Pavla o Isusu: "Bog je nju uzvisio - exaltavit illam - i dao joj je ime, koje je nad svako ime" (Phil 2,9). On ju je proslavio više od andjela i svetaca, On ju je učinio Kraljicom neba i djeliteljicom blaga milosti.

Po mišljenju mnogih bogoslova, Ona je djeliteljica svih milosti. Bog nije htio ljudima dati svoga Sina drugačije, nego po Njoj. Isto tako On hoće, da im sve milosti dolaze po Mariji. Kako lijepo piše Bossuet: "Kad je Bog jednom htio, da nam dade Isusa po Mariji, Bog se ne kaje za svoje darove, pa se taj red više ne mijenja. Istina je i dovijeka će ostati istinom, kad smo već po ljubavi Marijinoj primili općenito počelo sve milosti, da primamo po njezinu posredništvu razne primjene milosti u svim različitim stanjima, koja sačinjavaju kršćanski život ..."

Drago je dakle Gospodinu, da zazivamo njegovu Majku kao posrednicu njegova oproštenja i njegovih dobročinstava. Ona je naša Odvjetnica kod njegova milosrdja. Njezine molitve i njezine zasluge bez prestanka nas toliko zagovaraju, da je kršćanska pobožnost već od mnogo vjekova naziva: "Svemogućnica molitvom" - "Omnipotentia supplex".

Kad se bacimo Gospi pred noge, možemo joj reći: "Ja sam svećenik. Milosrdne oči svoje na me obrati". Marija gleda u nama ne samo jedan ud otajstvenoga tijela svoga Sina, nego Isusova službenika, koji je sudionik njegova svećeništva. Ona nužno otkriva u nama svoga Božanskog Sina, pa nas ne može odbiti: to bi značilo odbiti samoga Isusa. S više pouzdanja nego obični kršćanin može svećenik ponoviti one lijepe riječi: "Nikad se nije čulo, da si ikoga zapustila, koji se k tebi u zaštitu utekao, tvoju pomoć zatražio i tvoj zagovor zaprosio".

Kad osjetite u sebi bezdan bijede, onda se sjetitevriječi sv. Bernarda: "Ako se podignu vihori napasti ... zovi Mariju. Ako te uznemiruje grešna savjest, straši grozni sud i počinješ tonuti u bezdan žalosti ili očaja, misli na Mariju, "cogita Mariam".

Gospa dobro zna, da je Ona sama sve dobila po milosti i povlastici. Ona duguje Božanskoj Dobroti sva dobročinstva povezana s njezinim sjajnim preodredjenjem. Presv. Trojstvo je Nju odabralo, da bude majkom Utjelovljenoj Riječi. Njezino je Bezgrešno Začeće kao dijadem, koga je Ona našla pripremljena, kad je dolazila na svijet. Ona to duguje unaprijed predvidjenoj muci i smrti svoga sina u Božanskoj ekonomiji spasenja: "Ex morte Filii sui praevisa", kako se izražava Crkva u molitvi na svetkovinu Bezgrešnog Začeća. Ako se grijeh nije dotakao Bl. Djevice Marije; akorpotop, koji je sve nas zablatio, Nju nije zahvatio, to je sve posljedica jedne potpuno nezaslužene odredbe Bmžanskog milosrdja.

Gospa je znala, da je Ona predmet neizmjerne ljubavi Božje: "Benedicta tu inter mulieres" - "Blagoslovljena medju ženama", pa je bez prestanka zahvaljivala Gospodinu, što je pogledao na poniznost službenice svoje i što joj je učinio velike stvari (Luc 1,48-49).

Evo radi čega naša Majka zna, u kolikoj je mjeri nama, siromašnim grešnicima, koji smo po prirodi tako slabi, potrebno, da se utičemo milosti. Bez njezine pomoći, kako ćes se moći naša duša, koja je tako često u dodiru sa svijetom, održati u nadnaravnoj atmosferi, koja je neophodno potrebna službeniku Isusa Krista?

Imajmo dakle neizmjerno i djetinje pouzdanje u zagovor Blažene Djevice. Pod njezinom zaštitom prikazujmo Bogu svoje molitve i svoja dobra djela. Kad u svojoj službi naidjemo na tvrde duše, pune oholosti ili očaja, za koje nam izgleda, da im se više ne može pomoći, u zadnjem nadleštvu preporučimo ih Mariji.

4. Naša pobožnost prema Mariji

Općenito se može reći, da se za svećenika pobožnost prema Mariji sastoji u tome, da se prema Njoj vlada onako, kako je to sám Isus činio.

Što će biti prvi čin naše pobožnosti?

Presveto Trojstvo je slobodnom odlukom odabralo Gospu, da bude Kristova Majka. Mi možemo nasljedovati to sveto Božansko odabiranje time, da se sami Njoj posvetimo. Promišljeno i svojevoljno treba svaki od nas posvetiti Mariji svoju osobu i svoj život. To je temeljni čin pobožnosti i njega treba često ponavljati, na primjer, poslije sv. Mise. Prinesimo se tada svojoj majci i molimo je, da bdije nad nama, kao nad svojim djetetom.

Zatim častimo Blaženu Djevicu obavljanjem kakve posebne pobožnosti.Nije moja namjera, da vas opteretim vježbama svake vrste. Pobožnosti su kao cvijeće u vrtu. Dosta je izabrati jedan ili drugi cvijet.

Ako biste svaki dan Mariji na čast, recimo, s velikom pomnjom opsluživali koji liturgijski propis, zar to Gospi ne bi bilo drago? U Misinkod "Communicantes" - "U zajednici ..." je propis, da se učini naklon glave, kad se izgovara njezino ime: učinimo taj naklon sa svim poštovanjem i ljubavlju. Kod Oficija često molimo "Pater" i "Ave" - "Očenaš" i "Zdravomariju". Izmolimo taj "Ave" pobožno. Predpjev Bl. Djevice Marije na kraju Oficija takodjer je izvrstan čin marijanske pobožnosti.

Kad se u liturgiji slave svetkovine preblažene Majke Isusove, načinimo izričitu nakanu, da ćemo u slavu Mariji izmoliti Oficij i prikazati sv. Misu. Zahvaljujmo Gospodinu, što joj je učinio velike stvari (Luc 1,49). Diviti se Božjim savršenostima, radovati im se, uzvisivati ih, to je vrlo uzvišeni oblik ljubavi prema Bogu.

Isto je tako i prema Blaženoj Gospi: radovati se njezinim povlasticama, punini njezine milosti, ljepoti njezinih svetih čina, i radi toga slaviti Gospodina, predstavlja čin ljubavi prema Njoj. A svaka je liturgijska svetkovina Blažene Djevice divna pjesma takve vrste.

Glede krunice, susrećemo katkada duhove, koji je podcjenjuju smatrajući, da je ona pobožnost za djecu ili za pobožne žene. A ipak, nije li Isus rekao, da se moramo poniziti kao djeca, ako želimo doći u kraljevstvo Božje? (Matth 18,3).

Evo jedne prispodobe, koja će vam pomoći, da shvatite snagu krunice. Sjećate se Davidove pobjede nad Golijatom. Kako je postupio mladi Izraelićanin, da bi oborio diva? Pogodio ga je kamenom iz svoje praćke usred čela. Ako Filistejac predstavlja zlo i sve njegove moći: krivovjerje, nečistoću, oholost, kamenčići praćke, koji su u stanju oboriti neprijatelja, slike su "Zdravomarija" u krunici. Putovi su Božji potpuno različiti od naših. Mi mislimo, da su potrebna velika sredstva, da bi se postigli veliki uspjesi. Bog tako ne sudi. Baš nasuprot. On najradije bira najslabije za svoja sredstva: "Infirma mundi elegit, ut confundat fortia" - "Što je slabo pred svijetom izabra Bog, da posrami ono, što je jako" (1 Cor 1,27).

A zašto je krunica tako moćna?

Ponajprije, zbog uzvišenosti molitava, od kojih je sastavljena. "Očenaš" nam je izravno došao od ljubavi i svetosti vječnoga Oca na usta njegova Sina, Isusa. "Zdravomariju" je donioms neba andjeo Gabrijel u svom pozdravu. Na taj pozdrav nadodala je Crkva, tumačiteljica potreba svoje djece, jednu molbu: da od Marije molimo 15o puta u jednoj krunici, da nas zagovara sada i u času smrti naše. Ima li, pa i za samog svećenika, zgodnije molitve?

Zatim, molenje krunice oživljava nam predočima dogadjaje našega otkupljenja. Već sam vam to rekao, ali ovdje je na mjestu, da to ponovim: iz svih zbivanja života Kristova probija kao neka Božanska sila. Ta sila djeluje u nama, kad razmišljamo o evandjeoskim prizorima. Pomoću krunice iskazujemo, Marijinim posredstvom, Spasitelju štovanje misli i ljubavi u njegovim stanjima djetinjstva, muke i slave, pa nam taj dodir vjere pribavlja mnogo pomoći Božje.

Nadalje, u djelima Blažene Djevice, koja su sva tako jednostavna, ali u isto vrijeme i velikodušna, nalazimo primjere kreposti, da ih nasljedujemo, kao i motive za pouzdanje, ljubav i veselje.

Pogledajte, na primjer, prvu tajnu: navještenje. Što ima korisnije, nego promatrati Djevicu u razgovoru s andjelom? Kao on, tako i mi pozdravljamo Mariju punu milosti ... blagoslovljenu medju ženama. Sv. Ivan veli o utjelovljenju: "Riječ je prebivala medju nama" - "... in nobis". Ali, po istini, možemo u toj uzvišenoj tajni prilagoditi evandjeoski tekst i reći: "Verbum habitat in illa" - "Riječ prebiva u njoj (Mariji)".

On boravi u Njoj kao Sin začet po Duhu Svetom u djevičanskom krilu.

Velika je to utjeha misliti, da je naš Spasitelj odmah kod svoga dolaska na ovaj svijet, našao jedno srce, Srce svoje Majke, koje je svu svoju ljubav izlijevalo na Njega. Isus zasigurno živi i u svakome od nas, ali životom, kojemu protivuriječe naši grijesi. Čak i kod svetih duša ometaju njegovo kraljevstvo njihove nesavršenosti. On se tu nalazi nan neki način kao stisnut. Ali Isus nije bio stisnut u Mariji. Sve njezino pripada Njemu, sve živi od njegove ljubavi: nije li Ona puna milosti? Molimo je dakle, da nam dade toga Krista, koga je Ona za nas začela.

U tajni pohoda Elizabeti vidite Djevičinu ljubav. Elizabetina dob i skori porod Ivana Krstitelja iziskivali su bez sumnje prisustvo Marijino kod njezine rodjakinje. Gospa se žuri: "Abiit ... cum festinatione" - "Ode ... žurno" (Luc 1,39). Jedva što je stupila u kuću Elizabetinu, kad ova - nadahnuta Duhom Svetim - uskliknu: "Blagoslovljena si medju svim ženama". I nadoda: "Blažena, koja si vjerovala". Zašto? "Jer protivno mome mužu, koji je kolebao, da povjeruje u riječi andjelove, ti si odmah prihvatila čudesnu obavijest andjela Gabrijela."

Tada Djevica zapjeva Gospodinu svoju zahvalnu pjesmu: "Pogledao je na neznatnu službenicu svoju ... Učinio mi je velike stvari ..." Riječi u "Magnificat" - "Veliča" posudjene su iz Biblije, ali ih Bl. Djevica usvaja za svoje, da bi njima izrazila uskit zahvalnosti i veselja, čega je prepuna njezina duša. Nutrina Marijina: njezina poniznost, njezino sveto udivljenje, njezina ljubav, odsijevaju u tim veličanstvenim stihovima. Duh je Isusov stanovao u Njoj i On je te riječi udahnuo.

Crkva, sigurna u svom sudu, traži, da to pjevamo svaki dan u "Vesperama" - "Večernji". Ona nas time uči, da veličamo Gospodina u zajednici s njegovom Majkom.

Na isti način možemo razmišljati o ostalim dogadjajima, na koje nas podsjeća krunica. Kako bi nam lako bilo obavljati mislenu molitvu, kad bi naše duše i naša srca bila ispunjena velikim sjećanjima, što ih tako živo bude te razne tajne.

Tužimo se katkada, da nam je prazna glava za vrijeme dnevnog razmatranja. Nikakvo čudo, kad se duša ne hrani svetim mislima!

Kad netko ne cijeni dostatno krunice, nije li to često znak, da nije nikad ustrajno nastojao, da je moli pobožno?

Neki misle, da se krunica može moliti bez ikakve pažnje. To je krivo. U molitvi treba paziti na smisao riječi, koje se izgovaraju, ili barem pomišljati na Onoga, kome se molimo.

Kada duša pronikne u duh pobožnosti sv. Krunice, ona tu nalazi svoju radost. Sv. Alfonzo Liguori držao je u svojoj posljednoj bolesti bez prestanka krunicu u rukama. Dvorio ga je jedan brat iz njegove Družbe. Taj ne bijaše uvijek obziran. Jednoga dana još ne bijahu dovršene posljednje "Zdravomarije"

krunice i brat htjede prenijeti starca k stolu, da mu dade jesti. "Jedan čas", reče svetac, "jedna Zdravomarija vrijedi više, nego svi ručci svijeta". Drugi put je brat govorio: "Ali, Monsignore, vi ste već izmolili svoju krunicu, ne treba je deset puta ponavljati", a svetac mu odgovori: "Vi dakle ne znate, da moje spasenje ovisi o toj pobožnosti".

Jeste li ikad naišli na siromašne starice, koje ustrajno dobro mole svoju krunicu? Učinite i vi sve, što je do vas, da je molite sa žarom. Smjestite se vrlo nisko, do nogu Isusovih. Dobro je učiniti se malenim, kad se nalazimo u prisustvu tako velikoga Boga.

Izvan krunice mislimo uvijek s djetinjim poštovanjem na Gospu. Zar se djeca rado ne sjećaju svega, što je nekoć za njih učinila njihova majka, te kako im ona još i sada priskače u pomoć u teškim časovima? Kad narodu propovijedamo, rado mu govorimo o Djevici, Majci Isusovoj i majci našoj.

Osim ovog pobožnog štovanja svatko od nas treba da u svom životu sluša Gospu kao njezino dijete. U čemu da je slušamo? Zar nam Ona nešto nalaže?

Odgovor na to vrlo važno pitanje pruža nam sv. Evandjelje. Na svadbi u Kani, pokazujući na Isusa, Marija je rekla slugama: "Učinite sve, što vam kaže" (Jo 2,5). Ne upućuje li Ona i nama te iste riječi? Želimo li omiliti Gospi? Povedimo se za slugama u Kani. Isus im govori. Oni slušaju. Isus im naredjuje, da napune vodom posude, odredjene za čišćenje Židovima. Oni izvršuju taj nalog, i to, unatoč prividne beskorisnosti njihova čina.

Slušati Mariju znači i za nas podložiti se u svemu Isusu, paziti na njegove riječi, na njegov primjer. Znači uskladiti svoje vladanje sa smjernicama onih, koji medju nama zamjenjuju Isusa. Vruća je želja njezina Srca, da u nama nadje vjerne učenike, revne službenike Kristove. Da nas vidi prožete Isusovim nutarnjim raspoloženjima prema Ocu, prema ljudima, a takodjer i prema Njoj. To je naša najuzvišenija pobožnost prema našoj nebeskoj Majci.

Računajmo takodjer na pomoć Marijinu, da dobro prikazujemo sv. Misu. Na podnožju križa, premda nije bila ni najmanje osposobljena za svećeništvo, Ona je učestvovala - jedinstveno učestvovanje! - u žrtvi svoga Sina. Sa svom ljubavi svoje duše Ona se s Njim sjedinila, uz Njega priljubila do te mjere, da se više nije mogla odijeliti njezina bol, njezin prinos, njezino podlaganje, njezina žrtva od boli i žrtve Isusove.

Ne bi li se moglo reći za njezino "saučešće" na Kalvariji, što je Isus govorio za svoju vlastitu muku: da je to "njegov čas" u najdoslovnijem smislu riječi?

Tko bi nas mogao bolje od Nje poučiti, kakve osjećaje želi naći Isus Krist u svećeničkom srcu za vrijeme obavljanja svetih tajna? Ne tražimo, bez posebnog poziva milosti, da proživljujemo za vrijeme trajanja sv. Mise trajno i proćućeno

sjedinjenje s Blaženom Djevicom Marijom. To je iznimna milost. Bog je ne daje svim svojim svećenicima. Ali što se nas tiče, prije nego uzidjemo na oltar, stavimo se uvijek pod Marijinu zaštitu. To je jedna praksa djetinje odanosti, koja se može najtoplije preporučiti. Možemo u tu svrhu izmoliti molitvu, koju je odobrio Lav XIII.: "Majko dobrote i milosrdja ... kao što si bila uz svoga preljubljenoga Sina, dok je visio na križu, isto se tako udostoj po svojoj blagosti biti uz mene, bijednog grešnika, i uz sve svećenike, koji danas ovdje i u cijeloj Crkvi prikazuju Božansku Žrtvu, da bismo - potpomognuti Tvojom potporom, uzmogli prinijeti dostojnu i ugodnu žrtvu pred licem najvišega i nedjeljivoga Trojstva".

Na kraju, imao bih vam reći još ovo: Prije no što će izdahnuti, Isus je povjerio svoju Majku svetom Ivanu. U tom posebno svečanom času, Isus je ostavio svome učeniku najdragocjeniji poklad. Pa kako se vladao Apostol, svećenik, kome je Isus tako predao brigu za svoju Majku? Vladao se kao sin, on ju je uzeo k sebi - "Accepit eam in sua" (Jo 19,27).

Uzmimo i mi Mariju k sebi, kao što sin, pun ljubavi, prima svoju Majku. Stanujmo s Njom. To znači: dijelimo s Njom svoje poslove, svoje patnje i svoje radosti.

Zar Ona ne želi više nego itko drugi pomoći svakome od nas, da postane svet svećenik i da ostvari u sebi Isusove kreposti?

XIX.

PREOBRAŽENJE

Svećenikov duhovni život se temelji na Isusu Kristu, prema Njemu se sav usmjeruje i u njemu se svršava.

On je milost i djelo preobraženja. Te riječi izrazuju pojam cjeline, gdje su ukratko sadržani svi naši razgovori i što bih želio, da zadržite.

Sveti Pavao nam je rekao, da prema planu Božanskog preodredjenja, svetost za svakoga čovjeka stoji u tome, da postane sličan Sinu Božjemu: "Praedestinavit nos ..." - "Preodredi nas ... (Rom 8,29).

Dar posvetne milostin na krštenju udara temelj našoj sličnosti s Kristom. Ta se sličnost mora usavršavati iz dana u dan. Po samoj svojoj prirodi razvoj života djece Božje u nama traži, ako smijem tako reći, dvostruko preobraženje: preobraženje Krista, koji se postepeno objavljuje u duši kao izvor svekolike svetosti; te preobraženje duše, koja svojom vjernošću milosti teži, da se malo pomalo pretvori u živu sliku Božanskog Uzora.

To vrijedi za običnog kršćanina. Ali to vrijedi naročito za nas svećenike radi uzvišenosti našega zvanja i radi svećeničkog biljega.

Ovu nauku razjašnjuje jedna izvanredna stranica Evandjelja. Za vrijeme Isusova javnog života čudesa vrve ispod pera evandjelista, njihovo se pripovijedanje ponavlja i sliči jedno drugomu. Ali ima jedna posebna, jedinstvena zgoda. To je preobraženje. U životu Kristovu ne nalazimo nijedan sličan prizor.

Sjećate se dogadjaja. Isus uzima sa sobom Petra, Jakova i Ivana. Vodi ih na jedno visoko brdo, da se tamo moli. Stigavši na vrh, i "dok se molio" - "dum oraret", najednom se njegov izgled promijeni: On se preobrazi, lice mu zasja kao sunce, a njegove haljine postadoše bijele kao snijeg. U toj slavi opaziše učenici Mojsija i Iliju, kako razgovaraju s njihovim učiteljem. Neopisivo veselje napuni njihovu dušu. "Gospodine, dobro nam je ovdje", povika Petar, sav izvan sebe. I zasjeni ih u to jedan oblak, a iz oblaka se začu glas, koji dade veličanstveno svjedočanstvo za Isusa: "Ovo je Sin moj ljubljeni, koji mi je po volji. Njega slušajte" (Matth 17,5).

To Isusovo preobraženje, koje učenici nisu očekivali i puno tajinstvenosti, bilo je za njih, bez sumnje, vrelo posebne milosti. To ih je učvrstilo u vjeri u Božanstvo Isusovo. Od tada su znali, o tome nema nikakove sumnje, da pod manjštinom čovjeka, "habitu inventus est homo" (Phil 2,7), s kojim oni svaki dan razgovaraju, pravi Sin Božji krije svoje najviše dostojanstvo. Ta će vjera biti potvrdjena silaskom Duha Svetoga na Duhove.

Ali Očeva Riječ, što su je čuli učenici, nije sišla iz oblaka samo na njih. Nju će sa svoje strane prihvatiti svi kršćanski naraštaji. Kako kaže sv. Lav: "Ona trojica učenika predstavljali su cijelu Crkvu, koja je čekala, da primi Očevo svjedočanstvo" - "In illis tribus apostolis universa Ecclesia didicit aliquid eorum ... auditus suscepit".

Kasnije će sam sv. Petar, postavljen vrhovnim pastirom, s ushitom podsjetiti prve kršćane na vidjenje "veličanstvene slave na svetome brdu" (2 Petr 1,18).

Radi toga se liturgija u više navrata spominje toga dogadjaja. Ona to posebno čini na korizmenu kvatrenu subotu, dan odredjen za redjenje svećenika. To isto čini i sutradan, na 2. korizmenu nedjelju. Napokon, Ona to slavi dne 6. kolovoza jednom posebnom svetkovinom.

Kakvu nakanu ima Crkva, kad nas podsjeća na to otajstvo? Izvan svake sumnje ona želi, da zadrži pažnju svoje djece, a posebno svojih svećenika, na veličini i zadnjoj svrsi njihova zvanja.

Krist je uvijek spreman, da se preobrazi za svakoga od nas, a glas Očev neprestano proglašuje preko crkvenog učiteljstva, da je Isus Božji Sin. Dakako, Krist se više ne mijenja, On ostaje nepromjenljivo isti: "Christus hodie, heri et in saecula" - "Krist danas, jučer i do vijeka" (Hebr 13,8). On nam se uvijek predstavlja kao "od Boga postavljen, da nam bude mudrost i pravda i posvećenje i otkup" (1 Cor 1,3o).

Ali mi samo malo pomalo otkrivamo Božanstvo njegove Osobe, neprocjenjivu vrijednost njegova otkupljenja, neizmjernost njegovih zasluga, dar ljubavi, što ga je ljudima donio svojim dolaskom.

Mi smo tako upućeni u "prevažnu spoznaju Isusa Krista", o kojoj govori Apostol (Phil 3,8). Ali, zapamtite, ta spoznaja nije čisto razumska. Ona je više nutarnje rasvijetljenje vjere.

Po toj nutarnjoj i natprirodnoj objavi kršćanin osjeća, kako u njemu nastaje želja, da njegov život i njegova duša postane što sličnija životu i duši Isusa Krista.

Ta želja mora biti još veća u duši svećenika. Nije li nas Gospodin - da bi nam se objavio potpunije - pozvao na povlašten način kao Petra, Jakova i Ivana? Zar nas ne poziva svako jutro, da se uspnemo na oltar, da bi nas dublje uputio u svoje neizrecivo otajstvo?

Sveti je Pavao rado uzvisivao to preobraženje, koje se već ovdje na zemlji ostvaruje kod Kristovih službenika. On govori Korinćanima, kako je Mojsije poslije svoga razgovora s Bogom sišao sa Sinaja sav obasjan slavom. Mojsije je nosio ploče zakona urezane u kamen, ali je morao zastrti lice, da bi mogao narodu objaviti zavjet Gospodnji, jer Izraelovi sinovi nisu mogli podnijeti toga sjaja. "Jer ako je služba osude bila slavna", nadodaje Apostol, "koliko većma služba pravde (u Kristu) izobiluje u slavi? Doista, u poredjenju s ovom prevelikom slavom, ona prva služba nije slavna" (2 Cor 3,9-1o).

U čemu stoji ta "prevelika slava", koju sveti Pavao pripisuje našoj svećeničkoj službi? Da li samo u tome, što mi navješćujemo "otkrivena lica" Kristov dar i Novi Zavjet? Bez sumnje, ne! Ona je prije svega u tome, što je naše svećeništvo učešće u svećeništvu Sina Božjega i što smo prema Apostolovoj riječi pozvani, da odrazujemo kao u ogledalu savršenstvo samoga Gospodina. Time se pretvaramo u sve to sjajniju njegovu sliku. Takvo je u nama djelovanje Duha Svetoga ... "In eandem imaginem transformamur a claritatę in claritatem, tamquam a Domini Spiritu" - "A mi svi, koji otkrivenim licem gledamo slavu Gospodnju, preobražavamo se u istu sliku iz slave u slavu, kao od Gospodnjega Duha (2 Cor 3,18).

Te riječi sv. Pavla jasno pokazuju, da je u ovom smrtnom životu naše preobraženje u Krista podvrgnuto zakonu rasta pod djelovanjem Duha Svetoga.

svrha svih mojih govora je bila, da vam pomognem, da što bolje shvatite cijenu te milosti, da biste joj što vjernije odgovorili.

Slijedeći Apostola nastojao sam vam pokazati svu uzvišenu veličinu i izvanredne povlastice Kristova svećeništva. Božji Sin, Utjelovljena Riječ, pojavila se medju nama kao vrhovni Posrednik, u isti mah i svećenik i hostija svoje vlastite Žrtve. Započeta u času utjelovljenja, tajinstveno obavljena na Zadnjoj večeri, ta je žrtva bila krvavim načinom svršena na križu; ona se nadopunja u nebu u hvali vječnosti.

Krist je htio ovjekovječiti ovdje na zemlji svoje jedinstveno svećeništvo i svoju jedinstvenu žrtvu posredstvom izabranih ljudi, na koje On prenosi svoju vlast. Sva svećenička vlast proizlazi i njegove. Preko poziva odozgo, preko "spiritualis potestas" - "duhovne vlasti", kojom ga zaodijeva sakramentalni biljeg, svećenik nastavlja medju ljudima otajstvo i djelo utjelovljenoga Otkupitelja. Uistinu, on je "alter Christus" - "drugi Krist".

Budući da smo dionici vlasti Isusa Krista, ujedno smo pozvani, da težimo za svetošću, koja dolikuje tolikom uzvišenju. Ta svetost, čiji je Krist i Uzor i Izvorm svodinse na to, da u sebi ostvarujemo obličje i djela Spasitelja, Očeva Sina i Vrhovnog Svećenika.

To postizavamo nasljedovanjem Isusovih kreposti i svojim sjedinjenjem s njima, izvršujući to, koliko nam uvjeti našega života dopuštaju.

Od svih kreposti vjera je za nas svećenike od prvorazredne važnosti. Bez sumnje, Kristova je duša uživala blaženo gledanje. U njoj vjeri nije bilo mjesta. Ali za nas ovdje na zemlji vjera znači ozračje cijelog nam života.

Dopustite, da vam to ovdje ponovim, tako je ova istina od bitne važnosti za naše posvećenje i za uspjeh našega rada. Predmet se te vjere usredotočuje u Isusovu Božanstvu: Božanstvo njegove osobe, njegove zadaće, njegove Žrtve, njegovih zasluga. Nikad ne ćemo u to biti dostatno uvjereni. Bit' će, da ste primijetili, čitajući Evandjelje, da se Očev glas čuo samo tri puta, i svaki put - naročito na Taboru - bilo je to zato, da bi svečano objavio, da je Isus njegov ljubljeni Sin, i da Ga moramo slušati. To je svjedočanstvo najuzvišenija i najbogatija objava, koju je sam Bog svijetu dao. I sva se svetost svodi na to, da primamo to svjedočanstvo, i da se s njime uskladimo.

Vjera u Božanstvo Kristovo je i svijetlo, koje treba da obasjava naš svećenički život.

Ta nam vjera - stavljajući nam pred oči Isusov Božanski lik - otkriva zloću grijeha, veličinu poniznosti i snagu poslušnosti. Ona nam propisuje, da u svojim odnosima prema Bogu, Njemu iskazujemo dužno štovanje, a prvenstveno ljubav. Ona nas potiče, da u bližnjemu gledamo samoga Krista.

Svako nas jutro ona podsjeća na uzvišenost Mise, na visinu života, kamo nas poziva euharistijska Gozba, na vrijednost Brevijara.

Bez njezina svijetla nemoguć je naš život molitve, sjedinjenja s Duhom Svetim, naše posvećenje preko najobičnijih dnevnih čina.

A budući da naša sličnost s Isusom nije savršena, ako nismo i mi - po njegovu primjeru - djeca Marijina, vjera nas potiče, da se utječemo Blaženoj Djevici, koja je preodredjena, da nam u utjelovljenju daruje Isusa, kao i da postane naša majka na podnožju križa.

U svijetlu te žive, uvijek sve življe vjere, Krist i njegovo otajstvo otkrivaju se pomalo našim očima. Pa onda, stalnim izvršivanjem svojih kreposti, dnevnim dodirom u sv. Misi i razmatranju sa samim Izvorom svoje svetosti, poslušnošću nadahnućima Duha Svetoga, nastavljamo djelo svoga saobražavanja sa slikom Vrhovnoga Svećenika. Pa se tako iz dana u dan - vodeći računa o ovremenu i svojoj slabosti - sve to više približujemo Onome, koji je ideal naše savršenosti. Velikodušna ljubav, koju unosimo u taj posao, postaje i sama izvorom novih rasvijetljenja: "Tko ljubi mene ... i ja ću njega ljubiti i objavit ću mu samoga sebe" (Jo 14,21), rekao je Isus.

Tako će to biti sve do časa, kada ćemo, prema riječima sv. Pavla - postavši "savršen čovjek" (Eph 4,13) - unići u život vječni.

Da li će ta dvostruka milost preobraženja sudjelovati još u nebu u dovršenju naše svetosti? Svakako!

S jedne strane djelovanjem svijetla slave u nama, Krist će nam se ukazati licem u lice u neizmjernom sjaju svoga Božanstva. U zracima Riječi njezino sveto čovječanstvo pojavit će se sasvim u svijetlu slave, koja pripada Jedinorodjenom Sinu Očevu, punu milosti i istine. S udivljenjem ćemo promatrati tu puninu, od koje smo svi primili. Objavit će nam, savršenije nego Apostolima na Taboru, veličanstvo Krista, vječnog Velikog Svećenika, komu je Otac dao ime nad svako ime. Tada ćemo shvatiti duboku istinu riječi iz "Gloria in excelsis Deo" - "Slava Bogu na visini", koje smo tako često izgovarali: "Ti si sam svet, ti si sam Gospodin, ti sam Višnji, Isuse Kriste, sa Svetim Duhom u slavi Boga Oca".

S druge strane, svaki će odabranik, čim stupi u nebeski grad, biti pretvoren u potpunu sličnost sa Sinom Božjim. Takva je moć naše milosti djetinjstva Božjega, da je ona odredjena, da nas na kraju svoga razvoja preobrazi u sliku samoga Boga. Zar nam ne veli sv. Ivan: "Kad se pokaže, bit ćemo mu slični, jer ćemo ga vidjeti, kao što jest" (1 Jo 3,2). Zašto će činjenica, da ćemo ga vidjeti, tako preobraziti naše duše? Jer su naše duše kao ogledala, pa kad budu promatrale neizrecivu Ljepotu, one će postati, i to za vazda, čista slika te iste Ljepote.

Ovo vrijedi za svakog kršćanina, ali nama je svećenicima, radi našeg svećeničkog biljega, osigurana povećana slava. Taj će biljeg, koji je ovdje na zemlji nevidljiv, te koji tvori našu sličnost i našu pripadnost Kristu, zasjati velikim sjajem. Istinitost riječi: "Ti si svećenik do vijeka" očitovat će se u našoj duši u svoj svojoj dubini. Naše dostojanstvo službenika Kristova bit će za nas kroz svu vječnost neprocjenjiva čast, motiv za zahvalnost, hvalu, za čistu i neizrecivu radost.

U času, kad je Isus ustanovio svećeništvo i posvetio svoje Apostole za svećenike, On je molio za njih. Za njih i za sve svećenike, koji će biti pozvani, da nastave njegovo otkupiteljsko djelo:

"Oče sveti ... ja za njih molim ... za one, koje si mi dao, jer su tvoji ... Ne molim, da ih uzmeš sa svijeta, nego da ih očuvaš od zla ... Kao što si timmene poslao u svijet, i ja njih poslah u svijet ... Da imaju radost moju ispunjenu u sebi ... Da oni u nama budu jedno ... kao što smo i mi jedno ... da vjeruje svijet, da si me ti poslao ... i da si ih ljubio, kao što si mene ljubio. Oče, hoću, da i oni, koje si mi dao, budu sa mnom, gdje sam ja, da vide slavu moju, koju si mi dao, jer si m ljubio prije postanja svijeta" (Jo 17,9-24).

O SVEĆENIČKOM ŽIVOTU DOM MARMIONA

Kod Dom Marmiona nauka je bila izražaj intenzivnog nutarnjeg života. On je tu nauku proživio. Ona je tim životom izradjena. Mnogi svjedoče, da su pri jednostavnom čitanju njegovih djela osjetili, da je ta nauka plod iskustva, a ne teorije.

Objavljivanje njegova životopisa pod naslovom: "Jedan učitelj duhovnog života" snažno je istaklo uz pomoć njegovih privatnih bilježaka i pisama, koja sačinjavaju okosnicu djela, kako su se kod njega prožimali život i nauka. On je otkrio, do koje mjere može čovjek uz pomoć milosti poistovjetiti se sa svojom naukom: sada imamo opipljiv dokaz te istovjetnosti. Ona se naročito ističe na području svećeništva.

Taj je život raspačan ima više godina. Da bismo zadovoljili čitaoce željne dokaza, smatrali smo korisnim, donijeti izmedju mnogih drugih neke izvatke, koji će poslužiti samo za osvjetljenje. Ti će izvatci - uzeti iz pera samoga dom Marmiona, jasno pokazati na svom konkretnom vrelu, s koliko je sigurnosti on propovijedao.

I ove stranice ne mogu imati druge svrhe, nego da kod svećenika udvostruče radost, kad čitajući otkriju, kako je svećenička poduka dom Marmiona bila živa.

Te smo izvatke rasporedili prema slijedu poglavlja u ovoj knjizi. Nismo donijeli izvatke za prva tri poglavlja radi njihove strogo didaktičke prirode. U svakom smo poglavlju primijenili strogo kronološki red, da bi čitalac mogao pratiti krivulju učiteljeva duhovnog života.

DJELO SVEĆENIČKOG POSVEĆENJA

IV. Ex fide vivit

1896. - Čitam djela sv. Ivana od Križa. To čitanje unosi u moju dušu more svijetla. Počinjem shvaćati, što znači živjeti životom vjere, moliti molitvu vjere i ne obazirati se na promjene vremena i temperamenta. U isto vrijeme zapažam jasnije nego ikada, kakvoj se opasnosti izvrgavaju oni, koji se pouzdavaju u vlastiti sud i koji se dadu voditi drugim svijetlom, a ne svijetlom crkvene nauke i objavljene vjere.

Za vrijeme osmine Bogojavljenja (1897.) shvatio sam, da je velika činjenica, velika istina, istina u najpotpunijem smislu, naime to, da je Isus Krist Sin Božji.

1. Sam Bog je dvaput svečano proglasio tu istinu: kod Isusova krštenja i kod preobraženja. "Hic est filius meus dilectus, in quo complacui ... Clarificavi et adhuc clarificabo ... Ut in nomine ejus omne genu flectatur ... " Izgleda, da je to velika briga Očeva, da proslavi svoga Sina (koji se iz ljubavi prema Ocu ponizio sve do smrti - "Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem").

2. Isus Krist je sam svečano to izjavio pred sucima, pa je radi te izjave bio raspet: "Adjuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus, Filius Dei benedicti? Tu dixisti ... Debet mori, quia Filium Dei se facit".

Taj dan (sredina prosinca 1899., osmina Bezgr. Začeća) dobri je Bog dao, da upoznam, da velik cilj moga života mora biti slava Isusova, kao što je to i njegov. To je takodjer cilj i svih želja Marijinih. Bio sam vrlo potresen ovim mislima i riječima: "Bog je toliko ljubio svijet, da mu je darovao svoga Jedinorodjenoga Sina". Dar Božji dostojan je njega: to je njegov vlastiti Sin. Oh! kad bi ti znao dar Božji! Od cijele vječnosti Otac nalazi svoju radost u svome Sinu, "Jedinorodjenom Sinu, koji uvijek živi u krilu Očevu".

Taj je isti Sin u našem krilu po Euharistijskoj Pričesti i po vjeri. "Krist", kaže sv. Pavao, "stanuje po vjeri u našim srcima". Po vjeri treba da uvijek nalazimo svu svoju radost u Isusu, kao što je i Otac nalazi: "Gle, moj ljubljeni Sin, koji mi je vrlo omilio". A vjera je, koja sve to postizava: "Neka ti bude po tvojoj vjeri".

25. veljače 1900. - Razmišljajući danas o Abrahamovoj vjeri osjetio sam moćan poticaj milosti, koji me nuka, da posvetim sav svoj život i sve svoje sile proslavi Isusa Krista u meni i u drugima, slijedeći u tome Oca, koji nam dariva svoga Sina: On nam kaže, da Ga slušamo.

Shvatio sam, da se vjerom na neki način poistovjetujemo u Duhu Svetomu s Isusom Kristom, i da možemo, kako je On to rekao, sve dobiti, što molimo. To je uostalom On obećao. Ali, kako vidimo u povijesti Abrahamovoj, dugo možemo čekati na ostvarenje toga obećanja.

Bijela Nedjelja 1900. - Sve nam danas govori o vjeri: "Blaženi, koji ne vidješe, a vjerovaše". "Ona je temelj i korijen svakoga opravdanja". Po živoj vjeri, po uvjerenju u Božanstvo Isusa Krista živimo Božanskim životom.

1. Vjerom taj život počinje. "Koji vjeruje u ime njegovo ... rodjen je od Boga". Sve, što je od Boga rodjeno, pobjedjuje svijet ... Tko je taj, koji svijet pobjedjuje, ako ne onaj, koji vjeruje, da je Isus Sin Božji? To duboko uvjerenje o Božanstvu Isusa Krista baca nas Njemu pred noge kao i slijepca od rodjenja. "Pravednik živi od vjere". "Tko u me vjeruje, i ako umre, živjet će".

2. Po toj se vjeri na neki način poistovjetujemo s Kristom:
a) u svojim mislima: "Tko vjeruje u Sina Božjega, ima u sebi Božje svjedočanstvo". Usvajamo iste misli, kao i Isus Krist: "Tko se sjedini s Gospodinom, jedan je duh s njime".
b) U svojim željama: "Gajite u sebi iste osjećaje, kojima je bio nadahnut Isus Krist".
c) U svojim riječima: "Ako tko govori, neka govori riječi Božje". Krist postaje vrelom svih naših riječi: "Da Krist stanuje po vjeri u vašim srcima".
d) U svojim molitvama i djelima: "I sve, štogod činite riječju ili djelom, sve činite u ime Gospodina Isusa, zahvaljujući Bogu Ocu po njemu".

Tada se obistinjuje: "Živim, ali ne ja, nego u meni živi Krist ... Živim u vjeri u Sina Božjega, koji me je ljubio i koji se je predao za mene".

Veljača 1906. - Riječi našega Gospodina: "Ovo je djelo Božje, da vjerujete u onoga, koga je on poslao", učinile su, da još jasnije spoznam, kako sve imamo u Isusu Kristu. Tko se bez pridržaja preda Isusu Kristu po vjeri, taj savršeno ispunjava s Njim, u Njemu i po Njemu sve svoje dužnosti prema Ocu. Isus je jedno sa svojim Ocem: "Otac i ja smo jedno". On je u "krilu Očevom", pa onaj, koji je po vjeri sjedinjen s Isusom, čini u tom jedinstvu sve, što Isus čini za Oca. On kao ud radi na svoj način ono, što i osoba: "Vi ste Kristovo tijelo i udovi jedan drugoga". Kad smo po vjeri sjedinjeni s Isusom Kristom, i kada u tami ovoga života odložimo svoj razum do nogu Isusovih s ljubavlju primajući sve, što Isus čini u naše ime u potpunom gledanju svoga Oca, tada je naša molitva vrlo uzvišena i obavljena "u duhu i istini".

15. prosinca 1916. - Jutros sam svršio predavanje duhovnih vježbi ... Tema je bila ova: Život i sav Isusov rad promatran kao izljev kontemplacije njegove duše, koja je bez prestanka gledala Oca: uzor našega života vjere, koji sve crpe iz trajne kontemplacije Boga u jedinstvu s dušom Kristovom.

V. Umrijeti grijehu

Uskrs 1900. - Milost me je vrlo potresla, kad sam razmišljao o riječima sv. Pavla: "Isus Krist je predan radi grijeha naših i uskrsnuo je radi opravdanja našega".

Isus Krist je vječna i neizmjerna ljubav i Mudrost, i On je odabrao kao sredstvo zadovoljštine za naše grijehe, svoju bolnu smrt. Iako je po pravu bio izuzet od smrti (jer je smrt došla po grijehu - "per peccatum mors", a njega se grijeh nije dotakao), On je dragovoljno prigrlio smrt radi nas, mjesto nas. Osjetio sam veliku djelotvornost te smrti i sjedinio sam se s Isusom u njegovoj smrti, da bi s Njim umro grijehu. Imao sam velike osjećaje predanja, zahvalnosti, itd.

"Resurrexit propter justificationem nostram". Svrha uskrsloga života Isusova jest naše opravdanje. Jasno sam shvatio, koliko je Isusu stalo do te svetosti, i kako je jedinstvo našeg života s njegovim uspješno za naše posvećenje:"Jer, kad smo se pomirili s Bogom smrću Sina njegova, dok smo još bili neprijatelji, mnogo ćemo se većma kao pomireni spasiti u životu njegovu".

14. siječnja 1908. - Svako jutro se prinosim dobromu Bogu i primam način smrti, kakav On bude htio, da mi pošalje, i kada On bude to htio.

1915. - Ne bih vam mogao kazati, što to znači naći se u jednom sličnom času. Samo se iz iskustva može shvatiti, što čovjek osjeća, kad se vidi blizu, da stupi pred Boga. Kad sam tako vidio sebe na pragu vječnosti, spopao me strah, i odlučio sam, da ću - ako mi Bog ostavi život,- biti takav u času smrti, da ne ću višemorati imati taj strah.

1917. - Smrt je velika stvar, to je svečani čas. Sveti nam Benedikt kaže, da je uvijek imamo pred očima: "Mortem quotidie ante oculos suspectam habere". Što se mene tiče, priznajem vam, da stalno na nju mislim.

Početak 1919. - Bog je vrlo dobar prema meni. Kuša me na sve načine, ali u isto vrijeme sve me više sa sobom ujedinjuje. Misao na Boga, na vječnost, na smrt skoro me ne napušta, ali mi donosi radost i veliki mir. Osjećam veliki strah pred veličanstvom Božjim, njegovom svetošću i pravednošću, ali u isto vrijeme i sigurnost, koja se temelji na ljubavi, da će naš nebeski Otac sve najbolje urediti ...

1. siječnja 1920. - I ja se smrti puno bojim. To je Božja kazna za grijeh: "Merces peccati mors", i taj strah, ako je udružen s pouzdanjem, mnogo časti Boga. Obavljajućinsvaki dan put križa, preporučam se Isusu i Mariji za čas svoje smrtne borbe i suda, i osvjedočen sam, da će oni biti tamo, da mi pomognu.

20. veljače 1920. - Osjećam veliku i vruću čežnju za nebom. Plašim se suda, ali se bacam u krilo Božje sa svom svojom bijedom i odgovornošću i pouzdajem se u njegovo milosrdje. Ništa nas drugo ne može spasiti, jer naša siromašna djela nisu vrijedna, da se Bogu prikažu, i treba zahvaliti samo njegovoj očinskoj dobroti, što se udostojava primiti ih: "Non aestimator meriti, sed veniae, quaesumus, largitor admitte", kako kažemo u Misi.

17. prosinca 1922. - U kojoj mjeri priznajemo svoju bijedu, pristajemo na sudjelovanje u muci Isusovoj i u slabosti, s kojom se htio ogrnuti, u toj istoj mjeri učestvujemo u snazi Božjoj: "Gloriabor in infirmitatibus meis ... Cum infirmor tunc potens sum". Tada postajemo predmetom Božjeg milosrdja i radosti nebeskog Oca, koji nas gleda u svome Sinu.

Naročito ćemo u času smrti osjetiti to otsjstvo i njime se okoristiti. Krist je ukinuo kaznu smrti, naša je smrt bila pokopana u njegovoj. Odsada njegova smrt vapije za milosrdjem prema nama, i Otac u našoj smrt vidi obnavljanje smrti svoga Sina. Radi toga je smrt pravednika dragocjena u očima Gospodnjim: "Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus". Ima već neko vrijeme, da svako jutro u sv. Misi molim Krista, da bih svoju smrt posudio svima umirućima. Obavljajući tu molitvu, možemo biti sigurni, da će Krist učiniti za nas u času naše smrtne borbe i naše smrti to, što smo ga mi za druge molili.

VI. Skrušenost i pokajanje

1917. - Govoreći u sv. Misi: "Ab aeterna damnatione nos eripi", dolazi mi često na pamet ova misao: Milost, da smo pozvani, da svaki dan izgovaramo ovu molitvu u času, kad se spremamo, da svoju bijedu i nevrijednost zamijenimo neizmjerno dostojnom i savršenom žrtvom, ta milost može na posebni način povećati našu nadu u spasenje.

Ja tako rado razmatram zgode iz života Isusova, u kojima se ogl da njegova tako dirljiva dobrota prema siromašnim grešnicima, prema Samaritanki, prema Mariji Magdaleni. Što više čitam i razmišljam sv. Pismo, što se više molim, to većma i spoznajem, da je postupak Božji prema nama sav satkan od milosrdja: "Non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei". To milosrdje Božje jest neizmjerna Dobrota, koja se širi u srcima bijednika. Posvud nalazimo potvrdu za takav način Božjega rada. Sad, kad molim Oficij, čini mi se kao da vidim. da skoro iz svakog retka psalma izbija svijetlo, koje nam govori o Božjem milosrdju.

Rujan 1918. - Moj je nutarnji život vrlo jednostavan. Za vrijeme moga boravka ovdje u B. naš me je Gospodin mnogo sa Sobom ujedinio, ali u jednostavnoj vjeri. Imam uvjerenje, da me On želi voditi tim putem. Nikada nemam osjetnih utjeha. Ja ih ne želim. Imam rasvjetljenja, nenadanih pogleda u dubine objavljenih istina. Imam posebnu sklonost na skrušenje: otac rasipnog sina, dobri Samaritanac, Isus s Magdalenom kod njegovih nogu, ti me prizori napunjaju skrušenošću i pouzdanjem.

13. prosinca 1919. - Obavljajući jutros put križa vidio sam, kako je Isus za nas učinio sve, što je tražila pravednost i svetost njegova Oca, ali da On i nas poziva, da i mi poput Simona Cirenca uzmemo na se svoj mali dio. Radi toga ja nosim svoj križ s veseljem.

Kad sam neraspoložen, kad mi protuslove, kad trpim od suhoće, dovoljno mi je razmatrati o muci Isusovoj obavljajući put križa, da se osjetim ojačanim. To je kao jedna kupelj, u koju moja duša uroni, i iz koje nikad ne izidje, a da joj se ne povrati njezina snaga i njezina radost. To utječe na moju dušu kao kakav sakramenat.

1. studenoga 1921. - Isus mi je dao da shvatim, kad je On rekao: "Corpus autem aptasti mihi", da mu njegov Otac nije dao slavno tijelo ili slobodno od slabosti. On je imao, veli sv. Ivan Damašćenski, sv slabosti, koje nisu bile nedostojne za njegovu Božansku Osobu: "Vere languores nostros ipse tulit, et dolores ..." Radi toga nas i poziva, da ih dijelimo s Njime. On ih uzimlje, pobožanjstvenjuje ih, i one postaju izvor one "virtus Christi", o kojoj govori sveti Pavao.

29. prosinca 1922. - (Jednoj svojoj sestri redovnici):Svako vas jutro kod sv. Mise stavljam u srce našega dragog Gospodina. Krist je umro za sve - veli sv. Petar - da bi nas prikazao svome Ocu. On, pravednik, umro je u tijelu za nas grešnike, da bismo mi bili ispunjeni snagom i moći njegova Duha. To, što On prikazuje, uvijek je Ocu vrlo ugodno, ma kako mi inače bili bijedni. Tako vas svako jutro prikazujem Gospodinu.

Vidim, da se naš dragi Gospodin sprema, da vas uvede u zadnju etapu, koju Vaša duša mora proći, prije nego što dodje k Njemu. Naš je Gospodin uzeo na sebe sve naše grijehe i potpuno je za njih zadovoljio, a ta se zadovoljština nama primjenjuje preko pokajanja i odrešenja. Ali s izuzetkom ovoga, On je na sebe uzeo sve nemoći i slabosti svoje Zaručnice. Prije nego dodje do Njega, ona mora vidjeti, osjetiti, i spoznati, da sve dolazi od Njega, i da je naša bijeda, naše siromaštvo, naše slabosti - budući da ih je uzelo na se njegovo presveto Čovječanstvo - u Njemu uzdignute do Božanske vrijednosti. Ovo je jedna velika tajna, koju rijetki razumiju. Sv. Pavao se izražava ovim riječima:"Najradije ću se dakle hvaliti svojim slabostima, da se nastani u meni sila Kristova. Zato su meni ugodne slabosti".

Kad svaki dan, obavljajući put križa, promatram, kako Bog, Neizmjerni, Svemogući, pada od slabosti i drhće u Getsemanu, shvaćam, da je On - mjesto da uzme kod utjelovljenja slavno tijelo - uzeo slabo tijelo, kao što je naše, da bi našu slabost učinio u sebi Božanskom.

VII. Humiliavit semetipsum factus obediens

8. travnja 1887. - Veliki Petak - (Jednoj od svojih sestara redovnica): Imao sam sreću, da provedem skoro tri sata pred Presvetim Sakramentom. Osjećao sam veliku želju, da ljubim Isusa iz svega svoga srca. Misli, koje sam imao jučer za vrijeme "Mandatum"-a, načinile su na mene veliki utisak, i one traju još i danas. One su mi dale veliko svijetlo o Isusovoj ljubavi za vrijeme muke; o neopisivoj Isusovoj ljubavi i poniznosti,

kad je prao noge svojim učenicima. Kad je opat došao, da meni pere noge, shvatio sam, kako on zastupa Isusa Krista. Naš Gospodin hoće, da taj obred (koji je on prvi obavio) mi ponavljamo. On time pokazuje, da je spreman to izvršiti za svakoga od nas u osobi svojih svećenika. Budući da se Isus raduje poniznosti, osjećao sam, da će mi - perući mi noge - dati neku posebnu milost. Imao sam osjećaj, da sam Juda i da mi Isus govori: "Želiš li postići veliku ljubav prema meni, treba da nasljeduješ moj primjer i da postaneš sluga sviju. Snizi se u svemu do ispod nogu sviju i postat ćeš velik u ljubavi."

3. listopada 1887. - Dobio sam milost, da spoznam, da je veliko sredstvo za postizavanje istinske poniznosti, ljubiti svoje starješine i svoju braću "humili caritate".

Prije svega, poniznost nastoji, da ne djeluje iz vlastitog poticaja, nego da u svemu slijedi poticaj milosti, a to će reći, da prepušta inicijativu Bogu i milosti prema Isusovoj riječi: "Sin ne može činiti ništa sam od sebe, nego što vidi, da Otac čini ..."

Poniznost pripoznaje posvud Božansko. Radi toga po njoj postajemo skloni, da se pokoravamo svojim starješinama, posebno duhovnim. Nema ugleda, koji ne potječe od Boga. Ma kakav bio njihov osobni značaj, starješine, ukoliko su starješine, dionici su Božanske vlasti, i poniznost se njima prirodno podlaže. To je temelj svih tekstova, koji se odnose na auktoritet: "Ja sam rekao: vi ste bogovi" - "Tko vas sluša, mene sluša" - "Svaka vlast dolazi od Boga", itd.

To vrijedi jednako za sve ljude, i poniznost vidi u drugima ono, što u njima ima Božanskoga, da se tome Božanskome pokloni. U sebi vidi samo ono, što je vlastito djelo. Na taj joj način nije nimalo teško, da ima bolje mišljenje o drugima, nego o samoj sebi.

11. rujna 1895. - (Jednoj od svojih sestara redovnica): Vaše me je pismo obradovalo, jer vidim, da Vas uza svu Vašu nevrijednostnBog vodi, i da je prema Vama pun ljubeznog milosrdja. Vaš glavni cilj ima biti velika poniznost. To je put, koji sigurno vodi do ljubavi Božje; jer tolika je moć Božja, da On može samu našu pokvarenost promijeniti u čisto zlato svoje ljubavi, dakako, ako ne nalazi zapreke s naše strane. A glavna zapreka je oholost. Vjerujte mi, ako ste iskreno ponizni, Bog će učiniti ostalo.

Jedna mala vježba, koju dnevno obavljam, moći će vam biti od pomoći, da postanete ponizni. Ta stoji u tom, da se svaki dan naprave tri stanice.

Prva stanica. Promatrajte, što ste bili. Ako ste u svom životu samo jedamput teško sagriješili, zaslužili ste, da budete prokleti kroz svu vječnost od onoga, koji je neizmjerna Istina i Dobrota. I to bi prokletstvo imalo za posljedicu vječni rastanak s Bogom, vječnu mržnju na Boga i na sve, što je dobro, pravo i lijepo; kroz svu vječnost biti gažen pod nogama demona.

I taj sud, što bi ga izrekao onaj, koji je sama Dobrota, bio bi pravedan. Ah! moje dijete, možda smo sve to zaslužili, pa ako sada ne podnosimo te osude, to imamo zahvaliti Božjem milosrdju i muci Isusa Krista. Nakon ovoga, može li još ijedna stvar nama biti mučna? Da li nam se još čini krivica, ako nas ljudi preziru?

Druga stanica. Promatrajte, što smo mi. Mi ne možemo učinit ni jednoga koraka, koji bi nas približio Bogu, bez njegove pomoći. Pa onda naše svakodnevne nevjere, naši griesi, naše nezahvalnosti, pa čak i naši najbolji čini, sve je to u stvari vrlo bijedno.

Treća stanica: Promatrajmo, što možemo postati. Kad bi Bog povukao svoju ruku od nas, bili bismo u stanju postati ono isto, što smo bili, pa još i gore. Bog to vidi. On znade, za kakvu smo strašnu nevjeru sposobni. Pa kako onda da budemo oholi?

Ali poslije ovih stanica, ima još jedna druga, koje ne smijemo zaboraviti. Mi smo neizmjerno bogati u Isusu Kristu i u poredjenju s našom bijedom, Božje je milosrdje kao ocean prema kapi vode. Nikad ne slavimo Boga više, nego kad - unatoč svojih grijeha i svoje nevrijednosti, toliko smo puni pouzdanja u njegovo milosrdje i u neizmjerne zasluge Isusa Krista, da se bacamo u njegovo krilo puni predanja i ljubavi s osvjedočenjem, da nas On ne može odbiti: "Bože, srca skrušena i ponižena, ne ćeš odbaciti".

1. travnja 1918. - Danas sam navršio 6o godina. Bezdan mojih grijeha i nezahvalnosti utonuo je u jedan n izmjerni bezdan milosrdja nebeskog Oca.

192o. - Sveta nam Liturgija kaže, da Bog pokazuje najviše svoje svemogućstvo "miserando et parcendo". Budite za njega spomenik njegova milosrdja za svu vječnost. Što je dublja bijeda i nevrijednost, to je veće i poklona dostojnije njegovo milosrdje. "Abyssus abyssum invocat". Bezdan naše bijede izaziva bezdan njegova milosrda. Za mene je neizmjerna utjeha gledati, kako stupate ovom stazomm, koja je tako sigurna, koja vodi tako visoko i koja slavi predragocjenu krv Isusa Krista i milosrdje našega Boga. Ta je staza i moja. Pomozite me svojim molitvama.

22. prosinca 1922. - Nisam nikad toliko sretan, kao kad - klečeći pred neizmjernim Očevim milosrdjem i pokazujući Mu svoju bijedu, svoju slabost i svoju nevrijednost - gledam čitavo vrijeme više njegovo bezgranično milosrdje, nego svoju bijedu.

VIII. Krepost religije

1897. - Da bih u izvršivanju svete službe kod duša ostao pravi predstavnik Isusa Krista, pazit ću, da budem neizmjerno daleko od svega, što je prirodno. Isus je naveo kao dokaz svoje ljubavi prema Ocu to, što je poduzeo za spas ljudi: "Ut cognoscat mundus, quia diligo Patrem et sicut mandatum dedit mihi Pater, suc facio".

i koja je to zapovijed? Da de svoju krv za ljude. Ja ću dakle obavljati svoju službu jedino iz ljubavi prema Bogu i da bih s Njime suradjivao u njegovim planovima ljubavi prema ljudima: za svakoga od njih On je dao svoga Sina, i Isus je dao najveći znak svoje ljubavi: "Majorem hac dilectionem nemo habet".

4. siječnja 1900. - Na početku ove godine osjetio sam snažan poticaj milosti, da si uzmem za svrhu života onaj isti cilj, koji si sam Bog postavlja, naime slavu njegova Sina Isusa. Na tu sam se nakanu prikazao Ocu i Mariji.

1902. - U ispovijedaonici je svećenik službenik Isusa Krista. I što se on više poistovjetuje sa svojim Božanskim Učiteljem, što više usvaja njegova raspoloženja prema njegovu Ocu i dušama, to će više biti blagoslovljena njegova služba. Vrlo je važno:

1. Da se čovjek, prije nego počne ispovijedati, duboko ponizi u prisustvu Božjem, priznavajući svoju nesposobnost, da učini dušama i najmanje dobro bez Njega: "Sine me NIHIL potestis facere".
2. Da prikaže taj tako sveti posao kao čin ljubavi prema našem Gospodinu, koji je rekao: "Sve, što učinite jednomu od najmanjih mojih, to činite meni".
3. Da čovjek, što je moguće više, gurne sebe u pozadinu, da bi samo Krist djelovao: "Illum oportet crescere, me autem minui". Da govori, djeluje u ime Isusa Krista i u posvemašnjoj ovisnosti od njegova Duha: "Si quis loquitur quasi sermones Dei; si quis ministrat, quasi ex virtute, quam administrat Deus UT IN OMNIBUS GLORIFICETUR DEUS per Jesum Christum".
4. Da čovjek ne želi, da si pokornike učini privrženim, nego da ih upravlja samo prema Bogu, potpuno se odričući svih stvorenja.

1. veljače 1906. - Od prije nekoliko vremena naš mi je Gospodin dao, da vrlo jasno uvidim:

On je sam rekao: "Ja sam početo, koje vam govorim". Treba da On postane počelo svega moga djelovanja. Radi toga treba se odreći samoga sebe i slijediti Krista. To trajno žrtvovanje samoga sebe pred Kristom jest ispunjavanje velike Očeve želje: "Ti si stavio sve Njemu pod noge". "Klanjat će mu se svi njegovi andjeli". "Ovo je djelo Božje, da vjerujete u onoga, koga je On poslao". Naš je Gospodin rekao: "Ako netko meni služi, moj će ga Otac poštovati" ... Bitnost službenika stoji u tome, da sve svoje sposobnosti stavi do nogu svoga gospodara, da budu upotrebljene prema njegovu sudu i volji. Moj Božanski Učitelj je rekao: "Dana minje sva vlast na nebu i na zemlji". Moja je zadaća, da izvršujem njegove naloge, da ispunjam njegove osnove. On je Mudrost, Moć, Ljubav. Bez njega sam Ludost, slabost, sebičnost: "Bez mene ne možete ništa učiniti".

Shvatio sam, da je ovo nemoguće bez života sabranosti i bez stalnog obraćanja na Božanskog Učitelja za pomoć.

1. studenoga 1908. - Molite za mene, da Isus postane posvemašnji Gospodar moje nutrine, i da se u meni ništa ne miče.

bez njegova pokretanja. To je predmet svih mojih želja, ali sam još vrlo daleko od toga.

2. prosinca 1908. - Za mene je Isus sve. Ne mogu ni moliti, ni prikazivati sv. Misu, ni obavljati svetu službu, osim u potpunoj ovisnosti o njegovu djelovanju i o njegovu Duhu. Dobri mi Bog daje veliku želju, da učinim Isusa vrhovnim gospodarom svoje nutrine i kao jedinim vrelom svoje djelatnosti. Bez sumnje, vrlo sam daleko od tog ideala radi svoga samoljublja i radi bezbrojnih svojih nevjernosti. Ipak, gajim veliku nadu, da ću jednoga dana zaista moći reći: Živim, ali ne ja, nego živi u meni Krist. Tada će mi On, prema svome obećanju, objaviti tajne svoga Božanstva: "Tko mene ljubi," rekao je on, "ja ću mu se objaviti".

15. prosinca 1908. - Molite mnogo za mene, da bi Isus postao vrhovni gospodar moje nutrine i da bih živio sve to više u velikoj zavisnosti o njegovu Duhu. Vidim, da je to moj put, pa ako - unatoč svojoj velikojnbijedi - stignem do te točke, Isus će me upotrijebiti za svoju slavu.

21. prosinca 1908. - Molite za mene, da postanem vjeran i ponizan Isusov službenik, da sve u meni bude Njemu podložno: "Omnia subjecisti sub pedibus ejus", i da me On odnese tamo, gdje je i On sam: "in sinu Patris".

13. prosinca 1913. - Naš me Gospodin od prije nekog vremena vrlo jako privlači na život više sjedinjen s Njime. Moja je velika želja, da vidim Isusa, kako vlada i živi tako potpuno u mojoj nutrini, da sve moje moći, sve moje sposobnosti, sve moje želje budu Njemu savršeno podvrgnute. Molite na tu nakanu.

IX. Najveća zapovijed

5. listopada 1887. - Jedna me misao tješi, kad čitajući živote svetaca hoće da me obuzme malodušnost, što nisam u stanju provoditi onako strog život kao oni. A to je misao: "Plenitudo legis dilectio". Ljubav može biti savršena i bez te strogosti, a ta strogost bez ljubavi je "aes sonans aut cymbalum tiniens". Kad bih se mogao u svim svojim djelima potpuno odreći svoje volje i sve činiti jedino iz ljubavi prema Bogu, brzo bih se iznenadio, koliki bih napredak postigao. I nakon svega, zašto sam sve ostavio i zašto sam stupio u ovaj samostan, ako ne da postignem ljubav Božju?

18. travnja, uskrsni utorak 1900. - Dobio sam mnogo svijetla, dok sam razmišljao o ovim riječima: "Krist živi za Boga". Osjetio sam intenzivnost toga Isusova života, koji je sav za Boga. Sjedinjenje našeg života s tim životom, to je najviši oblik savršenstva. Bez njega ne možemo ništa. I On je upravo stoga došao, da bi nam dao taj život: "Kao što Otac ima život u sebi, tako je On dao Sinu, da ima život u sebi". "Došao sam, da imaju život i da ga imaju u izobilju". Uskrsnuće je tajna toga života, i Isus nam taj život daje naročito u sv. Pričesti.

"Ako ne budete jeli tijela Sina čovječjega, ne ćete imati života u sebi". Taj kruh daje život svijetu. Osjetio sam sve to veću potrebu, da se priključim tome Božanskom životu, da bi Isus bio proslavljen u meni; jer to je svrha njegova slavnog života: "On je uskrsnuo radi našega opravdanja" i uvijek nastavlja to djelovanje: "Uvijek živi, da nas zàgovara". Taj život Isusov jest ljubav prema njegovu Ocu, kója donosi cvat svih ljudskih kreposti pobožanjstvenjenih u njemu. Tu je, eto, uzor. Stvorio sam odluku, da ću nastojati sjediniti svoj siromašni život s tim jakim i Božanskim životom.

1. lipnja 19o1. - Kao nutarnja vježba, osjećam se sve to više gonjen, da se izgubim u Isusu Kristu. Neka On u meni misli, i hoće, te neka me vodi prema svome Ocu. U "Očenašu" jedina prošnja, koju nas je učio, da je upravimo na Boga za svoje duše jest: "Fiat voluntas tua, sucut in CAELO". Nastojim ljubiti njegovu svetu volju u tisućama malih protivština i smetnja svakoga dana.

4. studenoga 19o3. - Kad je čovjek jednom dobro shvatio, da je Božja volja ista stvar, što i sam Bog, onda vidi, da mora tu poklona vrijednu volju pretpostaviti svemu drugomu i uzeti je kao jedino mjerilo svoje volje u svemu, što ta Božanska volja čini, naredjuje i dopušta. Svoj pogled treba obratiti na tu svetu volju, a ne na stvari, koje nas muče i uznemiruju.

18. travnja 19o6. - Ako smo s Isusom sjedinjeni, onda smo "in sinu Patris". To je život čiste ljubavi, koji pretpostavlja nastojanje, da uvijek činimo ono, što je Ocu ugodnije: "I nije me ostavio sama, jer ja uvijek činim, što je njemu drago". Naše nas slabosti i naša bijeda ne priječe, da budemo "in sinu Patris", jer je to krilo ljubavi i neizmjernoga milosrdja, ali to traži duboko poniženje in prezir samih sebe, tim više, što smo tako blizu te neizmjerne svetosti. To traži od nas takodjer, da se oslonimo na Isusa, "koji nam posta mudrost od Boga i pravda, i posvećenje i otkup". Sve, što čovjek čini u Očevu krilu s duhom djetinjega posinjenja, ima neizmjernu vrijednost. Ali to predpostavlja, da smo bez ikakva promišljenog grijeha, i da uvijek slijedimo nadahnuća Duha Svetoga; jer ako Isus i uzima na sebe naše slabosti i bijede, On ne preuzima ni najmanjega slobodnoga grijeha.

Duhovne vježbe u Paray-le-Monialu, ožujak 19o9.

2o. ožujka. - U današnjem razmatranju o jednom tekstu sv. Pavla (Eph 1,11), vidio sam, da je Isus naše sve. Moje srce sjedinjeno s njegovim postaje predmet Očeve radosti. Njegovo Srce je ljudsko, ali koje pripada Bogu kao njegovo vlastito. To Srce, kao Srce Riječi (s kojom je osobno ujedinjeno) potpuno je skroz naskroz upravljeno na Oca, i kao stvoreno radi u posvemašnjoj ovisnosti u Njemu.

Jasno sam vidio, kako ta ovisnost daje neizmjernu vrijednost našem djelovanju. Shvatio sam, da treba razvijati u sebi tu ovisnost i moliti za nju.

Odlučio sam, da ću čitati sv. Pismo, stalno jednu poslanicu sv. Pavla u isti mah, ako je moguće. To ćebiti izvor svijetla i mira.

14. kolovoza 1912. - Pjevat ću Misu za nas dvojicu, da bi nas nas nebeski Otac sve više sjedinio u svojoj svetoj ljubavi i priveo nas k Isusu. "Nitko ne dolazi k meni", veli Isus, "ako ga moj Otac ne privuče". Da, svaki savršen dar (Isus, Marija, milost, sveto prijateljstvo) i svaki bolji dar dolazi od Oca. Ah! ljubimo Ga cijelim svojim srcem. "Onaj, koji čini volju Oca mojega", veli On, "on je moj brat, sestra, majka". Ne možemo učiniti ništa draže Srcu Isusovu, nego da se s Njims sjedinimo u njegovoj ljubavi prema Ocu i u ispunjavanju njegove svete volje.

16. veljače 1913. - Živo se nadam, da ću odsada moći živjeti samo za Boga. Osjećam, da naš Gospodin želi, da živim, kao što je to On činio: propter Patrem, i to na dva načina:
1. Da svako moje nadahnuće dolazi od njega;
2. Da sve moje djelovanje bude upotrebljeno za Njega.

4. prosinca 1917. - Ostanimo sjedinjeni u Srcu Isusovu. Sjedinimo svoje srce i svoju dušu s njegovim, da bismo gledali njegovim očima i ljubili njegovim srcem.

Riječ čitava proizilazi od Oca. Radi toga nalazi Otac u njoj svoju slavu i svoju neizmjernu radost. Ta Riječ čitava struji natrag u Očevu krilu i to s neizmjernom ljubavi.

Isus izražava tu tajnu u svom presvetom čovječanstvu:
a) svojom posvemašnjom ovisnošću o Ocu. U njega nema ni nauke, ni plana, ni djela, što On ne gleda u svome Ocu. To je neizmjerna savršenost Božja;
b) izvršujući sve iz ljubavi prema Ocu: "quae placita sunt Patri facio semper".

To vrijedi i za nas. "Bog nas je slobodno rodio u svojoj Riječi". U Njoj i s Njom moramo natrag strujiti s ljubavlju "in sinum Patris".
a) Naše veselje mora biti "ut faciam voluntatem Ejus, qui misit me". Ambiciozne osnove i maštanja protive se toj ljubavi,
b) moramo sve činiti iz te ljubavi: "ambulate in dilectione, sicut filii carissimi".

19. ožujka 1918. - Ja za Vas svojski molim našega Oca: "Sanctifica eam in veritate. Morali bismo vruće željeti, da budemo baš ono, što naš nebeski Otac želi, da budemo, ništa ni više ni manje. Ja sam Mu pred nekoliko dana rekao u ushitu nutarnje ljubavi: "Oče, ti ravnaj sa mnom. Učini, ja budem upravo ono, što ti želiš: vrlo slab, vrlo bijedan sam u sebi, ali vrlo jak i vrlo vjerann u tebi, u tvom duhu". Vjerujem u Očevu ljubav prema nama i za uzvrat želim, da On vidi moju ljubav prema njemu u Isusu Kristu.

9. ožujka 1922. - Ja sam dobro, hvala Bogu! Dobri me Bog drži. Unatoč velikim napastima i nutarnjim kušnjama, ostajem sjedinjen s njegovom svetom voljom. Katkad mi se čini, da me

On odbacuje, a ja tomposve zaslužujem, ali ja ustrajem pouzdavajući se u njega ... Uvidjam, da je pravi put, kojim idemo k Bogu, u tome, da se često pred Njim bacama ničice s dubokim osjećajem svoje nevrijednosti, a zatim vjerujući u njegovu dobrotu: "nos credidimus caritati Dei", da se bacimo u njegov naručaj, na njegovo očinsko Srce.

X. Hoc est praeceptum meum ...

Svibanj 1889. - Misao, da Bog prima sve, što se odnosi na MOJU BRAĆU, kao da je učinjeno njemu samomu, učinila je na mene veliki utisak. Isus se svakoga jutra u presv. Sakramentu meni potpuno daje i On traži od mene, da u toku dana dokažem i posvjedočim svoju ljubav prema Njemu u osobi svoje braće.

Odluka. - Stalno ću častiti Isusa u osobi svoje braće, snizujući se često u duhu do njihovih nogu i često ponavljajući, da se sve, što o njima mislim ili njima činim, odnosi na Isusa Krista.

Što više razmišljam o toj ljubavi prema subraći, bolje upoznajem njezinu važnost i jasnije shvaćam, zašto sv. apostol Ivan nije prestajao, da je naglašuje. Razmišljajući o ukazanju Isusovu učenicima u Emausu, misao, da se oni nisu zadovoljili, da Mu ponude gostoprimstvo, nego su ga prisilili, da udje, dala mi je živu spoznaju o načinu, kako trebam izvršivati ljubav tražeći zgode, da pomognem svojoj braći na štetu svoje vlastite udobnosti.

1. lipnja 19o1. - U molitvi me poziva naš Gospodin, da se s Njime poistovjetim: ja da ostanem u Njemu, a On u meni, i onda me nagoni:

1. Da u zajednici s Njime izvršujem djela ljubavi prema njegovu Ocu;
2. Da mu se potpuno predam;
3. Da ljubim bližnjega, kao što je On ljubio.

Ova me posljednja točka osobito privlači ima nekoliko vremena. Osjećam veliki porast ljubavi prema sv. Crkvi, Kristovoj Zaručnici. Imam kao trajni osjećaj, da je bližnji Isus Krist, pa se osjećam ponukanim, da prema svima gajim veliku ljubav. Vidim vrlo jasno, da prava ljubav obuhvata sve kreposti i da nameće trajno odricanje.

23. veljače 19o3. - Naš mi Gospodin daje sve to više veliko pouzdanje u sv. Misu i u Oficij. Izgleda mi, kad prikazujem sv. Misu ili molim Oficij, da sa sobom nosim čitav svijet, sve ucviljene, patnike, siromahe i sve probitke Isusa Krista. Kad se darujem Isusu Kristu, skoro mi se uvijek čini, kao da me On ujedinjuje sa sobom, a zatim sa svim svojim udovima i da me moli, da radim kao i On, za koga je rečeno: "Uistinu je uzeo na se naše slabosti i nosio naše boli".

2o. siječnja 192o. - (Svome starješini): Naš me Gospodin unazad nekoliko vremena mnogo više sa sobom sjedinjuje i bolje opažam ništavilo stvorenja ... To je čudnovato: otkako se Bogu

više predajem u molitvi, dobio sam vrlo živ osjećaj o svom jedinstvu sa svim članovima Crkve, a s nekima napose. Čini mi se, kao da cijelu Crkvu nosim u svome srcu, naročito za vrijeme sv. Mise i molenja Oficija, i na taj način nemam više rastresenosti kao u prošlosti.

19. siječnja 1905. - Vi si ne možete ni predstaviti, koliko je moje vrijeme pojedeno. Kažem "pojedeno", jer se svakoga jutra stavljam na patenu s hostijom, koja će postati Isus Krist; pa kao što je Krist tu, da ga pojedu osobe svake vrste: "sumunt boni, sumunt mali, sorte tamen inaequali" - tako i mene jedu po čitav dan sve moguće vrste ljudi. Neka bi dragi naš Spasitelj bio proslavljen mojim uništenjem, kaš što je to svojom vlastitom žrtvom! ...

Veljača 1906. - Isus je uvijek sjedinjen sa svojom Crkvom i to je sjedinjenje tip svakog drugog sjedinjenja ... Isus ljubi svoju Crkvu i s njom je sjedinjen, jer je promatra u ljubavi svega Oca. "Ja za njih molim, jer su oni tvoji". Tko je uistinu sjedinjen s Isusom, taj je sjedinjen i sa svim čanovima njegove Crkve i taj obavlja sve svoje dužnosti u Njemu i po Njemu. Isus se nama predstavlja u ime svoje Crkve noseći kao vlastite sve njezine slabosti i sve njezine boli: "vere languores nostros ipse tulit et dolores nostros ipse portavit".

15. prosinca 1917. - Od svega Vam srca zahvaljujem za lijepu knjigu (Život sv. Dominika), koju ste mi poslali. U predgovoru ima u vezi s Vašim osnivačem jedna riječ, koja nalazi odjeka u mojoj duši: "On prolazi zemljom ... kao Božja Riječ ... to je riječ, propovijedanje, verbum semper in actu ... Kako uzvišen ideal! Samson (slika Kristova, koji je Mudrost i snaga Božja) razbi Filistejce s magarećom čeljusti. Samson je s tim grubim oružjem moćniji i strašniji, nego što bi itko drugi bio i s najsavršenijim oružjem. Ja želim biti takvo oružje u rukama Božje Riječi, jer sredstvo djeluje prije svega snagom prvotnoga uzroka. Molimo se jedan za drugoga, da bismo postigli taj Božanski i uzvišeni ideal.

XI-XII. Žrtva svete Mise

Duhovi 1907. - Shvatio sam, da je Isus, koji se po svojoj biti čitav odnosi na Oca, izabrao najsavršeniji način, da se daruje Ocu, naime kao žrtva. Radi toga je On u času svoga utjelovljenja postao "svećenik do vijeka". Sveti nam Pavao otkriva njegov prvi čin u času utjelovljenja: "Ulazeći u svijet", Krist baca pogled na Stari Zavjet, pa vidi, kako sve te žrtve nisu drugo, do siromašni i slabi početci, koji ne mogu dostojno slaviti njegova Oca: "Žrtava i darova nisi htio, nego si mi tijelo pripravio". U tom se času On prinosi kao žrtva: "Tada rekoh: evo dolazim". Od toga časa Isus je svećenik: "On je samoga sebe neokaljana prikao Bogu po Duhu Svetomu". On se žrtvuje iz ljubavi: "Da svijet upozna, da ljubim Oca" ...

Apostol nas opominje, da nasljedujemo Isusa u toj žrtvi: "Molim vas dakle, braćo, da prikažet tjelesa svoja u žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu, da bude duhovna služba vaša". Mi smo dionici Kristova svećeništva kao i njegova svojstva žrtve; jer On kaže: "Prikažite tjelesa svoja". To je svećenikova zadaća. Ali to, što prikazujemo, to smo mi sami: "Corpora vestra", u žrtvu živu, itd. Kao svećenici moramo nasljedovati Kristovo štovanje prema Ocu: "Bio je uslišan za svoju smjernost", osobito, jer smo tako nedostojni, dok je On veliki "svećenik svet, nevin, neokaljan, odvojen od grešnika i viši od nebesa". Budući smo posrednici medju ljudima i Bogom, naš bi stav morao biti stav klanjanja, poniženja pred Božjim veličanstvom. A budući da smo i mi žrtva, to treba, da se Bogu potpuno predamo i svakoj njegovoj volji poput "zaklanog jaganjca", koji leži uništen pred Vrhovnim Stvoriteljem i koji se bez pridržaja daruje vrhovnoj Dobroti.

Ta žrtva Isusa Krista nikada ne prestaje, jer se On uvijek nalazi na oltaru i uvijek ostaje žrtvom u svetohraništu. Naš bi život uvijek trebao biti sjedinjen s tim životom Isusa Krista kao svećenika i kao žrtve.

Rujan 1910. - Bolje sam shvatio nego ikada:

1. Da je Crkva "Israel quam coaequasti Unigenito tuo", pa kad se s Njom združujemo, postajemo dionici svih zasluga Isusa Krista, unatoč svoje bijede i nevrijednosti.
2. Na Kalvariji je Isus sve zaslužio, pa čak i primjenio. Na Oltaru On više ne zaslužuje, nego sve primjenjuje prema našoj vjeri i sjedinjenjuns Njime.
3. Čovjek može umrijeti od žedje pokraj izvora čiste vode. Treba se potruditi i staviti se u vezu s Izvorom. Is o je tako na oltaru: "Sicut credidisti, fiat tibi".

Za vrijeme konventualne Mise, koju svaki dan pjevamo, imam dosta vremena, da razmišljam o velikom činu, koji se odigrava na oltaru i reći ću vam, da najčešće osjećam, kako mi je srce prepuno veselja i zahvalnosti pri pomisli, da u Isusu, prisutnom na oltaru, posjedujem što da prinesem Ocu kao zadovoljštinu Njega dostojnu, zadovoljštinu od neizmjerne cijene. Koliko milosti sadrži sveta Misa!

1910. - Mnogo sam razmišljao o ljubavi, koju nam je Bog pokazao, dajući nam svoga Sina: "Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret". Pitao sam se, čime bih mu uzvratio tu ljubav, a On me je nadahnuo, da Mu je uzvratim, darujući Mu toga istoga Sina. U času pretvorbe klanjam se tomu ljubljenom Sinu i prikazujem Ga Ocu, pa onda čitav dan nastojim, da u sebi podržavam te čine klanjanja i prikazivanja našega Gospodina njegovu Ocu. Činite to i vi, i izgubit ćete se u Njemu. Ako je Bog Otac silno uvrijedjen, On je i predmet takve ljubavi, od koje nema veće: "Majorem hac dilectionem ..." Naš je Gospodin to rekao u prvom redu o ljubavi, koju je imao za svoga Oca On je prije svega umro za slavu Oca: "Sicut mandatum dedit mihi Pater". Radi toga osjećam veliko zadovoljstvo pri pomisli, da u svojim rukama držimmi nebeskom Ocu prikazujem toga Sina, koji neizmjerno ljubi Oca.

4. travnja 1917. - Oblačeći na se svete haljine prije prikazivanja sv. Mise, osjećam, da preko Crkve stupam u tijesno jedinstvo s velikim svećenikom Isusom Kristom, pa s njom i preko nje dijelim raspoloženja Isusa Krista.

4. rujna 1918. - Moja redovita priprava za sv. Misu jest duboko sjedinjenje s Isusom svećenikom i žrtvom.

Iza sv. Mise mi se čini, kao da čujem Isusa, kako mi kaže: "Ego et Pater unum sumus". Tada stavljam do njegovih nogu svoju dušu, svoje srce i sve svoje sile, pa Mu velim: "Isuse moj, ti si s Ocem jedno, a ja sam s tobom jedno, te želim samo jedno: sve raditi za tebe, s tobom i u tebi."

Kad poslije sv. Mise imam Isusa u svom srcu, sjedinjen sam s Isusom. Vjera mi kaže, da je On u meni i ja u Njemu. Isus je u Očevu krilu i ja - bijedni grešnik - takodjer sam tamo s Njime. Tada govorim Ocu: "Ja sam Isusov. Amen. Amen! Tvoj ljubljeni Sin neka kaže za mene, sve što treba. On me poznaje, On zna svu moju bijedu, moje potrebe, moje težnje, moje želje". Kakvo pouzdanje budi ova misao!

1921. - Kad prikazujem sv. Misu, pričinja mi se, kao da se nebeski Otac nalazi preda mnom i da slabosti i bijeda moje duše i onih duša, za koje molim, postaju Kristove slabosti i bijeda, jer se On istovjetuje sa svojim udovima: "Vere languores nostros ipse tulit".

Svaki dan kod sv. Mise mislim na sve bijedne i ucviljene, pa prosim Krista, da na moja ustanmoli za sve te bijednike: na taj način postaje svećenik stvarno "os totius Ecclesiae".

XIII. Euharistijska Gozba

Svetkovina Srca Isusova 1888. - Vrlo me diraju neke misli, koje mi dolaze o presvetoj Euharistiji.

Jasno vidim, da je ona veliko vrelo milosti. Isus donosi sa sobom Duha Svetoga i sve vrsti milosti i darova.

Dirnula me takodjer i pomisao, da nam nebeski Otac - dajući nam u sv. Pričesti Isusa Krista - daje sve i najsigurniji zalog svega, za što molimo, tako da s njegove strane nema ni najmanje sumnje, da je On raspoložen, da nam sve udijeli! "Zar nam s njime nije sve darovao?" Ja sam prema tome kriv, ako malo primim.

1888. - Imam običaj - svaki dan o podne kod kratkog pohoda presv. Sakramentu - da se saberem i da reknem našemu Gospodinu: "Moj Isuse, ja ću te sutra primiti u svoje srce i želim te primiti savršeno. Ali, ja to nisam nikada u stanju. Ti si sam rekao, da bez tebe ne možemo ništa učiniti. O ti, vječna Mudrosti, udesi moju dušu, da postane tvoj hram. U tu Ti svrhu prikazujem svoja djela i svoje patnje ovoga dana, da ih ti učiniš ugodnima svojim Božanskim očima i da ostvariš svoje riječi: "Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus".

Veliki Četvrtak 19o1. - Spremam se, da obavim uskrsnu Pričest. U tišini molitve sve to jasnije vidim, naročito danas, da je veliki cilj, što ga je naš Gospodin imao pred očima dajući nam se u presv. Euharistiji, bio taj, da nas učlani u Sebe kao u svoje otajstveno tijelo, da bismo s Njim i u Njemu mogli dovršiti veliko Očevo djelo: vlastito posvećenje i spasenje svijeta: "Opus consummavi, quod dedisti mihi, ut faciam". Osjećam, da me naš Gospodin sve to više poziva, da Mu se izručim bez pridržaja, plana ili želje, osim da izvršim njegovu volju, ukoliko se ona očituje u meni.

19o4. - Pričest nas preko Isusa sjedinjuje s trima Božanskim Osobama. Kad imam Isusa u svom srcu, kažem Ocu: "Nebeski Oče, ja ti se klanjam, ja ti zahvaljujem, sjedinjujem se s tvojim Božanskim Sinom, i s Njime priznajem, da je sve, što imam i sve, što jesam od tebe: "Omne datum optimum ... Manus tuae fecerunt me ..." Zatim se sjedinjuejm s Božjom Riječi i kažem joj: "Vječna Riječi, sam po sebi ništa ne znam i nisam ništa; ali po vjeri znam što ti znaš, i sve mogu u tebi". Napokon se sjedinjujem s Duhom Svetim: "Substancijalna Ljubavi Oca i Sina, sjedinjujem se s tobom. Želim ljubiti, kao što ti ljubiš. Ne vrijedim ništa, ali se udostoj dopustiti mim da se čitavim srcem s tobom sjedinim i prenesi me u krilo Božje".

Kojiput nakon svete Pričesti, imajući u sebi našega Gospodina, preletim njegov život, slijed njegovih stanja, poklonim Mu se u krilu Očevu, u prečistom krilu Djevičinu, što ga je On odredio za svoj stan; prenesem se u Betlehem, Nazaret, u pustinju, na Kalvariju ... Tako se sjedinim s Isusom u svakom od njegovih stanja i u tom dodiru s Njime dobivam milost iz svih njegovih otajstava.

1918. - Pjevati, sjedinjen s Riječju Božjom, pjesmu svemira Ocu. U "Benedicite" svako stvorenje prima život u našem razumu, posve onako, kako postoji u praideji u razumu Božje Riječi, "in quo constant, per quem omnia facta sunt". Tako čovjek postaje oko svega onoga, što ne vidi; uho svega onoga, što ne čuje; srce svega onoga, što ne ljubi. Radi toga i stavlja Crkva poslije sv. Mise taj hvalospjev u usta svećeniku, koji zamjenjuje Krista.

"Verbum caro factum est, et habitavit in nobis".

Bog objave jest Otac našega Gospodina, Isusa Krista, Otac milosrdja i Bog sve utjehe. Klanjanje, u tišini, Božanskom Veličanstvu sakrivenom u Kristu (ovo se mijenja prema liturgiji dana i poticaju milosti).

192o. - Ne bih vam mogao reći, kako je Otac razdragan, naročito iza sv. Pričesti, kad vidi jednu dušu posve uronjenu u Njegovu Riječ, koja živi njezinim životom i gledajući je u lice s ljubavlju i poniznošću. To je čas u danu, kad imam mir i kad vidim Boga u tami.

21. travnja 1922. - Bog je meni tako dobar! Sada živim od svoje svakidašnje Pričesti. Cijelo jutro hodam snagom te Božanske hrane. A poslije podne živim od pomisli na svoju sutrašnju Pričest, jer ona nas jača prema našoj želji i našoj pripravi.

Naš je Gospodin obećao, da će onaj, koji Ga bude jeo, živjeti od Njega. Njegov život postaje naš i vrelo svega našeg djelovanja.

XIV. Božanski Oficij

1. svibnja 1887. - Nalazim, da mi mnogo pomaže kod molenja Oficija misao, da sam Božji ambasador, što ga Crkva izašilje, da nosi više puta preko dana poruku pred prijesto Svevišnjega. Tu poruku treba prenijeti riječima Crkve i prema ceremonijalu, što ga je Ona propisala.

1888. - Kod molitve, a naročito kod Oficija, mnogo mi pomaže, da se sjedinim s Isusom kao glavom Crkve i našim zagovornikom kod Oca. Isus izvršuje svoje vječno svećeništvo, stojeći u nebu pred prijestoljem poklona vrijednog Trojstva i pokazujući svoje svete rane. Bog ne može odbiti njegove molitve: "Exauditus est pro sua reverentia". Ja se dakle sjedinim s Isusom Kristom, kao ud njegova otajstvenog tijela, i tada osjećam veliko pouzdanje i dobivam mnogo rasvijetljenja.

1914. - Uvjeren sam iz dna duše, što čovjek više odmiče u životu, što ima više odnosa s Bogom, da to bolje razumijeva veličinu te Božanske hvale u Oficiju; nema djela, koje bi se, ni izdaleka, dalo usporediti s ovom hvalom: uključujući sv. Misu, koja je njezino središte, ova hvala sačinjava najčišću slavu, koju može čovjek iskazati Bogu, jer predstavlja najtijesnije pridruženje duše hvalospjevu, koji utjelovljena Riječ podnosi poklona vrijednom Trojstvu.

1921. - Misao, koja mi mnogo pomaže kod Oficija, jest ova: Duh je sveti vrhovni Učitelj, koga nam daju Otac i Sin, Učitelj savršenstva. Često za vrijeme Oficija ćutim veliko veselje osjećajući, da Duh Sveti moli u nama "neiskazanim uzdisajima", i da u psalmima imam tu utjehu, da mogu reći Ocu nebeskom sve, što Mu imam kazati. Psalmi su tako puni! Kad ih molimo pod vodstvom Duha Svetoga, koji ih je sastavio, uistinu kazujemo Bogu sve svoje muke, svoje potrebe, svoje radosti, svoje hvale, svoju ljubav. Tako običajem reći kod svakoga psalma: "Pater caritatis, da mihi Spiritum tuum".

Prije Oficija najprije pobudim čin vjere u Krista prisutnoga u mom srcu, zatim se s Njime sjedinim u hvali, koju On daje svome Ocu. Molim Ga, da mogu slaviti njegovu svetu Majku, svece, posebno svece toga dana i moje svete zaštitnike. Zatim se ujedinim s Njim kao glavom Crkve, kao Vrhovnim Svećenikom, da zagovaram stvar cijele Crkve. U tu svrhu obuhvatim jednim pogledom svu bijedu i sve potrebe zemlje: bolesnike, umiruće, napastovane, očajne, grešnike, ucviljene. Uzimam u svoje srce sve boli, tjeskobe, nade svake duše ... Protežem svoju nakanu i na sva djela, koja je revnost poduzela Bogu na slavu i na spasenje svijetu: misije, propovijedi ... Uzimam na kraju nakane svih onih, koji su se preporučili mojim molitvama; koje ljubim, duša sa mnom sjedinjenih, pa se na taj način pripremim da molim za sve s Kristom "qui est semper vivens ad interpellandum pro nobis". Zatim govorim nebeskom Ocu: "Oče, nisam dostojan, da se pokažem pred tobom, ali imam neograničeno pouzdanje u presveto čovječanstvo Tvoga Sina ujedinjeno s njegovim

božanstvom. Oslanjajući se na Tvoga Sina, usudjujem se stupiti preda te, ući u presjajno tvoje krilo, pazajedno s Riječi pjevati tvoju hvalu".

XV. Svećenik čovjek molitve

Svetkovina Srca Isusova 1887. - Danas sam osjetio, da smo mi dragi Bogù srazmjerno svojoj sličnosti s Isusom Kristom, naročito u pogledu njegovih nutarnjih raspoloženja. Radi toga je djetinje pouzdanje u molitvi, unatoč naših grijeha, Bogu tako ugodno. "Znam, da me ti vazda slušaš", govorio je Isus svome Ocu. Mi smo posinjena Božja djeca i trebamo se u svoj poniznosti i jednostavnosti odnositi prema Bogu kao prema Ocu.

Poslije rujna 1893. -ISUS- Sve više uvidjam, da je Isus sve za nas i da je njegovo bogatstvo neizrecivo. On je pravi Bog i pravi čovjek. Kao Bog On je Riječ, "sjaj slave Očeve i živa slika bivstva njegova", i sadrži u sebi sav život Očev. On boravi u nama po vjeri, i kad molimo i radimo sjedinjeni tako s Isusom, naše molitve postaju ona pjesma, koju Riječ stalno pjeva Ocu i preko koje se Bogu prinosi slavospjev svega stvorenja.

Isus je rekao: "Ako ostanete u meni i moje riječi ostanu u vama, štogod zamolite, dat će vam se". Običajem dakle, u svijetlu toga obećanja, staviti si pred oči kakve riječi našega Gospodina i onda podnijeti svoju molbu pun čvrste vjere. Nalazim, da je ovakav način molitve vrlo lagan i vrlo uspješan. Na primjer, ove Isusove riječi: Molite i dat će vam se .. jer svaki, koji moli, prima ..." Onda se u duhu bacim na koljena pred Isusom, promatrajući ove riječi, koje izlaze iz usta Božje Riječi i klanjam se neizmjernoj Istini, "fortis in fide" po njezinoj milosti.

1894. - Ako smo po svojim grijesima postali nedostojni, da budemo uslišani, Isusova svetost i žar, kojim On moli za nas, pomaže, da njegov Otac zaboravlja na našu nedostojnost, i gleda samo na Njega, koga je postavio, da bude naš Zagovornik. Nadalje, po svom krštenju postali smo udovi Isusa Krista. Po tome jedinstvu naše su potrebe na neki način postale potrebe samoga Isusa Krista. Mi ne možemo ništa moliti, što se odnosi na spas naše duše ili na njezino usavršenje, što ne bismo molili i za samoga Isusa Krista, jer čast i slava udova, čast je i slava glave.

Druga korizmena nedjelja 1896. - Shvatio sam, da su sva obećanja učinjena Isusu Kristu kao Jedinorodjenom Sinu Božjem učinjena takodjer i posinjenim sinovima.

Što je čovjek tijesnije sjedinjen s Isusom po vjeri i ljubavi, što je čovjek više dijete Božje - "svima, koji ga primiše, dade vlast, da budu djeca Božja": ovo primanje Isusa obuhvaća razne stupnjeve - to se više na nama ostvaruju obećanja Božja.

Kad mi stupamo pred Oca nebeskoga u ime Isusa Krista s čvrstom vjerom u njega, Otac govori: "Vox quidem est vox Jacob,

manus autem sunt manus Esau". To znači, da smo mi toliko "zaodjeveni Isusom Kristom", da Otac gleda samo na njegove zasluge, te obradovan mirisom njegovih kreposti, "fragrantiam vestimentorum ejus" zaboravlja na našu nevrijednost: "Ecce odor filii mei sicut agri pleni cui benedixit Dominus", pa nas napunja svojim blagoslovima, ne zemaljskim blagoslovima, kakve je zazivao patrijarh Izak na Jakova, nego nebeskim.

28. veljače 1902. - Skoro sve vrijeme svoje molitve provodim u tom, da promatram, da se klanjam Očevoj volji, gledanoj u mudrosti njegove Riječi, s kojom se sjedinjujem u jednoj te istoj ljubavi prema Ocu.

Rujan 1906. - Za vrijem svoga razmatranja običajem se baciti Isusu pred noge i reći Mu: "Veliki sam bijednik, ja nisam ništa, ali ti možeš sve; ti si moja mudrost, moja svetost. Ti vidiš svoga Oca, ti mu se klanjaš, ti mu govoriš neizrecivih stvari. Isuse moj! To, što mu ti govoriš, htio bih i ja, da mu reknem; ti mu to reci mjesto mene. Ti vidiš u svome Ocu sve, što On hoće od mene; sve, što On hoće za mene. Ti vidiš u Njemu da li ću ja biti bolestan ili zdrav, da li me čeka zadovoljstvo ili patnja. Ti vidiš, kada i kako ću morati umrijeti. Sve to primi za mene, a i ja sve to hoću s tobom, jer ti tako hoćeš.

Božić 1908. - Posveta Presvetom Trojstvu. - Vječni Oče, u poniznom klanjanju bacamo se pred tvoje noge i posvećujemo cijelo svoje biće na slavu tvoga Sina Isusa, utjelovljene Riječi. Postavio si ga kraljem našim dušama. Podloži mu naše duše, naša srca, naša tjelesa, da se u nama ništa ne miče bez njegova naloga, bez njegova nadahnuća; da ujedinjeni s Njime budemo doneseni u tvoje krilo i usavršeni u jedinstvu tvoje ljubavi.

Isuse, sjedini nas sa sobom u svom životu, koji je potpuno svet i skroz posvećen tvome ocu i dušama. Budi naša mudrost, naša pravednost, naše posvećenje, naše otkupljenje, naše sve. Posveti nas u istini.

Duše Sveti, ljubavi Oca i Sina, nastani se kao ognjište ljubavi usred naših srdaca i diži uvijek kao goruće plamenove naše misli, naše osjećaje, naša djela, uvis do Očeva krila. Neka čitav naš život bude jedno "Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Marijo, Majko Kristova, Majko svete Ljubavi, ti nas sama učini po Srcu svoga Sina.

Ovaj čin posvete, završetak jedne periode velikodušne vjernosti, bio je polazna točka za nova nutarnja uzdignuća.

28. veljače 1916. - Naš me Gospodin sve više privlači na život mislene molitve u vjeri samoj, bez utjehe, ali u istini.

22. kolovoza 1916. - "Caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in caelis est". Ja sam nastojim živjeti u tom svijetlu odozgo, jer ono je, prema Ruysbroecku, dodirna točka, gdje se duša susreće s Riječi. "Erat LUX VERA, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum". Samo "oratio fidei" privodi nas ovome svijetlu. Ona čisti, ona pobožanjstvenjuje, ona pretvara iz svijetla u svijetlo.

12. prosinca 1916. - Trebam reći za sebe sa sv. Ivanom Perboyre: Meni raspelo nadomješta sve knjige za moje razmatranje, jer Krist je "put", i Bog hoće, da nam se preko Njega objavi: "Illuxit nobis in facie Christi Jesu". Kad promatram Krista na križu, prolazim kroz zastor (njegovo čovječanstvo) u svetinju nad svetinjama Božjih tajna.

9. travnja 1917. - Izgleda mi, da moja duša ostaje uvijek na istoj točki, to će reći: mnogo svijetla i lakoće, kad trebam govoriti o Bogu ili daobavljam koju službu, ali u redovitom toku života neki magloviti osjećaj, da sam sjedinjen s Kristom i da se preko njega nalazim pod Božjim okom, koje obično ostaje u velikoj tami: "Nubes et caligo in circuitu ejus".

9. svibnja 1917. - Osjećam moćne milosti i velika rasvijetljenja u dubini svoje duše; čini mi se, da ne samo Krist boravi u meni, nego da sam kao pokopan u Njemu, duhovno opkoljen njegovim svetom prisustvom. Ja mu se klanjam, što je kao moj odgovor Ocu, koji mi objavljuje njegovo Božanstvo, a sve to činimt tiho, bez naprezanja i sve više trajno. Odatle velika vjera i neograničeno pouzdanje u dobrotu nebeskogaOca, unatoč trajne spoznaje, koju mi daje, glede moje bijede, mojih pogrešaka, moje nevrijednosti.

24. veljače 1921. - Nikad ne zaboravite, da je mislena molitva jedno stanje i da se kod duša, koje Boga traže, molitva nastavlja na jedan često nesvijestan način u duhovnim dubinama duše. Te mučaljive želje, ti uzdaši, pravi su glas Duha Svetoga u nama, koji dira srce Božje: "Desiderium pauperum exaudivit auris tua".

XVI. Svećenikova vjera u Duha Svetoga

3. ožujka 1900. - Kad si je Riječ zaručila svoje čovječanstvo, donijela mu je svoj miraz. Budući da je Zaručnik Bog, to je i miraz morao biti Božanski. Prema crkvenim Ocima i Naučiteljima miraz, koji je stvarno Riječ dala svome čovječanstvu, bio je Duh Sveti, koji izilazinod Nje isto tako kao i od Oca i koji je substancijalna punina svetosti ... Ima nekoliko vremena, kako osjećam sve to više, da me Duh Sveti posebno privlači. Imam veliku želju, da me Duh Isusov vodi, ravna i pokreće u svemu. Naš Gospodin, ukoliko je bio čovjek, sve je radio pod poticajem Duha Svetoga i ovisno o Njemu. Odatle dolazi, da Riječ - premda je isključivo posjedovala presveto čovječanstvonije nikada djelovala u tom čovječanstvu, niti je dala, da ono išta izvrši, osim prekos svoga Svetoga Duha.

I mi smo primili toga istoga Duha na krštenju i u sakramentu Potvrde: "Quoniam estis filii, misit Spiritum Filii sui in corda vestra. Qui adhaeret Domino, unus Spiritus est". Sv. Pavao stalno govori o Duhu Isusovu, koji ga je vodio i rasvjetljivao u svemu.

Sve, što u našem djelovanju dolazi od Duha Svetoga, sveto je: "Quod natum est ex Spiritu, spiritus est ... Spiritus est,

qui vivificat". Tko se bez pridržaja i otpora preda tome Duhu, koji je "Pater pauperum ... Dator munerum", taj će ga Duh sigurno voditi onim istim putem, kojim i Isusa i na način, kako Isus želi za svakoga. Taj Duh potiče Elizabetu, da hvali Mariju, i isti je taj Duh potakao Mariju, da naviješta slavu Gospodnju.

Duh Sveti nas potiče, da se obraćamo na Oca kao Isus: "Spiritus adoptionis, in quo clamamus: abba, Pater"; da slavimo Isusa: "Ipse testimonium perhibebit de me"; da se molimo, kako dolikuje, izgovarajući "gemitibus inenarrabilibus" svoje prošnje u svojim srcima; na poniznost, na skrušenost, "quia ipse est remissio omnium peccatorum". Po Njemu činimo dušama dobro (Apostoli su tako mali činili prije Duhova). On oplodjuje svu našu djelatnost: "Nemo potest dicere: Domine Jesu, nisi in Spiritu Sancto". Ah! nastojat ću živjeti u tom svetom Duhu.

5. listopada 1906. - Bog traži one, koji ga traže u Duhu i istini. Duh Sveti je Duh Oca i Sina, i koji se puštaju, da ih On vodi, ti traže Oca i Sina u istini. On je Sveti Duh, jer su sva njegova nadahnuća neizmjerno sveta. To je onaj isti Duh, koji je nadahnjivao Isusa u svakom njegovom činu i svakoj njegovoj misli. U sjedinjenju s Njime izgradjuje se Isusova nutrina u našim srcima. On je "Otac siromaha", i On se neprestano sjedinjuje s onima, koji se u njegovu prisustvu klanjaju i duhom ponižavaju. On je Duh svete ljubavi, i budući da je On isti u svima, to nas On sjedinjuje u svetoj ljubavi.

Duhovi 1907. - Isus se prikazao svome Ocu po Duhu Svetomu. Tajnisti Duh stanuje u našim srcima. "On boravi medju vama i bit će u vama". On je čitav Očev i Sinov, i On sa sobom nosi sve stvorene stvari (koje on ljubi u svojem "izlaženju") u krilo Oca i Sina.

Što se više izručimo tome Svetom Duhu ljubavi, to će se više sve težnje našega bića upravljati prema Bogu. Tri duha nastoj ovladati nama: duh tmine, duh ljudski i duh Sveti. Vrlo je važno, da razlikujemo djelovanje tih duhova, da se ne bismo predali kojem drugom, osim Duhu Božjemu.

15. studenoga 1908. - Izgleda mi, što sam tijesnije sjedinjen s našim Božanskim Gospodinom, da me On to više vuče prema svome Ocu, a takodjer to više hoće, da me napuni svojim sinovskim Duhom. To je Duh novoga zakona: "Non enim accepistis spiritum servitutis in timore, sed accepistis Spiritum ADOPTIONIS filiorum, in quo clamamus: Abba, Pater".

Pismo od 9. travnja 1917. - Kroz ovo uskrsno vrijeme Crkva nas poziva, da raspirimo u sebi milost svoga krštenja (kao što sveti Pavao opominje Timoteja, da raspiri milost svoga svećeničkog redjenja). Tri sakramenta: krštenje, Potvrda, Red ostavljaju nam "pignus Spiritus", zalog Duha; zalog, koji uvijek doziva milost sakramenta.

Krst sadrži u klici svu svetost.

1. Milost- sudjelovanje na Božanskoj naravi, koja stanuje u biti duše,
2. Bogoslovske kreposti, vjeru, ufanje, ljubav u moćima duše,
3. Darove Duha Svetoga
4. Ćudoredne ulivene kreposti.

Svi su ti darovi apanaža djece nebeskoga Oca, koju je Krist otkupio.

POTVRDA jača i usavršuje tu klicu, a Euharistija je hrani. Vjera je njezin korijen i život: "Justus ex fide vivit".

Svi obredi i molitve, što se upotrebljavaju kod podjeljivanja ovih triju sakramenata imaju trajne učinke, koje možemo raspiriti vjerom i u Duhu Svetom.

Često obavljam svoje razmatranje gledajući nebeskog Oca u Isusu Kristu, da bih Ga zamolio, da obnovi u meni sve ono, što je Crkva molila i izvršila u meni kod primanja tih sakramenata. Eto mojih duhovnih vježbi, ukoliko me Duh Kristov ne pozove na druge čine.

XVII. Posvećenje preko redovitih djela

1888. - Uvjeren sam, da moja djela ne mogu vrijediti kao zadovoljština, niti biti zaslužna, osim ukoliko budu sjedinjena sa zaslugama Isusa Krista. Iz toga slijedi, da moje glavno nastojanje mora biti, da se sjedinim s Isusom Kristom i s njegovim patnjama što je moguće tijesnije u svim svojim djelima, a tako je malo važno, čime sam mate ijalno zaokupljen.

1. siječnja 1899. - Crkva počinje godinu s Imenom Isusovim. Stavimo to ime u svoja usta i u svoje srce. Naša su nastojanja slaba, ali, ako se sjedine s Njim i s njegovim zaslugama, imaju veliku zaslugu pred Bogom: "Po Njemu, s Njime i u Njemu neka je Ocu svaka čast i slava".

Trgovci i poslovni ljudi prave na kraju godine bilancu, da bi znali usmjeriti svoja nastojanja u budućnosti. Učinimo i mi to isto. Izdaci: tri stotinešezdesetipet dana. Fizičke i moralne snage. Patnje. Primitci: Bog i što je za Boga učinjeno. "Njihova djela ih prate". Sve ostalo propada.

Činimo ove godine sve za Boga. Ali, i naša najbolja djela tako su nesavršena! Sv. Pismo kaže, da je sva naša pravednost pred Bogom kao zamazano rublje. Što čovjek više zna, to u svijetlu jasnije razabire svoje nesavršenosti: "U mnogome svi griješimo".

Ali, Isus Krist je naša nadoknada. On je naš. On je sišao s neba radi nas i našega spasenja. Njegovo je bogatstvo neizrecivo i neizmjerno. On stanuje u našem srcu. Činimo sve u jedinstvu s Njim. On je posvetio sva naša djela. Radi toga nam veli sv. Pavao, da sve radimo u njegovo ime: "Činite sve u ime našega Gospodina Isusa Krista".

28. listopada 1902. - Osjećam sve to jaču sklonost, da se izgubim, da se sakrijem u Isusu Kristu: "Vivens Deo in Christo Jesu". Izgleda mi, da On postaje oko moje duše i moja se volja gubi u njegovoj. Osjećam sklonost, da ništa ne želim izvan Njega, da bih ostao u Njemu.

1. siječnja 1906. - Crkva stavlja poklona vrijedno ime Isusovo na čelo cijele godine: "Dano Mu je ime Isus". Osjećam veliku želju, da to blagoslovljeno ime utisnem u cijelo svoje biće, u sva svoja djela, da bih obilovao dobrim djelima u ime ljubljenoga Sina.

Sve to više uvidjam, da Otac sve vidi i da sve ljubi u svome Sinu, jer On čitav pripada Njemu. Mi smo dragi njegovim očima, ukoliko nas gleda u svome Sinu: "Tko ostaje u meni i u kome ja ostajem, taj nosi mnogo ploda". Mala stvar, ako je učinjena u njegovo ime, više vrijedi u Božjim očima, nego najveće stvari, ako ih činimo u svoje ime.

Nastojat ću izčeznuti, da bi Isus živio i djelovao u meni: "On treba da raste, a ja da se umanjujem". Sveti je Pavao bio ispunjen tim duhom: "Sve držim za štetu, smatrajući sve stvari i djela učinjena u naše ime, kao blato, da Krista stečem, i da se nadjem u Njemu, nemajući svoje pravde, koja je od zakona, nego onu, koja je po vjeri u Krista". Radi toga nam On veli: "I sve, štogod činite riječju ili djelom, sve činite u ime Gospodina Isusa Krista, zahvaljujući Bogu Ocu po njemu". To će reći: radimo u svojstvu Kristovih udova, s njegovim raspoloženjima i prema njegovim planovima.

20. siječnja 1906. - Isus je primio na sebe i za svoje udove svaku volju svoga Oca, i mi Ga častimo, kad se s Njime sjedinjujemo u tom priznanju; kad Ga molimo, da iz našega srca odstrani svaku želju ili volju, da učinimo nešto i najmanje izvan okvira njegove volje. (Možemo razmišljati o životu Isusa Krista u svijetlu te misli, i to razmišljanje daje mnogo mira i jedinstva s Njime). Tako savršeno ostvarujemo zapovijed sv. Pavla: "Štogod činite, sve činite u ime Gospodina Isusa Krista". U njegovo ime činimo samo ono, što On vidi, da je volja Očeva u pogledu nas. Tako se ostvaruju one riječi: "On treba da raste, a ja da se umanjujem". Tada postajemo predmetom radosti Očeve, od koga silazi svaki dobar dar i svaki savršeni poklon". Ta neznatna djela postaju velika. jer su izvršena u Bogu.

Pismo od 9. studenoga 1910. - Naš mi Gospodin daje veliku sklonost za ovaj način: potpuno i trajno stavljanje čitavoga sebe pred noge utjelovljene Riječi. Želim nasljedovati presveto čovječanstvo Isusovo u njegovu sjedinjenju s Riječi, u njegovu podlaganju, potpunoj ovisnosti o Riječi. Pomozite mi, da stignem taj ideal, jer u tom je sve. Kad Otac jedamput opazi, da je neka duša tako jedno s njegovim Sinom, nema milosti ni dara, kojeg joj ne će dati.

Presveto Isusovo čovječanstvo je "put". Njegova moć, da nas sjedini s Riječi je neizmjerna. Budimo dakle sveti njemu na slavu: "In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis".

XVIII. Djevica Marija i svećenik

Svetkovina Sedam žalosti Bl. Djevice i svetkovina Naše Gospe od Milosrdja 1888. - Doživio sam veliki porast pobožnosti prema Blaženoj Djevici Mariji. Naše savršenstvo je srazmjerno našoj sličnosti s Isusom Kristom: "Ovo je moj Sin ljubljeni, koji je po mojoj volji". Ljubav i poštovanje Isusovo prema njegovoj preblaženoj Majci bili su neizmjerni. Stoga moram kušati, da u tome nasljedujem Isusa. To se nasljedovanje mora naročito nalaziti kod svećenika, koji je "alter Christus".

Na svetkovinu Naše Gospe od Milosrdja doživio sam veliku pobožnost moleći Brevijar "in persona Beantae Mariae Virginis", upućujući svoje hvale u svoje molitve u njezino ime, kao što bi to Ona činila, vječnom Ocu preko Isusa Krista, nastojeći usvojiti njezine osjećaje dubokog klanjanja i poniznosti, pouzdanja i radosti, na misao o pobjedi njezina Sina.

Primio sam rasvjetljenje, koje mi je pokazalo, kako svaka hvala upućena Mariji, iskazuje se u potpunosti poklona vrijednom Trojstvu (na primjer: Magnificat); tako, kad se Njoj posvećujem, Ona prima taj dar jedino, da ga odmah prikaže Bogu.

1888. - Od velike mi je pomoći bila misao na herojsko pouzdanje Bl. Djevice Marije u istinu utjelovljene Riječi, u Kani, na Kalvariji i za vrijeme, kad je tijelo našega Gospodina ležalo u grobu. Pouzdanje je muževna krepost, koju treba često pobudjivati i braniti protiv demona.

25. ožujka 19oo. - Na Blagovijest sam primio jako rasvjetljenje o ovim riječima: "Neka mi bude po riječi tvojoj". Sav Marijin život bio je "secundum verbum", koja je neizmjerna Mudrost. Osjetio sam jaki poticaj, da se predam toj Mudrosti i da tu Mudrost stavim na mjesto svoje. "Krist je po Bogu postao naša mudrost", pod vodstvom svoga Duha. Isus, neizmjerna Mudrost, sve je radio pod vodstvom toga oživljavajućeg Duha, a mi po milosti imamo toga istoga Duha: "Duha posinjenja, u kome kličemo: Abba! Oče!"

22. ožujka 1918. - Danas sam upoznao (Veliki petak), da je Marija bila savršena u svojoj uzvišenoj vjeri na podnožju križa. Ah! Da bi nam Ona isprosila tu izvanrednu milost savršene vjere, čak i u samoj tami kušnje: Ništa Oca toliko ne slavi, koliko ta nepokolebiva vjera u Krista nasred Kalvarije.

192o. - U jutro iza sv. Mise, kada posjedujem Isusa u svom srcu, stupam pred Blaženu Djevicu, da Joj se posvetim, pa Joj kažem: "Ecce Filius tuus". Djevice Marijo, ja sam tvoje dijete. Još više: dionik sam Isusova svećeništva. Primi me za svoga sina, kao što si primila Isusa. Nedostojan sam tvojih darova, ali ja sam ud otajstvenoga tijela tvoga Božanskog Sina. A On je sam rekao: "Sve, što učinite jednomu od najmanjih, koji vjeruju u mene, meni ste učinili": a ja sam jedan od tih "minimis meis". Odbiti mene značilo bi odbiti samoga Isusa.

XIX. Preobraženje

Pismo od 13. prosinca 1919. - To je tako veličanstvena stvar, da možemo - utemeljni i ukorijenjeni u Isusu - bez prestanka u vjeri gledati to Očevo lice, koje ćemo promatrati u nebu kroz cijelu vječnost. I kao što u nebu "similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est", budući je to gledanje izvor naše svetosti - tako je isto i ovdje na zemlji to gledanje u vjeri izvor života: "Quoniam apud te est fons vitae". Molite se mnogo za mene, da usred tolikoga meteža, ne prestanem promatrati Očevo lice.

NEIZDANI DOKUMENTI O SVEĆENIŠTVU

I.

Jedno pismo od 6. III. 1918. - Moram priznati, da me je Vaše ljubezno pismo mnogo utješilo i ohrabrilo. Ako je istina, da svećenik - sacerdos: sacra dona dans - ne postoji za drugo, nego da daje Krista, najprije njegovu Ocu u svetoj Misi, a zatim dušama u sakramentima i u propovijedima, za mene je najveća utjeha saznanje, da sam nešto doprinio tome Božanskom djelu, objavljujući ove konferencije. Isus je rekao Samaritanki: "Si scires donum Dei!" Kad bi duše donekle shvatile sve ono, što imaju u Isusu Kristu. Kad bi one shvatile, kao što se shvaćalo u prošlim vjekovima, da naš duhovni život nije drugo, do li Krist, koji živi u nama, do li ona iskra Božanskog života, koju primamo u njemu na dan svoga krštenja, onda bi svetost bila svima nad dohvatu i isto tako jednostavna u nama kao i u njemu. Taj Božanski život, koji teče iz Oca u Sina i preko Njega u nas, jednostavan je; kao što je to i sam Bog.

Ako moje konferencije nešto doprinose utvrdjivanju tih istina, to je sve, što ja ovdje na zemlji tražim. Djelo će imati četiri sveska: Krist naš život - Kristove tajne - Benediktinska asceza - Svećenik drugi Krist.

II.

CRKVENA SVETOST - (Pod tim je naslovom dom Marmion predao kardinalu Mercier-u, na njegov zahtjev, ovaj sastavak, čiji se original nalazi kod abbé Villocka, bivšeg kardinalovog arhivara, a sada dekana u Schaerbeeku).

Neosporno je, da Bog traži od službenika oltara pravu i pozitivnu svetost. Premda su žrtve i obredi Staroga Zavjeta bili samo slika i sjena naših oltara i sakramenata Novoga Zavjeta, sv. Pavao ih naziva: "egena elementa, umbra futurorum" - ipak su oni iziskivali od onih, koji su ih prikazivali ili obavljali, veliku svetost zbog svetosti onoga, komu su ih prinosili.

"Sancti erunt Deo suo et non polluent nomen ejus: incensum enim Domini et panes Dei sui offerunt; et ideo sancti erunt ... Sint ergo sancti, quia ego sanctus sum, Dominus, qui sanctifico eos" (Lev 21,6-8).

Tridentinski Sabor uči, da sveta misna Žrtva sadrži sva dobra, koja su označivala starozavjetne žrtve, budući da je sv. Misa njihovo dovršenje i njihovo usavršenje: "Haec illa est (munda oblatio), quae per varias sacrificiorum, naturae et Legis tempore, similitudines figurabatur, utpote quae bona omnia per illa significata, veluti illorum omnium consummatio et perfectio complectitur" (Sess 22, cap. 1). Žrtve su pak i svećeništvo prema Božjoj odredbi povezani tako, da jedno pretpostavlja drugo (Trid. Sess. 23, cap. 1), pa kako novozavjetna Žrtva nadvisuje svojim dostojanstvom i svetošću starozavjetne žrtve, tako i Bog zahtijeva od službenika sv. Mise više čistoće i svetosti.

Radi toga nalazimo u autentičnim odredbama Crkve, u kojima ona običaje očitovati volju Duha Svetoga, koji je vodi (na pr. Pontificale, sabori, itd.), kako ona traži veliki stupanj osobne svetosti ko d svojih službenika, a naročito kod svećenika. Tako Crkva upućuje Čitačima (Lectoribus) kod njihova redjenja ove riječi: "Dum legitis, in alto Ecclesiae loco stetis, ut ab omnibus audiamini et videamini, figurantes positione corporali vos in alto virtutum gradu debere conversari, quatenus cunctis a quibus audimini et videmini caelestis vitae normam praebeatis" (Pont. Rom.). Onima, koji žele primiti poddjakonat Crkva veli: da se moraju pokazati "tales, qui sacrificiis divinis et Ecclesiae Dei, hoc est Corporis Christi, digne servire valeant, in vera et catholica fide fundati" (Ibidem). Onima, koji se rede za djakone, nakon objašnjenja veličine dostojanstva, za kojim teže, Crkva se ovako moli Bogu: "ABUNDET in eis totius forma vIRTUTIS, auctoritas modesta, pudor constans, innocentiae puritas et spiritualis observantia disciplinae. In moribus eorum praecepta tua fulgeant, ut suae castitatis exemplo, imitationem sanctam plebs acquirat" (Ibidem).

Ali tu svetost Crkva naročito traži od svojih svećenika. Sveti Pavao poziva kršćane, da napune svoja srca osjećajima, k kakve je Krist imao u svojoj muci: "Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Jesu" (Phil 2,5), pa ih zaklinje Božjim milosrdjem, "da prikažu svoja tjelesa za žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu" (Rom 12,1). Ali od svećenika, koji mora na oltaru zamjenjivati Krista kao svećenika i kao žrtvu: "Una eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit" (Trid. Sess. 22, cap. 2), koji se toliko istovjetuje s Kristom za vrijeme svete Mise i kod djelenja sakramenata, da govori i radi u njegovo ime, da ga je cijele kršćanska prošlost nazivala "alter Christus", Crkva traži veću svetost. Budući da je on sredstvom, preko kojega Krist dijeli u sakramentima plodove svoje muke i svoje smrti, on mora provoditi život u tijesnoj zajednici spoznaje i ljubavi sa svojim Božanskim Učiteljem. Krist je Božanski Uzor, koga je sam

Bog postavio svima kršćanima. "Praedestinavit nos conformes fieri imaginis Filii sui" (Rom 8,29). Ali Crkva stavlja svećeniku za uzor Krista, ukoliko je On Vrhovni Svećenik: "Imitamini, quod tractatis" (Pont. Rom.) i taj je vrhovni svećenik "sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, excelsior caelis factus" (Hebr 7,26).

Drugim rijčima, Crkva želi, da bi svećenik ne samo dijelio sakramente i ivršivao svete obrede valjano doduše, ali poput stroja. Ona želi i traži, da on sam živi životom, koji širi, i da on bude kao "bonus odor Christi", šireći posvud miris i pomazanje svojim prisustvom i svojom naukom. "Sit odor vitae vestrae delectamentum Ecclesiae Christi, ut praedicatione et exemplo aedificetis donum, id est familiam Dei" (Pont. Rom.).

Premda bi dakle mogao Bog podignuti dušu u jednom času do izvanredne svetosti, kao što je to učinio s Marijom Magdalenom i drugima, to nije redoviti put njegove Providnosti. Kao što u prirodnom redu biljke i stabla moraju prijeći razne etape svoga rasta i usavršavanja prije nego što postignu svoju zrelost i potpunu plodnost, tako je to isto i u redu milosti. Bog hoće, da duše prolaze kroz dugu pripravu i razne kušnje prije nego što postignu takvu zrelost i takvu savršenost, kakvu iziskuje duhovna plodnost. Iz preobilja svoga duhovnoga života, veli sv. Toma, trebaju duhovni pastiri ulijevati u duše svojih ovčica. Radi toga su biskupi obvezani u savjesti, da ne pripuštaju na svete redove osim onih, "qui judicio sui episcopi sunt UTILES aut NECESSARII suis Ecclesiis" (Con. Trident. - Sess. 23)

__SRedstva__ - Kojim bi se sredstvom mogla osigurati ova svetost, barem kod većine svećenika? Potrebno je, da oni, koje biskup poziva na svete redove, budu ne samo ispravni i besprijekorni u moralnom pogledu, nego da su postigli već izvjestan stupanj nadnaravne svetosti, te da poznaju, barem u glavnim potezima, narav nutarnjega života. Sredstva za postignuće toga uspjeha bila bi po mom mišljenju ova:

1. Duhovne konferencije, koje bi držaos svećenik revan i pun Duha Božjega. Trebalo bi držati te konferencije već od maloga sjemeništa jedamput tjedno. U sjemeništu Oscott u Engleskoj trži te konferencije jedan monah s velikim uspjehom; u velikom sjemeništu ima i onako tečaj mistike.

2. U velikom sjemeništu treba da bude duhovnik, koji se isključivo bavi predavanjem ascetike i vodstvom sjemeništaraca na putu posvećenja. Često se ovo prepušta slučaju ili revnosti profesora, koji nemaju vremena, da se posvete ovoj visokoj službi, a koji put i njima samima nedostaje potrebno znanje za dobro vodstvo duša. Ja sam se sam mogao uvjeriti, kako je velike plodove postigao jedan svet i revan duhovnik u velikom sjemeništu Clonliff kod Dublina i u velikom sjemeništu u Brugge-u.

3. Treba da sjemeništarcima stoji na raspolaganje nekoliko dobrih ispovjednika, "qui apti sunt ad lucrandas animas" (Re-

gula sancti Benedicti). Ovo se vrlo često ostavlja slučaju.

4. Smatram za vrlo važno, barem u velikom sjemeništu, da se razmatranje ne čita javno iz knjige, nego da svatko malo pomalo nauči, da sam razmatra, bilo to u svojoj sobici (kao u zavodu Propagande u Rimu), bilo svi skupa. Duhovnik treba da daje pouku o načinu, kako se ima obavljati mislena molitva i da od vremena do vremena provjeri postignuti napredak.

5. Trebalo bi po želji sv. Pija X. pozitivno promicati praksu česte svete Pričesti.

6. Treba nastojati, da se pobudi velika ljubav za čitanjem Sv. Pisma, pa otkritiv veliko blago duhovnoga života, koje se nalazi sakriveno u evandjeljima i poslanicama sv. Pavla.

III.

PLAN ZA JEDNE DUHOVNE VJEŽBE O MISI (Ovaj plan duhovnih vježbi, autograf, čitav ispisan olovkom, na brzinu, datira iz 1905. godine. Poznato nam je, da su ove duhovne vježbe davane jednoj redovničkoj benediktinskoj zajednici. Nažalost, nismo mogli otkriti na kakav su odjek naišle, niti naći ikakvu bilješku od strane slušatelja. Donosimo tekst onakav, kakav jest, sa svim njegovim eliptičnim obratima i ponavljanjima. Zanimljivost ovih stranica stoji u tome, što se tu dom Marmion dotiče, katkada samo jednom riječju, svih onih velikih misli, koje je razvio u glavnom dijelu ove knjige.

1. - Introibo ad altare Dei, ad Deum, qui laetificat juventutem meam (Ps 17).

Sve smo ostavili: bogatstvo, ljubav, slobodu, da bismo omilili Bogu i da bismo od Njega bili ljubljeni. "Tražiti Boga". Možemo Ga tražiti na tri načina:

a) na ljudski način, moralnošću
b) na natprirodni način, oslanjajući se više ili manje na milost
c) na Božanski način, preko Isusa Krista.

Tri su vrste ljudi: purgantes - illuminandae - uniendae. Za sve: najsigurniji, najkraću put: Isus Krist. Cum illo OMNIA donavit.

U svetoj Misi nalazi se Isus sa svim onim, što je potrebno, da se posvetimo: Sapientia et justitia, sanctificatio, redemptio.

Kad bismo bili u stanju, da vidimo Isusa onako, kako Ga vidi njegov Otac, kako je žrtvovan i kako se žrtvuje u sv. Misi, imali bismo pred svojim očima savršen primjer svih kreposti i najveće svetosti. Tu solus sanctus, Jesu Christe, ali naročito u presvetom Sakramentu. Molitve, pouke, Duhom Svetim nadahnuti obredi, koji prate taj čin, stavljaju nam pred oči i to na naš način ono, što Otac vidi u jednoj samo točki.

Naše duhovne vježbe: razmatranje i sjedinjenje našega života sa svetom Misom.

Razmatranje. Misa: kratak predmet svih primjera savršenosti Isusa Krista.

Sjedinjenje našega života. Djela Isusa Krista proizvode odgovarajuće učinke, naročito u sv. Misi, jer On je tu radi toga.

Introibo ad altare Dei.

Oltar: "résumé" dobrih duhovnih vježbi. a) posvećen: otrgnut od svega, što nije Bog; - b) prikazan Bogu sa svim onim, što je tu postavljeno; - c) pomazan sv. krizmom: sjedinjenje s Duhom Svetim; d) kad: molitve; - e) Isus Krist; - f) Moći: sjedinjenje s otajstvenim tijelom Isusa Krista, mučenici su tu dobivali snagu.

Svi uzilaze na oltar sa svećenikom.

RASPORED (duhovnih vježba). Laetificat. Veselje. Raširenje srca. Delectare in Domino et dabit tibi petitiones cordis tui.

RASPOLOŽENJA. Cum vero corde et recta fide, cum metu et reverentia misericordiam consequimur et gratiam invenimus (Trid. Sess. 22., cap. 2).

Nemoguće je iscrpsti milosti svete Mise; treba imati raspoloženje, kao dobri razbojnik, Marija Magdalena, Ivan, Gospa. In hoc sacramento continetur ille, qui est totius sanctitatis causa; et ideo omnia, quae ad consecrationem huius sacramenti pertinent, etiam consecrata sunt (sv. Toma, IV. Sent. Dist. 13, q. 1, a. 2).

UČINCI ovih duhovnih vježba. Spoznaja, sjedinjenje našega života sa svetom Misom:

a) Consecratio altaris significat ipsius Christi perfectissimam sanctitatem.

b) Altare quidem sanctae Ecclesiae ipse est Christus, teste Joanne, qui in Apocalypsi sua altare se vidisse perhibet stans ante thronum, in quo et per quem oblationes fidelium Deo Patri consecrantur. Ordinatio subdjaconi. Isp. Oficij Dedicationis SS. Salvatoris, Brevijar 9. studenoga.

2. IMITAMINI, QUOD TRACTATIS

1. Sveta Misa, sažet sadržaj sve svetosti

2. Isus Krist u sv. Misi: a) zadovoljava; b) moli; c) zahvaljuje i klanja se; d) primjenjuje svoje zasluge.

3. Mi to sve činimo s Njime i po Njemu.

4. Sav naš život sjedinjen tako sa sv. Žrtvom, svaka Misa prikazana za sve.

(Isp. Život Majke Marije od Isusa, osnivačice kćeri Presv. Srca).

3. HANC IGITUR OBLATIONEM PLACATUS ACCIPIAS.

Grijeh. Samo Bog može oprostiti, to je najveći čin njegove moći: "Qui omnipotentiam tuam parcendo maxime et miserando manifestas". Žrtve staroga Zavjeta. Križ, Misa, preobilje otkupljenja. Sakramenti, koji istječu iz probodenog Srca Isusova. Sakramentali. Pokajanje. Skrušenje.

4. SANGUIS, QUI PRO VOBIS ET PRO MULTIS EFFUNDETUR.

ISPOVIJED

Primjena ex opere operato zadovoljštine Isusa Krista. CONTINET ET CONFERT gratiam non ponentibus obicem.

Krepost pokore

Čini te kreposti, prava priprava; što je ta krepost savršenija, to više sakramenti proizvode učinaka. Sakramenat povećava krepost.

Naredjena pokora. Naša djela podignuta do sakramentalne snage. Tolike osobe skrupulozno nastoje oko ispita savjesti, a zanemaruju pobuditi čine kreposti.

5. QUINIMMO BEATI, QUI AUDIUNT VERBUM DEI ET CUSTODIUNT ILLUD.

Isus nas rasvjetljuje po svetoj Misi.

Poslanice i evandjelja.

Razlozi: a) recta fide potpuna vjera; - b) Bog nam govori preko čitanja i propovijedi; - c) Misa katekumena.

Na primjer: Ecce nos reliquimus omnia. Homo peregre proficiscens ... Božić.

6. LEX ORANDI, LEX CREDENDI

Tumačenje misnih molitava.

Put rasvjetljenja. Sigurnost puta, koji se nadahnjuje liturgijom. Ne postoji velika potreba za vodstvom. Molitva jednostavnoga gledanja.

Collectae, čija jedna riječ daje toliko svijetla, na pr. kolekta iz Mise na 11. nedjelju po Duhovima.

Omnipotens sempiterne Deus, qui abundantia pietatis tuae et merita supplicum excedis et vota ...

7. OREMUS

Molitva Isusa Krista. Uspješnost, naročito u sv. Misi.

8. TRIUM PUERORUM CANTEMUS HYMNUM

Božanski Oficij, nastavak Mise.

1. Sjedinjenje s Isusom Kristom.
2. Usta Crkve
3. Quae desunt orationibus Christi

4. Vere languores nostros ipse tulit.
5. Svaki čovjek moli
6. Velikodušnost u recitaciji "Exhibeamus nosmetipsos HOSTIAM vivam Deo placentem".
7. Teška odgovornost onih, kojipometaju recitaciju:
a) umanjivanje Božje hvale; - b) odgovornost za rastresenosti, itd.; - c) oholost u Božjem prisustvu.

9. SUPPLICES TE ROGAMUS, OMNIPOTENS DEUS

1. Isus se klanja; - b) iskazuje štovanje svim svojstvima svoga Oca; - c) Exinanivit semetipsum.

Krepost bogoštovlja: a) prema Bogu; - b) prema svecima; - c) prema svemu, što je Bogu posvećeno.

Trajno sjedinjenje s klanjanjem Isusa Krista: vivit in me Christus. Vježba.

Prikazanje: sjedinjenje sa žrtvenim darom. Posveta. Zavjeti

lo. POSVETA

Žrtva poslušnosti. Razlika od životinjskih žrtava. Zašto se čovjeku pokoravati? Prava žrtva.

11. QUORUM TIBI FIDES COGNITA EST ET NOTA DEVOTIO.

Vjera

Što prisutni budu više prožeti vjerom (praktičnom), to će njihova duša biti sposobnija, da primi Božje darove.

12. PRIČEST

1. Sjedinjenje s Isusom Kristom po ljubavi, vjeri i predanju
2. Sjedinjenje s Isusom Kristom, koji živi za svoga Oca.
3. Sjedinjenje s Isusom Kristom u krilu Presv. Trojstva.
4. Sjedinjenje s Isusom Kristom ujedinjenim s Crkvom u nebu.
5. Sjedinjenje s Isusom Kristom ujedinjenim s Crkvom, sa svojim udovima. Ut sint consummati in unum.

Priprava: 1) Pater; - 2) Lomljenje hostije, spomen na muku; - 3) Agnus Dei, utjecati se Isusu Kristu; - 4) Sjedinjenje s Crkvom i Pax; - 5) Plodovi svete Mise "Domine Jesu Christe, Fili Dei vivi", etc.; - 6) Tutamentum mentis et corporis.

Dosta je, da samo jedan dio automobila bude u kvaru, pa da čitava kola stanu. Katkad je to posve mali komad, kojeg je teško naći.

Moramo ispitivati sve dijelove svoje duše, da vidimo, ne nedostaje li štogod našemu sjedinjenju, jer tu se nalazi ključ plodnosti ili neplodnosti naših Pričesti.

Sacramentum UNIONIS

Sjedinjenje: unum esse cum. Za to su potrebne dvije stvari:

a) Sjediniti sebe s Kristom: in me manet
b) Da bi se Krist mogao s nama sjediniti: et ego in eo:

1) Po vjeri, ljubavi, predanju; - 2) odsustvo zapreke (sakramenat). Naše bijede: nisu zapreka: vere languores, etc., ali je zapreka svaka privrženost stvorenju, jer je On svet. Oholost: superbiam et arrogantiam detestor. Svaka mana, koju ne ispravljamo. Odatle nedostatak plodnosti našim Pričestima. Krist se ne može sjediniti, poistovjetiti s onim, koji nije svet.

13. QUID RETRIBUAM?

Zahvala. Zahvalnost.

1) Plemenitost srca (Bentham: "Živ osjećaj budućih dobročinstava"); - 2) Poniznost; - 3) Novaci bez zahvalnosti; - 4) Otvara Srce Božje; - 5) Opća i posebna dobročinstva; - 6) Sic Deus dilexit mundum, UT FILIUM SUUM ... Cum illo omnia nobis donavit. Zahvala tako važna poslije Pričesti (Sv. Alojzije); - 7)Calicem salutaris accipiam. Primati sa zahvalnim srcem jest zahvala; 8) Sam je Isus veliki dar. "Tako mnogo primili, a tako se malo zahvalili" (Sv. Terezija).

Pričesna i popričesna molitva. Hvala i prošnja. Sveci.

14. TRIUM PUERORUM CANTEMUS HYMNUM

Božanski Oficij, nastavak Mise.

1. Isus žrtva prinesena na slavu njegova Oca i izručena ljudima; - 2. Oficij, žrtva cijeloga našega bića; - 3) Isus nas upotrebljava, da hvali svoga Oca: "quae desunt"; - 4) U Božanskom Oficiju nalazimo, pod raznim oblicima, četiri ploda žrtve:

a) Zadovoljštinu: Miserere, Domine, ne in furore tuo ... De profundis ...

b) Hvalu: Dixit Dominus. Confitebor. Confitemini Domino, quoniam bonus. Gloria Patri.

c) Zahvalu: Benedic anima mea Dominum. Misericordias in aeternum cantabo.

d) Zagovor: Deus, Deus meus. Domine, in nomine tuo salvum me fac. Deus, in adjutorium. Domine, exaudi. Molitve.

e) Zasluga: a) poslušnost; - b) čini svih krepostí; - c) ljubav; - d) liturgična poslušnost.

f) Opus Dei, sveto djelo ne samo po nakani, nego po svojoj prirodi.

15. QUORUM FIDES TIBI COGNITA EST ET NOTA DEVOTIO

Pobožnost. Vjernost.

Vjernost farizeja. Vjernost ljubavi. Prividna sličnost. Ogromna razlika.

Razlika izmedju mlakosti i malaksalosti.

1) Mlakost se miri sa svojim stanjem i zadovoljna je.

2) Malaksalost je neutješna. To je zlo: dijete istine i zablude.

3) Andjeli su postigli svoje savršenstvo i svoju propast jednim intenzivnim činom. Takvaj je njihova priroda. Čovjek

postaje savršen i izgubljen samo postepeno. Jedna se umjetnost, na pr. muzika, uči postepeno i nakon mnogih neuspjeha. Takva je naša priroda. Malaksalost dolazi odatle, što želimo biti kao andjeli. Bog gleda na efikasnu želju u srcu, koju često ne dospijemo izvršiti. Jedna strastvena osoba, ali koja se uvijek bori, često puta je Bogu draža, nego druga, koja je bez strasti.

Samo Bog je u stanju ocijeniti sve elemente naše odgovornosti.

Nolite judicare.

16. IMITAMINI, QUOD TRACTATIS.

Život jednog svećenika savršeno nasljeduje život Isusa Krista u presv. Sakramentu.

1) Žrtvovan po Božanskom Oficiju i molitvi na slavu Bogu;
2) Žrtvovan i poput Isusa Krista izručen drugima, koji jedu naš život;
3) U ovome moramo imati kao jedinu svrhu posvećenje, kao što i Isus, kad nas uči i tješi; -
4) Ustrpljivost u neupsjesima: Sumunt boni, sumunt mali;
5) Crpimo od Isusa Krista život, koji moramo davati.

17. JUBE HAEC PERFERRI PER MANUS SANCTI ANGELI TUI.

HAEC, to je Isus s nama sjedinjen i noseći sve naše boli, naše nevolje. U nevolji Isus nas sjedinjuje sa Sobom. On želi, ut sint consummati in unum, ali On je svet, Tu solus sanctus, Jesu Christe. Biti svet znači biti udaljen od svega, što je stvoreno po a) prirodi; - b) po nakani.

a) Priroda; posvetna milost
b) Nakana. Bog nikada ne radi iz motiva, koji bi bio niži od Njega. Mi smo sveti - i prema tome sjedinjeni s onim, in quem nihil inquinatum incurrit - upravo koliko smo sjedinjeni s Njim: (On) ukoliko "Vivo propter Patrem", (mi) "viventes in Christo Jesu Domino.

Mi smo doneseni sve do oltara Gospodnjega po našem sjedinjenju s Isusom Kristom, "Introivit semel in sancta". On je sam/tamo stupio,/ i mi tamo ulazimo samo u Njemu.

Omne datum perfectum et donum optimum.

18. HOC FACITE IN MEAM COMMEMORATIONEM

Predanje. Tumačenje.
Izvršivanje vjere, ufanja, Ljubavi.
Klanjanje Božjoj moći, mudrosti, ljubavi. Mudrost ovoga svijeta.

19. IN GRATIARUM ACTIONE SEMPER MANEAMUS

Duh molitve. Naš život sjedinjen sa svetom žrtvom. Oblacija Boga drugima.

20. STABAT JUXTA CRUCEM JESU MATER EJUS

Sjedinjenje s Marijom.

ANALITIČKO KAZALO

STVARNO KAZALO

OAMDG
EBMSV